ROMAN

DMITRY GLUKHOVSKY

METRO 2035

PANAMA

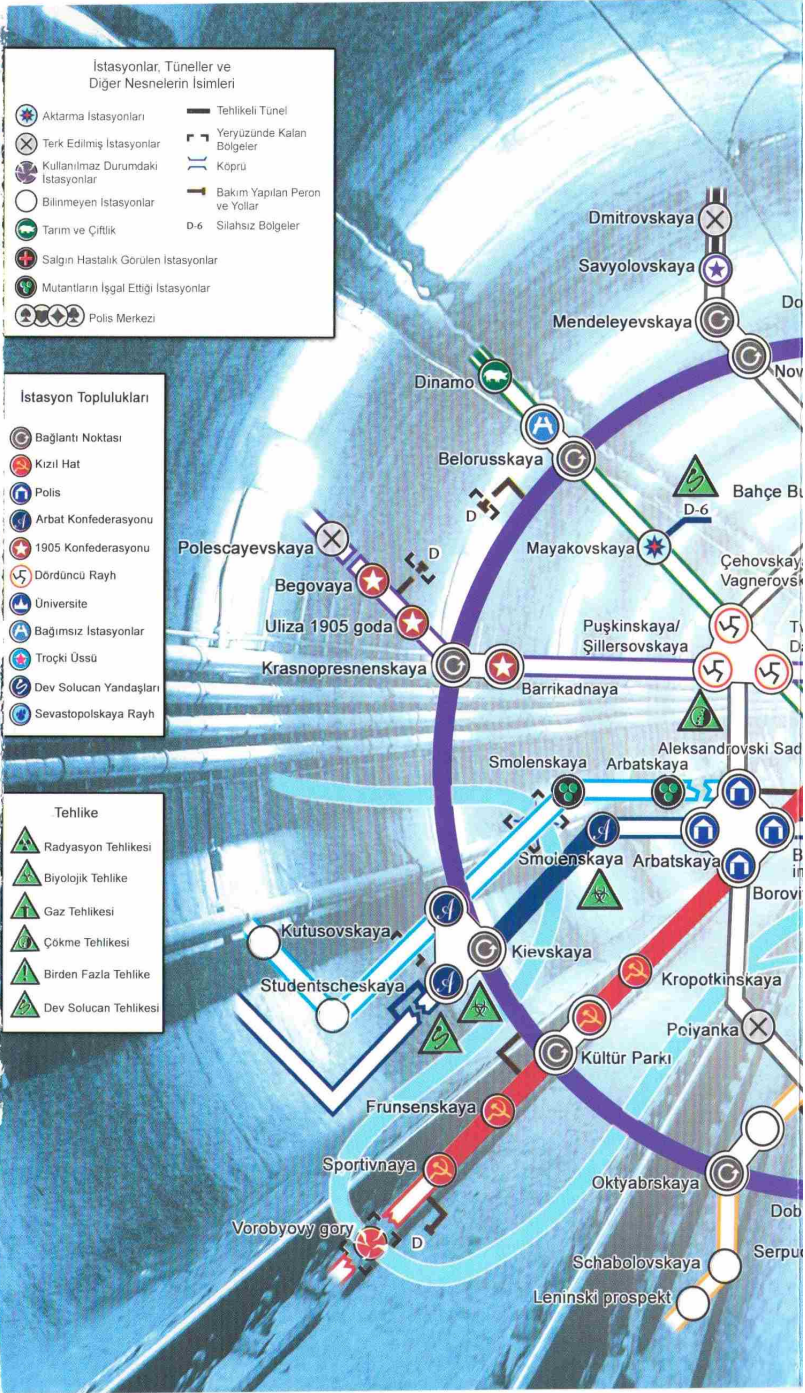
İstasyonlar, Tüneller ve Diğer Nesnelerin İsimleri
Aktarma İstasyonları
Terk Edilmiş İstasyonlar
Kullanılmaz Durumdaki İstasyonlar
Bilinmeyen İstasyonlar
Tarım ve Çiftlik
Salgın Hastalık Görülen İstasyonlar
Mutantların İşgal Ettiği İstasyonlar
Polis Merkezi
Tehlikeli Tünel
Yeryüzünde Kalan Bölgeler
Köprü
Bakım Yapılan Peron ve Yollar
D-6 Silahsız Bölgeler
İstasyon Toplulukları
Bağlantı Noktası
Kızıl Hat
Polis
Arbat Konfederasyonu
1905 Konfederasyonu
Dördüncü Rayh
Üniversite
Bağımsız İstasyonlar
Troçki Üssü
Dev Solucan Yandaşları
Sevastopolskaya Rayh
Tehlike
Radyasyon Tehlikesi
Biyolojik Tehlike
Gaz Tehlikesi
Çökme Tehlikesi
Birden Fazla Tehlike
Dev Solucan Tehlikesi
Dmitrovskaya
Savyolovskaya
Mendeleyevskaya
Dinamo
Belorusskaya
Bahçe Bu
D-6
Polescayevskaya
Begovaya
Uliza 1905 goda
Krasnopresnenskaya
Mayakovskaya
Çehovskay
Vagnerovsk
Puşkinskaya/
Şillersovskaya
Barrikadnaya
Aleksandrovski Sad
Smolenskaya
Arbatskaya
Borovi
Kutusovskaya
Kievskaya
Studentscheskaya
Kropotkinskaya
Poiyanka
Kültür Parkı
Frunsenskaya
Sportivnaya
Oktyabrskaya
Vorobyovy gory
Schabolovskaya
Leninski prospekt
Serpuc

Botanik Bahçesi
VDNKh
Alekseyevskaya
Rijskaya
Maryina Roschtscha
stoyevskaya
roslobodskaya
Prospekt Mira
Trubnaya
ulvari
Sretenskaya Bulvari
Çitsiye Prudy
Turgenevskaya
verskaya/
arvinovskaya
Lyubyanka
Kuznetski Köprüsü
Okotni Ryad/ Prospekt Marks
Teatralnaya
iblioteka neni Lenina
tskaya
Ploşad Revolyutsi
Kitay-Gorod
Tretyakovskaya
Novokuznetskaya
ryninskaya
chovskaya
Tulskaya
Paveletskaya
Taganskaya
Marksistskaya
Rimskaya
Kurskaya
Tschkalovskaya
Rokossovskogo Bulvari
Çerkizovskaya
Preobraschenskaya ploschtschad
Sokolniki
Krasnoselskaya
Komsomolskaya
Krasniye Vorota
D
D

Chimki
Ulitsa Dybenko
Belomorskaya
Retschnoi Voksal
Vodny Stadion
Voikovskaya
Sokol
Aeroport
Dinamo
Planernaya
Schodnenskaya
Tuschinskaya
Schtschukinskaya
Oktyabrskoye pole
Polescayevskaya
Begovaya
Ulitsa 1905 goda
Krasnopresnenskaya
Krylatskoye
Molodyoschnaya
Kunzevskaya
Pionerskaya
Filyovski park
Bagrationsovskaya
Fili
Kutusovskaya
Park Pobedy
Studentscheskaya
Minskaya
Vinnizkaya uliza
Otschakovo
Mitschurinski prospekt
Altufyevo
Bibirevo
Verchniye Lichobory
Otradnoye
Okruschnaya
Vladykino
Petrovsko-Rasumovskaya
Timiryasevskaya
Dmitrovskaya
Savyolovskaya
Mendeleyevskaya
Butyrski chutor
Scheremetyevskaya
Maryina Roschtscha
Dostoyevskaya
Novoslobodskaya
Belorusskaya
Mayakovskaya
Tsvetnoy Bulvari
Trubnaya
Sretenskaya Bulvari
Čehovskaya/ Vagnerovskaya
Puşkinskaya/ Şillerovskaya
Tverskaya/ Darvinovskaya
Barrikadnaya
Aleksandrovski Sad
Arbatskaya
Smolenskaya
Biblioteka imeni Lenina
Borovitskaya
Ploşad Revolyutsi
Kitay-Gorod
Kievskaya
Kropotkinskaya
Polyanka
Kültür Parkı
Frunsenskaya
Tretyakovskaya
Novokuznetskaya
Okotni Ryad/ Prospekt Marks
Teatralnaya
Lyubyanka
Kuznetski Köprüsü
Turgenevskaya
Çitsiye Prudy
Krasniye Vorota
Komsomolskaya
Prospekt Mira
Krasnoselskaya
Sokolniki
Rijskaya
Alekseyevskaya
VDNKh
Botanik Bahçesi
Sviblovo
Babuschkinskaya
Medvedkovo
Tschelobityevo
Mytischtschi
Rokossovskogo Bulvari
Çerkizovskaya
Preobraschenskaya ploschtschad
Schtscholkovskaya
Metrogorodok
Pervomaiskaya
Pervomaiskaya (ehem.)
Ismailovskaya
Partisanskaya (Ismailovski Park)
Semyonovskaya
Elektrosavodskaya
Baumanskaya
Kurskaya
Tschkalovskaya
Novogireyevo
Novokossino
Perovo
Şosse Entuziastov
Aviamotornaya
Ploschtschad Ilyitscha
Proletarskaya
Marksistskaya
Taganskaya
Rimskaya

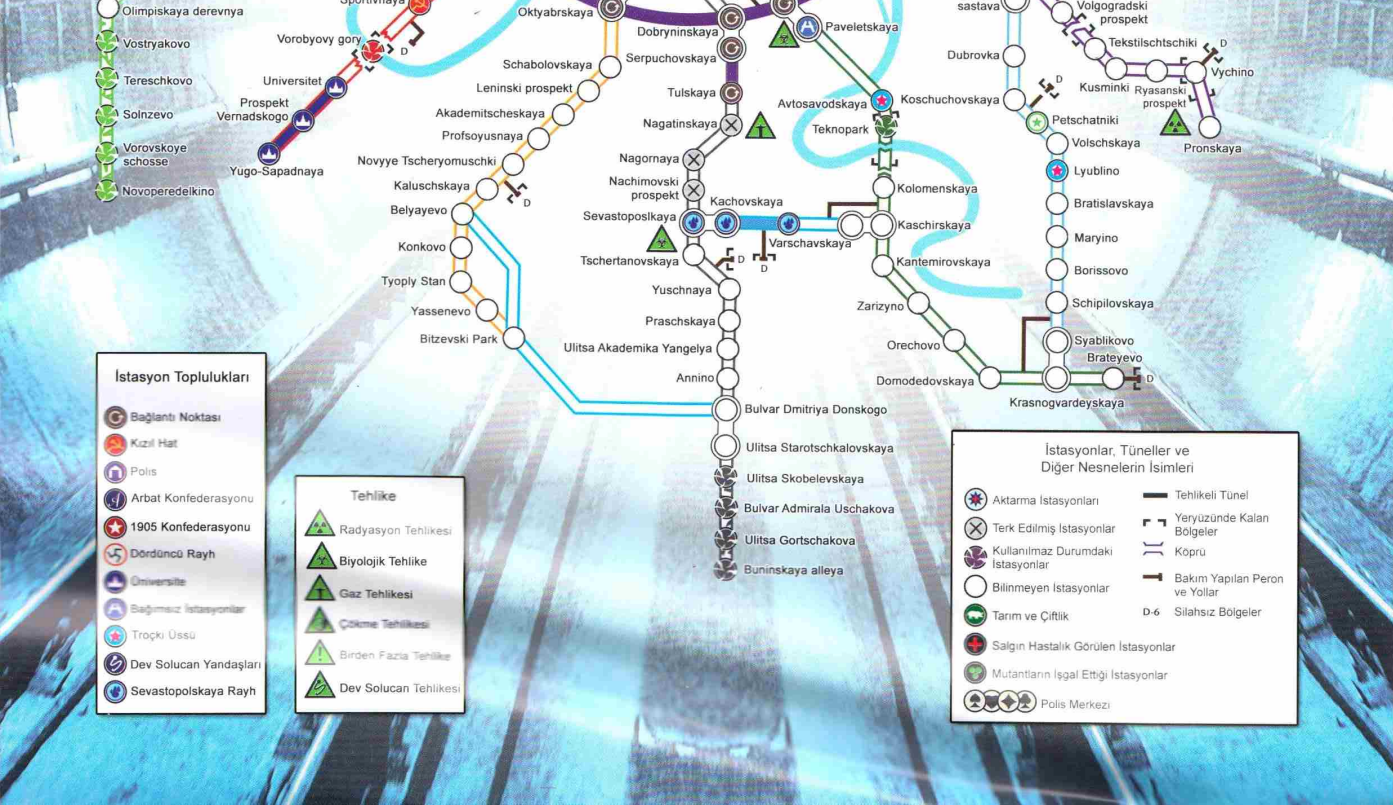
Olimpiskaya derevnya
Vostryakovo
Tereschkovo
Solnzevo
Vorovskoye schosse
Novoperedelkino
Sportivnaya
Vorobyovy gory
Universitet
Prospekt Vernadskogo
Yugo-Sapadnaya
Oktyabrskaya
Dobryninskaya
Paveletskaya
Schabolovskaya
Serpuchovskaya
Leninski prospekt
Tulskaya
Akademitscheskaya
Nagatinskaya
Profsoyusnaya
Nagornaya
Novyye Tscheryomuschki
Nachimovski prospekt
Kaluschskaya
Kachovskaya
Belyayevo
Sevastopolskaya
Konkovo
Varschavskaya
Tschertanovskaya
Tyoply Stan
Yuschnaya
Yassenevo
Praschskaya
Bitzevski Park
Ulitsa Akademika Yangelya
Annino
Bulvar Dmitriya Donskogo
Ulitsa Starotschkalovskaya
Ulitsa Skobelevskaya
Bulvar Admirala Uschakova
Ulitsa Gortschakova
Buninskaya alleya
Avtosavodskaya
Koschuchovskaya
Teknopark
Kolomenskaya
Kaschirskaya
Kantemirovskaya
Zarizyno
Orechovo
Dornodedovskaya
Krasnogvardeyskaya
sastava
Volgogradski prospekt
Tekstilschtschiki
Dubrovka
Vychino
Kusminki
Ryasanski prospekt
Petschatniki
Pronskaya
Volschskaya
Lyublino
Bratislavskaya
Maryino
Borissovo
Schipilovskaya
Syablikovo
Brateyevo
İstasyon Toplulukları
Bağlantı Noktası
Kızıl Hat
Polis
Arbat Konfederasyonu
1905 Konfederasyonu
Dördüncü Rayh
Üniversite
Bağımsız İstasyonlar
Troçki Üssü
Dev Solucan Yandaşları
Sevastopolskaya Rayh
Tehlike
Radyasyon Tehlikesi
Biyolojik Tehlike
Gaz Tehlikesi
Çökme Tehlikesi
Birden Fazla Tehlike
Dev Solucan Tehlikesi
İstasyonlar, Tüneller ve Diğer Nesnelerin İsimleri
Aktarma İstasyonları
Terk Edilmiş İstasyonlar
Kullanılmaz Durumdaki İstasyonlar
Bilinmeyen İstasyonlar
Tarım ve Çiftlik
Salgın Hastalık Görülen İstasyonlar
Mutantların İşgal Ettiği İstasyonlar
Polis Merkezi
Tehlikeli Tünel
Yeryüzünde Kalan Bölgeler
Köprü
Bakım Yapılan Peron ve Yollar
D-6 Silahsız Bölgeler

METRO 2035

DMITRY GLUKHOVSKY

PANAMA

Metro 2035

Dmitry Glukhovsky

Panama Yayın No: 285

ISBN: 978-605-9371-77-3

Kitabın Orijinal Adı
Метро 2035

Çeviren
Zarifa Huseynova

Genel Yayın Yönetmeni
Caner Vural

Editör
Elif Çelik

Redaksiyon
Menekşe Sözbilir

Son Okuma
Oğuz Özteker

Kapak Uygulama
Leyla Çelik

Birinci Baskı: Şubat 2017

Baskı-Cilt: Ayrıntı Matbaacılık
Sertifika No: 13987
Yayıncı Sertifika No: 18439

Copyright © Dmitry Glukhovsky, Nibbe&Wiedling Literary Agency
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla
Panama Yayıncılık'a aittir. Yayınevinden izin almaksızın kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Panama Yayıncılık
Yüksel Caddesi 7A/7 Kızılay-ANKARA
Tel-Fax: (0.312) 432 14 89
www.panamayayincilik.com
info@panamayayincilik.com
Depo
Libya Caddesi 25/B Küçükesat-ANKARA

METRO 2035

DMITRY GLUKHOVSKY

DMİTRY GLUKHOVSKY (d. 1979, Moskova)

Kudüs'teki Hebrew Üniversitesi'nde Gazetecilik ve Uluslararası İlişkiler okudu. Genç yaşına rağmen oldukça etkileyici bir gazetecilik kariyerine sahip olan Glukhovsky, bugüne kadar Fransız EuroNews TV Moskova'daki Russia Today TV ve Mayak Radyosu için çalıştı. Deutsche Welle Radio, Sky News ve İsrail'in ulusal radyo kanalında muhabir olarak görev yaptı.

Gazeteci olarak Fas'tan Guatemala'ya, İzlanda'dan Japonya'ya kadar neredeyse bütün dünyayı dolaşan Glukhovsky, Çernobil faciası sırasında bozulan nükleer reaktörü filme almak için bölgedeydi. Baykonur'da Rus roketlerinin ateşlenmesini izledi. Kiryat-Shmona bölgesinde, İsrail ve Hizbullah arasındaki çatışmaları ateş hattından tüm dünyaya aktardı. Ayrıca Glukhovsky, Kuzey Kutbu'ndan canlı yayın yapan ilk gazeteci olma unvanını da taşımaktadır.

Glukhovsky anadili Rusçaya ek olarak İngilizce, Fransızca, Almanca, İbranice ve İspanyolca da bilmektedir. Bugün Moskova'da yaşayan yazar, Metro-2033 kitabı ile 2007 yılında Kopenhag'da düzenlenen EuroCon yarışmasında, Avrupa Bilim Kurgu Topluluğu (the European Science Fiction Society) tarafından Teşvik Ödülü'ne (the Encouragement Award) layık görüldü.

İÇİNDEKİLER

1. Burası Moskova 9
2. Metro 29
3. Boru 48
4. Ödeme 66
5. Düşmanlar 86
6. Sekiz Metre 110
7. Tsvetnoy 131
8. Heil 163
9. Tiyatro 187
10. Kızıl 212
11. Yağışlar 238
12. Teşkilat 265
13. Yaşam Alanı 290
14. Yabancılar 327
15. Şosse Entuziastov 348
16. Son Yayın 378
17. Hepsi Doğru 409
18. Hizmet 440
19. Ne Yazmalı 470
20. Mucize 489
21. Arkadaşlar 518
22. Hakikat 548
23. Ev 573

Son Söz 603

"Olmaz, Artyom."

"Aç! Aç diyorum sana."

"İstasyon şefinin emri var, hiç kimsenin buradan çıkmasına izin veremem."

"Ne demek hiç kimse? Benimle dalga mı geçiyorsun?"

"Aldığım emir böyle! İstasyonu radyasyondan korumamız gerekiyor... Kapıyı kapalı tutmak üzere emir aldım! Anlıyor musun?"

"Sana emri Suhoy mu verdi? Bu emri sana üvey babam mı verdi? Hadi, aç şu kapıyı."

"Senin yüzünden başım belaya girecek, Artyom..."

"Pekâlâ, sen yapmak istemiyorsan, kendim yaparım."

"Alo... Sanseiç... Evet, görevdeyim... Sizin Artyom burada... Ne yapayım? Evet. Bekliyoruz."

"Aferin Nikita, beni ispiyonladın. Şimdi çekil! O kapıyı açacağım. Ne olursa olsun dışarı çıkacağım."

Tam o sırada, güvenlik kulübesinden iki kişi daha dışarı fırladı. Artyom'un kapıya ulaşmasını engelleyerek onu içeriye doğru itmeye başladılar. Nöbetçiler aslında pek sert davranmıyorlardı ama zaten yorgun olan Artyom onlarla baş edemedi. Uykusuzluktan gözlerinin altında halkalar oluşmuş ve bir önceki günden beri kendine gelememişti. Meraklılar da toplanmaya başlamıştı: Cam gibi şeffaf saçları olan kirli yüzlü oğlanlar, buz gibi suda devamlı çamaşır yıkamaktan morarmış ve çelik gibi elleri olan şişman ev hanımları, sadece olup bitene boş boş bakmak isteyen yorgun hayvan yetiştiricileri... Aralarında fısıldaşıyor, Artyom'a bakıyor ve ne olup bittiğini anlamak istercesine baştan aşağı onu süzüyorlardı. Yüzlerinde anlaşılmayan bir ifade vardı.

"Bir türlü vazgeçmiyor. Nereye gitmek istiyor ki?"

"Doğru. Onun yüzden kapı sürekli açılıyor. Sonra da yukarıdaki tüm radyasyon içeri doluyor! Lanet olası inatçı..."

"Bak, kapat bu konuyu artık... Onun hakkında böyle konuşamazsın... Sonuçta bizi o kurtardı... Hepimizi. Senin çocuklarını da."

"Kurtardı, evet. Ama şimdi ne yapıyor? Bunun için mi kurtardı onları? Dışarı çıkarsa radyasyon kapacak, sonra da bize bulaştıracak..."

"Hem ne yapacak ki orada? Bir işe yarayacak olsa bari!"

Birden topluluğun arasındaki en önemli kişi ortaya çıktı. Bıyıkları dağılmış, seyrek gri saçları kel kafasının üzerine yatırılmıştı. Keskin hatları olan yüzünde neredeyse hiç yuvarlak hat bulunmuyordu. Vücudunun diğer kısımları da sanki adam diri diri kurutulmuş gibi, sert ve çiğnemesi zor bir sakızı andırıyordu. Sesi de aynı şekildeydi.

"Herkes dağılsın. Beni duydunuz mu?"

"İşte Suhoy geldi. Alsın götürsün çocuğunu."

"Saşa amca..."

"Yine mi sen Artyom? Bu konuyu daha önce konuşmuştuk..."

"Kapıyı aç, Saşa amca..."

"Herkes dağılsın, bir daha tekrarlamayacağım! Bakacak bir şey yok burada! Ve sen, benimle gel."

Artyom adamın yanına gitmek yerine, granit kaplı, soğuk, cilalı zemine oturdu ve sırtını duvara yasladı.

"Yeter artık," dedi Suhoy dudaklarını hafifçe oynatarak. "Zaten insanlar fısıldaşıp duruyorlar."

"Yapmam gerek. Yukarı çıkmalıyım."

"Orada hiçbir şey yok! Hiçbir şey! Yukarıda ne yapabileceğini sanıyorsun!

"Sana söyledim ya Saşa amca..."

"Nikita! Sen neden orada öyle duruyorsun? Haydi, insanları dağıt!"

"Baş üstüne, Sanseiç!" Nikita aceleyle kalabalığı dağıtmaya başladı.

"Davetiye mi bekliyorsunuz? Haydi, yürüyün..."

"Bunların hepsi saçmalık. Dinle..." Suhoy derin bir nefes verdi, yüzü bir anda yumuşadı ve yere, Artyom'un yanına oturdu. "Kendini mahvediyorsun. Bu kıyafetin seni radyasyondan koruyacağını mı sanıyorsun? Üzerindekilerin elekten farkı yok! Bunun yerine pamuklu bir gömlek giymiş olsaydın da fark etmezdi!"

"Ne olmuş yani?"

"Ştalkerler bile senin kadar yukarıya çıkmıyor. Ne kadar radyasyona maruz kaldığını hiç hesapladın mı? Yaşamak mı istiyorsun, yoksa ölmek mi?"

"Onu duyduğumdan eminim."

"Ben de sana öyle geldiğinden eminim. Orada sinyal gönderebilecek kimse yok. Hiç kimse yok, Artyom! Daha kaç kez söylemem gerekiyor? Yukarıda kimse kalmamış. Moskova'dan başka, bizden başka hiç kimse yok."

"Buna inanmıyorum."

"Neye inanıp inanmadığın umurumda mı sanıyorsun? Ama eğer saçların dökülürse, o zaman umurumda olur. Kan işersen umurumda olur. Pipinin kurumasını mı istiyorsun?"

Artyom omuz silkti. Susuyor, söylenenleri kafasında ölçüp tartıyordu. Suhoy ise bekliyordu.

"Onu duydum. Ses kuleden gelmiş olmalı. Ulman'ın telsizinden."

"Ama senden başka kimse bir şey duymamış. Gayet dikkatli bir şekilde dinlemelerine rağmen, tüm o süre boyunca hiçbir şey duymamışlar. Peki, şimdi ne olacak?"

"Şimdi yukarı çıkacağım. Olan bu."

Artyom ayağa kalktı, gerindi.

"Ben torunlarım olsun istiyorum," dedi Suhoy oturduğu yerden.

"Böyle bir zindanda yaşasınlar diye mi?"

"Metroda," diye düzeltti Suhoy.

"Metroda," diye ekledi Artyom.

"Onlar da herkes gibi burada yaşarlar. Yeter ki doğsunlar. Ama eğer..."

"Söyle onlara kapıyı açsınlar, Saşa amca."

Suhoy, yerdeki parlak, siyah granite bakıyordu. Sanki orada bir şey görmeyi umuyordu.

"İnsanların ne dediğini duydun mu? Kuledeyken aklını kaçırdığını söylüyorlar."

Artyom alaycı bir şekilde gülümsedi ve derin bir nefes aldı.

"Torunlarının olması için ne yapman gerekiyordu, biliyor musun Saşa amca? Kendi çocuklarının olması gerekiyordu. O zaman onlara emirler verebilirdin. Torunların da başkalarına değil, en azından sana benzerlerdi."

Suhoy gözlerini kapattı ve bir saniye kadar bekledi.

"Nikita, bırak çıksın. Geberirse gebersin. Lanet olsun."

Nikita sessizce söyleneni yaptı. Artyom memnun bir şekilde başını salladı.

"En kısa zamanda dönerim," dedi Suhoy'a kapının dışından.

Suhoy duvara dayanarak ayağa kalktı, kamburlaşmış sırtını hafifçe Artyom'a döndü ve yerdeki graniti cilalar gibi ayaklarını yere sürterek oradan uzaklaştı.

Kapı gürültüyle kapanarak kilitlendi. Tavanda asılı duran, yirmi beş yıl garantili parlak beyaz ampul yandı ve duvarlardaki kirli fayansların üzerinde zayıf bir kış güneşi gibi parladı. Demirden yapılmış bir duvar haricinde her yer bu fayanslarla kaplıydı. Dinlenmek veya çizme bağcıklarını bağlamak için oturulan, yıpranmış bir sandalye, umutsuzca bir kancaya asılı duran kimyasal koruyucu elbise, zeminde ise bir gider ve yanında da arındırma işlemi için kullanılan lastik bir hortum vardı. Köşede askerî sırt çantası duruyordu. Duvarda, ankesörlü bir telefonun mavi ahizesi asılıydı.

Artyom, üzerinde bir başkasınınmış gibi duran bol elbisenin içine girdi. Çantadan gaz maskesini çıkardı. Lastiği çekti, yüzüne taktı ve yuvarlak puslu camlardan dışarıyı görmeye çalışarak gözlerini kırptı. Ardından ahizeyi kaldırdı.

"Hazırım."

Büyük bir gıcırtı duyuldu ve demir duvar -aslında bu bir duvar değil, sıkıca kapalı bir kapıydı- yukarı doğru açılmaya başladı. Dışarıdan içeri giren soğuk ve nemli hava Artyom'u ürpertti. Sonra, sırtına bir insan oturmuş gibi ağır gelen sırt çantasını omzuna geçirdi.

Yürüyen merdivenin yıpranmış ve kaygan basamaklarını tırmanmaya başladı. VDNKh[1] istasyonu yerin altmış metre altında yer alıyordu. Uçaklardan atılan bombaların zarar veremeyeceği kadar derindeydi. Tabii eğer bir nükleer başlıklı füze

[1] Moskova metrosunun VDNKh fuar merkezinde bulunan istasyonu.

Moskova'yı vurmuş olsaydı, o zaman burada içi camla dolu devasa bir çukurdan başka bir şey olmayacaktı. Ancak nükleer başlıklı füzelerin hepsi, henüz şehre düşmeden önce antibalistik füzelerle havada durdurulmuş; yere onların ısı yayan, ancak artık patlayıcı olmayan parçaları yağmıştı. Bu sayede Moskova, hemen hemen tümüyle ayakta duruyor, bir firavunun mumyası gibi kentin yaşayan halini anımsatıyordu.

Elleri ve ayakları yerindeydi; dudaklarında bir tebessüm vardı...

Diğer kentlerdeyse füze savunma sistemi yoktu.

Artyom inleyerek sırt çantasını düzeltti, gizlice istavroz çıkardı, omzunda daha sıkı durması için başparmaklarını çantanın gevşek askılarına geçirdi ve yukarı çıkmaya başladı.

* * *

Yağmur metal kaskına çarpıyordu. Artyom, damlaları kafasında hissediyordu. Balıkçı çizmeleri çamura batıyor, yukarıdan aşağı sel gibi pas akıyor, gökyüzünde bulutlar ilerliyordu. Etrafta hiç boş yer görünmüyor, sadece zamanın kemirdiği boş binalar yükseliyordu. Kentte hiç insan yoktu. Yirmi yıldan uzun süredir dışarıda tek bir canlıya rastlanmamıştı.

Islak, yaprakları dökülmüş ağaç kalıntılarının sıralandığı bir caddenin sonunda, VDNKh fuar merkezinin devasa kemerli girişi görünüyordu. Tam bir nadire kabinesi[2] gibiydi: Bir zamanlar, geleceğin muazzam olacağına dair umutların bağlandığı, sahte antik tapınaklar... O zamanlar bu muazzamlığın en yakın gelecekte -hatta belki ertesi gün- başlayacağına inanıyorlardı. Ancak o gün hiç gelmedi.

VDNKh artık düşman bölgeydi.

Nadire kabinesi veya merak kabini 14. yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkan ve nadir bulunan, tuhaf nesnelerin bir araya toplandığı, başkalarına karmakarışık görünen ama kurucuları için anlam yüklü olan müzelerdir.

Birkaç yıl önce burada pek çok canlı türü yaşıyordu, ama artık onlar bile yoktu. Bazı insanlar, radyasyonun zamanla azalacağını ve metrodan çıkıp yeniden yeryüzüne dönebileceklerini umuyorlardı. Ayrıca her yerde mutantlar dolaşıyordu ve bunlar her ne kadar tuhaf olsalar da aslında birer hayvandı...

Ne var ki beklenenin tam tersi oldu: Yeryüzündeki buz tabakası giderek yok oldu, toprak nefes almaya ve terlemeye başladı, radyasyon seviyesi de iyice yükseldi. Mutantlar pençeleriyle hayata tutunmaya çalıştılar, ama sonunda ya oradan kaçtılar ya da öldüler. İnsanoğlu ise yerin altında saklanıyor ve metro istasyonlarında yaşıyordu, üstelik yok olmak gibi bir niyeti de yoktu. Ne de olsa insan fazla bir şeye ihtiyaç duymaz, o herhangi bir fareye bile taş çıkarır.

Sayaç öterek, Artyom'un maruz kaldığı radyasyonun dozunu hesaplamaya başladı. Ama bu Artyom'u sinirlendirmekten başka bir işe yaramıyordu, sayacı bir daha yanına almamaya karar verdi. Ne kadar öttüğü neyi değiştirirdi ki? Buradaki işim bitmediği sürece, istediği kadar ötsün, diye düşündü.

"Bırak konuşsunlar Şenya. Bırak çıldırdığımı düşünsünler. Onlar o sırada kulede değillerdi. Zaten metrolarından hiç çıkmıyorlar ki. Nereden bilecekler? Bu çılgınlık... Onların hepsini bombaladım... Diyorum ya, tam Ulman yukarıda anteni ayarlarken... Tam anteni kurarken... Orada bir şey vardı. Kesinlikle duydum! Ve hayır, seni aşağılık, hayal görmüyordum. Bana inanmak istemiyorlar!"

Üzerinde bir otoyol kavşağı vardı. Yarılan asfalttaki şeritler dalga dalga olmuş, arabalar âdeta böcek gibi etrafa savrulmuşlardı. Kimi tekerleklerinin üstünde, kimi tepetaklak halde yere saçılmış ve bu şekilde kullanılamaz hale gelmişlerdi.

Artyom şöyle bir etrafına baktı ve engebeli bir ara yolun

uzantısını tırmandı. Fazla mesafe kalmamıştı, belki iki buçuk kilometre daha gitmek gerekiyordu. Bir sonraki ara yolun kenarında, bir zamanlar beyaz, mavi ve kırmızı renklerde olan gökdelenler yükseliyordu. Zaman, onları da diğer her şey gibi griye dönüştürmüştü.

"Bana neden inanmıyorlar? Sadece prensip gereği, başka sebebi yok. Tamam, şimdiye kadar kimse bir sinyal almadı. Ama nereden dinliyorlar? Yerin altından. Bunun için kimse yukarıya çıkmaz ki, öyle değil mi? Ama bir düşünelim: Gerçekten bizim dışımızda kimsenin kurtulamamış olması mümkün mü? Dünyada hiç kimse mi kalmadı? Bu çok saçma! Öyle değil mi?"

Her ne kadar Ostankino Kulesi'ni görüş alanından çıkarmaya çalışsa da onu görmemek mümkün değildi: Artyom ne yöne dönerse dönsün, kule, gaz maskesinin camındaki bir çizik gibi sürekli gözünün önündeydi. Kubbesinden gözetleme platformuna kadar yıkılmış, siyah ve ıslaktı. Sanki yerin üstünde savaşmak isteyen bir dev, yumruğunu sıkıp kolunu dışarı çıkarmış, ama kırmızı Moskova çamuruna batmış, sert ve ıslak toprağa saplanıp kalmış gibiydi.

"O sırada, ben kuledeyken..." dedi Artyom başıyla kuleyi işaret ederek, "Melnikov'un işaretini beklerken... Orada, cızırtıların arasında... Neyin üzerine istersen yemin edebilirim. Orada bir şey vardı! Orada kesinlikle bir şey vardı!"

Çıplak ağaçlarla dolu ormanın üzerinde, iki dev heykel süzülüyordu: Tuhaf bir pozda birbirine tutunmuş İşçi ile Çiftçi Kadın heykeliydi bunlar. Birbirine bakmaksızın buzun üzerinde kayıyor veya tango yapıyor gibi görünüyorlardı. Her nasılsa yüzlerinde duygusuz bir ifade vardı. Nereye bakıyorlardı? Acaba bulundukları yükseklikten ufkun ötesinde ne olduğunu görebiliyorlar mıydı? Gerçi bu kimin umurundaydı ki?

VDNKh fuar alanındaki dönme dolap sol tarafında kalı-

yor, tıpkı dünyanın ekseni etrafında dönmesini sağlayan mekanizmanın bir çarkıymış gibi görünüyordu. O da dünyayla birlikte duralı yirmi yıldan fazla olmuştu ve şimdi de sessizce paslanıyordu.

Yolun sonu.

Dönme dolabın üzerinde "850" yazıyordu. Onu kurdukları zaman Moskova 850 yaşındaydı. Artık bu sayıyı değiştirmek anlamsızdı. Zaman, kendisini sayacak kimse olmadığında durmuş demekti.

Eskiden beyaz, mavi ve kırmızı renklerde olan çirkin ve kasvetli gökdelenlere biraz daha yaklaşmıştı: Artık uzak değildi gideceği yer. Yıkık kule sayılmazsa, bunlar civardaki en yüksek binalardı. İşte bu. Artyom başını geriye yatırdı ve gözünü en tepeye dikti. Dizleri şimdiden ağrımaya başlamıştı.

"Belki bugün..." dedi soru sorar gibi, hâlbuki gökyüzünün kulaklarının buluttan pamuklarla tıkalı olduğunu biliyordu.

Tabii ki onu orada kimse duymuyordu.

Giriş.

Diğerlerine benzeyen bir giriş.

Diyafon sessiz, çelik kapı elektriksiz kalmıştı, kapıcı kulübesindeyse bir köpek ölüsü duruyordu. Posta kutularının rüzgârla sallanan kapakları tıngırdıyordu, içlerinde ne mektup, ne de reklam broşürü vardı. Hepsi, onları en azından ısınmak amacıyla kullanmak isteyenler tarafından toplanıp yakılmıştı.

Binada üç tane Alman üretimi asansör ışıldıyordu. Sanki insan bunlardan herhangi birine binip gökdelenin en yüksek katına çıkabilecekmiş gibi kapıları sonuna kadar açıktı ve paslanmaz çelikten yapılmış kabinleri pırıl pırıldı. Artyom bu görünümlerinden dolayı onlardan nefret etti. Yan tarafta yangın çıkışı yer alıyordu. Artyom, bu kapının arkasında ne oldu-

ğunu biliyordu. Daha önce yürüyerek kırk altı kat saymıştı. Golgota'ya[3] giden yol daima yürüyerek aşılırdı.

"Daima... Yürüyerek..."

Sırt çantası şimdi bir tonmuş gibi ağır geliyordu ve bu ağırlık Artyom'u zemine doğru çekiyor, yürümesini engelliyor, adımlarını şaşırtıyordu. Ama Artyom düşüncelere dalmış bir halde yürümeye ve kendi kendine konuşmaya devam ediyordu.

"Ne olmuş roket savarlar yoksa... Sorun değil... Başka yerlerde de... İnsanlar olmalı... Sadece burada olamazlar... Sadece Moskova'da... Sadece metroda olamazlar... İşte toprak... Gayet iyi durumda... Bozulmamış... Gökyüzü... Kendini temizliyor... Her şeyin yok olması mümkün değil... Ülkenin tamamı... Amerika... Fransa... Çin... Ya da en azından Tayland... Onlar ne yaptılar ki... Suçlu değillerdi ki..."

Artyom, yirmi altı yıllık yaşamında doğal olarak ne Fransa'da ne de Tayland'da bulunmuştu. Eski dünyaya yetişememiş, çok geç doğmuştu. Yeni dünyanın coğrafyası ise daha sınırlıydı: VDNKh metro istasyonu, Lyubyanka metro istasyonu, Arbatskaya metro istasyonu... Ve çevre hattı. Ama arada sırada eline geçen eski, küflü seyahat dergilerinde Paris ve New York'un fotoğraflarına her baktığında, bu kentlerin hâlâ var olduklarını, ortadan kaybolmadıklarını hissediyordu. Belki de onu bekliyorlardı.

"Neden... Neden sadece Moskova hayatta kalmış olsun ki? Hiç mantıklı değil Şenya! Anlıyor musun? Mantıklı değil! Bu, onların gönderdiği çağrı sinyallerini yakalayamadığımız anlamına geliyor... Şimdilik... Sadece devam etmem gerek... Vazgeçmek yasak... Yasak."

Gökdelen boştu, ama hâlâ bazı sesler ve yaşam izleri vardı: Rüzgâr balkonlardan içeri girerek kapı kanatlarının çarpmasına neden oluyor, asansör boşluklarında ıslık gibi ötü-

[3] Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği tepe.

yor, mutfaklarda ve yatak odalarında hışırdıyor, ev sahipleri geri dönmüş gibi sesler çıkarıyordu. Ancak Artyom bu seslere aldırmıyor, bir kez bile dönüp bakmıyor ve gözleri etrafta başkasını aramıyordu.

Durmaksızın çarpan kapıların arkasında ne olduğu elbette belliydi: Yağmalanmış daireler. Ölmüş ev sahiplerinin bir zamanlar çekindikleri ve kimseye hatıradan başka faydası olmayacak fotoğraflar hâlâ yerlerdeydi belki. Ya da belki metroya veya öbür dünyaya taşınabilmesi mümkün olmamış hantal mobilyalar kalmıştı. Patlama diğer binalarda çoğu camı kırmıştı, fakat buranın çift camlı pencereleri hâlâ sağlamdı. Ancak şimdi, geçen yirmi yılın ardından, katarakt nedeniyle kör olmuş gözler gibi tamamen tozla kaplanmışlardı.

Önceleri bazı dairelerde, arkadan birinin yaklaştığını fark etmeden herhangi bir oyuncağın karşısına geçmiş, gaz maskesinin hortumunu tutan ve hırıltılı sesler çıkaran eski ev sahiplerine rastlamak mümkündü. Ama şimdi kimseyle karşılaşmamıştı. Gaz maskeli ev sahibi de sırtında bir delikle aptal oyuncağının yanında hareketsizce yatıyordu ve görünüşe bakılırsa burası artık bir ev değildi. Beton, tuğla, çamur, çatlamış sıva, sararmış kemikler, her tür çöp ve tabii bir de radyasyondan başka hiçbir şey yoktu burada. Moskova'da olduğu gibi tüm dünyada da durum böyleydi. Yalnızca metroda hayat vardı. Gerçek buydu ve bunu herkes biliyordu.

Artyom dışında herkes.

Ya bu koca dünyada insanların yaşayabileceği başka yerler de varsa? Artyom ve Anya için bir yer? Hatta istasyondaki herkes için. İnsanların başlarının üzerinde demirden bir tavanın olmadığı, bunun yerine göklere kadar uzanabilecekleri bir yer? Herkesin kendi evini kurabileceği, kendi hayatını sürdürebileceği ve tüm bu yanmış yeryüzünde yavaş yavaş, yeniden yayılabileceği bir yer?

"Bütün insanlarımız... Orada yaşayabilirdi... Açık havada..."

Kırk altı kat.

Kırkıncı, hatta belki otuzuncu katta bile durabilirdi. Kimse Artyom'a mutlaka en üst kata çıkması gerektiğini söylememişti. Ancak o, eğer bir şey olacaksa, yalnızca çatıda olacağını kafasına koymuştu.

"Elbette... Orası... O kadar da yüksek değil... Kulede olduğu gibi... Ama... Ama..."

Gaz maskesinin camları buğulanmıştı, kalbi göğüs kafesini zorluyordu. Sanki biri, elindeki bıçakla Artyom'un kaburgasının altına en iyi nasıl girileceğini deniyordu. Gaz maskesinin içine filtreden çok az hava girdiği için güçlükle nefes alıyordu. Kırk beşinci kata ulaştığında Artyom, tıpkı bir zamanlar kulede olduğu gibi daha fazla dayanamadı, maskeyi yüzünden çıkardı ve tatlı-acı havayı içine çekti. Metrodakinden çok farklı olan taze havayı...

"Yükseklik... Belki... Üç yüz metre vardır... Yükseklik... Belki bu yüzden... Evet, muhtemelen bu yüzden... Yukarılarda... Bir şeyler yakalanabilir..."

Çantasını sırtından indirdi. Nihayet başarmıştı. Kaskatı kesilmiş sırtını çatının çıkış kapağına dayadı, ittirerek açtı ve çatıya çıktı. Ama bir anda yere düştü ve öylece sırtüstü yattı. Elini uzatsa dokunabilecekmiş gibi yakın görünen bulutlara baktı; kalbini sakinleştiriyor, nefesini yatıştırıyordu. Sonra doğruldu.

Buradaki manzara...

Sanki ölmüş de cennete giderken karşısına aniden cam bir tavan çıkmış ve orada asılı kalmış, şimdi ne ileri ne de geri gidebiliyormuş gibiydi. Ama bir şey açıktı: Böyle bir yükseklikten aşağı dönmesi artık imkânsızdı. Böylesine yukarıdan bakıp, yeryüzündeki hayatın aslında bir oyun olduğunu gördükten sonra, onu nasıl ciddiye alabilirdi ki?

Hemen yan tarafta, eskiden rengârenk, şimdiyse gri olan iki gökdelen daha yükseliyordu. Ama Artyom her seferinde bu binaya çıkıyor, burada kendisini evindeymiş gibi hissediyordu.

Bir an için bulutların arasında bir açıklık oluştu ve güneş göründü. Tam o sırada, komşu binanın çatısından ya da üst kattaki dairelerden birinin tozlu camından bir şey parlar gibi oldu. Sanki biri, aynayla güneş ışığını yakalamıştı. Fakat Artyom o tarafa dönünceye kadar güneşin önü tekrar kapandı ve parıltı kayboldu. Bir daha da görünmedi.

Artyom her ne kadar bakmamaya çalışsa da, bir zamanlar botanik bahçesinin olduğu yerde büyüyen tamamen değişik ormana ve ortasındaki siyah, çorak araziye sürekli gözü kayıyordu. Burası öylesine ölü bir yerdi ki, sanki Tanrı kızgın lavlar dökmüştü. Ama hayır, bunu yapan Tanrı değildi.

Botanik Bahçesi.

Artyom burayı daha farklı hatırlıyordu. Savaştan önceki dünyadan hatırladığı tek yer burasıydı.

Garip bir durumdu bu: Yaşadığın hayat sadece fayanslar, tünel odaları, akıtan tavanlar, raylar, granit ve mermerden, boğucu bir hava ve elektrik ışığından ibaret.

Sonra birden, başka bir şey kendini göstermeye başladı: Serin bir mayıs sabahı, bir çocuk gibi narin ve taze yeşilliklerin belirdiği cılız ağaçlar, renkli tebeşirlerle boyanmış otoparklar, dondurmacının önünde uzun bir kuyruk ve tatlı tabağındaki dondurma. Ama sadece tatlı değil, âdeta doğaüstü bir şey. Ve annenin bakır bir telefon kablosundan geliyormuş gibi tınlayan, zamanla bozulmuş ve zayıflamış sesi. Ve kaybolmamak için bırakmaman gereken, bu nedenle de tüm gücünle kavradığın ellerinin sıcaklığı. Acaba insan böyle bir şeyi hatırlayabilir mi? Muhtemelen hatırlayamaz.

Ve böylesine yersiz ve imkânsız olduğu için gerçekten yaşayıp yaşamadığını veya yalnızca bir rüya olup olmadığını

artık kavrayamadığın diğer her şey. Ama daha önce hiç yaşamadığın bir şeyi rüyanda nasıl görebilirsin ki?

Artyom'un gözlerinin önünde tebeşirle çizilmiş resimler, yaprakların arasındaki boşluklardan süzülen güneşin altın sarısı ışığı, elindeki dondurma, göletin ışıltılı kahverengi suyunda yüzen turuncu renkli komik ördekler ve göletin üzerindeki küçük, titrek köprü canlanıyordu. Suya düşmekten, ama en çok da elindeki dondurmayı suya düşürmekten o kadar korkuyordu ki!

Fakat Artyom annesinin yüzünü hatırlayamıyordu. Hatırlamaya çalışıyor, sabah tekrar unutacak bile olsa, hiç değilse rüyasında bir anlığına onun yüzünü görebilmeyi diliyordu. Ama tüm bu çabaları boşunaydı. Acaba kafasının içinde annesinin saklanacağı, ölümü ve karanlığı atlatabileceği bir köşe yok muydu? Belli ki yoktu. Bir insan nasıl var olabilir ve sonra böyle tamamen yok olabilirdi ki?

Peki ya o gün, bu dünya, tüm bu insanlar nereye kayboldu? İşte buradalar, hemen yanı başında, sadece gözlerini kapatması gerek. Elbette onlara geri dönmek mümkün. Dünyanın bir yerinde kendilerini kurtarmış, hayatta kalmış olmalılar ve diğer kaybolanlara sesleniyorlar: Biz buradayız, peki ya siz neredesiniz? Sadece onları duymak gerekiyor. Yapılması gereken tek şey, dinlemeyi bilmek.

Artyom, yirmi yılı aşkın geçmişi değil, yeniden bugünü görebilmek için gözlerini kırpıştırdı ve göz kapaklarını ovuşturdu. Yere oturarak sırt çantasını açtı.

Çantasının içinde orduya ait, yeşil çizgili, kocaman bir radyo vardı. Bunun dışında, çevirmeli kolu olan demir bir kutu şeklindeki el yapımı dinamo, en dipte ise kırk metrelik bir kablo ile anten gibi diğer şeyler bulunuyordu.

Artyom tüm telleri birbirine bağladı, halka şeklinde sarılmış kabloyu çatının üzerine bıraktı, yüzündeki teri sildi ve isteksizce gaz maskesini taktı. Kulaklığı sıkıca başına yerleş-

tirdi, tuşlara bastıktan sonra dinamonun kolunu çevirdi. Bir diyot vızıldayarak yanmaya ve canlıymış gibi avucunda titremeye başladı.

Açma kapama tuşuna bastı.

Gözlerini kapattı, uzaktaki bir kıtada hayatta kalmış birinin göndereceği bir mesajı, cızırtıların arasından yakalamasını önleyeceklerinden endişe ediyordu. Sanki radyo dalgalarının üzerinde sallanıyor, şişme bir yatağın üzerinde oturmuş, kürek çeker gibi tek eliyle dinamonun kolunu çeviriyordu.

Kulaklık cızırdadı, hışırtının arasından ince bir "İiiii" sesi ve veremli birinin öksürüğü gibi bir gürültü duyuldu. Bir sürelik sessizliğin ardından tekrar cızırtılar gelmeye başladı. Sanki Artyom, konuşacak birilerini bulmak için bir dispanserde dolanıyordu, ama hiçbir hastanın bilinci yerinde değildi ve hasta bakıcılar parmaklarını dudaklarına götürerek "sus" işareti yapıyordu. Burada kimse Artyom'a cevap vermek istemiyordu, hiçbirinin de yaşamaya niyeti yoktu.

Piter'den[4] ve Yekaterinburg'dan hiç kimse orada değildi.

Londra susuyordu. Paris susuyordu. Bangkok ve New York susuyordu.

Artık savaşın kim tarafından ve nasıl başlatıldığının bir önemi yoktu. Nedeni neydi bu savaşın? Tarih yazmak mı? Tarih, kazananlar tarafından yazılır, ama burada yazabilecek kimse yok ve yakında okuyacak kimse de kalmayacak.

Şşş.

Yayında bir boşluk vardı. Sonsuz bir boşluk.

İiiiiu...

Haberleşme uyduları yörüngelerinde hayalet gibi asılı duruyorlardı: Kimse onları kullanmıyor, onlar da yalnızlıktan deliriyor ve bir süre sonra yeryüzüne doğru kendilerini bırakıyorlardı. Sanki bu şekilde var olmaya devam etmektense at-

[4] St. Petersburg'un kısaltılmış adı.

mosferde yanıp gitmeyi tercih ediyorlardı.

Pekin'den tek bir kelime duyulmuyordu. Tokyo ise bir mezarlık kadar sessizdi.

Artyom yine de dinamonun lanet kolunu çeviriyor, çeviriyor, tekrar çeviriyordu.

Ne kadar da sessizdi! Dayanılmaz bir sessizlik. Katlanması mümkün olmayan bir sessizlik.

"Burası Moskova! Burası Moskova! Cevap verin!"

Bu, Artyom'un sesiydi. Her zamanki gibi kendini tutamamış, bekleyememişti.

"Burası Moskova, lütfen cevap verin! Cevap verin!"

İiiiiu...

Durmak yok. Vazgeçmek yok.

"Petersburg! Cevap verin! Vladivostok! Burası Moskova! Rostov! Cevap verin!"

Sana ne oldu Piter? Gerçekten bu kadar kolay mı yıkıldın, Moskova'dan daha mı dayanıksızdın? Şimdi senin yerinde ne var? Kırık camların oluşturduğu bir göl mü? Yoksa küfle mi kaplandın? Neden cevap vermiyorsun?

Dünyanın öbür ucundaki vakur şehir Vladivostok, peki sen nereye kayboldun? Bizden çok uzaktasın ama sen de mi zehirlendin? Sana da mı acımadılar?

Khh. Khh.

"Vladivostok, burası Moskova, lütfen cevap verin!"

Bütün dünya, yüzü çamura bulanmış bir halde yatıyor, ama durmaksızın yağan bu yağmurun sırtına nasıl çarptığını, ağzının ve burnunun paslı suyla nasıl dolduğunu hissetmiyordu.

Ama Moskova işte burada... Yıkılmadı. Ayaklarının üzerinde duruyor. Capcanlı.

"Ne yani, hepiniz öldünüz mü?"

Şşş...

Belki de bu, oradakilerin ruhlarının radyo yayınından

kendisine cevap veren sesiydi. Yoksa radyasyonun sesi miydi? Ölümün de bir sesi olmalıydı. Herhalde bir fısıltı olabilirdi. Pssst gibi mesela. Gürültü yapma. Sessiz ol. Sessiz ol.

"Burası Moskova! Cevap verin!"

Belki şimdi onu duyarlar?

Hemen şimdi biri öksürür, cızırtıyı heyecanla bölerek uzun uzun çığlık atar:

"Biz buradayız! Moskova! Sizi duyuyorum! Lütfen cevap verin! Moskova! Sakın kapatmayın! Sizi duyuyorum! Aman Tanrım! Moskova! Moskova nihayet bağlantı kurmuş! Orada kaçınız hayatta kalabildi? Bizim burada yirmi beş bin kişilik bir kolonimiz var! Toprağımız temiz! Radyasyon seviyesi sıfıra yakın! Su zehirli değil! Gıda mı? Elbette var! İlacımız da mevcut! Sizin için bir kurtarma ekibi gönderiyoruz! Dayanın! Duyuyor musunuz Moskova? Dayanın!"

İiiiiiiu.

Boşluk.

Bu, radyo dalgalarıyla iletişim kurma girişimi değil de bir ruh çağırma seansı gibiydi. Çağırdığı ruhlar Artyom'u duymuyordu. Onlar öbür dünyada rahattı. Sanki yukarıdan, bulutların arasından Artyom'un kamburlaşmış vücuduna bakıyor ve kıs kıs gülüyorlardı: Oraya gelmek mi? Sizin yanınıza mı? Asla olmaz!

Khhhh.

Lanet kolu çevirmeyi bıraktı ve kulaklığı kafasından çıkardı. Ayağa kalktı, antenin kablosunu özenle ve yavaş yavaş topladı; kendine dikkatli olmayı telkin ediyordu çünkü kabloyu hızla çekip parçalara ayırmamak ve kırk altıncı kattan aşağı atmamak için kendini zor tutuyordu.

Hepsini yeniden sırt çantasına yerleştirdi. Tam bir şeytan ve akıl çelici olan çantayı omzuna alarak aşağı inmeye başladı. Metroya dönüyordu. Ertesi gün tekrar gelecekti.

"Üzerindeki radyasyonu arındırdın mı?" dedi mavi ahizeden gelen ses.

"Arındırdım."

"Daha yüksek sesle!"

"Arındırdım!"

"Hmm." Seste kuşku vardı. Artyom ahizeyi öfkeyle duvara çarptı.

Kilit açıldı. Kapı uzun bir gıcırtıyla aralandı ve metro ağır, boğucu nefesini Artyom'un yüzüne üfledi.

Suhoy onu kapıda karşıladı. Ya Artyom'un ne zaman geleceğini hissetmiş ya da tüm o süre boyunca oradan hiç ayrılmamıştı. Herhalde hissetmişti.

"Nasılsın?" diye sordu yorgun ve içten bir sesle.

Artyom omuzlarını silkti. Suhoy onu bir çocuk doktoru gibi nazikçe süzdü.

"Biri seni aradı. Başka bir istasyondanmış."

Artyom ilgilenmiyormuş gibi, ciddi bir tavır takındı.

"Melnik mi?"

Sesinde, sanki yere mermi kovanı düşmüş gibi bir şey çınladı. Umut mu? Korkaklık mı? Ya da başka bir şey?

"Hayır. İhtiyar bir adam."

"İhtiyar mı?"

Üvey babasının "Evet" deme ihtimaline karşı topladığı son güç kırıntısı da Artyom'u terk edip gitti. Artık sadece yatmak istiyordu.

"Homer. Kendini Homer olarak tanıttı. Böyle birini tanıyor musun?"

"Hayır. Uyumaya gidiyorum Saşa amca."

* * *

Kıpırdamıyordu. Acaba gerçekten uyuyor muydu? Artyom bunu tamamen istem dışı bir şekilde düşündü, çünkü onun uyuyor olması veya uyuyormuş gibi yapması umurunda

bile değildi. Antrede üzerini çıkarıp giysilerini yere istifledi, üşüyen omuzlarını sıvazladı, bir çocuk gibi usulca Anya'nın yanına sokuldu, yan döndü ve yorganı üzerine çekti. İkinci bir yorgan olsaydı, ona hiç bulaşmazdı.

Saat akşam yediye geliyordu. Anya'nın mantar toplamak için saat onda kalkması gerekiyordu. Artyom ise mantar toplama işinden muaf tutulmuştu. Çünkü o bir kahramandı. Yoksa ona bir iş vermedikleri için miydi? Yaptığı her şeyi, kendi inisiyatifiyle yapıyordu. Anya nöbetten döndüğünde kalkıyor ve yukarı gidiyordu. Anya uyuyor gibi davranırken yatağa giriyordu. İşte böylesine ayrı dünyalarda yaşıyorlardı. Aynı yatakta, ama iki farklı boyutta.

Artyom, dikkatlice kırmızı örtüyü üzerine çekmeye başladı. Anya bunu fark edince, tek kelime etmeden yorganı öfkeyle kendi tarafına çekti. Bu aptal mücadele bir dakika sürdü. Sonra Artyom pes etti ve yatağın kenarında çıplak halde yatmaya devam etti.

"Süper," dedi Artyom.

Anya susuyordu.

Nasıl oluyor da bir ampul önce yanıyor, daha sonra ise patlıyordu?

Artyom yüzünü yastığa gömdü -neyse ki yastık iki taneydi- onu nefesiyle ısıttı ve öylece uykuya daldı. İçinde bambaşka bir Anya'nın olduğu, berbat bir rüya gördü; rahatsızlık verecek kadar neşeli, sürekli gülen, hareketli ve oldukça genç bir Anya'ydı gördüğü. Gerçi ne kadar zaman geçmişti ki? İki yıl mı? İki gün mü? Kim bilir. O vakitler ikisi de önlerinde sonsuz bir zaman olduğunu düşünüyordu. Buna ikisi de inanmıştı. Görünen o ki bu, sonsuz zaman önceydi.

Rüyasında bile Anya yüzünden üşüyordu. Anya onu istasyon boyunca çıplak bir halde kovalıyordu ama nefretten değil, sırf eğlenmek için. Artyom uyandığında, uyku sersemliğiyle sonsuzluğun henüz bitmediğini ve Anya ile birlikte bu

sonsuzluğun ortasında bir yerde olduğunu sandı. Onu çağırmak, affetmek ve tüm olanları şakaya vurmak istedi. Ancak sonrasında, her şeyi hatırladı.

"En azından beni dinlemeyi deneyecek misin?" diye sordu Artyom Anya'ya.

Ama Anya artık çadırda değildi.

Kıyafetleri girişte bıraktığı gibi duruyordu. Anya onları ne toplamış, ne de bir yere fırlatmıştı. Sanki dokunmaya korkarcasına üzerinden atlayıp geçmişti. Kendisine radyasyon bulaşmasından korkarcasına. Belki de gerçekten bundan korkuyordu.

Herhalde yorgan Anya'ya daha çok lazımdı. Artyom kendisini bir şekilde ısıtırdı.

İyi ki gitmiş. Teşekkür ederim Anya. Benimle konuşmadığın için teşekkür ederim. Bana cevap vermediğin için teşekkür ederim.

"Teşekkürler, lanet olsun!" dedi Artyom yüksek sesle.

"Girebilir miyim?" diye bir soru geldi çadırın hemen arkasından. "Artyom? Uyandınız mı?"

Artyom sürünerek pantolonuna uzandı.

Dışarıda, katlanabilir bir kamp taburesinin üzerinde, yüzündeki çizgiler yaşına göre oldukça yumuşak görünen yaşlı bir adam oturuyordu. Oturuşu rahat ve dengeliydi, bir süredir burada oturduğu ve gitmeye niyetinin olmadığı belliydi. İhtiyar yabancıydı, istasyondan biri değildi; ihtiyatsızca nefes aldığı burnunu seğirtiyordu. Yabancı biri, bu hareketi sayesinde hemen tanınırdı.

Artyom, VDNKh istasyonuna dolan kırmızı ışıktan kendisini korumak için elini gözlerine siper ederek misafire bakıyordu.

"Ne istiyorsun ihtiyar?"

"Siz Artyom musunuz?"

"Olabilir." Artyom sesli bir şekilde nefes verdi. "Ne istediğine bağlı."

"Bana Homer derler," diye yanıtladı ihtiyar yerinden kalkmadan.

"Öyle mi?"

"Bir kitap yazıyorum."

"İlginç," dedi Artyom ilgisiz bir ses tonuyla.

"Bir tarih kitabı denilebilir. Ama günümüzle ilgili."

"Bir tarih kitabı," diye tekrarladı Artyom etrafına bakınarak. "Böyle bir şeye neden ihtiyacımız olsun ki? Tarihin sonuna geldiğimizi söylüyorlar. Her şey bitmiş!"

"Ya bizler? Tüm bunları, burada yaşadıklarımızı birilerinin yazması gerekiyor... Birinin burada neler olup bittiğini gelecek kuşaklara aktarması gerekiyor."

Eğer Melnik'in yanından gelmediyse kimdi bu adam? Onu kim göndermişti? Neden göndermişti?

"Gelecek kuşaklara. Tabii."

"Elbette... Öncelikle, burada nasıl yaşadığımızı birilerinin yazması gerekiyor. Tarihin önemli olaylarından, tüm iniş çıkışlarından, yani her şeyden bahsedilmeli. Ama bu nasıl ya-

pılacak, hangi biçimde yapılacak? Kuru gerçekler çabuk unutulur. İnsanların unutmaması için, yaşayan bir tarih gerekir. Bunun için de bir kahramana ihtiyaç var. İşte bu yüzden uygun materyal arayıp durdum. Her şeyi denedim. Hatta bir defasında uygun şeyi bulduğumu sandım. Ama işe koyulduğumda... Olmadı. Bir hata vardı. Ardından VDNKh'yi duydum ve..."

İhtiyar derdini anlatmaya zorlanıyordu, ama Artyom'un da ona yardım etmeye niyeti yoktu. Ne olup bittiğini bir türlü anlayamıyordu. Her ne kadar davranışları normal olmasa da, ihtiyardan bir kötülük gelmeyeceği belliydi. Yine de Artyom'la aralarında her an havaya karışarak ortalığı parçalayıp darmadağın edecek bir gerginlik vardı.

"Bana VDNKh istasyonundan, Karaderililerden ve sizden bahsettiler. O zaman sizi bulmam gerektiğini anladım, bunu..."

Artyom kafasını salladı, nihayet anlamıştı.

"Harika hikâyedir."

Artyom vedalaşmadan, üşüyen ellerini pantolonunun ceplerine sokarak oradan uzaklaştı. Yaşlı adam taburesinde oturmaya ve Artyom'un arkasından bir şeyler açıklamaya devam etti. Ancak Artyom onu dinlememekte kararlıydı.

Gözlerini kırptı. Işığa alıştığı için artık gözlerini kısması gerekmiyordu.

Yukarıdaki ışığa alışmak için daha uzun bir süreye ihtiyaç duymuşlardı. Tam bir yıla. Aslında bu hızlı olmuştu! Metroda yaşayanların çoğu, güneşin puslu ışığı yüzünden sonsuza dek kör olabilirdi. Bütün hayatlarını karanlıkta geçirdikleri düşünülürse, bu şaşırtıcı olmazdı. Ama Artyom ışığa bakabilmek, doğduğu dünyayı görebilmek için kendini zorlamıştı. Eğer güneşe dayanamıyorsan, zamanı geldiğinde yukarıya nasıl dönebilirdin ki?

Metroda dünyaya gelenlerin hepsi, tıpkı mantarlar gibi

güneş görmeden büyümüşlerdi. Bunda bir gariplik yoktu: İnsanların güneşe değil, D vitaminine ihtiyaç duyduğu keşfedilmişti. Yani güneş ışığını hap şeklinde yutmak mümkündü. Ayrıca yaşam, el yordamıyla devam ettirilebilirdi.

Metroda ortak bir aydınlatma sistemi yoktu. Ortak bir elektrik kaynağı da bulunmuyordu. Aslında ortak olan hiçbir şey yoktu: Herkes kendinden sorumluydu. Bazı istasyonlarda insanlar eskisi kadar güçlü elektrik üretmeyi başarmışlardı. Bazılarında ise peronun ortasında yanan tek bir ampul yetiyordu. Tünel gibi yerlerse zifiri karanlığa boğulmuştu. Birileri oraya taşınabilir aydınlatmayla girdiğinde zemini, tavanı ve mermer sütunu bir parça görebiliyordu. İstasyon sakinleri de ışığın cazibesine kapılıp bir şeyler görme arzusuyla karanlıktan çıkıveriyorlardı. Gerçi görünmemeleri onlar için daha iyi olurdu: Gözleri olmadan yaşamaya alışmışlardı, ancak ağızları kapanmamıştı.

Buna karşılık VDNKh istasyonunda iyi bir düzen kurulmuştu ve insanlar da pek çok imkâna sahipti: Bazılarının çadırında yukarıdan getirilen küçük diyotlar yanarken, umuma açık yerlerde eski, kırmızı cam kapaklı acil aydınlatma lambaları bulunuyordu. Bu aydınlatmalar, eskiden fotoğraf negatiflerinin banyo edildiği ışığa sahiplerdi. İşte, Artyom'un ruhu da bu kırmızı ışıkta yavaş yavaş ortaya çıkmış, film banyosunda görünmeye başlamıştı. Bu fotoğrafın yukarıda, o mayıs gününde çekildiği anlaşılıyordu. Bir başka günde, kapalı bir ekim günündeyse biri filmi kameradan çıkarmış ve fotoğrafı silmişti.

"Harika bir hikâye, değil mi Şenya? Karaderilileri hatırlıyor musun?" diye fısıldadı Artyom. Ne var ki sorularını her zaman başkaları yanıtlıyordu. Daima yanlış kişiler.

"Nasılsın Artyom?"

"Hey, Artyom!"

Herkes onu selamlıyordu. Kimi gülümsüyor, kimi kaşla-

rını çatıyordu, ama herkes selamlıyordu. Çünkü Karaderilileri sadece Şenya ile Artyom değil herkes hatırlıyordu. Kimse hikâyeyi bilmiyordu, ama her nasılsa hatırlıyordu.

Bu güzergâhın son durağı VDNKh istasyonuydu. Burası onun memleketiydi. İki yüz metre uzunluğunda, iki yüz kişinin yaşadığı yer. Tam olması gereken büyüklükte bir alandı burası: Biraz daha küçük olsa nefes almak, biraz daha geniş olsa ısıtmak zorlaşırdı.

İstasyon yüz yıl önce, eski imparatorluk zamanında, dönemin geleneksel malzemeleri olan mermer ve granit kullanılarak inşa edilmişti. Toprağın altında olmasına rağmen gösterişli bir saray gibi tasarlanmıştı, bu yüzden biraz müze biraz da mezarlık gibi bir yerdi. En yenileri de dahil diğer tüm metro istasyonları gibi burası da eski ruhunu kaybetmemişti. Metro sakinleri bu esnada biraz büyümüş olsalar da hâlâ bu yaşlı adamın dizlerinde öylece oturmaya devam ediyor ve ondan kurtulamıyorlardı.

Geniş, isli sütunların arasındaki kemerlerde, içlerinde bazen bir, bazen iki ailenin yaşadığı eski ve yıpranmış ordu çadırları kurulmuştu. Bu çadırların sakinleri zaman zaman yerlerini değiştirse bile muhtemelen kimse aradaki farkı anlamazdı. Çünkü bu insanlar yıllarını aynı istasyonda birlikte yaşayarak geçirmişlerdi ve kendi sırları ile komşularının sırları arasında, tüm o inleme ve çığlıkların arasında çadır bezinden başka hiçbir şey yoktu.

Bir yerlerde, belki de insanlar birbirlerini çoktan yiyip bitirmişlerdi. Elbette burada da kıskançlıklar oluyordu, başkalarının çocuklarını daha çok sevdiği için Tanrı'ya öfkelenen; kocasını, karısını, hatta yaşam alanını başkalarıyla paylaşamayanlar vardı. Tüm bunlar uğruna başka istasyonlardaki insanlar birbirini boğabilirdi bile; ama burada, VDNKh'de durum öyle değildi. Burada insanlar işleri kolaylaştırmaya çalışıyor, her şeyi paylaşıyordu.

Burada yaşam, köylerdeki veya komünlerdeki gibiydi. Başkalarının çocuğu diye bir anlayış yoktu: Komşunun çocuğu sağlıklı doğduğunda herkes bayram ediyor, bir başkasınınki hasta doğduysa acıyı ve yükü herkes paylaşıyor, herkes elinden geldiğince yardım ediyordu. Yerleşilecek yer kalmadıysa diğerleri yer açıyordu. Biri arkadaşıyla kavga etmişse, kısa sürede barıştırılıyordu. Bir erkek, karısı kendisini terk ettiyse bile onu er ya da geç affediyordu. Neticede karısı hiçbir yere gitmemiş, orada, üzerine milyon ton toprak yığılmış aynı mermer salonda oluyordu. Sadece artık başka bir çadırın arkasında uyuyordu. Ve bu insanlar aynı gün içinde bir değil yüz kere karşılaşıyorlardı. Yani bir şekilde anlaşmaktan başka şansları yoktu. Onun orada bulunmadığını veya hiçbir zaman var olmadığını düşünmek imkânsızdı. Asıl mesele herkesin hayatta olmasıydı, gerisi önemli değildi. Tıpkı bir kömünde veya mağarada olduğu gibi.

Buradan başlayıp güney yönündeki tünel üzerinden Alekseyevskaya istasyonuna ve büyük metro ağına giden bir yol vardı. Ama... Belki de mesele VDNKh istasyonunun son durak olmasıydı. Ve burada, artık hiçbir yere gitmek istemeyen veya gidemeyen, yani bir eve ihtiyacı olan insanlar yaşıyordu.

Artyom bir çadırın önünde durdu ve sessizce bekledi. Üzerine gölgesinin düştüğü yıpranmış çadırdan, yüzü şişmiş bir kadın çıkana kadar öylece dikildi.

"Merhaba Artyom."

"Merhaba Katerina Sergeyevna."

"Şenya burada değil, Artyom."

Artyom başını salladı. Bunun yerine onun saçlarını okşamak, elini tutmak isterdi. Ona, "Evet, biliyorum, biliyorum. Aslında her şeyi biliyorum, Yekaterina Sergeyevna," demek isterdi. Yoksa sadece kendi kendine mi konuşuyordu?

"Git Artyom, git. Burada durma. Git orada bir çay iç."

"Pekâlâ."

İstasyon salonunun her iki ucunda yürüyen merdivenler vardı. Yukarıdan zehirli havanın girmemesi için kendilerini duvarların ardına kapatmışlardı. Ve tabii ki gelebilecek tüm istenmeyen misafirlerden de saklanıyorlardı. Bir taraf, yeni çıkışın olduğu yer oldukça sıkı kapatılmıştı. Diğer tarafta, eski çıkışın olduğu yerde şehre çıkmak için bir geçit bırakmışlardı.

Kapalı tarafta mutfak ve "kulüp" yer alıyordu. Burada, önlüklü ev hanımlarının kocalarına ve çocuklarına yemek yaptıkları birkaç ocak bulunuyordu. Karbon filtreli borulardan sırıldayarak geçen su, depolarda toplanıyordu. Zaman zaman bir çaydanlık ötmeye başlıyor ve çiftlik bölümünden biri, kaynar su almak için geliyordu. Ellerini pantolonuna siliyor, yumuşak vücuduna sarılıp sevgi gösterisinde bulunmak ve aynı zamanda tenceredeki yemekten atıştırmak için aşçı kadınlar arasında karısını arıyordu.

Ocak, çaydanlık, tabak çanak, sandalye ve masaların tümü ortak kullanıma aitti, amą insanlar yine de özen gösteriyor ve hiçbir şeyi yanlış kullanmamaya dikkat ediyordu.

Gıda haricinde her şeyi yukarıdan getirmişlerdi, zira metroda adamakıllı bir şey üretmek mümkün değildi. Neyse ki, artık ölmüş olan insanlar henüz hayattayken ampul, dizel jeneratör, kablo, silah, mermi, tabak çanak, mobilya gibi her tür eşyayı tedarik etmişlerdi. Büyük kardeşlerinden kendilerine kalmış gibi görünen bir yığın giysi dikmişlerdi. Tüm bunlar uzun bir süre için yeterliydi. Metronun tamamında yaşayan insanların sayısı kırk bini geçmiyordu. Ama eskiden Moskova'da on beş milyon insan yaşıyordu. Demek ki metrodaki her bir kişinin en iyi ihtimalle üç yüzer kişilik akrabası vardı. Bunlar sanki sessiz bir şekilde hayatta kalanlara yaklaşıyor ve eski kıyafetlerini uzatıp, 'bak, bu neredeyse yeni gibidir, sen al, ben artık büyüdüm,' diyorlardı.

Eşyaları öncelikle radyasyon ölçerle kontrol etmek gere-

kiyordu, cihaz çok fazla ötmüyorsa eşyalar gönül rahatlığıyla kullanılabilirdi.

Artyom çay kuyruğuna gelip sıranın sonuna geçti.

"Hey, Artyom, neden yabancı gibi davranıyorsun? Bir de kuyruğa girmişsin! Ayakta durmanın bir faydası yok, otur hadi... Sıcak çay ister misin?"

Burayı çekip çevirme görevini, en az elli yaşında olan ama bunu kesin olarak inkâr eden Kürklü Daşa üstlenmişti. Her şeyin mahvolmasından üç gün önce, Yaroslavl civarındaki bir izbeden Moskova'ya kürk almaya gelmişti. Almıştı da. Üstelik o günden beri gündüzleri, geceleri, hatta tuvalete giderken bile kürkünü çıkarmamıştı. Artyom onunla asla alay etmiyordu; ya onun da eski yaşamından bir şeyler bugüne kalmış olsaydı, ne yapardı? Biraz mayıs ayı, biraz kaymaklı dondurma, bir kavak ağacının gölgesi veya annesinin gülüşünden bir parça?

"Evet. Teşekkür ederim, Daşa teyze."

"Bana teyze deyip durma!" dedi Daşa sitemli ve cilveli bir şekilde. "Yukarıda ne var ne yok? Havalar nasıl?"

"Hafif yağmur var."

"Yani yine sular altında mı kalacağız? Duyuyor musun, Aygül? Yukarıda yağmur yağıyormuş"

"Günahlarımızdan dolayı Allah bizi cezalandırıyor. Dikkat et de domuz eti yanmasın."

"Sen ve senin Allah'ın! Bir şekilde her şeyi ona bağlıyorsun! Ama haklı çıktığın da oluyor tabii, et gerçekten yanmak üzere. Senin Mehmet'in nasıl, Hansa'dan döndü mü?"

"İki gündür ortalarda yok. İki gün!"

"Olsun, hemen sinirlenme..."

"Yemin ederim Daşa, orada kendine birini bulmuştur! Sizden birini bulmuştur ve şimdi günaha boğulmuş halde yaşıyordur!"

"Sizden, bizden... O ne demek öyle? Biz hepimiz buradayız, Aygülcüğüm... Hep birlikteyiz..."

"Gidip yatacak birini bulmuştur Allah bilir."

"Daha çok gitmesine izin vermeliydin. Erkekler kedi gibidir. Öteye beriye koşarlar, ta ki bir şey buluncaya kadar."

"Siz ne saçmalıyorsunuz? Mehmet ticaret için gitti!" diye araya girdi kısa boylu bir adam. Çocuksu bir yüzü vardı ama çökmüştü. Sanki olması gerektiği gibi büyüyememişti.

"Pekâlâ Kolya, arkadaşını savunmana gerek yok! Artyom, sen de kadınları dinleme. Al. Dikkat et, çok sıcak."

"Teşekkür ederim."

Kel kafalı, yüzünde yara izleri bulunan, fakat gür kaşlarının ardındaki bakışları yumuşak ve konuşması akıcı olan bir adam yaklaştı.

"Buradaki herkesi, özellikle bayanları selamlıyorum! Çay kuyruğunda kimler var bakalım? Kolya, sıram senin arkanda. Hansa'yla ilgili haberleri duydunuz mu?"

"Ne olmuş Hansa'da?"

"Sınırlar kapatılmış. Bir atasözü der ki, kırmızı ışık yanıyorsa karşıya geçme evlat. Orada bizden beş kişi var."

"Gördün mü Aygülcüğüm? Mantarlarını karıştır tatlım."

"Benimki hâlâ orada! Ne yapacağım ben şimdi! Allah'ım... Ama sınırı nasıl kapatabilirler? Söylesene Konstantin?"

"Aptalca bir karar vermişler. Ama bize laf söylemek düşmez. Emir emirdir."

"Acaba yine savaş mı çıkmış? Yine Kızıl Hat'la savaşıyorlar, değil mi? Keşke hepsini oracıkta öldürseler!"

"Peki bunu kim biliyor, Konstantin? Şimdi ben kime gideyim? Mehmet'im..."

"Önlem amaçlı yapılmış. Ticaret karantinası gibi bir şey. Şimdi oradan geliyorum. Yakında açacaklar sınırı. Herkese merhaba."

"Merhaba beyefendi. Bize misafir mi geldiniz? Kimsiniz, neredensiniz?"

"Sevastopolskaya'danım. Oturabilir miyim?"

Artyom, çayın sıcak buharını solumaktan vazgeçerek kenarları altın şeritli beyaz kupayı elinden bıraktı. Yaşlı adam onu bulmuş, sallana sallana yanına gelmişti ve şimdi göz ucuyla kendisini inceliyordu. Sessiz kalıyordu. Ondan kaçacak değildi ya. Bunun yerine doğrudan gözlerini dikerek sordu:

"Peki, eğer her tarafı kapattılarsa sen buraya nasıl geldin ihtiyar?"

"Tam zamanında sıvıştım," dedi yaşlı adam gözünü kırpmadan. "Ben geçtikten hemen sonra kapattılar."

"Bizler Hansa olmadan da yaşayabiliriz! Ama onlar bizim çayımız ve mantarlarımız olmadan yaşamayı denesin bakalım. Pis otlakçılar! Bizler Tanrı'nın yardımıyla ayakta duruyuz!"

"Umarım yakında açarlar. Ama ya açmazlarsa? O zaman benim Mehmet'im ne olacak?"

"Aygülcüğüm, sen Suhoy'a git. O senin Mehmet'ine hemen ulaşır. Onu ortada bırakmaz. Çay alır mısınız? Buranın çayı başkadır."

"Hayır demem," dedi daha önce kendisini Homer olarak tanıtan ihtiyar, sakalını sıvazlayarak.

Homer, Artyom'un tam karşısında oturuyor, buradakilerin gururla ama hiçbir gerçekçiliği olmaksızın çay dedikleri -gerçek çay, elbette ki on yıl önce tamamen bitmişti- mantar suyunu yudumluyor ve bekliyordu. Artyom da bekliyordu.

"Kimler kaynar su için bekliyor?"

Artyom'un bir an yüreği hopladı: Bu, Anya'nın sesiydi. Sırtı ona dönük duruyordu, belli ki Artyom'u fark etmemişti.

"Bugün çalışıyor musun, Anyacığım?" Daşa, ellerini kürkünün artık tüyleri dökülmüş cebine silerek, onunla sohbete başladı. "Mantar mı toplayacaksın?"

"Mantar toplayacağım," diye yanıtladı Anya sırtı dönük

halde. Arkasını dönmemek için direniyordu. Demek ki onu fark etmişti.

"Yine belin, değil mi? Tabii sürekli eğilmekten..."

"Kopuyor, Daşa teyze."

"Mantarlar domuz değil en azından!" Badem gözlü, tıknaz Aygül kızarak araya girdi. "Eğilmek zor geliyormuş. Sen bütün gün bokla uğraşmayı dene bir de!"

"Kendin uğraş. Herkes kendine göre olan işi yapar," diye sakin bir şekilde yanıtladı Anya.

Sesi sakindi, ama Artyom biliyordu ki Anya böyle konuştuğunda bile her an saldırabilirdi. Babası sayesinde iyi bir eğitim almıştı.

"Kızlar, kavga etmeyin," diye mırıldandı yüzünde izler olan Konstantin. "Bir atasözü der ki, tüm meslekler gereklidir ve hepsi önemlidir. Mantar olmasaydı domuzları neyle besleyecektik?"

Mantarlar, eskiden Botanik Bahçesi'ndeki istasyona çıkan iki tünelden biri olan yıkık kuzey tünelinde yetişiyordu. Üç yüz metre boyunca mantar yetiştiriliyordu, daha ilerideyse fazla koku gelmemesi için mümkün olduğu kadar uzağa kurulmuş domuz çiftliği vardı. Gerçi bunun pek bir faydası olmamıştı. Bununla birlikte, burada yaşayanları başka bir şey kurtarıyordu: İnsani duyguların işleyişi.

Yeni gelenler iğrenç domuz kokusunu bir veya iki gün sorun ediyor, daha sonra bu kokuya alışıyorlardı. Anya'nın alışması biraz daha uzun sürmüştü. Metro sakinleri artık uzun zamandır kokuyu fark etmiyorlardı. Artyom'un aksine, kıyas yapabilecekleri bir şey de yoktu.

"Mantarlarla ilgilenen birinin olması ne güzel," dedi Artyom, Anya'nın ensesine bakarak gür ve net bir ses tonuyla. "Mantarlarla anlaşmak, insanlarla anlaşmaktan daha kolay."

"Bazılarının mantarları hor görmesi ne acı," diye yanıtladı Anya. "Mantardan bir farkı olmayan insanlar da var. Hatta

hastalıkları bile aynı." Anya nihayet yüzünü ona çevirmişti. "Örneğin bugün topladığım mantarların yarısı küfle kaplıydı. Çürümüş gibi, hastalıklı gibi, anlatabildim mi? Nereden geliyor olabilir ki?"

"Nasıl bir hastalık?" diye endişeyle araya girdi Aygül. "Bir çürük mantarımız eksikti, Allah korusun."

"Kim çay istiyor?" Daşa araya girdi.

"Bir koli çürük mantar topladım," diye devam etti Anya, Artyom'un gözlerinin içine bakarak. "Önceki mantarlar normaldi, tamamen sağlıklıydı."

"Bu çok kötü!" diye endişeyle başını salladı Artyom. "Mantarlar çürümüş."

"Peki, şimdi ne yiyeceğiz?" diye sordu Daşa haklı olarak.

"Bunda bu kadar kötü olan nedir?" diye sordu Anya, sakin ve katı bir sesle. "Artık kimse metronun büyük kahraman ve kurtarıcısını ciddiye almazsa, işte bu kötüdür."

"Aygül, gel tatlım biraz hava alalım," dedi Kürklü Daşa, kalemle çizilmiş kaşlarının birini kaldırarak. "Burası çok sıcak oldu."

"Eh..." dedi Homer. İkisinin arkasından gitmek için oturduğu yerden kalkmak istedi ama Artyom onu durdurdu.

"Hayır, bekle. Kahramanla ilgili bir şeyler öğrenmek istiyordun ya? Tüm metroyu çökmekten kurtaran Artyom hakkında? O zaman şimdi dikkatlice dinle. İşte hakikat. Sence bu insanların umurunda mı?"

"İnsanların uğraşmaları gereken başka işleri var. Gerçek işler. Çalışmak gibi. Ailelerini doyurmak gibi. Çocuk büyütmek gibi. Ama biri ne yapacağını bilmeden boş boş dolaşıyor ve kendine aptalca şeyler uyduruyorsa, evet, işte o zaman bu gerçek bir felaket olur." Anya pozisyon almış, âdeta bir topçu neferi gibi ateş ediyordu: kısa, kısa, uzun.

"Hayır, asıl felaket, insanın insan gibi değil, domuz ve

mantar gibi yaşamak istemesidir," diye yanıtladı Artyom. "Eğer tek kaygısı..."

"Felaket, mantarın kendisini insan zannetmesidir." Anya artık nefretini gizlemeden konuşuyordu. "Ve morali bozulmasın diye kimsenin ona gerçeği söylememesidir."

"Mantarların bozuk olduğu doğru mu şimdi?" diye sordu Daşa çıkmak üzereyken.

"Evet, doğru."

"Tüh, lanet olası."

"Allah bizi cezalandırıyor!" diye biraz öteden bağırdı Aygül. "Günahlarımızdan dolayı. Domuz eti yediğimiz için!"

"Sen de git. Mantarların seni çağırıyor." Artyom, ayakta dikilen Anya'yı itti. "Bak, öksürüyorlar, aksırıyorlar. 'Anne, neredesin?' diyorlar."

"Pislik. Faydasız."

"Git hadi!"

"Mantarlar senden daha faydalıdır."

"Git artık! Git!"

"Sen git. Hadi, yukarıya defol. İstersen antenini tüm şehre aç ve ağlayıp sızla. Orada hiç kimse yok, anlamıyor musun seni kaz kafalı sinyal avcısı! Hiç kimse yok! Herkes gebermiş, aptal."

"Sen beklemeye devam et, göreceksin sonunda..."

"Son diye bir şey olmayacak, Artyom. Hiçbir zaman olmayacak."

Anya'nın gözleri kuruydu. Babası ona ağlamamayı öğretmişti. Onun bir babası vardı. Kendi, öz babası.

Sonra arkasını döndü ve gitti.

Artyom, içinde mantar suyu olan, altın şeritli, beyaz kupayla kalakaldı. Homer dikkatlice ve sessizce yanında oturuyordu. Yavaş yavaş daha çok insan mutfağa gitmeye başlamıştı. Mantarları vuran beyaz küfü konuşuyor, tekrar savaş başlamamasını umut ediyor, iç çekiyor, domuz çiftli-

ğindeki hangi adamın kimin karısını neresinden ve nasıl tuttuğunun dedikodusunu yapıyorlardı. Yanlarından küçük pembe domuz yavrusu, onun peşinden de solgun yüzlü, sıska bir kız çocuğu geçti, kuyruğunu yukarı kaldırmış bir kedi masanın etrafında dolaştı ve yiyecek bir şeyler dilenircesine Artyom'un bacaklarına sürtündü. Soğuyan kupadan buhar çıkmıyordu, çayın üzerini köpük kaplamıştı. Şimdi Artyom'un içinde de her şey köpürüyordu. Kupayı bırakıp ileri baktı. İhtiyar orada duruyordu.

"İşte hikâye bu, ihtiyar."

"Ben... Üzgünüm..."

"O kadar yolu boşuna geldin, değil mi? Böyle bir şey gelecek kuşakları pek sevindirmeyecek. Tabii birilerinin çocukları olmaya devam edip gelecek kuşakların olacağı da meçhul."

"Hayır, boşuna gelmedim."

Artyom dilini damağında şaklattı. İhtiyar oldukça inatçıydı.

Poposunu sandalyeden kaldırdı ve mutfaktan çıktı. Kahvaltısı bitmişti ve zorunlu görevini yerine getirmenin zamanı gelmişti. Homer, Artyom'un peşine takıldı.

"Affedersiniz, siz az önce ne hakkında... O genç bayan ne hakkında konuşuyordu? Antenle ilgili olan şey... Sinyal avcısı... Elbette ki beni ilgilendirmez, ama... Siz yukarıya çıkıyorsunuz, öyle mi? Ve radyo sinyallerini mi dinliyorsunuz?"

"Öyle."

"Hayatta kalan başka insanlar mı arıyorsunuz?"

"Evet."

"Peki, başarılı oldunuz mu?"

Artyom yaşlı adamın sesinde herhangi bir alay hissetmemişti. Adam gerçekten merak ediyordu ve Artyom'un yaptığı şeyi gayet olağan karşılıyor gibiydi. Sanki bu, Hansa'ya kurutulmuş domuz budu taşımak kadar normaldi.

"Şimdilik olamadım."

Homer kafasını sallayarak kaşlarını çattı. Bir şeyler anlatmak ister gibi oldu ama vazgeçti. Üzüntüsünü mü dile getirecekti yoksa? Artyom'un aklını başına getirmeye mi çalışacaktı? Ya da ilgileniyor gibi mi yapacaktı? Hiçbiri Artyom'un umurunda değildi.

Bisikletlerin bulunduğu alana vardılar.

Artyom, Anya sevdiği için mantarları, sadece kendisinin hissettiği kokularından dolayı da domuzları sevmiyordu. Bu nedenle bir kahraman olarak onu bu işlerden muaf tutmalarını sağlamıştı. Ama çalışmayana VDNKh istasyonunda yemek vermiyorlardı. Tüneldeki kontrol nöbeti bittiğinde, biraz da istasyonda çalışmak zorunluydu. Artyom da bisiklet işini seçmişti.

On dört tane bisiklet vardı. Gidonları duvara dayalı şekilde sırayla dizilmişlerdi. Duvarda ise çeşitli posterler asılıydı: Moskova nehri kıyısındaki Kremlin, pembe mayolu güzel bir kadının soluk resmi, New York gökdelenleri, Ortodoksların kutsal günlerini gösteren takvimden alınmış karla kaplı bir manastır resmi... İnsan, ruh haline göre birini seçip pedal çevirebilirdi. Bisikletler yüksekte duruyordu ve tekerlerine, dinamoyu çalıştıran kayışlar bağlanmıştı. Her bisikletin önünde küçük bir lamba bulunuyordu. Geri kalan elektrikse sırayla tüm istasyona elektrik sağlayan akülere gidiyordu.

Bisikletler güney tünelindeydi. Yabancıların bu stratejik önem taşıyan bölgeye girmeleri yasaktı. Muhtemelen tuhaf ihtiyar da burada hiç bulunmamıştı.

"O benimle birlikte," diyerek bekçiye el salladı Artyom ve Homer'in içeri girmesine izin verildi.

Artyom bisiklete bindi, öne doğru eğildi ve kauçuk gidonu tuttu. Karanlığın içinde, birilerinin Hansa'daki kitapçılardan arakladığı Berlin şehrinin görüntüsü belirdi: Brandenburg Kapısı, televizyon kulesi, başını ellerinin arasına almış

siyah bir kadın heykeli. Bu kapı, Artyom'un anladığı kadarıyla, yukarıdaki VDNKh girişine benzetilmişti. Berlin televizyon kulesiyse ortasındaki küreye benzer çıkıntıya rağmen Ostankino Kulesi'ni hatırlatıyordu. Bir de şu kadın heykeli vardı; bağırıyor muydu yoksa kulaklarını mı kapatıyordu, belli değildi. Ama hiç de bir yere gidecekmiş gibi durmuyordu.

"Sen de sürmek ister misin?" Artyom Homer'e döndü. "Kalbe iyi gelir. Ömrünü uzatır. Al."

Ancak ihtiyar cevap vermiyor, donuk gözleriyle havada asılı halde güç üretmeye çalışan tekerlerin dönüşüne bakıyordu. Yüzü kısmi felçli gibiydi: Bir yarısı gülümsüyorken, diğer yarısıysa ifadesizdi.

"İyi misin, ihtiyar?" diye sordu Artyom.

"Evet. Sadece bir şeyler hatırladım. Birilerini..." Homer'in sesi hırıltılı çıkmıştı, boğazını temizleyerek kendine geldi.

"Anladım."

Herkesin hatırladığı birileri vardır. Kişi başına üç yüz gölge. Sadece onları hatırlamanı bekliyorlar. Tuzaklarını kuruyor, tellerini sıkılaştırıyor, oltalarını atıyor, ağlarını örüyor ve bekliyorlar. Kimi bisiklet gördüğünde bahçede çocuklarına bisiklet sürmeyi öğrettiğini hatırlar, kimiyse öten çaydanlığın sesini duyar ve hafta sonları öğle yemeğini birlikte yiyip hayatındaki yeni şeylerden bahsetmek için gittiği ailesinin mutfağında öten çaydanlığı anımsar. Gözlerini kapatır, şimdinin anıları arasında geçmişi ve onların yüzlerini görürsün. Gerçi yıllar geçtikçe insanın hatırlaması zorlaşır, ama yapacak bir şey yoktur.

"Sana benden kim bahsetti?"

"Ünlüsünüz." Homer gülümsedi. "Herkes sizi tanıyor."

Artyom yüzünü ekşitti.

"Ünlü," diye tekrarladı.

"Siz metroyu ve insanları kurtardınız. Eğer şu füzeleriniz olmasaydı... Sahiden anlayamıyorum. Neden bununla ilgili konuşmak istemiyorsunuz?"

Önünde televizyon kulesi, VDNKh giriş kapısı ve ellerini yukarı kaldırmış siyahi kadın vardı. Başka bir bisiklete binmeliydi, ama diğerleri doluydu ve Artyom'un payına bu düşmüştü. Artyom pedalları geriye, kulenin ters yönüne doğru çevirmek istiyordu, ama öyle yaptığında elektrik üretilmiyordu.

"Sizi bana Melnik anlattı."

"Kim?"

"Melnik. Onu tanıyor musunuz? Teşkilat komutanı. Teşkilat hakkında bilginiz vardır herhalde, değil mi? Cesur askerler... Yanılmıyorsam eskiden siz de oraya üyeydiniz."

"Seni Melnik mi gönderdi?"

"Hayır. Melnik sadece anlattı. Ona Karaderililerle ilgili bilgi vermişsiniz. Tüm metroyu geçmişsiniz. İşte, daha sonra ben de... Elimden geldiğince araştırmaya başladım. Ama burada yine de anlaşılmayan çok şey var. Siz olmadan işin içinden çıkamayacağımı anladım ve gelmeye..."

"Başka bir şey söyledi mi?"

"Ne? Kim?"

"Melnik, benimle ilgili başka bir şey söyledi mi?"

"Söyledi."

Artyom pedal çevirmeyi bıraktı, bisikletten indi ve kollarını göğsünde kavuşturdu.

"Ve?"

"Evlendiğinizi ve normal insanlar gibi yaşadığınızı söyledi."

"Böyle mi dedi?"

"Evet, aynen böyle dedi."

"Normal insanlar gibi."

Artyom gülümsedi.

"Yanılmıyorsam evet."

"Onun kızıyla evlendiğimi belirtmedi mi?"

Homer kafasını salladı.

"Bitti mi?"

İhtiyar içini çekti. Sesi alçalmıştı.

"Aklınızı kaçırdığınızı söyledi."

"Tabii. Başka ne olabilirdi ki."

"Ben sadece duyduğumu iletiyorum."

"Başka bir şey yok mu?"

"Galiba..."

"Mesela beni öldürmek istediğini söyledi mi? Kızından dolayı... Veya..."

"Hayır, öyle bir şey söylemedi."

"Ya da geri dönmemi ve tekrar saflara katılmamı beklediğini?"

"Hatırladığım kadarıyla hayır."

Artyom sustu, duyduklarını sindirmeye çalışıyordu. Homer'in hâlâ orada olduğunu ve onu incelediğini fark etti.

"Demek aklımı kaçırmışım!"

Artyom kahkaha attı.

"Ben öyle düşünmüyorum," dedi Homer. "Kim ne derse desin, ben derinden inanıyorum ki..."

"Nereden bileceksin ki?"

"Hayatta kalanları aramaya devam ediyorsunuz diye mi aklınızı kaçırdınız? Teslim olmak istemiyorsunuz diye mi deli olduğunuzu düşünmek gerekiyor? Bakın..." İhtiyar ciddiyetle Artyom'a baktı. "Siz, insanlar için kendinizi mahvediyorsunuz ve ben onların size neden böyle davrandığını gerçekten anlayamıyorum."

"Her gün gidiyorum."

"Yukarıya mı?"

"Her yeni gün, yürüyen merdivenlerle yukarıya çıkıyorum. Sonra da o gökdelene. Merdivenleri tırmanıp çatıya çıkıyorum. Sırt çantasıyla."

Diğer bisikletleri sürenler pedal çevirmeyi yavaşlatarak kulak kabarttılar.

"Ve evet! Bir kez bile cevap verdiklerini duymadım! Ne olmuş? Bu neyi ispatlar ki?!" Artyom artık Homer'e değil, pedal çeviren tüm lanet olası bisikletçilere bağırıyordu. "Bu hiçbir şeyi ispatlamaz! Nasıl anlamazsınız?! Hâlâ bir yerlerde insanlar olmalı! Hâlâ başka şehirler olmalı! Bu delikte, bu mağarada hayatta kalanlar sadece biz olamayız!"

"Yeter Artyom! Sakin ol!" dedi uzun burunlu, küçük gözlü bir genç sabırsızca. "Amerikalılar her yeri bombaladı! Geride hiçbir şey kalmadı! Neden bu kadar mızmızlanıyorsun? Onlar bizim canımıza okudu, biz de onların. Nokta!"

"Peki ya sağ kalanlar sadece biz değilsek?" diye sordu Homer kendi kendine konuşur gibi. "Eğer size desem ki..."

Ama gencin susmaya niyeti yoktu. "İşe gider gibi öylece yukarı gidiyorsun! Muhtemelen tamamen radyasyon kaptın ve şimdi de buradakilere bulaştırıyorsun. Sen yürüyen bir cesetsin ve hepimizi zehirleyeceksin."

"Peki size... Kurtulanların olduğunu, başka şehirlerden de sinyaller gönderildiğini ve bunların bana ulaştığını söylesem?"

"Bir daha söyle."

"Diğer şehirlerden sinyaller gönderildi," dedi Homer kesin bir şekilde. "Sinyaller buraya ulaştı. Sesler duyuluyordu."

"Yalan söylüyorsun."

"Radyo iletişimi kuran bir adamı bizzat tanıyorum."

"Yalan söylüyorsun."

"Peki ya o adamın tam karşınızda durduğunu söylesem?" Homer Artyom'a göz kırptı. "O zaman ne diyeceksiniz?"

"Tahtalarından birinin eksik olduğunu, bunadığını ya da yalan söylediğini. Yalan söylüyorsun, değil mi?"

3
BORU

İstasyonun tavanı insanların boyuna uygun yüksekliktey-di. Ne var ki istasyonlar arasındaki tüneller onlara göre inşa edilmemişti: Duvardan duvara ve tavandan zemine beşer metre mesafe vardı.

Çok uzakta, metronun diğer ucunda yaşayan bazı vahşiler, tünellerin Tanrı Dev Solucan tarafından toprağa kazılan geçitler olduğuna inanıyorlardı, hatta dünyayı yaratıp insanları da o doğurmuştu. Fakat insanlar sonradan yaratıcılarını inkâr etmiş, bu geçitleri kendi ihtiyaçları için kullanmaya başlamış, Tanrı Solucan'ın yerine demirden yaptıkları trenleri getirmişlerdi. Üstelik Dev Solucan'ın hiç var olmadığını, trenlerin ise ezelden beri orada bulunduğunu söylemişlerdi.

Böyle bir Tanrı'ya neden inanılmasın ki? O, yer altındaki hayata gayet uygundu.

Tüneller karanlık ve korku vericiydi. Yer altı suları, tünel

bölmelerini ikiye yarıp geçmekle ve tüm hattı yutmakla tehdit edercesine akıyordu. Bu akıntılardan buhar yükseliyor ve meydana gelen sis, fener ışıklarının uzağa ulaşmasını engelliyordu. Bir şey açıktı: Ne insanlar tünellere göre ne de tüneller insanlara göre yaratılmıştı.

Hatta istasyondan sadece üç yüz metre mesafedeki bu yerde bile insan ürküyordu. Kulaklara fısıldanan korkuyu bastırmak için herkes birbiriyle çene çalıyordu.

Nemli odunlarla yakılan ateş, hafif bir duman yayıyordu.

Elbette tünel de yaşayan bir canlıydı: Hırıltı bir şekilde soluduğu dumanı ciğerlerine çekiyordu. Ardından duman yine havaya karışıyor ve havalandırmanın yosun tutmuş borularında kayboluyordu.

Biraz daha aşağıda nöbetçilerin kullandığı, elle çalışan drezin[5] duruyordu. İstasyona üç yüz metre mesafe vardı. Bir kimse kuzeydeki karanlığın içinden VDNKh istasyonuna doğru gelecek olsa, nöbetçi kendi hayatı pahasına onu durdurmak zorundaydı. Bu gibi durumlarda istasyondakileri uyarmak için bir kişinin gitmesine izin veriliyordu. Böylece çocuklar zamanında saklanabiliyor, kadınlarsa silahlarını alıp erkeklerle birlikte tünelin girişini tutuyorlardı.

Sistem bugüne kadar böyle işlemişti ve bu sayede VDNKh yirmi yıldan uzun süredir yaşanabilir olma özelliğini koruyabilmişti. Son yıllarda burada yabancı birinin görüldüğüne pek rastlanmamıştı. İstasyona -ve tüm metroya- yönelik son tehdit tam iki yıl önce Karaderililerden gelmiş, ama hepsi roket saldırılarıyla yok edilmişti.

Ve istasyondaki herkes, insanları bu yaratıklardan Artyom'un kurtardığını çok iyi biliyordu.

O zamandan beri VDNKh istasyonunun kuzeyinde terk edilmiş, boş istasyonlar uzanmaktaydı. Bunlardan ilki Bota-

[5] Drezin: Demiryollarında yolun kontrol ve bakımı için kullanılan küçük araba.

nik Bahçesi istasyonuydu; yüzeye çok yakın olan bu istasyonun yukarıdaki dünyayla aşağıdakini birbirinden ayıran kapıları kırılmış, kilitleri sökülmüştü. Burası yaşamaya uygun bir yer değildi, ötesinde ne olup bittiğiyle de hiç kimse ilgilenmiyordu. Nöbet yerindeki küçük ateşin aydınlattığı nokta, aynı zamanda dünyanın sona erdiği yerdi. Onun ötesi karanlık bir evrendi.

Bu karanlık boşluğun önüne yığılmış kum torbaları boyunca nöbetçiler oturuyordu. Kalaşnikoflarını piramit şeklinde birbirine yaslamışlardı. Ateşin üzerindeyse bir çaydanlığın buharı tütüyordu.

Artyom, yüzü ateşe, sırtıysa ıssız tünele dönük bir şekilde oturuyordu. Bu sessiz boşluğa özellikle getirdiği Homer'i yanına oturtmuştu. Yaşlı adamın hikâyesini güneydeki tünelde, herkesin yanında dinlemek istememişti. Her ne kadar istasyonda baş başa konuşabilmek mümkün olmasa da, etrafta ne kadar az tanık olursa o kadar iyiydi.

"Sırtını tünele dönmek de ne demek oluyor?" dedi Levaşov tasvip etmez bir ifadeyle.

Ama Artyom artık tünele güveniyordu. Onu anlayabilmeyi öğrenmişti.

Diğer nöbetçiler, kara delikten gözlerini ayırmıyordu. Artyom, etraftakilerin dikkatini çekmemek için kısık sesle konuşması konusunda Homer'i uyarmıştı. Ama Homer bunu pek başaramıyordu.

"Kola Yarımadası'nda yer alan bu şehrin adı Polyarniye Zori. Yanı başında bir nükleer enerji santrali var, hem de çalışır durumda. Üstelik santralin daha yüz yıllık ömrü var! Çünkü sadece bir şehre enerji sağlıyor. Oradakiler şehri bir kaleye dönüştürmüşler. Etrafını çitle çevirip çeşitli istihkâmlar eklemişler. Gerçek bir savunma sistemi kurmuşlar. Eskiden nükleer santrali koruyan askerî birlikler şimdi Polyarniye Zori garnizonunu oluşturuyor. Elbette etraftaki her şey yaşamı teh-

dit eder nitelikte, kuzeyde yer alıyor ne de olsa. Yine de nükleer santralin kendilerine sağladığı elektrik ve ısı sayesinde hayatta kalabiliyorlar. Yani bu yüzden..."

"Ne masalı anlatıyorsun sen?" diye bağırdı Levaşov diğer uçtan. Gözleri kızarık, kulakları etli ve kabarık bıyıkları yukarı doğru uzuyor gibi görünen bir adamdı Levaşov. "Ne Polyarniye Zori'sinden bahsediyorsun! Botanik istasyonunun ilerisindeki tünel boyunca başıboş köpeklerin dışında hiçbir şey yok! Başımıza bir deli yetmiyormuş gibi bir de arkadaşı çıktı!"

"Bu ikisi yakında kendi kulüplerini de açarlar," dedi dişlerinin arasında kalmış domuz etini tırnağıyla çıkarmaya çalışan Armençik göz kırparak. "Kırmızı Yelken: Hayalperest ve romantikler kulübü."

"Sinyali kim yakaladı? Onlarla kim konuştu?" Artyom, sağır insanlar gibi gözlerini yaşlı adamın dudaklarına dikmişti, sanki bilgileri oradan okuyabilmeyi umuyordu.

"Ben..." Homer tekrar konuşmaya başladı. "Orası benim memleketim. Arhangelskliyim. Akrabalarımdan hayatta kalan birileri olup olmadığını öğrenmek istiyordum. Bu nedenle sürekli dinliyor, sinyal arıyordum... Sonunda bir sinyal yakaladım. Arhangelsk sessizdi, ama Polyarniye Zori'den cevap geldi. Tüm şehir hayatta, düşünebiliyor musunuz? Yukarıda! Sıcak su ve elektrik var... En heyecan verici şeyse, manyetik veri taşıyıcılarda ve CD'lerde inanılmaz bir dijital kütüphanelerinin olması. Bütün dünya edebiyatı ve filmler bunlarda saklanıyor. Anlıyor musunuz? İhtiyaçlarından fazla elektrikleri var..."

"Hangi radyo dalgası? Hangi frekans?" diye Artyom ihtiyarın lafını böldü.

"Burası Nuh'un Gemisi gibi bir yer," diye hiçbir şey duymamış gibi açıklamaya devam etti ihtiyar. "Bu gemiye her hay-

vandan birer çift almamış olsalar da medeniyetimize ait kültür öğelerini kurtarmışlar. Neticede..."

"Son kurduğun bağlantıdan bu yana ne kadar zaman geçti? Hangi sıklıkla bağlantı kurdun? Ne tür bir alet kullandın? Sinyali hangi yükseklikte yakaladın? Bende neden işe yaramadı?"

İhtiyar, sorguya çekilmeyi değil de ateşin başına oturup sohbet etmeyi bekliyordu. Ne var ki Artyom, nostaljik zırvalarla israf edemeyecek kadar uzun zamandır bu anı bekliyordu. Bu nedenle yapması gereken ilk şey adamın doğru söylediğinden emin olmaktı.

Artyom, bu ıssızlığın ortasında insanların neler hayal edebileceğini kendi tecrübeleri sayesinde çok iyi biliyordu. Ama bu kez, önünde beliren hayale sadece bakmak değil, dokunmak da istiyordu. İnanmak istiyordu.

"Hadi!" Artyom baskı yapıyordu, ihtiyarın sıvışmasına fırsat veremezdi. "Hatırla! Neden bende işe yaramıyor?!"

"Ben..." Homer dilini damağında şaklattı, bir süre düşündü ve gözlerini karanlığa dikti. Sonunda pes etmişti. "Bilmiyorum."

"Nasıl bilmiyorsun? Böyle bir şeyi nasıl bilmezsin? Hani sinyali sen yakalamıştın?"

Adam biraz kem küm ettikten sonra itiraf etti:

"Ben yakalamadım. Telsizci bir adamla karşılaştım. Bana da o anlattı."

"Nerede? Onunla nerede karşılaştın? Hangi istasyonda?"

İhtiyar tekrar iç çekti.

"Galiba Teatralnaya istasyonuydu. Evet, Teatralnaya."

"Yani cehennemin dibinde, öyle mi? Korkudan oraya gitmeyeceğimi mi sanıyorsun?"

"Böyle bir şey düşünmüyorum, delikanlı," diye yanıtladı ihtiyar, biraz gücenmiş gibiydi.

"Ne zaman oldu?"

"Birkaç yıl önce. Tam olarak hatırlayamıyorum."

"Anlaşıldı."

Havadaki uğultu ve cızırtılar arasından zayıf bir ses duyduğu o an Artyom'un aklından hiç çıkmıyordu. Ses, çoktan kuruyup gitmiş bir deniz kabuğundaki ses gibi hâlâ kulaklarında çınlıyordu. Böyle bir şey nasıl unutulurdu ki? Yerin altında geçirdiği yaşamı boyunca, gelecek kuşaklar nereden geldiklerini bilsinler ve bir gün yeniden yukarıya dönme ümitlerini kaybetmesinler diye kitap yazma hayali kuran biri, böylesine önemli ayrıntıları nasıl unutabilirdi?

Bir de bahsettiği yerin Teatralnaya olması...

"Yalan söylüyorsun," dedi Artyom emin bir şekilde. "Kendini kabul ettirmeye çalışıyorsun."

"Yanılıyorsunuz. Ben sadece..."

"Sana her şeyi anlatayım diye beni kandırmaya çalışıyorsun. Lanet olası hikâyemi anlatayım diye... Beni satın almak istiyorsun, değil mi? Beni zayıf yerimden yakaladın ve olta atıyorsun... Öyle mi?"

"Hiç de değil! Anlattıklarımın hepsi gerçek!"

"Ah, kes artık!"

"Bakın hele," dedi Armençik kemerli burnunu seslice çekerek. "Hayalperestler, kimin hayali daha güzel diye kavga ediyorlar."

Hem kendine hem de bu aptal, yalancı ihtiyara kızan Artyom, mermilerden delik deşik olmuş kum torbalarına başını yasladı ve gözlerini kapattı. Aptal masalcı. Ruhundaki yara tam kabuk bağlamışken birileri gelip onu kurcalıyordu.

İhtiyar da suratını asmış, Artyom'u ikna etmeye çalışmaktan vazgeçmişti.

Canı cehenneme.

Nöbet sona erene kadar tek kelime etmediler. Artyom istasyona dönerken ihtiyara veda etmemiş, hatta yüzüne bile bakmamıştı.

"Kesin bilgi var. Kola Yarımadası'ndan sinyal yakalandı. Orada hayatta kalanlar var!" Artyom, Kirill'e anlamlı anlamlı baktı.

"Gerçekten mi?!"

"Gerçekten!"

Kirill sevinç içinde yerinden fırladı. Sonra birden öksürmeye başladı. Bunun arkasından neyin geleceğini bilen Artyom, ağzına tutması için ona mendil uzattı. Kirill öksürmesi durunca dudaklarından çektiği mendile korkarak ve çekinerek baktı. Artyom kalbinin sıkıştığını hissediyordu.

"Bunların hepsi geçecek. Hatta fare kovalayacaksın! Birazcık kandan ne olur ki!"

"Annem sürekli kızıyor. Ona gösterme lütfen, olur mu?"

"Delirdin mi? Biz bir ekibiz! Sen beni ele vermiyorsun, ben de seni!"

"Teşkilat üzerine yemin et!"

"Teşkilat üzerine yemin ederim!"

"Resmî yemin et!"

"Resmî yemin ediyorum!"

Kirill, Artyom'un dizlerinin üzerine oturdu.

"Hadi, anlat bakalım."

"Şöyle ki," diye anlatmaya başladı Artyom. "Kuzeyden sinyal alındığına dair kesin bilgi var. Kola Yarımadası'ndan. Oradaki nükleer santral hiç zarar görmemiş. Yanında da Polyarniye Zori adında bir şehir varmış. Harika, değil mi? Yani burada yaşayanlar olarak yalnız değiliz. Anlıyor musun Kirillciğim? Yalnız değiliz! Hayatta kalan başkaları da var! Ve biz onları bulduk! Nasıl ama?

"Süper!" dedi Kirill mavi gözlerini kocaman açarak. "Ama bu doğru mu?"

"Evet, doğru. Bu nükleer santral, tüm şehri bir yıl boyunca ısıtacak kadar elektrik sağlıyor. Ayrıca şehrin üzerine

devasa bir cam kubbe inşa etmişler. Düşünebiliyor musun?"

"Hayır."

"Bardak gibi, ama kocaman."

"Peki neden?"

"Sıcaklığın içeride kalmasını sağlamak için. Dışarıda kar yağıyor, fırtına kopuyor, ama içerisi sıcacık! Ağaçlar çiçek açıyor. Tıpkı kitabında gördüğün gibi. Orada meyve bahçeleri var, elmalar hatta domatesler yetişiyor. İnsanlar sokakta tişörtle dolaşıyorlar. Her tarafta çiçekler var. Yiyecek bol. Her tür tatlı mevcut. Oyuncaklar da var, buradaki boş kovanlar gibi değil, farklı oyuncaklar."

Kirill gözlerini kapattı ve tüm bunları hayal etmeye çalıştı. Ağzını açmadan, sessizce birkaç kez öksürdü ama kendini tuttu. Yavaşça nefes alıp verdi. Muhtemelen anlatılanları gözünde canlandıramıyordu. Hoş, bunu Artyom da yapamıyordu.

"Yazın bu kubbe açılıyor ve insanlar açık havada yaşıyormuş. Yerin altında değil, dışarıda, pencereleri olan evlerde. Pencereden diğer binaları veya ormanları görüyorlar. İşte böyle yaşıyorlar. Temiz, kuru ve açık havada. Güneş ışığını yüzlerinde hissediyorlar. Ve böyle bir havada mikroplar da yaşayamıyor, hepsi ölüyor. İnsanlar sokakta gaz maskesi takmadan dolaşıyor."

"Bütün mikroplar mı ölüyor?" Kirill dikkat kesilmişti. "Verem mikrobu da mı?"

"Hepsi. Özellikle de verem."

"Yani iyileşmek için oraya gidip gaz maskesi olmadan nefes almak mı gerekiyor sadece?"

"Sanırım evet," dedi Artyom. "Buradaki tünellerde, bu boğucu ve nemli ortamda verem mikrobu serbestçe dolaşıyor. Temiz havadaysa hemen ölüyor."

"Vay be! Bunu anneme söylemeliyiz! Çok sevinecek! Peki sen oraya gidecek misin?"

"Şey, Polyarniye Zori çok uzakta. Oraya ulaşmak pek kolay değil. Bunun için öncelikle güç toplamak gerek."

"Ben toplarım!" Kirill heyecanla Artyom'un dizlerinden indi. "Ne kadar güç gerekiyor?"

"Çok güç toplamak gerekiyor. Oraya gitmek ne kadar sürer, biliyor musun? Arazi araçlarıyla, galiba... Altı ay! Yer üstünden giderek ormanlardan, bataklıklardan, çökmüş yollardan geçmek gerekiyor."

"Ne olmuş yani? Ben giderim!"

"Hayır, sanırım seni yanıma alamam. Oraya Teşkilat'ın diğer askerleriyle gideceğim."

"Ama neden?"

"Annen hiçbir şey yemediğini söylüyor. Ekipte böyle zayıf biri işimize yaramaz. Bize sadece yük olursun. Çok zorlu bir yolculuk olacak. Her tür engelle karşılaşacağız. Her yerde ucubelere rastlayacağız. Bir sürü macera yaşamak zorunda kalacağız. Bir şey yemezsen bunları nasıl atlatacaksın? Daha ilk macerada pes edersin! Olmaz, bizim Teşkilat'ın senin gibi güçten düşmüşlere değil, gerçek mücadelecilere ihtiyacı var."

"Ama ben artık bu mantarları görmek istemiyorum Artyom! Offf..."

"Peki ya sebzeler? Annen sana sebze bulmuş. Domatesleri gördün mü? Bu domatesler ta Sevastopolskaya istasyonundan buraya metroyla geldi."

"Offf."

"Polyarniye Zori bahçelerinde, açık havada yetişen domatesin aynısı. Al, bir dene. İçinde bir ton vitamin var."

"Tamam, domates yerim. Eğer oradakiler gibi yetişiyorsa."

"Pekâlâ, hadi bakalım. Yanımda ye ki göreyim."

"Sen de Zori ve bardak gibi olan kubbeyi anlatacaksın ama."

Kirill'in annesi Natalya, dışarıda dikiliyordu. Çadırın

içinde konuşulan her şeyi kelimesi kelimesine duymuştu. Yüzü gölgelenmiş, ellerini kavuşturmuştu.

"Ona domates yedirdim," dedi Artyom gülümseyerek. Natalya karşılık vermedi.

"Neden ona bu saçmalıkları anlatıyorsun? Şimdi başımın etini yiyecek."

"Neden saçmalık olsun? Belki gerçekten de Polyarniye Zori diye bir yer vardır. Bırak biraz hayal kursun."

"Dün doktor buradaydı. Hansa'dan gelmiş."

Artyom, ne söyleyeceğini unuttu. Natalya'nın, tahmin ettiği şeyi söyleyeceği korkusuyla, hiçbir şey düşünmemeye çalıştı. Önceden tahmin etmek uğursuzluk getirirdi.

"Sadece üç aylık ömrü kalmış. Sense gelmiş ona Polyarniye Zori'den bahsediyorsun."

Natalya'nın dudakları kasıldı ve Artyom, konuşmaları süresince kadının bakışlarında neyin gizli olduğunu o an fark etti.

"Yani hiç umut yok mu?"

Donuk bakış. Kurumuş gözyaşları...

"Anne! Artyom beni arazi aracıyla kuzeye götürecek! Gidebilir miyim?"

Artyom, Anya'nın çoktan uyuduğunu veya her zamanki gibi ondan kaçmak için uyumuş numarası yapacağını düşünüyordu. Ama Anya çıplak ayaklarıyla yatakta bağdaş kurmuş oturuyordu. İçinde bulanık bir sıvı olan yarım litrelik plastik şişeyi, sanki elinden almalarından korkuyormuş gibi sıkıca tutuyordu. Etrafta alkol kokusu vardı.

"Al." Şişeyi Artyom'a uzattı. "Yudumla."

Artyom itiraz etmedi, içini yakan sıvıyı içti ve nefesini tutarak gözlerini kırpıştırdı. Hem rahatlamış hem de içi ısınmıştı. Peki, sırada ne vardı?

"Otur." Anya eliyle yanındaki yeri işaret etti. "Otur lütfen." Artyom, gösterdiği yere oturdu.

Onu görebilmek için hafifçe yan döndü.

Üzerinde sade bir bluz vardı. Kollarındaki tüyler kabarmıştı, acaba soğuktan mıydı?

Hâlâ iki yıl önce olduğu gibi görünüyordu. Siyah saçları erkek gibi kısa kesilmişti. Dudakları ince ve solgundu. İnce yüzüne göre biraz büyük ve kemerli olan burnu, çehresini çekici hale getiriyordu. Kadınsı bir zarafet taşımayan elleri, anatomi modellerinde olduğu gibi kaslıydı. Omuzlarındaki adalelerse apoletleri andırıyordu. Boynu uzundu, atardamarı hızlı hızlı atıyordu ve köprücük kemikleri çıkıntılıydı. Eskiden onu hem sevmiş, hem de bundan pişmanlık duyup onu parçalamak istemişti. Beyaz kumaşın altından meme uçları belli oluyordu. Neden bir ampul önce yanıyor, daha sonra ise patlıyordu?

"Sarıl bana."

Artyom elini uzattı ve bir kardeşe ya da bir çocuğa sarılır gibi kolunu beceriksizce Anya'nın omzuna koydu. Anya sarılmak istediğini gösterircesine ona yaslandı, ancak tüm kasları gerilmişti. Artyom da kaskatıydı; içkiden bir yudum daha aldı.

Artyom uygun kelimeleri bulmakta zorlanıyordu. Böyle bir şey yaşamayalı epey olmuştu.

Anya ona dokundu. Ardından dudaklarını yanağında gezdirdi.

"Sakalların batıyor."

Artyom plastik şişenin dibindekileri çalkaladı ve bu defa büyük bir yudum aldı. Kafasını kuzey bölgesi ve arazi aracı kurcalıyordu.

"Hadi... Hadi bir kez daha deneyelim, Artyom. Bunu yapmalıyız. Bir kez daha. Her şeye baştan başlayalım."

Anya, soğuk ve sert elleriyle Artyom'un kemerini tuttu. Çevik bir hareketle tokasını açtı.

"Öp beni. Lütfen."

"Tamam. Ben..."

"Yanıma gel."

"Bekle..."

"Ne oldu? Çıkar... Üzerimdekileri çıkar, çok sıkıyor. Evet, bunu da çıkar... Beni soymanı istiyorum."

"Anya."

"Ne? Hadi... Ah... Çok soğuk."

"Evet. Ben..."

"Buraya gel. İşte... Şimdi sen de... Hadi... Lütfen... Şu iğrenç gömleği çıkar..."

"Birazdan. Birazdan."

"Pekâlâ. Tanrım. Şişeyi ver."

"Al."

"Ah... Şimdi... Buraya. Eskiden yaptığın gibi. Hatırlıyor musun?"

"Anya... Anya..."

"Senin sorunun ne? Neyin var?"

"Sen... Sen çok..."

"Uzatma artık. Hadi gel."

"Artık eskisi gibi değilim... Affedersin..."

"Gel... Sorun ne? Hadi."

"Anya..."

"Hadi! Lütfen... Bak... Hissediyor musun?"

"Evet... Evet..."

"Biz uzun zamandır... Sen hiç... Neden? Beni anlamıyor musun? Seni istiyorum. Tamam mı?"

"Birazdan. Ben hemen... Sadece... Bugün aslında..."

"Sus. Gel, ben deneyeyim... Sen sadece uzan..."

"Ben bugün..."

"Kapa çeneni. Gözlerini kapat ve sus. Şimdi... Senin sorunun ne? Ne oluyor?"

"Ben de bilmiyorum. Olmuyor."

"Neden?"

"Hiçbir fikrim yok. Olmuyor. Aklımdan bir sürü şey geçiyor..."

"Ne? Aklında neler var?"

"Üzgünüm."

"Defol. Git!"

"Anya..."

"Tişörtüm nerede?"

"Dur."

"Nerede tişörtüm? Üşüyorum!"

"Neden böyle yapıyorsun? Bunun seninle ilgisi yok, senin yüzünden değil..."

"Tamam, yeter. Merhamet etmekten vazgeç."

"Bu doğru değil..."

"Defol, duydun mu?! Defol."

"Peki. Ben..."

"Nerede bu lanet şey? Tamam, istemiyorsan isteme. Belki de radyasyon yüzünden işin tamamen bitmiştir."

"Tabii ki hayır, neden böyle söylüyorsun."

"Demek ki benimle olmak istemiyorsun."

"Söylüyorum ya... Bugün için böyle."

"Bu yüzden bir çocuğumuz olmuyor, sen istemediğin için!"

"Bu kesinlikle doğru değil!"

"Artyom! Ben... Oradan senin için ayrıldım. Babamla ipleri kopardım... Hepsi senin için. Kızıllarla yapılan savaştan beri tekerlekli sandalyeye mahkûm. Bacakları tutmuyor... Bir kolunu da kesmişler... Sakat kalmanın onun için ne demek olduğunu anlayabiliyor musun? Ve ben onu, öz babamı hiçe sayıp sana geldim!"

"Ne yapabilirim? O beni hiç insan yerine koymadı. Ona tüm gerçeği anlatmak istedim. O ise... Seninle birlikte olmamızı istemiyor, ben ne yapabilirim ki?"

"Seninle çocuğumuz olsun diye, anlıyor musun, seninle! Yukarıya gitmekten bunun için vazgeçtim! Sağlığım için... Kadınların organları her şeyi sünger gibi çeker... Radyasyonu yani... Bunu biliyor olman gerek! O lanet olası mantarlar... Sırf bu istasyonda kalabilmek adına... Geleceğimi böyle hayal ettiğimi mi sanıyorsun? Domuz bakıcılığı mıydı sence hayalim? Söylesene neden? Öylece yaşamaya devam ediyorsun! Bir gün bile durmadın! Artık her yere radyasyon bulaştı! Anlıyor musun? Belki de bu yüzden çocuğumuz olmadı! Sana kaç kez yalvardım! Baban da öyle!"

"Suhoy hiç..."

"Neden böylesin? Aslında çocuk istemiyorsun, değil mi? Çocukları sevmiyorsun, sorun bu mu? Benden çocuk istemiyorsun! Belki de hiç çocuk istemiyorsun? Bunların hiçbiri umurunda değil, sen sadece dünyayı kurtarmayı beceriyorsun! Ya ben? Ben ne olacağım? Buradayım hâlbuki! Ama senin umurunda bile değil! Ve artık beni kaybediyorsun! Bunu mu istiyorsun?"

"Anya. Neden..."

"Artık yapamıyorum. Artık istemiyorum. Beklemek istemiyorum. Seks için yalvarmak istemiyorum. Hamile olduğumu hayal etmek istemiyorum. Sonunda senden hamile kalırsam, sakat bir çocuk doğuracağım korkusuyla yaşamak istemiyorum."

"Yeter! Sus!"

"Senin çocuğun kesinlikle sakat doğacak, Artyom! Sen de radyasyonu sünger gibi çekiyorsun! Yukarıya her gidişin, çok kötü sonuçlar doğuracak! Anlamıyor musun?"

"Kapa çeneni diyorum!"

"Git. Git, Artyom. Tamamen çık git."

"Pekâlâ, gideceğim."

"Git."

Tüm bu konuşmalar fısıltıyla gerçekleşmişti. Bağırışlar fısıltıyla, inlemeler fısıltıyla, gözyaşları fısıltıyla...

Karıncalar gibi sessizce.

Komşular uyuyormuş gibi yapıyordu.

Oysa herkes, her şeyi biliyordu.

* * *

Kimyasal koruyucu giysi, sırt çantasına tamı tamına sığdı. Artyom, kendisine tahsis edilmiş olan ama istasyon dışında kullanmasına izin verilmeyen kalaşnikofu, mavi bir bantla ikişer ikişer sarılmış altı şarjörü ve bir paket kurutulmuş mantarı giysinin üstüne yerleştirdi. Gaz maskesinin hüzünlü bakışlarından kaçmak istercesine, çantanın fermuarını, bir çuvalın içindeki cesedin üzerini kapatır gibi hızla ve sertçe çekti.

"İhtiyar! Kalk! Toparlan! Ama gürültü yapma."

İhtiyar, sanki gözleri açık uyuyormuş gibi hemen uyandı.

"Nereye?"

"Teatralnaya hakkında söylediklerin gerçek miydi? Şu telsizciyle ilgili olan? Orada olduğu doğru mu?"

"Evet... Evet..."

"Peki öyleyse... Beni ona götürür müsün?"

"Teatralnaya'ya mı?" Homer tereddüt etti.

"Cayacağımı mı düşünüyordun? Boşuna heveslenme ihtiyar. Bir başkası için orası yeryüzündeki cehennem olabilir. Bizim içinse zafer yeri. Eee? Yoksa yalan mı söyledin?"

"Yalan değildi."

"Öyleyse benimle Teatralnaya'ya gel. Bahsettiğin adamla tanışmalıyım. Onu bizzat görmeliyim. Ve her şeyi sormalıyım. Bana öğretmesini istiyorum. Denemem için alıcısını bana versin..."

"Ama bu, iki yıl önce olmuştu."

"Gel seninle anlaşalım. Sen beni o telsizciye götürüyor-

sun, ben de sana, bilmek istediğin her şeyi anlatıyorum. Kaçmayacağım. Karaderililer, sarılar, yeşiller, hangisini anlatmamı istersen anlatacağım. Kahramanlık hikâyemin tamamını dinleyeceksin. Kimselere anlatmadığımı sana anlatırım. Alfa'dan Omega'ya, lanet olası tüm Yunan trajedisini. Şeref sözü. Anlaştık mı? Hadi el sıkışalım."

Homer, sanki Artyom kendi avucunun içine tükürmüş olabilir gibi yavaşça ve kararsızca elini uzattı, ama sonra güçlü bir şekilde onunla el sıkıştı.

İhtiyar, yolculuk için çantasını hazırlarken, Artyom da el feneriyle uğraşıyordu. Sürekli olarak fenerin düğmesini itiyor, bataryası dolarken mekanizmanın çıkardığı sesi dinliyordu. Tüm dikkatini fenere vermişti. Sonra birden duraksadı.

"Anlat bakalım. Senin şu kitap neye yarayacak?"

"Kitap? Şöyle ki; bizler burada yaşıyoruz, ama zaman akmaya devam etmiyor, anlayabiliyor musun? Bu, buradaki hayatımızın tamamen boşa gittiği anlamına geliyor. Ama bu doğru değil."

Homer, elinde buruşmuş, gri bir yastık kılıfıyla, hareketsizce oturuyordu.

"Ve on bin yıl sonra burada bir kazı yapılsa, biz hiçbir şeyi kayda geçirmemiş olacağız. Neye inandığımızı, neleri tasavvur ettiğimizi, buldukları kemik ve çanak-çömlek kalıntılarımızdan tahmin etmeye çalışacaklar. Ve sonunda yanlış çıkarımlarda bulunacaklar."

"İyi de bu kazıları kim yapacak ihtiyar?"

"Arkeologlar. Bizden sonrakiler."

Artyom başını salladı. Dudaklarını yaladı ve içindeki öfkeyi bastırmaya çalıştı. Ama öfkesi öyle artmıştı ki içinde tutamayıp bir safra gibi kustu:

"Belki ben, bizi buradan kazıyıp çıkarmalarını istemiyorum. Ben toprağın altındaki kemik veya çanak-çömlek yığınından biri olmak istemiyorum. Ben, kazılıp çıkarılan değil,

toprağı kazan kişi olmak istiyorum. Tüm hayatını burada, aşağıda geçirmek isteyen yeterince insan var. Saçlarım beyazlayıncaya kadar metroda oturacağıma, yukarıda aşırı radyasyondan ölmeyi yeğlerim. Metrodaki bu hayat insanlık dışı. Gelecek nesiller diyorsun... Lanet olsun! Torunlarım bütün hayatlarını burada geçirip verem mikrobuna yem mi olsunlar? Hayır! Kalan son konserve kavanozu için birbirlerinin boğazını mı kessinler? Hayır! Domuzlarla birlikte çamurda mı yuvarlansınlar? Sen bu kitabı onlar için yazmak istiyorsun ihtiyar, ama onlar, gözleri karanlıktan kuruyup kör olacağı için o kitabı okuyamayacaklar. Bunun yerine fareler gibi sezgisel hareket edecekler! Artık birer insan olmayacaklar! Buna rağmen neden üreyelim ki? Dolayısıyla eğer yukarıda, açık havada, yıldızları, güneşi görerek yaşayan birileri varsa ve bu iğrenç dünyanın herhangi bir yerinde hortumla değil de ağızdan solunum yapılabilecek yerler mevcutsa, milyonda bir şansım bile olsa orayı bulacağım. Anladın mı? Eğer böyle bir yer varsa, orada elbette ki yeni bir hayat kurabiliriz. Çocuklar dünyaya getirebiliriz. Böylece fareler veya birbirini yiyen yaratıklar gibi değil de insan gibi büyürler. Ama bunun için savaşmamız gerek! Toprağın altında kısılıp kalarak, sessizce oradan kazınıp çıkarılmayı bekleyerek olmaz!"

Homer, Artyom'un söyledikleri karşısında afallamıştı, hiçbir şey söylemiyordu. Artyom ise ihtiyarın kendisiyle tartışmasını umuyordu, belki böylece onu başından atabilirdi. İhtiyar bunun yerine içten bir gülümsemeyle Artyom'a baktı.

"Boşuna değilmiş. O kadar yolu boşuna gelmediğimi hissetmiştim."

Artyom cevap olarak sadece yere tükürdü. Tükürdüğü şey aslında öfkesiydi: İhtiyarın bu gülümsemesi onu rahatlatmış, gerginlik geride kalmıştı. Tuhaf, hatta komik görüntüsüne rağmen bu adamla pek çok ortak noktasının olduğunu

hissetti birden. Homer de böyle hissetmiş olacak ki genç bir erkek edasıyla, dostça bir el hareketi yaptı.

"Hazırım."

İstasyonda sessizce yürüyorlardı. İstasyonun mabedi sayılan tünel girişindeki saat gece yarısını gösteriyordu. Vakit herkes için geceydi. İstasyondan ayrılmakta olan Artyom dışında herkes için. Salon neredeyse bomboştu, yalnızca mutfakta gece çayı hazırlayan birileri vardı. Mor renkli aydınlatma kısılmış, insanlar çadırlarına çekilmiş ve çadırları farklı performansların sergilendiği birer gölge oyununa dönüştüren soluk ışıklarını yakmışlardı. Suhoy'un çadırının yanından geçerken masanın üzerine eğilmiş bir siluet gördüler. Ardından karnına çektiği dizlerine yüzünü yaslamış oturan Anya'nın çadırını geçtiler.

Yaşlı adam usulca sordu:

"Vedalaşmak istemiyor musun?"

"Kiminle."

Homer lafı uzatmadı.

"Alekseyevskaya'ya gidiyoruz," dedi Artyom, güney tünelinin girişindeki nöbetçilere. "Suhoy'un haberi var."

Nöbetçiler asker selamı verdi. Suhoy'un haberi varsa, sorun yoktu. En azından bu kez yukarı gitmiyordu.

Perondaki demir merdivenlerden birini kullanarak raylara indiler.

"Boru," dedi Artyom karanlığa girerken kendi kendine. Demir borunun sert, küflü yüzeyine dokundu, beş metre yüksekliğindeki tavanda göz gezdirdi ve önündeki belirsizliğe doğru şöyle bir baktı. "Boru bizi bekliyor."

4

ÖDEME

Alekseyevskaya, VDNKh istasyonunun sefil bir versiyonuydu. Burada da insanlar mantar yetiştirmeye çalışıyor, domuzlarla uğraşıyordu, ama her ikisi de öyle az miktardaydı ki Alekseyevskaya halkının beslenmesine ancak yetiyordu. Satmak için ellerinde bir şey kalmıyordu. Buranın sakinleri, tıpkı yetiştirdikleri domuzlar gibi kuru bir hayat yaşıyordu. Hayatlarının ölümüne sıkıcı olduğunu kabullenmişlerdi ve hikâyenin sonunun nereye varacağını da biliyorlardı. Eskiden duvarlardaki mermerler bembeyazken artık hangi malzemenin kullanıldığı bile anlaşılmıyordu. Sökülüp satılacak ne varsa sökülmüş ve satılmıştı. Geriye sadece beton ve yaşayan birkaç insan kalmıştı. Betondan bir fayda sağlamak zordu, özellikle metrodaki kimsenin işine yaramazdı. Sonuç olarak, Alekseyevskaya'dakiler başkalarını korumak için kendi hayatlarını adamaya gönüllü olmuşlardı.

Eğer bu hizmeti talep eden daha çok alıcı olsaydı, şüphesiz bedeli de oldukça yüksek olurdu. Oysaki VDNKh dışında hiç alıcı yoktu. Böylece Alekseyevskaya'nın metrodaki varlığı bir amaç kazanmıştı: VDNKh istasyonunu korumak.

VDNKh istasyonundan müttefik Alekseyevskaya'ya giden güney tüneli sakindi. Diğer ucuna ulaşmanın bir hafta sürdüğü tüneller de vardı, Artyom ile Homer'in ise oldukça dikkatli ilerlemelerine rağmen bu tüneli geçmek için sadece yarım saate ihtiyaçları vardı. Gerçi zamanı VDNKh'de bırakmışlardı: Alekseyevskaya'daki saatler on yıl önce çalınmış, o günden beri insanlar kendi tempolarında yaşamaya alışmışlardı. Kendini yorgun hissedenler için vakit geceydi. Derken metrodaki geceler hiç bitmez oldu. Gündüz, hayal edilen bir şey haline geldi.

Nöbetçiler ilgisizce yayalara baktı; gözbebekleri iğne deliği kadar küçülmüştü. Nizamiyenin üzerinde mide bulandırıcı, beyaz bir bulut asılıydı, etrafta ayak sargısı[6] kokusu vardı. Sigara içiyorlardı.

Amirleri iç çekti, konuşmakta zorlanıyordu.

"Nereye?"

"Prospekt Mira'ya. Pazara," diye cevap verdi Artyom. Nizamiyeden sıvışmaya çalışmayacaktı.

"Oraya kimse gidemez. Orası..."

Artyom kibarca gülümsedi.

"Bu beni ilgilendirir dostum."

"Tanjant kere tanjant kotanjant eder," dedi nöbetçi. Artyom'un davranışından etkilenerek güzel bir şey söylemek istemiş gibiydi.

Bu şekilde ayrıldılar.

"Nasıl gideceğiz?" diye sordu Homer Artyom'a.

Başta Rusya olmak üzere Finlandiya, Almanya ve çeşitli Doğu Avrupa ülkelerindeki askerlerin kullandığı, ağır ve uzun botların ayağı vurmaması için çorap yerine ayağa sarılan kalın kumaş parçaları.

"Güzergâhı mı soruyorsun? Eğer Hansa'ya girmemize izin verirlerse çevre yolundan gideriz. Bizim hattı kullanmaktan iyidir. Orada hoş olmayan anılarım var, bilirsin. Hansa daha güvenli. Benim vizem var, zamanında Melnik ayarlamıştı. Sana da izin verirler mi?"

"İyi ama orada karantina yok mu?"

"Her zaman karantina oluyor. Bir şekilde geçeriz. Asıl sorun sonrasında, Teatralnaya'da başlayacak. Hangi taraftan yaklaşırsan yaklaş... Sen de telsizcin için tam yerini bulmuşsun ihtiyar. Mayın tarlasının ortası."

"Ama..."

"Şaka yapıyorum."

Yaşlı adamın yüz ifadesi birden tuhaflaştı. Sanki karşısında büyük bir metro haritası varmış gibi gözleriyle ortamı tarıyordu. Harita daima Artyom'un gözlerinin önünde gibiydi. Melnik'in yanındaki bir yıllık hizmeti boyunca tüm haritayı ezberlemişti.

"Ben derim ki... Paveletskaya'ya giden yolu bulmamız daha iyi olur. Biraz uzak ama oraya daha çabuk varırız. Sonra yeşil hatla yukarıya çıkarız. Şansımız yaver giderse bir günde varabiliriz."

Boru boyunca ilerlediler.

El fenerinin nazlı ışığı en fazla on adımlık bir mesafeyi aydınlatabiliyordu, daha ötede ışık karanlığa karışıyordu. Tavandan su damlıyor, duvarlar nemden parlıyor, bir yerlerden uğultu geliyordu. Yukarıdan düşen damlalar, sanki mide asidiymiş gibi saç derisini yakıyordu.

Duvarlarda bazen kapılarla, bazen de çoğunun üzerine demir parmaklık çakılmış, kara deliği andıran yan çıkışlarla karşılaşıyorlardı.

Yolculara kılavuzluk eden renkli haritalarda metronun üçte biri bile gösterilmiyordu. İnsanların kafasını gereksiz yere karıştırmaya ne gerek vardı ki? Mermer döşeli istasyonların

birinden diğerine giderken telefonlarına bakıyorlar ve zamanda bir saatlik bir sıçramayla gidecekleri yere varıyorlardı. Zamanın ne kadar derininde olduklarını veya istasyonun duvarları arkasında ne olduğunu ve parmaklıkların ardındaki yolun nereye gittiğini düşünecek vakitleri yoktu. Neyse ki yoktu. Telefonundan gözlerini ayırma, önemli işlerini düşün ve seni ilgilendirmeyen konulara burnunu sokma.

Artyom ve Homer, adımlarını traverslere denk getirebilmek için bacaklarını bir buçuk adım uzunluğunda açarak yürüyorlardı. Bacakların bu tempoya alışabilmesi için epey yürümüş olmak gerekiyordu. İstasyonda öylece oturarak vakit geçirenler ayak uyduramaz, dengesini kaybeder ve düşerdi.

"Peki, ya sen ihtiyar... Yalnız mısın?"

"Yalnızım."

Feneri yola tuttuğu için yaşlı adamın yüz ifadesini göremiyordu. Muhtemelen sakalları ve kırışıklıkları dışında görülecek bir şeyi yoktu.

Elli travers daha yürüdüler. İçinde telsiz olan sırt çantası iyice ağırlaşmaya başlamıştı. Şakakları ıslanmış, sırtları terden sırılsıklam olmuştu.

"Karım vardı. Sevastopolskaya istasyonunda."

"Sen Sevastopolskaya'da mı yaşıyorsun?"

"Eskiden öyleydi."

"Karın seni terk mi etti?" Nedense Artyom'a göre en olası ihtimal buydu.

"Hayır, ben onu terk ettim. Kitabı yazmak için. Kitabın daha önemli olduğunu düşünmüştüm. Bizden sonraki nesillere bir şeyler bırakmak istemiştim. Nasıl olsa karım bir yere kaçmıyordu. Anladın mı?"

"Karını kitap yazmak için mi terk ettin?" diye sordu Artyom tekrar. "Bu nasıl olur? Ve o da... Gitmene izin mi verdi?"

"Kaçtım. Sonra geri döndüm ama orada değildi."

"Gitmiş miydi?"

"Ölmüştü."

İçinde kimyasal koruyucu giysi olan çantasını sağ elinden sol eline aldı.

"Bilemiyorum."

"Neyi?"

"Anlayıp anlamadığımı bilmiyorum."

"Elbette anlıyorsun," dedi ihtiyar, yorgun ama kendinden emin bir şekilde. Artyom aniden korkuya kapıldı. Geri dönülmesi imkânsız bir şey yapmaktan korkmuştu. Sonra sessizce traversleri saymaya devam ederken yankılanan seslere ve uzaktan gelen uğultuya kulak kabarttılar. Metro, midesinde birilerini öğütüyordu.

Arkalarından bir tehlike gelmesini beklemiyorlardı. Sadece ileriye bakıyor, mürekkep dolu bir çukuru andıran tünelin içinden her an karşılarına korkunç bir şeyler çıkabilirmiş gibi önlerindeki karanlığı kolluyorlardı. Arkalarına hiç bakmıyorlardı.

Hata ediyorlardı.

Gıcırtılar.

Arkadan gelen gıcırtılar yavaş yavaş duyulur hale gelmişti. Ne var ki sesi fark ettiklerinde geri dönüp nöbetçileri uyarmak için artık çok geçti.

"Hey!"

Biri sırtlarına vurup onları paslanmış traverslerin üstüne yüzükoyun düşürmek istese bunu rahatlıkla yapabilirdi. Ders: Tüneldeyken asla kendi fikirlerine bağlı kalamazsın, tünel bunu sana ödetebilir. Unutuyorsun Artyom.

"Dur! Kim var orada?"

Kalakalmıştı, çantası kolunda asılıydı ve dikkatli bakmasını engelliyordu.

Karanlıktan bir drezin çıkıverdi.

"Selam. Yabancı değilim."

Gelen, nöbetçi kotanjant idi. Drezinde tek başınaydı, belli ki korkusuz bir adamdı. Görev yerini terk etmiş, onları buraya kadar takip etmişti. Ne istiyor olabilirdi ki?

"Arkadaşlar. Düşündüm de... Belki de sizi bir sonraki istasyona bırakmalıyım."

Onlara mümkün olabildiğince samimi bir şekilde gülümsedi.

Elbette Artyom yürüyerek gitmektense drezini kullanmayı yeğlerdi.

Kendilerine yardım etmek isteyen adamı inceledi: Şişme montu, seyrelmiş saçları, geniş bir alnı ve şişmiş gözleri vardı. Gözbebekleri, anahtar deliğinden sızan ışık gibi parlıyordu.

"Ne kadar istiyorsun?"

"Ayıp ediyorsun. Sen istasyon şefi Suhoy'un oğlusun. Herhangi bir karşılık beklemiyorum. Dünya barışı için katkım olsun."

Artyom omuz silkti, çantası da sırtına daha rahat bir şekilde oturdu.

"Teşekkürler," dedi Artyom kısa bir tereddüdün ardından.

"İşte bu!" dedi nöbetçi sevinçle ve sanki yıllardır birikmiş bir dumanı dağıtıyormuş gibi ellerini salladı. "Kocaman adamsın, işin inceliklerini bilmen gerekir! Her şeyi hesap etmen lazım, başka türlü olmaz!"

Adam, Rijskaya istasyonuna kadar hiç konuşmadı.

* * *

"Yanınızda tezek var mı?"

Onları istasyon görevlilerinden önce saçları kısa kesilmiş, elmacık kemikleri çıkık, kulakları hafif kıvrık bir genç karşıladı. Biraz şaşı bakan gözleri gök grisiydi. Üzerindeki deri ceket kendisine küçük geliyordu, önü açık gömleğinin altında, gür göğüs kıllarının arasından görünen haç dövmesinde sakin ve kendinden emin gülümsemesiyle bir İsa figürü vardı.

Genç, bacaklarının arasına teneke bir kova sıkıştırmıştı, omzundaysa hoş bir ses çıkardığını düşündüğü için vurduğu bir çanta asılıydı.

"Size en iyi fiyatı veririm!"

Zayıf bir ses çınladı.

Eskiden bu istasyonun üzerinde, tüm Moskova'da ucuz gülleriyle tanınan Riga isimli bir pazar bulunuyordu. Sirenler çaldıktan sonra, insanlara anlamaları, inanmaları, belgelerini arayıp bulmaları ve en yakındaki metro girişine koşmaları için yedi dakikalık süre verilmişti. Girişe iki adımlık mesafede bulunan uyanık çiçekçiler, hayatlarını kaybeden diğerlerini dirsekleriyle itip kakarak içeriye ilk girenlerdi.

Yerin altında geçimlerini neyle sağlayacakları sorunu ortaya çıktığında, sımsıkı kapatılmış kapıları tekrar açmışlar, dışarıdaki cesetleri iteleyip gül ve lale almak için yukarıdaki çiçek pazarına gitmişlerdi. Bu arada çiçekler solmuşlardı ama yine de kurutulmuş bitki koleksiyonu için işe yarayabilirlerdi. Böylece Rijskaya sakinleri uzunca bir süre kurutulmuş çiçek ticareti yapabilirdi. Çiçekler küflenmiş ve radyasyon almış olsa da, metroda daha iyi bir şey bulmak mümkün olmadığı için insanlar onları satın alıyorlardı. Neticede hâlâ sevme ve yas tutma gibi hisler taşıyorlardı ve bunları çiçeksiz yapmak mümkün değildi.

Rijskaya istasyonu, kurumuş güller ve artık çok gerilerde kalsa da sanki dün yaşanmış gibi hissedilen mutlu anılar sayesinde toparlanmıştı. Ancak yerin altında yeni çiçekler yetiştirmek mümkün değildi: Mantarlar ve insanların aksine çiçeklerin güneşe ihtiyacı vardı. İstasyonun yukarısındaki pazarın hiç tükenmeyen bir kaynak olacağını sanıyorlardı ama o da çoktan kuruyup gitmişti.

Kriz patlak vermişti.

Rijskaya istasyonunun iyi yaşamaya alışkın sakinleri yemeklerini kısmak, hatta diğer istasyonlarda yaşayan ve hiçbir

ayrıcalıkları olmayan yoksul insanlar gibi fare yemek zorunda kalabilirlerdi. Ama sahip oldukları ticaret zekâsı onları kurtardı.

Olasılıklar üzerinde düşünüp taşındılar, metrodaki konumlarının üstünlüğünü değerlendirdiler ve kuzeydeki komşularına bir anlaşma önerdiler: Onlardan domuz dışkısı satın alacaklar ve mantar yetiştiren istasyonlara gübre olarak satacaklardı. VDNKh istasyonunda öneri kabul edildi: Bu üründen orada fazlasıyla vardı.

Böylece yoksulluk ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan Rijskaya, ikinci baharını yaşamaya başladı. Yeni ürün kötü kokuyordu ama her zaman ellerinin altındaydı. Ki böylesi zorlu koşullarda seçme şansı pek olmuyordu.

"Çocuklar, boş mu geldiniz yoksa?"

Kısa saçlı genç, hayal kırıklığıyla havayı kokladı.

Biraz sonra, birkaç genç daha ellerinde kovalarla koşturmaya ve çılgınca bağırmaya başladı:

"Gübre!"

"Gübre yok mu? İyi para veririm!"

"Kilo başına bir mermi veririm!"

Metronun diğer yerlerinde olduğu gibi burada da en geçerli ödeme şekli artık kalaşnikof mermileriydi. Ruble, daha ilk zamanlarda anlamını yitirmişti: Şeref sözünün değersiz olduğu ve devletin bulunmadığı bir dünyada onları güvende tutacak hiçbir şey yoktu. Ama mermiler işe yarayabilirdi.

Kâğıt paralarla çok uzun zaman önce tütün sarıp içmişlerdi. Büyük banknotlar daha temiz oldukları, daha kolay yandıkları ve daha az is bıraktıkları için küçük banknotlara göre daha değerliydi. Madeni paralarla, boş mermi kovanı bulamayan yoksul çocuklar oynuyordu. Artık her şeyin değeri mermilerle ölçülüyordu.

Bir kilo gübre için Rijskaya istasyonunda bir mermi, Sevastopolskaya'da ise üç mermi ödeniyordu. Elbette herkes bu

tür bir "işe" meraklı değildi. Ama bu iyi bir şeydi çünkü rakip sayısı azdı.

"Lyoha, geri çekil! Sıranın başında ben varım!"

Esmer ve uzun bıyıklı adam, İsa dövmeli genci göğsüne bastırarak itti. Delikanlı sinirlenmişti ama geri çekildi.

"Burada ne arıyorsun lanet olası?"

Kırmızı yanaklı ve kel biri atıldı bu kez.

"Onları tünelde yakalayınca tüm gübrenin senin olacağını mı sanıyorsun?"

"Şu aceminin ne yaptığına bakar mısın!"

"Tamam millet, sorun yok... Bir şey getirmemişler zaten."

"Görmeden inanmam!"

Koku alma duyusu haçlı Lyoha'yı yanıltmamıştı. Kotanjant hiçbir şey getirmemişti. İyi niyetle kollarını açtı ve Artyom ile Homer'i drezinden indirdi.

"Benim görevim burada bitiyor!"

Ardından ne olduğu anlaşılamayan bir melodiyi ıslıkla çalarak karanlıkta yeniden kayboldu.

Nöbetçi, kurallara uygun bir şekilde misafirleri karşıladı ve geçmelerine izin verdi. Gübre tacirleri geldikleri gibi gitmişlerdi. Sadece ilk gelen, Lyoha dedikleri orada kalmıştı. Belli ki içlerinde en açgözlü olan oydu.

"Bir istasyon gezisine ne dersiniz çocuklar? Burada turistler için pek çok şey var. En son ne zaman tren gördünüz? Otelimiz de var. Odaları şıktır! Koridorda elektrik mevcut. Sizin için indirim yapmaya çalışırım," dedi Lyoha.

"Burayı gayet iyi bilirim," dedi Artyom sabırla ve yoluna devam etti. Homer de peşinden yürüdü.

Rijskaya istasyonu kırmızı ve sarı olmak üzere iki renge boyanmıştı. Ama artık bunu görebilmek için istasyonu kaplayan levhalardaki yağ tabakasını tırnakla kazımak gerekiyordu. Tünellerden birinin önü eski bir trenle kapatılıp yatakhane ola-

rak kullanılmaya başlamıştı. Bu istasyondaki hayat sadece ikinci tünelde devam ediyordu.

"Peki ya barımızı biliyor musunuz? Yeni açıldı. Birinci sınıf *braga*[7] var. Gerçi, onu da..."

"Gerek yok."

"Ama arkadaşlar, burada kendinizi bir şeylerle eğlendirmeniz gerekecek," dedi Lyoha. "Prospekt Mira kapatılmış. Karantina var. Rayların etrafı çevrilmiş durumda ve eli silahlılar köpekleriyle kontrol yapıyor. Haberiniz yok mu?"

Artyom omuz silkti.

"Ne yani, bir yolu yok mu? Herhalde anlaşmak mümkündür?"

Lyoha güldü.

"Git de bir dene. Hansa'da, yolsuzluğa karşı geniş çaplı bir mücadele başlatılmış. Tam ellerine düşmüş olursun. Yakaladıkları kişilerin daha sonra serbest kalmasına izin verecekler. Ne de olsa kendi adamları. Ama önce birilerini tutuklamaları gerekiyor."

"Peki istasyonu neden kapatmışlar?"

"Bir çeşit mantar hastalığı yüzünden. Ya havadan ya da insanlardan bulaşıyor. Bu nedenle her şeye biraz ara vermişler."

"Resmen beni takip ediyorlar," diye mırıldandı Artyom. "Gitmeme izin vermiyorlar."

"Ne?" Lyoha alnını kırıştırdı.

"Mantarların canı cehenneme," dedi Artyom net bir şekilde.

"Anlıyorum," diyerek ona katıldı Lyoha. "Gerçekten can sıkıcı bir iş."

Yanlarından, teneke kovalarını gümbürdeterek birkaç adam geçti. Lyoha onların peşinden gitmek istedi, ama sonra vazgeçti. Belli ki bu inatçı turistler daha çok ilgisini çekmişti.

Ev yapımı bira çeşidi.

"Sizin işiniz daha eğlenceliye benziyor," dedi Homer.

"Hiç de değil ihtiyar," dedi Lyoha yüzünü asarak. "Herkes Broker olamaz. Bu iş özel yetenek ister."

"Broker mi?"

"Evet. Benim gibi. Oradaki gençler gibi. Sence bunun başka adı olabilir mi?"

Homer'in de önerebileceği başka bir ad yoktu. Ama gülmemek için kendini zor tutuyordu. Ne kadar karşı koymaya çalışsa da dudakları yukarı doğru kıvrılmıştı.

Ne var ki birden yüz ifadesi değişti. Bakışları, ölü bir adamınki gibi donuk ve korkutucu bir hal aldı. Gözleri Broker'in olduğu tarafa kilitlenmişti.

"Öyle demeyin." Lyoha, bir anda sağır kesilen Homer'le konuşmaya devam ediyordu. "Dışkı bugünlerde ekonominin nabzı oldu. Mantarlar nasıl yetişiyor? Sevastopolskaya'daki domatesler neyle gübreleniyor? Hemen karar vermeyin yani."

Homer, Lyoha'ya rastgele başını salladıktan sonra ondan ve Artyom'dan uzaklaştı. Artyom onun gittiği yöne doğru baktı ama ihtiyarın ne gördüğünü anlayamadı.

Birkaç adım ötede, sarışın, zayıf bir kız arkası dönük bir şekilde duruyordu. Etine dolgun ve pek ciddi görünmeyen bir Broker'le öpüşüyordu. Broker, romantizmi bozmaması için kovasını ayağıyla yana itti. Homer, tereddütle kıza doğru seğirtti.

"Çok para kazandığımızı mı sanıyorsun?" Yaşlı adamı yanında bulamayan Lyoha, Artyom'a döndü.

Homer, çiftin yanına yaklaşmış, yüzlerini görebilmek için doğru açıyı yakalamaya çalışıyordu. Belki de birini tanıyordu. Ancak müdahale etmeye, öpüşmelerini bölmeye cesaret edemedi.

"Ne yapıyorsun?" Ensesi kat kat olan etli adam onu fark etmişti. "Bir şey mi var ihtiyar?"

Öpüşmeyi yarıda kesen kızın yüzü terlemiş ve yapıştığı

kolun üstünden alınmış bir sülük gibi büzüşmüştü. Artyom, aranan kişinin bu olmadığını Homer'e sormasına gerek olmadan anladı.

"Affedersiniz."

"Defol," dedi sülük.

Homer tekrar Artyom'la Lyoha'nın yanına döndü. Heyecanı yatışmış, ama tam olarak sakinleşmemişti.

"Benzettim," dedi ihtiyar.

Gerçi Artyom sormamıştı bile. İhtiyarın her şeyi açığa vermemesi için kurcalamamak en iyisiydi.

"Zaten o böyle bir şey yapmazdı," dedi Homer kendi kendine. "Ne aptal bir bunağım!"

"O zaman zararına mı çalışıyorsunuz?" diye sordu Artyom, Lyoha'ya.

"Hem de ne zarar... Hansa her teslimattan yarı yarıya pay alıyor. Hatta şimdi karantina yüzünden daha fazlasını kesiyor."

Çevre Hattı İstasyonları Birliği, kendini "Hansa" olarak adlandırmıştı. Metrodaki tüm malların transferi Hansa'nın pazar ve gümrük ofisleri tarafından düzenleniyordu. Tacirlerin pek çoğu, metronun bir ucundan diğer ucuna giderek hayatlarını tehlikeye atmamak için, sadece çevre hatların kesiştiği yerlerdeki en yakın marketlere mal vermeyi tercih ediyor, diğer yerleri oradaki tacirlere bırakıyordu. Haraççılar tarafından karanlık tünellerde izlenip kafalarının kesilmeyeceğinden emin olmak için, elde ettikleri parayı da Hansa bankalarına yatırıyorlardı. Mallarını kendileri taşımak isteseler bir ücret ödemek zorundaydılar. Böylece, diğer istasyonlarda ne olduğunun bir önemi olmaksızın Hansa giderek zenginleşiyordu. Metrodaki kimse buraya müdahale edemiyordu. Hansa sakinleri de bu durumdan gururlu ve memnundu; diğer herkes, bir gün Hansa vatandaşı olmayı hayal ediyordu.

Peronun ortasından, tünelin içine kadar yük drezinleri di-

ziliydi. Bunların Rijskaya istasyonuna girmesine izin verilmiyordu. Brokerlerin görevi, kuzey tünelindeki malları olabildiğince çabuk satın almak ve güney tünelinde satmaktı. Mallar daha sonra başkalarınca alınıp satılıyordu.

"Ticaretin tamamı durmuş," diye şikâyet etti Lyoha. "Bu domuzlar bizi engellemeye çalışıyor. Lanet olası tekelciler. Burada insanlar dürüstçe kendi işiyle uğraşıyor, ama yok! Bizim üzerimizden servet edinme hakkını bunlara kim veriyor? Benim belim bükülürken onların karnı büyüyecek ha? Bu resmen zulümdür! Serbest ticaret yapmamıza izin verseler bütün metro çiçek gibi olur!"

Adam birden Artyom'a sempatik gelmeye başladı. Sohbet eğlenceli olacağa benziyordu.

"Hansa'nın durumu gayet iyi," dedi düşünceli bir şekilde. "Bir dönem çevre istasyonu Paveletskaya'da çalışmak zorunda kaldım. Tuvaletleri temizliyordum. Beni bir yıl boyunca orada çalışmaya mahkûm ettiler. Ben de bir hafta sonra kaçtım."

Lyoha başını salladı.

"Bir bakıma yangından kaçmışsın."

"Onların yüzünden tüm nimet çukurlara ve kuyulara doluyordu. Ticaretini yapmaya tenezzül etmiyorlardı."

Lyoha isteksizce gülümsedi.

"Zenginler ne de olsa."

Lyoha, içinde kesilmiş kâğıt parçaları olan sigara kutusuyla tütün kesesini çıkardı. İkisine ikram etti. Homer istemedi, Artyom ise kabul etti. Tavandan sarkan lambanın yakınına oturdu, tütünü saracağı kâğıttaki harflere gözü takıldı. Sararmış bir kitaptan yırtılan sayfada harfler özenle dizilmişti. Kâğıt elbette tütün sarmak için bir kitaptan yırtılmıştı, artık hiç kimse için bir şey ifade etmeyen bir metni okumak için değil:

Ve ayrıca gençliğin verdiği güç:
Evet, azınlığın egemenliği böyle başladı.
Kurtların ve tapirlerin olmadığı yerde,
Artık değişim zamanı.
Gökyüzü geleceğe gebe
Ve doymuş havanın buğdayına
Bugün ise kazananlar
Gökteki mezarlığına gittiler,
Ve yusufçuğun kanatlarını kopardılar.

Orada da kanatlar koparılmıştı. Artyom, bu işe yaramaz harflerin üzerini tütünle kapattı, kâğıdı özenle sardı, diliyle ıslatarak yapıştırdı ve ateş istedi. Lyoha, makineli tüfek kovanıyla yapılmış çakmağı yaktı. Kâğıt hoş kokulu ve tatlı bir şekilde yanıyordu. Tütünse berbattı.

"Prospekt'e gitmek zorunda mısınız?" Lyoha, dumanın arasından gözlerini kısarak fısıldadı.

"Hansa'ya. Evet, gitmek zorundayız."

"Vizeniz var mı?"

"Var."

Biraz daha sigara içtiler. Homer öksürdü ama Artyom pek umursamadı.

"Ne kadar ödeyebilirsiniz?"

"Fiyatı söyle."

"Ben söyleyemem kardeşim. Orada buna başkaları karar veriyor. Ben sadece sizi tanıştırabilirim."

"Tanıştır öyleyse."

Lyoha, yola çıkmadan önce üzerinde "Son Kez" tabelası olan çılgın barda bir şeyler içmeyi de teklif etti, ancak Artyom, burada nasıl alkol yaptıklarını hatırlayarak reddetti.

Ulaştırma ve tanıştırma işi için on mermi üzerinde anlaştılar. Adil, kardeşçe bir anlaşma olmuştu.

Karantina hattı, Prospekt Mira'nın hemen girişine kurulmuştu. Resmî olarak sadece çevre istasyonlar Hansa'ya aitti, merkezden çevreye kadar olan komşu istasyonlarsa fiilen bağımsızdı. Hatlardan birinin kapatılması söz konusu olsa bu Hansa'ya bir şey kaybettirmezdi.

Hansa'nın gri kamuflajlı sınır muhafızları, fenerlerinin parlak beyaz ışığını insanların yüzüne tutuyor, bağırıyor, geldikleri yere geri dönmelerini söylüyorlardı. Üzerinde "KARANTİNA!" yazan bir tabela ile çürümüş mantar resmi bir çubuğa korkuluk gibi asılmıştı. Nöbetçiler, nakliye yapan tüccarlarla konuşmayı reddediyordu. Onlarla göz teması kurmak bile mümkün değildi: Kasketlerini gözlerine kadar indirmişlerdi. Bu barikat ancak bir hücumla aşılabilirdi.

Broker Lyoha, kasketlerin altında tanıdık birilerini arıyordu. Nihayet bir şeyler mırıldanarak siperliklerden birinin altına seğirtti, hafifçe Artyom'a dönerek göz kırptı ve "Buraya gel" işareti verdi.

"Tutuklandılar!" Siperlikteki tanıdık, üç kişinin geçişine izin verilmesini öfkeli kalabalığa böyle izah etmişti. "Yaklaşmayın! Enfeksiyon getiriyorsunuz!"

Nöbetçiler eşliğinde istasyonu geçtiler. En ufak bir ses bile duyulmuyordu: Ticaret hatları barikatlarla kapatılmış, muhtemel alıcılar bariyerlere üşüşmüşlerdi; dağınık saçlı satıcı kadınlarsa soğuk granitin üzerine oturmuş yaşam, ölüm ve kader üzerine çene çalıyorlardı. Ve etraf neredeyse kapkaranlıktı: Market kapalı olduğuna göre elektrikten tasarruf etmek gerekiyordu. Başka zaman olsa buralar hareketli olurdu. Prospekt Mira merkezî bir yerdi, buraya çevreden her tür mal getirilirdi. Her zevke uygun kıyafet, Artyom'un önünden geçmeden edemediği kitap tezgâhları, atılmış ama birilerinin hâlâ kullanabileceği durumda olan ve geçmiş sahiplerinin hatırası fotoğrafları içinde tutan bir yığın akıllı telefon... Başka-

larının çocuklarını görmek için bu telefonları satın almaya değer miydi? Sonuçta artık kimseyi aramak mümkün değildi. Ve tabii ki silahlar da vardı. Ücretler daima mermilerle belirleniyordu. Kurtulmak istediklerini sat, ihtiyacın olanı satın al ve yoluna devam et.

Muhafızlar öyle sıkıydı ki Artyom'la Homer'in kaçmaması için gözlerini üzerlerinden ayırmıyorlardı. Merkezden çevre hatlara geçişin başladığı noktaya götürülmüşlerdi. Orada beyaz bir duvardaki demir kapının önünde beklemeleri gerekiyordu.

On dakika sonra içeri çağırıldılar.

Geçerken sürekli daha çok eğilmek zorunda kalmışlardı: Ofisler sanki yer altında yaşayan yaratıklar için yapılmıştı. Gerçi yer altında dünyaya gelen kuşak pek iri yarı değildi, dolayısıyla burası onların ölçülerine uyabilirdi.

Küçük odada iki kişi oturuyordu. Birincinin etkileyici, geniş bir yüzü ve gözlükleri vardı, ancak saçları dökülmüştü. Vücudunun geri kalan kısmı cilalı, ağır bir masanın arkasında saklanmıştı. Neredeyse başı vücudundan bağımsızmış gibi görünüyordu.

İkinci adamda ilginç olan hiçbir şey yoktu.

"Prospekt Mira istasyon şef yardımcısı Rojin Sergey Sergeyeviç," diyerek saygılı bir şekilde geniş yüzlü olanı işaret etti.

"Dinliyorum," dedi Rojin tok bir sesle.

"Şöyle bir durum var, Sergey Sergeyeviç. Bu kişilerin Hansa'ya gitmesi gerekiyor. Vizeleri var," dedi Lyoha.

Geniş suratlı adam koca burnunu seğirtti, Lyoha'ya döndü ve sesli bir şekilde soluk verdi. Yüzü kasılmıştı. Belli ki Brokerler bu ofise pek kabul edilmiyordu.

"İkinci bir emre kadar Hansa'ya giriş yasaklandı!" dedi Rojin.

Durum rahatsız edici bir hal almıştı.

"Hiç yolu yok mu?" diye sordu Artyom kaşlarını çatarak. Lyoha ise sadece tısladı.

"Başka ne yolu olabilir, yetkili birine rüşvet mi teklif ediyorsunuz? Bir daha böyle bir şeye cesaret etmeyin, anlaşıldı mı!" dedi Rojin sert bir şekilde. "Metroda bu kadar insan varken, sizin böyle bir hakkınız yok! Karantina bu yüzdendir, öbür türlü durum dışarıdaki gibi olabilirdi, anladınız mı! Madem bizi buraya koruma amaçlı oturtmuşlar, o zaman biz de sonuna kadar koruyacağız. Zira burada neyin tehlikede olduğunu kendiniz de biliyorsunuz! Bitkilerin sağlığı ve ayrıca çürüme kontrol altında tutulmalı! Konu kapanmıştır!"

Rojin susunca odaya bir sessizlik çöktü, sanki bu ret önceden kayda alınmış ve şimdi kayıt sona ermişti. Teyp durmuş, müzik sona ermiş gibiydi.

Rojin'in gözlüğünün kalın camları arkasından yönelen bakışları Artyom ve Lyoha'yı yakıp geçiyor, sessizlikse devam ediyordu; sanki onlardan bir şey bekliyorlardı.

Gübrelere üşüşen sineklerden biri intihar bombacısı gibi vızıldadı. Acaba Lyoha onu cebinde mi getirmişti?

Artyom kollarını iki yana açtı.

"Öyleyse ben de yukarıdan giderim. Boş konuşuyorsun Aleksey."

"Yine de benim onluğu vermek zorundasın."

"Amacınız ne?" Nihayet ikinci adam konuşmuştu. "Bu hiç güvenli değil."

Rojin'in aksine o, tüm görüşme süresince bir kez olsun suratını asmamıştı. Zaten bunu nadiren yapar gibi bir hali vardı. Yüzü pürüzsüz, hatları donuk, sesiyse sakinleştiriciydi.

"Sergey Sergeyeviç resmî olarak durumu ifade etti. Neticede görev başında, bu anlaşılabilir bir şey. Ve Sergey Sergeyeviç sorunu tam olması gerektiği gibi belirtti: Bizim görevimiz, mantarları çürüten tehlikeli enfeksiyonun yayılmasını önle-

mek. Eğer uzlaşmayı düşünürseniz, benimle görüşebilirsiniz. Durum çok ciddi. Üç kişi için yüz mermi."

"Ben onlarla değilim," diye belirtti Lyoha.

"O zaman iki kişi için yüz mermi."

Artyom Rojin'e şöyle bir baktı: Böyle bir kural ihlali karşısında yüzünün kasılması gerekiyordu. Ancak hayır, istasyon şef yardımcısı hiç oralı olmamıştı. Sanki ikinci adam, Rojin'in duyamayacağı kadar alçak sesle konuşuyordu.

"Yüz mermi."

Artyom'un yanında getirdiği altı şarjörün üç tanesinden biraz fazlasına denk geliyordu. Sadece Hansa'ya gitmeye onay almak için bu kadar gerekiyordu ve bu daha yolun başıydı. Yine de... Yukarısı da dâhil olmak üzere diğer tüm güzergâhlar, onlara çok daha pahalıya hatta kellelerine mal olabilirdi.

Harita gözlerinin önündeydi: Çevre hattındaki kullanışlı ve hızlı drezinlerle doğrudan Paveletskaya'ya gidecek, oradan da herhangi bir zorlukla veya engelle karşılaşmadan doğruca Teatralnaya'ya varacaklardı. Ne Kızıl Hat sınırını geçmeleri ne de Rayh'a yaklaşmaları gerekecekti.

"Anlaştık," dedi Artyom. "Ödemeyi hemen burada mı yapayım?"

"Tabii ki," diye nazik bir şekilde yanıtladı ikinci adam.

Artyom sırt çantasını indirdi, fermuarı açtı, gereksiz eşyalar arasında saklanan şarjörleri aradı ve parlak, sivri uçlu mermileri masaya boşalttı.

"On."

İlk partiyi Sergey Sergeyeviç'e uzatacağı sırada, ikinci adam, "Bu ne kabalık!" dedi ve yerinden kalkarak mermileri kendine aldı. İkinci adam çok bozulmuştu. "Adam görev başında! Siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Sizce, ben neden buradayım?" dedi.

Neyse ki Sergey Sergeyeviç mermileri görmemişti.

Kibirli bir şekilde kaşlarını çatarak boğazını temizledi ve

masanın üzerine dağılmış evrakları üst üste dizmeye başladı. Sanki ofiste yalnız kalmış gibiydi. Duyu organları odada bulunan diğer kişilerin varlığını algılayamıyordu.

"Sekiz, dokuz, on: yüz."

"Pekâlâ," dedi ikinci adam. "Çok teşekkürler. Sizi uğurlayacaklar."

Lyoha, memnun bir şekilde boynundaki İsa'yı okşadı.

"Ve bir daha böyle bir şey olmasın!" dedi Rojin tekrar başını kaldırarak. "Çünkü ilkeli olmak lazım! Hele bir de dayanışmanın gerektiği bu zor zamanda! Çürüme önemli konu! Çok acil halledilmeli! Şimdi güle güle!"

Tüm görüşme boyunca şaşkınlık içinde sessiz kalan Homer, adamın bu sözleri karşısında saygıyla eğildi.

"Güzel," dedi.

"Güle güle!" diye ciddi bir şekilde tekrarladı adam.

Artyom, sırt çantasını omzuna öyle sert şekilde attı ki üst köşesinden yeşil metal bir şey çıkıverdi.

Sergey Sergeyeviç aniden doğrulup kısa, şişman vücudunu -demek ki bir vücudu vardı- ortaya çıkardı.

"Çantanızın içinde telsiz mi var? Askerî telsize benziyor, Hansa arazisine sokmak için yetkiniz olmayan bir alet!"

Artyom, ikinci adama göz ucuyla baktı; ancak o da Rojin'in uyarmasıyla yüz adet mermiyi masanın altına saklamış, olan bitenle ilgilenmiyormuş gibi görünerek tırnaklarının altındaki kirleri temizlemekle meşgul olmaya başlamıştı.

Artyom, adamı duymazdan gelerek, "Teşekkürler!" diye karşılık verdi ve çantasını sırtına yüklenerek Homer'i çıkışa doğru çekti.

"On mermi de bana!" diye hatırlattı Broker, onların peşinden giderek.

Kapı arkalarından kapandıktan sonra Artyom ofisten homurtuların geldiğini duydu.

Peronda ise onları bekleyenler vardı.

Bunlar, kendilerini oraya getiren kamuflajlı nöbetçiler değildi. Ellerinde, karanlık nedeniyle okunması zor kitapçıklar olan sivil giyimli adamlardı.

"Güvenlik servisi," dedi içlerinden uzun boylu olanı, nazik bir şekilde. "Ben Binbaşı Svinolup Boris İvanoviç. Lütfen silahınızı ve haberleşme teçhizatını teslim edin. Kızıl Hat için casusluk yaptığınız şüphesiyle gözaltına alındınız."

5
DÜŞMANLAR

Binbaşının odası oldukça rahat görünüyordu. Hatta daha çok bir bekâr evini hatırlatıyordu, sahibinin geceleri de burada kaldığı hemen belli oluyordu: Odanın bir köşesine çekilmiş perdenin arkasında, üzerine özensizce elyaf yorgan yayılmış bir yatak görünüyordu. Yatağın da rahat bir görünümü vardı. Detayları artık kaybolmaya başlayan şark desenli halıyı güveler yemişti. Diğer köşeye, üzerinde kederli yüzler ve sert, uzun parmakların tuttuğu kılıçlar bulunan, zengin süslemeli bir ikona asılmıştı.

Binbaşı, kapıyı açtıktan sonra odaya şöyle bir göz gezdirdi, iç çekerek her biri bir tarafa atılmış pelüş terliklerini topladı ve masanın altına atıverdi.

"Dağınıklık için özür dilerim. Aceleyle çıkmıştım."

Artyom ve diğerleri henüz bekleme odasındaydı. Boris İvanoviç ortalığa çeki düzen verdikten sonra onları içeriye davet etti. Ancak hepsini değil.

"Broker misin?" diye sordu Lyoha'yı omzundan tutarak.

"Evet," dedi Lyoha.

"Sen dışarıda bekle, dostum. Seninle daha sonra konuşacağız. Çünkü ben yemeğimi de bu odada yiyorum. İşim başımdan aşkın. Düşman uyumuyor."

Bu sözlerin ardından Lyoha'yı kötü kokusuyla beraber dışarıda bıraktı. Yumuşak deriyle döşenmiş kapı, metal sesi çıkararak kapandı.

"Otursanıza."

Masanın üstündeki kırıntıları aldı, mavi çiçek desenli kupasına göz attı ve dilini damağında şaklattı. Acaba onlara çay mı ikram edecekti? Ancak hayır, Boris İvanoviç bu kibarlığı göstermedi. Gözlerini rahatsız etmemesi için yeşil camlı pirinç lambayı yana itti ve loş ortamda sorguya başladı:

"Buraya nereden geldiniz?"

"VDNKh istasyonundan."

"Hımm."

VDNKh ismi Boris İvanoviç'in dilinde âdeta bir vitamin hapı gibi eridi, burnunu ovaladı ve hafızasını yokladı.

"Oradaki şefinizin adı neydi? Kalyapin Aleksander Nikolayeviç miydi? Görevinin üstesinden gelebiliyor mu?"

"Kalyapin altı ay önce emekliye ayrıldı. Şimdiki şefimizin ismi Suhoy."

"Suhoy... Suhoy! Eski güvenlik şefi, öyle mi? Meslektaşım yani!" Binbaşı mutlu olmuştu. "Onun adına sevindim!"

"Aynen öyle."

"Siz de oradansınız, doğru mu anladım?" Artyom'un pasaportunun sayfalarını karıştırdı. "Göreviniz nedir?"

"Ştalker."

"Ben de öyle düşünmüştüm. Peki ya siz?"

Boris İvanoviç, Homer'e döndü.

"Ben Sevastopolskaya'dan geldim."

"Bak işte bu çok ilginç! Orası uzak bir yer. Sevastopolskaya! Orada Denis... Denis... Soyadı neydi?"

"Mihayloviç."

"Doğru! Denis Mihayloviç! Kendisi nasıl?"

"Oldukça iyi durumda," dedi Homer.

"İyi durumda ve işinin başında! Ha ha!" Boris İvanoviç, Homer'e göz kırptı. "İyi olsun. Kendisiyle tanışma şerefine nail olmuştum. Ona saygı duyduğumu söylemeliyim. İşinde profesyoneldir. Hımm."

Svinolup, kendiliğinden dolacağını ümit edercesine tekrar fincanının içine baktı. Sonra yavaşça yanaklarına dokundu. Yanaklarında bir şey var gibiydi, ancak Artyom yarı karanlıkta ne olduğunu bir türlü göremiyordu. Sanki binbaşının yüzü... Boyalı mıydı?

Bunun dışında hoş bir dış görünümü vardı: Uzun boyluydu ve dökülen saçları yüzünden daha da açılmış geniş bir alnı vardı. Atletik vücudu masa başında çalışmaktan hafif kamburlaşmıştı. Gözleri yarı karanlıkta sıcak ve dikkatli bakıyordu. Soyadı -domuz terbiyecisi- ona hiç yakışmıyor, oldukça kaba kalıyordu. O, sıradan insanlardan değildi.

"Bu arada, siz Yahudi misiniz?" Boris İvanoviç, Homer'e sordu.

"Hayır. Neden sordunuz?"

"Neden mi?" Binbaşı güldü. "Sizi sevdim. Bu arada, birçok meslektaşımdan farklı olarak, sizin halkınıza saygım sonsuzdur."

"Ben Yahudi değilim. Pasaportumu gördünüz. Ayrıca, bunun bir önemi var mı?"

"Pasaport! Pasaportu insanlar hazırlıyor. Pasaportunuzdan değil, ruh halinizden yola çıkarak konuşuyorum. Ama sorunuza cevap vereyim: Hiçbir önemi yok. Sonuçta burası Rayh değil."

Duvarda mekanik bir saatin kadranları işliyordu: Mavi

plastik içine yuvarlak cam yerleştirilmiş, basit bir saatti. Kadranın üzerinde, birbirinden tirelerle ayrılmış bazı harflerin görüldüğü bir tabaka vardı. Masa lambasının loş ışığında, Artyom içinden şunları okudu: "VÇK-NKVD-MGB-KGB-FSK-FSB-SD GdR."

"Çevre Hattı Güvenlik Servisi Topluluğu", Artyom bir anda Hansa'nın gerçek adını deşifre etti.

"Ender bir parçadır," diye ona izah etti Boris İvanoviç. "Tüm metroda sadece birkaç tane var. İşin erbabı anlar ancak."

"Bize başka sorunuz var mı?" dedi Artyom.

"Elbette. Hem de çok. Ellerinizi ışığın altına, avuçlarınız yukarıya bakacak şekilde tutabilir misiniz?"

Binbaşının yüzü hâlâ karanlıktaydı.

"Evet, böyle. Teşekkür ederim. Şimdi de parmaklar. Dokunabilir miyim? Tokalaşır gibi. Hop. Elleriniz biraz nasırlaşmış. Burası da baruttan böyle olmuş, değil mi? Şimdi de omzunuzu gösterir misiniz? Sağ omzunuzu lütfen. Hayır, gömleğiniz üzerinizde kalabilir. Buyurun, bir morluk. Anladığım kadarıyla silah kullanmak zorunda kalıyorsunuz, öyle mi?"

Asıl tuhaf olan, binbaşının parmaklarının hafif nemli ve yapışkan olmasıydı. Ve sanki bu ter değil de... Artyom, adam ellerini çekmeden önce onları tutup koklamamak için kendini zor tutmuştu.

"Az önce söylediğim gibi ben bir Ştalker'im."

"Tabii, tabii. Ancak Ştalkerler her zaman kimyasal koruyucu giysi ve eldiven kullanıyor, değil mi? Yani bunlar olmadan yukarı çıkmıyorsunuz. Peki ya siz, Nikolay İvanoviç?" Binbaşı, tekrar yanaklarına dokunarak Homer'e pasaportundaki ismiyle hitap etti. "Elleriniz lütfen. Teşekkür ederim. İşte, entelektüel insan hemen belli oluyor."

Kalın ve güçlü parmaklarını ovalayarak düşünceye daldı. Sanki onların şişmesine ve ağrımasına neden olan bir şeyler

yapmıştı. Belki de uzun zaman fenerle çalışması gerekmişti.

Ender parça dediği saat, bilindik sesler çıkararak çalışıyordu: tik, tak, tik, tak. Herkes susmuş, saatin sesini dinliyordu. Demir kapı dışarıdaki seslerin içeri gelmesini engelliyordu. Eğer net bir şekilde duyulan tik-tak sesleri olmasaydı, bir patlama sonrası işitme kaybı yaşayan adamlar gibi görüneceklerdi odada.

Boris İvanoviç aniden kendine geldi.

"Hansa'ya hangi amaçla gittiğinizi öğrenebilir miyim?"

"Transit geçiş," diye yanıtladı Artyom.

"Peki, son durağınız neresi?"

"Teatralnaya."

"Sertifikası olmayan bir haberleşme teçhizatını Hansa arazisine sokmanın yasak olduğunu biliyor musunuz?"

"Daha önce böyle bir uygulama yoktu!"

"Rica ediyorum. Herhalde daha önce böyle bir girişimde bulunmamıştınız, Artyom Aleksandroviç."

Soyadını duymak Artyom'u rahatsız etmişti. İlk pasaportunu ona Suhoy çıkarmıştı ama Suhoy'un Artyom'un gerçek babasının adını bilmesi imkânsızdı. Annesinin adını da hiç duymamıştı. Artyom'un biliyor olması gerekirdi ama artık hatırlamıyordu bile. Dolayısıyla Saşa amca babasının adını yazdırmış, Artyom da onunla tartışmaya cesaret edememişti. Böylece Aleksandroviç soyadı üzerine yapışıp kalmıştı. Ancak, Melnik belgelerini yenileyip gönderdiğinde Artyom soyadını değiştirmişti.

"Bir soru daha: Mühürden anlaşıldığı üzere VDNKh'da yaşıyor ve çalışıyorsunuz, pasaport ise Polis'te verilmiş. Çok seyahat ediyorsunuz? Orada sıklıkla mı bulunuyorsunuz?"

"Orada bir yıl yaşadım. Çalışıyordum."

"Sakın Lenin Kütüphanesi'nde olmasın?"

"Evet, orada."

"Kızıl Hat'ın yakınında mı?"

"Hayır, kütüphaneye yakındım."

Svinolup zoraki bir şekilde gülümsedi.

"Teatralnaya'ya da tiyatroya yakın olduğu için mi gidiyorsunuz? Her iki aktarmalı istasyonun da Kızıl Hat'ta olmasından dolayı değil yani? Yanlış anlamayın, sadece meraktan soruyorum. Görevim gereği."

"Öyle sayılır. Yukarıya çıkmayı planlıyorduk. Teatralnaya'ya."

"Ordu telsiziyle mi? Tabii. Orada kimlere şifreli mesajlar göndereceksiniz? Bale topluluğuna mı? Yoksa iskelet topluluğu mu demeliydim, ha ha."

"Bakın." Artyom onun sözünü kesti. "Bizim Kızıllarla hiçbir ilgimiz yok. Size az önce Ştalker olduğumu söylemiştim. Yüzümden ve saçımdan anlaşılmıyor mu zaten? Geceleri tuvalete giderken ışığı açmaya ihtiyaç duymuyorum. Evet, yanımda telsiz var. Ama bunda ne var ki? Ya yukarıda kıstırılırsam ya da yaratıklara yem olursam? Ne yani, kimseyi yardıma çağıramayacak mıyım?"

"Çağırabileceğin birileri var mı?" diye sordu Boris İvanoviç.

Karanlıktan çıkıp öne doğru eğildi. O anda, neden sürekli yüzüne dokunduğu da anlaşıldı. Yüzü, şiş ve içinden iltihap akan sıyrıklarla doluydu. Sıyrıklardan biri kaşının ortasından geçerek yanağının üstüne kadar gelmişti, sanki biri binbaşının gözünü çıkarmaya çalışmış, ama o gözlerini tam zamanında kapatarak kurtulmuştu.

Demek ki parmaklarındaki yapışkan şeyin sebebi yaralarından akan bu sıvıydı. Yaraları henüz tazeydi, kabuk bağlamamıştı. Onları gözaltına almadan hemen önce binbaşının başına bir şey gelmiş olmalıydı.

Çabuk toparlamışım...

"Belki birileri vardır," diye yanıtladı Artyom yavaşça.

Acaba ona, yüzünüze ne oldu Boris İvanoviç? diye sorsa

mıydı? Ama bu neye yarardı ki? Sadece bir dakikalığına onu oyalamış olurdu.

"Belki de o kişiyi şimdi çağırmalısınız?"

Boris İvanoviç gülümsedi ama yüzündeki yarıklardan dolayı pek de hoş görünmemişti. "Zira şu anda yardıma ihtiyacınız var. Belgeleriniz, ikametinizin kayıtlı olduğu istasyonda düzenlenmemiş. Yanınızda silah taşıyorsunuz. Hem de üç mühimmat takımı ve bir yasaklı telsizle birlikte. Beni anlıyor musunuz? O haberleşme cihazı... Sizi tutuklamak için her sebebimiz var, Artyom Aleksandroviç. Yani en azından soruşturma tamamlanana kadar."

Kendini haklı çıkarmalı mıydı? Telsize neden ihtiyaç duyduğunu ona anlatmalı mıydı? Svinolup'un vereceği cevabı tahmin edebiliyordu: Yirmi yılı aşkın süredir hiç sinyal alınamamıştı, bir yerlerde en azından bir kişinin kurtulduğuna dair hiçbir işaret bulunmuyordu.

Binbaşı oturduğu yerden kalktı, geçen zamanın ve karanlığın etkisiyle deseni solmuş halının üzerinde kirli çizmeleriyle yürüyüp odanın ortasında durdu.

"Ve Nikolay İvanoviç, sizi de onunla birlikte... Belki sizin söylemek istediğiniz bir şeyler vardır? Bu delikanlının yanında anlatmaya mecbur değilsiniz. Bavulunuzda sadece tuttuğunuz günlük vardı. Tabii o deftere karaladığınız yazıların da her şekilde yorumlanabileceğini söylemeliyim. Bu sizin günlüğünüz olabileceği gibi Kızıl Hat'tın güvenlik birimi için yazılmış bir rapor olması da mümkün. Öyle değil mi?"

Kafasını omuzlarının içine çeken Homer ağzını açmamıştı, Artyom'u yalnız bırakamazdı. Svinolup onları biraz daha sıkıştırdı:

"Pekâlâ, siz bilirsiniz. Bunlar zor zamanlar ve zor zamanlar, zor kararlar almayı gerektirir. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?"

Artyom yanıtı yerdeki pis halıda arıyordu.

Masanın altından pelüş terlikler görünüyordu. Sanki bu ofise ait değilmiş gibiydiler.

Boris İvanoviç'in ayakları için fazla küçüklerdi.

Bir kadına ait olabilirler miydi?

"Tüm bunlar için bir açıklamanız vardır herhalde. Ama ben burada neler döndüğünü bilmiyorum. Kendinizi benim yerime koyun. Gördüklerime dayanarak kendi cevaplarımı üretmek zorunda kalıyorum."

Aceleyle toparlanmış, terlikleri kaldıracak vakit bulamamıştı. Yüzü, kanlar içinde kalacak derecede parçalanmıştı. Bunu kim yapmış olabilir... Bir kadın. Tırnaklarıyla. Adamın yüzünü çizmiş. Gözlerini oymak istemiş. Bu kesinlikle bir oyun olamaz. O kadına ne yapmış olabilirdi? Artyom, bu durumdan nasıl kurtulacaklarını değil, bunları düşünüyordu.

"Siz, beyler, kamu görevlisine rüşvet vererek, sınır kontrolünü geçtiniz ve Hansa topraklarına girmeye çalıştınız. Casusluktan başka amacınız olamaz çünkü Hansa sizin düşmanınız. Yoksa bir terör eylemine mi hazırlanıyorsunuz?"

O kadına ne yapmıştı?

Lanet olası lambanın ışığı zayıftı ve karanlıkta, halının üzerinde kan lekeleri olup olmadığı anlaşılmıyordu. Adamın odası derli toplu görünüyordu, burada kavga edilmemiş, kimse yerlerde sürüklenmemiş ve mobilyalar devrilmemişti. Ama terlikler... Terlikler birbirinden uzak yerlere fırlatılmış haldeydi. Demek ki kadın buraya gelmişti. Buraya getirilmişti. Kapı aynı metal sesle kapanmış, arkadan kilitlenmişti. Tıpkı az önce olduğu gibi.

"Hansa'nın düşmanı da kıskananı da çoktur. Ama işte telsiz... Kayıtlı değil, sertifikasız ve kaçak olarak getirilmiş... Bu ne anlama geliyor? Bu, yalnız olmadığınız anlamına geliyor. Buraya girişiniz bir planın parçası. Birileri sizin eylemlerinizi koordine etmeye hazırlanıyordu. Amacınız gizlice çevre hattına sızmak, orada sığınak oluşturmak, sahte belge hazırlayan

kişilerle buluşmak ve yer altında ortadan kaybolup emirleri beklemekti... Ve belirlenen saatte diğer saklananlarla birlikte harekete geçecektiniz."

Homer, şeffaf ve dürüst bakan gözlerini Artyom'a dikmişti. O ise cevap vermek istemiyor, gözlerini ondan kaçırıyordu.

Acaba o kadın kimdi? Ne olmuştu ona?

"Suskunluğunuzdan, itiraz edecek bir şeyiniz olmadığını anlıyorum. Yani tahminlerim doğru, öyle mi?"

Ofisin sadece bir çıkışı vardı. Her tür sesi içeride tutan bu tek kapı. Masa. Saat. Telefon. İkona. Köşede, perdenin arkasında duran yatak. Elyaf yorganla örtülmüş. Ya onun üzerinde... Perde kalındı ve arkası görünmüyordu, arkasında ise... Yatağın üzerinde...

"Ee?"

Artyom itiraf etmek için ağzını açtığında Svinolup doğruldu ve tek kelime etmeden öylece kaldı. Saat ilerlemeye devam ediyordu: Tik, tak, tik, tak. Homer derin bir nefes aldı, ama nefes vermeye cesaret edemiyordu.

Sanki artık kimse nefes alıp vermiyordu.

Kadın, kendisini öldürmek isteyen binbaşının gözünü çıkarmak için bütün gücüyle uğraşmıştı. Belki kadının üstüne atlamıştı... Ve onu boğmuştu.

Bu perde. Arkasında yatak. Ve yatağın hemen üstünde. Binbaşının yattığı yerde.

Ölmüş. Belki de hâlâ hayattadır?

Ayağa mı fırlamalıydı? Perdeyi mi çekmeliydi? Bağırmalı mıydı? Kavgaya mı tutuşmalıydı?

Kimse nefes almıyordu. Ya yatağın üzerinde kimse yoksa?

"Ne mesajı göndermek istiyordunuz?" Binbaşı sabırsızlanmıştı. "Kime? Nereden?"

Artyom ona şaşkın şaşkın bakıyordu. Başı ağrıdan çatlıyordu.

O kadın kimdi? Ona ne yapmıştı...

Bir şeyler yapması gerekiyordu. Burada kalamazlardı. Ya perde... Tüm bunlar Artyom'u ilgilendiriyor muydu?

Artyom hafifçe doğruldu. "Beni gerçekten Kızıllar için casusluk yapmakla mı suçluyorsunuz, Binbaşı?"

Svinolup bir yerlerden küçük, mat renkli bir Makarov[8] çıkarıp masanın üzerine koydu ve siyah gözbebeklerini Artyom'a dikti. Artık geri adım atmak için çok geçti. Kapıyı açtırmalıydı. Bu küçük odadan mutlaka dışarı çıkmalıydı. İhtiyarı da yanında götürmeliydi.

"Demek elimde nasırlar ve barut izi var? Pekâlâ. Sana bu nasırların nasıl oluştuğunu anlatayım. Geçen yıl sığınakta meydana gelen olayı hatırlıyor musun? Hatırlıyor olmalısın. Peki ya Kızıl Hat'tan Korbut'u? Onu da bilmen gerek. Kendisi senin meslektaşın olur. Teşkilat'ın askerlerinin yarısını kaybettiği olayı anımsıyor musun? Kızıllara karşı savunmada duruyorlardı! Yani sizin düşmanlarınıza karşı. Evet, sizin! Çünkü eğer Kızıllar bu sığınağı ele geçirselerdi... Sizden, Hansa'dan yardım istedik, hatırlıyor musun? Tek başımıza başaramayacağımızı düşünüyorduk! Ama maalesef, siz alçakların tüm kuvvetleri o sırada görünmez bir cephede savaşmakla meşguldü! İşte nasırlarımın sebebi budur! Melnik'in tekerlekli sandalyesi nereden geliyorsa, bu nasırlar da oradan geliyor!"

"Kollarınızı sıvayın." Binbaşı bu emri değişik bir ses tonuyla vermişti.

Artyom yüzünü ekşiterek kollarını sıvadı.

Eğer biz değilsek, kim? yazıyordu.

Dövmenin rengi artık grileşmişti.

Boris İvanoviç öksürdü.

"Pekâlâ, en azından pasaport konusu netleşti."

[8] Yarı otomatik tabanca.

"Bize başka sorunuz var mı?"

"Böyle öfkeyle karşılık vermemelisiniz. Sonuçta sizi burada tutmak için geçerli nedenlerim vardı. Bilmiyor olabilirsiniz ama burada olağanüstü hal uygulamasının eşiğindeyiz. Daha geçen hafta, Kızıl Hat'tan on beş ajan yakalanıp etkisiz hale getirildi. Casuslar, sabotajcılar, teröristler... Elbette ki Teşkilat başka işlerle uğraşıyor. Bunu anlıyorum. Lakin, kusura bakmayın ama sizin Teşkilat, istihbarattan hiçbir şey anlamıyor. Tüm gezegenin kaderinin sizin ellerinizde olduğuna inanabilirsiniz. Herhalde Hansa'da barışın ve istikrarın kendi kendine oluştuğunu sanıyorsunuz. Peki ya dün su kaynağımızı ele geçiren birini yakaladığımızı söylesem? Hem de üzerinde yirmi kilo fare zehriyle. Fare zehrinin nasıl bir işkence olduğunu biliyor musunuz? Veya yanınızdaki şu arkadaşınız gibi zararsız görünen bir tacirin, geçenlerde kendi mallarıyla birlikte tanksavar mayınlarını gizlice Belaruşkaya'ya sokmaya çalıştığını? Eğer bu mühimmat doğru yere ulaşsaydı neler olurdu sizce? Üstelik bunlar sadece sabotajcılar. Bir de bize saldıran provokatörler var. Kışkırtıcılar. Burada adaletin olmadığından, zenginlerin giderek daha zengin, yoksullarınsa daha yoksul hale geldiğinden, Hansa'nın girişimcileri engellediğinden veya metronun tümünde işçilerin canına tak dediğinden şikâyet ediyorlar... Sonra da bu bildiriler dağıtılıyor, alın bakın!"

Artyom'un önüne, metro haritasının örümcek ağı gibi tasvir edildiği gri renkli bir kâğıt parçası koydu. Tam merkezde oturan şişman örümceğin sırtında "HANSA" yazılıydı.

"Arkasını çevirin, bakın ne yazıyor: 'Bildiriyi arkadaşlarına dağıt!' veya 'Toplantıya gel!' Görüyorsunuz ya. Ufak hücreler işte böyle oluşturuluyor. İki kere iki dört eder, değil mi? Birileri burnumuzun dibinde bize karşı devrim yapmaya hazırlanıyor, anlıyor musunuz? Hem de gece gündüz demeden. Siz hiç oralarda bulundunuz mu acaba? Burada bizi nelerin

beklediğini biliyorsunuz... Mermi kullanmayı bile ziyan sayıyorlar. Bunun yerine bizi demir çubuklarla döverek öldürmeye çalışıyorlar. Bugün bu devrimcileri güçlendirmek isteyen herkes, yemek karneleri yüzünden er ya da geç birbirini yiyecek. İşte! Sovyetler iktidar olacak! Peki, böylesi bir halk ayaklanmasına karşı ne yapabilirsiniz? Teşkilat'ta ne kadar adamınız var? Otuz mu? Kırk mı? Özel biriminiz, *biz değilsek kim* diyen kahramanlarınız var, evet... Ama kışkırtılmış ve öfkeli bir kalabalığa karşı ne yapabilirsiniz ki? Kadınlara veya çocuklara ateş mi edeceksiniz? Hayır dostum! Yakın dövüş veya savunma teknikleri biliyor olabilirsiniz, ama maalesef hayat bunlardan ibaret değil. Hayatta başka ne gibi durumlar olduğuna dair bir fikriniz var mı?"

Tik. Tak. Tik. Tak.

Boris İvanoviç masanın üzerinde ellerini birbirine kenetledi. Bu sanki ona bir şeyler hatırlatmış gibi kalın ve güçlü parmaklarına baktı. Sonra tekrar yanağına dokundu.

"Teatralnaya'ya niçin gidiyorsunuz?" diye sordu, bu kez daha sakindi. Ardından başıyla Homer'i işaret etti. "Ve bu yanındaki kim?"

"Melnik'in emrini yerine getiriyorum," diye yanıtladı Artyom. "İsterseniz arayıp kendisine sorun. Ben yetkili değilim. İhtiyar da bana rehberlik ediyor. Paveletskaya'ya gidiyoruz."

Homer, Melnik adını duyunca gözlerini kırpıştırdı. Onun Artyom hakkında ne söylediğini hatırlıyordu. *Aklını yitirmiş.* Ama o da her şeyi bilmiyordu. Dövmesi duruyordu, ama ya biri Artyom'un hâlâ Teşkilat'a hizmet ettiğini Melnik'e söylerse... Ya şimdi gerçekten de telefonu alıp Melnik'i aramasını söylerlerse...

"Demek rehberlik ediyor," diye tekrarladı binbaşı dalgın bir şekilde ve sırıttı. "Yarı rehber, yarı ihtiyar. Peki, şu Broker ne iş?"

"Broker... O da bizimle."

"Sizinleydi. Şimdi bizimle kalacak. Belli ki nöbetçilerin arasından sizi o geçirmiş, öyle değil mi? Hem de karantina koşullarını ihlal ederek. Birileri çevre hattının güvenlik memuruna rüşvet de vermiş, değil mi? Yani siz vermediyseniz, o zaman kim verdi?"

"Hayır." Artyom başını salladı. "Broker bizimle beraber."

Svinolup dinlemiyordu.

"Broker burada bize ifade verecek. Sizi de Novoslobodskaya'ya kadar bıraktıracağım. En kısa yol orası. Böylece aklım sizde kalmayacak."

Homer göz ucuyla Artyom'a baktı. Artyom ise böyle zor ve sıkıntılı bir zamanda bu aptal genci burada Boris İvanoviç'le bırakmak istemiyordu.

"Broker'i de serbest bırakacaksınız. Yoksa Melnik'i ararım."

Svinolup parmaklarıyla masaya vurdu, küçük ve ağır Makarov'u etrafında döndürdü, tek eliyle yumruğunu sıkıp açtı.

"Beni Meknik'le mi tehdit ediyorsun?" dedi sonunda. "Aksine, o beni anlar. Melnik de tıpkı benim gibi bir subay. Onu araman aptallık olur. Düşmanlarımız ortak. Bizim omuz omuza savaşmamız gerek. Siz kendi bildiğiniz yolda ilerliyorsunuz, bizse kendi yolumuzda. Metroyu kaostan, kan akmasından koruyoruz. Bunu herkes kendi bildiği yolla yapıyor."

Çok sıcaktı. Havasızlıktan nefes alınamıyordu. Kulakları uğulduyordu. Kafasında sürekli havasızlık fikri dönüp duruyordu. Köşede, perdenin arkasında duran yatak. Masanın altındaki terlikler. Şu lanet perdeyi tut ve aç gitsin...

"Hepimizi serbest bırakıyorsunuz," diye tekrarladı Artyom. "Üçümüzü de."

"Novoslobodskaya'ya kadar benim bölgem. Oranın ötesinde yabancılar bulunuyor. Ve ben birilerine seninle, Broker'le ve Melnik'le ilgili açıklama yapmak zorunda kalmak istemi-

yorum. Birileri yetkililere haber uçuracaktır. Bu da başıma bir sürü iş açacak."

"Hemen şimdi," diye üsteledi Artyom.

"Ah, beyefendi hemen şimdi diyor..."

Tik. Tak. Tik. Tak. Köşedeki iki aziz birbiriyle fısıldaşıyordu, ikisinin de kılıcı kınından çekilmişti. Homer elinin tersiyle alnındaki teri silmek istedi, ancak teri tamamen kurutmak mümkün değildi.

Nihayet Boris İvanoviç yassı tuşlu telefonun ahizesini kaldırdı.

"Agapov! Broker'i bırakın. Evet. Ben diyeceğimi dedim. Ne? Leonov'a ne olmuş? Pekâlâ, telefonu ona ver. Emeğin karşılığı ödenmelidir. Evet. Kesinlikle, o doğuştan masalcıdır! Görünmez Gözlemciler konusunda özellikle iyidir... Dinlesen, hayran kalırsın!" Binbaşı güldü. "Evet. Broker'i serbest bırakın."

Artyom, Homer'in omzunu dürttü: Gidiyoruz. Yaşlı adam yavaşça kalktı, sanki bir şeye takılmıştı.

"Eşyalarımızı geri verin," dedi Artyom.

"Eşyalarınız sınırda," diye güvence verdi Boris İvanoviç. "Kaçarsınız, saklanmaya çalışırsınız, belli mi olur. Sonuçta görevinizin ayrıntılarını henüz netleştirmedik. Ama merak etmeyin. Sınırda hepsini geri alacaksınız."

Ofisten ayrılmadan önce içeriye bir kez daha göz attı. Odada her şey düzenliydi. Boris İvanoviç köşeye baktı, bir komutanın karşısındaymış gibi kılıçlı azizlerin karşısında topuklarını birbirine vurdu ve ışığı kapattı. Artyom da omzunun üzerinden son kez perdeye baktı. Kendi kendine "Beni ilgilendirmez," dedi.

"Sınırdaaan karanlık bulutlaaar geçiyor..." Svinolup kendi kendine usulca şarkı söylemeye başladı.

* * *

Çevre hattının Prospekt Mira'daki istasyonu, ikizinden

farklı, bambaşka bir görüntüye sahipti. Merkezdeki istasyonlar karanlığın içine gömülürken, çevre hattı ışıl ışıldı. Merkez istasyonlar tezgâh, büfe ve her tür tüketim eşyasıyla doluydu, hatta çöplüğü karıştıran bir dilenci gibi görünüyordu. Çevre hattı ise komşularıyla içe içe olmasına rağmen tertemiz kalmayı başarmıştı. Siyah-beyaz dama desenli zemin temizlenip cilalanmış, tavandaki yaldızlar yenilenmişti. İslenmiş döşemenin desenine bakılırsa tavanın bir zamanlar kar beyazı olduğu bile anlaşılıyordu. Üzerinde çok sayıda ampul bulunan ağır avizeler asılıydı. Her birinde sadece birer ampul yanıyordu, ama istasyonun her yerini aydınlatmak için bu yeterliydi.

Peronun bir kısmı yük terminali olarak kullanılıyordu. Drezinin birine doğru eğilmiş vincin yanında, mavi tulum giymiş işçiler aromalı ve pek de ucuz gibi görünmeyen sigaralardan içiyordu. Kutular düzgün bir şekilde istiflenmişti ve tünelden balyalarla dolu bir yük vagonu daha geliyordu. Arada kötü niyetli olmayan küfürler duyuluyordu. İşler durmaksızın yürütülüyor ve hayat devam ediyordu.

Salonu işgal etmemeleri ve güzelliğini bozmamaları için, evler perona çıkan kemerli geçitlere kurulmuştu. Geçitler tuğlayla örülmüş, hatta sıvanıp beyaza boyanmıştı. Dar kapılar içe doğru açılıyordu ve yanlarına pencereler de yapılmıştı. Perdelerin arkasından dışarı bakıldığında, vaktin akşam olduğu hayal edilebilirdi. Dışarıdan kapı çalındığında da açmadan önce perdeyi çekip dışarıda kimin olduğuna bakılabilirdi. Burada temiz, düzgün giyimli ve iyi beslenen insanlar yaşıyordu. Eğer dünyada cennet diye adlandırılabilecek istasyonlar varsa biri de hiç kuşkusuz Prospekt Mira olurdu.

Boris İvanoviç, acil servise gitmesi gerektiğini söyleyerek özür dilemiş ve ışığa çıkmadan önce onlarla vedalaşmıştı. Onun yerine, ofislerin birinden bıyıklı, efendi ve sıradan görünümlü bir adamcağız çıktı ve Broker Lyoha'yı getirdi. Lyo-

ha'nın dudağı patlamıştı, ama bu onun gülümsemesine engel olmuyordu.

"Bizimle Novoslobodskaya'ya geliyorsun," dedi Artyom. "Oradan da Mendeleyevska'ya."

"Nereye isterseniz gelirim!" diye yanıtladı Lyoha.

Lyoha'yı getiren adam, yeni yıkandığı ve üniformasının bir parçası olmadığı belli olan kar kristali desenli kazağını aşağı çekerek düzeltti. Ardından Lyoha'nın omzuna dokundu ve üçünün birlikte kendisini takip etmesini işaret etti. Dışarıdan bakıldığında, dört arkadaş peronda yürüyormuş gibi görünüyordu. Sanki durakların birinde sigarası molası vermiş, birbirleriyle şakalaşıyorlardı.

Çevre hattının meşhur araçlarından biri olan, arkasına küçük bir yolcu vagonu bağlanmış bir otodrezin tam zamanında geldi. Üstü açıktı ama bir metro treninden sökülmüş, yumuşak koltuklarla donatılmıştı. Kondüktör herkesten ikişer mermi topluyordu. Dördünün ücretini kazaklı adamcağız ödedi. Karşılıklı oturdular ve drezin hareket etti.

Vagonun bütün koltukları dolmuştu. Sol taraflarında, ak saçlı ve guatr hastası yaşlı bir kadın oturuyordu. Sağ tarafta koca burunlu, karanlık bakışlı ve baştan savma giyinmiş bir vatandaş vardı. Arkalarında, kucağında bebeğiyle, uykulu ve gözaltları şişmiş genç bir baba, koca göbekli bir adam ve yerlere kadar uzanan bir etek giymiş on altı yaşlarında esmer bir kız vardı. Drezinin en başıyla en sonunda ise Kevlar yelekli, titanyum dizlikli, makineli tüfek taşıyan adamlar bulunuyordu. Bu adamlar sadece Artyom'a eşlik etmek için orada değildi. Daima hareketli ve aydınlık olmasına rağmen Hansa'nın tünellerinde de her an her şey olabilirdi.

"...ve yanında otuz kilo fare zehri!" Guatrlı ve ağır makyajlı kadın belli ki bir önceki tünelde başlayan konuşmasına devam ediyordu. "Son anda yakalamışlar."

"İyice canavar kesilmişler!" diye gürledi göbekli adam.

"Demek fare zehri! Zehrin tamamını bu alçağın kendisine yedirmeleri lazımmış! Böyle daha kaç kişiye tahammül etmemiz gerekecek! Sokolniki'de biri Kızılların elinden kaçmış... Orada artık kendi çocuklarını yiyorlarmış! Onlar Moskova'nın deccalı! Hepimizi istiyorlar! Şeytanlar!"

"Şu çocuk yeme meselesi..." dedi uykulu baba hafifçe doğrularak. "Kimse kendi çocuğunu yemez."

"Sen ne anlarsın!" diye homurdandı göbekli.

"Hiç kimse kendi çocuğunu yemez," diye üsteledi öteki.

Kazaklı adam da sohbete katıldı. "Buraya bir gelsinler de o zaman her şeyi anlarız."

"Durum her gün daha da kötüye gidiyor!" Guatrlı kadın öfkelenmişti. "Geçen yılı hatırlıyor musunuz? Ya sığınak hikâyesini? O dönemde Teşkilat hâlâ ayaktaydı. Bizden ne istiyorlar?"

"Açlıktan ölüyorlar!" Şişman adam karnını ovuşturdu. "Tam olarak bu yüzden bize saldırıyorlar. Her şeyimizi alıp aralarında paylaşmak için."

"Tanrı korusun!" Arkadan yaşlı bir kadının sesi duyuldu.

"Bir keresinde trenden Kızıl Hat'ta inmek zorunda kalmıştım. Orada kötü herhangi bir şey görmedim. Hatta oldukça uygarlar. Hepsi modern giyimli. Sadece bizi onlarla korkutmak istiyorlar!"

"Tampon bölgenin dışına bir kere olsun çıktın mı? Ben çıktım! Polis beni kıskıvrak yakalayıp duvara dayadı! Dışarıdan her şey normal görünüyor tabii!"

"Çalışmak istemiyor asalaklar," dedi koca burunlu. "Burada yirmi yıldır hepimiz bir işin ucundan tutuyoruz. Onlar ise... Çekirge gibiler. Tabii kî şimdi yeni istasyonlar istiyorlar, kendi istasyonlarında her şeyi yiyip bitirmişler. Bizi de bir çırpıda yiyip yutarlar."

"Ama bizim bununla ne ilgimiz var? Bedelini neden biz ödeyelim?"

"İnsan gibi yaşamaya daha yeni başladık!"

"Yeter ki, savaş olmasın... Savaş..."

"Çok istiyorlarsa kendi çocuklarını yesinler, ama bize bulaşmasınlar! Bizim onlarla ne işimiz olur?"

"Ah, Tanrı korusun! Tanrı onlara müsaade etmesin!"

Tüm bu süre zarfında drezin, tünelde huzurla ve sakince ilerliyordu. Çıkardığı duman, çocukluklarındaki gibi benzin kokuyordu. Kuru, sessiz ve her yüz metrede bir ampullerle aydınlatılan, takdire şayan bir tüneldi burası.

Sonra aniden karanlık çöktü.

Tüm tünel boyunca ampuller söndü. Sanki Tanrı uykuya dalmıştı.

"Frenle! Frenle!"

Frenler büyük bir gıcırtı çıkardı, guatrlı kadınla koca burunlu adam ve diğerleri karanlıkta paldır küldür birbirinin üstüne uçtu. Bebek durmadan ağlıyordu. Babası, onu nasıl sakinleştireceğini bilmiyordu.

"Herkes olduğu yerde kalsın! Kimse drezinden inmesin!"

Önce bir fener, sonra bir başkası daha yandı. Fenerin titrek ışığında, Kevlarlı muhafızların telaşla kasklarını giyişi, isteksizce rayların üzerine inişi, aracın etrafını çevreleyip insanlarla tünel arasına geçişi görülüyordu.

"Ne?"

"Neler oluyor?"

Muhafızlardan birinin telsizi cızırdadı ve yolculara sırtını dönerek fısıltıyla yanıt verdi. Bir emir gelmesini bekledi, ne yapacağını bilemediğinden çaresiz ve hareketsiz sadece bekledi.

"Orada neler oluyor?" diye sordu Artyom.

"Rahatına bak, burada bize bir şey olmaz," diye yanıtladı kazaklı adam umursamazca. "Yoksa bir yere mi yetişmeniz gerekiyor?"

"Aslında ben isterdim ki..." Lyoha dudaklarını emerek mırıldandı.

Homer oldukça gergin, susuyordu.

"Ama benim acelem var!" Çocuklu baba ayağa kalktı. "Çocuğu annesine götürmeliyim! Ben emzirecek değilim ya?"

"Çocuklar, orada neler oluyor?" Guatrlı kadın muhafızlara seslendi.

"Oturun bayan," dedi Kevlarlılardan biri sertçe. "Açıklama gelmesini bekliyoruz."

Yay gibi gergin bir dakika geçti. Sonra iki dakika.

Beceriksiz babasının sakinleştiremediği bebek artık ciyaklıyordu.

Drezinin ön tarafındaki herkes, âdeta gözlerinden ateş saçarak bebek gürültüsünün nereden geldiğini bulmaya çalışıyordu.

"Siz dönüp kendi kıçınıza baksanıza!" diye bağırdı baba. "Hiçbir şeyi beceremiyorlar! Keşke Kızıllar her yeri ele geçirse, belki bir düzen sağlarlar! Burada her gün elektrik kesiliyor!"

"Neyi bekliyoruz?" Arkadan sesler duyuldu.

"Uzağa mı gidiyorsunuz?" Kazaklı adamın ses tonundan, babaya acıdığı belli oluyordu.

"Kültür Parkı'na gidiyorum. Daha metronun yarısı kadar yol var! Tamam, bir şey yok. Sakin ol, sakin ol bebeğim."

"En azından ağır ağır ilerleseydik!"

"Araç elektrikle çalışmıyor sonuçta! Hadi çalıştırın şunu! Bari istasyona varalım, orada..."

"Ya sabotajsa?"

"Güvenlik servisi ne yapıyor acaba? Lazım olduğunda neredeler? İyice boş vermişler!"

"Aman Tanrım, gidiyor muyuz yoksa"

"En azından ağır ağır gidelim diyorum, hadi! Yavaşça..."

"Bir de bunun için vergi ödüyoruz!"

"Talimat bekliyoruz," diye telsize mırıldandı muhafız, ama karşıdan sadece cızırtı duyuluyordu.

"Kesin sabotaj!"

"Oradaki şey ne?" Kazaklı adam gözlerini kısarak parmağını karanlığa doğrulttu. "Işığı şuraya tutsana..."

Muhafızlardan biri fenerini adamın işaret ettiği yöne tuttuğunda siyah bir delik gördüler. Tünelden yerin altına doğru dar bir koridor gidiyordu.

"Bu da ne böyle?" Kazaklı adam hayret içindeydi.

Muhafız fenerin ışığını adamın yüzüne tuttu.

"Macera aramayın beyefendi," diye tersledi. "Orada her şey olabilir."

Kazaklı adam aldırmadı. Elini siper ederek ışığın gözüne girmesini engelledi.

"Görünmez Gözlemciler kesin buradan geliyor... Onların hikâyesini duymuş muydunuz?"

"Ne?"

"Metro-2'de geçiyor. İktidar... Eski, iyi zamanlardaki Rusya'nın liderleri... Onlar hiçbir yere gitmemişler. Kaçmamışlar. Ölmemişler. Ural'a da gitmemişler."

"Ben Ural'ı duymuştum. Yamantau gibi bir adı olan dağın altına kurulmuş bir şehir. Ortalık karışır karışmaz hepsi oraya kaçmış! Biz burada çürüyelim, ama devletin önemli kişileri orada sefa sürsünler."

"Saçmalık! Onlar bizden vazgeçmiş değiller. Bizi, halklarını asla satmadılar. Hâlâ buradalar. Yanı başımızdaki sığınaklarda, etrafımızdalar. Asıl hain bizleriz. Çünkü onları unuttuk. Onlar da bizden uzaklaştılar. Ama buralarda bir yerlerde beklediklerine ve bizi hâlâ umursadıklarına eminim. Bizim için endişeleniyorlar. Çünkü biz onların çocukları gibiyiz. Belki de kaldıkları sığınaklar istasyon duvarlarının hemen arkasındadır. Gizli tünelleri de bizim tünellerin yanında ilerliyordur. Etrafımızdalar. Bizi izliyorlar. Eğer bir gün kurtuluşu

hak edersek bizi hatırlayacak ve koruyacaklar. Metro-2'den çıkıp bizi de kurtaracaklar."

Drezinde herkes susmuş, karanlık bir uçurumu andıran siyah geçide bakıyordu. Sonra fısıldaşmaya başladılar.

"Kim bilir..."

"Bunların hepsi boş laf," dedi Artyom öfkeyle. "Tamamen saçmalık! Ben daha önce Metro-2'de bulundum."

"Ee, ne oldu?"

"Hiçbir şey. Orası bomboş. Boş tüneller ve insan eti yiyen bir sürü vahşi var. İşte sizin gözlemciler onlar. Yani burada oturun ve bekleyin. Birileri bizi buradan çıkaracak."

"Bilemiyorum," dedi kazaklı adam gülerek. "Ben pek iyi anlatamıyorum. Ama bana bütün hikâyeyi anlatan adamı dinlemeliydiniz. Ben gerçekten inanmıştım!"

"Yamyamların olduğu doğru mu?" Kucağında bebek olan baba, Artyom'a sordu.

Tam o sırada elektrik geldi.

Muhafızların telsizinden sesler duyulmaya başladı. Drezin hareketlendi, tekerleri dönmeye başladı ve yola koyuldular.

İnsanlar derin bir nefes aldı, hatta çocuk bile sakinleşti.

Karanlık koridorun yanından geçerken herkes biraz ürkmüş görünüyordu.

Koridor, aslında depo olarak kullanılan, başı sonu belli olan bir yerdi.

Novoslobodskaya tek başına, ucu bucağı olmayan bir şantiye alanıydı. Boş bir yolda, kum ve çimento dolu olması muhtemel çuvallarla yüklü bir karavan duruyordu; tuğlalar taşınıyor, beton karıştırılıyor, yere harç dökülüyor, yarıklar dolduruluyor ve yollarda biriken sular pompayla çekiliyordu. Yukarıda bir yerlere, yaş sıvanın üzerine sıcak hava üfleyen

ısıtıcı fanlar yerleştirilmişti. Her birinin yanında gri üniformalı bir koruma bekliyordu.

"Akıyor," dedi kazaklı adam.

Novoslobodskaya değişmişti. Bir zamanlar burada rengârenk vitray pencereler vardı, hatta camlardaki boyamalar daha parlak görünsün diye istasyonu neredeyse yarı karanlık tutuyorlardı. O dönemde pencerelerin kemerli çerçeveleri altın varaklıydı, zemine ise siyah-beyaz granit plakalar döşenmişti. Sanki yolcular, İran şahının Rus çarına hediye ettiği pahalı bir satranç tahtasının üzerinde yürüyorlardı. Şimdiyse her yer betondu.

"Fazla kırılgan," dedi Homer.

"Ne dedin?" Artyom ona döndü; yaşlı adam o kadar uzun süre konuşmamıştı ki, sesini duymak tuhaf gelmişti.

"Bir tanıdık vardı. Novoslobodskaya'daki pencerelerin çok uzun zaman önce kırıldığını çünkü fazla narin olduklarını söylemişti. Unutmuştum bile. Buraya gelirken o camları göreceğimi sanıyordum."

"Endişelenmeyin. Düzelecek," dedi kazaklı adam kendinden emin bir şekilde. "İstasyonu yeniden kuracağız. Babalarımız başardı, biz de başarırız. Eğer savaş olmazsa, hepsinin üstesinden geliriz."

"Belki de." Homer ikna olmuştu. "Yine de tuhaf bir duygu. Ben o vitrayları hiç sevmemiştim, hatta Novoslobodskaya'yı da onlar yüzünden sevmiyordum. Zevksiz olduklarını düşünüyordum. Şimdiyse tüm yolu onları göreceğim için sevinerek geldim."

"Belki vitrayları da yenileriz!"

"Bu biraz zor." Artyom başını salladı.

"Ne yapalım!" Lyoha gülümsedi. "Hayat onlarsız da devam ediyor. Çıkış nerede?"

"Hepsini yenileriz! Yeter ki savaş olmasın!" Kazaklı adam, Lyoha'nın sırtına hafifçe vurarak tekrarladı.

Kazaklı onları Mendeleyevskaya'ya giden merdivenlere götürdü. İlk kordonu, ardından ikinciyi geçtiler ve nihayet sınır göründü.

Lyoha nedense sürekli arkasına dönüp bakıyordu, neşeli hali gerçekçi değildi ve tedirgindi. Homer dudak büküyor ve sanki görünmez bir projeksiyon ekranı varmış gibi yukarı bakıyordu. Kazaklı adamsa hayata dair konuşmaya devam ediyordu.

Son kontrol noktasında, gri üniformalı sınır muhafızlarının yanı sıra, üzerlerinde işçi elbisesi ve kafalarında kaynak gözlüğü olan iki kişi daha vardı. Ayaklarının yanında, Artyom'un içinde kimyasal koruma elbisesi olan bavulu ve telsizli sırt çantası duruyordu.

Onları selamladılar, bavulun fermuarını açıp silahın ve mermilerin yerinde olduğunu görmesini istediler. İsterse mermileri sayabileceğini söylediler. Artyom buna gerek görmedi. Artık buradan sağ salim kurtulmak istiyordu, geri kalan her şey ikinci derecede önemliydi.

Güvenlik servisiyle tek başına mücadele etmek imkânsızdı. Bu, Hansa'nın tamamına karşı mücadele etmek anlamına geliyordu. Ama orada, odada, perdenin arkasında... Hayır, orada hiçbir şey yoktu. Paranoya yapıyordu.

"Hadi!" Kazaklı adam enerjik bir şekilde Lyoha'nın sırtına vurdu ve elini Artyom'a uzattı. "Tanrı yardımcınız olsun!"

Uzaktan bakıldığında, bir daha ne zaman görüşeceklerini bilmeyen dört eski arkadaş vedalaşıyor gibiydi.

* * *

Mendeleyevskaya'ya ayak basmalarının ardından, üniformalıların kendilerini duyamayacağından emin olan Homer, Artyom'un kolunu tuttu ve fısıldadı:

"Binbaşıyla konuşma tarzın çok yerindeydi. Oradan sağ çıkamayabilirdik."

Artyom omuz silkti.

"Bir şeyi de düşünmeden edemiyorum," diye devam etti Homer. "Odasına girdiğimizde, binbaşı sağa sola atılmış terlikleri topladı, hatırlıyor musunuz?"

"Ee?"

"Ama terlikler ona ait değildi. Dikkat ettiniz mi? Kadın terlikleriydi. Ya o çizikler..."

"Saçmalık!" diye bağırdı Artyom. "Saçmalıyorsun!"

"Bir şeyler yeseydik iyi olurdu," dedi Lyoha. "Eve kim bilir ne zaman gideceğiz."

6

SEKİZ METRE

"Burada yol tek yöndür," dedi sınır karakolunun komutanı onlarla vedalaşırken. Bir yandan da boynundaki yara olmuş sivilceye dokunuyordu.

İşte o sırada nereye çıktıklarını merak etmeye başladılar.

Mendeleyevskaya yarı karanlık, buhardan dolayı sisli ve nemliydi. Komşu istasyon Slobodskaya'ya giden merdiven granit döşeli bir zemine değil, göle iniyordu: Buradaki insanlar ayak bileklerine kadar yükselen, soğuk, kahverengi bir suyun içinde yaşıyordu. Artyom çantasını açtı, içinden uzun balıkçı çizmelerini çıkardı ve silahını omzuna astı. Homer de lastik çizmelerini giymişti, tecrübeli bir metro gezgini olduğu belliydi.

"Burada sızıntı olduğunu bilmiyordum," diye mırıldandı Lyoha titreyerek.

Suyun içinde, insanlar suya batmadan yürüsünler diye

konulmuş çürük keresteler vardı. Sağa sola rastgele bırakılmış gibi görünüyorlardı, kimse onlardan bir adacık veya yol yapmayı akıl edememişti.

"Ahşap paletler," dedi Homer, keresteye basmak için bulanık suya ayağını sokarken. "Eskiden bunlar yük taşımada kullanılırdı. Moskova'nın her yerinde bunların tanıtıldığı reklam panoları vardı: Palet satın alın! Palet satın! Gerçek anlamda bir karaborsa vardı. Bu kadar ahşap paleti kim ne yapacak diye düşünüyordu herkes. Meğer insanları tufana hazırlıyorlarmış."

Paletler de çoktan nemi emmiş ve suyun birkaç santimetre altına batmıştı. Onları, çamurun içinde seçebilmek için iyice yaklaşmak veya doğrudan ayakların nereye bastığına bakmak gerekiyordu. Uzaktan bakıldığında ise kutsal kitapta geçen bir göl gibi görünüyordu.

"Peygamberler gibi suyun üzerinde yürüyorlar." Homer, yanlarından geçen istasyon sakinlerine bakarak güldü.

"Sanki bokla doldurmuşlar!" diye söylendi Broker.

Kısa bir süre sonra Hansa'nın ne kadar parlak olduğunu unuttular ve buradaki zayıf ışık onlara yeterli gelmeye başladı. Etrafta, soluk alışveriş poşetlerinden yapılmış abajurların içinde, bir yerlerden buldukları kandil yağları yanıyordu.

"Çinlilerin kâğıt fenerlerine benziyorlar," dedi Homer kandilleri göstererek. "Ne güzel, değil mi?"

Artyom onunla aynı fikirde değildi.

İlk bakışta karanlık ve kapalı gibi görünen kemerlerin altından yollar geçiyordu. Ama bunlar diğer istasyonlardaki yollardan farklıydı. Mendeleyevskaya'da peronla raylar arasında sınır yoktu, bulanık sular her yeri birleştirmişti. İnsan nerede durması gerektiğini, nerede batıp su yutabileceğini en fazla tahmin edebilirdi.

Önemli olan, buradan sonrasına nasıl devam edeceklerdi.

Yukarıya çıkış kapatılmış ve mühürlenmişti. Geçiş engellenmişti. Tünel, boğazlarına kadar çıkan soğuk ve kirli suyla doluydu. Suda muhtemelen radyasyon da vardı, içinde yüzmek doğru olmazdı. Bir kramp girse fener suya düşüp söner ve insan ciğerlerine tamamen su dolarak dibe batardı.

Sudan görünmeyen yolların kenarlarında istasyon sakinleri oturuyor, attıkları ağlarla insanın düşünmek bile istemeyeceği bir şeyler tutuyor ve hemen orada çiğ çiğ yiyorlardı.

"Benim solucanımı çaldın!" Bir balıkçı diğerinin saçlarına yapışarak bağırdı. "Solucanımı geri ver, pislik!"

Onların ne tekneleri, ne de salları vardı. Mendeleyevskaya'dan başka bir yere gidemezlerdi, gerçi gitmeye niyetleri de yoktu. Peki, Artyom'la Homer ne yapacaktı?

"Neden her yeri su basmış? Burası Novoslobodskaya'dan daha mı aşağıda?" diye yüksek sesle düşündü Artyom.

"Evet, burası sekiz metre daha derinde." Homer hatırlamıştı. "Bu yüzden suyun tamamı buraya akıyor."

Basamaklardan birkaç adım uzaklaşmışlardı ki bacaklarına sıska çocuklar sarıldı. Hansa'daki kontrol noktasına sokulmaya cesaret edemiyorlardı, oraya yaklaşmaları açıkça yasaklanmıştı.

"Amca, bir mermi versene. Amca, bir mermi. Amca, bir mermi ver."

Çocuklar sıska, ama kuvvetliydi. Artyom bir anda cebinde yabancı bir elin varlığını hissetti. Kaygan, hızlı, çevik bir el. Tam yakaladığını düşündüğü anda elinin boş olduğunu fark etti. Küçük şeytanlardan hangisi olduğunu da anlayamamıştı.

Metronun etrafı yer altı nehirleriyle çevriliydi, bunlar betonları aşındırıyor, derinlerdeki istasyonlara doğru çıkış arıyordu. Bazı istasyonlarda insanlar suları boşaltmış, duvarları sağlamlaştırmış, çamuru pompalamış, rutubeti kurutmuştu. Bunu başaramayanlar ise yavaş yavaş suya batıyordu.

Mendeleyevskaya'da insanlar suyu boşaltmayı da, boğulup gitmeyi de beceremiyorlardı. Sadece geçici önlemler alıyorlardı. Bir yerlerden çaldıkları keresteleri birleştirerek salonu küçük parsellerden oluşan bir ormana çevirmişlerdi. Bu keresteler üzerinden tavana tırmanıyor, oralarda sarmaşık gibi asılı duruyorlardı. Utangaç olanlar, dışarıdan kimse kendilerini izlemesin diye evlerinin etrafını plastik poşetlerle kapatmıştı. Daha rahat olanlarsa hiçbir şeye aldırmıyor, ihtiyaçlarını herkesin gözü önünde ve gürültülü bir şekilde gideriyordu.

Mendeleyevskaya'nın beyaz mermer kaplı, geniş ve kemerli salonu, ciddi ve gösterişli haliyle düğün salonu olarak kullanılmaya epey müsaitti. Ne var ki çamur deryası zamanla mermer levhaları duvarlardan sökmüş, elektrik kısa devre yapmış, şık metal avizeler kırılmış, insanlarsa amfibilere dönüşmüştü. Birbiriyle evlenmek istedikleri de şüpheliydi, sadece popoları ıslanmasın diye daha yükseğe tırmanıyor ve aceleyle işlerini hallediyorlardı.

Solucan avlamayanlar kendi ranzalarında kimseyi rahatsız etmeden hüzünlü bir şekilde oturuyor, gözlerini karanlığa dikiyor, saçma sapan konuşuyor veya sebepsiz gülüyorlardı. Belli ki orada yapılacak başka bir iş yoktu.

"Burada ne yiyebiliriz acaba?" diye sordu yine Lyoha. Kuru alana çıkmış, dilencilerden kurtulmaya çalışıyor ve üzülerek botlarına bakıyordu.

Onun bu sorusu Artyom'u da acıktırmıştı. Prospekt Mira'da bir şeyler yemiş olmaları gerekiyordu; orada domuz kebabı ve haşlanmış mantar vardı. Burada ise...

"Mermi ver, amca!"

Artyom bavuluna sıkıca sarıldı ve ufaklığı kovdu. Yine de birilerinin eli cebine girmiş, orada bir şeyler bulup alıvermişti. Ama bu sefer Artyom tetikteydi. Altı yaşlarında bir kız

çocuğunun elini yakaladı. Saçları birbirine karışmış, dişleri dökülmüştü.

"Yakaladım seni küçük fare! Ne var elinde?"

Öfkelenmiş gibi görünmeye çalışarak, küçük parmaklarını teker teker açtı. Kız korkar gibi oldu, ama küstahlığı elden bırakmıyordu. Artyom'a, bir öpücük karşılığında kendisini bırakmasını teklif etti. Avucunda mantar vardı. Artyom'un cebinde mantar ne arıyordu? Hem de yeni koparılmış, çiğ bir mantar. Bu nasıl olurdu?

"Hadi ama, mantarı bana ver!" diye ciyakladı kız. "Ne o, cimri misin yoksa?"

Şimdi anlıyordu, mantarı cebine Anya koymuştu.

Bunu veda ederken yapmış olmalıydı: İşte sen busun, Artyom. Karakterin ve özün bu, kahramanlık maceran boyunca hatırla. Hem kendini hem de beni düşün.

"Hayır, alamazsın," dedi Artyom sertçe. Farkında olmadan çocuğun elini fazla sıkmıştı.

"Ah, acıyor!" diye çığlık attı kız. "Sen bir canavarsın!"

Artyom parmaklarını araladı ve kızı bıraktı.

"Dur. Bekle."

Kız biraz öteden ona fırlatmak için bir demir parçası kapmıştı, ama durdu ve beklemeyi kabul etti. Demek ki hâlâ insanlara inanıyordu.

"Al bakalım!"

Artyom ona iki mermi uzattı.

"At!" diye seslendi kız. "Sana yaklaşmam, canavar."

"Buradan nasıl çıkabilirim? Mesela Tsvetnoy Bulvarı'na?" diye sordu Artyom.

"Hiçbir şekilde!" Kız elinin içine sümkürdü. "Çok gerekiyorsa götürürler."

"Kimi?"

"Gitmesi gereken kişiyi!"

Artyom mermileri kıza teker teker attı. Kız ilkini yaka-

ladı, ama ikincisi yere düşünce arkasındaki çocuklar çamura üşüştüler. Küçük kız ayağıyla çocukları burunlarından ve kulaklarından itiyor, "Gidin, benim o!" diye bağırıyordu. Çocuklardan biri mermiyi kapınca kız ağlamak yerine tehdit savurmaya başlamıştı.

"Pekâlâ mikrop, nasıl olsa seni elime geçiririm!"

"Baksana arkadaşım," diye kıza seslendi Lyoha. "Burada yemek yiyebileceğimiz bir yer var mı? Zehirlenmeden tabii. Bize yer gösterirsen sana bir mermi veririm."

Kız ona kuşkuyla baktı, sonra burnunu çekti.

"Yumurta olur mu?"

"Tavuk yumurtası mı?"

"Hayır, dinozor yumurtası. Elbette tavuk yumurtası! Köyün diğer ucunda yumurtaları olan biri var."

Lyoha sevinmişti, Artyom da buna inanmak istiyordu: İnsanların göz akı gibi beyazı ve çocukların çizdiği resimlerdeki güneş gibi sarısı olan, pişmiş, taze ve yumuşak yumurta. Gözünün önünde, sahanda domuz yağıyla pişirilmiş üç yumurta canlanıyordu. VDNKh istasyonunda tavuk yoktu ve en son bir yıl önce, Polis'te pişmiş yumurta yemişti. O zamanlar Anya ile ilişkileri yeni başlamıştı.

Artyom mantarı iç cebine sakladı.

"Ben varım," dedi Lyoha'ya.

"Yumurta yiyeceğiz!" diye bağırdı küçük kız.

Bu haber ufaklıkları heyecanlandırmıştı. Artyom'dan mermi aşırmaya çalışan çocukların hepsi vazgeçip onu taciz etmeyi bıraktı. Bunun yerine sessizce onların etrafını sardılar.

Grup, peronun karşı ucunda saklı tutulan tavuk kümesine ulaşmak için ahşap paletlerin üzerinden civcivler gibi atlayarak geçti. Çocuklar kerestelerin üzerine tırmanıp onların önüne geçiyor, arada bir çığlık çığlığa bataklığın içine düşüyorlardı.

Ranzalardaki yarı uykulu ahali dalgın ve yorgun bakış-

larla onları izliyordu. Kendi karmaşık düşüncelerini çözmeye çalışıyorlardı:

"Bugün Solyanka'ya gidelim mi? Afişte gördüm, süper bir İsveçli geliyormuş. Çok etkileyici bir tip."

"Ruhunu ele geçirmek istiyor sadece. İsveçlilerin hepsi eşcinsel. Dün televizyonda söylediler."

"Fazla solucan yutmuşlar." Küçük kız yürürken onlar hakkında bilgi verdi.

Hafif yana yatık bir paletin üzerinde şişmiş bir ceset vardı.

Artyom, onu yemeye gelen bir fare gördü ve sesli düşündü:

"Derinlik farkı sadece sekiz metre ama sanki cehenneme inmiş gibiyiz."

"Korkma!" Lyoha onu cesaretlendirdi. "Demek ki cehennemde de bizden birileri var! Rusçayı da unutmamışlar, bu güzel bir şey."

Nihayet lanet olası köyün diğer ucuna varmışlardı. Çıkmaz uca.

"İşte!" Küçük kız yere tükürdü. "Orası. Mermiyi ver!"

"Hey, bayan!" Broker yukarıya seslendi. "Yumurta mı satıyorsun?"

"Evet." Yukarıdan keçeleşmiş bir sakal sarktı.

"Mermiyi ver! Ver mermiyi, canavar!" diye tekrarlayıp duruyordu kız endişe içinde.

Cimri Lyoha üzüntüyle içini çekti, ama rehbere söz verdiği ödemeyi yaptı. Etraftaki ranzalardan kıskançlıkla izleniyorlardı.

"Kaça veriyorsun?"

"İki!" dedi sakallı. "İki mermi!"

"Bana iki, buradaki arkadaşlar için de üçer yumurta hazırla. Kardeşim, bugün hayatının ticaretini yapıyorsun!"

Yukarıdakilerde bir hareketlenme olmuş, mırıldanmaya başlamışlardı. Bir dakika sonra, çıplak sırtına sadece bir ceket

geçirmiş, ufak tefek bir adam belirdi misafirlerin önünde. Ayıp yeri, üzerinde "Auchan"[9] yazılı büyükçe bir poşetten yapılmış beyaz etekle örtülüydü. Sakalı birbirine karışmış ve pisti, gözleri alev alevdi.

Kendinden emin adamın elinde, gücün simgesi olan bir imparatorluk küresini taşır gibi taşıdığı bir yumurta vardı. Diğer eliyle, nazikçe ama aynı zamanda sıkıca tuttuğu cılız bir tavuğu kucaklamıştı.

"Oleg." Sakallı adam mağrur bir şekilde kendini tanıttı.

"İndirim var mı, Oleg?" diyerek çantasını tıngırdattı Broker.

"Her şeyin fiyatı belli," dedi Oleg kararlı bir şekilde. "Bir yumurta iki mermi ediyor."

"Peki... Canın cehenneme. Ver bakalım. Haşlanmış mı? Dört tane daha. Al sana... Bir, iki... Beş. On."

"Olmaz!" Oleg kafasını salladı.

"Ne olmaz?"

"Sadece bir yumurta var ve iki mermi istiyorum. Fazlası bana gerekmiyor."

"Nasıl bir tane?" Artyom şaşırdı.

"Tüm istasyon için bir yumurta. Bugünün ürünü. Başkası gelip satın almadan götürün. Ayrıca yumurta çiğdir. Burada pişirecek yer yok."

"Peki, nasıl yiyeceğim?" Lyoha suratını astı.

"İç. Şuraya vurup kır ve iç." Oleg, nasıl içileceğini gösterdi. "Ama parası peşin."

"Peki. Al bakalım mermileri. Ama ben çiğ yumurtadan korkarım. Bir keresinde bir ay hasta yattım, az kalsın ölüyordum. Bir yerlerde kendim pişiririm."

"Hayır!" Oleg ne elindeki yumurtayı bıraktı ne de mermileri aldı. "Burada içeceksin. Benim yanımda! Yoksa satmam!"

[9] Fransa'da bulunan süpermarketler zinciri.

"Neden?" Broker şaşırmıştı.

"Tavuğum için. Ona kalsiyum lazım. Yumurtanın kabuğu olmadan kalsiyumu nereden bulacak?"

Küçük kız yanlarında duruyor, onları izliyordu. Belli ki pek çok şey öğreniyordu. Diğerleri de beklenti içinde karanlıktan ortaya çıkmışlardı. Sadece çocuklar değil, çevrede yaşayan yetişkinler de oradaydı.

"Ne?" diye sordu Lyoha.

"Yumurtanın kabuğu kalsiyumdan oluşur. Okula gitmedin mi sen? Yeniden yumurtlaması için tavuğa kalsiyum gerekiyor. Burada kalsiyumu nereden bulayım ben? Hadi, iç şunu. Kabuğunu da geri ver. Tavuğum kabuğu gagalasın, siz de yarın ikinci yumurtayı almaya gelin."

"Bir de bunun için iki mermi mi istiyorsun?"

"Her şeyin bir fiyatı var!" Oleg kararlıydı. "Ben insanlar üzerinden para kazanmıyorum! Bir mermiyle tavuğa, ikinci mermiyle de kendime mantar alırım. Bu, bir gün için. Yarın da yeni yumurta satarım. Her şeyin bir düzeni var ve tıpkı İsviçre saati gibi çalışıyor. Eğer siz almayacaksanız özel birliğe götürüp satacağım. Onlar şekerle karıştırıp yemeyi seviyorlar. Ee? Alıyor musunuz?"

"Kime götüreceksin?" diye sordu Homer.

"Ver bakalım şu şekerli yumurtayı," dedi Lyoha homurdanarak.

"Ama kabuğuna dikkatlice vur, sadece içe doğru."

"Tamam, biliyorum!"

Tık.

"Ustaca vurdu!" diye fısıldadı kalabalığın içinden biri.

"Lezzetli mi?" Şiş karınlı küçük bir çocuk imrenerek sordu.

"Böyle çabucak içip bitirme! Tadını çıkar!" Erkek sesli bir kadın tavsiyede bulundu.

"Sarısı, sarısı geliyor mu, gören var mı?"

"Sanki her gün yumurta yiyor!"

Lyoha, etrafındakilerin kendisini engellemesine izin vermiyordu. Hatta onları fark etmiyordu bile.

"Bir de haşlamak istiyordu!" dedi Oleg sakalını kaşıyarak. "Çiğ yumurtanın tadı daha güzeldir. Beyazı akışkan cam gibidir. Belki insan ruhu da böyle görünüyordur."

"Baksana," diye ona seslendi Artyom. "Buradan nasıl çıkabiliriz?"

"Nereye? Neden?"

"Buradan sonra ne var? Tsvetnoy Bulvar'ına gitmek istiyoruz."

"Orada ne var ki? Hiçbir şey yok!" dedi Oleg kesin bir şekilde.

Yumurtanın geri kalanının tadını çıkaran Broker sesli düşündü. "Solucan yakalamaya başlayıp her gün bir yumurtayı da kenara koyduğunu varsayalım, Hansa'ya iki düzine yumurta satsan, o kazançla da kendine ikinci tavuğu alsan? Böylece boşuna çalışmamış olursun. En geç bir ayda kâr edersin. Öyle değil mi?"

"Tavuğu solucanla mı besleyeceğim? Tavuk hassas hayvandır, solucanlar onu öldürür! Bilgiçlik taslama!" dedi Oleg.

"Peki, civcivlerin çıkmasını beklesen? Horoz alman için sana kredi olarak mermi verebilirim." Lyoha kalan mermilerini şıngırdattı. "Veya gelecekteki şirketimizin yüzde ellisi için bu horozla yatırım yaparım. Ne diyorsun?"

Olan biteni kenardan izleyen küçük kız, aniden olduğu yerden fırladı, eğildi ve alttan Broker'in eline vurdu. Sivri uçlu kapsüller şıkırdadı ve tahta paletlerin arasından düşüp pis suya gömüldü.

Yumurtacılar telaşlanmıştı.

"Seni küçük pislik!" diye bağırdı Broker. "Seni döveceğim! Herkes geri çekilsin!"

"Kredin orada, bak!" Oleg sevinmişti. "Bir de boyunduruğu altına girecekmişim! Buna neden ihtiyacım olsun?"

"Canın cehenneme!" Lyoha dizlerinin üzerine çöktü ve batan mermilerini çamurlu, soğuk suda aramaya başladı. Bitiremediği yumurtasını da diğer eliyle yukarıda tutuyordu.

Küçük kız ulaşılamayacak bir yerlere tırmanmış, yırtık poşetlerin arasına saklanmıştı ve kendi başıboş tanrısına, Broker'in mermilerin tamamını bulmaması için dua ediyordu. Diğerleriyse Artyom'un silahını göz önünde bulundurarak, başlarına bela almaktan korkuyordu.

"Para mutluluk getirmez!" diye homurdandı Oleg. "İnsana fazlası gerekmiyor. On yumurtam olsa ne olacak? Bana bir tanesi de yetiyor. On yumurta bağırsak düğümlenmesi yapar! Ben bugüne kadar böyle yaşadım ve bundan sonra da böyle yaşayacağım."

Ama o sırada evsizlerin sinsi tanrısı, küçük kızın fısıltılarını duydu, sakalından bir tutam kıl koparark abrakadabra yaptı ve Lyoha mermilerin yerine şişe kırıklarını yakaladı. Elini sudan çıkardığında, avucunda bir bebeğin ağzı gibi duran bir kesik vardı ve kopkoyu renkte kan akıyordu.

"Domuzlar! Hepiniz birer domuzsunuz!" Lyoha öfkeden ağlamaya başladı, elindeki yumurtayı ezerek karanlığa fırlattı.

İnsanlar şaşkınlık içinde kalakalmıştı.

"Hayır! Sen ne... Ne yaptın sen..." Yumurtasının kabuğu bir anda gaddarca kırılan ve ortadan kaybolan Oleg öylece donakaldı.

"Seni aşağılık! Lanet olası pislik!"

Oleg, tavuğuyla birlikte yalınayak suya girdi ve kabuğu aramaya başladı. Beyaz beyaz parlayan kabuk oradaydı, ne var ki kendisinden önce aç bir fare kabuğu kaptı ve gözden kayboldu.

Bu durum Oleg'i umutsuzluğa düşürdü.

Tavuğu tüneğe oturttu, beceriksizce ellerini sallayarak

Broker'i itmeye başladı. Yıllardır metroda yaşıyordu ama dövüşmeyi öğrenememişti. Broker, sol eliyle hafifçe çenesinin altına vurdu ve onu anında suya devirdi. Oleg, ahşap paletin üzerinde sakalı suya batmış, aşağılanmış bir halde homurdanıyordu:

"Bütün hayatımı... Bu pislik... Hayatımı tamamen... Lanet olası tacir... Çok bilmiş... Bunu neden yaptın?"

İnsanların endişeyle öne atıldığını gören Artyom, her ihtimale karşı silahının emniyetini açtı. Ancak hiç kimsenin zavallı adamı savunmaya niyeti varmış gibi görünmüyordu.

"İşte, Oleg de gününü gördü," diye fısıldaştılar.

"Kendi suçu."

"Fazla palazlanmıştı."

"Şimdi o da herkes gibi oldu."

Oleg ağlamaya başladı.

"Hansa'da o kadar toprak var!" diye onu teselli etti Homer. "Novoslobodskaya'da düzenleme yapılıyor. Bırak tavuğun biraz toprak gagalasın... Hem belki bir yumurta daha verir."

"Ukala! Sen ne anlarsın tavuktan! Hansa'ya da kendin git! Orada üzerinize toprak döksünler!"

Lyoha şaşkın bir vaziyette, kesilmiş elinin bileğini sağlam parmaklarıyla sıkıyordu. Yarası kapanmak bilmiyordu ve orada bulunan herkes, Broker'in eline alkol dökülmesi gerektiğinin farkındaydı. Çünkü bu pis suda öyle şeyler vardı ki, Lyoha muhtemelen bir gün içinde kangren olacaktı.

"Kimde samagon[10] var?" Artyom, keresteden oluşan ormana doğru bağırdı. "Yarayı temizlemek için bir şey lazım!"

Yanıt olarak maymunlar gibi alaycı gülüşler geldi. Samagon, evet. Yarayı temizlemek için.

"İstasyonunuz çöp dolu! Bir şeylerden alkol yapmışsınızdır?"

[10] Alkol derecesi yüksek, ev yapımı votka.

"Boktan yapılmış olsa bile," diye rica etti Lyoha.

"Onlar solucan emiyorlar!" dedi yabancılara acıyan biri. "Ve hayal görmelerine de bu solucanlar sebep oluyor. Ama ne yazık ki içinde alkol yok."

"Bir şeyi beceremiyorlar!" Broker sinirlenmişti. "Beceriksizler!"

"Git askerlerden iste," diye tavsiyede bulundu biri.

"Evet, evet, askerlerden," dedi bir başkası gülerek.

"Doğru!" Artyom, Lyoha'nın omzundan tuttu. "Sınır muhafızlarına gidelim. Hansa'ya dönersin. Nasıl olsa vizemiz var. Kazaklı adam da çoktan gitmiştir. Orada yaranı sararlar, sonra da ayrılırız."

"Nereye?" Oleg bağırdı. "Nereye gidiyorsunuz? Ben ne olacağım? Ne yapacağım şimdi?"

"Ben onların yanına dönmem!" Broker inat ediyordu.

"Nereye gidiyorsunuz?" Oleg onları duymuyordu. "Bütün hesabımı bozdunuz!"

"Bak..." Artyom, Oleg'i teselli edecek mermileri çıkarmak için elini şarjöre attı, ama Oleg bu hareketi yanlış anlamıştı.

"Cellat! Beni öldürmek mi istiyorsun? Ateş et öyleyse!" Dizlerinin üzerinde doğruldu, namluyu tuttu ve karnının üzerine bastırdı.

Silah ateş aldı.

Tavuk, yolunmuş kanatlarını çırparak kaçtı ve ahşap paletin üzerinde deli gibi oradan oraya koştu. İnsanlar hayretler içinde öylece bakakalmıştı. Ses tünelde yankılanıyordu.

"Ne yaptın sen?" diye sordu Artyom, Oleg'e.

Oleg yere oturdu.

"İşte böyle," dedi.

Oleg'in karın bölgesi, parlak bir şeyle ıslandı. Sıvı aşağıya doğru akarken, plastik etekte bunun kan olduğu açıkça görülüyordu.

Tam bir saçmalıktı.

"Delirdin mi sen?" diye sordu Artyom tekrar. "Neden yaptın bunu?"

Oleg gözleriyle tavuğu aradı.

"Tavuğumu kime bırakacağım?" dedi kederli ve zayıf bir sesle. "Onu kime emanet edeyim? Yerler onu."

"Seni aptal, neden yaptın bunu?" diye haykırdı Artyom.

"Böyle bağırma" diye yalvardı Oleg. "Ölüm, ağır bir şey. Gel, tavuğum, yanıma gel."

"Sen tam bir baş belasısın! Aptal! Al şunu!" Artyom, Oleg'in koltuk altlarından tutarak Broker'e bağırdı.

Ancak Lyoha yaralanmış eliyle hiçbir şey tutamıyordu. Bu nedenle Artyom bavulu Homer'in eline tutuşturdu, telsizi Broker'in sırtına yükledi, kendisiyse hafif olan Oleg'i sırtına alarak çıkışa taşıdı.

"İşte Olegcik." Kalabalığın içinden sesler geldi.

"Onu da kaybettik."

"Yumurtası da onu kurtaramadı."

Homer, Artyom'un peşinden gitti, Lyoha ise şaşkın şaşkın avucunun içine bakarak onları takip etti. Şoku atlatıp kendine gelen tavuk, gıdaklayarak paletten palete uçuyor ve sahibinin arkasından koşuyordu. Olup bitenleri izleyenler de ellerini ovuşturarak ve kıkırdayarak onun arkasına düşmüştü.

Biri hariç.

Kalabalık biraz uzaklaşır uzaklaşmaz kerestelerin içinden aşağıya bir gölge kaydı, yanağını tahtalara bastırarak elini çamura, kırık camların arasına soktu. Neticede ona bir şey olmazdı, evsizler kendiliğinden iyileşir, kangreni bile atlatırdı. Ölüm sadece şımartılmış aile çocuklarını yakalar, yetimler için dişlerini bilemek istemezdi.

Salonun ortasına, yer altı denizinden sekiz metre yüksekteki merdivenlere döndüklerinde, kerestelerin üzeri istasyon sakinleriyle doluydu. Şamata kesilmişti ve herkes bir şey bekliyor gibi görünüyordu.

Artyom kıyıya çıktı, balıkçı çizmeleriyle bastığı granitin üzerinde çamur birikintileri bıraktı.

"Hey, millet!" Ağır ağır çıkarak sınır muhafızlarına seslendi. "Burada acil bir durum var! Revire gitmemiz gerekiyor! Duyuyor musunuz?"

Mendeleyevskaya sakinleri toplanmış, kendi aralarında fısıldaşıyordu.

Karşı taraftan herhangi bir yanıt gelmedi. Ölüm sessizliği vardı.

"Beyler! Beni duyuyor musunuz?"

Basamakların üzerinden küçük, dar bir dere akıyor, yeni iyileşen Novoslobodskaya'dan, ateşler içindeki hasta Mendeleyevskaya'ya kirli kan taşıyordu. Akan suyun şırıltısı açık ve netti. Artyom bir basamak daha çıktı, omzunun üzerinden ıslık çaldı, merdivenin başında takılıp kalan Lyoha ile Homer'e, arkasından gelmelerini işaret etti.

"Gitmeyeceğim!" Broker inatla kafasını salladı.

"Cehenneme kadar yolun var öyleyse!"

Bu nasıl olabilir diye düşündü Artyom. Bir tarafta karnı tok, temiz, düzgün görünümlü Hansa, diğer tarafta, sadece sekiz metre daha aşağıda bir mağara ve içinde mağara adamları. Buralar birbirine bağlı tünellerdi, bu nasıl mümkün olabiliyordu...

Sınırda herkes bıraktıkları yerdeydi. Komutan şaşkın görünüyordu: Devamlı boynuna dokunuyor, sonra eline bakıyordu. Diğer ikisiyse sigara içiyordu. Bu nedense Artyom'u rahatlattı. Sigara içtiklerine göre hâlâ insanlardı.

"Yaralıyı revire götürmeliyiz... Kurşun yarası... Kaza eseri oldu..." Artyom, Oleg'i kumdan siperin yanına taşırken soluk soluğa kalmıştı.

Gerçekten ne kadar çok kum var, diye düşündü Artyom. Oleg neden ölsün ki?

"Novoslobodskaya istasyonuna giriş kapalı," yanıtını aldı. "Karantinadan dolayı. Sizi uyarmıştık."

Artyom elinden geldiğince yaklaştı, ama dudaklarından sigarayı çekmeyen askerler namlularını kaldırdı.

"Orada kal," diye emretti komutan.

Neden bu kadar öfkeliydi? Artyom daha yakından baktı.

Şimdi görebiliyordu: Komutan sonunda sivilcesini patlatmayı başarmıştı. Yavaşça, azar azar kan damlıyordu. Komutan sildikçe kan tekrar birikiyor ve sivilce şişiyordu. Ve yine sıkması gerekiyordu.

"Vizelerimiz var! Buradan ayrılalı daha çok olmadı!"

"Tavuğum nerede?"

"Geri çekilin!"

Komutan ne Artyom'a ne de yaralı Oleg'e bakmıştı. Gözleri yalnızca parmaklarında ve kırmızı damlalardaydı. Bir de sanki sivilceli boynunu görebilecekmiş gibi yana bakıyordu.

"Belki anlaşabiliriz? Sadece acile kadar gidelim... Ücretini öderiz... Ben öderim."

Askerlerin umurunda bile değildi, içtikleri şey onları sakinleştiriyordu. Gelenlere ateş etmek veya etmemek için sabırla komutanlarından emir bekliyorlardı. Oleg umurlarında bile değildi.

"Buraya bir vahşi mi getirdiniz?" diye sordu komutan öfkeyle.

"Tavuğum..."

"Bakın, bu yumurtalı adam," dedi askerlerden biri sonunda. Sevinmiş gibiydi. "Giydiği kiltten[11] tanıdım."

Homer'in yakaladığı tavuk, zayıf kanatlarını çırpıyordu. Sahibinin peşinden cennete gitmek istiyor gibiydi.

"Vahşi mi? Ne demek vahşi?"

"Geri çekilin!"

"Adam ölmek üzere!"

[11] İskoç erkeklerinin giydiği etek.

"Vizesi var mı?"

Komutan sanki aniden bir şey hatırlamıştı. Cebinden bir parça kâğıt mendil çıkararak yarasının üzerini kapattı.

"Hayır, vizesi yok. Bilmiyorum!"

"Geri çekilin. Üçe kadar sayıyorum. Bir..."

"Hiç değilse geçici olarak geçelim! En azından karnındaki yaraya dikiş atılsın!"

"İki."

Komutan peçeteyi çekti, ne kadar kan akmış diye baktı ve gördükleri hoşuna gitmedi.

"Bu çok acımasızcaydı. Yumurta meselesi. Gerçekten acımasızca."

"Bırakın girelim domuzlar!"

"Hey, Donkişot!" dedi askerlerden biri Artyom'a. "Orada sinekler gibi ölüyorlar..."

"Onları kurtarmak mı istiyorsun? Bunun için yumurtan yok ama!" dedi diğeri ve bitmiş sigarasını tükürerek güldü.

"Lütfen, lanet olsun! Lütfen!"

"Üç. Sınır ihlali."

Komutan yüzünü buruşturdu; sivilce bir türlü kapanmıyordu.

O anda ilk kez Oleg'in yüzünü görmek için baktı.

Önce çakmak sesi gibi bir ses duyuldu, ardından yere "cup" diye bir şey düşmüş gibi bir ses çıktı. Hansa askerlerinin kulakları hassas olacak ki silahlarda susturucular vardı. Bir dakika sonra, duvara bir mermi çarptı ve hemen arkasından bir diğeri tavana saplandı. Tavandaki toz, perde gibi aşağıya indi.

Artyom'u kurtaran, Melnik'in yanında hizmet etmiş olmasıydı. Beden tekniği bilgi gerektirmez. Silahın nereyi vuracağını kestirip doğru şekilde kendini yere atmak ve vurulmaktan kurtulmak için, zihin ile idrak etmeden önce ten ile hissetmek gerekir.

Artyom yere düştü, sırt çantasını omzundan indirdi ve emekleyerek Oleg'i de arkasından çekti. Muhafızlar hâlâ ateş ediyor ve onu vurmaya çalışıyordu, ama havaya kalkan toz görüşlerini engelliyordu.

"Domuzlar!"

Sesin geldiği yöne derhal ateş ettiler. Beton parçalanıp döküldü.

Arkadaki maymunlar coşku içinde bağırıyordu.

"Ee, nasılmış bizim burası?"

"Şimdi yeterince kum verirler sana."

"Özel olduğunu mu zannediyordun?"

"Hadi, bir kere daha denesene!"

Burada boşu boşuna ölürdü. Başka hiçbir şey olmazdı.

Artyom önce bir, sonra bir basamak daha kaydı ve Oleg'i beraberinde çekti. Oleg güçlükle nefes alıyor, kanamanın azalması için çabalıyordu ama rengi giderek solmaya başlamıştı.

"Bana bak! Bunu aklından bile geçirme, anladın mı? Buradan nasıl çıkacağız? Tsvetnoy Bulvarı'nda bir şeyler vardır... Orada bir şeyler olmalı... Öyle değil mi ihtiyar?"

"Orada bir genelev vardı," dedi Homer hatırlayarak.

"İşte. Genelevde doktor olabilir. Öyle değil mi? Oraya gidelim. Sakın uykuya dalayım deme seni pislik! Şimdi seni... Uyumak yok!"

Ancak geneleve kadar ne Oleg'i ne de diğerlerini götürebilecek bir araç vardı. Yüzebilen bir şey de yoktu. Perondaki kanalların her iki kıyısı da boştu.

"Boşuna uğraşmayın. Adam gidici," dedi Broker uykulu bir sesle.

"Bekle," dedi Artyom. "Birazdan."

"Ölmek istiyorum," diye onayladı Oleg. "Yumurtamı da mahvettin. Artık yaşamak istemiyorum."

"Kapa çeneni!" Artyom namluyla donakalmış Broker'i

itti. "Kalk, buradan çıkabileceğimiz bir yol bul. Sen de karnını göster!"

İşte: Kirli deri, deride oluşan delik içerideki sıvıyı dışarıya pompalıyor ve bu sıvı her tarafa bulaşmış. Homer de yaraya baktı ve omuzlarını silkti. Ölüp ölmeyeceğini sadece Tanrı bilir. Ama herhalde ölecek.

Lyoha göğsündeki İsa'ya dokundu, ayağa kalktı ve öne doğru eğilip hızla ilerleyerek bir çözüm aramaya başladı. Bu kurt kapanından kurtulmak için...

Artyom, kimin suçlu olduğunu düşündü. Bizzat yumurtalı adam suçluydu. Ona Artyom ateş etmemişti. Ölürse bundan kendisi sorumluydu.

"Bu arada, eğer ölürse tavuğu bana vereceğini söylemişti," dedi dümdüz göğüslü ve şiş gözlü, bodur bir kadın Artyom'un kulağına. "Bizi birbirimize bağlayan çok şey vardı."

"Defol," dedi Oleg zayıf bir sesle. "Cadı."

"Günaha girme. Tavuğu artık kullanamazsın zaten. Bırak benim olsun. Hâlâ gücün varken söyle."

"Git buradan. Bırak Tanrı'yı düşüneyim."

"Tavuğu bana vasiyet et, sonra Tanrı'yı düşünürsün. Veya en iyisi şimdiden bana ver..."

Homer'in ellerindeki tavuk gözlerini kapatmıştı. Artık hiçbir şey umurunda değildi.

"Buradan nasıl çıkabiliriz, teyze?" diye sordu Artyom bodur kadına.

"Nereye gidiyorsunuz tatlım? Ve neden? Burada da insanlar yaşıyor. Tavuğu birlikte besleyebiliriz. Olegcik ölüyor. Seninle anlaşabiliriz."

Hâlâ açılıp kapanabilen tek gözünü kırptı.

Onu ben öldürmedim, diye düşündü Artyom kararlı bir şekilde.

"Hey! Hey!"

Birdenbire uzaklardan bir şarkı duyuldu.

Bir marş.

"Hey! Şuraya bakın!"

"Ne?"

"Oradan birileri geliyor! Tünelden!"

Lyoha, kendilerine yardım gönderdiği besbelli olan İsa'sına şaşkınlıkla bakıyordu. Artyom, kan kaybettikçe daha da hafifleşen Oleg'i tutup kaldırdı ve kanal yoluna doğru koştu.

Orada gerçekten de bir şey var gibiydi. Bir sal mı?

Evet, sal!

Salın başında bir fener ışıldıyor, kürekler suya batıp çıkıyor, güçlü ama uyumsuz koronun sesleri geliyordu. Sal, Savelovskaya taraflarından geliyor ve Tsvetnoy yönüne gidiyordu.

Artyom, sırtında taşıdığı yaralı adamla birlikte kanala düşmekten son anda kurtularak salın karşısına dikildi.

"Durun! Hey! Durun!"

Kürekler durdu. Ancak salda neyin ve kimlerin olduğu henüz anlaşılmıyordu.

"Ateş etmeyin! Ateş etmeyin! Tsvetnoy'a kadar bizi de alın! Paramız var!"

Sal yaklaştı. Namlular yukarıya kaldırıldı. Salın üzerinde beş silahlı adam vardı. Birkaç yolcu için daha yer olduğu açık bir şekilde görülebiliyordu.

Hep birlikte kenara toplandılar: Artyom ölmekte olan adamla, Homer tavukla ve Lyoha da yaralı eliyle. Saldakiler bir fenerle onları sırayla incelediler.

"Ucube gibi görünmüyorlar!

"Bir şarjöre sizi oraya götürürüz! Binin..."

"Şükürler olsun..."

Artyom sözlerini tamamlayamadı. Sevinçten şarkı bile söyleyebilirdi.

Sanki öz kardeşinin suçu bağışlanmış gibi hissediyordu. Oleg'i, binlerce plastik şişenin sıkı sıkıya birbirine bağlanarak oluşturulduğu sala yatırdı, kendisi de onun yanına yerleşti.

"Bana bak, sakın Tsvetnoy'a kadar ölme!" diye Oleg'i telkin etti.

"Hiçbir yere gitmiyorum." Oleg itiraz etti. "Ne anlamı var bir yerlere gitmenin?"

"Götürme onu! Kalbimi kırma!" diye sızlandı kadın.

"Onu nereye götüreceksiniz?" Orman içinden kadını destekleyen sesler yükseldi. "Ona eziyet etmeyin, burada bırakın. Burada yaşadı, ruhunu da burada teslim eder."

"Daha ölmeden çiğ çiğ yersiniz siz adamı!"

"Ayıp ediyorsun!"

Didişmek için yeterli zaman yoktu: Hareket etme zamanıydı.

"Tavuk! Tavuğu bırak! Gözleri kör olasıca!"

* * *

Böylece Mendeleyevskaya istasyonu geride kaldı. Önlerinde, yaşamın bir deniz feneri gibi ışıldadığı, dünyanın diğer ucuna giden su dolu bir kanal vardı.

"Peki, siz nereye gidiyorsunuz, arkadaşlar?" diye sordu Broker kürekçilere.

"Dördüncü Rayh'a gidiyoruz," diye yanıtladılar. "Gönüllü olarak."

7

TSVETNOY

Salın yan tarafı, suda boğularak ölmüş birine çarptı. Ceset, sırtı suyun üzerinde kalmış şekilde yüzüyor, elleriyse suyun dibine değiyordu. Herhalde orada bir şey kaybetmişti. Yazık olmuştu, çünkü suda bu halde sürüklenerek neredeyse Tsvetnoy'a ulaşmıştı. Yoksa Tsvetnoy'dan uzaklaşmak istemiş ama başaramamış mıydı?

"Sizin istasyonda ucubelerle aranız nasıl?"

Artyom, soru kendisine sorulmamış gibi davrandı ve hiçbir şey söylemedi. Ama adam ısrarcıydı.

"Hey, arkadaş! Sana söylüyorum! Diyorum ki, Alekseyevskaya'da ucubelerle aranız nasıl?"

"İyi."

"İyi mi? Bu, onların var olduğu anlamına mı, yoksa hepsini öldürdüğünüz anlamına mı geliyor?"

"Bizde hiç ucube yok."

"Var. Dostum, onlar her yerdeler. Tıpkı fareler gibiler. Sizin istasyonda da olmaları gerek. Sadece saklanıyor domuzlar."

"Bunu dikkate alırım."

"Ama sonsuza kadar saklanamazlar ki. Onları bulacağız zaten. O aşağılıkların hepsinin hesabını göreceğiz. Öyle değil mi, Belyaş?"

"Aynen öyle. Metroda ucubelere yer yok. Zaten kendimiz zor nefes alıyoruz."

"Bir de sadece mantar zıkkımlanmıyorlar ki, bizim mantarlarımızı zıkkımlanıyorlar, anlıyor musun? Benim mantarımı, senin mantarını! Onların çocukları her yeri sarınca bizim çocuklara yer kalmayacak. Ya onlar ya biz..."

"Bizler normal insanlar olarak dayanışma içinde olmalıyız. Çünkü o canavarlar gruplar halinde birleşiyorlar."

Birisi elini Artyom'un omzuna koydu. Dostça.

Adamlardan biri şişmandı, gözlerinin altında koyu halkalar vardı, keçi sakallıydı ve elleri sürekli suyla temastan şişmişti. Diğer adamın yüzü çiçekbozuğuydu ve alnı sadece iki parmak genişliğindeydi. Üçüncüsü gür ve karakaşlı, düzgün tıraşlı bir aptaldı. Kesinlikle Ari ırktan değildi. Diğer iki kişiyse karanlıkta görünmüyordu.

"İnsanlar aynı domuz gibiler, anlıyor musun? Burunlarını havaya diker ve homurdanırlar. Yesinler diye önlerinde yeteri kadar atık koyduğun sürece her şeyden memnundurlar. Kimse biraz olsun düşünme zahmetine girmiyor. Führer beni kendisine nasıl bağladı biliyor musun? O, 'kendi aklınızla düşünün!' der. Eğer tüm sorular için hazır yanıtın varsa, onları senin için birileri hazırlamış demektir. İnsanın bizzat sorması gerekiyor, anladın mı?"

"Daha önce hiç Rayh'ta bulundunuz mu?" diye sordu Artyom.

"Ben bulundum," dedi çiçekbozuğu yüzlü. "Transit geçiş

sırasında. Bu beni etkiledi, çünkü söylenen her şey doğru. Her şey yerli yerine oturuyor. Kendi kendine, neden buraya daha önce gelmedim ki diye düşünüyorsun."

"Aynen," diye doğruladı tıraşlı.

"Herkes kendisinden başlamalı. Kendi istasyonundan. Küçük küçük başlamalı. Mesela öncelikle komşuları yoklamak lazım. Kimse kahraman olarak doğmuyor."

"Ve söylüyorum sana, onlar varlar ve her yerdeler. Bunların bir nevi mafyaları var. Birbirlerine yardım ediyor, normal olanlara izin vermiyorlar."

"Aynı durum bizim Rijskaya'da da geçerli," dedi Lyoha. "İstediğin kadar yırtın, sonuç hep aynı! Bu onların yüzünden oluyor demek? Peki, nasıl görünüyorlar?"

"Bazen öyle iyi saklanıyorlar ki normal insanlardan ayırt edemiyorsun. Anlamak için üzerlerini kazımak gerekiyor."

"Ne yazık ki hepsi öyle değil," dedi şişman olan. "Bizim istasyondaki ucubeleri düşünüyorum da." Çenesini sildi. "Henüz herkes hazır değil. Bizimkilerden onlarla çiftleşenler bile var, ne kadar iğrenç olduğunu düşünebiliyor musun?"

"Önemli olan onları tanımak. Bizimkilere kim el kaldırdıysa hiçbirini unutmamalıyız. Kardeşlerimizi boğmak isteyenlerin hiçbirini. Kader bize de gülecektir."

"Bize katılın diyorum size!"

Çiçekbozuğu yüzlü adam, elini bir türlü Artyom'un omzundan çekmiyordu. "Gönüllü olarak! Demir Lejyon'a! Sen de bizdensin! Öyle değil mi?"

"Hayır, millet. Biz siyasetten anlamayız. Biz geneleve gidiyoruz."

Biri gırtlağına çökmüş gibi hissediyordu. Omzundaki el, balıkçı yaka kazağının üstünden tenini yakıyordu, sanki az sonra tutuşacaktı. Bir yılanbalığı gibi kıvrılıp oradan tüymek istiyordu. Ama nereye?

"Ayıp olmuyor mu? Seni metroyu kurtarmaya çağırıyo-

ruz, sense burnunu pislik kovasına daldırmayı tercih ediyorsun. Neden bu duruma geldiğimizi hiç düşündün mü? Nasıl hayatta kalacağımıza kafa yordun mu? Kendi aklınla? Bir halt düşünmemişsin. Tek derdin fahişeler. Onlar, milletin geleceğinden daha çok ilgilendiriyor seni."

"Baksana Panzer, boş ver! Belki de orada bir ucubeyi beceriyordur? Ha ha! Ne dersin?"

"Hey, ihtiyar, sen bir şey yapabiliyor musun bari? Bu yaşta senin de ruhunu düşünmen gerek! Tamamen normalsin herhalde. Yoksa kanser falan mısın? Führer düzelmiş diyorlar..."

"Olsun. Demir Lejyon'u toplasınlar hele... Şimdilik antrenman yapıyoruz... Zamanı gelince dönüp, bütün o canavarlara günlerini göstereceğiz. O zaman metroda rahatça yürüyebileceğiz."

"Demir Lejyon da nedir?" Lyoha kendini tutamadı.

"Gönüllülerden oluşuyor. Bizim ülkümüz için. Ucubelerin rahatsız ettiği herkes için."

"Bu tam olarak benim davam!"

"Sessiz olun! Arkadakiler... Neredeyse geldik."

Tsvetnoy Bulvarı'ndan üzerlerinde doğru parlayan, kör edici projektör ışığı yüzünden istasyona gözleri kapalı yaklaştılar. Alışılmış nöbetçi kulübeleri yerine burada vizeyle de pasaportla da ilgilenmeyen kaslı korumalar vardı. Tek dertleri mermilerdi: Harcamaya, eğlenmeye mi gelmişlerdi?

"Doktora ihtiyacımız var! Burada doktor var mı?" Yaklaşır yaklaşmaz Artyom sürünerek perona çıktı ve ardı sıra Broker'i de çekti.

Oleg artık tamamen pes etmişti ve sayıklayamıyordu bile. Ağzından kırmızı köpükler çıkıyordu. Sadık tavuğu da karnındaki mermi deliğinin üstüne oturmuş, sanki Oleg'in ruhunun buradan çıkmasına engel oluyordu.

"Doktor mu istersiniz, hemşire mi?" Yassı burunlu, kepçe kulaklı bir koruma kahkahayı bastı.

"Burada bir insan ölüyor!"

"Korkma, melekler de bizden!"

Ama sonunda yardım ettiler. Biraz geç olsa da doktor gelmişti.

"O aslında cinsel yollarla bulaşan hastalıklara bakıyor. Yani kurşun yarası konusunda garanti veremem ama bel soğukluğunu anında teşhis eder."

"Tut," diye Broker'e emretti Artyom.

"Ama bu son olsun," diye uyardı Broker. "Neticede onu ben vurmadım."

"Burada kimsenin sana ihtiyacı yok," dedi Homer, bilincini kaybeden Oleg'in bacağını tutarken. "Tavuğun hariç."

"Bu arada, tavuk..." diye konuşacak oldu Lyoha, ama o sırada diğerleri yürümeye başladı.

Homer'in hesaplamalarına göre bu istasyon Mendeleyevskaya'dan daha derindeydi, ama buradaki su öyle dengeliydi ki tren rayları kanal haline gelmiş, peronsa kuru kalmıştı. Homer bu duruma hâlâ şaşırırken Lyoha kendince bir sebep bulmuştu: "Bazı şeyler" suda batmıyordu.

Tsvetnoy Bulvarı'nın eskiden nasıl olduğunu anlamak artık imkânsızdı. Tam bir batakhaneye dönüşmüştü. Sayısız kabin, salon ve odaya ayrılan bir labirent haline gelmiş; her yeri kontrplak, sunta, sürgülü paravan, karton, panjur ve perdelerle kapatılmıştı. Bu istasyonda ne zemin ne de tavan vardı. Kimi yerlerde iki, kimi yerlerdeyse üç kat sıkıştırmışlardı. Bazı kapılar kıvrımlı dar koridorlardan içine yalnızca bir yatağın sığdığı odalara, bazıları bir istasyon büyüklüğündeki yer altı odalarına açılıyor, diğerlerininse nereye açıldığı bilinmiyordu.

Burada dayanılmaz bir gürültü vardı: Her odadan farklı sesler geliyordu ve binlerce oda mevcuttu. Bir yerde birileri ağlıyor, başka bir yerde birileri inliyor veya gülüyor, odalar-

dan birindeki bağrışmaları çılgın bir müzik bastırıyor, kimileri sarhoş naraları atıyor, bir yerlerden de korkunç ulumalar yükseliyordu. Tsvetnoy Bulvarı'nın ortak sesi tam bir şeytanlar korosuydu.

Ve tabii bir de kadınlar vardı.

Melek görünümlü fahişeler, üniformalılar, file çoraplı baştan çıkarıcılar ve çıplak popolu hemşireler... Ve elbette her tarafta kaba, bayağı fahişeler. Buraya kaç kişi sığabilirse o kadar kişi kendine yer bulmuştu. Sürekli bağırıyorlar, utanıp sıkılma bilmeksizin cazibelerini kullanıyor, bakışları üzerlerine çekmeye ve fırsatları kaçırmamaya çalışıyorlardı. Yarım metre yakınlarından potansiyel bir müşteri geçtiğinde her birinin bir yılan gibi fırlamak için vakti oluyordu, eğer ısırıkları hedefi şaşırırsa zehirlerini akıtamıyor, yani çok geç kalıyor ve adamı kaçırıyorlardı.

Çalışmayana ekmek yoktu.

Lyoha'nın ağrısı hemen geçmişti, hatta sanki yarası iyileşmeye bile başlamıştı. Homer ise orada rahat değildi. Sonu olmayan koridora girdiklerinde başını olabildiğince geriye çevirip tekrar tekrar arkalarında kalan yola bakmıştı.

"Ne oldu ihtiyar?" diye sordu Artyom.

"Ben... İçimde sürekli bir his var... Her yerde... Devamlı..." diye yanıtladı Homer. "Bir kız... Onunla beraber..."

Oleg'in çıplak bacağı Homer'in elinden kaymaya başladı.

"Aferin sana ihtiyar, ha?" diye homurdandı Lyoha.

"Daha iyi tut. İşte orası. O kapı!"

Ölmek üzere olan adamı bir odaya götürdüler. İçeride hırpalanmış ruhlardan ve kaşıntılı vücutlardan oluşan bir kuyruk vardı. Hepsi de kadındı. Gelen doktor kalın gözlüklü, elinde sarma sigarası olan, kısık sesli ve erkeksi bir kadındı.

"Ölmek üzere." Broker, her ihtimale karşı onu bilgilendirdi.

Oleg'in kalan azıcık kanıyla muayenehaneyi kirletmemesi

için doktor ona hemen müdahale etmeyi kabul etti. Onu jinekolojik muayene koltuğuna yatırdılar. Ölecek olsa bile doktor avans ödemesi olarak bir şarjör aldı ve orada beklememelerini söyledi.

Lyoha'ya da elindeki açık yara için alkol verdiler, ama o yine de bekleme odasında kaldı.

"Burada iş için değil birer insan olarak oturuyorlar," diye fısıldadı Lyoha Artyom'a kederli kadınları göstererek. "Belki o kadına burada rastlarım?"

Lyoha orada kaldı. Vedalaştılar.

Elimden geleni yaptın dedi Artyom kendi kendine. Bu sefer elinden geleni yaptın.

Git hadi, artık özgürsün.

* * *

Pekâlâ, ya oraya ya da buraya.

Küçük bir odada oturuyorlardı. Yanlarındaki bir direğin üzerinden on dört yaşlarında, çirkin ve zayıf bir kız çocuğu eğilmişti. Göğüsleri neredeyse hiç belirgin değildi ve rengi solmuş kazağından acınası haldeki kaburgaları görünüyordu. Birden Artyom'un çorba kâsesinin önünde belirdi ama Artyom onu kovup incitmek istemiyordu çünkü belli ki başka müşterisi yoktu. Bu nedenle direği de kızı da görmezden geliyordu. Kız bundan inciniyor olabilir miydi? Fahişelerin de gururu olur muydu? Bir fikri yoktu. Ama çorba ucuzdu ve artık tutumlu olmaları gerekiyordu. Mermileri epey azalmış ama henüz hiçbir şey elde edememişlerdi.

Duvarda metronun haritası asılıydı. Kız şimdi haritadan bahsediyordu.

Tsvetnoy Bulvarı'ndan ileriye giden iki yol vardı. Biri doğrudan Çehovskaya'ya; diğeriyse transit geçişle Trubnaya'ya, oradan da Sretenskaya Bulvarı'na uzanıyordu. Eğer harita güvenilir olsa Teatralnaya'ya her iki yolla da çıkmak

mümkündü. Ama gerçekte iki seçenek de mümkün değildi. Harita çok uzun zaman önce hazırlanmıştı.

Aktarma istasyonları olan Çehovskaya, Puşkinskaya, ve Tverskaya, sözde Üçüncü Ray'ın varisi, yani Dördüncü Rayh olarak adlandırılıyordu. Belki yanlış bir varsayımdı belki de reenkarne olmuştu.

Bir rejimi öldürmek mümkündür, imparatorluklar yaşlanır ve yok olurlar, fikirler ise veba mikrobu gibidir. Cesetlerde kuruyup kalırlar, böylece beş asır boyunca rahatça varlıklarını sürdürürler. Sonra birileri bir yerlerde tünel kazmaya kalkar ve vebalıların mezarlığına rastlar... Eski kemiklere dokunur. Artık hangi dili konuştuğu veya neye inandığı değildir önemli olan. Mikrop için hepsi birdir.

Metroyu tam ortadan kesen eski Sokolniçeskaya hattı, uzun zamandır Kızıl Hat olmuştu. Sebebiyse renk değil, ideolojiydi. Bu benzersiz bir deneyimdi: Tek bir metro hattı üzerinde komünizmi inşa etmek. Formül aynıydı, genel elektriklendirme ve Sovyet iktidarı. Belki bu denklemin başka değişkenleri de vardı, ne var ki ne kadar zaman geçerse geçsin hiçbiri değişmiyordu.

Bazı ölüler, hayattakilerden daha dinçtir.

Artyom kafasını salladı.

"Ben Rayh'a asla gidemem. Mümkün değil. Çehovskaya'yı iptal et."

Homer, sorgulayan gözlerle Artyom'a baktı.

"İyi ama en kısa yol bu. Çehovskaya'dan Tverskaya'ya, oradan da Teatralnaya'ya."

"Unut bunu! Orada benim..."

"Sen Rus değil misin? Yani bir beyaz."

"Mesele bu değil. Orada beni..." Artyom ümitsizce ortalıkta dolanan küçük kıza eliyle işaret etti. "Git, çorba iç. Ben ödeyeceğim. Buralarda dolanıp durma."

Hansa'daki konuşmalardan sonra her şeyi açıkça söyle-

yemiyordu. Her yerde kazaklı adamı görür gibiydi.

"Ne olduğu önemli değil. Rayh üzerinden gitmem. Biliyor musun, ben o aşağılıkları... Şu saldakileri... Zor dayandım. Eğer beş kişi olmasalardı... Beş kişiyle baş edemezdim. Yanımızda ölmek üzere olan bir adam da vardı."

"Aptalca bir durum..." Homer, dizlerinin üzerinde uyuklayan tavuğun kafasını okşadı. "Adama yazık oldu."

"Çok uzun bir gün oldu." Artyom ağzını sildi. "Hey! Hey, garson!"

"Ne oldu?" Garson yaşlı, dağınık ve ilgisiz birisiydi.

"Ne var? Samagon var mı?"

"Mantar samagonu. Alkol derecesi yüzde kırk yedi."

"Tamam. Sen de alır mıydın, ihtiyar?"

"Sadece elli gram. Yanında da sosis olsun. Yoksa mideme dokunuyor."

"Bana da yüz gram."

Siparişi getirdiler.

"Bitmek bilmeyen bir gün oldu. Hadi, budala Olegciğin şerefine içelim. Yaşaması için. Yumurtasıyla birlikte rüyama girmemesi için," dedi Artyom.

"Katılıyorum. Gerçekten aptalca bir olaydı. Tam bir rezalet."

"Tam önümde oldu. İnanır mısın, hiçbir şey hissetmiyorsun. Bakıyorsun ki çat diye oluvermiş. Şimdi düşünüyorum da her şey geride kalsa hiç de fena olmazdı. Böyle bir son senin kitaba da uyar mıydı? Rastgele bir kurşun geliyor ve her şey sona eriyor."

"Orada seni gerçekten öldürebileceklerini mi sanıyordun?"

"Belki de öylesi daha iyi olurdu, ha?"

"Teatralnaya'dan üç istasyon uzaktayken mi?"

"Üç istasyon..." Artyom bir kadeh daha içti, önce çorba içen dansçıya, ardında da garsona baktı.

"Orada sahiden de telsizci var mı? Doğruyu söyle ihtiyar. Nereye gidiyorum ben. Ne için gidiyorum?"

"Elbette var. Adı Pyotr. Soyadı da sanırım Umbah. Pyotr Sergeyeviç. Onu şahsen tanırım. Aynı yaştayız."

"Umbah. Bu bir takma ad mı? Sanki Rayh'tan kaçmış gibi. Bu rezillerden."

"Bir tane daha içer misin?"

"Hayır. Hayır, hayır. Neyse alayım. Teşekkürler. Rayh'tan olduğunu sanmıyorum. Sadece..."

"Bir seferinde beni orada neredeyse yakalayacaklardı."

"Ne? Ama sen... Yoksa?"

"Subaylarından birini vurdum. Bu yüzden oldu. Sonra da... Her neyse. Sonuçta birileri beni ipten kurtardı."

"Biraz daha alabilir miyim? Çok az lütfen. Bu kadar yeterli. Demek kıl payı kurtuldun. Biliyor musun, düşünüyorum da... Bu veya başka şekillerde insanlar ölüyor. Hayatta her şey oluyor. Mesela ben romantik, yaşlı bir budalayım, ama... Sen ne bugün ne de dün öldün. Belki de bu kaderdir. Belki de henüz zamanın dolmamıştır."

"Ee? Ama bizimle birlikte olan çocuklar... Bizimle birlikte sığınağı Kızıllardan kurtaran... Teşkilat'tan çocuklar. Benim olduğum birimden sadece Letyaga[12] hayatta kaldı. O da az kalsın ölecekti. Ama orada o kadar çok insan öldü ki. Ulman, Şilyapa, Desyataya... Bunlara ne demeli peki? Neden öldüler? Kötü insanlar mıydı?"

"Aman Tanrım, olamaz!"

"İşte. Aynen öyle ihtiyar. Hey, bakar mısınız? Yılan zehrinizden istiyorum. Aldığınız paranın karşılığını verin!"

Garsonun kadehleri doldurup gitmesini bekleyen Homer, ihtiyatla sordu. "Bu... Svinolup'un ofisinde bahsettiğin olay mı? Korbut'la ilgili, öyle mi? Kızılların karşı istihbarat şefi.

[12] Uçan sincap anlamına gelen lakap.

Tüm askerlerini Melnik'e göndermişti... Parti yönetiminin izni olmadan, öyle mi?"

Kontrplak duvarın öbür tarafından biri ya yatağının başlığını ya da kafasını duvara vurmaya başladı. Devam ettikçe gürültü de artıyordu. Sessizce dinlediler ve gözlerini fal taşı gibi açıp birbirlerine baktılar.

Küçük masanın üzerinden Homer'e doğru eğilen Artyom kısık sesle konuşmaya başladı.

"Karşı istihbarat... KGB'nin başkanıydı. Kızıl Hat'tın. Ve izinli veya izinsiz... Bir düşünsene, adam başkan! Kısacası, ben çocuklarla o sığınaktaydım. Bütün Teşkilat. Kaç kişiydik? Elli? Tüm tabura karşı. Hem de sıradan bir tabura karşı değil. Eğer sığınak Kızılların eline geçseydi... Orada bir depo vardı."

"Böyle bir şey duymuştum. Konserve veya ilaç deposu."

"Ne konservesi! Kızılların besine ihtiyaç duyduklarını mı sanıyorsun? Onlar uzun zamandır bir şey yemeden yaşıyorlar. Depodakiler kimyasal silahlardı. Onları geri püskürttük ve sözde konserveleri yukarı çıkardık. Bizimkilerin yarısını da orada kaybettik. İşte, hikâye böyle. Buna da içelim, ama kadeh tokuşturmadan."

"Tokuşturmadan."

"Ve Melnik... Sen onu gördüğünde artık tekerlekli sandalyedeydi. Onu daha önceden tanıyor muydun?"

"Evet. Ama o tekerlekli sandalyedeyken bile hâlâ mücadeleci biri."

"Teşkilat'ın üyelerini bizzat kendisi, tek başına toplayıp bir araya getirmişti. En iyileri seçmişti. Yirmi yıl boyunca uğraşmıştı. Ama sonra, bir gün... Ben bir yıldır onun yanındaydım, orası benim için aile gibiydi. Onun için nasıldı kim bilir. Şimdiyse sakat. Sağ kolu yok. Bacakları tutmuyor. Düşünsene. Tekerlekli sandalyede yaşıyor!"

"Yani sen roketleri Karaderililerden kurtardığın için bu Teşkilat'ta... Roketleri Melnik'le birlikte buldunuz, değil mi?

Eğer siz bulmasaydınız Karaderililer bütün metroyu uçururdu. Bu olaydan sonra Teşkilat'a alındın. Kahraman olarak. Doğru mu?"

"Hadi, birer kadeh daha içelim ihtiyar."

Duvarın arkasından gelen çığlıklar tavuğu bile uyandırmıştı. Uykulu gözlerini zar zor açıp kanatlarını çırpmaya başladı.

"*You're my heart, you're my soul,*"[13] Artyom sarhoş haliyle tavuğu yatıştırmaya çalıştı. "Ve asıl ilginç olan şu ki güzergâh tam olarak aynıydı. Bak. Buradan nasıl gidebiliriz? Sadece Trubnaya'ya. Oradan da Sretenskaya Bulvarı'na. Ama Kızıl Hat'tan geçmek istemiyorum. Kusura bakma ama ben de böyleyim işte. Yani geriye tek yol kalıyor. Önce Turgenevskaya'ya, sonra da bizim hattın üzerinden Kitay-Gorod'a. Oradaki tünel çok kötü, hatta korkutucu denebilir. Sonra Tretyakovskaya'ya gideceğiz. İki yıl önce aynı güzergâhı takip etmiştim. Lanet olası! Bu iki yılda neler neler oldu. Oradan da Teatralnaya'ya gideceğiz. Gerçi ben o zaman Polis'e gitmiştim."

"O yürüyüşten mi bahsediyorsun? Karaderililerle olan..."

"Evet, Karaderililerle olan." Artyom kıza seslendi. "Baksana, hadi gidip bir çorba daha iç. Gerçekten. Ben evliyim. Yani sanırım."

"Hayır, hayır. Bana da gerekmiyor, teşekkür ederim... Ama... Neden? ... Melnik'in kızı senin karın değil mi?"

"Öyle. Eskiden keskin nişancıydı. Babası onu eğitmişti. Şimdiyse mantarlarla uğraşıyor... Cebimde bir yerde mantar olacaktı...

"Ya Melnik? O neden..."

"Beni kabul etti çünkü kızı... Söylesene ihtiyar... Senin hikâyenden ne haber? Seninle şu sarışının hikâyesi?"

"Ben... Anlamadım."

[13] Modern Talking'e ait bir şarkı.

"Bir kızdan bahsetmiştin. Geçmişte yaşadığın bir şeydi. Soruları hep sen soruyorsun. Şimdi sıra bende."

"Hayır, aramızda hiçbir şey yoktu. O... Benim kızım gibiydi. Geçen yıldı. Benim hiç çocuğum yok. Ve... Sonra bu kızla karşılaştım. Onu tüm kalbimle sevdim. Onun büyükbabası gibi hissediyordum. Ama o öldü."

"Adı neydi?"

"Adı Saşa'ydı. Aleksandra. İstasyon... Sular altında kaldı. Herkes öldü. Neyse... Hadi içelim, ama tokuşturmadan. "

"Hey! Bir tane daha, yanında da sosis!"

"Sosis bitti. Solucan turşusu var. Ama onu... Onu nasıl yiyeceğini bilmek gerekiyor."

"Bir geceliğine burada kalabilir miyiz?"

"Oda ancak bir kadınla birlikte veriliyor."

"Kadınla... Şuradakinden mi bahsediyorsun? Tamam, tutuyorum. Bugün izin günün. Hadi git. Git."

"Ve... Diyorum ya, o öldü. Artık hayatta değil. Ama her baktığım yerde hâlâ onu görüyorum. Her köşede. Şu iğrenç fahişeyi bile o zannettim... Ben nasıl... O... Saşa... Çok zarifti... Çok zekiydi. Kendi istasyonundan ayrılmayı yeni başarmıştı. Bütün hayatı boyunca aynı istasyonda, düşünebiliyor musun? Tekerlekleri olmayan bir bisikletin üzerinde oturdu... Enerji üretmek için. Hayalleri vardı. Yanında daima bir çay poşeti bulunurdu. Üzerinde resim olurdu. Yeşil tepeler. Çin veya onun gibi bir yer. Bir resim kitabındaki gibi. Dünya onun için çay poşetinin üzerindeki bu resimden ibaretti. Ama... Bu arada, Şenya kim?"

"Şe... Şenya mı?"

"Evet. Kendinden geçtiğinde hep Şenya diye biriyle konuşmaya başlıyorsun."

"Arkadaşım. Kreşten."

"Peki, ne oldu ona? Şimdi nerede? Her zaman seninle mi? Seni duyuyor mu?"

"Nerede mi? Tam olarak senin Saşa'nın olduğu yerde. Onunla başka türlü konuşamam."

"Üzgünüm. İstemeden oldu."

"Bunu ben de istemedim. Herkesin duymasını yani. Bir daha olmayacak. Bildiğim tek şey Şenya'nın öldüğü. Nokta."

"Beni affediyor musun?"

"Tamam, Şenya'nın canı cehenneme. Konuyu kapatıyoruz. Garson! Beni ikna ettin! Getir bakalım solucanlarını. Ama lütfen küçük küçük doğra. Solucan yediğimi görmeyeyim. Saşa için üzgünüm."

"Saşacık..."

"Belki de kendi istasyonunda kalması gerekiyordu? Belki de hepimiz kendi istasyonlarımızda kalmalıyız, ne dersin? Bunu düşündün mü hiç? Ben bazen evde oturup, hiçbir yere gitmemeyi düşünüyorum. Mantar yetiştirmeyi... Gerçi... Şenya evinde kaldı da ne oldu?"

"Ben. Bak sana ne anlatacağım. Metroda... Evet, ben eskiden metro makinistiydim. Ve... Benim bir teorim var. Bir nevi kıyaslama. Hayat tıpkı metro hattı gibi... Raylar gibi. Seni bir raydan diğerine yönlendiren makaslar var. Ve bir değil, birkaç son durak var. Bazıları sadece buradan oraya gitmek ister. Bazıları dinlenmek için depoya gitmek ister. Bazılarıysa gizli bağlantılarla başka hatlara geçerler. Demek istediğim... Elbette bir şeyler olabilir. Ama! Herkesin yalnızca bir varış noktası vardır! Kendine ait! Hedefine ulaşmak için yoldaki makasları doğru kullanmak gerekiyor! Dünyaya geliş amacını gerçekleştirmen gerekiyor. Anlatabiliyorum, değil mi? Belki yalnızca yaşlı bir budalayım ve bunlar da aptalca bir romantizmden ibaret... Ama serseri bir kurşunla ölmek... Veya öylece oturmak... Bunlar senin kaderin değil, Artyom. En azından ben öyle düşünüyorum. Kaderin değil. Başka bir kaderin var. Bir yerlerde bekleyen."

"Öyle mi diyorsun."

Artyom derin bir nefes aldı.

"Sen hangi hatta görevliydin? Hedef noktan neresiydi, yoksa zayıf noktan mı demeliyim?"

"Benim mi?" Homer el sallayarak garsonu çağırdı.

Artyom yüzünü ekşitti. Yaşlı adama göz kırptı.

"İlginç. Solucan hiç de fena değil. Eğer ne yediğini bilmiyorsan... Almaz mısın?"

"Yemeyeceğim."

"Ben yiyeceğim. Bak ihtiyar, sana bir şey anlatacağım. Yaşam ve kader hakkında konuşan pek çok insanla karşılaştım... Önceden belirlenmişlik hakkında. Hepsi saçmalık. Boş laflar. Anladın mı? Bunların hiçbiri yok. Sadece boş tüneller ve oralardan esen rüzgâr var. Hepsi bu!"

Artyom kalan solucanları midesine indirdi ve ayağa kalktı.

"İ-işe-meye gi-gidiyorum."

Bir odadan başka bir odaya geçiverdi ve birden kontrplağın arkasındaki her şey farklı göründü. Orada bir direk ve örgü kazaklı bir kızın oturduğu bar vardı, yükseklik yaklaşık iki metreydi. Önünde, sağa sola atılmış minderler olan bir koridor ilerliyordu ve bu minderlerin hepsinde çıplak insanlar uzanıyordu. Kimi yavaşça, kimi delice birbirini dürtüyor, yaslanacak yer arıyor, çıplak topuklarını öne uzatıyor, elleriyle zemini yokluyorlardı. Duvarlar, porno dergilerinden yırtılan sararmış, eski sayfalarla kaplıydı. Tavan o kadar alçaktı ki tam doğrulmak mümkün değildi. Artyom sendeleyerek ilerledi.

Kıllı ve kocaman göbekli, başında ise hiç saç kalmamış, çizgili pantolon askısı takmış bir adam çökmüş bir kanepede oturuyordu. Dizlerinin üzerinde peri gibi güzel iki kız vardı, duvarlar yukarıdaki terk edilmiş dairelerde olduğu gibi kaliteli kâğıtlarla kaplanmıştı. Adam kızların çıplak sırtlarını öpüyor, onlar da kedi gibi geriniyorlardı... Kızlardan biri diğerini öptü... Yağlı göbek titriyordu... Adam sertçe bir kızın boy-

nunu tuttu. Işıklar söndü. Artyom yolu birine sormak zorundaydı.

"Tuvalet nerede?"

"İleride."

Bozuk bir kuyruklu piyano çalıyordu, gerçek bir piyano! Kapağın üstüne tombul bir madam bir budunu sağa diğerini sola yayarak uzanmış, tiz sesiyle ciyaklıyordu. Ortadaysa kot montlu bir adam kadını sarmalamıştı. Tavan dönüyordu. Olmaz... Devam etmesi gerekiyordu.

Eski dünyada büyük olasılıkla demiryolu çalışanı olan, siyah üniformalı üç adam duruyordu. Yeni dünyada da müşteri bulmuşlardı. Kollarında beyaz daire içinde siyah ve üç bacaklı örümcek vardı, bu üçlü yönetimi temsil ediyordu: Çehovskaya, Tverskaya ve... Evet, tabii ki Puşkinskaya. Buradan sadece bir tünel uzaktaydılar. Belki de buraya her gün, her gece geliyorlardı. Kadın ayağa kalkmak için doğruluyor, adam onu aşağı çekiyordu... Dudağını ısırdı, adama yaslandı... Diğer iki kişiyse sırada bekliyor ve hazırlanıyordu. Disiplin. Piyanonun sesi hâlâ duyuluyordu ve gözleri karanlığa alışmıştı. Biri sağda, diğeri solda iki çıkış vardı.

"Nerede..."

Yine her şey basitleşti. Sade bir dekor, kurşunlanıp bir hendeğin içine atılmış gibi katı ama hâlâ ölmemiş gibi ağır ağır hareket eden vücutlar vardı. Her yerden kesif sigara dumanı yükseliyor, odaların çatlaklarından girerek komşuların burunlarını gıdıklıyordu. Duman gözleri, ciğerleri, beyni ve kalbi dolduruyordu. Artyom buraya ne taraftan gelmişti? Nasıl geri dönecekti?

Direkt mi gitmeliydi yoksa sola mı dönmeliydi?

İşte, kalçasında kırbaç izleri olan bir şeytan ve üzerinde geniş omuzlu biri... Tanrım, bu giysileri nereden alıyorlar? Yukarıdaki cesetlerden olmalı... Kaliteli şeyler, muhtemelen ithal...

Karşıdan kız gibi giyinmiş bir oğlan geliyor, elbisesinin kollarıyla dudaklarını siliyor, ama bıyıkları da var. Balmumu heykel sergisindeki gibi, bıyıklı bir kadın... İstasyonun yukarısında eskiden bir sirk vardı... Tsvetnoy Bulvarı'ndaki ünlü eski sirk...

Ve bir kapı daha. Belki de tuvalet burasıdır. Burada bir yerde olması gerek...

Bir çeşit ziyafet var. Maskeli balo. Belli ki maskeleri seviyorlarmış... Kendilerini mi boyamışlar? Bu, kaçıştan önce miydi acaba?

Karşısına kırılgan, zarif bir kadın çıkıyor... Kendisini sadece eliyle gizliyor... Elinde... Ve boynunda... Sanki boynunda... Bir şey hissediyor...

"Otur. Hadi, gitme. Kal biraz."

"Bende... Bir mantar var. Anya." Cebindeki mantarı aradı, bulunca bir tılsım gibi kavradı.

"Komik birisin."

"Şey nerede... Şeye gitmem gerekiyor..."

"Orada. Ama sonra geri gel. Lütfen."

Artyom oraya tekrar dönmedi. Ortadan kayboldu.

Sonra birden yoruldu. Bir masa ve etrafında oturan insanlar gördü. Masanın altında ise bir kız vardı. Artyom iyi hissetmiyordu, hiç gücü kalmamıştı. Oturdu. Tavan döndükçe dönüyor, âdeta tüm evrenin, dünyanın etrafında döndüğünü kanıtlıyordu. Derken elleri bağlı çıplak bir kadın çıktı ortaya. Diğerleri etrafa bakıyor ve el çırpıyordu.

"Durun!" Artyom ayağa kalkmaya çalıştı.

"Sen de kimsin?"

"Sakın! Onu aşağılamaya kalkmayın!" Artyom yumruklamak için atıldı, ama biri onu yakalayıp tuttu.

"Bunu kendisi istiyor! Onu kim... onu biz besliyoruz!

"Budala!" diye bağırdı kız. "Git buradan! Çalışıyorum ben!"

"Kırbaçla onu!"

"Hadi, acıma!" dedi kız.

Kız, adamlardan kendisini kırbaçlamalarını istiyordu.

"Ve sen! Sakın karışma! Sen..."

"Bunu istemiyorsun! Kız bu yaptığınızı istemiyor! Ona seçme şansı tanımıyorsunuz! Çünkü gidebileceği başka bir yer yok!"

"Ukala! Sanki bizim gidecek yerimiz var mı? Kırbaçla, kırbaçla! Şimdi de memelerine!"

"Aay!"

"Ver, ben daha iyi isabet ettiririm!"

"Otur da bir şeyler iç! Bizimle beraber iç! Stalker misin? Öylesin değil mi?"

"Hayır, sizinle... Sizinle içmeyeceğim! Dokunmayın bana! Hayvanlar! Hepiniz hayvansınız! Ben onun nereye gidebileceğini biliyorum!"

"Sahi mi? Söyle de bilelim!"

"Arayın! İnanların hayatta kaldıkları yeri arayın! Araştırın! Bu lanet olası yerden çıkın! Burada hepimiz... Neye dönüşüyoruz? Hayvana! Şimdi sizden..."

"Bu Stalker tam bir hayalperest! Duydunuz mu? Yukarı çıkmak istiyormuş. Hiç kafana baktın mı? Saçların dökülmüş kardeş! Tutup senin peşinden geleceğiz öyle mi? Olur!"

"Aay!"

"Ah, güzel! Harika! Hoşuna gidiyor mu kaltak?"

"Biz burada, metroda... Başka bir şeye dönüşeceğiz! Çocuklarımız... İki elli doğuyor! Parmaksız! Kambur! Göz yuvarları mukus dolu! Her üç kişiden biri kanser! Etraf virüs dolu! Kaçımızın guatrlı olduğunu say da bak! Hâlâ sayabiliyorken! Çocuklarınız hiçbir şey beceremeyecek! Burada sırf eğlence için kızları dövüyorsunuz! Komşunuzdaysa... Mendel... Mendeleyevskaya'da... Orada... Orası bir mağaraya dönüşmüş! Yirmi yılda! Ma-ğa-ra!

"Bekle bir dakika. Bekle Ştalker! Bu konuda haklısın. Haklı, öyle değil mi? İşte bu bizim adamımız!"

"Mendeleyevskaya mükemmel bir istasyondur! Ama bu genelev, tamamen mide bulandırıcı..."

"Evet, doğru söylüyor! Bozuluyoruz! Genlerimiz... Genlerimiz tamamen bozuk! Öyleyse içelim mi Ştalker? Adın ne senin?"

"Genlerimiz kirli! Hiç temiz değil! Ona içecek bir şey verin... İçkimizde küçük bir sır saklı, Ştalker. Şerefine! Genlerin saflığına!

"Ne?"

"Başka türlü mahvoluruz. Bu çok zor bir iş. Kirli bir iş. Ama biri yapmak zorunda. Bize içelim!"

"Bize!"

"Rayh'a!"

"Rayh'a!"

"Beni rahat bırakın! Ben faşistlere karşı... Biz birlikte savaştık... Büyükbabalarımız..."

"Şu Ştalker'e bakar mısınız? Savaşmış! Faşistlere karşı! Führer'in konuşmalarını takip etmiyorsun demek ki? Etrafta yüz yıldır faşist yok. Şimdi genel eğilim farklı! Takipçileri de öyle! Tüm insanlar kardeştir, anladın mı? Tabii genleri düzgün olduğu sürece. Genlerin bozulmasına karşıyız! Çünkü metrodan sadece bir kurtuluş yolu var! O daaa..."

Koro halinde bağırdılar:

"Genlerin! Temizliği! Halkın! Kurtuluşu!"

"Darwin gerçekten delikanlıymış!"

Artyom bu bacaklarla hiçbir yere gidemezdi.

"İşte bu nedenle temizlenmemiz gerekiyor, Ştalker. Sen yukarıda dolan. Yaşayabileceğimiz yerler ara! Ha ha! Biz, biz de şimdilik burayı... Temizleriz. Böylece herkes... Kendi işine bakmış olur! Harikasın! Sen bir harikasın! Altına kaçırma! Vur!"

Artyom sonunda sandalyeden masanın altına sürünecek gücü topladı. Ama orada da konuşan adamın bacaklarının arasında çıplak kızlar vardı.

Pes etti. Emekleyerek dışarı çıktı. Peşinden alkış koptu.

"Hayvanlar... Hepiniz birer hayvana dönüşmüşsünüz... Beni de kendiniz gibi yaptınız... Hayvana çevirdiniz..."

Ardından tüm odalar ve odacıklar dönmeye başladı; her biri birbirinden tuhaf, kendine has bir şekilde donatılmış, kontrplak odalardı; çıplaklıkla oluşturulmuşlardı ve çıplaklıktan başka hiçbir şey barındırmıyorlardı. Bakınca sadece çıplak ruhlar görülüyordu, çıplak biri üzerine çıkmaya çalışıyor, biri sürekli sinsice onu izliyordu. Şeytan mıydı, yoksa âlemciler peşinden bir katil mi göndermişlerdi? Bunların hepsini ipe götürmek gerekirdi. Aralarında iki yıl önce kendisini mahkûm edenlerden kimse var mıydı bilemiyordu, belki de vardı ve hâlâ onu takip ediyordu. Hızlı olmalıydı, ama böyle dizlerinin üzerindeyken bu nasıl mümkün olacaktı? Arkasından gelen bir katil değil, şeytan olmalıydı, onu alıp götürmek, yeniden sekiz metre aşağı çekmek istiyordu. Peki, orada ne var, git, git, seni istemiyorum, mantarım nerede, karımın cebime koyduğu mantar nerede, beni bu iblisten koruyacak tılsımım nerede Tanrım, yardım et!

"İşte. Burası. Burada rahat bir kanepemiz varmış."

Tuhaf bir yer, tuhaf ve parlak bir avize, tavan kaç metre yükseklikte olabilir, bu kadar ışık nereden geliyor, bana ne teklif ediyor, hem kim bu adam, hiç gücüm kuvvetim kalmadı, neden kapının önünde bir koruma var?

Kusura bakmayın, konuşmalarınıza istemeden kulak misafiri oldum. Merak ettim doğrusu. Siz bir Ştalker'siniz, değil mi? Ve yukarıda, hayatta kalan başka insanlar bulmayı hayal ediyorsunuz. Tek başımıza kaldığımıza inanmıyorsunuz. Korkunç, anlıyorum. Metro istasyonlarımız haricinde hiç, ama hiçbir yerde insanların hayatta kalmadığı fikri çok korkunç.

"Kim? Kimsin sen?"

Peki, dünyanın aslında bütünüyle yok olmadığı keşfedilse, ne yapardınız? İnsanlar metrodan ayrılır mıydı? Buradaki her şeyi bırakırlar mıydı? Siz başka bir yerde yeni bir hayat kurar mıydınız? Size soruyorum.

"Hem de hiç vakit kaybetmeden! Bizim sıkıntımız... Tüm talihsizliğimiz... Hiçbir yere gidemiyor oluşumuz... Burada öylece oturuyoruz... Zindandaymış gibi... Yerin altında..."

Affedersiniz ama nasıl gidecek başka yer olmaz? Pek çok seçenek var. Düşünsenize: Faşistler, komünistler, çeşitli tarikatlar var, kendinize bir tanrı bulabilirsiniz veya daha iyisi dilediğiniz gibi bir tanrı yaratabilirsiniz ya da cehenneme merdiven indirebilir, buradan ayrılıp aşağıda istediğiniz yere gidebilirsiniz! İstasyon çok ne de olsa. Eğer isterseniz kitapları koruyabilir, kendinizi insan etiyle şımartabilirsiniz, savaş oyunu oynamak istiyorsanız da buyurun! Başka ne mi? Sizce insanların burada bir eksiği mi var? Ne olabilir ki? Sizin ne eksiğiniz var mesela? Bu çok gülünç. Evet, kadınlara bile istediğinizi yapabilirsiniz, hiçbir yere gitmezler. Hem burada sizin için biri var. Saşa. Saşa'cık, hadi. Burada bir misafirimiz var. Evet, kirli ve yabani, ama biliyorsunuz ki ben böylelerini mutlu etmeyi severim. Gel, gel küçüğüm, ona iyi davran, o bir insan, yarasının nasıl kabuk tuttuğunu görüyor musun, kalbi âdeta buz gibi, yeniden nefes almayı öğrenebilmeli, biri o kalbi ellerinde tutup ısıtmalı, yoksa buzu çözülmez. Evet, senin onu, onun seni sevdiğini görmek istiyorum, ama acele etme, vaktimiz var. Öp onu. İşte. Beni de unutma küçüğüm.

Hayır, bekle, benim mantarım var ve o beni koruyacak, tamam sen şeytansın ama mantarlardan korkuyor olmalısın, onlar kutsaldır, sen Saşa'sın, ben bu adı daha önce duymuştum Saşa Saşa Saşa Saşa Saşa...

* * *

"Hey! Beni duyuyor musun? Heeey! Nefes alıyor mu?"

"Sanırım. Burnunu kapat bakalım. Eğer yaşıyorsa ağzını açar."

"Hey! Kardeşim! Nasılsın? Bu gerçekten o mu?"

Beyaz bir şey. Beyaz ve kırık. Siyah bir çatlak. İki yakası karla kaplı Moskova nehrinin akışı gibi. Ve buzlar kırıldığında nehrin canı nasıl acıyorsa, öyle acıyordu onun canı da! Karlar eriyordu. Herhalde bahardı.

"Çevir onu. Suratını fayansa mı çarpmış?"

Tablo değişti: Şimdi ne kar ne de nehir görünüyordu. Tuhaf ama acı hâlâ yerli yerindeydi. Yanağı sızlıyordu. Kolunda sıyrık vardı. Boşlukta birinin gözleri belirdi. Davetsiz misafir, Artyom'a bakıyordu.

"Ah! Kalk Artyom! Ona ne yaptınız?"

"Bizimle ne alakası var? Zaten böyleydi!"

"Giysileri nerede peki? Montu nerede? Atleti? Koluna ne olmuş? Lanet olsun..."

"Pekâlâ, bunu kesinlikle ben yapmadım. Annemin üzerine yemin ederim."

"Annenin üzerine... Peki, kaldır. Kaldır diyorum! İşte böyle, sırtını duvara yaslayarak oturt. Ve su getir."

Görüş alanı genişledi. Bir koridor, kapılar, kapılar ve en sonda bir ışık. Belki de oraya gitmeliydi? Annesi onu orada mı bekliyordu?

"Anne..." diye seslendi Artyom.

"Tekrar duymaya başladı. Her şey yolunda. Aramıza geri dönüyor. Demek solucanlar ve samagon. Ölümcül karışım! Ve oldukça fazla içmişsin. Onu ne zamandır arıyorsunuz?"

"Dün ayrıldık."

"Tam zamanında gelmeniz güzel. Burası öyle bir yer ki... Onu bir hafta boyunca bulamayabilirdiniz. Belki de altı ay boyunca."

"Biz dostlarımızı zor durumda bırakmayız. Al, anlaştığı-

mız gibi üç mermi. Hey, Artyomcuk! Her şey yolunda artık. Hadi bakalım. Gitmemiz gerekiyor."

O sırada bir *çıt* sesiyle acısı azaldı. Biri lensleri değiştirmişti. Önce birini, sonra diğerini yerleştirdiler, artık hatlar oldukça netti. Görüntüye odaklandı.

"Sen kimsin?"

"Deri montlu lağımcı! Kim olacak, Lyoha!"

"Neden? Sen nasıl?"

Tuhaf. Ne tuhaf, diye düşündü Artyom acı çekerek. Ve daha da tuhaf olan, bu onların Lyoha'sı değildi. Eksik olan bir şey vardı. Bir şey.

Pis koku.

Homer, Tsvetnoy Bulvarı'nda kaybolan Artyom'u tek başına bulamamıştı. Labirentte Lyoha'yla karşılaşmış, onu tanımış ve kendisine yardımcı olmuştu. İki günün sonunda Artyom'u, artık kullanılmayan bir tuvalette, üstü başı kirlenmiş ve parçalanmış vaziyette bulmuşlardı.

"Ne oldu?"

"Hiçbir fikrim yok."

Elinle hafızanı yokluyorsun ama tutup yakalanacak hiçbir şey yok. Tıpkı tüneldeki gibi karanlık. Bir şey olup olmadığı belli değil. Belki her şey bomboştur. Ama belki de hemen arkanda biri vardır, nefesi ensendedir ve gülümsüyordur. Belki de bu bir gülümseme değil, açılmış bir ağızdır. Burada görülecek bir şey yok, sadece zifiri karanlık.

"Kolum. Koluma ne oldu?"

Artyom koluna dokundu ve yüzünü buruşturdu.

"Bunu da mı hatırlamıyorsun?" Homer telaşlıydı.

"Hiçbir şey hatırlamıyorum."

"Dövmen."

"Ne olmuş ona?"

Önkolunda, "Eğer biz değilsek, kim?" yazılı bir dövme

vardı. Şimdiyse tek bir harf bile kalmamıştı. Hepsi yakılmış, şişmiş, kırmızı-beyaz bir hal almıştı. Her harfin üzerinde yuvarlak birer iz vardı.

"Sigarayla yakmışlar," diye bir tespitte bulundu Lyoha. "Orada ne yazıyordu ki? *Lyohacığım, sonsuza dek seninim* mi? Kıskanç bir kadına mı denk geldin?"

Bu bir kahramanlık dövmesiydi. Teşkilat'taki herkeste aynısından vardı. Oraya kabul edildikleri zaman yaptırmışlardı. Unutmamak gerekir ki bunu sonsuza dek taşımaları gerekirdi, Teşkilat'ta eski üye diye bir anlayış yoktu. Bu Artyom için de geçerliydi. Bir yılı aşkın bir süredir oraya hizmet etmiyor olsa da, bu kelimelerin silinmesindense kendini asmayı tercih ederdi.

"Bunu kim yapmış olabilir?" diye sordu Homer.

Artyom sessizce yanık şişliklere dokundu. Acıyordu, ama acımasını istediği kadar çok değil. Neticede bir gün geçmiş ve yara artık kabuk bağlamaya başlamıştı. Kabuk?

Samagon gölünde, kurtarma botu gibi bir masa yüzüyordu, masanın arkasında birileri oturuyordu ve Artyom, geçici olarak bu bota tutunmuştu. Ama orada ona işkence etmediler, cildini yakmadılar, nedense onu sadece alkışladılar... Sonrası tam bir anlamsızlık. Bunların tümü saçma bir rüya olabilir miydi? Rüyalarla gerçeği artık ayırt edemiyordu.

"Bilmiyorum. Hatırlamıyorum."

"Mahmurluğu at üzerinden," diye önerdi Lyoha. "Kendine gelirsin. Al, sana mont da buldum."

Artyom, üzerine iki beden büyük gelen montuna sarındı.

Tsvetnoy'da gece mi, yoksa gündüz mü olduğu anlaşılmıyordu. Kâsedeki çorba aynıydı, rahat durmayan komşular aynı şekilde inliyor ve eskimiş duvarları sallıyorlardı, müzik havadaki dumana karışıp gidiyordu, cilalı bir direkte başka bir kız aynı şekilde dönerek dans ediyordu. Artyom, VDNKh istasyonunda ve tüm metroda olan aynı sıcak yemeğini yiyor

ve yavaş yavaş düşünüyordu: Bu damga nereden gelmişti? Kim yapmıştı? Buna kim cesaret edebilmişti?

Hatlar arasında yaşanan çekişmelere Teşkilat hiçbir zaman karışmıyordu. Daima çatışmalar üstü bir konumdaydı. Melnik siyasetten nefret ederdi. Hiçbir otorite tanımıyor, kimsenin kurallarına itaat etmiyor ve hiçbir şeyden sorumlu tutulmuyordu. Yirmi yıl önce kimsenin tarafında olmayacağına ve istisna gözetmeksizin metrodaki herkesi koruyacağına dair yemin eden ilk kişi o olmuştu. Başka kimsenin karşısında duramayacağı veya henüz kimsenin bilmediği tehditlere karşı korumak için. Teşkilat'a, uzun ve esaslı bir sınavın ardından sadece birkaç kişi kabul edilmişti. Melnik'in bir orduya ihtiyacı yoktu. Eski özel harekât askerleri, Ştalkerler ve Teşkilat'ın casusları kimseye görünmeden metroda dolaşıyor, bilgi topluyor ve rapor ediyordu. Melnik haberdar ediliyordu. Eğer tüm metroda, kaçılması mümkün olmayan, gerçek bir tehlike baş gösterirse Teşkilat hedefe ölümcül darbeyi indiriyordu. İnsan gücü az olduğu için açıktan savaş başlatılamıyordu. Bu nedenle Melnik düşmanı gizlice, aniden ve yerinde yok etmeye çalışıyordu. Dolayısıyla Teşkilat hakkında çok az insanın bilgisi vardı ve iyi bilen herkes ondan uzak duruyordu.

Ama belli ki pek korkmayan biri vardı.

Peki neden başladığı işi bitirmemişti ki?

"Seni ararken çıkmaza girdim. Birden vitray pencereleri gördüm. Novoslobodskaya'da kırılmışlar, ama burada sağlam kalmışlar."

Homer kısa bir sessizliğin ardından ekledi:

"Pis bir istasyon."

"Buradan gitmemiz gerek." Artyom boş kâsesini kenara koydu.

"Ben bir saat sonra gidiyorum!" dedi Lyoha.

"Geri mi döneceksin? Hansa'ya girmene izin vereceklerini mi sanıyorsun?"

"Hayır. Düşündüm ve anladım ki ben boktan biriyim. Demir Lejyon'a katılacağım."

"Ne?" Artyom, kızarmış gözlerini Broker'e çevirdi.

Demek Lyoha bunun için yıkanıp temizlenmişti.

"Adamları dinledim: Doğru söylüyorlardı! Biz, normal olanlar, ucubeleri atmadığımız sürece burada rahat edemeyeceğiz. Kısacası şimdi gönüllülerle birlikte Rayh'a gireceğim. Sakın bana gücenmeyin."

Homer, nemli gözlerini kırpıştırdı, galiba o her şeyden haberdardı.

"Sen aptal mısın?" diye sordu Artyom, Lyoha'ya.

"Sensin aptal! Ucubeler hakkında ne biliyorsun ki? Bütün metroda vahşi çetelerin olduğundan haberin var mı? Peki ya Rijskaya'daki o iğrenç heriflerden? Yok tabii! Eğer oraya botlarımla gidersem demir nalçalı özel çizmeler vereceklerini söylediler."

"Ucubelerle ilgili bir şeyler biliyorum," diye yanıtladı Artyom.

"Neyse!" dedi Lyoha konuşmayı sona erdirircesine.

"Pekâlâ," dedi Artyom. "Görüşürüz."

"Mutlaka." Lyoha sevinçli bir şekilde cevapladı. "Mutlaka görüşeceğiz."

Ayağa kalktı ve mutlu şekilde parmaklarını kütletti: Hayatını ellerinin arasına alma vakti gelmişti. O anda gözü, zemini gagalayan tavuğa ilişti.

"Paylaşalım mı?" diye öneride bulundu.

"Bu arada, Oleg ne oldu?" diye sordu Artyom.

"Nalları dikti!" diye yanıtladı Broker neşeli bir şekilde. "Size söylemiştim."

* * *

Yer hâlâ ayaklarının altında sallanıyordu. Ama Tsvetnoy istasyonunda gereğinden fazla kalmak istemiyordu.

Sırt çantası ve valiziyle ilerlemek, çıplak halde Gomora'ya[14] gitmekten daha zordu.

Labirent yaşıyordu. Bu yılan ininin sürekli değişen manzarası yeni bir hal almıştı. Daha önce güvenli olan çıkış yolu artık kullanılamazdı.

Bu nedenle, Trubnaya'ya transit geçiş yerine kanal yolunu tercih ettiler.

"Bakın, bu bizim silah arkadaşımız değil mi? Ştalker!"

Ses arkadan geliyordu.

Artyom üzerine alınmadı. Ama sonra biri omzuna dokundu ve onu arkasına dönmeye mecbur etti.

Arkasında siyah üniformalı dört adam duruyordu, kollarında üçlü gamalı haç vardı. Artyom ilk başta onları çıkaramadı, sonra, sanki üç litrelik bir turşu şişesindeki mantarlar gibi birden Artyom'a yüzlerini döndüler. Birini önceki günden hatırlıyordu. Masada oturuyorlardı. Artyom'u ağırlamış ve ona zehri içirmişti. Burun kökünde bir tane ben vardı. Gözlerini Artyom'a dikmişti, diğerleriyse... Sahi, ne hakkında konuşmuşlardı? Neden Artyom'u gördüklerine bu kadar sevinmişlerdi o konuşmadan sonra? Oysa onun gırtlağına yapışmaları gerekiyordu.

"Arkadaşlar, hatırlıyor musunuz? Ştalker değil mi bu? Bizim adamımız! Bizden kaçıp gitmişti."

"Ooo, bu ne sürpriz!" Artyom, böyle samimi bir gülümseme görmeyeli uzun zaman olmuştu.

"Bizimle gelmek ister misiniz? Bize idealist insanlar lazım!" dedi benli olan.

Yakalarında, astsubay olduklarını gösteren rütbeleri vardı. Arkalarındaysa bir yerlere gönderilmek üzere sıralanmış üçerli gruplar bulunuyordu. Artyom, kuyruğun arka taraflarında eski Broker'i gördü. Şimdi anlamıştı; bunlar Demir

[14] Eski Ahit'te sözü edilen, Lut Gölü'nün güneydoğusundaki günahkâr kent.

Lejyon gönüllüleriydi. Genlerin temizliği için. Önceki gün buna kadeh kaldırmamış mıydı? Keşke içmek yerine kussaydı.

"Canınız cehenneme."

Ve onlardan uzaklaştı.

Şimdi bu harika Gomora şehrinin tüm sakinleri gözlerini dikmiş ona bakıyor ve göz kırpıyor gibiydi: Seni pantolonsuz ve dizlerinin üzerinde emeklerken gördük, şimdi bize selam bile vermiyor musun?

Tekrar hatırladı: kusmuştu.

Ve bir şey daha hatırladı: Artyom, bir yaşındaki bebek gibi ellerinin ve dizlerinin üzerinde rezaletten kaçarken ayık, kibirli, yetişkin biri arkasından gelerek onu takip etmişti. Bu adam, Artyom'dan bir şey istiyordu.

Kâbus gibiydi. Peki, ama kâbus muydu?

Gomora'da yaşayanların sayısının az olduğunu düşündü. Oradakilerin hepsi başka yerlerden geliyordu. Faşistler hemen ayırt ediliyordu zira buraya üniformalarıyla geliyorlardı. Peki sivil kıyafetliler kimlerdi? Trubnaya'dan Hansa'ya, Kızıl Hat'a ve Kitay-Gorod istasyonundaki çetelere, sonra da başka yerlere ulaşmak mümkündü. Bu nedenle insanlar buraya her yerden gelebilirlerdi, bir şeylerin yokluğunu çeken her lanetli.

Belki daha kolay uzaklaşabilirdi. Sadece bunun bedelinin ne olacağını bilmiyordu.

Derken labirentten çıkmayı bir şekilde başardılar ve Trubnaya'nın girişine vardılar. Artyom'un elinde yükleri, Homer'de ise tavuk vardı. Yaşlı adam, onu parçalayıp yarısını eski Broker'e vermeyi kabul etmemişti. Oleg'in de dediği gibi, tavuk artık yumurtlamıyordu.

Girişte onları bir sürpriz bekliyordu: Pasaport kontrolü. Artyom, Trubnaya'nın geçimini neyle sağladığını pek hatırlamıyordu, ama görünüşe göre ticaretle değildi çünkü sınır geçişlerinde oldukça seçiciydiler. Vizeye ihtiyaçları yoktu ama gerekli belgeler olmadan kimse alınmıyordu. Homer, üzerinde

taçlı bir kartal olan yeşil kitapçığı çıkardı: Nikolayev, Nikolay İvanoviç, doğum 1973, Arkhangelsk bölgesi, Sevastopolskaya İstasyonu, evli. Fotoğrafta sakalı yoktu ve saçları henüz beyazlamamıştı, muhtemelen kırk yaşında bile değildi. Ama tanınabiliyordu.

Artyom yükünü indirdi ve elini cebine attı.

Pantolonunun cebinde hiçbir şey yoktu. Baştan aşağı buz kesti.

Montunda da olamazdı, değil mi? Kendisini koruması gereken mantarla birlikte kaybolan montunda gitmiş olamazdı? Valizini açtı, korkudan sırılsıklamdı, içtiği zehir şimdi tenindeki gözeneklerden dışarı çıkıyordu. Çantanın altını üstüne getirdi, her yerini aradı, koruyucu kılıfı yırtıp herkesin önünde valizin içindekileri yere döktü, iç cepleri karıştırdı, silahı çıkarıp yere koydu, sonunda ne var ne yoksa her şeyi dışarı çıkardı ve çantanın her köşesini taradı. Hiçbir şey yoktu! Pasaportu gitmişti.

"Acaba orada mı bıraktım?" diye sordu Homer'e sessizce. "Masanın altına düşmüş olabilir mi?"

Homer ellerini iki yana açtı.

Pasaportsuz.

Pasaport olmadan metroda hiçbir yere gitmek mümkün değildi. Ne Hansa'ya, ne Polis'e ne de Kırmızı Hat'a. Alekseyevskaya'ya veya insanların en azından yarını düşünmeye çalıştığı başka istasyonlara da gidilemezdi. Yapılabilecek tek şey vahşilerin olduğu yerde açlıktan kıvranmak veya tünelde yem olup gitmekti.

İnsanlar toplanmış, kimi şüpheyle kimiyse acıyarak onları seyrediyordu. Artık saklanacak vakit yoktu: Ne olduğunu öğrenmesi gerekiyordu. Herkesin gözleri önünde sırt çantasını karıştırmaya başladı. Telsizin yeşil tarafı göründü. Bunu fark eden sınır görevlileri kaşlarını çattı. Sonra Artyom telsizi

de dinamoyu da çantadan çıkardı. Kalabalıktan sesler yükseliyordu.

Yok. Yok işte, lanet olası!

Homer ondan uzaklaşmıştı. El salladı, sınır görevlilerinin yanına yaklaştı ve onları ayartmaya çalıştı; gerçi neyle ayartabilirdi ki? En fazla bir buçuk şarjörlük mermi kalmıştı. Ateş etmek zorunda kalmasalardı bari.

"Olmaz!" Şişman sınır komutanı bağırdı. "Size izin verirsek Kızıllar diri diri derimizi yüzerler! Ayrıca, zaten Sretenskaya Bulvarı'ndan ileri gidemezsiniz."

"O niye?"

"Kızıllar dün Sretenskaya'yı işgal etmişler ve herkesin belgelerini kontrol ediyorlar. Tüm girişler kapatılmış, kimse öylece içeri de kabul edilmiyor dışarı da çıkamıyor. Bir şeyler var ama kimse ne olduğunu bilmiyor. Yani... Sretenskaya ele geçirilmiş durumda. Oradan buraya da... Kısacası provokasyondan uzak durmaya çalışıyoruz."

"Kızıllar Teatralnaya'yı da ele geçirecekmiş."

"Bunu kim söylüyor?"

"Herkes. Rayh'ın eline geçmemesi için. Orayı ilk önce faşistlerin alacağından korkuyorlar. Bunun için de hazırlık yapıyorlar. Rayh ile komşu hatların hepsini kapatıyorlar."

"Ne zaman?" Artyom, paramparça olmuş sırt çantasının başında donakaldı.

"Ne zaman, ne zaman. Git kendin sor. Her an yapabilirler. Söylentiler yayıldığına göre..."

"Yapmamız gereken..." Artyom öfkeyle dinamoyu, telsizi ve diğer tüm eşyaları sırt çantasına doldurmaya başladı. "Yapmamız gereken sadece... Buraya gel ihtiyar. Oraya Sretenskaya üzerinden tek başına gideceksin. Pasaportun, keskin bakışların, Noel Baba gibi bir sakalın ve aptal bir tavuğun var, kimse sana dokunmaz. Ben de yukarı çıkacağım. Seninle Teatralna-

ya'da buluşalım. Tabii Kızıllar daha önce davranıp orayı almazlarsa. Ve eğer..."

Homer onu şaşkınlıkla izliyor, başını sallıyordu. Başka ne yapabilirdi ki?

"Eğer... Eğer o zaman Oleg için... O adamı kurtarmak için öyle bir karar vermiş olmasaydım..." Artyom tavuğa nefretle bakarak homurdanırken son eşyasını da çantaya yerleştirdi. "Hepsi boşunaydı! Adam ölecekti zaten, aptal!"

Sırt çantasını omzuna aldı ve sınır muhafızlarının yanına döndü. Hem terli hem de öfkeliydi ve sanki bu öfke onu iyileştirmişti.

"Buradan çıkış nerede? Yukarıya nasıl çıkılıyor? Yürüyen merdiven var mı? Ya da normal merdiven?"

Sınır komutanı kel kafasını salladı ve üzülerek cevap verdi:

"Sen bir Ştalker'sin, değil mi? Buradan yukarı çıkış yok. Yıllardır böyle. Hem burada yaşayanlardan kim yukarı çıkmak ister ki? Kaldırım çiçekleri mi?"

"Peki ya sizde? Trubnaya'da bir yolu var mı?"

"Orası da mühürlü."

"Siz ne biçim insanlarsınız!" Artyom kontrolünü kaybetmek üzereydi. "Hiç mi yukarı çıkmanız gerekmiyor?"

Komutan cevap vermeye tenezzül bile etmedi. Bunun yerine üzerine dar gelen bir pantolon geçirdiği koca poposunu, defol git, sen kimsin ki bana işimi öğreteceksin der gibi Artyom'a döndü.

Artyom derin bir nefes aldı ve sakinleşmeye çalıştı. Tüm labirent boyunca koşmuş, tam çıkışa geldiğini düşünürken de koridorlar çıkmaz yola dönüşmüştü. Ve üzerinden atladığı tüm tahta basamaklar uçuruma yuvarlanmıştı. Şimdi nereye gidecekti? Köşeye sıkışmıştı.

"Artyom." İhtiyar ona dokundu. "Biz yine de Rayh üzerinden gitsek? Ne dersin? Çehovskaya'ya kadar... Oradan da

Tverskaya'ya geçtik mi... Teatralnaya karşımızda. Eğer her şey yolunda giderse oraya bugün varabiliriz... Yoksa sen pasaportsuz hiçbir yere gidemeyeceksin..."

Artyom konuşmuyordu. Dudaklarından tek kelime çıkmadı. Boynunu ovuşturuyordu, boğazında tuhaf bir kaşıntı vardı.

"Geç mi kaldık?"

Beni olan astsubay onları güler yüzle karşıladı.

"Sizi bekliyorduk!"

Artyom, kafileye tereddütle baktı: Kuyruğa mı girmesi gerekiyordu?

"Benim..." dedi kısık sesle. "Belgelerim yok. Belge olmaksızın lejyonunuza kabul ediyor musunuz? Şimdiden söyleyeyim, bunlar Ştalker teçhizatı. Bir de telsiz. Sonradan herhangi bir sorun çıkmasın."

"Tabii ki belgesiz de alıyoruz," diye ona güvence verdi astsubay. "Nasıl olsa özgeçmişiniz sıfırdan yazılacak. Rayh kahramanlarının daha önce kim olduğundan ve ne iş yaptığından kime ne?"

Pet şişelerden yapılmış son salla Tsvetnoy'dan ayrıldılar: Homer, Artyom, kısa sürede onlarla tekrar karşılaşmanın sevincini yaşayan Lyoha ve Artyom'a kendisini Ditmar olarak tanıtan, iki gözünün ortasında beni olan bir astsubay. Kendilerini tanıtmayan iki üniformalı kişi kürek çekiyordu. Çok geçmeden tünelin sonundaki Tsvetnoy Bulvarı yalnızca bakır para büyüklüğünde görünür olmuştu. Derken gözden tamamen kayboldu.

Etrafta küf kokusu vardı. Kürekler, yüzeydeki renkli petrol tabakalarını ve çöpleri dağıtarak suya çarpıyordu.

"Kızılların öncü birliklerinin kimler olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu astsubay. "Öncü birliğe ucubeleri alıyorlar. Kaybedecek hiçbir şeyleri olmayan üç ellileri ve çift başlıları silahlandırıp eğitiyorlar. Sonra onları bizim sınırlarımıza, daha yakınımıza gönderiyorlar. O canavarların bizden ne kadar nef-

ret ettiklerini biliyorsunuz. Onları tüm metroya yayıyorlar. İstihbaratımız sayesinde Sretenskaya'da kontrol noktası kurduklarını ve Trubnaya'ya giden hattı kapattıklarını biliyoruz. Oradaki komutanın cildi pullarla kaplanmış. Kızıllar mı ucubeleri komuta ediyor, ucubeler mi Kızılları, artık anlayabilmek çok zor. Bence ikincisi. Bizi de bu nedenle öldürmek istiyorlar. Bir şeyler planlıyorlar."

Artyom konuşulanları duyuyor ama bir tek kelime bile anlamıyordu. Kafası başka şeylerle meşguldü: Orada, Rayh bölgesinde kendisini kimsenin tanımamasını, Puşkinskaya'daki heyecanlı kalabalığın önünde darağacına götürülmesine karar verilen o genci hatırlamamasını, Tverskaya kazamatlarındaki hücrelerde mahkûmların kendisini teşhis etmemesini umuyordu. İdam sehpasından firar etmek, sık görülen bir şey değildi. Böyle bir şey unutulabilir miydi?

"Eee, Ştalker?" Ditmar, Artyom'un koluna dokundu, tam da yanık bölgeye denk gelmişti.

"Ne?"

"Hangi bölgelerin senin olduğunu sorabilir miyim? Yukarıda nerelerde çalıştın?"

"Ben... Kütüphanede. Arbat'ta. Brahmanlar için kitap taşıyordum."

Homer onlara bakmıyor, dalgın dalgın tavuğun ensesini kaşıyordu. Genelevde onu birine vermeye de yemeye de fırsatları olmamıştı. Dolayısıyla tavuk hâlâ hayattaydı.

"Güzel bölgedir."

Astsubay Artyom'a baktı. Fenerin suyun üzerinden kırılıp yansıyan ışığı yüzüne vuruyordu.

"Oraları iyi bilir misin? Okotni Ryad'a ya da Bolşoy'a giden yolu?"

"Oralarda birkaç kez bulundum," diye temkinli yanıtladı Artyom.

"Peki, neden Brahmanlara çalışıyordun?"

"Okumayı seviyorum."

"Aferin!" diye övdü onu Ditmar. "Tebrikler. Rayh'a senin gibi insanlar gerekiyor."

"Ya benim gibiler?" diye sordu Lyoha.

"Rayh'a her tür insan lazım." Astsubay ona göz kırptı. "Özellikle şimdi."

* * *

Yolun sonuna vardılar.

Yer altı nehri bir bende dayanıyordu. Plastik sal, kum dolu çuvallarla oluşturulan kıyıya çarptı. Çuvalların hemen arkasında, tünelin ortasına denk gelen bir duvar yükseliyordu. Bendin ilerisindeyse uğultuyla çalışan bir su pompası vardı. Her yerde sancaklar asılıydı: Kırmızı zemin üzerindeki beyaz bir yuvarlağın içinde üçlü gamalı haç yer alıyordu. Bu sancaklar Çehovskaya, Tverskaya ve Puşkinsakaya'nın oluşturduğu üçlü yönetimi temsil ediyordu. Tabii bu isimler uzun zaman önce değiştirilmişti; Çehovskaya yerine Vagnerovskaya, Puşkinskaya yerine Şillerovskaya, Tverskaya yerineyse başka bir isim kullanılıyordu artık. Rayh, kendi idollerine sahipti.

Kıyıya çıktıklarında astsubay ile nöbetçinin biri "Sieg Heil"[15] sözleriyle birbirini selamladı. Hepsi tertemiz, iyi giyimliydi. Yukarıda Rus demiryollarının ana ofisini bulmuşlar ve oradakilerin gri-siyah renklerdeki üniformalarını almışlardı, ama bundan bahsetmekten pek hoşlanmıyorlardı.

Bagaj kontrolü sırasında çantadaki telsizi ve silahı gördüler ama astsubay onları kurtardı, omzunun üzerinden gülümseyerek Artyom'a bir şeyler fısıldadı ve görevliler yumuşadı.

Ama istasyona girmelerine izin verilmedi.

[15] Nazi Almanyası'nda kullanılan, "Yaşasın zafer" anlamındaki selamlama.

Tünelde, kapısı ve nöbetçileri olan bir yan geçit buldular.

"Önce tıbbi muayene," diye onları bilgilendirdi Ditmar neşeyle. "Demir Lejyon'a zayıf olanları almıyorlar. Teçhizatı ve tavuğu da geçici olarak teslim etmeniz gerek."

Hepsini nöbetçiye bıraktılar.

Her tarafı beyaz fayansla kaplı bir oda... Fenol kokuyor. Kanepe var, yanında maske ve ameliyat bonesi takmış bir doktor dikiliyor, bonenin altından uzun kıllı kaşları sarkıyor. Bazı kapılar var. Astsubay onlarla birlikte odaya girdi ve köşedeki tabureye oturdu. Doktor zeytin gözleriyle onlara gülümsedi ve şarkı söyler gibi, hiçbir vurgu yapmadan konuşmaya başladı.

"Pekâlâ, ilk kim geliyor?"

"Benden başlayın!" dedi Broker ürpertiyle.

"İç çamaşırınız hariç üzerinizdeki her şeyi çıkarın. Hiç tıbbi muayeneden geçtiniz mi?"

Doktor baktı, dokundu, eldivenli elleriyle yokladı, boğazına baktı ve dişlerini göstermesini rica etti. Stetoskopunu taktı, nefes alıp vermesini istedi.

"Şimdi de iç çamaşırımızı indirelim. Evet, böyle. Bakabilir miyim? Tamam. Burada ne varmış?"

"Ne varmış?" Lyoha gerilmişti.

"İşte, sanki sol testis... Hissetmiyor musunuz?"

"Evet... Yani, tabii ki... Hissediyorum."

"Sanki biraz içeri kaçmış. Evet, içeri."

"Ama... Doktor... Hâlâ dans edebiliyorum," dedi Broker çaresizce. "Benim açımdan sorun yok, rahatız etmiyor bile."

"Pekâlâ, sorun değilse güzel. Giyinebilirsiniz. Hepsi bu kadar. Buyurun, sağdaki kapıdan lütfen."

Doktor kâğıda bir şeyler yazarken Lyoha da pantolonunu giyip fermuarını çekti. Astsubay yazılanları okudu ve başını salladı.

"Hoş geldiniz."

Broker, sıra size de gelecek dercesine Homer'le Artyom'a göz kırptı. Sonra gösterilen kapıdan girdi ve merdivenlerden inerek gözden kayboldu.

"Şimdi isterseniz siz gelin."

Homer'e söylemişti.

Yaşlı adam bir adım ilerledi ve dönüp Artyom'a baktı: Kim bilir, nasıl bir tıbbi muayeneleri vardı. Artyom gözlerini ihtiyardan ayırmıyordu. Bir anda, ilginç bir şekilde déjà vu yaşadı ve sanki bir rüyadan uyanmış gibi oldu.

Homer, yağ bulaşmış pardösüsünü dörde katlayıp kanepenin ayakucuna koydu, kazağını çıkardı, içinde kirli bir atlet, koltuk altlarında lekeler vardı. Doktorun önünde çıplak halde durdu, göğsü çökük, karnı zayıftı ve omuzlarında seyrek kıvırcık kıllar vardı.

"Evet... Boynunuza bir bakalım... Tiroit bezine... Sakalın altında..." Doktor elini Homer'in boğazına bastırdı. "Guatr yok. Devam edelim..."

Karnına bastırınca Homer canı acıyarak suratını astı, ardından doktor ona da pantolonunu çıkarttırdı ve muayeneye devam etti.

"Herhangi bir tümör hissetmiyorum," dedi doktor saygıyla ve biraz da şaşkınlıkla. "Kendinizi koruyorsunuz galiba? Yukarıya gitmiyorsunuz, filtrelenmiş su satın alıyorsunuz, öyle mi? Sizi tebrik ederim. Ben de sizin yaşınıza geldiğimde bu formda olmayı isterdim. Giyinebilirsiniz."

Yine kâğıt parçasına bir şeyler karaladı ve yaşlı adamın eline tutuşturdu.

"Soldaki kapıdan."

Homer tereddüt etti, pardösüyü giymeye acele etmiyordu. Kapıya doğru yönelirken oradaki yetkili kişi olan astsubaya baktı.

"Neden soldaki kapı?" diye sordu Artyom onun yerine.

"Çünkü efendim, dedenizde her şey normal," diye yanıtladı doktor. "Notuma bir bakın."

"*Normal. Hizmet ve giriş için uygundur.*" Homer, kâğıdı ihtiyatla uzağa tutarak okudu.

Giriş için uygundur. Tümör arıyorlar. Ya Artyom'da tümör bulurlarsa?

"Peki, sağ kapı nereye açılıyor?"

Sorunun yöneltildiği Ditmar sadece gülümsedi.

"Ha! Genç adam yeniden incelenmeye gönderildi," diye yanıtladı doktor sabırsız, ama kibarca. "Henüz net bir şey yok. Uzman bir doktor tarafından görülmesi gerekiyor. Gidebilirsiniz ihtiyar, beklemenize gerek yok. Şimdi torununuzu muayene etmem gerek."

Homer, Artyom'dan ayrılmakta zorlanarak kapının kolunu çekti. Öte yandan Artyom da düşüncelere dalmıştı: Ya şimdi? Şimdi de yapabilir miyim? Ona yine arka çıkabilir miyim?

Boşluktan bazı uğultular duyuldu.

Sol kapının arkasında, yeşile boyanmış taş koridor başlıyordu; burası, beline kadar çıplak gönüllülerle doluydu. Üniformalı, bıyıklı bir adam, cızırtılı bir elektrikli makineyle tek tek saçlarını kesiyordu.

"Endişeye gerek yok!" diye belirtti astsubay.

Homer rahat bir nefes aldı. Kapıdan içeri, normal olanların yanına ilerledi ve gözden kayboldu. Artyom da biraz rahatlamıştı.

"Şimdi de sizinle ilgilenelim, delikanlı. Görünüşe göre bir Ştalker'siniz."

"Doğru." Artyom, vaktinden önce kelleşen ensesinde elini gezdirdi.

"Kendinizi tehlikeye atıyorsunuz, genç adam! Bir bakalım: Öksürüğünüz var. Sırtınızı dönün... Soğuk algınlığı var mı? Verem de değilsiniz herhalde? Nefes alın. Daha derin."

"Sizce bu kötü bir şeye sebep olur mu?" Artyom yüzünü ekşitti.

"Yo, korkulacak bir şey yok. Biraz hırıltı var... Şimdi de tümör kontrolü yapalım."

Başını koridora doğru uzattı.

"Bize katılmak ister misiniz?"

Dışarıda bekleyen oduncu tipli iki adam içeri girdi.

"Bu niçin?"

"Şey... Siz bir Ştalker'siniz. Siz de bilirsiniz ki dışarıda radyasyon seviyesi düşmüyor. Sizin meslekten olanların çoğu kırk yaşını göremiyor bile... Ama endişelenmeyin, gerilmeyin de. Çocuklar, sıkı tutun. Evet, evet, buraya uzanın. Ştalker. Ağzınızı açın. A-a-a deyin..."

Boyun. Yüksek radyasyona maruz kalanlarda çoğunlukla tiroit kanseri görülüyordu, bazılarıysa guatr oluyordu. Ama bazen hiçbir guatr belirtisi göstermeden bir ay içinde ölenler olabiliyordu, kimileri de guatr ile yaşlanıyordu.

Ya bir tümör bulursa? Ya altı aylık ömrüm kaldığını söylerse, ne olacak? Doktor haklı, Ştalkerler arasında bunlar oldukça yaygın.

"Bu ne tür bir muayene? Röntgen mi?"

"Ne röntgeni yahu! Burada sorun yok. Bekleyin biraz... Hayır, bana öyle gelmiş. Pekâlâ, şimdi de diğer taraf. Şimdilik her şey yolunda. Karnınızı gösterin. Kendinizi kasmayın, gevşeyin."

Yumuşak ve soğuk lastik eldivenin altındaki parmaklar aniden deri ve kaslarının ardındaki karaciğere dokundu, bağırsaklarını gıdıkladı.

"Tam olarak bir şey hissedilmiyor. Şimdi de cinsel organınızı kontrol edelim. O ne durumda, hâlâ kullanıyor musunuz?"

"Sizden daha sık kullanıyorum."

"Ştalker olduğunuz için soruyorum. İyi bir iş seçmişsi-

niz... Evet, burada patolojik bir şey görmüyorum. Kalkabilirsiniz. Doğrusu diğer insanlar gibi metroda kalmanız sizin için daha iyi olur. Bunu katiyetle söylüyorum! Bir dahaki sefere sizi tekrar muayeneye göndermek zorunda kalmayayım."

"Peki ne kadar... İkinci muayene ne kadar sürüyor?"

Artyom, istemsizce kulak kabarttı: Sağdaki kapının arkasında neler olup bitiyordu? Sessizlik.

Ya Artyom'un içinde neler olup bitiyordu? Broker'in röntgene girip girmemesi onun için önemli miydi? Yine sessizlik.

Şimdi önemli olan Homer'in sağ salim geri gelmesini sağlamaktı. Sonra da Kızıllardan önce Teatralnaya'ya varmak. Tek bir tünel kalmıştı geriye. Amaçlarına ulaşmak için tek bir adım. Ve Lyoha... O gerçekten ucubelere karşı savaşmak istiyordu ama öncelikle vücudunun sağlam olduğunu görmesi gerekiyordu. Aptal.

"Şey, evet... Olması gerektiği kadar sürüyor," dedi doktor düşünceli bir şekilde Artyom'un çıkış belgesini hazırlarken.

* * *

Ditmar gururla etrafına bakınıyordu.

"Hoş geldiniz! Darvinovskaya istasyonu, eski adıyla Tverskaya. Daha önce burada bulundunuz mu?"

"Hayır. Hiç bulunmadık."

Artyom'un boğazında yine o kaşıntı vardı.

"Yazık olmuş. İstasyonu tanıyamazdınız!"

Artyom gerçekten de Tverskaya'yı tanıyamamıştı.

İki yıl önce, alçak kemerler parmaklıklarla kapatılmış ve hücrelere dönüştürülmüştü. O dönemde komşu istasyonlarda yakalanmış Rus olmayan kişiler, bu hücrelerde kendi pislikleri içinde oturuyorlardı. Artyom da bu hücrelerden birinde, ertesi sabahki infazı için dakikaları saydığı ve güçlükle nefes aldığı bir gece geçirmiş, içinde bulunduğu durumdan kurtulmanın yollarını aramıştı.

"Her şey yeniden yapılandırıldı!" dedi Ditmar.

Hücreler artık yoktu. Meşalenin tavanda bıraktığı is de yerdeki tozlar da yok olmuştu. Her şey temizlenmiş, yıkanmış, dezenfekte edilmiş ve unutulmuştu.

Kazamatların yerinde şimdi temiz, boyalı ve numaralandırılmış büfeler vardı. Şenlik alanlarındaki çarşılar gibiydi. İçerideki insanlar mutlu, huzurlu ve sakin bir görüntü oluşturuyordu. Aileler yürüyüşe çıkmış, çocuklar babalarının omuzlarından bacaklarını sarkıtıyordu. Diğerleri tezgâhlardan bir şeyler seçiyorlardı. Bir yandan da müzik çalıyordu.

Artyom, gözlerini ovuşturmak istedi. Onu asmaya hazırlandıkları yeri aradı gözleriyle... Ama bulamadı.

"Rayh'ı tanıyamazsınız!" dedi astsubay. "Partinin genel çizgisi değiştikten sonra bazı reformlar yapıldı. Aşırılıkların olmadığı, modern bir devlet haline geliyoruz."

Siyah üniformalar kalabalığın içinde küçük birer damla gibi görünüyor, gözü rahatsız etmiyordu. Beyaz ırkın üstünlüğünün ilan edildiği el ile yapılmış afişler de, "RUSLARIN METROSU" yazılı ilanlar da artık yoktu. Eski sloganlardan sadece biri duruyordu: "SAĞLAM KAFA SAĞLAM VÜCUTTA BULUNUR!" Gerçekten de burada kalkık burunlu, çilli, beyaz tenli tipler dışında her tür insan bulunuyordu. Daha önemlisi, buradaki herkes tıpkı daha önce geldikleri Çehovskaya-Vagnerovskaya'daki gibi güçlü ve bakımlı bir izlenim oluşturuyordu. VDNKh istasyonunda günlük hayatın bir parçası olan öksürük sesleri burada duyulmuyordu, radyasyona maruz kalmış insanlara rastlanmıyordu, hatta çocuklar iki ayağı, iki kolu, Sevastopolskaya domatesi gibi kırmızı yanaklarıyla özenle seçilmiş gibiydi.

Artyom, kuzeye geziye gitmeyi bekleyen Kirillciği hatırladı.

"Senin Polyarniye Zori'ye benziyor," dedi Artyom Homer'e dönerek.

Homer, Artyom'un arkasından ilerliyor, bir yandan da sa-

kalını karıştırıyordu. Tüm bunlara kitabı için bulaşmıştı, başka ne için olabilirdi ki? Tavuk koltuğunun altındaydı, defterinin ucuysa pantolonunun cebinden dışarı çıkmıştı. Artyom'un ekipmanı dâhil diğer tüm eşyalara bir süreliğine astsubay el koymuştu.

"Şu köşenin ardında temiz bir hastanemiz var. Tabii ki tedavi ücretsiz. Halk yılda iki defa tıbbi muayeneden geçiyor. Çocuklarsa üç ayda bir! Görmek ister misiniz?"

"Hayır, teşekkür ederiz," dedi Artyom. "Doktordan geliyorum zaten."

"Anlıyorum! Peki o zaman, bakın size ne göstereceğim... İşte!"

Yol kenarlarında düzensiz biçimde kargo vinçleri ve drezinler yayılmıştı. Onlara bakmaya gittiler.

"Darvinskaya bizim en önemli mal aktarma merkezimizdir," dedi Ditmar gururla. "Özellikle Hansa'yla olan ticaret hacmimiz oldukça yüksek ve giderek de artıyor. Bu zor ve sıkıntılı günlerde metrodaki tüm medeni güçlerin birlik olması gerektiğine inanıyorum!"

Artyom başını salladı.

Ditmar ondan ne istiyordu? Neden diğer tüm gönüllülerin aksine onu tıraş olmaktan ve içtimadan kurtarmıştı? Neden Homer'in kendisine eşlik etmesini istediğinde buna razı olmuştu? Sıradan bir gönüllünün istasyonları gezmesine neden izin veriyordu? Önce Çehovskaya, şimdi de burası.

Bu zor günlerde... Ve sıkıntılı...

"Teatralnaya'ya giden tünel işte orada."

Her şeyi bırakıp koşarak oraya gitmek...

"Sınırın en sıkıntılı noktası burasıdır. Güçleniyoruz. Hazırlanıyoruz. Öyle ki, tek bir fare bile fark edilmeden buradan geçemeyecek. Bu nedenle şu an oraya gidemeyiz."

Öyleyse nasıl olacaktı? Teatralnaya'ya nasıl gideceklerdi? Tavuk gıdaklamaya ve kanatlarını çırpmaya başlamıştı:

Homer onu fazla sıkıyor olmalıydı, hayvan neredeyse boğulacak gibiydi. Ama tavuk için bir kaçış yolu yoktu. Artyom da kendini tavuk gibi hissediyordu. Şimdi ne olacaktı?

"Şurada kandil yağı üretiliyor, metrodaki en tuhaf yerlerden biridir. İlerideyse kadın işçilerin öncü olduğu dokuma kooperatifi bulunuyor. Yaptıkları çoraplar harika, romatizması olanlar hiçbir ücret ödemekten kaçınmıyor! Bakalım... Başka neler var? Gelin, geçide inelim! Yaşam alanı orada."

Puşkinskaya-Şillerovskaya geçidine, merkezdeki peronun granit zemininden doğruca iki yürüyen merdiven iniyordu. Siyah yivli basamakları indiklerinde karşılarında gerçek bir bulvar buldular. Geçidin her iki yanına küçük kabinler inşa edilmişti ve aralarındaki meşalelerin ışığı mermer zemine vuruyordu. Hatta bu süslü yapıların birinde bir de okul vardı, zilin çalmasıyla temiz giyimli, sağlıklı ve zinde çocuklar teneffüse çıkıp Artyom'un üzerine doğru koşturdular.

"Girelim mi?"

Dergi okumakla meşgul, İlya Stepanoviç adlı bir öğretmenle konuştular. Öğretmen onlara sınıfını gösterdi: İçeride genç, sert görünümlü ve kirli sakallı Führer'in karakalem portesi, Rayh haritası, Kızılların karikatürleri ve düzenli beden eğitimine çağrılar asılıydı.

"Artyom da bizim gibi düşünüyor, gönüllü olarak Demir Lejyon'a katılacak," dedi Ditmar övgüyle. "Bu da..."

"Homer."

"Ne ilginç bir isim!" Çelimsiz İlya Stepanoviç gözlüğünü çıkarıp burnunu ovuşturdu. "Rus musunuz?"

"Bunun bir önemi var mı?" dedi Ditmar onu ayıplayarak.

"Bu benim lakabım," dedi Homer. "Herhalde Ditmar da Dmitri'dir, öyle değil mi?"

"Bir zamanlar öyleydi," dedi astsubay gülümseyerek. "Peki, siz nasıl Homer oldunuz?"

"İnsanlar alay etmeyi seviyor. Ben kitap yazmaya çalışıyordum. Dönemimizin tarihini."

"Ne diyorsunuz!" İlya Stepanoviç sakalını sıvazladı. "Çok etkileyici. Sizi çay içmeye davet edebilir miyim? Eğer açsanız karım size yemek de hazırlar."

"Geliriz tabii," dedi Ditmar sevinçle. "Çayın demi nasıldır?"

"Vatan sevgisi kadar koyudur!" İlya Stepanoviç sararmış at dişleriyle gülümsedi. "Geçidin en sonunda, Çingene ailenin karşısındaki evde oturuyoruz."

"Sosyal konutlar!" Ditmar, parmağını tavana doğru kaldırdı. "Führer sayesinde!"

Konutların olduğu blok rüya gibi bir yerdi: Zemin, koridorun sonuna kadar konforlu halılarla döşenmişti. Duvarlarda eski eserlerin reprodüksiyonları ile kedili ve çiçekli takvimler asılıydı. Geçidin ortasında, önlüklü kadınlarla çıplak vücutlarına pantolon askısı giymiş erkekler çıktı karşılarına. Birilerinin mutfağında pişen mantar sotenin kokusu etrafa yayılmıştı. Üç tekerlekli bisikletinin üzerinde, gözlerini kısarak kahkaha atan afacanın biri aniden önlerine çıkıverdi ve bulvar boyunca ilerledi.

"Meğer Mars'ta da hayat varmış," dedi Artyom.

"Görüyorsunuz ya. Ama bizi öcü gibi tanıtıyorlar." Astsubay omzunun üzerinden gülümsedi.

Şillerovskaya'ya giden geçit, tuğlalarla örülmüş bir çıkmaza dayanıyordu. Ditmar, istasyon bakımda olduğu için oraya gitmenin imkânsız olduğunu anlattı. Ağır ağır geçen her saniyeyi sayarak, mümkün olan yerlerde dolaştılar. Astsubay bir an olsun yanlarından uzaklaşmıyordu. Tüm tahminlerini sessizce kendi içlerinde yürütmek zorundaydılar.

Misafirler, kararlaştırdıkları saatte ev sahibinin kapısını çaldı.

Kapıda onları, koyu renk saçlı, kocaman yuvarlak karınlı, genç bir kadın karşıladı.

"Hoş geldiniz, ben Narine."

Ditmar, ne zaman alındığı bilinmeyen şampanya şişesini nazikçe kadına takdim etti.

"Ne yazık ki siz tadına bakamayacaksınız," diyerek kadına göz kırptı. "Bahse girerim ki erkektir! Annemin bir tahmin etme yöntemi vardı; eğer karın yuvarlaksa bebek erkek olacak demektir. Eğer bebek kızsa, karın armuda benzer."

"Erkek olursa daha iyi." Kadın gülümsedi. "En azından evi geçindirir."

"Hem de korur!" dedi Ditmar gülerek.

"Siz geçin. İlya birazdan gelir. Tuvalette ellerinizi yıkayabilirsiniz."

Gerçekten de kendilerine ait küçük bir tuvaletleri vardı. Yukarıdaki terk edilmiş evlerde olduğu gibi ayrı bir tuvalet... Zemine açılmış bir delik yerine doğru düzgün bir klozet, ayaklı seramik bir lavabo ve ahşap kapıda ispanyolet vardı. Hatta duvarlardan birinde kalın bir halı asılıydı.

"Harika!" dedi Ditmar halıya bakarak.

"Oradan çok soğuk geliyor..." Kadın, Ditmar'a havluyu uzatarak sakin bir sesle anlattı. "Elimizden geldiği kadar ısı kaybını azaltmaya çalışıyoruz."

Homer'in tavuğunu tuvalete kapatıp, yemesi için de ekmek kırıntısı verdiler.

Sonunda işten dönen ev sahibi, meraklı gözlerle Homer'i süzüyordu. Onları güzel döşenmiş bir odaya davet etti ve açılıp kapanabilen bir kanepeye oturttu. Sonra ellerini ovuşturarak herkese küçük, temiz bardaklarda çay ikram etti.

"Bizim burayı nasıl buldunuz? Rayh'ı?"

"Şaşırtıcı," diye itiraf etti Homer.

"Ama büyük metroda insanlar çocuklarını bizimle ilgili hikâyelerle korkutuyormuş?" Komik bir şekilde yüzünü bu-

ruşturan İlya Stepanoviç tek içişte bardağı devirdi. "Bizde büyük değişiklikler var! Özellikle Führer'in yeni yıl konuşmasından sonra!" Okuldakinin birebir aynısı olan karakalem portreye döndü. "Olsun. Gelsinler ve kendi gözleriyle görsünler. Vatandaşlar için Rayh'taki sosyal güvenlik sistemi Hansa'da bile yok! Bu arada, bugünlerde mültecileri kabul etme programı da hazırlanıyor! Şillerovskaya'nın yeniden yapılandırılma sürecinde olmasının sebebi bu..."

"Demir Lejyon için mi demek istiyorsunuz?"

"Orası için de. Metronun dört bir yanından buraya ne kadar çok gönüllü geldiğini tahmin bile edemezsiniz! Çoğu da aileleriyle birlikte geliyor. Sadece bu ay içinde sınıfımıza iki yeni çocuk geldi. İtiraf etmem gerekir ki milliyetçiliği reddetmek, oldukça parlak bir fikir! Büyük cesaret! Parti kurultayında, herkesin önünde, son yılların hatta yüzyılın siyasi çizgisinin yanlış olduğunu itiraf etmek nasıl bir cesaret istiyor, düşünebiliyor musunuz? Ne büyük bir adım! Delegelerin doğrudan yüzüne böyle bir şey söylemek! Partinin iradesiz kuklalardan oluştuğunu mu sanıyorsunuz? Hayır! Sizi temin ederim, orada çok ciddi bir muhalefet var! Birçoğu da partide Führer'den daha eski! Sizi bilmem ama ben onun şerefine içmek isterim!"

"Führer'in şerefine!" Ditmar hızla ayağa kalktı.

Narine de bir yudum aldı.

Bu durumda içmemek ayıp olurdu. Artyom'la Homer de bardaklarını dikti.

"Sizden niye saklayayım? Biz de Narine ile... Führer bize de bir şans verdi." İlya Stepanoviç nazikçe eşinin eline dokundu. "Karma evliliklere izin verdi. Hatta bu evi de... Narine eskiden merkezdeki Paveletskaya'da oturuyordu. Aradaki fark geceyle gündüz gibi!"

"Orada bulunmuştum," diye mırıldandı Artyom, öğretmenin gözlerindeki alev birden söndü. "Oradaki hava yalı-

tımlı kapı kırılmıştı, değil mi? Yukarıdan her tür hayvanın devamlı oraya girdiğini hatırlıyorum. Bir de... Çok sayıda hasta insan yaşıyordu. Radyasyondan dolayı..."

"Bizde hiçbir zaman hasta insan olmadı," dedi Narine beklenmedik bir şiddet ve öfkeyle. "Söylediğiniz şey çok saçma."

Artyom afallamıştı, ağzını açmadı.

"Yani tarih gözümüzün önünde değişiyor!" dedi İlya Stepanoviç sevinçle ve eşinin kolunu sakinleştirici bir şekilde okşadı. "Şimdi yazmaya karar vermekte çok haklısınız! Biliyor musunuz, ben de... Ben de öğrencilerime Rayh tarihini öğretiyorum. Hitler Almanyası'ndan günümüze kadar. Bir şey aklımı sürekli meşgul ediyor: Acaba ders kitabı mı yazsam? Bizim metroyla ilgili bir şeyler mesela? Bakın, size rakip oldum!"

Güldü.

"İçelim mi, meslektaşım? Tarih kitaplarının yazılmasını anlamsız bulan tüm aptalların şerefine! Bizimle alay edenlerin şerefine! Ve çocukları, her şeyin nasıl gerçekleştiğini bizim kitaplarımızdan öğrenecek olanların şerefine!"

Homer şaşkınlıkla gözlerini kırpıştırdı, ama içmeyi kabul etti.

Artyom ise gizlice Narine'yi izliyordu. Narine hiçbir şey yemiyor ve görünüşe göre konuşulanlarla pek ilgilenmiyordu. Kollarını, damarlarında iki farklı kan dolaşan oğlunun içinde bulunduğu karnının etrafına sarmıştı.

"Sahiden de yazmalısınız İlya Stepanoviç!" diye haykırdı öğretmenin coşkunluğundan etkilenen Ditmar. "İsterseniz yönetimle konuşabilirim. Baskı makinemiz de var. Ordu için 'Demir Yumruk' dergisini basıyoruz, kitabı neden basmayalım?"

"Siz ciddi misiniz?" Öğretmen kızardı.

"Elbette. Çocukların eğitimi en önemli görevdir!"

"Evet, en önemli!"

"Burada kitabın nasıl hazırlanacağı bilhassa önemli, değil mi?"

"Kesinlikle! Hem de çok önemli!"

"Örneğin, bizim Kızıllara karşı direnişimiz. Biliyorsunuz ki onlar bütün ölümcül günahları bize atfederek propaganda yapıyor. Ama şimdi bunun doğru olmadığını görüyorsunuz." Ditmar, Homer'e döndü. "Üstelik en kötüsüne inanan insan sayısı hiç de az değil! Şeytanın kutsal sudan korktuğu gibi korkuyorlar bizden!"

"Bir düşünün!" İlya Stepanoviç devam etti. "Burayı hiç görmeden Rayh hakkında yazmaya başlasaydınız. Gelecek kuşaklara bizimle ilgili ne anlatırdınız? Korkunç masallar! Anlamsız şeyler!"

"Peki siz ne anlatacaksınız?" Homer kendini tutamadı.

"Hakikati! Tabii ki hakikati!"

"Ama herkesin kendi hakikati vardır, öyle değil mi?" diye sordu ihtiyar. "Muhtemelen Kızılların bile. Eğer o kadar insan inanıyorsa..."

"Kızılların propagandası uzun zamandır hakikatin yerini aldı!" diye müdahale etti Ditmar. "Bu sabit denklemi... Diyorum size, orada ucubeler hâkimiyeti gizlice ele geçirmiş ve normal olanların beynini yıkıyorlar! Onları bize karşı kışkırtıyorlar! Savaşa hazırlıyorlar! Hakikat bunun neresinde?"

"Hepsi aç, fakir insanlar!" diye onu destekledi İlya Stepanoviç. "Onları herhangi bir şeye inandırmanın zor olduğunu mu sanıyorsunuz? Sapla samanı ayırır gibi, hakikati yalandan ayırt etmek için çaba göstereceklerini mi sanıyorsunuz? Tüm metroda eşi benzeri olmayan bir sosyal modelin burada, Rayh bölgesinde oluşturulduğunu asla kabul etmezler onlar. Hayır! Bunun yerine sonsuza dek toplama kampları ve fırınlarla korkuturlar kendilerini."

Narine, söylenmemesi gereken bir şeyi ağzından kaçır-

maktan korkarcasına eliyle ağzını kapattı, sonra aceleyle kalkarak dışarı çıktı. İlya Stepanoviç farkında bile değildi, ama Artyom fark etmişti.

"Peki, kitabınızda ucubelerle ilgili ne yazacaksınız?" diye sordu Homer.

"Onlarla ilgili ne yazılabilir ki?"

"Yani... Eğer doğru anlıyorsam, onlar şimdi... Rayh şimdi onlarla mücadele ediyor, doğru mu?"

"Doğru," diye onayladı İlya Stepanoviç.

"Peki nasıl? Nasıl mücadele ediliyor?"

"Acımasızca!" diye fısıldadı Ditmar.

"Peki, onları ne yapıyorsunuz? Bulduklarınızı yani."

Öğretmen suratını astı.

"Bunun ne önemi var? Islah edici işlere gönderiliyorlar."

"Yani, ucubeliği çalışarak düzeltmek mümkün mü? Peki ya kanseri?"

"Ne?"

"Kanser. Führer'in, kanseri genetik bozukluğa benzettiğini duymuştum. Bunların ne tür işler olduğunu merak ettim."

"Madem bu kadar merak ediyorsunuz, gösterebiliriz." Ditmar gülümsedi. "Ama ya elleriniz kazmaya alışırsa? Sonra parmaklarınızla kalem tutamazsınız."

"O zaman harika bir ders kitabı hazırlamış olursunuz!"

"Yoksa ucubelere karşı bir acıma duygusu mu besliyorsunuz?" diye sordu İlya Stepanoviç. "Kitabınızda onları sarışın melekler gibi mi tanıtacaksınız yoksa? Führer onlarla ilgili çok net bir açıklama yapmıştı: Eğer bu canavarların çoğalmasına izin verirsek, insanların gelecek kuşakları hayatta kalamaz! Onların kanının, kanımıza karışmasını mı istiyorsunuz? Çocuklarınızın çift başlı doğmasını mı istiyorsunuz? Bunu mu istiyorsunuz?"

"Çift başlı çocuklar bu lanet metrodaki herhangi bir ai-

lede de doğabilir!" Homer, ayağa fırlayarak bağırdı. "Zavallı, hasta çocuklar! Peki, siz burada çift başlı doğanları ne yapıyorsunuz?"

İlya Stepanoviç sustu.

Homer de bir şey demiyor, sadece ağır ağır nefes alıyordu. Sohbete müdahale etmeyen Artyom, aniden bu yaşlı adamın kendisinden daha cesaretli olduğunu fark etti. Ve onun kadar cesur olmak, onun için birilerini öldürmek istedi.

"Öyleyse saygıdeğer tarihçi yazarın kitabında ne yazdığına bir göz atalım mı?"

Ditmar, ceketinin kenarını salata kâsesine daldırarak masanın üzerinden eğildi ve çevik bir hareketle Homer'in cebinden defteri kaptı.

Artyom ayağa fırladı ama Ditmar elini silahının kılıfına attı.

"Otur yerine!"

"Durun!" dedi yaşlı adam.

Narine koşarak geldi; alnını kırıştırmıştı, gözleri parlıyordu. Bu küçük odada Ditmar'la savaşma fikri korkunçtu. Aniden açılan bir ateşle herhangi biri ölebilirdi.

Narine korkuyla kocasına sarıldı.

"Her şey yolunda sevgilim."

"İlya Stepanoviç, bu yazılanları bir değerlendirin!" Ditmar, elini kılıftan çekmeden defteri öğretmene verdi.

"Memnuniyetle!" diye yanıtladı öğretmen sırıtarak. "İşte. Baştan başlayalım. Evet. *Onlar ne salı, ne çarşamba, ne de en son tarih olarak belirtilen perşembe günü geri döndüler*... Hımm. Tabii el yazısı... *Ve nöbetçiler en azından yardım çağrısını duysalardı*... Bu nedir? Ha, *kontrol noktası*. Söylesenize, siz hiç virgül kullanmaz mısınız? Buraya kadar biraz edebi olmuş. Biraz ortalara gidelim. Sıkıcı... Sıkıcı... Ah, işte: *Mit ve tarih yazarı Homer, bir günlük ömrü olan kelebek gibi, dünyaya henüz gelmişti.* Bunu duydunuz mu? Mit yazarı! Nasıl oluşturuyor acaba mitleri!

Ve yine noktalama işaretleri... Sonra tekrar kendine dönüyor! Böyle hep kendiniz hakkında mı yazıyorsunuz meslektaşım? Şurası da ilginç... *Kadın, katillerin oluşturduğu lejyona karşı tek başına durdu. 'Bir mucize istiyorum!' dedi inatla.* Ooo! Ne dokunaklı ama. Sonra ne oldu? *Karanlık bir nehir sürekli gürüldeyerek yaklaşıyordu.* Evet. *'Bu bir dönüm noktası!' diye bağırdı biri. 'Bu yağmur!' diye haykırdı kadın.* Pekâlâ! Bir su istilasını yağmura benzetiyor. Oldukça romantik."

Homer sanki dilini yutmuştu. Artyom ise gözünü kılıftan ayırmıyordu.

"Sonuna da bir bakalım, gerçi yazdığınız hikâyeyle ilgili her şey açık bana göre. Tıpkı bir ninni gibi, yavaşça... Burayı anlayabilmek için büyüteç tutmak gerek... Hmm evet. *Homer, Saşa'nın cansız bedenini Tulskaya'da bulamadı.* Sonra ne oldu? Son. Yine kendinden üçüncü tekil şahıs olarak bahsediyor. Harika! Buyurun!"

Öğretmen defteri nemli muşambanın üstüne fırlattı.

"Burada ilginç olan hiçbir şey yok. Süslü saçmalıklar sadece."

"Canınız cehenneme," dedi Homer ve defteri pantolonuna silip ceketinin iç cebine koydu.

"Yapmayın ama! Önce hatasız yazmayı öğrenin, sonra kendi *İlyada*'nızın heykelini yaparsınız! Muhtemelen Homer adını da size başkaları değil kendiniz vermişsiniz, öyle mi?"

"Canın cehenneme," diye tekrarladı Homer yüzünü asarak.

"Kitabın yarısı sizinle ilgili! Bunun neresi tarih? Tarihe hiç yer kalmamış ki!"

"Bu eski bir kitap. Yenisi farklı olacak."

"Peki, yenisi daha iyi olur umarım!" Ditmar, kadehi eline almak için kılıfı bıraktı. "Evet, tartışmamızı yaptık, ama yeter. Bir sonraki kitabımıza içelim! Ne dersin İlya Stepanoviç? Yine de insan misafirlere böyle davranmamalı. Anlıyorsunuz ya.

Güzel eşiniz de olumsuz etkileniyor. İlya Stepanoviç'in rastgele seçip okuduğu bazı kısımlar hoşuma gitti açıkçası. Virgüllere gelince, ben işin uzmanı değilim ama sorun olduğunu da sanmıyorum. Kusurumuza bakmayın Homer İvanoviç, biraz fazla heyecanlandık, zira bu hepimiz için oldukça hassas bir konu."

"Evet, hepimiz için," diye doğruladı öğretmen elini karısının karnına koyarak. "İki başlı çocuklar hakkında söylediklerimiz tam anlamıyla densizlikti!"

"Bence siz de bunun farkındasınız Homer İvanoviç," dedi Ditmar üzerine basarak. "Biliyorsunuz, öyle değil mi? Biz de biraz düşüncesizlik ettik, siz de. Konuyu kapatsak nasıl olur?"

"Tamam. Pekâlâ."

Homer masanın üstündeki bardağı kaptı ve kafasına dikti.

Artyom da aynısını yaptı.

"Tütün var mı?" diye sordu Ditmar'a.

"Tabii ki var."

"Tuvalette içebilir misiniz lütfen," diye rica etti Narine.

Artyom tavuğu dışarıya çıkardı, tuvalete kapandı, klozete oturdu, düşman tütününden bir sigara sardı, kibritle yaktı, dumanı çekti ve içindeki öfkeyi yavaşça dışarı çıkarmaya başladı. Sakinleşmesi gerekiyordu.

Sonra duvar ve bu duvarı ısıtan şahane halı gözüne çarptı.

Halının tüylerini eliyle yokladı: Acaba gerçekten soğuk muydu? Hayır. Öyleyse neden duvara asılmıştı? Parmaklarını halının altında gezdirdi. Duvar da gayet normaldi, soğuk falan değildi. Narine neden yalan söylemişti?

Artyom aceleyle sigarasını bitirdi, izmariti klozete attı ve dışarıya kulak kabarttı: İçeride kimseyi gırtlaklıyorlar mıydı? Görünüşe göre hayır. Şakacı Ditmar kahkahalar atıyordu.

Klozetin üzerine çıktı, halının duvara tutturulduğu yeri aradı, zorla kaldırdı ve çıkardı.

Orada ne bulmayı düşünüyordu?

Kilidini altın anahtarla açabileceği bir saray kapısı mı? Bu istasyondaki Pinokyolar için sihirli dünya halının bu tarafında başlıyordu, peki diğer tarafta ne vardı?

Hiçbir şey yoktu. Halının arkası alçı sürülmüş tuğlalarla örülü bir duvardı. Halı sadece ortama renk katıyordu.

Şimdi bu ağır, hiçbir işe yaramayan halıyı tekrar asması, ilmekleri çivilere denk getirmesi gerekiyordu. Ama bunu yapmayı hiç istemiyordu.

Artyom halıyı asmak yerine alnını ve yanağını bu aptal, pürüzlü duvara yasladı. Hiç serinlik vermemişti. Sigara daha iyi gelmişti.

Ama.

Orada bir şey vardı. Yanılıyor olabilir miydi?

Kafasını çevirdi ve kulağını duvara yasladı.

Duvarın arkasında, diğer tarafta sessiz bir uluma duyuluyordu.

Arkadan gelen uluma ve bağırma sesleri duvar kalın olduğu için zar zor duyuluyordu. Ama bağırışlar vahşi ve korkunçtu. Çok değil sadece bir saniye nefes alabilmek için susuyor, sonra yeniden başlıyordu. Birileri ağlıyor, anlaşılmaz bir şekilde yalvarıyor, sonra tekrar uluyordu. Arada bir susuyor, boğulur gibi oluyor ve çığlık atıyordu. Sanki birini kızgın yağda pişiriyorlardı.

Artyom kulağını duvardan çekti.

Ne vardı orada?

Şillerovskaya istasyonu. Bu, oraya giden geçitti. Ama Şillerovskaya yeniden inşa edildiği için şimdi bir çıkmaz sokaktı. Tverskaya'daki kazamatlar yıkılmış, Puşkinskaya-Şillerovskaya'da yeniden yapılmıştı. Reform dedikleri işte bundan ibaretti.

"Hey, Ştalker, ne oldu?" Kapının arkasından Ditmar'ın sesi duyuldu.

"Tuvaletteyim! Geliyorum."

Artyom doğruldu ve klozetin devrilmemesini umarak halıyı kaldırdı. Kollarındaki güç tükenmeden ilmekleri çivilere geçirdi.

Dikkatlice ve sessizce aşağıya indi.

Tuvalete yine bir sessizlik çöktü.

Artık birileri gelip huzur içinde tuvalet ihtiyacını giderebilirdi.

* * *

"Daireyi nasıl buldun?" Ditmar hâlâ dışarıda bekliyordu, galiba o da sıkışmıştı.

"Şahane."

"Laf aramızda, yakınlarda aynısından bir tane daha var. Hem de boş."

Artyom gözlerini ona dikti.

"Sosyal konut. Tadilatı da bitmek üzere. Biz askerlere de belirli bir kota ayırıyorlar. Böyle bir yerde yaşamak istemez miydin?"

"Rüya gibi olurdu."

"Lejyon'un bir kahramanı olarak seni ödüllendirebiliriz mesela. Üstün cesaretinden ötürü. Diğerlerine örnek olması için."

"Ne tür bir kahramanlık?"

Ditmar yine sırıttı.

"Senin ihtiyara biraz yüklendiğimiz için mi keyfin kaçtı? Buna gerek yok, sadece denemek istedik. Nasıl tepki vereceğini yokladık. Ve sınavı geçtin."

"Ne tür bir kahramanlık?"

"Dairenin ayrı bir tuvaleti de var. Kulağa hoş geliyor değil mi? Ayrıca asker maaşı alacaksın. Böylece yukarı çıkmaya bir son verebilirsin. Doktorun söylediklerini hatırla."

"Ne yapmam gerekiyor?"

Astsubay, sigarasının külünü yere attı. Tekrar Artyom'a

baktı, bu defa bakışları donuktu. Gülümsemesi kaybolmuştu ve ifadesiz yüzündeki siyah ben, mermi deliği gibi görünmeye başlamıştı.

"Kızıllar Teatralnaya'yı ele geçirecek. Daima tarafsız kalan bu istasyon onların boğazına takılan bir kemik gibi. Okotni Ryad ve Ploşad Revolyutsi onların elinde, ama bu ikisi arasında doğrudan bir geçiş yok. Geçiş yalnızca Teatralnaya'dan sağlanabilir. Edindiğimiz bilgiye göre arada bağlantı oluşturmak istiyorlar. Fakat buna izin veremeyiz. Teatralnaya buradan sadece bir tünel uzakta. Bir sonraki hedefleri Rayh olacaktır. Beni dinliyor musun?"

"Dinliyorum."

"Teatralnaya'yı onlardan kurtarmak için bir operasyon planlıyoruz. Her şey hazır. Kızıllar ordularını göndermeden önce Teatralnaya ile Okotni Ryad arasındaki tüm geçitleri kapatmak zorundayız. Toplam üç geçit var. Girişteki hole giden üstteki geçit sana ait. Tverskaya Caddesi'nden geçerek yukarı çıkarsın. Girişteki hole mayın yerleştireceksin. Sonra telsizini kuracak ve rapor tutacaksın. Ve bizden gelecek sinyali bekleyeceksin."

Artyom, astsubayın sigarasından çıkan dumanı içine çekti.

"Peki, kendi adamlarınızı neden göndermiyorsunuz? Sizde Ştalker yok mu?"

"Kimse kalmadı. İki gün önce, dört kişiden oluşan bir grubu görev için yukarı gönderdik, ama hiçbir iz bırakmadan ortadan kayboldular. Diğerlerini eğitmek içinse yeterli zaman yok. Bir an önce harekete geçmeliyiz. Belki de bizimkiler Teatralnaya'da ifşa olmuşlardır. Bu durumda Kızıllar her an saldırabilirler."

"Peki Teatralnaya'daki giriş holü... Açık mı? Yoksa kapatılmış mı?"

"Biliyor olman gerekmez mi? Senin bölgen değil mi orası?"

"Evet, benim bölgem."

"Ee, yapacak mısın?"

"Eğer ihtiyar da benimle gelirse. O bana lazım."

"Unut bunu." Astsubay gülümsedi. Mermi deliği tekrar bene dönüştü. "Benim ona daha çok ihtiyacım var. Eğer telsizden zamanında irtibata geçemezsen, lanet geçidi zamanında havaya uçurmazsan veya zamanında dönmezsen, başka birini... Tıbbi muayeneden geçirmem gerekecek."

Artyom ona bir adım daha yaklaştı.

Ditmar ıslık çaldı ve birden kapı açıldı, bir dakika sonra siyah üniformalı, elleri silahlı üç adam daireye gelmişti. Artyom'u nasıl delik deşik edeceklerini çok iyi biliyor gibi görünüyorlardı.

"Kabul et," dedi astsubay. "Çok büyük bir işe katkı sağlayacaksın. İyi ve gerekli bir iş."

9

TİYATRO

Buğulanmaması için gaz maskesinin camına tükürerek parmağıyla sildi. Telsizin düğmesini açtı, cızırtıları dinledi ve gereken frekansı ayarladı.

"Tamam."

"Bir saat sonra tekrar irtibata geçilecek. O zamana kadar her şeyin hazır olması gerekiyor."

"Ben açık alandayım. Bir saatin garantisini veremem."

"Eğer bir saat sonra irtibata geçmezsen ya kaçmış ya da gebermişsindir. Her iki durumda da senin ihtiyar bize lazım."

"Kendi adamlarınıza üç gündür ulaşamıyorsunuz, ama beni..."

"Başarılar."

Tekrar boş cızırtı.

Bir dakika daha oturdu. Telsizi dinledi, kolu çevirdi; sanki ne duyacaktı ki? Sonra sırt çantasını kapattı, elini dikkatlice

kayışın altına geçirdi, ayağa kalktı ve onu yaralı bir çocuk gibi nazikçe taşıdı. İçinde on kilogram patlayıcı vardı.

Çizik çizik olmuş cam kapıyı itti ve üstü kapalı geçide çıktı. Burada ucu bucağı olmayan, sıralı büfeler vardı ve istisnasız bütün vitrinler parçalanmıştı, her taraf kirli ve lekeliydi. Uzaktan fark edilmemesi için fenerini açmadı. Acaba diğer Ştalkerler nerede yakalanmıştı? Dört adam. Hepsi de silahlı, telsizli. Ve bir tanesi bile, telsize tek bir sinyal gönderememişti.

Büfelerin yanından geçerek duvar boyunca ilerledi. Acaba bir zamanlar buralarda ne satılıyordu? Kitap veya akıllı telefon olsa gerek. Metroda bu akıllı telefonlardan o kadar çok var ki... Onları kiloyla satıyorlardı ve neredeyse hepsi bozuktu. Geçmişte insanlar yakınlarını aramak için satın almış olmalıydı onları. Küçük yassı kutuyu kulağına tutuyorsun ve oradan annenin sesi geliyor. Artyom küçükken Prospekt Mira'da böyle bir telefon alması için Suhoy'u zorlamıştı. Hatta çalışan bir telefonu olmuştu. Artyom bu telefonla altı ay boyunca oynamış ve bataryası çürüyene kadar battaniyesinin altından annesini aramıştı.

Sonra, üç yıl boyunca da kırık bir telefondan aradı annesini.

Şimdiyse... Eğer biriyle konuşmak istiyorsa bu ağır cihazı yanında taşıması gerekiyordu. Ve eğer öbür dünyayı aramak mümkün olsaydı... Öbür dünyayı aramak çok hoş olurdu, değil mi?

Gözlerini kısarak merdivenleri çıktı. Ortalık alacakaranlıktı.

Merhaba, Moskova.

Dünya kollarını açmıştı. Dev bir meydanda yanmış ve kömürleşmiş onar katlı taş binalar yükseliyordu, Tverskaya Caddesi çarpışmış, paslı arabalarla doluydu. Arabalar, bir yusufçuğun kanatlarını andıran kapılarını açıp kapayarak trafikten kurtulmaya çalışmış gibi görünüyordu. Tamamen par-

çalanmışlardı: Koltukların içi dışına çıkmış, bagajlar kırılmıştı. Tverskaya'yı kesen pek çok bulvar vardı, bunların her biri karmaşık yolun iki tarafına yayılmış siyah bir orman gibiydi. Sanki halkayı tamamlamak için araba hurdalarını itiyorlardı.

Evlerin üzerinde dev reklam panoları vardı. Eski insanlar olmasa artık kimse bunların ne reklamı olduğunu anlamazdı. Saat reklamı mıydı? Maden suyu mu? Kıyafet mi? İnsan büyüklüğündeki çarpık Latin harfleri artık hiçbir şey ifade etmiyordu. Eski jenerasyondan biri açıklamadığı sürece Artyom da bunların ne reklamı olduğunu bilmezdi. Basit bir sihirbazlık gösterisinden başka bir şey değildi. Bu panolarda gösterilenleri şimdi ağaçların iskeletleri, siyah dalları, sokak köpekleri, bozkırlar, yağmacılardan geriye kalan kemikler satın alabilirdi.

Artyom çalılıklara baktı: Kimse var mıydı? Belki de çok yaklaşmamak daha iyi olurdu. Şehir ölü gibi görünüyordu, ama tam teçhizatlı dört savaşçıyı birileri yemiş olmalıydı. Teatralnaya sadece on beş dakika uzaktaydı. Ortadan kaybolan Stalkerler de aynı şeyi düşünmüştü herhalde. Burada değilse bile yolun ilerisinde bir şeyler olmuştu.

Evler boyunca mı yoksa caddenin ortasında mı ilerlemeliydi? Eğer arabaların arasından geçerek yolda yürürse fark edilirdi. Kaldırımdaysa sürekli kulak kabartmalı ve etrafa göz gezdirmeliydi, evlerin gerçekten boş olup olmadığını bilemezdi. VDNKh istasyonunda, evinde olsa, Artyom her köşeyi bilirdi, ama burada...

Makineli tüfeği rahat tutabileceği bir şekilde omzuna astı, sapını tuttu ve kaldırımda yürüyerek devasa vitrinleri olan iki katlı binaların yanından geçti. Caddeye doğru asfalt, küçük cam parçalarıyla kaplanmıştı, mağaza vitrinlerindeki mankenler birer cinayet kurbanı gibi yerde uzanıyordu. Mankenler de çeşit çeşitti. Bazıları insanlara; parlak koyu plastikten yapılmış olan ve yüzleri, burunları ile ağızları bulunmayanlar

ise Karaderililere benziyordu. Hepsi yerde yatıyordu. Hiçbiri bir yere gitmemişti.

Bir bijuteri mağazası ile giyim mağazası yağmalanmış, ne sattığı bilinmeyen bir mağaza da hem yağmalanmış hem de yakılmıştı. Yolun karşı tarafındakiler de aynı durumdaydı. Tverskaya güzel bir caddeydi. Vaktinde bu civardaki istasyonlarda yaşayanlar şanslıydı. Ama ne yazık ki hiç gıda mağazası yoktu.

Evler kalın bir duvar gibi duruyordu. Akşam karanlığı, bir ceket gibi üzerlerini örtmüştü. Tverskaya kocaman bir tünel, donmuş bir nehri andıran yol ise tren rayı gibi görünüyordu.

Bu tünelin sonunda, Devrim Müzesi ile Kremlin'in kuleleri, köpek dişleri gibi yükselip göğe uzanıyordu. Kulelerin üzerindeki yıldızlar sönmüş, bütün büyülü güçleri tükenmiş, geriye sadece kirli bulutların önünde siyah kâğıttan yapılmış gibi görünen siluetleri kalmıştı.

Bir de her yer sessizdi.

Metroda asla olmayan, derin bir sessizlik vardı.

"Ne dersin, Şenya? Muhtemelen şehir eskiden oldukça gürültülüydü. Tüm bu arabalar kükrüyor ve birbirine korna çalıyordu! İnsanlar bağrışıp duruyorlardı. Elbette herkes, kendisinin söyleyecek daha çok şeyi olduğuna inanmıştır. Ve tıpkı kayalıklarda olduğu gibi bu evlerden gelen yankılar... Ama artık hepsi sustu. Belki de bunun olması o kadar da önemli değildi. İnsanların birbirine veda edememiş olması çok yazık. Önemli olan tek şey buydu."

Artyom birden ileride bir şey gördü.

Kaldırımda.

Bu bir vitrin mankeni değildi. Mankenler böyle yumuşak yatamazdı. Onlar daima kaskatı oluyor, kolları bükülmüyor, bacakları dümdüz duruyor, sırtları da sopa yutmuş gibi olu-

yordu. Gördüğü şeyse bir çocuk gibi bacaklarını karnına çekmişti. Ve ölüydü.

Artyom hızla etrafına bakındı. Kimsecikler yoktu.

Yerdeki adamın üzerinde siyah renkli kimyasal koruyucu üniforma vardı. Otomatik tüfeği elindeydi. Kaskı yakınında bir yere düşmüştü. Bakışları asfalttaki kurumuş kana sabitlenmişti. Boynunda bir mermi izi vardı. Yakından bakınca karnından da yere kan aktığı görülüyordu. Demek ki onu önce yaralamışlar, ardından da bir kez daha ateş ederek işini bitirmişlerdi. Çok acı çekmiş olmalıydı; ölmeyip yerde sürünmeye çabalarken arkasını dönecek, kendini kimin vurduğunu görecek durumu olmamıştı. Gerçi bunu pek de umursamış gibi değildi.

İşte ilki.

Demek ki onları kimse yememiş.

Silahını almamışlardı. Bu konuda kendilerinden eminlerdi. Çok ilginç.

Artyom cesedin yanına oturdu ve silahı almaya çalıştı. Ama ölü adamın elleri donmuştu, parmaklarını kırmak da işe yaramazdı. Peki öyleyse, tüfeğin sende kalsın, dedi kendi kendine.

Sadece şarjörü çıkardı, bir tane de yedek buldu. Bu Artyom'un moralini yükseltti. Sanki Ditmar operasyon için ona avans ödemiş gibi olmuştu. Ştalkerler yağmaya inanmazlardı. Ştalker eğer bir cesedin üzerindeki mühimmatı alıyorsa, bunun üzerine şöyle bir düşünür. Sonuçta mermiler yerde ölü yatan bir adamın işine yaramaz. Hem şarjörünün iyi bir amaç için kullanılacak olması onu da mutlu ederdi.

Şimdi olabildiğince çabuk yoluna devam etmesi gerekiyordu.

Bu zavallıya nereden ateş etmişlerdi? Neden diğer üç arkadaşı durmamış, yaralıyı sığınağa taşımamıştı?

Yoksa kurşun onlardan mı gelmişti? Eğer öyleyse, bir yer-

lerde kayıtlı olması muhtemel bu silahı neden onun üzerinde bırakmışlardı? Aceleleri mi vardı? Pek çok soru geliyordu aklına. Ne var ki bu soruları onlara yöneltmek artık imkânsızdı.

Üç yüz metre ileride ikinci adamı buldu. Ölü bir adam gibi sırt üstü yatıyordu. Son saniyelerini yaşarken gökyüzüne bakmak istemiş, ama başarılı olamamıştı: Kurşun, gaz maskesinin bir merceğini delip geçmişti, diğer mercekse içeriden kahverengi bir sıvıyla dolmuştu.

Bir su birikintisinin içinde yatıyordu. Bu adam da aynı şekilde ölmüştü: Önce uzaktan ateş edilmiş, sonra yakınına gelerek işi bitirilmişti.

Belli ki arkadaşları burada da fazla kalmamışlardı.

Uzakta bir şey göründü.

Kuvvetli esen rüzgârla birlikte bir uğultu duyuldu. Motor sesi gibiydi. Ne olduğu tam olarak anlaşılmıyordu; hava, filtreden büyük bir gürültüyle giriyor, gaz maskesinin lastiği de kulaklarını kapatıyordu.

Artyom hızla cesedin üzerindeki şarjörü de aldı, arkasını duvara verdi ve telaşla ilerlemeye başladı. Etrafını tekrar tekrar kontrol etti. Okotni Ryad'a yarım kilometre kalmıştı. Artık hiçbir yerde oyalanmaması gerekiyordu.

Üçüncü adamı tesadüf eseri, göz ucuyla fark etti. Bu adam açık alandan ayrılıp bir lokantanın içine saklanacak kadar zekiydi. Ama bütün duvarlar cam iken nasıl saklanabilirdi ki? Elbette onu da takip etmişler ve öldürmüşlerdi. Adam delik deşik olmuştu. Muhtemelen onu saklandığı masanın altından çıkarmışlar ve işini bitirmişlerdi.

İşte şimdi gürültü gayet net duyuluyordu.

Bir motor kükremesiydi bu.

Artyom nefesini tuttu ama faydası olmadı. Gaz maskesini çıkardı -bir yıl sonra neler olacağı artık kimin umurundaydı ki?- ve daha iyi duyabilmek için kulağını rüzgâra karşı

döndü. Boğuk gürültü yeniden duyuldu. Uzakta bir yerlerde, evlerin arkasında biri gaza basıyordu.

Çalışır vaziyette bir araba mı? İyi ama kimdi bu?

Artyom tüm gücüyle yerinden fırladı.

Demek onlara da böyle olmuştu.

Bu yüzden kaçmışlar ve kurtulma şansları olmamıştı.

Onları teker teker yakalamış ve işlerini bitirmişlerdi, adamların her biri sıra kendisine gelene kadar iki veya üç yüz metre kadar kaçabilmişti. Peki ama Ştalkerler neden hiç ateş etmemişlerdi? Neden bir mağazanın içine saklanıp kendilerini savunmamışlardı?

Teatralnaya'ya yetişeceklerini mi ümit etmişlerdi?

İlk başta sırt çantasını fazla sallamak istemiyordu, ama motor aniden ve oldukça net bir şekilde Artyom'un hemen arkasındaki yolda kükredi. Artyom hiç arkasına bakmadan ve duraklamadan hızla koşmaya başladı. Sırt çantasındakilerin patlaması, önce uzaktan vurulup sonra yakından işinin bitirilmesinden daha kötü değildi. Artık patlasa da olurdu.

Sonra ses daha net duyuldu: Bir değil iki motor çalışıyordu. Biri arkasında, diğeri de yan tarafta... Öyle gibiydi. Sokağın bu tarafında ve karşı tarafında. Onu kıstıracaklar mıydı?

Bu kim olabilirdi? Kim?

Saklanmalı mıydı? Evlerden birine mi girmeliydi? Kaçıp dairelerden birine mi sığınmalıydı? Hayır... Evlerden hiçbirinin girişi caddeye bakmıyordu. Sadece yakılıp yıkılmış, boş vitrinler vardı.

Dönemece çok az kalmıştı.

Arkasında Okotni Ryad başlıyordu... Sonra Duma'nın[16] yanından geçiliyordu... Ardından varmış olacaktı.

Dördüncü Ştalker'i Tverskaya'nın hiçbir yerinde göremeyişti; demek ki köşeyi dönebilmişti, yani Artyom da dönebilirdi ve dönmeliydi.

[16] Devlet Duması: Rusya parlamentosunun aşağı kanadına verilen ad.

İleride kendi uzun ve bulanık gölgesini gördü. Ve ışığı.

Arkasından farları açmışlardı. Belki de projektördü?

Sanki biri boğazından içeri dikenli bir tel sokuyordu. Sanki Artyom'un broşlarını temizlemek istercesine, bir şişe fırçası gibi teli ileri-geri oynatıyorlardı.

Kendini daha fazla tutamadı ve koşarken arkasına baktı.

Arkasındaki bir arazi aracıydı. Sokak paslı hurdalarla dolu olduğu için kaldırımda ilerliyordu. Birden büyük bir gürültüyle durdu; bir şey ilerlemesine engel oluyordu.

Artyom soğuk havayı içine çekerek köşeyi döndü.

O sırada yan taraftan ikinci motorun sesi duyuldu.

Bu bir motosikletti.

Devlet Duması koskocaman bir mezar taşı gibi ağır ve sağlam bir şekilde duruyordu; alt katı kasvetli granitten, üst katlarıysa gri taştan yapılmıştı. Altında kim gömülüydü acaba?

Motosiklet ileriye fırlamış, Artyom'un hizasında ilerlemeye başlamıştı. Motosikletteki kişi yolundan sapmadan sol kolunu uzatarak rastgele ateş etti, duvarlardan seken kurşunların vızıldamaları duyuluyordu. Artyom, kurşunların hedefi olmaktan güçlükle kurtuluyordu.

Artyom da durmadan ve hızını kesmeden silahını motosiklettekine doğrultarak ateş etmeye başladı ama isabet ettiremedi. Ama motosikletli, kör kurşuna denk gelmemek için gaza bastı ve daha sonra geri dönmek üzere ilerleyip gözden kayboldu.

Arkadan yine motor kükremesi duyuldu. Arazi aracı, karşılaştığı engelden kurtulmuştu.

Teatralnaya'nın girişine sadece yüz metre kalmıştı. Giriş açık mı, Tanrım? Yüce İsa, giriş açık mıdır?

Sen varsan açık olması lazım! Sen varsın değil mi?!

Dördüncü ve sonuncu Ştalker kapının önünde yatıyordu. Daha doğrusu kapalı kapıya sırtını yaslamış oturuyordu.

Ümitsiz bir halde oturmuştu, delik deşik olmuş karnına ve ellerine, parmakları arasından akıp giden hayatına bakıyordu.

Artyom kapılara doğru koştu, önce birini, sonra ikinci ve üçüncüsünü çekti.

Motosiklet giderek yükselen sesiyle yaklaşıyordu. Sonra arazi aracı virajı döndü, galiba zırhlıydı. Artyom daha önce böyle bir araç görmemişti. Metrodaki hiç kimsenin böyle bir aracı olamazdı. Yerin altındaki aptal imparatorluklardan hiçbirine ait olamazdı.

Sırtını kapıya dayadı, tüfeğini kaldırdı ve dar ön camı hedef almaya çalıştı. Ama böyle bir şeye ateş etmenin anlamı yoktu. Aracın üzerinde, kapalı atış poligonlarındaki hedef figürlerine benzer küçük ve hareketli bir şey belirdi. Artyom'un başının yanından vızıldayarak geçen bir kurşun, kapının camında yuvarlak bir delik açtı. Bu bir keskin nişancıydı. Sonu gelmişti.

Art arda rastgele ateş etti.

Aracın üstünde bir projektör yandı. Gözlerine vuran ışık görüşünü engelliyordu. Artık nişan alamazdı. Bu, havaya boş yere ateş etmek gibi olacaktı.

Birazdan bitecek. Birazdan her şey bitecek.

Şimdi keskin nişancı onu hedef alacak. Artyom gözlerini kıstı.

Bir.

İki.

Üç.

Dört.

Motosiklet ileri fırladı, sonra fren yaparak aniden ve sessizce durdu. Artyom kolunu gözüne siper ederek bir şeyler görmeye çalıştı. Hayır, ikisi de sağdı. Hareket etmiyorlardı ve ışıkları doğrudan Artyom'un üzerine düşüyordu.

"Hey! Ateş etmeyin!" dedi çatallanan sesiyle.

Ellerini kaldırdı. Lütfen, beni esir alın.

Artyom'un ne dediği onların umurunda değildi. Kendi aralarında konuşmadan anlaşıyor gibilerdi. Onu yakalamaya da niyetleri yoktu sanki.

"Siz kimsiniz?!"

Altmış yedi. Altmış sekiz. Altmış dokuz.

Motosiklet aniden ileri hareket etti ve egzozundan mavi dumanlar çıkararak gözden kayboldu. Arazi aracı da onu takip etti. Projektörlerini kapattı, geri vitese aldı ve dönüp alacakaranlığın içinde kayboldu.

Tanrım, demek gerçekten varsın, öyle mi? Varsın demek? Yoksa infaz mı edilecekti?

Sevinçten ve şaşkınlıktan dördüncü kurbanı ayağıyla dürttü: Sen o kadar şanslı değildin, ha? Ceset yana eğilerek devrildi. Yanında, içinden kablolar çıkan bir çanta vardı. Mayın. Bunu yaptığın için seni cezalandırabilirim diyordu sanki Artyom'a.

Artyom suçunu itiraf etmeden özür diledi.

Birden aklına bir şey geldi ve cesedin üzerini aradı.

Zırhlı araçta bulunanlar henüz fikirlerinden caymamışken, tekrar hızlıca koşmaya başladı. Tüm kapıları çekiştirdi, en azından biri açık olmalıydı! Sonra yan tarafta açık bir kapı buldu ve içeri süzüldü. Kaygan merdivenlerden aşağı indi ve biraz soluklanabilmek için oturdu. Ölmeyeceğine ancak o zaman emin oldu. En azından diğerleri gibi ölmeyecekti.

Merdivenler onu, turnike ve bilet gişelerinin olduğu salona götürdü. Salondan ilerleyen iki yol vardı: Biri boş ve çökmüş yürüyen merdivenlerle aşağıdaki Okotni Ryad istasyonuna, diğeri de bir ucu kapalı tünelle Teatralnaya'ya gidiyordu. Artyom'un asıl korkusu, Kızılların burada, arazi aracındakilerin yarım kalan işini tamamlayacak bir devriye bulundurmalarıydı. Ancak geçit korunmuyordu: Görünen o ki aşağıdaki istasyonda sadece hava sızdırmaz kapıları kapat-

mışlardı. Radyasyona maruz kalmamak için yukarıya çıkmıyorlardı; tıpkı VDNKh istasyonunda olduğu gibi.

Artyom mayını çıkarıp baktı. Onu burada nasıl çalıştıracaktı?

Mayın da tıpkı güç gibi aptal ve korkunçtu. Bu, sayıları henüz belli olmayan insanlar üzerinde Artyom'a verilmiş bir güçtü.

Onunla ne yapacaktı?

* * *

Teatralnaya'nın girişine giden tünelde hızla ilerledi. Burada da her yer kapatılmış, kilitlenmiş ve önüne tuğla örülmüştü, ama Ştalkerlerin yukarıya çıkabilmesi için bir kapı açık bırakılmıştı. Artyom koruyucu maskesini taktı ve çılgınca kapıya vurmaya başladı. Beş dakika sonra aşağıdaki istasyondan biri yukarı geldi. Başta kapıyı açmaya razı olmadı, Artyom'u sorguladı ve onun yalnız olduğuna inanmak istemedi. Sonunda belgelerini almak için kapıyı araladı ve Artyom, ölen adamın üzerinden aldığı pasaportu aradan uzattı.

"Çabuk aç! Yoksa büyükelçiye şikâyette bulunacağım! Aç diyorum, duyuyor musun? Az kalsın beni öldüreceklerdi! Rayh'ın subayını! Bundan sen sorumlu olursun! Aç diyorum aptal herif!"

Nihayet söylediklerine inanmışlardı. Kimlik doğrulaması yapmak için maskesini çıkarmasına bile gerek kalmamıştı. İnsanın arkasında yamyam bir devletin olması ne güzeldi! Attığı her adımda Demir Lejyon'un kendisiyle birlikte yürümesi ne güzeldi. Bu bir hayatta kalma şekliydi.

Artyom, nöbetçilerin akıl edip sırt çantasını kontrol etmelerine fırsat vermedi, pasaportu ellerinden kaptı ve aşağı inerken omzunun üzerinden bakarak onların bilmesine gerek olmayan önemli bir işi olduğu mesajını verdi.

Aşağıya iner inmez bir köşeye saklandı, yılanların deri değiştirmesi gibi yeşil renkli kimyasal koruyucu kıyafetini çı-

kardı ve gaz maskesini geçici olarak bir yerlere tıkıştırdı. Ama telsizi bırakmadı.

Kırk dakika sonra Ditmar'la irtibata geçmeliydi. Telsiziyle hâlâ bir yerlerde insanların hayatta kaldığını duymuş olan adamı -Piyotr Sergeyeviç Umbah'ı- bulmalıydı. Ve Kızıllar buraya gelmeden önce Piyotr Sergeyeviç'i istasyondan çıkarmalıydı.

Artyom, peşinden koşan biri var mı diye arkasına baktı. Hayır, hiç kimse yoktu. Muhtemelen Artyom'u çoktan unutmuş, kendi işlerine dönmüşlerdi. Herhalde sabotajcıları tutuklamaktan daha önemli işleri vardı. Tuhaf, işleri neydi ki?

Ancak o zaman Teatralnaya'nın gerçekte ne olduğunu hatırladı.

İstasyonun küçük, rahat ve alçak tavanlı bölümü aslında bir tiyatro salonuydu. Neredeyse tamamına sandalyeler dizilmişti, kadife perdeli sahnenin önüneyse küçük masalar konulmuştu. Kemerlere de perde asılmıştı ama kadife değil, daha sıradan bir kumaştandı. Tavandan, metro hattındaki istasyonları gösteren levhalar yerine "Bolşoy Tiyatrosu'na hoş geldiniz" yazan loş ışıklı dikdörtgen tabela sarkıyordu.

İstasyon sakinleri, her iki rayda duran metro trenlerinde yaşıyorlardı. Trenlerden biri, tüm dünyada elektriğin gittiği anda istasyonda duruyordu, diğeriyse Novokuznetskaya'ya gitmek üzere tünele henüz girmişti. Buna rağmen ortam ev havası veriyordu. Su yüzeyindeki inşaat kerestelerinin üstünde veya cehennemin yanı başındaki sosyal konutlarda yaşamaktan iyiydi.

Bu trenler hiçbir yere gitmese de, pencereleri her zaman bir tek manzaraya -taş ve toprak- açılsa da, istasyon sakinlerinin mutlu bir yaşamı vardı: Gülüyor, şakalaşıyor, birbirlerinin poposunu çimdikliyor ve bundan rahatsızlık duymuyorlardı. Sanki kompartımanlarında, makinistin hoparlörle yirmi yıldan uzun süren gecikme için özür dilemesini

bekliyorlardı. Trense yola çıktıkları günde, yani dünyanın sonundan bir gün önce gitmeyi hedefledikleri istasyona hareket edecekmiş gibiydi. Şimdilik burada var olmaya adapte olmuşlardı.

Etrafta, üstü başı kirlenmiş çocuklar koşuşturuyordu. Her birinin kendi masalı vardı, plastik izolasyon borularını kılıç gibi kullanarak birbiriyle savaşıyor, eski piyeslerden duydukları süslü cümlelerle birbirine saldırıyor, sulu boyayla boyanmış karton aksesuarlar için ölümüne dövüşüyor, kıkırdıyor ve çığlık atıyorlardı.

İstasyondaki herkes tiyatrodan besleniyordu. Bazıları oynuyor, bazıları dekor tasarlıyor, bazıları misafirleri ağırlıyor, bazılarıysa sarhoşları savıyordu. Peronlarda gözlüklü ve eşarplı kadınlar dolaşıyor, ellerindeki biletleri sallayarak çatlak sesleriyle bağırıyorlardı: "Bugünkü oyun için biletler! Son koltuklar!" Peronun sonuna kadar gidip Novokuznetskaya'ya giden tünele bakıyorlardı: Oradan kaç aptal daha gelecekti?

Artyom ise diğer yönle ilgileniyordu.

Her iki tünelin ucu da Tverskaya'ya ve Rayh'a çıkıyordu. Karanlıkta bir yerde muhtemelen siyah üniformalılar dikiliyor ve yürüyüş emri için bekliyorlardı. Belki sert adımlarla buraya varmak için on beş dakika yürümeleri gerekecekti. Ama benzinle çalışan bir drezine binerlerse iki dakika sürerdi. Artyom telsizle Ditmar'a her şeyin hazır olduğunu bildirdikten iki dakika sonra hücum birliği burada olacaktı.

Salonun ortasında birbirinin aksi yönünde yukarıya giden iki merdiven vardı: Her ikisi de Kızıl Hat istasyonlarına gitmek için kullanılıyordu. Biri komünistler tarafından eskisi gibi tekrar Prospekt Marks adı verilen Okotni Ryad'a, diğeriyse Ploşad Revolyutsi'ye çıkıyordu. Eskiden bu istasyon Arbatsk-Pokrovskaya hattına aitti, ama Hansa ile birinci savaştan sonra Kızıllar Biblioteka Lenina hattının karşılığında onu almışlardı.

Her iki geçit de taşınabilir metal parmaklıklarla çevrelenmişti. Parmaklıkların arkasında, soluk yeşil üniformaları ve üzerinde parlak yıldız arması olan kırmızı renkli kepleriyle Kızıl Ordu askerleri duruyordu. Birbirlerine on adımlık mesafede karşılıklı duruyor ve şakalaşıyorlardı. Burası, istasyonun üzerinde kimsenin otoritesinin olmadığı tarafsız bölgesiydi. Bu on adımlık yer ayrıca Bolşoy Tiyatrosu'nun bir parçasıydı.

İşte Teatralnaya'da hayat böyleydi: Kızıl Hat ile Rayh'ın iki ileri karakolu arasında sıkışmış bir hayat. Örsle çekiç arasında. Ama o güne kadar bir şekilde kaderden kaçmayı, kurnazlık etmeyi, savaştan uzak kalmayı ve tarafsızlığını korumayı başarmıştı.

Yaklaşmakta olan fırtınayı sadece Artyom hissediyor gibi görünüyordu. Başka hiç kimse kaçınılmaz olan katliamı görmüyordu. Sıkışıp kalmış vagonlar boyunca uzanan gezinti yerlerinde, kollarında gamalı haç olan izinli demiryolu subayları eşlerini gezdiriyor ve hemen bir adım ötede, tiyatronun kafesinde, Lenin Metrosu Komünist Parti Genel Sekreteri yoldaş Moskvin'in şerefine kadeh kaldıran yeşil üniformalı subaylara selam veriyorlardı. Hepsi göğüs ceplerinde giriş biletleri taşıyordu. Herkes temsili izlemek için oradaydı.

Herkes mi? Hayır, herkes değil. Gelecek işarete göre Okotni Ryad'a giden geçitleri kapatmak ve insanların boğazını kesmek gibi bir görevlerle orada bulunanlar da vardı. Merkezdeki geçişin dışında burada iki geçit daha vardı: Biri peronun en sonundaydı, diğeriyse yukarıda, girişteki holün üzerinden geçiyordu. Her üçünü aynı anda bloke etmek zordu. Ditmar aptalca bir operasyon planlamıştı.

Artyom'a verilen görevin zorluğu ise başka sebeptendi.

Tuvalette yapılan o görüşmeden itibaren Ditmar, Artyom'un Homer'le bir saniye bile yalnız kalmasına izin vermemişti. İhtiyar ona, telsizcinin görünüşü, işi ve yaşadığı yerle

ilgili bilgi verememişti. Onu bul Artyom. İyi ama kimi? Tanımadığı birini. Hem de yarım saat içinde.

"Affedersiniz." Artyom tanımadığı insanların bulunduğu kompartımana sokuldu. "Pyotr Sergeyeviç burada mı oturuyor? Umbah?"

"Kim? Bu ismi daha önce hiç..."

"Pardon."

Komşu kompartımana girdi.

"Pyotr Sergeyeviç? Umbah? Onun yeğeniyim..."

"Şimdi güvenliği çağıracağım... İnsanların evine böyle... Tanya, kaşıklar kilitli mi?"

"Siz o kaşıkları... Aptal herif..."

Her ihtimale karşı iki kapıya daha gitti.

"Pyotr Sergeyeviç'i nasıl bulabilirim?"

"Hımm... Kimi?"

"Umbah, Pyotr Sergeyeviç. Teknisyen. Amcam olur."

"Teknisyen? Amcan? Öyle mi?"

"Galiba telsizci. Burada mı oturuyor?"

"Telsizci birini tanımıyorum. Hımm! Bir Pyotr Sergeyeviç var, tiyatroda mühendis olarak çalışıyor. Sahneyle ilgileniyor. Anladınız değil mi?"

"Onu nerede bulabilirim, söyler misiniz?"

"Orada birilerine sor. Veya yönetmene. Tanrım, anlamak bu kadar zor mu?"

"Hoşça kalın."

"Git hadi. Günümüzün gençleri işte. Kendi işlerini beceremiyorlar."

Salondan müzik sesleri geliyordu. Müzisyenler enstrümanlarını ayarlıyorlardı. Artyom girişe sokulmuştu ki biletleri kontrol etmekle görevli kadın kolunu sıktı.

"Herkes bedava girmek istiyor! Başka derdiniz yok zaten! Küstah herif! Burası Bolşoy Tiyatrosu!"

Mecburen geri dönüp, ölen adamlardan aldığı mermilerle

bilet almaya koştu. Bir yandan da etrafına bakınıyordu: İnsanların arasında bir yerlerde, Novokuznetskaya'dan veya metronun herhangi bir yerinden oyunu izlemeye gelenlerin arasında iki düşman sabotajcı grup olmalıydı. Bir yerlerde, tiyatro severler gibi davranan bombacılar veya örneğin aile babası rolü yapan intihar bombacıları vardı. Rayh uğrunda ölmenin zamanının geldiğine dair işareti alır almaz Kızıl Hat'ın sınır güvenlik kordonuna girecek, saatlerine bakacak ve hepsi aynı anda bombaları patlatacaklardı. Takip eden on beş dakika içinde de Demir Lejyon'un hücum tugayı iki tünelden aynı anda saldıracaktı.

Saatine baktı.

Eğer her şeyi vaktinde yerine getirirse, tam oyunun başlama saatine denk gelmiş olacaktı. Bunu Artyom değil, Ditmar hesaplamıştı. Artyom da yukarıda hayatta kalarak Ditmar'ın planına katkıda bulunmuştu.

Eğer. Artyom hiçbir şey yapmazsa, Homer'in ipini çekeceklerdi. Teatralnaya'ya ise faşistlerin yerine Kızıllar girecekti. Bugün olmazsa yarın. Görünen o ki bir kişi tüm dünyayı az da olsa değiştirebilirdi. Dünya, metro treni gibi ağırdı, kolay hareket ettirilemezdi.

Tekrar Kerberos'un[17] yanına koştu, biletleri dişlerinin arasına tutuşturdu, hatta cebine de birkaç mermi koydu. Kadın, âdeta mermilerden gözü kör olmuşçasına, Artyom'un diğer bekleyenlerin önüne geçerek salona sıvıştığını fark etmedi. Kızıl Ordu nöbetçilerinin yanından hızla geçti ve yüzünü görmemeleri için onlara bakmadı. Sahneye çıktı ve kadife perdenin arasından başını uzattı.

Perdenin arkası karanlıktı. Küçük sahnenin arka bölmesinde, kamelya mı yoksa belirsiz bir renge boyanmış antik bir tapınak mı olduğu anlaşılamayan bir siluet vardı... Artyom

---

Yunan mitolojisinde, yer altındaki ölüler diyarı Hades'in kapısında bekçilik yapan üç başlı köpek.

dokunduğunda kontrplak olduğunu fark etti. Arkasından, oraya geçilip yaşanabileceğini gösterircesine sesler geliyordu.

"İnan bana, ben de başka bir şey sahnelemek isterdim! Mevcut repertuarımızın beni memnun ettiğini mi sanıyorsun? Ama anlaman gerekiyor, bizim durumumuzda...

"Hiçbir şey anlamak istemiyorum, Arkadi. Tüm bu saçmalıktan sıkıldım. Eğer bu metroda, bu dünyada başka bir tiyatro olsaydı hiç düşünmeden oraya giderdim! Tanrı şahidim ki bugün içimden hiç oynamak gelmiyor!"

"Böyle konuşma! Ne yapabilirim ki? Ionesco'nun 'Gergedanlar' oyununu sahnelemek istiyordum. Gerçekten çok iyi bir eser! En önemlisi de kostüm olarak sadece gergedan kafaları gerekecekti, onlar da kâğıttan yapılabilirdi. Sonra anladım ki olmaz! Bu oyun neyi anlatıyor? Normal insanların ideolojinin etkisiyle nasıl hayvana dönüştüğünü anlatıyor. Bunu nasıl sahneleyebilirim? Rayh kendi üzerine, Kızıl Hat da kendi üzerine alınırdı. Bu da her şeyin sonu olurdu! En iyi durumda boykot edilirdik! En kötüsü ise... Ayrıca, gergedan kafalı bu insanlar... Rayh'takiler, ucubelerin ima edildiğini düşünürlerdi. Ve mutantlara duydukları korkuyla dalga geçtiğimizi söylerlerdi."

"Tanrım, Arkadi. Bu tam bir paranoya."

Artyom yavaşça bir adım ilerledi. Karşısına birkaç küçük oda çıktı: Soyunma odası, aksesuarların olduğu ufak bir oda ve muhtemelen gardıroba açılan, kapalı bir kapı.

"Yeni malzeme aramadığımı mı düşünüyorsun? Her zaman arıyorum! Sürekli! Ama klasikleri bir düşünelim. Örneğin 'Hamlet', onda ne görüyorsun?"

"Ben mi? Mesele, asıl senin onda ne gördüğün!"

"Mesele, Kızıl Hat'tan olan seyircilerimizin orada ne gördüğüdür! Konu şu: Hamlet, babasının öz kardeşi tarafından öldürüldüğünü öğreniyor! Yani Hamlet'in amcası tarafından! Bu sana bir şey hatırlatmıyor mu?"

Kapalı kapının arkasında kavga ediyorlardı. Yanındaki odada, kır saçlı, sarkık bıyıklı bir adam masanın üzerine eğilmiş bir şey lehimliyordu. Dumandan gözleri sulanmıştı. Artyom, Umbah soyadlı adamı böyle biri olarak hayal etmişti.

"Hiçbir fikrim yok..."

"Hattın eski genel sekreteri nasıl öldü? Hayatının baharında! Moskvin'in nesi oluyordu? Kuzeni! Buradaki imayı gözleri görmeyen bir aptal bile anlar! Bunu mu istiyoruz? Dinle, Olga, onları provoke etmeye hakkımız yok! Zaten her iki taraf da bunu bekliyor!"

Artyom, sarkık bıyıklı adamın oturduğu küçücük odanın eşiğinde durdu. Adam Artyom'u fark etti ve soran gözlerle ona baktı.

"Pyotr Sergeyeviç?"

O anda birden salonun bir yerlerinden öfkeli, keskin adımlar duyuldu, çizmelerin nalçaları yerleri çiziyordu. Birkaç kişiydi. Susuyorlardı. Artyom nefesini tuttu, kadife perdenin arkasından duyabilmek için kulağını kabarttı.

"Sen sadece bir korkaksın, Arkadicik."

"Korkak mı?!"

"Senin gözünde bütün oyunlar riskli! Söyleşene, neden zavallı 'Martı'yı sahnelemiyoruz? Zavallı, günahsız 'Martı'yı! En azından bu oyunda bana daha iyi bir rol bulunabilirdi!"

"Çünkü onu Çehov yazdı! Çehov! 'Vişne Bahçesi'ni yazan Çehov!"

"Ne var bunda?"

"Sorun tam olarak bu! Wagner değil, Çehov! Vagnerovskaya'daki komşularımızın onlara taş attığımızı düşünecekleri yüzde yüz eminim. Sırf onları iğnelemek için kasıtlı olarak Çehov'u seçtiğimizi düşünecekler!"

Adımlar salonun her tarafına yayıldı.

"İkisi salonu, dördü de kulisi tutuyor," diye fısıldadı biri. "Telsizci buralarda olmalı!"

Artyom ikaz eder gibi parmaklarını dudaklarına koydu, yere atıldı, körü körüne bir yerlere süründü ve tesadüfen sahnenin altında bir boşluk buldu.

Bir telsizciyi arıyorlar. Yani onu, Artyom'u. Nöbetçiler onu hemen yakalamamış, güvenlik birimine haber vermişlerdi. Yeter ki bıyıklı onu ele vermesin!

Kapalı kapının arkasında kavga edenler ayak seslerini duymuyordu.

"Belki 'İhtiras Tramvayı' olur? Stella'yı oynayabilirdim!"

"O oyunda bütün hikâye, Blanch'ın görüntüsünden utandığı için yarı karanlıkta oturması üzerine kurulu!"

"Ee? Anlamıyorum..."

"Sen Führer'in karısıyla ilgili bir şey duymadın mı?"

"Bunlar sadece boş dedikodu!"

"Canım. Olgacığım. Dinle. İnsanlar senin için geliyor... Senin için buradalar... Oyunun tüm biletleri satıldı... Sana sarılabilir miyim?"

"Korkağın tekisin... Sanat anlayışından yoksunsun..."

"Biz tarafsızız, anlıyor musun, tarafsız oyunlar sergiliyoruz! Hiç kimsenin duygularını incitmeyen oyunlar! Sanat insanlara hakaret etmemelidir! Onları teselli etmelidir! Sanat, insanlarda en iyi duyguları uyandırmalıdır!"

Artyom'un kolları uyuşmuş, sırtı ağrımaya başlamıştı. Saatine bakmak için kolunu ışığa tuttu. Kadrana baktı: On dakika sonra irtibata geçerek Ditmar'a mayını ayarladığını söylemesi ve bir sonraki emri yerine getirmesi gerekiyordu.

Kadının sesi daha da yükselmişti.

"Sence, ben onlarda hangi duyguları uyandırıyorum? Ha?"

"Neyi kastettiğini anlıyorum, ama 'Kuğu Gölü'nde de balerinler sahneye çıplak bacaklarıyla çıkıyordu! Ah, keşke onu sahneleyebilseydik... Ama bize açıkça söylediler ki 'Kuğu Gölü' halk arasında askerî darbe ve saray darbelerine ima ola-

rak algılanıyor. Ortam zaten gergin, ne onları ne de diğerlerini sinirlendirmeliyiz! Bir de, senin bacakların... Senin şu bacakların..."

"Seni hayvan. Seni gergedan."

"Hadi, bugün çıkacağını söyle... Oynayacağını söyle... Diğer kızlar da gelmek üzeredir..."

"Onlardan biriyle yatıyorsun değil mi? Zinka'yla yattın mı?"

"Aman Tanrım, ne kadar aptalca! Ben sana sanattan bahsediyorum, sense kalkmış bana... Ben primadonnama âşıkken neden o kızlarla vakit geçireyim ki?"

"Ne sanatından bahsediyormuşsun bana, gergedan suratlı? Doğruyu söyle bana!

"Bundan ne kadar yorulduğumu biliyorsun... Bu taraflıktan... Sanatla ilgili tüm bu saçmalıklardan... Bir yerden sonra insan artık bir tek şey istiyor... Anlıyor musun? Kiminle olduğu önemli değil."

"Başlama yine. Oyunun başlamasına az kaldı..."

"Kızıllar olsun, Kahverenkliler olsun, ama biri olsun..."

"Ne demek istediğini anlıyorum... Yapma."

"Yapmalıyım."

"Vaktimiz yok ki."

Tam Artyom'un arkasında biri tısladı, bir başkasıysa beceriksizce topuklarını yere vurarak heyecanlı bir şekilde nefes alıp vermeye başladı. Bunlar her kimse ve ne arıyorlarsa, şimdi kapının önünde durmuş, heyecanla arkadakileri dinliyorlardı.

"Vaktimiz var. Kiminle olduğunun önemi yok. Tanrı aşkına, kim demiş sanat bağımsız olmalı diye?"

"Kulağımı gıdıklıyorsun. Arkadi."

"Kim demiş sanatçı hep aç kalmalı diye? Aptalın biri uydurmuş."

"Çok haklısın. Biliyor musun ben de... Ben de artık netlik istiyorum. Açıklık. Kesinlik. Bunları istiyorum."

"Yani beni anlıyorsun, değil mi? Bize adamakıllı bir kurallar kitabı versinler. İstiyorlarsa bir de sansürcü koysunlar, ama bir kişi olsun. O zaman, örneğin 'İhtiras Tramvayı'nı, 'Martı'yı sahneleyebiliriz. Veya 'Hamlet'i ve..."

"Evet! Evet..."

"Bir teselli olarak, anlıyor musun? Senin için sanat. Ve benim için..."

"Sessiz ol... İşte böyle..."

Kapı vuruldu.

"İyi akşamlar, Arkadi Pavloviç!"

Boğuk ve derinden gelen ses tuhaf bir şekilde Artyom'a tanıdıktı.

"Kim o?"

"Aman Tanrım..."

"Ooo, Olga Konstantinovna da buradaymış. Kapıyı açacak mısınız?"

"Aaa! Yoldaş binbaşı! Gleb İvaniç! Sizi buraya hangi rüzgâr attı? Birazdan... Şimdi açıyorum. Bu şerefi neye borçluyuz? Bir dakika, açıyoruz. Biz de tam... Olga Konstantinovna'nın... Makyajını yapıyorduk. Oyun için. Açıyorum."

Artyom delikten bakıyordu: Dört çift nalçalı çizme ve bir çift bağcıklı bot. Kapı açıldı.

"Ooo... Burada neler oluyor? Sizin buraya girme izniniz var mıydı? Silahlı adamlarla... Gleb İvaniç! Burası tarafsız istasyon! Elbette sizi burada görmekten mutluluk duyarız... Ama misafir olarak... Bu ne demek oluyor acaba?"

"İstisnai durumlar olabiliyor. Şimdi de istisnai bir durum söz konusu. İstasyonda bir casusun saklandığına dair istihbarat aldık. İşte belgemiz. Tamamı resmî, Devlet Güvenlik Komitesi'nden. Casusun, düşmanla yasadışı haberleştiğine dair bilgimiz var. Sabotaj eylemi hazırlıyor."

Artyom artık nefes alamıyordu. Yukarıda kurşunlanan dört Ştalker'in hiçbirinde telsiz olmadığını düşündü. Mayınlar

üzerlerindeydi ama telsizleri kaybolmuştu.

"Sizde telsizi olan kimse var mı?"

"Nereye? Dur! Kimliğini göster!" Birdenbire komşu odadan bir ses yükseldi. "Yakala onu!"

"Kim o?"

"Bizim elemanımız. Teknik bölümden. Pyotr Sergeyeviç."

"Nereye böyle, Pyotr Sergeyeviç?"

Önce bir sarsılma, ardından inleme sesi geldi. Boşluktan, yere atılmış Umbah göründü: Bıyıklarının ucu bir kar botunun altında eziliyordu. Artyom, Umbah'ın sahne altındaki karanlığa bakıp kendisini görmemesi, kendi hayatını kurtarmak için Artyom'u çizmelilere ispiyonlamaması için dua etti.

"Hadi çocuklar, Pyotr Sergeyeviç'in odasında yığılı ıvır zıvırın ne olduğuna bir bakıverin."

"Bunlar... Bunlara işim gereği ihtiyacım var... Ben mühendisim..."

"Kim olduğunuzu biliyoruz. Sizinle ilgili bize bilgi verildi. Terör saldırısına mı hazırlanıyordunuz?"

"Tanrı aşkına... Hayır! Ben bir mühendisim! Teknik bölümde! Tiyatroda!"

"Götürün bu mıymıntıyı. Lyubyanka'ya[18] gidecek."

"Protesto ediyorum!" diye bağırdı Arkadi kararlılıkla.

"Alın, götürün. Ve siz Arkadi Paliç, bir dakikalığına buraya gelin."

Sesler sahnenin arkasına doğru yer değiştirdi ve sessiz ama anlaşılabilir bir fısıltıya dönüştü

"Bana bak, seni küçük fare. Burada kime yataklık ediyordun? Seni de götürmenin bizim için sorun olacağını mı sanıyorsun? Kızıl Hat'la son istasyona gönderilirsin ve burada seni hiç kimse özlemez. Olgacığını da... Ona bir daha dokunursan şeyini keserim. Yumurtalarını da. Hem de kendi ellerimle. Emin ol yaparım seni özenti zampara. Git, diğer kızlarla ilgi-

[18] Eski KGB karargâhı.

len, ama Olga'ya bir kere daha bakarsan... Anladın mı? Anladın mı beni pislik?"

"Ben... Şey..."

"Emredersiniz diyeceksin! Emredersiniz yoldaş binbaşı!"

"Emredersiniz. G-gleb İvanoviç."

"Tamam. Şimdi git buradan."

"Nereye?"

"Nereye gidersen git. Defol!"

Artyom'un başının üstündeki sahne dengesiz bir şekilde sallandı. Arkadi Pavloviç nereye gideceğini bilemiyordu. Derken sahneden aşağı atladı, küfür etti ve dayak yemiş bir köpek gibi yürümeye başladı. Ortalık sessizleşmişti: Umbah çoktan götürülmüş, nalçalı çizmelerse gözden kaybolmuştu.

Ditmar'la iletişim kurma zamanı da geçmişti.

Kapı tekrar çalındı. Ama bu sefer başkaydı: Nezaketsiz, kaba ve samimiyetsizceydi.

"Olga."

"Efendim... Gleb. Gleb, çok sevindim."

"Kapının arkasındaydım. Sevinmiş gibi yapma kaltak."

"Yapma, Gleb. Bana baskı yapıyor. Doğru dürüst rol bile vermiyor. Hep bir bahane üretiyor... Beni oyalıyor, vaatleriyle yanında tutuyor!"

"Sakin ol. Gel buraya."

Yüksek sesli ve ıslak şapırtılar duyuldu. Birbirlerinden güçlükle koptular.

"Dinle. Bu gece geleceğim. Akşam birkaç haini kurşuna dizeceğim. İşim bittikten sonra... Canım tatlı istiyor. Burada ol ve beni bekle. Anlaşıldı mı? Hatta bale tütünün[19] içinde bekle."

"Anladım. Burada olacağım."

"Başka kimse de olmasın. Senin Arkadi veya..."

"Elbette, elbette. Gleb... Bu hainler kimler?"

"Bir papazı vaaz verirken yakalamışlar. Diğerleri de

[19] Balerinlerin giydiği kabarık, tül etek.

kaçak. Hatta yetişen mantarlarla ilgili sorun var. Bir çeşit hastalık. Hemen kaçmış korkaklar. Geçen yıl karınlarının nasıl şiştiğini hatırlıyorlar. Olsun. Fazla uzağa gidemezler. Şimdi ibret olsun diye on kişiyi kurşunlarız, diğerleri hemen sakinleşir. Her neyse, bu kadın işi değil. Bana soru soracağına yıkan. Tütüyü de unutma.

"Tabii."

Popoya hafifçe vurulan bir tokat sesi, ardından topukların sahnede sert vuruşu duyuldu, biri ağır bir şekilde granitin üstüne atladı ve birden ortaya çıktığı o uçurumda kayboldu.

Artyom hâlâ yerde yatıyor ve bekliyordu: Kadın ağlayacak mıydı? Histeriye kapılıp Arkadi'sini geri mi çağıracaktı?

Hiçbiri olmadı. Kadın şarkı söylemeye başladı.

"To-re-e-e-ero. Haydi savaşa..."

* * *

"Bayanlar ve baylar! Hepiniz hoş geldiniz! Huzurlarınızda Bolşoy Tiyatrosu'nun süper starı Olga Eisenberg!"

Hüzünlü ve etkileyici bir trompet sesi duyuldu ve Olga Eisenberg, bu yer altı mezarlığındaki hayata hiç de uygun olmayan uzun bacaklarıyla sahneye çıkıp direğe doğru yürüdü. Sahne arkasından yüzü değil sadece gölgesi seçilebiliyordu, ama bu bile inanılmazdı.

Sahneye uzun bir elbiseyle çıktı ve uzun bacaklarıyla direğe sarılmadan önce elbisesinden kurtuldu.

Artyom anteni yere koydu ve Tverskaya'nın bulunduğunu düşündüğü tarafa yöneltti. Kulaklığını taktı, kolu çevirdi. Omzundaki telsizle hıncahınç dolu salondan geçmek, nöbetçilerle kavga etmek ve yürüyen merdivenlerle yukarıya çıkmak için ne zamanı ne de cesareti vardı. Tverskaya-Darvinovskaya'dan bir sinyal alabilmeyi umuyordu. Sinyali almalıydı.

"Dinlemedeyim... Dinlemedeyim"

Kulaklıktan önce bir öksürük sesi ve ardından cevap geldi.

"Bakın, Ştalker! Geç kaldın. Biz de tam dedene kravat provası yapıyorduk."

"Operasyonu iptal edin! İptal edin! Kızıllar Teatralnaya'yı işgal etmeyi düşünmüyorlar! Onların hatta açlık sorunu var... Kaçakçıları yakalamak için kontrol noktaları kurmuşlar..."

Ditmar anlaşılmaz bir ses çıkardı; ya tükürmüş ya da homurdanmıştı.

"Şimdi bana bilmediğim bir şey söylediğini mi sanıyorsun?"

"Ne?"

"Mayın nerede aptal? Mayını yerleştirdin mi?"

"Beni anlamadın mı? Teatralnaya'yı istila etmeyecekler!"

"Nasıl yani..."

Artyom biraz önceki sesin ne olduğunu şimdi anlamıştı. Ditmar gülüyordu.

"Ne demek istila etmeyecekler? Elbette edecekler!"

10

KIZIL

"Hey, delikanlı! Burada ne arıyorsun?"

Artyom, sorunun geldiği yöne baktı: Sislerin arasından kırmızı bir yıldız görünüyordu. Omuz silkti.

Kemerlerin önünde solgun kırmızı bayrakların asılı olduğu eğri direkler vardı. Yorgun görünüyorlardı. İnsan boyundan biraz yüksek olan kemerde, "KIZIL HAT. DEVLET SINIRI" yazılı bir tabela asılıydı.

"Hadi, yürü. Bu kadar baktığın yeter."

Subay gözünü Artyom'un elinden ayırmıyordu. Arkasındaki Kızıl Ordu askerleri ondan emir bekliyordu.

Ben burada ne arıyorum, diye sordu kendine Artyom.

Asla ellerini kaldırıp ortaya çıkmamalıydı. Talihsiz Umbah'ı oraya kadar takip etmesi, Pyotr Sergeyeviç'i çarmıha gerecekleri yere gitmesi mümkün değildi. Aradıkları telsizcinin, yani sabotajcının, Umbah değil de kendisi olduğunu itiraf et-

memeliydi. Zaten Umbah'ın yanına gitmesine izin vermezlerdi, hatta ondan sonra çarmıha gerilecek diğer kişi kendisi olurdu.

Öyleyse ne yapmalıydı?

Umbah'ı da, onun Moskova'nın veremli atmosferinde bir şeyler duyup duymadığını da unutmalı mıydı? Puşkinskaya'da boğazında iple kendisini bekleyen Homer'i unutmalı mıydı? Peki ya Ditmar'ı ve verdiği görevi? Arkada oturup bu pislikten keyif alan ve muhtemelen bu gece süngülenecek olan insanları unutmalı mıydı? Kırmızı yıldızla vedalaşıp Novokuznetskaya'ya mı gitmeliydi? Kendisi gittikten sonra burada ne olacağı onu ilgilendirmezdi.

Peki orada, Novokuznetskaya'da ne vardı?

Hiçbir şey.

VDNKh'de olanların aynısı.

Boşluk. Havasızlık. Mantarlar. Artyom'un, ölünceye kadar itiraz etmeden katlanması gereken bir hayat. Belki dönüp dolaşıp Anya'ya geri dönmek. Hem de ölmüş, yabancı bir adamın kimliğiyle.

Belgeleri yabancı birine, hayatı ise hâlâ kendisine aitti. Yanmış bir kibrit çöpü gibi siyah ve kuru hayattı. Böyle bir hayatı istiyor muydu? Bunu kaldırabilecek miydi?

Olga Eisenberg korsesini çıkardı. Pyort Sergeyeviç'in tecrübeli ellerinden mahrum kalan projektörler, onu beceriksizce hedef alıyordu. Olga'nın görüntüsünü duvara fazla parlak ve keskin bir biçimde yansıtıyordu.

Trompet de çok hızlı, tiz, mide bulandırıcı bir biçimde çalıyordu. Çıkan melodinin eşliğinde bir kadın silueti, kazığa oturtulmuş gibi çılgınca direkte dönüyordu.

"Sağır mısın? Hadi yürü!"

Artyom, Homer'le birlikte yola koyulup Umbah'ı aradığı sırada, kısa süreliğine de olsa herhangi bir hedefi olmadan hareket etmenin nasıl bir şey olduğunu unutmuştu. İhtiyar ona

bazı bilgiler vermişti. En azından nereye gitmesi gerektiğine dair. Bağışla beni ihtiyar.

Seni nasıl kurtarabilirim? Şeytanın emrettiğini mi yapmalıyım? Katliam yapsın diye ona yardım mı etmeliyim? O zaman seni serbest bırakır mı? Hayır, bırakmaz.

Ne seçim ama: Ne yaparsan yap sonu umutsuzluk.

"Üzerini arayın!"

Ayakları kendiliğinden bir adım geriye gitti. Henüz ne yapacağına karar vermemişti.

Salondakilerden bazıları dönüp baktı.

O sırada yapacak başka işi olmayan, demiryolu üniforması giymiş biri Artyom'u tuttu. Direğin etrafında dönen aktrisi izlemekten sıkılmış, Artyom'u bekliyor gibiydi.

Eğer diğer tarafa, ileriye giderse geri dönemeyeceğini biliyordu. Ölmek için çok erkendi. Ruhu ise o eski hayata artık dönemezdi.

Ondan çocuğum olmasını istemiyorum. Artyom bunu anlamıştı. Artık kesin olarak anlamıştı.

VDNKh istasyonunda onu bekleyen ne vardı? Hiçbir şey. Olmak istemediği her şey oradaydı. Ve onlar gibi olmaktansa ölmeyi yeğlerdi.

Zihni, ellerini kaldırmaya zorladı onu. Ter şakaklarından akıyor, tuzlu su gözlerini yakıyordu. Bu suyun içinde kırmızı yıldız yüzüyordu.

Belki seni henüz öldürmemişlerdir Pyotr Sergeyeviç? Seni bulmak için metronun yarısını geçtim. İşte buradayım. Ama daha ileri gidemiyorum. Hadi ama, seni henüz öldürmemiş olsunlar, olmaz mı?

"Bende bilgi var."

"Ne mırıldanıyorsun?"

Artyom, üzerine çevrilmiş bakışları hissetti. Bu yüzden, aynı alçak sesle tekrarladı:

"Bende önemli bir bilgi var. Rayh tarafından gerçekleşti-

rilecek sabotajla ilgili. Devlet Güvenlik Komitesi'nden bir yetkiliyle görüşmek istiyorum."

"Seni duymuyorum!

Artyom terini sildi ve bir adım öne çıktı.

* * *

Okotni Ryad'a geçiş, sanki Artyom'a düşünmesi için zaman tanımak için özellikle yapılmış gibi upuzundu.

Kızıl Hat'tın dışarıdaki hudutları zayıftı: Taşınabilir parmaklık ve iki ilgisiz askerden ibaretti. Ancak içeride, yabancıların göremediği yerde üç kat güvenlik bulunuyordu. Kum torbaları, dikenli teller, makineli tüfekler... Namlular içeri veya dışarı değil, duvara bakıyordu, çünkü düşmanın hangi taraftan saldıracağı belli değildi.

Duvarlarda, bir şablon ile çizilmiş ikili portreler yer alıyordu: Dolgun yanaklı, kelleşmeye başlamış ve bir madalyonun iki yüzü gibi ürkütücü derecede birbirine benzeyen, karanlık görünümlü iki adamın portresi. Biri diğerine siper mi alıyordu, yoksa onu itiyor muydu, anlaşılmıyordu. Artyom birden onları tanıdı, bunlar Moskvin kuzenlerdi. Ön planda olan Maksim'di. Şimdiki genel sekreter. Maksim'in ittiği diğeriyse ölmüş olan eski sınır şefiydi.

Teatralnaya'dan sonraki her adımda, Bolşoy'un eskimiş ve berbat trompetinin sesi daha az duyulmaya başlamıştı. Çünkü diğer taraftaki Prospekt Marks'tan, nefesli çalgılar orkestrasının çaldığı daha canlı ve çok sesli bir marşın sesi geliyordu.

Aydınlatma kötü ve zayıftı: Sadece dikenli teller boyunca ışıklı bir bölge vardı, daha ilerisiyse karanlıktı. Yolda, suratsız askerler dışında karşılarına kimse çıkmıyordu. Artyom ilerlemeye, kaderiyle ilgili karar vermeye çalışıyordu. Kendisine eşlik eden askerlerinse hiç acelesi yoktu, onların geleceği de tamamen şimdiki gibiydi.

Prospekt Marks-Okotni Ryad'a kadar güçbela dayana-

bildi. Burada ilk kordondan bir farkı olmayan, üflese uçacakmış gibi görünen bir kordon bulunuyordu. İstasyonun gerisi, bir merdivenin arkasında kaldığı için buradan görünmüyordu ve Teatralnaya, Kızıl Hat'taki kimsenin umurunda değilmiş gibi bir hava vardı.

Orkestra ise tam anlamıyla mükemmeldi. Tam girişin orada, sınırda duruyor ve tüm gücüyle davulları, trompetleri çınlatıyordu. Müziğin etkisiyle insan ister istemez omuzlarını sallamak istiyordu ve elbette trompetin de diğer tiyatro seslerinin de buradan duyulma şansı yoktu.

Metronun diğer istasyonları gibi rahat ve küçük olan istasyon, aynı renk insanlarla doluydu. Burası kirli değildi, tavandan su akmıyordu ve tüm ampuller yanıyordu. Kısacası her şey olması gerektiği gibiydi.

Ama orkestra, bir marştan diğer maşa geçmek için birkaç saniyeliğine sustuğu anda istasyonun ikinci sesi duyuluyordu. Bu olağandışı bir sesti: İnsanlardan kaynaklanan normal bir gürültü değil, sadece Okotni Ryad'da duyulabilen bir hışırtıydı. Yılan gibi kıvrılmış bir kuyruktaki insanların her birinin avucunda bir numara yazılıydı ve etraflarına bakarak hışırdıyorlardı. Kemerlerin altındaki masalarda oturmuş kimi anlaşılmaz bürokratik kâğıtlarla uğraşan insanlar, yaşlı kadınlar, çocuklar, herkes hışırdıyordu. Davulların ve timballerin durduğu o anda, istasyon birden daha az aydınlık ve daha az temiz göründü. Ama orkestra tekrar çalmaya başlayınca çıkan neşeli melodiler istasyonu yine eskisi gibi gösterdi. Ampuller daha parlak yanıyor, yoldan geçenlerin yüzleri gülüyordu, mermer bile parlamaya başlamıştı.

Moral yükseltmek amacıyla basılmış sloganlar da vardı:

KIZIL HATTA YOKSULLUĞU, CAHİLLİĞİ VE KAPİTALİZMİ SONA ERDİRECEĞİZ!

YOKSULLARIN SÖMÜRÜLMESİNE HAYIR! HERKESİN EŞİTLİĞİNE EVET!

OLİGARKLAR ÇOCUKLARIMIZIN MANTARLARINI YİYOR!

HERKES İÇİN EŞİT KOŞULLAR!

LENİN, STALİN, MOSKVİN, MOSKVİN

Kel Lenin ile bıyıklı Stalin'in altın çerçeveli portreleri istasyonun tepesinde asılıydı. Yerde, boyunlarına kırmızı bir atkı sarılmış soluk yüzlü oğlanlar plastik çiçeklerin yanında nöbet tutuyorlardı.

Yerel halk, gardiyan gözetimindeki Artyom'u fark etmiyor gibiydi. Yanından geçtiği herkesin daha önemli işleri vardı. Kimse ona bakmıyordu. Ama yanlarından geçip gittikten sonra, başta ilgisiz gibi görünen bakışlar ona öyle odaklanıyordu ki âdeta ensesini yakıyordu.

Artyom yürürken, kendisi gelinceye kadar Pyotr Sergeyeviç'in ölmemesi ve bir yere gitmemesi için dua ediyordu. Daha bir saat olmuştu, bu nedenle şansı vardı.

KGB, istasyonun diğer tarafındaydı. Tek renk vatandaşların yürüdüğü zeminin altında, kimsenin bilmediği oldukça alçak tavanlı bir oda daha vardı. Burası, temizlik malzemelerinin bulundurulduğu bir dolap gibi görünüyordu.

İçerisiyse dünyanın her yerinde olduğu gibiydi: Duvarları yerden yarıya kadar yeşil, diğer yarısı beyaz boyayla boyanmış koridor, nemden dolayı kahverengileşmiş ve kabarmıştı. Koridor boyunca odalar diziliydi ve her yerden ampuller sarkıyordu.

Gardiyan odalardan birinin kapısını açtı ve Artyom'u içeri itti.

"Hiç vaktim yok! Çok acil olarak rapor iletmem gerek!"

"Raporlar orduda hazırlanıyor," diyerek göz kırptı asker. "Buraya ise ihbarla geliyorlar."

Dışarıdan gelen kilit sesi kulaklarını tırmaladı.

Koğuş arkadaşlarına baktı: Kalem çekilmiş gözleri, sarıya boyanmış kâkülü ve ensesinde toplanmış saçlarıyla bir kadın

ve kaşları, kirpikleri beyaz, saçları rastgele kesilmiş, kısa boylu, somurtkan bir adam. Cildi, alkoliklerde olduğu gibi kararmıştı.

Umbah bu koğuşta değildi.

"Otur," dedi kadın. "Ayakta kalma."

Adam sümkürdü.

Artyom banka baktı ve ayakta kalmaya devam etti, sanki ayaktayken onu daha çabuk buradan çıkaracak, dinleyecek ve telsizcinin serbest kalmasına razı geleceklerdi.

"Sen de hemen halledeceklerini düşünüyorsun, öyle mi?" diyerek içini çekti kadın. "Biz üç gündür buradayız. Belki bu iyi bir şeydir. Burada işlerin nasıl yürüdüğünü düşününce... Belki de halletmeseler daha iyi."

"Sus," diye inledi adam. "Hiç değilse şimdi sus."

"Benden önce buraya bir adam getirdiler mi?" diye sordu Artyom kadına. "Şöyle bıyıklı?"

Artyom elleriyle, Umbah'ın sarkan bıyıklarını tarif etti.

"Hayır," diye yanıtladı kadın. "Bıyıksız biri de getirilmedi. Sadece ikimiziz. Birbirimizle didişiyoruz."

Adam yüzünü duvara döndü ve nefretle duvarı tırnağıyla kazımaya başladı.

"Peki, sen ne yaptın?"

"Ben mi? Bir şey yapmadım. O adamı buradan çıkarmalıyım."

"O adam ne yaptı?"

Artyom kadının her tarafı kaçmış ten rengi külotlu çorabına ve derisinin altında mavi damarları görünen ellerine baktı. Siyah kalemle çevrelenmiş gözleri ilk bakışta büyük ve tutkulu görünüyordu, gerçekteyse sıradan gözlerdi. Gülüşü yorgun ve kırışık doluydu.

"O da bir şey yapmadı. Biz Teatralnaya'danız. Orada kendi halimizde yaşıyorduk."

"Teatralnaya'da yaşamak nasıl bir şey? Herhalde berbattır?" Kadının sesinde acıma vardı.

"Gayet normal."

"Bizeyse sizin birbirinizi neredeyse yiyip bitirdiğinizi söylüyorlar. Yalan mı söylüyorlar?"

"Yulka. Gerçekten bu kadar aptal mısın?" diye seslendi adam kadına.

"Biz burada çok iyi yaşıyoruz," dedi Yulka. "Sizin orada ne halt olduğu pek umurumuzda değil açıkçası." Kadın bir dakika düşündü ve tereddüt etti. "Mantar için çok mu bekliyorsunuz?"

"Nasıl yani?"

"Diyelim ki kuyruktaki en son kişi sensin. Kaçıncı kişi olursun?"

"Ne kuyruğu? Paran varsa alırsın."

"Para derken? Kupon mu?"

"Bizim burada," diye müdahale etti adam, "paraya ihtiyaç yoktur. Çalışan herkese ekmek vardır. Sizin Teatralnaya'daki gibi değil yani. Bizde çalışan her insan güvence altındadır."

"Peki," dedi Artyom.

"Kendi paranızı kendiniz yiyin," diye ekledi adam.

"Andryuşa, neden ona saldırıyorsun?"

Yulka belli ki Artyom'u savunma gereği duymuştu.

"Rezilin birini getirdiler yanımıza. İstersen bir de göğüslerini göster adama!" Andryuşa yere tükürdü, ama Artyom'a tükürür gibiydi.

"Benim göğüslerim seni neden ilgilendiriyor?" dedi kadın gülümseyerek.

"Ben provokatör değilim," dedi Artyom.

"Hiçbir şey bilmek istemiyorum," diye yanıtladı Andryuşa. "Beni ilgilendirmiyor."

Sustular.

Artyom kulağını kapıya dayadı. Hiç ses yoktu.

Saate baktı. Ditmar'ın sorunu neydi? Ona hâlâ inanıyor muydu? Ve daha ne kadar süre inanacaktı?

"Mantar için hiç mi kuyruk olmuyor?" diye sordu Yulka. "Peki, ne kadar alabiliyorsunuz?"

"Paranız ne kadarına yetiyorsa. Para derken mermileri kastediyorum," diye her ihtimale karşı izah etti Artyom.

"Süpermiş!" dedi Yulka hayranlıkla. "Peki ya bir kişi ikinci kez almaya giderse"

"Ne?"

"İkinci seferde de parasının yettiği kadar mı verecekler?"

"Elbette."

"Pastırmayı basan kurtlar gibiler," dedi Andryuşa. "Onlar kimin mantarını yiyor, biliyor musun? Seninle benim! Bunlar göbek bağlarken bizim çocuklar açlıktan ölecek!"

"Hiç de açlıktan ölmüyorlar!" diye yanıtladı Yulka korkuyla. "Bizim çocuğumuz yok ki."

"Öylesine söyledim. Mecazi olarak."

Artyom'a, telafisi mümkün olmayan bir hatadan dolayı duyduğu hüzünle baktı, mosmor olmuştu.

"Öyle söylemedi, değil mi?" dedi Yulka Artyom'dan rica ederek.

Artyom omuzlarını kaldırdı. Kafasını salladı.

"Sen kendine bak!" diye karısına bağırdı Andryuşa. "Aptal! Boşboğazlık etmeseydin şimdi evde olacaktık. Yefimovlardan hiç ders çıkarmamışsın!"

"Yefimovlar her zaman sessizdi, Andryuşa," dedi kadın fısıldayarak. "Onları öylesine alıkoydular. Hiçbir zaman karşı çıkmamışlardı..."

"Öyleyse başka bir sebebi vardır!" diye hiddetlendi adam. "Mutlaka olmalı. Aksi halde, ortada hiçbir şey yokken nasıl alacaklar insanları? Hem... Hem de bütün aileyi..."

Yere tükürdü.

"Ne, bütün aileyi mi?" diye sordu Artyom.

"Neden olmasın! Eğer öyle gerekiyorsa!"

"Ben ne dedim ki? Bu yıl için mantar yeterli olmayacak. Beyaz küf yüzünden çiftlikte mantar kıtlığı var. Aç kalacağız. Bunları herkes söylüyor! Ben kafamdan uydurmadım! Ama dile getirince iftira ediyor oldum... Bunlar hep propaganda..."

"Dile getirdin de kime söyledin aptal kadın? Svetka Dementyeva'ya! Dementyevlerin kim olduklarını bilmiyor musun sen?"

"Dementyevlerin Daşka'sı konserve imalathanesinde çalışıyor ama hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranıyor!"

"Aynen öyle, orada çalışıyor ve çenesini kapalı tutuyor! İnsanları daha önemsiz şeyler yüzünden de alıyorlar! Mesela Vasiliyeva'yı niçin tutukladılar? 'Tanrım, merhamet et,' dediği ve istavroz çıkardığı için! 105 numaradan Zuyev İgor'u neden aldılar? Sigara molasında, dışarıdan bazı insanların Çerkizovskaya'ya geldiğini söylediği için."

"Dışarıdan mı, nasıl?"

"Moskova'dan değil. Yukarıdan bir yerden gelmişler. Başka bir şehirden. Sözde üzerlerinde kimyasal koruyucu giysileri de yokmuş. Bu ne şimdi? Ne anlama geliyor? Uyduruk bir masal olduğu o kadar açık ki. Belli ki bütün bu insanları vakit kaybetmeden toplamışlar ve aynı gün..."

Parmağıyla boğazını keser gibi yaptı.

"Kendi üzerinde gösterme!" Yulka korkmuştu.

"Zaten masal değil mi? Tamamen anlamsız! Aşağılık Amerikalılar herkesi temizledi. Sadece Moskova'nın ayakta kaldığını çocuklar bile biliyor. Hangi şehirden gelecekler acaba! İgor'u da ertesi gün serbest bıraktılar. Yudin yönetici olduğu için onun... Yudin'in yanında konuşmak hiç akıllıca değil..."

"Hangi şehirden?" Artyom ciddileşti. "Hangi şehirden gelmişler Çerkizovskaya'ya?"

"Tabii," dedi Andryuşa. "Bir de *sana* anlatırım şimdi."

Artyom kapının yanından ayrıldı, adama doğru yürüdü ve eğildi.

"Ama o bir şeyler konuşmuş? Öyle değil mi? İgor'u diyorum?"

"Eh, konuşmuş!"

"Söyle hadi! Çok önemli!"

Andryuşa kötü kötü gülümsedi.

"Sen önce kendi adamını kurtar! Bu kadar bilgiyi ne yapacaksın?"

"Seni budala! Sadece söyle! Nereden geldiler?!" Artyom adamın yakasına yapışarak onu duvara dayadı.

"Bırak onu! Bırak!" dedi Yulka kibarca. "O hiçbir şey bilmiyor! Nöbetçiler! Yardım edin!"

"Bunların hepsi boş şeyler."

"Ya değilse?"

"Ne yani? Değilse ne olacak?"

"O zaman buradan çıkabiliriz! Bu metrodan!"

Hâlâ havada olan Andryuşa kafasını sağa sola salladı ve yüzünü ekşitti.

"Orada durumları iyi olsaydı bize gelirler miydi?"

Artyom, karşılık vermek için ağzını açtı ama vazgeçti. "Bırak beni. Beni yere indir lanet olası," dedi Andryuşa.

Artyom onu yere bıraktı. Sırtını döndü ve kapıya doğru ilerledi.

Alnını kapıya dayamak isterken kapı açıldı.

"Teatralnaya'dan gelen. Hadi, çıkıyorsun."

"Şansını kaybettin," dedi Artyom Andryuşa'ya.

"Onlara kendin sorarsın artık," diye yanıtladı Andryuşa kaba bir şekilde.

"İşte, yoldaş binbaşı. Sabotajcı bu."

"Hani kelepçe? Kelepçelerseniz daha iyi olur."

Kelepçeler takıldı.

"İşte böyle... Her zaman kelepçeli olmak gerektiğini kendileri de idrak ediyor," dedi onu eşikte karşılayan yoldaş binbaşı. "Bana Gleb İvaniç diyebilirsin. Ya sen kimsin?"

Artyom, onun Gleb İvaniç olduğunu zaten biliyordu. Hırıltılı ve derinden gelen sesini tanımıştı. Bağcıklı botlarını da.

"Kolesnikov, Fyodor."

Ditmar'ın kendisine verdiği pasaportta yazan ismi söylemişti.

"Konuş bakalım, Fyodor."

Gleb İvaniç tıknaz, kuvvetli ve katı biriydi. Saçları kelleşmeye başlamıştı ve kırmızı, dolgun dudakları vardı. Artyom'dan uzun olmamasına rağmen ondan iki kat enli ve muhtemelen dört kat güçlüydü. Üniformasının önü kavuşmuyordu, yakası boğayı andıran boynu için fazla dardı ve pantolonu şalvar gibi sarkıktı.

"Yanlış kişiyi tutukladınız."

Binbaşı dikkat kesildi. "Nasıl yanlış kişiyi?"

"Umbah'ı. Teatralnaya'da tutukladığınız adamı diyorum. Onun hiçbir suçu yok. Başkasıyla karıştırdınız."

"Peki kimi almalıydık?"

"Başkasını."

Binbaşının canı sıkılmaya başlamıştı.

"Anlaşıldı. Sen de onu kurtarmaya mı geldin?

"O sabotajcı değil, tiyatroda mühendistir," dedi Artyom.

"Ama sabotajcı olduğunu itiraf etti."

"O... Uydurmuştur. Suçu üstüne almıştır."

"Bu onun sorunu. İmzalı ifadesi var."

"Şimdi ne olacak?"

Oda geniş ve sade, hatta ciddiydi. Yerdeki linolyum kıvrılmaya başlamıştı, köşede gri renkli para kasası duruyordu, sadece masa biraz gösterişliydi -muhtemelen ganimet olarak

alınmıştı- ve duvarda çift profilli resim vardı. Başka hiçbir şey yoktu.

Hayır, hepsi bu değildi.

Tik-tak sesleri geliyordu. Artyom etrafına bakındı. Arkasında, girişin üstünde bir saat asılıydı. Bambaşka bir yerde bu saatin aynısından göreli çok olmamıştı. Mavi plastik içine cam yerleştirilmiş basit bir modeldi. Kadranın üzerinde, bir kalkan ve ona saplanmış bir kılıç ile birbirinden tirelerle ayrılmış harfler dizisi vardı: "VÇK-NKVD-MGB-KGB...

Saat ona on vardı.

"Bir yere mi yetişeceksin, Fyodor?" diye sordu binbaşı sırıtarak. "Geç mi kalıyorsun?"

"Çok ilginç bir saat."

"Kullanışlı bir saattir. Bu saat bana yapacak çok işim olduğunu hatırlatıyor. Söyleyeceğin başka bir şey var mı Fyodor? Seninle konuşmaya daha sonra devam etmek isterim."

"Onunla görüşmeliyim."

"Ama bu mümkün değil. Neyin oluyor? Akraban mı? Yoksa meslektaşın mı?"

"Umbah neyi itiraf etti? O bir sabotajcı değil. Rayh'ta hiç bulunmadı bile. Aradığınız kişi o değil, bir başkası."

"Hayır, Fyodor. Biz Pyotr Sergeyiç'i arıyorduk. Ve Rayh ile bir ilgisi yok ama bununla var." Binbaşı yağlı kâğıt parçasını salladı. "Arama kararı. Merkez teşkilattan. Merkez teşkilat hata yapamaz."

Yani Artyom için gelmemişler miydi? Suçlu Umbah mıydı?

"Bitti mi?" Gleb İvaniç ayağa kalktı. "Çünkü saat onda başka bir işim var."

Kasaya eğildi, kolu çekti, sürgüyü itti ve içinden, aşırı kullanmaktan matlaşmış gri-siyah bir revolver çıkardı.

O anda Artyom, binbaşının ne işi olduğunu hatırladı.

"Peki..." dedi Artyom boğazı kurumuş halde. "Pyotr Sergeyeviç'in durumu ne olacak?"

"En ağır cezayı alacak," dedi binbaşı. "Pekâlâ, Fyodor. Yarına kadar bekle. Yarın seninle tekrar konuşacağız. Bu sohbetin uzun süreceğini hissediyorum. Bana bir şeyler söylemek istiyorsun, ama çekiniyorsun. Seni bir şekilde konuşturmam gerekiyor ama aksi gibi bugün zamanım yok. İşlerim var."

Kasada tekrar bir şeyler aradı, bir avuç mermi çıkararak masanın üzerine dağıttı. Revolverin şarjörünü çıkarıp mermileri doldurmaya başladı. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi. Birkaç mermi arttı.

"Onu vuramazsınız!" diye bağırdı Artyom.

"Neden?"

"Elinde bilgiler var... O bir telsiz uzmanı. Bir şeyler biliyor..."

"Onun bildiği her şeyi biz de biliyoruz." Binbaşı onu sakinleştirdi. "Hiç kimse bizden bir şey saklayamaz. Şimdi git ve uyu. Beni... Bekleyenler var."

Gleb İvaniç pantolonun önünü kaşıdı ve yukarıya çekti.

"Anlamıyorsunuz! Elinde önemli bilgiler var. O..." Artyom dudağını ısırdı ve söyleyeceklerini son kez ölçüp tarttı. "Hayatta kalanları bulmuş! Onlarla irtibat kurmuş! Diğerleriyle! Anlıyor musunuz? Hayatta kalan diğerleriyle! Moskova dışından!"

Artyom, binbaşının geniş ve ifadesiz yüzüne baktı.

Binbaşının ifadesinde hiçbir değişiklik olmadı.

"Saçmalık."

Birden Gleb İvaniç'in dudaklarında bir gülümseme belirdi. Eliyle saçlarını düzeltti. Hülyalı görünüyordu. Akşamı, saatin on olmasını ve tütü giymiş dansçısıyla randevusunu bekliyordu. Ve sadece bunu düşünmek istiyordu.

Artyom, kelepçeli ellerini kaldırdı.

"Ya yaşanılabilir yerler gerçekten varsa? Ya metroda ya-

şamak zorunda değilsek... Sonsuza kadar... O zaman ne olacak? Ve o... O bunu biliyor olabilir!"

Binbaşı revolveri elinde oynattı, bir gözünü kıstı, silahın arpacığından masaya baktı.

"Kalite budur," dedi dalgın dalgın. "Muhtemelen, yüz yıl önce de bununla ateş etmişler. Ama yine de... Revolverden daha güvenli makine yoktur. Özellikle de bu iş için. Tutukluluk yapmaz, aşırı ısınmaz."

"Beni dinlemiyor musunuz?!" Artyom öfkelendi. "Yoksa bir şeyler mi biliyorsunuz?"

"Tamam, yeter. Gardiyan!"

"Hayır, yetmez! Eğer onu kurşuna dizerseniz, biz hiçbir zaman, hiçbir şey... Hiçbir zaman!"

"Gardiyan, lanet olası!" Binbaşı kapıya bağırdı.

"Hiçbir zaman! Yalnız o var, anlıyor musunuz? Ondan başka kimse yapamamıştı! Sinyal yakalayıp irtibat kurmamıştı... Onu öldürmemelisiniz!"

"Onu öldüremez miyim?"

"Öldürmemelisiniz!"

"Önemli bilgiler mi var?"

"Evet!"

"Hayatta kalanlarla ilgili!"

"Hayatta kalanlarla ilgili!"

"Peki, benimle gel"

Binbaşı, Artyom'un omzunu tuttu, ayağıyla iterek kapıyı açtı ve onu koridora çıkardı. Sarma sigarasını bitirmeye çalışan gardiyan suçlu ve korkmuş bir halde koşarak geldi, ama binbaşı namluyu adamın yüzüne tutarak onu kenara itti.

Cebinden bir tomar anahtar çıkardı ve kapılardan birinin önünde durdu. Kapıyı açıp Artyom'u koğuşa itti. İçeride yüzleri solgun ve terli yedi kişi oturuyordu.

"Umbah!"

"Benim."

Sarkık bıyıklı Pyotr Sergeyeviç, ürkek ürkek bakarak ayağa kalktı. Üstüne bulaşan kahverengi bir sıvı kurumuş, kaşının ortası açılmış, dudağı patlamıştı. Burnundan kan akmaması için kafasını hafifçe geriye tutuyordu.

Yüzünden bir gölge geçer gibi oldu, yoksa ışıktan mıydı? Başına ne gelecekti?

Binbaşı revolveri kaldırıp onun alnına dayadı; ardından çekiçle vurulmuş gibi bir ses çıktı ve binbaşının eli, yüzü ile ceketi küçük kırmızı lekelere bulandı. Umbah kum çuvalı gibi yere devrildi. Diğer adam kulaklarını kapatmış, yaşlı kadınsa çığlık atmıştı. Duvara boydan boya ıslak ve parlak damlalar saçılmıştı. Gardiyan kafasını koğuşa soktu, kendi kendine küfür etti ve kimsenin duymadığı bir soru sordu. Histerik bir bağırış bütün sesleri bastırıyordu.

Binbaşı Artyom'u omzundan tutup koridora çıkardı ve kapıyı çarparak kapattı. Ardından kükremeye başladı:

"Kim yapamazmış? Ben mi? Yapmamalı mıymışım? Seni serseri! Yapmamam mı gerekiyormuş?!"

Artyom'un başı dönüyor, midesi bulanıyordu.

Ama yutuyor, içinde tutuyordu. Eğer kusarsa zayıflığını göstermiş olurdu.

"İdam edilecekleri çıkarın! Mümkün olduğunca çok kişi!" Binbaşının emri uğultudan güçlükle duyuldu. "Kaç kişi var orada?"

"Umbah'la birlikte yedi kişi."

"Demek ki şarjördeki mermiler tam yetecek. Koğuşu da temizleyin!"

Binbaşı bir adım atarak Artyom'un tam önünde durdu. Koşarak gelen gardiyana, "Bunu odama getirin!" dedi.

Binbaşının odasına geri döndüler.

"Yapamayacağımı söyledin. Ama yapmam gerekiyordu! Seni de vurmam gerekiyor. Hem de herkesin gözü önünde. Yoksa herkes kendini büyük bir kahraman sanmaya başlıyor,

lanet olası sanki bir filmin başrol oyuncusu. Ama bak, insanlar nasıl çabucak bok çuvalına dönüşüyor. Ateş! Ve tamam. Artık kendini bir şey zannetmez."

Masanın üstünden mermiyi aldı ve Artyom'un burnuna tuttu.

"Bak. Bu da senin için. Aslında seninle yarın sakin sakin konuşmak istiyordum. Tüm saçmalıklarını dinleyecektim. Ama kendini tehlikeye atıyorsun."

Revolverin kovanını çıkardı ve Artyom için ayırdığı mermiyi taktı.

"Bu diğerleri için!"

"Hayır." Artyom zonklayan kafasını salladı. "Hayır!"

"İlerle!"

"Bugün... Şimdi... Rayh... Teatralnaya'ya..."

"İlerle lanet olası!"

"Umbah... Onların ajanı... idi... Onu buradan çıkarmalıydım. Ben de... Ben de sabotajcıyım."

"Sen bir boşboğazsın..."

"Dur. Dur. Telsizci hakkında yalan söyledim. Beni öldürmeyin. Doğruyu söylüyorum. Yemin ederim... Şu anda orada iki grup var. Geçişlere mayın yerleştiriyorlar."

Gleb İvaniç nihayet ona döndü.

"Neden?"

"Teatralnaya'yı işgal edecekler."

"Ee, sonra?"

"Tünellere hücum tugayları yerleştirdiler. Saldırıya hazırlar. Teatralnaya'da iki sabotaj timi bulunuyor. Buraya gelen iki geçidi de havaya uçurmak istiyorlar. Teatralnaya'ya ulaşan yolları kestikten sonra... Beş dakikada orada olacaklar."

"Umbah neci peki? O ne yapacaktı?"

"O telsizci. Başlamak için sinyal alacaktı."

"Ya sen?"

"Ben de onunlaydım. Muhabereci olarak."

"Emri kim verdi? Seni kim görevlendirdi?"

"Ditmar."

"Onu tanıyorum."

Binbaşı kaskatı kesildi. Artyom'un başının üstündeki saat ilerliyordu: tik, tak, tik, tak. Hansa'daki binbaşının odasındaki saatin aynısıydı. Tek fark, buradakinin üzerinde yazılanların daha kısa olmasıydı.

"Ama sen buradasın. Elimizdesin. Umbah da öyle. Demek ki hâlâ bekliyorlar. Daha ne kadar bekleyecekler?"

"Gösteri bitmeden önce haber vermemiz gerekiyor. Eğer daha uzun sürerse... Durumu kontrol etmesi için birini yollayacaklar. Ve her halükarda saldıracaklar."

Tik. Tak. Binbaşının kaşları çatıldı.

"Diğerlerini şahsen tanıyor musun? O iki gruptan olanları?"

"Evet. Amirlerini tanıyorum."

"Peki, bize yardım eder misin?"

Artyom gergin bir şekilde kafasını salladı.

"İnsanları bu kadar çabuk toplayamayız..." dedi binbaşı yüksek sesle. "Zaman kazanmamız gerek."

Artyom'un binbaşıya önereceği şey dilinin ucundaydı, ama binbaşının bunun tam tersini yapmasından korkuyordu. Adamın bu sonuca kendiliğinden ulaşması gerekiyordu. Düşün, düşün binbaşı. Hadi!

"Ya onlara yalan bilgi verirsek? Grupların etkisiz hale getirildiğini söylersek nasıl olur?"

"Ne? Yine de yetişmez."

Artyom, önerisinin binbaşı tarafından fark edilmemesi için gözlerini kapatmak, aklından geçenlerin üzerini örtüp gizlemek istiyordu. Ama sanki Gleb İvaniç düşüncelerine girebilsin diye gözlerini daha da açmaya zorluyordu kendini. Binbaşı gerçekten de Artyom'un gözbebeklerinden içeri girdi,

korneasını çizerek geçti ve orada Pyotr Sergeyeviç'in kanıyla her şeyi kirletti.

Sonunda bir karar verdi.

"Sende telsizle haberleşmek için parola var mı?"

Artyom sessizce başını eğdi. Sonra yavaşça tekrar kaldırdı. Binbaşının kararı onun tek kurtuluşuydu ve vazgeçmesini istemiyordu.

"Gidelim."

Artyom binbaşının yanında koridora çıktı, idam mahkûmlarının ayakta dikilerek bakışlarını yere veya duvara yönelttikleri, ruhlarını çaresizce fayansların arasına veya ucu kıvrılmış muşambanın arkasına saklamaya çalıştıkları koğuşların önünden geçti. Girişinde "Haberleşme" yazan bir odaya vardılar.

Tavşan dudaklı, sıska muhabereci esas duruşta bekliyordu. Üzerinde bir telefon, düğmeli ve göstergeli yeşil kutular ile kulaklık olan bir masanın başındaydı.

Gardiyan kapıda durdu, Artyom'u cihazın yanına ittiler. Ama ahizeyi Gleb İvaniç kaldırdı ve tuşlara bastı.

"Alo. Ben Svinolup. Evet, Svinolup. Antsiferov'u bağlayın."

Yer, Artyom'un ayaklarının altında kaymaya başladı. İkiz saatler, ender görülen bu aptal soyadına aitti. Böyle bir tesadüf olamazdı.

O Boris İvanoviç idi. Bu ise Gleb. Baba adları aynı. Ama birbirlerine pek benzemiyorlardı. Artyom, her ne kadar fantastik olsa da onların kardeş olduğuna hemen inanmıştı.

"Evet, yoldaş albay. Burada itirafta bulunan bir eylemci var. Rayh'ın Teatralnaya'yı işgal etmek üzere olduğunu söylüyor. Her an olabilir."

O ses. Orada, sahnenin altında saklanırken Artyom o sesi tanımıştı, çünkü her iki kardeşin sesi aynıydı. Kelimeleri farklı telaffuz ediyor ve farklı cümleler kuruyorlardı; üniformaları

farklıydı, saatleri de farklı zamanlarda durmuştu. Ama sesleri aynıydı.

Muhtemelen Gleb büyüktü. En azından öyle görünüyordu. Demek ki Boris kariyerinde çabuk ilerlemişti. Artyom, üzerinden geçmek üzere olduğu bıçak sırtının kendisini ikiye ayırıp ayırmayacağını düşünmek yerine onların nasıl böyle olduklarını düşündü. İki kardeş nasıl olmuş da aynı rütbeyi almış ama sınırın farklı taraflarında görev almıştı? Birbirlerini tanıyorlar mıydı? Büyük olasılıkla tanıyorlardı. Aksi mümkün değildi. Birbirleriyle mi savaşıyorlardı? Birbirlerinden nefret mi ediyorlardı? Birbirlerini öldürmeye mi çalışıyorlardı? Yoksa bu sadece bir oyun muydu?

"Onaylıyor musunuz? Tamam. O zaman bize zamanında takviye gönderirsiniz... Evet. Anlaşıldı. Bunu biz başlatmadık. Ben de başka bir yol göremiyorum... Tamam. Anlaşıldı."

Artyom sessizce bekliyordu, hatta düşüncelerinin çıkaracağı gürültüyle, omzuna konmuş Zümrüdüanka kuşunu ürkütmemek için düşünmüyordu da. Binde bir şansı vardı.

"Hangi frekans?"

Muhabereci telsizin başına oturdu; Artyom ona frekansı söyledi. Cihazı kurcalamaya başladılar. Artyom kulaklığı kafasına tam oturtmamıştı: Kulaklığın biri kulağının üzerindeydi, diğeriyse odadakilere dönüktü.

"Yukarıya anten çıkardınız mı?" diye sordu Artyom. "Buradan nasıl sinyal yakalanıyor?"

"Sen işine odaklan," diye tavsiyede bulundu Svinolup. "Gerisini biz hallederiz."

"Ama siz... Hiç başka şehirlerden sinyal aldınız mı?"

Muhabereci, sanki soru kendisine soruluyormuş gibi kafasını salladı.

"Başka şehirler diye bir şey yok çocuk," dedi binbaşı. "Unut bunu."

"Ama insanlar geliyor... Başka şehirlerden gelen insanlar olmuş? Metroya gelmişler."

"Yalan."

"Onları ortadan kaldırmışlar. Sizinkiler"

"Hepsi yalan."

"Bununla ilgili konuşanları da..."

Gleb İvanoviç gözlerini kıstı. Namluyla demir kutuya vurdu.

"Çünkü, lanet olası, yalan söylemek onların vazifesi değil. Oturun oturduğunuz yerde! İnsanları tedirgin etmenin ne anlamı var? Onlar neyi hayal etmeleri söylenmişse onu hayal etsinler. Hansa'yı yenilgiye uğrattığımızı, burjuvaya diz çöktürdüğümüzü ve metroda bir gün komünizmin yerleşeceğini düşünsünler. Herkesin ne kadar ihtiyacı varsa o kadar mantar alacağını. Her şeyin yoluna gireceğini. Burada, yerin altında. Bizim sayemizde. Vatanını sevmek zorundasın, anladın mı? Doğduğun yer seni işe yarar yapar."

"Ben yukarıda doğdum."

"Ama aşağıda gebereceksin!"

Svinolup Artyom'un omzuna vurarak kahkaha attı. İlk kez şaka yapmıştı.

Telsizdeki hışırtıların arasından bir ses duyuldu. Binbaşı, başıyla Artyom'a işaret etti ve silahı kafasına dayadı.

"Ditmar."

"Ben Ştalker."

"Oo! Ştalker. Durum nedir?"

"İnci çiçeği açmaya başlamış"

"Demek bahar geldi."

Silahın soğuk namlusu Artyom'un kulağının içindeydi. Doğrudan kulak yolunu kapatmıştı. Binbaşı gergindi, hile olup olmadığından emin olmak istiyordu.

"Ben kışı daha çok seviyordum."

"Hadi git, saklanacak bir yer ara."

Svinolup'a doğru eğilmek istedi ama revolver engel oldu. Sayması gerekiyordu, ancak yapamadı. Namlu kulağının içine iyice dayanmıştı.

"Bu ne saçmalık?" Binbaşının sesi doğrudan beyninde yankılanmıştı.

"Operasyonu iptal ediyoruz," dedi Artyom. "Ditmar, iptal ediyoruz..."

Ve o anda.

Bir gürültü koptu.

Her yer sallandı, tavan yıkıldı, bir toz bulutu çöktü ve havada asılı kaldı, bir ışık parlayıp kayboldu, ardından tam bir sessizlik ve karanlık peyda oldu.

Artyom bunun olmasını bekliyordu. Sadece o bunu bekliyordu.

Yana atıldı, kelepçeli elleriyle silahı yakaladı, kalın parmaklarıyla kavradı ve tekrar yana sıçradı.

Işıklar yeniden göz kırpmaya başladı.

Gardiyan, yıkılan betonun altında yatıyordu. Etrafına bakınan Svinolup ise daha küçük taş parçalarıyla yaralanmıştı ve kanaması vardı. Ne olup bittiğini anlayamayan muhabereci ise hâlâ cihazının önünde oturuyordu.

Çığlıklar duyuldu... Ve koşuşturma sesleri.

Svinolup nihayet Artyom'u gördü.

"Ellerin! Ellerini görmek istiyorum!"

Binbaşı ellerini yavaşça kaldırdı. Gözlerini sağa sola çeviriyordu. Ona usulca yaklaşmanın yolunu arıyordu.

"Kalk! Çıkışa! Çabuk ol! Hadi!"

Revolveri elinde rahat tutamıyordu.

"Bu da neydi böyle?" Svinolup, yerinden ayrılmadan Artyom'a sordu.

İnadına yapıyor, domuz.

Artyom tetiği çekti ama tutukluk yaptı. Sonra düzeldi ve silah ateşledi.

"Kalk! Yürü!

"Bu patlama neydi?"

Artyom tekrar tetiğe bastı: Silah yine gürledi, ama koğuşta Umbah öldüğünde olduğu gibi acı verici bir gürleme değildi bu. Zaten kulakları tıkanmıştı. Svinolup sol eliyle sağ omzunu tuttu. Sonunda Artyom'a itaat etti ve ayağa kalktı. Gardiyanın üzerinden atlayarak koridora baktı.

Yaralanmış olduğu anlaşılan bir başka gardiyan kıvranıyor ve silahını çekmeye çalışıyordu, ama Artyom onu karnından vurdu ve silahını ayağıyla kenara itti.

"Anahtarlar kimde? Koğuşların anahtarları kimde?"

"Bende."

"Aç! Hepsini aç! Nerede o... Hayatta kalanlarla ilgili yalan söyleyen? Zuyev! Nerede o?"

"Artık burada değil. Lyubyanka'ya gönderildi. Onu oradan istediler. Burada değil!"

"Buraya gel. Benim koğuşum hangisi? Bu mu? Aç kapıyı!"

Binbaşı sessizce anahtarı buldu ve kapıyı açtı. Boyalı Yulka ile suratsız tükürükçü hâlâ hayattaydı.

"Çıkın dışarı! Buradan gidiyoruz!"

Svinolup yüzünü ekşitti.

"Nereye?" diye sordu Andryuşa.

"Nereye mi? Buradan uzağa, özgürlüğe!"

"Onlar hiçbir yere gitmiyor," dedi Svinolup.

"Hattan uzaklaşacağız! Sizi buradan çıkaracağım!"

Yulka susuyordu. Toz kaçmış gözlerini kırpıştırdı. Tutundu ve derin bir nefes aldı. Ardından, âdeta kükredi:

"Defol, seni pislik! Provokatör domuz! Çık git buradan! Biz hiçbir yere gitmiyoruz! Biz burada yaşıyoruz! Burada!"

Svinolup pis pis güldü. "Anladın mı? Vatan sevgisi budur."

"Sizi burada kurşuna dizecekler! İşte bu adam yapacak! Svinolup!"

"Cehennem ol! Otur Yulka, aptal gibi nereye gidiyorsun?"

"Doğru," dedi Svinolup. "Öyle olacak. Ve sen, çocuk..."

Artyom'un öfkeden gözü dönmüştü.

"Koğuşa gir! Gir! Onlar senden korkuyor! Anahtarları ver! At! O buradan çıkamaz, anlaşıldı mı? Bakın orada duruyor! Hadi gidiyoruz! Adın neydi senin? Andrey. Sizi buradan çıkaracağım, anlamıyor musun? Hadi, çabuk! Zamanımız yok!"

"Biz gitmiyoruz." Eşinden sonra Yulka da itiraz etti.

"Sen bir aptalsın, Fyodor!" Svinolup güldü. "Budala seni... Bunlar akıllı uslu tavşanlar! Nereye kaçacaklar?"

"Ne tavşanı?"

"Uslu. Baksana!"

Svinolup Yulka'nın elbisesini kaldırdı, çorabını külotuyla birlikte indirdi ve kadının kızıl tüylerini gösterdi. Yulka sadece eliyle ağzını kapatabildi.

"Hadi?" Svinolup Andryuşa'ya bağırdı. "Hadi! Ne duruyorsun aptal?"

Ve kocaman eliyle Yulka'nın sarkık poposunu sıktı. Kadının bacaklarının arasına parmağını soktu ve okşamaya başladı.

"Hâlâ ne duruyorsun orada?!"

Andryuşa bakışlarını yere çevirdi.

"Seni bok herif!" Svinolup sol eliyle adama tokat attı ve onu yere devirdi. "Git hadi! Koş! Sürtük karını da al ve kaç! Ne diyorsun?"

Andryuşa banka doğru sürünerek oturdu ve yanağını tuttu. Yulka sessizce ağlıyordu. Rimeli akıyordu.

"Peşinden kimse gelmeyecek!"

"Yalan söylüyorsun, aşağılık! Yalan söylüyorsun!"

Biri koridorda koşuyor, çizmelerinin gürültüsü duyuluyordu. Acaba takviye ekip mi gelmişti? Artyom tozun içine ateş etti. Orada biri yere eğilerek saklandı veya kazara öldü.

İdamlıklar neredeydi sahi?

Birkaç denemede koğuşu buldu. Kapı ardına kadar açıktı. Tek bir gardiyan bile yoktu. Ama yine de hepsi içeride duruyordu. Tam altı kişi. İki kadın ve dört erkek.

"Koşun! Kaçıyoruz! Arkamdan gelin! Sizi buradan çıkaracağım!"

Kimse inanmıyor, hareket etmiyordu.

"Gelmezseniz hepinizi kurşuna dizecekler! Hadi ama! Hadi?! Neden korkuyorsunuz? Kaybedecek neyiniz var?"

Cevap bile vermediler.

Svinolup koridorda sallana sallana ona doğru geliyordu. Gülümseyerek elini kokluyordu.

"Tavşanlar. Tav-şan-lar. Daha önce bir kez denediler. Nasıl sonuçlanacağını biliyorlar"

"Seni domuz."

"Git tüm koğuşları aç. Hadi, çocuk. Kurtar onları. Bütün anahtarlar ve silah sende. Patron sensin. Hadi?"

"Kapa çeneni."

Svinolup iyice yaklaşmıştı. Kirli, iri yarı ve korkunçtu. Artyom bir adım geri gitti, sonra bir adım daha.

"Kimse arkandan gelmeyecek. Lanet olsun özgürlüğe. Lanet olsun sana kahraman kurtarıcı."

"O sizi kurşuna dizmeye götürüyordu!" diye bağırdı Artyom mahkûmlara. "Çıkın şimdi! Acele edin!"

"Belki şimdi bizi affederler?" diye mırıldadı biri. "Sonuçta bir yere kaçmadık, hâlâ buradayız."

"Olabilir!" Svinolup onu destekledi. "Her şey olabilir! Anladın mı, aptal? Sen anladın mı? Her şeyi anladın mı?"

Artyom onun göğsünün tam ortasına ateş etti. Mermi adama saplanınca binbaşı önce afalladı, sonra yine güldü. Art-

yom bu kez onun karnına ateş etti. Yüzüne ateş edemiyordu, Svinolup'un gözlerine bakamıyordu. Onun kendinden emin, küstah gözlerine bakamıyordu.

Binbaşı, sonunda biraz da kendi isteğiyle düştü.

"Peki ya şimdi?" diye tekrarladı Artyom. "Onun işi bitti! Hadi, gidelim!"

"Bunun işi bitti ama diğerleri var," diye mırıldandı biri. "Nereye kaçacağız? Burada kaçacak yer yok ki."

Yukarıdan bağırma sesleri geliyor, emirler veriliyordu. Birazdan aşağıya ineceklerdi.

"Peki öyleyse, burada kalın!" diye bağırdı Artyom. "Burada geberin! Madem gebermek istiyorsunuz!"

Silahı pantolonunun içine soktu, ölen gardiyanın tüfeğini aldı ve kelepçesinin anahtarını bulmaya çalıştı ama ayak seslerinin yaklaştığını işitti. Sağa sola ateş ederek koridor boyunca koştu, merdivenlerden çıktı ve salona fırladı.

Burada da duman, toz ve kargaşa vardı.

Orkestra, "Titanik"te olduğu gibi çalmaya ve insanları eğlendirmeye devam ediyordu.

Mayın, Artyom'un yerleştirdiği yerde; yürüyen merdivenin altında, koğuşların tam üzerinde patlamıştı. Ama hiçbir yer yıkılmamış, aksine, patlama umulduğu gibi kapıları sökmüştü.

Neyse ki istasyon çok derinde değildi ve sinyal alınabilmişti. Ditmar'ın tuttuğu askere güvenmemesi iyi olmuştu: Ona zaman ayarlı değil, uzaktan kumandalı mayın vermişti.

Artyom, mayının açtığı deliğin yanına vardı, tozdan bembeyaz olmuş insanları iterek aralarından geçti ve merdivenlerden yukarı koşmaya başladı.

Onun dışında, kimse bunu akıl etmemişti.

11
YAĞIŞLAR

Yürüyen merdivenlerden koşarken arkasından birileri sesleniyordu. Ama Artyom bir kez olsun geriye dönüp bakmadı. Belki sırtından vurmak yerine yüzüne ateş etmeye cesaret ederlerdi.

Turnikelerin ve veznelerin olduğu yere geldi; tiyatroya ilk kez indiği yer burasıydı.

Aşağıdan boğuk gürültüler geliyordu. Sanki metronun altında, daha da derinlerde, insanların oyduğu toprağın altındaki lavlar kaynıyor; istasyonu ve tünelleri alıp götürmek için yeri yutuyordu. Aslında Teatralnaya'ya savaş açılmıştı. Başlatılmasında Artyom'un öncülük ettiği bir savaş. Belki de o aptal komutan ve yıldızı henüz parlamamış aktrisi ölmek üzereydi, belki de tam o anda son nefeslerini veriyorlardı. Ama Artyom, yine hayatta kalmayı başarmıştı.

Soğuk basamakların üzerine oturdu, gerçi savaş yürüyen

merdivenlerden yukarıya sıçrayıp onu da içine almadan önce oradan uzaklaşması gerekiyordu.

Ne var ki henüz ilerleyemiyordu. Biraz... Biraz beklemesi gerekiyordu. Umbah'ı düşününce. Yerin altında tüm olup bitenleri, Svinolup'u, hücrelerdeki idamlıkları düşününce. Yine Umbah'ı düşününce. Orada, soğuk basamaklarda biraz daha durması gerekiyordu. Aşağıda olan ve artık kendisini ilgilendirmeyen seslerin yankısını dinlemeliydi.

Derken ellerindeki kelepçe aklına geldi, küçük bir anahtar sokarak kilidini açtı.

Vücudu ürperdi. Sonra kendini rahatlamış hissetti.

Turnikelerden geçerek çıkışa yöneldi ve kapıyı itti.

Rüzgâr göğsünü, bacaklarını ve yanaklarını okşadığında, kimyasal koruyucu kıyafeti olmadan dışarı çıktığını fark etti. Yukarıdaydı, hem de koruyucu giysisi olmadan!

Böyle olmaz. Olamaz. Zaten yeterince radyasyon solumuştu.

Gerçek Fyodor Kolesnikov'la karşılaşma umuduyla binanın etrafını dolaştı. Fyodor'un yanında işe yarar bir şeyler olmalıydı. Örneğin koruyucu kıyafet.

Ama Fyodor'un bulunduğu o yerde şimdi hiçbir şey yoktu. Birileri, Fyodor'u eşyalarıyla birlikte alıp götürmüştü. Artyom ise yukarıda pantolon ve ceketle, âdeta zırhsız, çıplak duruyordu.

Ve öylece, çıplak halde yürüdü.

Tuhaf bir duyguydu.

Koruyucu kıyafeti olmadan yukarıya en son ne zaman çıkmıştı? Dört yaşındayken. Annesi, onu kucağına alıp metroya girmeye çalıştığı zaman. Ama Artyom o günü hatırlamıyordu. Başka şeyleri hatırlıyordu: Dondurmayı, göldeki ördekleri, renkli tebeşirlerle çizilmiş asfaltı. Acaba o gün de, mayıs ayının hafif rüzgârı şimdiki gibi yüzüne vuruyor, dizlerini gıdıklıyor muydu? Yoksa bu başka bir rüzgâr mıydı?

Rüzgâr birden arttı. Göklerden Artyom'a doğru iniyor, sokaklar boyunca ıslık çalarak süzülüyor, dönemeçlerde saklanarak yüzüne çarpıyordu. Peki kendisiyle birlikte neler getiriyordu?

Artyom'un pantolonundan aşağı bir şey kaydı, bacağına sürtünerek indi, kumaşa takılarak bir parazit gibi Artyom'a tutundu ve sonunda gürültüyle yere düştü.

Siyah revolver.

Artyom eğilip revolveri yerden aldı. İnceledi, eliyle yokladı. Tuhaf bir silahtı. Sanki mıknatıstan yapılmıştı, bırakmak zordu. Elde tutmak ise acı veriyordu.

Revolveri kaldırıp Kremlin'e doğru fırlattı. İşte şimdi hafiflemişti. Hafiflemeye başlamıştı.

Tüyleri diken diken oldu.

Peşindeki adamlardan kurtulmak için masanın altına saklanacak kadar akıllıca davranan Ştalker'in olduğu restorana bir an önce ulaşması gerekiyordu. Ölü Ştalker'i soyup hemen onun kıyafetlerini giymesi, onun artık soluyamadığı havayı soluması ve Tverskaya'ya onun gaz maskesinin arkasından bakması gerekiyordu. Bir kez daha hayatta kalabilmesi için bunları yapmalıydı.

Ama Artyom bunu yapamazdı. Tükürükle temizlenmiş camlardan şehre bakmaya, filtreden tozlu havayı yutmaya hakkı yoktu.

"Yaşam", en azından kısa bir süre için, yarım saat, hatta on dakika için bile olsa böyle, sıradan kıyafetiyle, yüzünü sıkan maske olmadan gece gece sokakta yürümekti artık, tıpkı yirmi yıl önce annesinin elinden tutarak yürüdüğü gibi. Tıpkı yirmi yıl önce tüm insanların yürüdüğü gibi.

Veya yirmi yedi yıl önce, belki tam da bu gece, tam bu sokakta genç ve güzel annesi, Artyom'un adı bilinmeyen babasıyla sarmaş dolaş geziyordu. Kimdi o? Annesine ne diyordu?

Neden gitmişti? Babası gitmemiş olsaydı Artyom nasıl biri olacaktı?

Artyom annesini koşulsuz sevdiği için kendisini o adamdan nefret etmeye alıştırmıştı. Suhoy da babasının boşluğunu dolduramamıştı. Ayrıca bunu yapmaya çalışan başka biri de olmamıştı.

Ama şimdi...

Artyom şimdi o adamın annesinin yanında nasıl yürüdüğünü hayal edebiliyordu. Her zaman olduğu gibi, sıcak koluna girerek ve mümkün olan her şeyden konuşarak onunla yürüyordu. Ve Artyom'un nefes aldığı gibi nefes alıyordu; kat kat olan hortumla, hatta burnuyla da değil, tüm vücuduyla, tüm gözenekleriyle nefes alıyordu. Ve bu kızı, insanların birbirine çok özenli davrandığı, tanışmanın ilk dönemlerinde olduğu gibi tüm vücuduyla dinliyordu.

Babası, tıpkı annesi gibi yaşayan bir insandı, Artyom artık bunu anlamıştı. Kendisi gibi yaşayan bir insan.

Artyom şimdi gerçekten yaşıyordu.

Daha az önce ölümle yüz yüze gelmişti, hayatını sona erdirmek üzere sıkılmış bir kurşunu bile görmüştü ve bir başkasının ölümü, insanların bir anda, aptalca ve anlamsız bir şekilde ölebileceğinin kanıtı olarak üzerine sıçramıştı.

Şimdiyse yaşıyordu. Ve hiçbir zaman, şimdi olduğu kadar canlı hissetmemişti. Artyom'un içinde bir şeyler canlanıyordu. Sanki bugüne kadar kalbi bir yumruk gibi sıkılmıştı. Ama şimdi yavaş yavaş açılıyordu.

Az da olsa rahatlamıştı.

Babasının annesiyle yan yana yürüdüğünü gözünün önüne getirebiliyordu: Onlara müdahale etmek, aralarına girmek ve onu annesinden ayırmak istemiyordu.

Yirmi yedi yıl öncesinde rahat rahat yürüsünler, Artyom'un şimdi nefes aldığı gibi nefes alsınlar. Birlikte, olabil-

diğince mutlu olsunlar. Ve Artyom dünyaya gelsin. Buraya, yeryüzüne.

Sanki yerin altında yaşananlar sadece bir kâbus, uzun süren ateşli bir hastalık, bir bataklıktı; gerçek, hakiki hayat şu anda yaşadığıydı.

Rüzgâr, onu harika şeylerin beklediğine inandırmıştı. Hayatındaki en güzel şey biraz ilerisindeydi.

Artyom Tverskaya Caddesi'ni geçti. İlerlemeye devam etti.

Caddenin tam ortasında, Kremlin, saray, meclis binası gibi yapıların bulunduğu bölgede, iki ateş arasında kaygısızca dolaşıyordu. Herhangi bir köşeden bir şeylerin çıkıp onu yiyebileceği ihtimaline aldırmıyor, sadece yürüyordu. Bir süre önce Tverskaya Caddesi'nde peşine düşenleri de aklından çıkarmıştı. Eğer ilk seferde onu bırakmışlarsa yine bırakabilirlerdi.

Galiba Artyom için son durak burası, en azından Teatralnaya değildi. Gideceği başka yerler vardı.

Azametli, yüzlerce yıllık hükümet binaları artık granit mezar taşları gibi görünmüyordu, rüzgâr mezarlık havasını dağıtmıştı. Artık korkutucu değil, acınası haldeydiler. Gecenin karanlığında bomboş duruyorlardı. Muhtemelen hizmet etmek üzere inşa edildikleri insanlardan daha fazla yaşadıkları için pişmanlardı. Çocuklarından daha uzun yaşayan ihtiyarların çektikleri acı ve dehşeti yaşıyorlardı.

Bir şey kolunu yaladı.

Yine. Şimdi de burnunu yaladı.

Yağmur.

Yağmur başlıyordu.

Yukarıdaki hava gibi yağmur da sokulgan ve zehirliydi: Tadı su gibiydi, ama havanın tadı da hayat gibiydi ve kaç insanı mahvetmişti. Elbette ki bu yağmurun altında korunma-

sız yürünemezdi. Ama Artyom yürüyordu ve bundan zevk alıyordu. Daha da yavaşladı, ıslanmak istiyordu.

Yağmur...

Artyom durdu, kafasını geriye attı ve yüzünü yağmura tuttu.

Ve birden gözlerinin önünde belirdi.

Parlak renkli giysiler içindeki tuhaf devlerin gezindiği sokaklar. Alçaktan, neredeyse evlerin çatılarının üzerinden uçan koca göbekli beyaz uçaklar. Bunlar gerçek olmayan, birileri tarafından tasarlanmış uçaklardı ve gerçek uçakların havada kalmasını sağlayan alüminyum kanatlar yerine, bunlarda yusufçuklarda olduğu gibi şeffaf ve titrek kanatlar vardı. Üstelik havada uçmuyor, süzülüyorlardı. Arabalar da, içinde ölülerin sardalye istifi gibi dizildiği paslı konserve kutularına benzemiyordu, hatta eskisi gibi de değillerdi; daha çok metro vagonlarına benzeyen küçük, eğlenceli ve dört kişilik vagonlar gibiydi.

Orada da, bu garip dünyada da yağmur vardı. Sıcak ve tatlı.

Tüm bunlar nereden çıkmıştı? Hepsi birer anı mıydı? Hayır, böyle bir dünya hiç var olmamıştı. Neydi öyleyse? Göğsünde acı verici, ezici bir his belirdi. Artyom yüzündeki damlaları sildi.

Sanki bir hülyaydı bu. Birdenbire, bir rüyadan dışarı fırlamış ve çıktığı yerdeki dokuyu iltihaplandırmıştı. Kimdi bu? Kime aitti? Artyom, onu dağıtmaktan çekinerek donakalmıştı.

Bu hayal ona ait değildi. Böyle hayallerle ne işi olurdu ki? Böyle bir şeyi kim hayal edebilirdi? Annesi mi? Hayır. Hayır. Bu farklı bir şeydi.

Tüfeği omzuna astı, ellerini birleştirip bulutlara açtı, biraz da Artyom'un avuçlarına ağladılar; kör olmak, ama kalbiyle görebilmek için gözlerini zehirle yıkadı.

Hayır. Hatırlayamıyordu. Ne tuhaf.

Artyom, Otel Nasyonal'in, üniversitelerin sessizliğe bürünmüş fakültelerinin, anıtların, artık hiçbir önemi olmayan anlamsız kulelerin, bundan böyle hiç kimsenin saldıramayacağı duvarların yanından geçerek ileriye, Büyük Kütüphane'ye doğru yürüdü. Oradan aşağıya inecekti.

Polis'e gidiyordu.

Bu kelime, Artyom'un geçmişini dev bir dalga gibi üzerine çevirebilirdi. Ama gözlerinin önünde hâlâ, gerçekleşmesi mümkün olmayan o hayal, o güzel görüntüler vardı: Yusufçuk uçaklar ve komik mini vagonlardaki devler.

Ve bu yabancıdan kurtulmak mümkün değildi artık.

Neydi bu?

* * *

Artyom kapı ziline özel, gizli bir şifreyle bastı. Düzenledikleri saldırıların ardından Büyük Kütüphane'ye döndüklerinde Ştalkerler kapıyı bu şekilde çalıyordu. Bazen kapıda durarak sol elleriyle zile basıyorlar, çünkü sağ elleriyle dışarı sarkmış bağırsaklarını tutmaya çalışıyorlardı. Bazen de, yaralı veya ölmüş arkadaşlarını oraya kadar getirebilen gruptan bir kişi zili çalabiliyordu. Kimi zaman güçleri ve kaybetmekte oldukları kanları zili şifreli bir şekilde sadece bir defa çalmaya yetiyordu. Bu nedenle, şifreyi bilen herkese Borovitskaya'da kapılar hemen açılıyordu.

Artyom'a da açtılar.

Hava geçirmez kapının sürgüsünü açan ve Borovitskaya'nın girişinde bir dakikalığına bile olsa bulunan herkes, kumaş ve kauçuklara sarınmış olurdu. Nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya olduklarını bilirlerdi.

Bu nedenle görevli nöbetçiler, yağmurdan ıslanmış pantolonu ve montu vücuduna yapışan Artyom'a, gaz maskelerinin arkasından bir mucizeye, bir vahşiye, intihar eden birine bakar gibi bakıyorlardı. Namluları Artyom'a doğrultup üzerini aradılar. Tüfeğini aldılar. Radyasyon ölçerle tüm vücu-

dunu taradılar. Sayaç çılgınca uyarı vermeye başladı.

Artyom ellerini yukarı kaldırmış, gülümseyerek duruyordu.

"Konuşabiliyor musun?" diye sordular.

Soruyu soran adama odaklandı: Maskenin camının arkasından hayretle bakan yeşil bir fil yavrusu.

"Konuşabiliyor musun?" Fil yavrusu ağır ağır tekrarladı.

Artyom birden gülmeye başladı. Elbette insanlar gergindi, kim bilir kimler geliyordu buraya.

"Melnik'i arayın. Arbatskaya'da. Artyom olduğumu söyleyin."

"Belgelerin yanında mı?"

"Melnik'e söyleyin. Artyom geldi deyin. O bilir."

Melnik'in adını, buradaki herkes gibi nöbetçiler de biliyordu.

Artyom'dan vebalıymış gibi uzak durmaya çalışarak onu içeriye götürdüler. Sonra yangın hortumundan akan suyla yıkadılar. Zehir bulaşmış kıyafetini aldılar. Aşağıdaki nizamiyeye kadar onu çıplak götürdüler ve orada bir üniforma verdiler. Ve Artyom'dan gözlerini ayırmadan Arbatskaya'yı aradılar.

"Burası amma da kötü kokuyor," dedi Artyom.

"Hadi oradan," diye mırıldandı karşılayanlardan biri. "Gayet normal kokuyor."

"Tabii," diye yanıtladı Artyom gülümseyerek.

"Sarhoş musun sen?"

Kulağı ahizede bekleyen adam Artyom'a kuşkuyla baktı: Ona inanmaya, Melnik'i rahatsız etmeye değer miydi? Ne olup bittiğini anlayana kadar şüpheliyi hücreye atmak daha iyi olmaz mıydı? Derken hattın diğer ucundan cevap geldi.

"Ben 'Bor-Verkh' sınır karakolunun nöbetçisiyim. Albay Melnik'i bağlayın lütfen. Saatin geç olduğunu biliyorum. Hayır, acil bir durum söz konusu."

Eskiden olduğu gibi, diye düşündü Artyom.

İlk seferde olduğu gibi. Karadenililer konusunda uyarmak için Polis'e gittiğinde olduğu gibi. VDNKh istasyonuna, tüm metroya ve tüm insanlığa yönelen o korkunç tehditle ilgili olarak uyarmak için... Melnik o zaman da oradaydı ve Artyom o zaman da Bor'dan içeri girmişti. Sanki daha dün veya bir asır önce olmuş gibiydi. Son üç yılda, önceki yirmi dört yılda olduğundan daha fazla şey deneyimlemişti.

"Melnik." Hoparlörde sesi duyuldu.

Bir anda Artyom'un morali bozuldu. İçinde bir baskı hissetti ve sanki iç organları sıkıştı. Ya Melnik onu tanımazsa, ne olacaktı?

"Burada tuhaf biri var. Yukarıdan çıplak halde gelmiş. Yani kimyasal koruyucu kıyafeti yok. Evet! Adının Artyom olduğunu söylüyor. Sadece Artyom. Evet. Sizin Artyom. Yani öyleymiş, yoldaş albay. Öyle dedi."

Telefondaki ses kesildi.

Ya Artyom'u geri çevirirse? Zira Artyom'u buraya o çağırmamıştı. İki yıldır onu buraya bir kere bile çağırmamıştı. Hatta Anya'sının nasıl olduğunu da sormamıştı. Kestirip atmıştı. Artyom boşuna bekliyordu.

"Meşgulüm." Hattın diğer ucundan dikenli bir ses duyuldu.

"Ahizeyi alabilir miyim?" Artyom dayanamadı.

Nöbetçi isteksizce ahizeyi ona verdi.

"Svyatoslav Konstantinoviç. Ben Artyom. Anya'nın kocası."

"Artyom," dedi paslı, kırık bir ses. "Neden geldin?"

"Svyatoslav Konstantinoviç, içeriye girmeme izin vermelerini söyleyin. Gaz maskem de, kimliğim de yanımda değil."

"Şu anda vaktim yok. Burada olağanüstü bir durum var. Gitmem gerekiyor."

"Tekrar yukarıya mı döneyim?"

Ahizedeki ses yeniden kesildi. Nöbetçiler Artyom'la birlikte dinliyordu, ama duyulan tek şey sessizlikti. Tıpkı son iki yıldır olduğu gibi. Melnik cevap vermek istemiyordu. Karakol komutanı, görünmez bir el fenerini ayarlarmış gibi parmaklarını açıp kapatarak Artyom'dan ahizeyi vermesini istedi. Nizamiyeye birden karanlık çökmüştü sanki.

"Olağanüstü durum Teatralnaya'da mı?" diye sordu Artyom.

Telefonda diğer ucundaki ses gönülsüzce yanıtladı.

"Teatralnaya'nın ne ilgisi var? Okotni Ryad'da patlama oldu. Polis'e yalnızca bir tünel uzaklıkta. Ne olduğunu açıklığa kavuşturmamız gerekiyor..."

"Okotni Ryad'ı boş verin. Şimdi oradan geliyorum."

"Senin orada ne işin vardı..."

"Peki siz... Siz daha Teatralnaya ile ilgili hiçbir şey bilmiyor musunuz? İşgalle ilgili? Henüz rapor etmediler mi?"

"Ne işgali? Ne saçmalıyorsun?"

"Beni içeriye almalarını söyleyin. Telefonda söyleyemem. Size anlatırım."

Sert bir ses geldi. Melnik ahizeyi masanın üzerine bırakmıştı. Sonra birilerine seslendiği duyuldu: "Anzor! Smolenka'da neler oluyor? İlerlemişler mi? Evet, gidiyoruz! Letyaga'yı al! Bir dakika içinde beni buradan alın!"

Artyom ısınmış ahizeye yapıştı.

"Svyato...

"Peki. Telefonu amire ver. On dakika sonra kütüphanede ol."

Polis.

Moskova metrosunda, refah içinde yaşanan istasyonlar bulunuyordu. Az da olsa varlardı. Yoksul, yabani veya terk edilmiş istasyonlarla karşılaştırıldığında bunlar cennet gibiydi. Ancak Polis'le kıyaslandığında hepsi birer domuz ahı-

rıydı, sadece daha varlıklı ahırlar.

Eğer metronun kalbi olsa burada, birbirine tüp geçitlerle bağlı olan bu dört istasyonda atıyor olurdu: Borovitskaya, Aleksandrovski Sad, Biblioteka Lenina ve Arbatsaya.

Ancak buradaki insanlar, eski yaşamlarından vazgeçemiyordu. Kibirli üniversite profesörleri, kendini beğenmiş akademisyenler, yeteneksiz kitap kurtları, her tür sanatçı (muhtemelen sokaktan toplanmış olanlar hariç) metronun geri kalanıyla aynı kaderi paylaşıyordu: Pislik yiyorlardı. Bu şımarık aylaklar kimsenin işine yaramazdı. Bu yeni dünyada, yaptıkları bilim hiçbir şeyi açıklamıyordu ve kimsenin onların sanatına ayıracak vakti yoktu. İnsanlar ya mantar temizliyor ya da tünelleri bekliyorlardı. Pedal çevirmek de mümkündü, çünkü metroda sadece elektrikle aydınlatma yapılabiliyordu ve herkesin yeterli bilgisi olduğundan kendini beğenmişlere kimsenin ihtiyacı yoktu. Karmaşık şeyler konuşanlar veya fazla kasılanlar hemen göze batardı.

Polis hariç her yerde durum böyleydi.

Burada onlara kucak açıyor ve onları doyuruyorlardı. Kendilerini insan gibi hissetmeleri için yıkanma, yaralarını tedavi ettirme imkânı sağlıyorlardı. Metroda, birçok eski kelime anlamını yitirmiş, yanıp kül olmuş birer ceviz kabuğuna dönüşmüştü. Örneğin kültür kavramı. Kelime var olmaya devam ediyordu, ama ağzınıza aldığınızda dilinizde küflü ve acı bir tat bırakıyordu. VDNKh'da, Kızıl Hat'ta ve Hansa'da böyleydi.

Ama Polis'te değil. Bu kelime burada hâlâ tatlıydı. Burada insanları onu içiyor, çiğniyor ve tüm depoları onunla dolduruyorlardı. Sadece mantarla yaşanamazdı.

Biblioteka Lenina istasyonunun, bir zamanlar Rusya Devlet Kütüphanesi olmuş büyük kütüphane binasına doğrudan çıkışları vardı. Buralardan metroya kimsenin girmemesi için bu çıkışlar uzun zaman önce duvar örülerek kapatılmıştı. O zamandan beri buraya sadece Borovitskaya girişinden ulaşı-

labiliyordu. İki istasyon yan yanaydı. Bu nedenle Artyom ve refakatçileri, Biblioteka'ya Melnik'in verdiği on dakikalık süre dolmadan geldiler.

Biblioteka Lenina çok eski bir istasyondu. Sanki metroyu inşa edenler tünelleri açarken Moskova'nın killi çamurunda antik bir mezara rastlamış ve kendi ihtiyaçlarına uyarlamışlardı. İstasyonun biniş peronu, metronun diğer yerlerinden çok farklıydı: Yüksek tavan, geniş kemerler ve metro yolcularının rahat nefes alabilmesi için bolca hava vardı. Burası inşa edilirken, topraktaki kil tabakalarının kemerleri ezip yıkılmasından korkulmamıştı. Daha yeni istasyonlarda ise, toprağın çökmemesi için tüneller künklerle desteklenen dar ve alçak yapılardan oluşuyordu. Ayrıca yukarıdan atılan bombaların ulaşamaması amaçlanmıştı. Buradaysa inşaat boyunca estetik kaygılar ön planda olmuştu. Sanki dünyayı güzellik kurtaracaktı.

Işık, başka hiçbir yerde olmadığı kadar yoğundu burada. İki kat yüksekliğindeki tavandan sarkan beyaz top şeklindeki lambaların tümü parlıyordu. Bu tam bir israf, sanki veba salgını varken ziyafet vermek gibiydi: Hiçbir insanın bu kadar ışığa ihtiyacı yoktu. Ama burada ışığı düşüncesizce yakıyorlardı, Polis'in büyüsü, buraya gelen yabancılara kendilerini hiç değilse bir gün, hatta bir saatliğine de olsa o eski, kaybolmuş dünyada hissetmelerini sağlamaktaydı.

Artyom da öyle hissetmişti: Bir süreliğine gözlerini kapattı ve hayale daldı.

Sonra gözlerinin önünde yine kendisine ait olmayan o hayali görüntü belirdi ve yukarıdaki o gerçek olmayan şehri anımsadı. Artyom bu hayali ve yusufçuk kanatlı uçakları zihninden çıkardı. Bu kadarı yeterdi.

İstasyonda genel bir kargaşa vardı.

Büyüteç gibi kalın mercekli gözlükleri olan demode kadınlar, kırklı yaşlarındaki üniversite öğrencileri, her türden

efemine sanatçılar, kollarının altında kitap taşıyan gömlekli Brahmanlar, kısacası tüm bu sevimli, işe yaramaz ve soyu tükenmek üzere olan entelektüeller, Okotniy Ryad'a giden karanlık tüneli görebilmek için boyunlarını raylara uzatmış, heyecanla bekleyen bir kalabalık oluşturuyordu. Oysa uyuyor olmaları gerekirdi; saatler gece yarısını gösteriyordu.

Alandan duman yükseliyordu.

Tünelin başladığı yerde Kızıl Hat'tın nöbetçileri bekliyordu. Biblioteka'ya ve ötesindeki özerk bölgeye kadar bütün tüneller onlara aitti. Hansa'ya ait olan istasyon, savaştan sonra Ploşad Revolyutsi ile değiş tokuş edilmişti.

"Neler oluyor?" Meraklılar, Kızıl Ordu askerlerine musallat olmuştu. "Sizin orada ne olmuş? Bir patlama mı oldu? Terör eylemi mi?"

"Hiçbir şey patlamadı. Her şey kontrol altında. Yanlış duymuşsunuz," diyerek yalan söylüyordu nöbetçiler. Karanlık tünelden gelen duman ciğerlerini yaksa da bunu sürdürmek zorundaydılar.

"Orada başlamış gibi görünüyor. Neyse ki halk özgürlüğüne kavuştu," dedi adamın biri diğerine kinayeli bir şekilde ve Kızıl Ordu askerlerinin yanından ayrıldılar.

"Onları durdurmalıyız," diye heyecanla bağırdı çingene etekli bir kadın, eteği geniş kalçasından dağınık bir şekilde sarkıyordu. "Bu bizim görevimiz! Dayanışma için bir pankart hazırlayacağım. Katılmak ister misin Zakhar?"

"Biliyordum, bunun olacağını biliyordum. Ama bu kadar çabuk olacağını düşünmemiştim! Rus halkının sabrı tükendi," dedi uzun sakallı bir ihtiyar parmağını sallayarak.

"Alın size eşitlik ve kardeşlik."

"Görüyor musunuz? Olayların Okotni Ryad'da başlaması da tesadüf değil! Onların hemen yanı başındayız. Polis istasyonu olarak. Tabiri caizse, yumuşak güç harekete geçmiştir! Sadece varlığımızla değil, kültürel etkimizle örnek teşkil edi-

yoruz! Demokratik değerler süngülerle getirilemez! Bizim... Özgür ruhumuz, heyecanım için bağışlayın..."

"Bence onlara elimizi uzatmalıyız. Mülteciler için sınırlar açılmalı! Yemek dağıtımı organize edilmeli!" diyordu peruklu ve dekolte giysili bir kadın. "Duyduğuma göre onlarda kıtlık varmış. Ne kadar korkunç! Her ihtimale karşı evden kuru pasta getireyim, dün yapmıştım, sanki içime doğmuş."

"Buraya mülteciler gelmeyecek," dedi Artyom onlara bakarak. "Orada ayaklanma da olmayacak. Hiçbir şey olmayacak. Biraz duman tüter, sonra her şey sona erer."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?" diye sordu biri gücenmiş gibi.

Artyom omuzlarını silkti. Nasıl anlatabilirdi ki?

Bir anda Artyom'u da unutmuşlardı: Bakışları duman tüten alandan ayrılıp, raylar ile tavan arasındaki küçük köprüye kaymıştı. Köprüden aşağıya siyah giyimli insanlar sessizce iniyordu. Yüzlerinde maske, üzerlerinde kurşungeçirmez yelek, başlarında siperi yukarı kaldırılmış siyah kasklar ve ellerinde susturuculu AK-74 silahlar vardı.

"Teşkilat!" Ses kafalarının içinde yankılandı.

"Teşkilat," diye fısıltıyla tekrarladı Artyom.

Kalbi çılgınca atıyordu. Birden kolundaki harflerin üzerindeki sigara yanıkları sızladı: *Eğer biz değilsek kim?*

Her zaman olduğu gibi. Başka birileri...

Aşağı inip tünel girişine dizildiler. Artyom onlara yaklaştı ve refakatçilerini de peşinden sürükledi. Elli kişi saydı. Ne kadar çok. Demek ki bu süre zarfında Melnik kayıpları telafi edebilmişti...

Artyom, maskelerin siyah camlarına dikkatle baktı. Arkadaşları burada mıydı? Letyaga'nın adını duymuştu. Ya Sam? Styopa? Timur? Knyas? Ama kimse onu fark etmiyor, hepsi tünele bakıyordu.

Melnik tümünün yerine başkalarını getiremezdi ya? Ba-

zılarının yeri de başkasıyla doldurulamazdı.

Yanlarında Melnik yoktu. Bunlar muhtemelen Teşkilat'ın kurulduğu Smolenskaya'daki birliktendi. Şimdi de Arbatskaya'dan gelecek olan komutanlarını bekliyorlardı.

Melnik'in belirlediği on dakikalık süre geçmişti. Ardından on beş ve yirmi dakika oldu. Saflarda bir hareketlenme başladı: Adamlar bir sağ, bir sol ayaklarına dayanıyor, sırtlarını doğrultuyorlardı. Ne de olsa put değil, insandılar.

Nihayet Melnik göründü.

Adamın biri tekerlekli sandalyesini merdivenden indiriyordu. İri yarı olan diğer iki adamsa onu taşıyordu. Melnik'i. Onu sandalyesine oturttular, doğrulttular ve sandalyeyi ilerlettiler.

Geniş omuzlarının üstüne puantiyeli denizci ceketi atılmıştı, donuyor gibi görünüyordu. Kemikli dizlerinin üzerineyse sol elini koymuştu. Sağ kolu omzundan itibaren kesilmişti, omuzlarına konulan ceket bunun için olmalıydı. İki yıl olmuştu ama kesilmiş kolunu hâlâ kapatıp gizliyordu. Buna alışmak istemiyordu. Sanki belli bir zamanda sonra kolu yeniden çıkacaktı.

Tüm ekip, topukları üzerinde komutanlarına döndü. Hazır ol duruşunda komutanı selamladılar. Artyom, kendisinin de istemsizce selamlamak üzere hareket ettiğini fark etti, hamlamış olan sırtına birden kramp girmişti.

"Rahat," dedi Melnik cansız bir sesle.

Tamamen kurumuş, sapsarı olmuştu. Yüzünün kırmızılığı gitmişti. Eskiden beyazla karışık olan siyah saçları dökülmüş, tamamen grileşmişti. Ama yanına geldiğinde görmüştü ki katılığından hiçbir şey kaybetmemişti, kırışıkları daha da belirginleşmişti ve gözleri ferini yitirmemişti. Aksine, alev alevdi.

Artyom, kalabalığın içinden geçerek ona doğru yürüdü.

"Müsaade edin! Albayı görmeliyim..."

Siyah üniformalılar anında önüne çıkıp ona engel oldu. Tam o sırada iri yarı adamlardan biri onu durdurdu.

"Artyom? Sen misin?"

"Letyaga!"

Sarılmaya utandılar, ancak sessizce bakıştılar. Letyaga, parmağıyla omzundaki şeride vurdu: "A(II)Rh-", yani kan grubu A Rh negatif yazıyordu. Artyom'da olduğu gibi.

Melnik omzunun üstünden dönüp baktı, o da Artyom'u tanıdı.

"Bırakın onu."

"Yoldaş albay," Artyom, herkesin önünde kayınpederine böyle hitap etti; eli de istemeden şakağına kalktı.

"Boş bir kafayla selamlıyorsun," dedi ona Melnik.

"Evet efendim." Artyom gülümsedi ama Melnik ona karşılık vermedi.

"Anlat. Orada neler oluyor? Terör eylemi mi? Sabotaj mı?"

"Önemli olan orası değil... Teatralnaya'da olanlar daha mühim."

"Ben sana Okotni Ryad'ı soruyorum..."

"Teatralnaya'da, Svyatoslav Nikolayeviç. Faşistler saldırı gerçekleştirdi. Teatralnaya'yı ele geçirmek istiyorlar. Patlama ise... Bir taneyle sınırlı değil, üç patlama oldu. Takviye ekip gidemesin diye Kızıl Hat'tı kapatacaklar."

"Sen bunları nereden biliyorsun? Faşistlerle ilgili bilgiye nasıl ulaştın?"

"Teatralnaya'daydım... Kaçmayı başardım."

"Anzor!" Melnik elini yaverine salladı; o anda denizci ceketi omzundan kayarak granitin üzerine düştü.

Herkes içini çekti, kesilmiş kolun kalan parçasını göstererek aralarında fısıldaşmaya başladılar.

"Gönder bunları..." Canı sıkılan Melnik insanları gösterdi.

Sıra anında dağıldı, yarım halka oluşturuldu ve memnu-

niyetsiz kalabalığı Melnik'ten ve tünelden uzak tutmak için genişleyen bir daireye dönüştü.

"Kör olası askerler!" Kalabalık içinde kırgın sesler duyuldu.

"İstasyonu almak istediklerinden emin misin?" diye sordu Melnik. "Bu, anlaşmanın ihlal edilmesi anlamına gelir."

"Eğer kendileri almazsa Kızıllara kalacağını düşünüyorlar."

"Sen orada ne yapıyordun?" Melnik ona aşağıdan bakıyordu, ama yukarıdan bakar gibiydi.

"Ben... Daha sonra söylesem olur mu? Bizzat size?"

"Bizzat bana..." Melnik sivri dizine dokundu. Bacakları zayıf ve güçsüzdü. "Bizzat bana, öyle mi? Anzor!" dedi suratı asık, kısık bir sesle. "Bunu kendimiz de tahmin edebilirdik, öyle değil mi? Faşistlerle ilgili durumu. Yapabilir miydik?"

Kordondakilerden bazıları nihayet Artyom'u tanıyarak kafalarını çevirdi. Artyom'un içi ısındı. Belki de maskenin altından gülümsüyorlardı. Ne de olsa iki yıldır ortalıkta görünmüyordu. İnsan omuz omuza savaştığı birini asla unutmazdı. Boşuna kuşkulanmıştı.

"Yapabilirdiniz, yoldaş albay."

"Bekle. Eğer Okotni Ryad'ı kapatırlarsa... O zaman Ploşad Revolyutsi de desteksiz kalacaktır. Oradan Kızıl Hat'ta tek geçiş de Teatralnaya üzerinden, öyle mi?"

"Aynen öyle," diyerek doğruladı kızıl saçlı Anzor.

"Eğer tüm bunlar doğruysa," Melnik sol tekeri çevirdi ve düşünceye dalarak tekerlekli sandalyesiyle yarım daire yaptı. "Onların yerinde olsam bir de Ploşad Revolyutsi istasyonunu alırdım. Böylece tek saldırıyla iki istasyon ele geçirilmiş olurdu."

Doğru, Artyom şimdi anlıyordu. Orayı almamaları âdeta suç olurdu. Akacak kan damarda durmazdı. Ditmar en azından şansını deneyecekti.

"Mesele, lokmanın büyük olması. Peki, geçişleri engellemeyi başarabilmişler mi?"

"Bir tanesini kapatamadılar," diye yanıtladı Artyom biraz düşündükten sonra.

"Demek Kızıllar da oraya kendi kuvvetlerini göndererek karşı atağa geçecekler. Bu ne demek? Büyük bir savaş sadece bir adım ötede demek. Polis'e bir adım uzakta. Üç taraf için de öyle."

Melnik askerlerine baktı; sayıları peronun yarısını temizlemek için yeterliydi.

"Yarısını burada bırakın," diye Anzor'a emretti Melnik. "Yarısı da Ploşad Revolyutsi'ye gidecek."

Ardından tekerlekli sandalyesini merdivenlere doğru sürmeye başladı.

"Svyatoslav Konstantinoviç... Ben sizinle konuşmak..."

"Gel."

Melnik duraksamadan ilerlemeye devam etti.

* * *

Onu, albayın odasının bulunduğu Arbatskaya'ya getirdiler. Artyom başkalarının yanında konuşmak istemediğinden, Melnik'se hiç konuşmak istemediğinden, yol boyunca tek laf etmediler. Melnik, Artyom'u Letyaga'yla salonda bıraktı ve odasına girdi. Her ikisine de yabancı olan Anzor bir yerlere gidince, Letyaga Artyom'a kemiklerini kırarcasına sarıldı ve şaşı gözünü kırptı.

"Nasılsın?" diye fısıldadı.

"Sizleri özlüyorum," diye itiraf etti Artyom.

"Hâlâ inkâr mı ediyor?" Letyaga başıyla kapıyı işaret etti. "Neden bu kadar öfkeli?"

"Anya yüzünden."

"Ama sen de... Ondan her şeyini almışsın!" Letyaga sessizce güldü ve Artyom'u göğsünden iterek sendelemesine

neden oldu. "Sence kızını senin gibi bir haylaz için mi büyüttü?"

"Sizler nasılsınız?"

"Pek çok yeni kişi aldılar. Sığınak olayından sonra..."

Birbirine baktılar ve sustular.

"Evet. Hâlâ cevap yok. Bağlantıyı kapatmış. Buluruz, Aleksey Feliksoviç. Teslim ederiz. Anlaşıldı. Tamam!" Melnik'in sesi odasının kapısının altından sızıyordu.

Artyom, Melnik'in kime rapor verdiğini düşündü. Hangi Aleksey Feliksoviç? Melnik! Sesleri dinlediği anlaşılmasın diye Artyom kapıya dönüp sordu:

"O nasıl?"

"Nasıl olsun..." Letyaga biraz tereddüt ederek tamamen fısıldamaya başladı. "Biblioteka'ya gitmeden önce, ihtiyacını gidermek istedi... Acelesi vardı. Tuvalette de bu lanet olası tekerlekli sandalyeden yere düşmüş. Tabii biz dışarıda bekliyorduk... İçeriye girip onu kaldırmak istedik... Çünkü bacakları artık işlemiyor sadece bir kolu var. Defolun! diye öyle bir bağırdı ki. On dakika yerde kıvranıp durdu... Ta ki kendi kendine sandalyeye oturuncaya kadar... Tek koluyla nasıl yaptı kim bilir. Sırf onu yerde pantolonsuz görmeyelim diye. İşte böyle."

"Evet..."

"Evet. Her neyse. Anlat bakalım... Seni buraya hangi rüzgâr attı?"

Artyom, Letyaga'yı tepeden tırnağa süzdü. Sığınakta, Letyaga Artyom'u korumak için kendisini mermilere siper etmişti. Artyom'un tüfeğinin kilidi sıkışmış halde yerde oturduğunu fark ettiğinde siperinden çıkmış ve düşmanın açtığı ateşi kendi üstüne çekmişti. Artyom ise, onun kurşun yemiş bedenini sıhhiye erine kadar sırtında taşımıştı. Sıhhiye eri, Letyaga'nın kan kaybından öleceğini söylemiş, ancak sonra Artyom'un kan grubunun onunkiyle aynı olduğu ortaya

çıkmış ve Artyom kanının bir buçuk litresini ona vermişti. Bu kadarı yetmişti. Vücudundan birkaç mermi çıkarılmıştı: Tümü de Letyaga'nın kaba etine isabet etmişti. O günden beri Artyom'un bir buçuk litrelik kanı onun damarlarında dolaşıyordu. Bir gün geri vereceğine yemin etmişti.

"Bir telsizciyi arıyordum. Teatralnaya'da."

"Hangi telsizciyi?" Letyaga kulak kabarttı.

"Orada biri vardı... Hayatta kalan başka insanların olduğunu söylüyordu. Bizim dışımızda insanlar. Kuzeyde bir yerlerde. İlginç bir hikâye. Ben... Biliyor musun... kaç kez denedim... Bir sinyal alabilmek için. Olmadı... Hepsi boş... Ama... Ben de..."

Letyaga başını salladı. Acımış gibiydi.

"Canın cehenneme!"

Artyom güldü ve Letyaga'nın karnına hafifçe vurdu.

"Artyom!" Kapının arkasından seslendiler.

"Mümkün olduğunca normal görünmeye çalış," dedi Letyaga. "Belki seni tekrar alır. Biz de seni çok özlüyoruz."

* * *

Oda çok büyüktü, tam da sahibinin ölçüsüne göreydi. Melnik tekerlekli sandalyesini, üzeri kâğıtlarla dolu meşe masanın arkasına sürmüştü. Denizci ceketini omuzlarına öyle yerleştirmişti ki tekerlekli sandalyesi görünmüyordu. Sanki bir sandalyede donmuş bir adam oturuyordu. Ofis ısıtılmıyordu.

"Letyaga!" Melnik aralık kapıdan dışarı bağırdı. "Bana üç gönüllü gerekiyor. Führer'e zarf ulaştırmak için. Biri sensin. Diğerlerini de bul!"

Duvarların tamamında haritalar, küçük bayraklar ve oklar vardı. İsim listeleri asılıydı ve her ismin karşısında görevlerinin ne olduğu yazıyordu.

Duvarlardan birine özel bir liste asılmıştı. Daha uzun bir listeydi bu. Altında küçük bir raf, rafın üzerindeyse yarısına

kadar bulanık bir sıvıyla doldurulmuş kadeh vardı. Sanki birileri bu kadehten samagon yudumlamıştı.

Ölen askerlerini düşünen Melnik'ten başkası değildi bu. Başlarda onları her gün anardı, tuhaf adamdı. Ne var ki denizci ceketinin tek kolu hâlâ boştu.

Artyom'un boğazı düğümlendi.

"Teşekkür ederim. Kabul ettiğiniz için. Svyatoslav Konstantinoviç."

Acaba, o listede Hunter da var mıydı? Zira o sığınakta ölmemişti...

"Kapıyı kapat. Neden geldin Artyom?" Şimdi yüz yüze gelince Melnik'in sesi daha sert ve sabırsız bir hal almıştı. "Neden buradasın ve orada, Teatralnaya'da ne işin vardı?"

"Buraya sizinle konuşmaya geldim. Söyleyeceğim şeyler konusunda başkasına güvenemezdim. Orada ise..."

Melnik ona bakmıyor, tek eliyle beceriksizce kendine sigara sarıyordu.

Artyom, yardım teklif etmeye korkuyordu.

"Bu... Oldukça ilginç bir hikâye. Yani neredeyse eminim ki..." Artyom derin bir nefes aldı. "Bizim dışımızda da hayatta kalanlar olduğuna neredeyse eminim."

"Yani?"

"Teatralnaya'da, başka şehirden radyo sinyalleri yakalayabilen bir adamla karşılaştım. Polyarniye Zori olabilir. Murmansk civarında bir yer. Oradaki insanlarla konuşmuş. Ve orası... Yaşanabilir bir yermiş. Ayrıca... Dışarıdan Moskova'ya insanların geldiğine dair bilgi, daha doğrusu duyumlar var. Oradan geliyorlar herhalde. Polyarniye Zori'den. Kızıl Hat'taki Çerkisovskaya'ya gelmişler. Orada nereden geldiklerini de anlatmışlar... Ama tuhaf olan şu ki hepsini ortadan kaldırmışlar."

"Kimler?"

"Komite. Sonra onları görenleri de tutuklamışlar. Hatta

bu hikâyeyi anlatanları da. Üstelik onlar Lyubyanka'ya göndermişler. Yani, durum çok ciddi. Anlıyor musunuz?"

"Hayır."

Artyom nedense saçlarını düzeltti.

"Hayır!" diye tekrarladı Melnik.

"Size... Bu durumu size rapor etmediler mi? Polyarniye Zori'deki insanları yani. Sizin kendi bağlantılarınız var. Belki de Çerkisovskaya'ya ulaşan grup tek değildi?"

"Şu bahsettiğin telsizci nerede şimdi?" diye sözünü kesti Melnik.

"O... O artık hayatta değil. İnfaz edildi. Kızıllar... Teatralnaya'ya gelip onu aldılar. Ve..." Bir süre sustu, birden her şey netleşmişti. "Aslında onu arıyorlardı... Onu istiyorlardı, beni değil. Merkez komiteden talimat vardı... Yakalanması için. Benimle ilgili hiç..."

"Ne? Kim?"

Melnik sigarasını içiyordu; sigaranın dumanı gözüne kaçıyor ama gözleri yaşarmıyordu. Duman tavana yükselmiyor, bir bulut gibi albayın kafasının üstünde asılı duruyordu.

"Ya onlar Polyarniye Zori'den haberdarlarsa? Ya Kızıl Hat'tın durumdan haberi var da bu bilgiyi gizlemeye çalışıyorlarsa. Bilgisi olan herkesi temizliyorlarsa... Önce birini ve sonra diğerlerini... Arıyor, buluyor ve..."

"Pekâlâ." Melnik dumanı dağıttı ve hemen yeni bir sigara yaktı. "Kızıl Hat beni daha çok ilgilendiriyor. Çünkü onlar Rayh ile ya şu anda çatışıyorlar ya da yakın zamanda çatışacaklar. Bunun sonucunun ne olabileceğini düşünebiliyor musun? Şimdi bütün metro, kıyma makinesi gider gibi Teatralnaya'ya sürüklenecek. İşte şimdi, Artyom, Teşkilat komutanı olarak bunu düşünmem gerekiyor. Bu hayvanların birbirini yiyip bitirmelerini nasıl önleyeceğimi düşünmeliyim. Polis'i onlardan nasıl koruyacağımı da. Etrafta bornozlarıyla dolaşan, gözlüklü aydınlarımızı düşünmeliyim. Ve ayrıca..."

Arbatskaya istasyonunun üstünde bulunan ve şehre baskı yapan genelkurmayın olduğu yöne doğru çenesini kaldırdı. "... Son Savaş'ı kazandıklarına ve vatanımızı savunanların sadece kendileri olduklarına inananları düşünmeliyim. Devletin himayesindeki bu büyülü bölgeyi. Metronun tamamını. Ben Rayh'a da Kızıl Hat'ta da karşıyım. Demir Lejyon'da silahaltına alınmış kaç kişi var, biliyor musun? Ya Kızıl Ordu'da? Peki bende kaç kişi olduğunu biliyor musun? Yüz sekiz savaşçı. Emir erleri de bu sayıya dâhil."

"Ben hazırım... Saflara geri dönmeme izin verin."

"Ama ben hazır değilim, Artyom. Gömlekle dışarıda, yağmur altında dolaşan bir adamı ne yapayım? Bazı fantastik komploları açığa çıkarmaya çalışan birini ne yapayım? Marslılarla kimse iletişime geçmiş mi?"

"Svyatoslav Konstantinoviç..."

"Veya senin Karaderililerle? Ha?"

"Bunlar sizin için aynı şeyler mi?" diye patladı Artyom. "Yer altında yürütülen tüm bu uğraşlar! Hadi ama! Ne de olsa sürüngenler birbirini yer. Hepsi için yeterli yer yok! Su yok! Hava yok! Mantar yok! Onları durdurmak mümkün değil. Bizim çocukların yarısını gönderin bakın! Veya hepsini! Elinize ne geçer ki? Bu neyi çözer?" Artyom eliyle yarım kadehi işaret etti.

"Bu çocuklar bir yemin etti. Ben de ettim. Sen de ettin, Artyom. Eğer bu lanet olası metroyu kurtarmak için canını vermen gerekiyorsa, verirsin. Etrafta bilmiş bilmiş dolanıp durma, acemi. Ben sığınaktan tek kollu bir solucan olarak çıktım. Sense sapasağlam çıktın, peki ne için? Yukarı çıkıp kendi mezarını kazabilesin diye mi? Çocuklarını düşündün mü hiç? Böyle bir yağmur partisinden sonra ne olacağını düşündün mü? Kızımın nasıl bir şey doğuracağını?"

"Düşündüm!"

"Bok düşünmüşsün!"

"Peki siz hiç düşündünüz mü? Buradan başka bir yere gitmenin mümkün olabileceğini? Yukarı geri dönebileceğimizi? Buradaki herkesin dışarı çıkabileceğini. Yukarıda, yaşanılabilir bir yer bile olabileceğini düşündünüz mü? Bizim yerimiz orası! Bugün, o yağmurun altında... Kendimi ilk kez insan gibi hissettim. Yukarıda! Bundan sonra ölsem de olur! Sonra yine aşağı indim... Bu pislik yuvasına. Sadece Kızıllar ve faşistler değil hayvana dönüşen, hepimiziz. Buralar birer mağara. Hepimiz mağara insanlarına dönüşüyoruz! Sığınakta bacaklarınızı, kollarınızı bıraktınız. Bir sonraki savaşta belki kafanızı bırakacaksınız! O zaman yerinize kim geçecek? Var mı öyle biri? Yok! O nedenle diyorum ki eğer gidilecek bir yer varsa gitmemiz gerekir! Ve görünen o ki öyle bir yerler var! Belki de Kızıllar biliyorlardır nereye gidileceğini..."

"Biliyor musun, Artyom," Melnik'in sesi kısılmıştı. "Ben seni dinledim. Şimdi de sen beni dinle. Kendini rezil etme. Beni de rezil etme. Kimin kızıyla evli olduğunu herkes biliyor. Şimdi tüm saçmalıkları da biliyorlar... Tüm bunlar sonunda benim üstüme kalıyor, anlıyor musun? Başka kimseye değil..."

"Saçmalık mı?! Madem öyle bu insanları görenleri veya duyanları neden temizliyorlar?"

"Artyom! Aman Tanrım, senin... Kızım sende ne buldu acaba? Bunu görmüyor mu?"

"Neyi görmüyor mu?" diye sordu Artyom kısık sesle, çünkü sesini yükseltecek nefesi yoktu.

"Senin şizofren olduğunu! Karaderililerle başladı, şimdi de komplo teorileriyle devam ediyor. Şu senin Karaderililer beynini kemirmişler! Karaderililerle ilgili ona herhangi bir itirafta bulundun mu? Onların füzelerle yok edilmemesi gerektiğini... Çoook iyi niyetli olduklarını. Âdeta yeryüzünün melekleri, Tanrı'nın elçileri olduklarını. İnsanlığın ayakta kalması için son şans olduklarını. Onlarla konuşmamız gerekti-

ğini. Bu yaratıkların kafalarımıza girmesine izin verilmesini. Gevşeyip tadını çıkarmayı. Senin gibi. Senin gibi!"

"Ben..." dedi Artyom. "Evet, bunların hepsini size ben söyledim ve yine söyleyeceğim. Karaderilileri yok ederek hataların en korkuncunu yaptık. Ben yaptım. Melek olup olmadıklarını bilemem, ama şeytan olmadıkları kesindi. Nasıl görünürlerse görünsünler... Evet, onlar bizimle iletişim kurmanın yollarını arıyorlardı... Evet, beni seçmişlerdi. Çünkü... Çünkü onları ben bulmuştum. Daha küçükken. İlk ben buldum. Daha önce de dediğim gibi... Evet, onlar beni... Evlat edinmek istiyorlardı denilebilir. Ama ben buna karşı koydum. Beni kukla gibi parmaklarında oynatacaklarından korktum... Beni başka bir şeye dönüştüreceklerinden... Kendileri gibi bir şeye... Çünkü hem aptal hem de korkaktım. O kadar korkaktım ki her ihtimale karşı onların hepsini... Sizin füzelerinizle... Benimle konuşmaya çalıştıklarında neler olacağını görmeyeyim diye. Korkaktım ama yeni bir akıllı yaşam türünü yok ettiğimi de biliyordum! Hayatta kalmak için son şansımızı yok ettiğimi! Ama kadın, erkek, çocuk, herkes beni alkışlıyordu çünkü onları canavarlardan kurtardığımı sanıyorlardı! Zavallı budalalar! Bense... Onların hepsini, sonsuza kadar yok ettim. Kadın, çocuk demeden hepsini, geberinceye kadar yerin altında sıkışıp kalmaya mahkûm ettim! Henüz dünyaya gelmemiş bebekleri bile! Gerçi hangi dünyaya geleceklerdi ki!"

Melnik soğuk ve duygusuz bir ifadeyle onu izliyordu. Artyom kendisini hiçbir şekilde etkileyemiyordu, ne suçluluk duygusu ne de umutsuzluk hissetmişti.

"Bunu yapmamalıydık! Burada, yerin altında o kadar vahşileştik ki, bize biraz yakınlaşan herkese saldırıyor, hepsinin boğazına yapışıyoruz... Karaderililer... Onlar bizi arıyordu. Bizimle beraber yaşamanın yollarını arıyorlardı. Eğer onlarla birlik olsaydık yukarıya geri dönebilirdik... Onlar bizim kurtuluşumuzdu... Bizi araştırmak için gönderilmiş-

lerdi. Onların güvenini hak edip etmediğimizi anlamak için... Yaptıklarımızdan sonra... Yeryüzüne, kendimize yaptıklarımızdan sonra."

"Bu nutku daha önce de çekmiştin."

"Evet. Anya'ya da söyledim bunları. Sadece ikinize söyledim. Başka hiç kimseye anlatmadım. Diğerleriniyse... Şimdi bile itiraf etmeye utanıyorum. Her zaman bir korkaktım, korkak olarak da kaldım."

"Neyse ki korkaksın! O yüzden özgürce ortalıkta dolaşıyor, deli gömleğiyle tımarhanede başını duvarlara vurmuyorsun... O aptal Anya'yı uyarmıştım. Sen taşkın birisin! Aynada kendine bir bak! Elimde olsa..."

Artyom kafasını salladı.

"Bunların hepsi geçti... Ama... Yaşamak için başka bir yer varsa? O zaman hiçbir şey bitmiş sayılmaz."

"Bu durumda o arkadaşlarına yaptığın şey de o kadar kötü değildir belki, ne dersin? Bunun için mi hep yukarıdasın? Bunun için mi sürekli radyo sinyallerini dinliyorsun? Günah çıkarmak için mi?"

Sigarayı dişlerinin arasında sıktı, sol eliyle sandalyesinin tekerini çevirdi ve masanın arkasından çıktı. Artyom'a iyice yaklaştı.

"Sigara yakabilir miyim?" diye rica etti Artyom.

"Sen kafayı sıyırmışsın, Artyom! Anlıyor musun? O kulede olanlar! Ve şimdi yaptıkların... Hepsi hayal. Şizofreni. Hayır, sigara falan yakamazsın. Ve artık yeter, Artyom. İki istasyonum arasında savaş başlıyor, sense... Git Artyom. Lütfen git. Kızımı orada yalnız mı bıraktın?"

"Ben... Evet."

"O nasıl?"

"İyi. Normal. Her şey yolunda."

"Artyom, seni terk etmesini o kadar istiyorum ki. Kendine normal bir koca bulmasını umut ediyorum. Yukarıda korun-

masız halde gezinen, takıntılı bir psikopattan daha iyisini hak ediyor. Tüm bunlar ne için? Bırak onu Artyom. Bırak gitsin. O buraya geri dönmeli. Onu affediyorum. Buraya, benim yanıma dönmesini söyle ona."

"Söylerim. Ama bir şartla."

Melnik sigarasından derin bir nefes çekti.

"Hangi şartla? Eşini neye değişeceksin?"

"Rayh'a zarf götürecek şu üç kişi. Ben de dördüncü olacağım."

12

TEŞKİLAT

İlerlemeye Borovitskaya'dan başladılar. Burası, bir Orta Çağ üniversitesinin okuma salonuna benzeyen, rahat, kırmızı tuğlalı bir yapıydı. Yukarıdaki Büyük Kütüphane'den çalınmış kitapların dizildiği raflarla ve bu kitapların okunup tartışıldığı yıpranmış masalarla doldurulmuştu. Kendilerini Brahman veya "Bilimin Koruyucusu" olarak adlandıran kitap kurdu tuhaf insanlarla meskûndu.

Masaların üzerine kumaş abajurlu lambalar sarkıyordu ve istasyonu aydınlatan bu yumuşak ışık, Artyom'un resimli tarih kitaplarında gördüğü ve hatırladığı Orta Çağ Moskova evlerinin atmosferini yansıtıyordu. Resimler sanki Artyom'un sadece dört yıl süren çocukluğunun kitabından alınmış gibiydi.

Salonun iki tarafındaki kemerler, insanların yaşadığı odalara dönüştürülmüştü. Artyom onlardan birinin yanından ge-

çerken geçmişini, Polis'e ilk gelişini hatırladı: İyi bir adamın evinde konaklama, gece geç saatlere kadar süren sohbetler, Kremlin'in yakut renkli yıldızlarında şeytanların saklandığına ve her bir oktyabryat[20] rozetinde küçük bir cinin oturduğunu anlatan tuhaf bir kitap. Komik bir kitaptı. Gerçek ise, insanların hayal edebildiğinden daha basit ve daha korkunçtu.

O iyi adam artık yoktu ve yıldızlar da sönmüştü.

Burada Artyom'u omzunda peçenekle[21] karşılayan Melnik, savaş alanının komutanı, daima taburun en önünde giden, ne kadar riskli olursa olsun ateşin önüne ilk olarak kendisi atılan Ştalker Melnik de artık yoktu.

Eski Artyom da yoktu. İkisi de yanıp kül olmuştu.

Letyaga ise aynıydı: Şaşı gözleri, koca bir tüneli kapatabilecek geniş bir sırtı, birinin botlarının bağcıklarını birbirine bağlamış da yüzükoyun düşmesini bekliyormuş gibi bir gülüşü vardı ve yirmi yedi yaşında olmasına rağmen on yaşındaki bir çocuğun gülüşüne sahipti. Letyaga oldukça dayanıklı bir adamdı.

"Eee!" İşte yine gülümsüyordu Letyaga. "Seni kutlayabilir miyim? İhtiyar seni geri aldı mı?"

Artyom kafasını salladı.

"Peki ne öyleyse... Deneme görevi mi?" diye sordu Letyaga.

"Son işim. Sadece Rayh'a kadar sizinleyim."

Letyaga artık gülümsemiyordu.

"Ne işin var orada?"

"Oradan birini çıkarmam gerekiyor. Acilen. Onu almaya gitmezsem ipini çekecekler."

"Kendini tehlikeye atıyorsun. Kadın mı bari?" dedi Letyaga göz kırparak.

"İhtiyar bir adam. Sakalı da var."

Sovyetler Birliği'nde, komünistliğe giden yolda alınan ilk unvan. Rus yapımı makineli tüfek.

"Yani..." Letyaga homurdandı. "Beni ilgilendirmez tabii, ama... Eee..."

"Kapa çeneni aptal," dedi Artyom, gülmemeye çalışarak. Homer bunu hak etmiyordu.

Ancak gülmemek elde değildi. Çiğnenmiş, keskin ve buruk bir kahkaha içinden dışarı taşıyordu. Gülmekten kıvranıyordu ki dizlerinin üstüne çökmemek için banka oturdu. Son günlerde metronun ona zorla yedirdiği ve sindirilmemiş her şey bu kahkahayla dışarı çıkıyordu. Gözleri yaşarana, hıçkırana kadar güldü. Sonra nefes aldı ve tekrar gülmeye başladı. Letyaga da onunla birlikte gülüyordu, belki başka bir şeye, belki de aslında hiçbir şeye.

Sonra geçti.

"Kesin gizli görevdir!" dedi Letyaga daha ağır ve ciddi bir şekilde. "Senin gibileri, kardeşim, örnek almamak gerek."

Evet, almamak gerek.

"Uzun zamandır sormak istediğim bir şey var," dedi Artyom. "Sen nasıl nişan alıyorsun?" Letyaga'yı taklit ederek gözlerini şaşı yaptı. "Her şeyi çift görüyor olmalısın."

"Evet, çift görüyorum," diye itiraf etti Letyaga. "Bu yüzden de, mühimmat konusunda çok masraflıyım. Herkesin önünde tek hedef oluyor, benimse iki. Ve ikisini de vurmak zorunda kalıyorum. İhtiyar beni Rayh'a boşuna göndermedi. Benden kurtulmak istiyor pinti."

"Oraya gidip dönmeyeceğini mi sanıyorsun?" Artyom güldü.

"Ben jeton kullanıyorum." Letyaga göz kırptı ve tırnaklarıyla, tanınması için boynuna asılmış olan ismi yazılı teşkilat künyesini şıngırdattı.

"Bunlara neden ihtiyacın var? Seni başkasıyla karıştırmak mümkün değil ki."

"Karıştırsalar daha iyi olurdu," diye kıkırdadı Letyaga. "Bu başka bir şey için. Bilirsin ya, bazen uykumdan uyandı-

ğımda şöyle düşünüyorum: Ben aslında kimim? Ne içtim? Sonra diyorum ki en azından ben kimim?"

"Bilirim." Artyom içini çekti.

O sırada diğer iki adam da geldi. Birinin elmacık kemikleri çıkık, saçları fırça gibi ve gözleri çekikti. Diğeri basık burunlu, çevik, kıpır kıpır biriydi.

"Amma da hazırlandınız! Randevuya giden kızlar gibisiniz. Ama acele ettiğiniz belli, dudaklarınızı boyamayı unutmuşsunuz," dedi onlara Letyaga. "Artık yolda boyarsınız, tamam mı?"

"Bu kim?" dedi hareketli olan Artyom'u işaret ederek.

"Ne kadar nezaketsizsin," dedi Letyaga başını sallayarak. "Asıl soru onun kim olduğu değil, senin kim olduğun Yurets. Artyom bizimle beraber sığınaktaydı. O, yaşayan bir efsane. Albayla birlikte Karaderilileri füzeyle vururken sen Hansa'da fare avlıyordun."

"Bunca zaman neredeydi?" diye sordu diğeri.

"Yeni kahramanlıklar için güç topluyordu, Nigmatullin. Öyle değil mi, Artyom?"

"Pek fazla biriktirememiş," dedi Nigmatullin Artyom'a kuşkuyla bakarak.

"Ben her gün kahramanlık yapıyorum," diye karşılık verdi Artyom. "Güç toplayacak zamanım olmuyor."

"Ve tekrar savaşa. Kızları ancak rüyamızda görürüz." Letyaga onu destekledi. "Hadi arkadaşlar. Führer bekliyor. Ve Führer bekletilmez!"

Letyaga, Borovitskaya'nın melankolik ve ağır hareket eden sınır muhafızlarını soğuk bir şekilde selamladı, dördü birlikte seyyar merdivenlerde yola indiler. Tünel ilk başta ışıklı, ardından alacakaranlık, sonundaysa tamamen karanlıktı. Diğer ikisi, Artyom'la Letyaga'ya yol vererek biraz geride durdular.

"Bu Hansa'dan, değil mi?" dedi Artyom.

"İkisi de Hansa'dan. Nigmatullin Komsomolskaya'dan, Yurets ise Kültür Parkı'ndan. İkisi de güvenilir çocuklardır."

Letyaga biraz düşündü.

"Neredeyse hepsi Hansa'dan."

"Neyin hepsi?"

"Yeni elemanların hepsi."

"Neden böyle?"

"Başka nerede eğitimli kişiler bulabilirdik? Karanlık istasyonlarda aramanın bir anlamı yok ki. Veya faşistlerin lejyonunda... Ayaktakımından başka bir şey yok. Bu bize göre değil. Melnik bir şekilde Hansa ile pazarlık yaptı. Onlar da eksiklerimizi tamamlamayı kabul ettiler."

Artyom, onun yüzüne soran gözlerle baktı.

"Onlarla anlaştı mı? Bir de onları lanetliyordu. Hatırlıyor musun? O zamanlar... sığınaktayken. Bize yardım edeceklerine söz vermişlerdi. Ama bizi sattılar. Eğer oraya vaktinde gelselerdi... Eğer adam göndermiş olsalardı... Belki de hiç kayıp vermeyecektik... O kadar gencimiz... Her ne olursa olsun..."

"Ne olursa olsun," dedi Letyaga. "Bize yine de gönderebildiklerinde insan gönderdiler. Ayrıca pek çok ekipman ve mühimmat da yolladılar. Biliyorsun ki Hansa'nın dünya kadar parası var. Kendileri teklif ettiler. İhtiyar da ölenler için uzun süre yas tuttu... Ama yapacak başka bir şey yoktu. Elli kişiyi alacak başka bir yer yoktu. Halkla istişare etti. Halk her şeyin en iyisini bilir. Sonra yavaş yavaş personel almaya başladık. Tabii ki testler ve mülakatlar yaparak. Gereksizleri hemen eledik. Sonuçta her şey normale döndü. Özellikle Hansa özel timi... Her şey yolunda. Hiçbir grup sadece kendini düşünmüyor. Hepimiz beraberiz."

"Evet." Artyom arkadan gelenleri göstererek güldü. "Herkes beraber."

"Hepsi bir yerde," diye doğruladı Letyaga.

"İnanmıyorum." Artyom biraz düşünerek konuştu.

"Neye?"

"Hansa'nın, sadece suçunu örtbas etmek için bize elli asker ve teknoloji göndermesine. Onlar, karşılıksız hiçbir şey yapmazlar."

"Karşılıksız değil. İhtiyar, onların özel timini eğitmeyi kabul etti." Letyaga dilini şaklattı. "Çünkü tim o kadar da iyi değil. Özellikle yukarıdaki görevler söz konusu olduğunda acemiler. Orada gözleri görmeyen kediler gibi koşturup duruyorlar. Onlar lanet olası yer altı çocukları."

Tavana asılı son lambayı da geride bırakmışlardı. Letyaga sırt çantasından copa benzer bir fener çıkardı. Arkadaki iki kişi onlara yaklaştı ve otomatik tüfeklerin emniyetini açtılar. Tünel kısa ve hepsi tarafından biliniyor olmasına rağmen tedbirli olmak gerekiyordu. Bir arada durmak daha iyiydi.

Fener hemen karanlığı yararak tüneli aydınlattı.

"Yer altı çocukları..." diye hatırladı Artyom. "Seninle aynı yaştayız. Demek ki sen de dört yaşındaydın, öyle mi? Son Savaş başladığında yani..."

"Hayır ufaklık," dedi Letyaga. "Ben senden bir yaş büyüğüm. Bunu konuşmuştuk. Yani savaşta beş yaşındaydım."

Artyom, kendi Moskova'sını hayal etmek istedi, ama yine kafasında şiş karınlı, yusufçuk kanatlı uçaklar kanatlandı, küçük vagon arabalar tıkırdayarak resmi tamamladı, ılık yağmur çiseledi. Artyom kafasını sallayarak bu saçmalığı aklından çıkardı.

"Peki hatırlıyor musun? Anne ve babanı yani... Evinizi?"

"Televizyonu hatırlıyorum. Televizyonda -kocaman bir televizyonumuz vardı- cumhurbaşkanını gösteriyorlardı. Cumhurbaşkanı şöyle diyordu: *Başka seçeneğimiz yok. Bizi buna mecbur ettiler. Bizi köşeye sıkıştırdılar. Bunu yapmayacaklardı. Kararımda bu etkili oldu...* O sırada annem mutfaktan çıkıyor, elinde benim için hazırladığı tavuk çorbasını tutuyor. Çorbada erişte de var. Annem bana diyor ki: Neden böyle şeyler izli-

yorsun? Gel sana çizgi film açayım. Ben de erişte istemediğimi söylüyorum. Belki de aklımda kalan yalnızca o andır. Her şeyin başlangıcı. Veya sonu. Sonra ne çizgi film ne de erişte kaldı."

"Anne ve babanı hatırlıyorsun yani?"

"Hatırlıyorum. Ama unutmam daha iyi olurdu."

"Hey, Letyaga," Yurets kendini tutamayarak onun sözünü kesti. "İlk önce onlar bize saldırdılar. Biz değil, onlar bize saldırdı. Bu kalleşçeydi. İlk darbeyi biz aldık, ancak ondan sonra karşılık verdik. Bunu kesin olarak biliyorum. Yedi yaşındaydım."

"Ben de diyorum ki: Erişteler! Erişteler, 'Köşeye sıkıştırıldık,' ve 'Mecbur bırakıldık'. Sonra şöyle düşündüm: İşte, o bir cumhurbaşkanı ve o da köşeye sıkıştırılabiliyor."

"Artık ne fark eder ki?" dedi Artyom. "Biz veya onlar?"

"Tabii ki fark eder," diye itiraz etti Nigmatullin. "Biz böyle bir şeyi başlatmazdık. Biz aklı başında bir halkız. Her zaman barıştan yana olduk. Bu orospu çocukları bizi yıpratmak için silahlanma yarışına sürüklediler. Ülkemizi petrol ve doğalgaz için parçalamak istiyorlardı. Çünkü devletimiz onların boğazında bir kılçık gibi duruyordu. Onlar bağımsız ülkeler istemiyorlardı. Hepsi onların altına yatarak bacaklarını açmıştı. Yalnızca biz... Biz kendimizi savunduk. Ama o domuzlar, o pislikler... Bizim sonuna kadar gitmemizi beklemiyorlardı. Hemen korkacağımızı düşünüyorlardı. Bizse... Düşmana asla teslim olmayız. Onlara petrol gerekliydi. Bizi sömürmek istiyorlardı. Sonunda kendileri boku yediler, aşağılıklar. Koltuklarına oturup üzerlerine doğru nelerin uçtuğunu seyrettiler. Bize kılıç sallamayacaklardı. Biz yerin altında da hayatta kalırız."

"Sen kaç yaşındaydın?" diye sordu Artyom.

"Sen neden kendi işine bakmıyorsun? Bir yaşındaydım. Olanları başkaları anlattı bana. Ne olmuş?"

"Hiçbir şey," diye yanıtladı Artyom. "Ha okyanusun diğer tarafında, ha bu tarafında olmuş. Hiçbir şey olduğu yok."

Letyaga yatıştırıcı bir tonla öksürdü. Bir daha konuşmadılar.

* * *

"Dur! Feneri kapat!"

Nigmatullin'le Yurets kenara çekildiler, duvara yaslanarak otomatik tüfeklerini hafifçe kaldırdılar. Artyom, Letyaga ile birlikte ortada kaldı. Düğme kapandı, ışık söndü ve karanlık çöktü.

"Sınır kapalı! Arkanızı dönün ve geri gidin!"

"Biz Teşkilat'tanız!" Letyaga, sesin yankılandığı boşluğa doğru bağırdı. "Sizin yönetime acil bir mektup getirdik!"

"Arkanızı dönün ve geri gidin!" diye tekrarladılar.

"Führer için mektup var diyorum! Bizzat kendisine! Albay Melnikov'dan!"

Karanlıktan Letyaga'nın alnına, Artyom'un da göğsüne kırmızı lazerler düştü.

"Geri çekilin! Vur emri aldık!"

"Al sana diplomasi," diye özetledi Letyaga. "Tam bir saçmalık."

"İzin vermeyecekler," diye fısıldadı Yurets.

"Güvenliği zorla geçmemiz de emredilmedi," dedi Nigmatullin.

"Ama zarfı teslim etmemiz söylendi," diye itiraz etti Letyaga. "Yoksa ihtiyar kafalarımızı koparır. Ne olduğunu tam olarak bilmiyorum... Ama şöyle dedi: Eğer zarfı bizzat teslim etmezseniz her şey mahvolur."

Etraf iğrenç şekilde sidik kokuyordu. Görünen o ki nöbet yerinde acil durumlar için gerekli araçlar sağlanmamıştı ve nöbetçiler sıkıştıklarında ihtiyaçlarını tünelin karanlığında, hiç kimseye ait olmayan bölgede gideriyorlardı.

Artyom, kalbini aydınlatan yakut rengi lekeye baktı. Melnik'i düşündü. Yerine getirmediği son görevini düşündü: Eve gidip Anya'ya onu terk ettiğini söylemeliydi. Büyük bir görev uğruna, kuyruğunu kıstırarak gizlice kaçmadan bunu onun yüzüne söylemeliydi.

Görev uğruna zaten çok şey yapmıştı. Oleg'i doktorun iyi niyetine bırakmıştı: Yapabileceği her şeyi yapmıştı. Kurşunun deldiği vücudu taşımış, ellerini çırpmış ve votka içmeye gitmişti. Müdahale etmeden veya onu vazgeçirmeye çalışmadan Lyoha'nın sonu bilinmeyen merdivenlerden inmesine izin vermişti. Sağdaki ya da soldaki kapıdan, herkes hak ettiği yere gitmişti. Svinolup'un revolveri ile idam mahkûmlarını özgürlüğüne kavuşturmamıştı. Binbaşının odasındaki kadın terlikleri hakkında soru sormamış, perdeyi çekip arkasına bakmamıştı. Hiçbir şey yapmamıştı. Bu yüzden orada birinin yatıp yatmadığını da görememişti. Görmediğine göre kimse yoktu. Kendisini böyle kandırabilir ve huzurla yaşayabilirdi. Homer'le ilgili olarak da onun gereksiz bir ihtiyar, bilgisiz bir yazar olduğu şeklinde açıklama yapabilirdi. Vicdan meselesi bir yalandı: İnsan güçlüdür ve her şeyin üstesinden gelebilir. Büyük bir görev her şeyin mazereti olabilir.

Titreyen ışığı avucuyla kapatmak istedi, ama ışık elinin üstüne sıçradı.

"Son uyarı!" diye bağırdılar boşluktan.

"Geri mi çekiliyoruz?" diye kendi kendine sordu Letyaga.

Bırak ihtiyarı. Tüm cesetleri bırak, onları bu kuyuya at ve kapağı kapat. Senin, dünyayı kurtarmak gibi daha önemli bir görevin var Artyom. Zamanını mantarlarla harcayamazsın.

"Ditmar'ı çağırın!" diye bağırdı Artyom sesini yutan derinliklere.

"Kimi?!"

"Ditmar! Ştalker geri döndü deyin!"

"Bu da ne?" Letyaga ona döndü. "Ne anlama geliyor bu?"

"Aynı mesele. Sakallı ihtiyarla ilgili." Artyom gülümsemek istedi. "Bir de aptalın biriyle ilgili. Benim gizli görevim."

O anda, bu sefil uzayda bir süpernova parladı.

* * *

Ditmar, ilk kontrol noktası olan makineli tüfek yuvasına çıktı. Muhtemelen Teşkilat'ın ellerini kendilerine siper eden cesur askerlerine bakıyor ve kendine has tarzıyla gülümsüyordu. Projektörü kapattırmamıştı.

"Beni kim çağırdı?"

Artyom, kör eden ışık denizinde sadece bir siluet görebildi, onu sesinden tanıyabilmişti.

"Ben! Artyom!"

"Artyom?" Ditmar sanki onu unutmuştu. "Hangi Artyom?"

"Biliyordum böyle olacağını!" diye homurdandı Nigmatullin.

"Ştalker! Acil mektup var! Führer'e! Kendisine teslim edilecek! Melnik'ten! Teşkilat başkanından! Güncel durumla ilgili!"

"Hangi durumla ilgili?" Ditmar onu anlamak istemiyordu.

"Teatralnaya'daki! Sizin işgalle ilgili!"

"Bizim işgal mi? Melnik'ten mi?" Ditmar şaşırmış gibiydi. "Teatralnaya'da işgal değil ayaklanma var. Bize mülteciler akın ediyor. Führer, daha fazla ölüm olmasını önlemek amacıyla istasyonda bir barış misyonu oluşturulmasını emretti. Şu anda saat sabahın dördü. O uyuyor. Bay Melnik'ten de mektup beklemiyor. Ama isterseniz mektubu bana verebilirsiniz. Sabah sekreterliğine teslim ederim."

"Kesinlikle olmaz." Letyaga fısıldadı. "Ya şahsen kendisine teslim edilecek ya da belge yok edilecek diye emredildi."

"Asla olmaz!" Artyom bağırarak tekrarladı. "Yalnızca Führer'e, elden teslim edilecek."

"Üzgünüm." Ditmar içini çekti. "Führer kimseyi kabul etmiyor. Özellikle de profesyonel katilleri. Her durumda, zarf teslim edilmeden önce açılacak ve zehirleme girişimini önlemek için kontrol edilecek."

"Bende bilgi var," dedi Artyom toparlanarak. "Teatralnaya'da ayaklanma olmadığına, planlanmış bir sabotaj olduğuna dair. İstasyonu işgal etme amaçlı."

"Bizdeyse Teatralnaya ile ilgili başka bir istihbarat var," diye aldırmaz bir biçimde yanıtladı Ditmar. "Ve o bilgi bazılarının hoşuna gitmeyecek, yurttaş Ştalker. Örneğin, arkadaşlarınızın. Hoşça kalın."

Ditmar onları selamladı ve arkasını dönerek istasyona doğru yürümeye başladı.

"Bekle!" diye bağırdı Letyaga. "Dur! Bu zarf Melnik'ten değil!"

Ditmar umursamadı. Makineli tüfeklilerden biri silahın uzun namlusunu oynatarak kurşunun izleyeceği yolu belirledi. Keskin nişancılar da kırmızı lazerleri hedefe doğrulttu; bu ışıklar, projektörün gür ışıkları arasından geçebiliyordu.

"Duyuyor musun?!" diye kükredi Letyaga. "Zarf Melnik'ten değil! Bessolov'dan!"

Beyaz ışıkların içinde kaybolmakta olan siyah siluet durakladı.

"Tekrar et."

"Bessolov'dan! Führer'e! Şahsen! Acil!"

Artyom Letyaga'ya döndü. Burada, onun anlayamadığı bir şeyler oluyordu. Nigmatullin ve Yurets heyecanla, tanıdık olmayan ismi tekrarladı. Ditmar susuyor, ancak artık hareket edemiyordu.

"Peki. İstasyona bir kişi girebilecek. Diğerleri bekleyebilir."

Letyaga, şartı kabul ederek kocaman omuzlarını kaldırdı ve ileriye doğru yürüdü.

"Sen değil!" Ditmar onu durdurdu. "Mektubu bu delikanlıya ver. Artyom'a."

"Emir bana verildi..."

"Ben de emir aldım. Sadece birinize izin vereceğim. O da kontrol ettikten sonra."

"Neden o?! Artyom, bu ne..."

"Zarfı ver," dedi Artyom. "Hadi, Letyaga. Beni biliyorsun. Gizli görev. Melnik beni bunun için sizinle gönderdi. Eğer size izin verilmezse... Burada benim olayım başka. Sizin karışmamanız gerekiyor. Sence Teatralnaya'daki durumu nereden biliyorum?"

"Burada herkesin bir olayı var!" diye homurdandı Letyaga. "Şu ihtiyar paranoyak..."

"Zarfı ona verme, ne yapıyorsun?" Nigmatullin fısıldadı. "O kim oluyor? Albay senin... Veya bizim..."

"Kapa çeneni, Ruslançik," dedi Letyaga. "Bu Artyom, anlaşıldı mı? O bizden biri! Anlaşıldı mı?"

"Nasıl isterseniz!" Ditmar sakinleşti. "Sizin oyunlarınıza ayıracak vaktim yok. Çoktan Teatralnaya'da olmam ve oradaki halka yardım dağıtmam gerekiyordu."

Letyaga lanet etti, öfkeyle yere tükürdü ve göğüs cebinden küçük, kalın, kahverengi zarfı çıkararak Artyom'un eline tutuşturdu.

"O bizim adamımız, anlaşıldı mı?!" Letyaga, makineli tüfeğe, nişancı tüfeğine, lazer ışıklarına ve kör eden ışığa doğru bağırdı. "Burada onu bekleyeceğiz!"

"Keyfiniz bilir," diye yanıtladı Ditmar. "Ama Führer gün ortasına kadar da uyuyabilir. Beklerken iyi eğlenceler."

"Bekleyeceğiz, burada olacağız, Artyom." Letyaga ateşli bir şekilde fısıldadı. "Buraya geri geleceksin. Eğer saçının bir teline bile... İhtiyar sana homurdanıyor, ama adamları için gerektiğinde dağları devirir. Biz seninle kan kardeşiz, sen ve ben... Değil mi?"

"Evet," dedi Artyom, ama artık fazla bir şey duymuyordu. "Evet Letyaga. Teşekkür ederim. Ne olacak bilmiyorum."

Artyom traverslerin üzerinde tökezleyince lanet olası zarfı sıkıca tuttu ve milyarlarca derecelik süpernovaya doğru ilerledi.

"RAYH DÜŞMANLARI! İNSANLIK DÜŞMANLARI! KAPIMIZIN ÖNÜNDE! UCUBELER ÇETESİ DURUYOR!"

Konuşmacı tekti, ama birbirine yakın bulunan en az on megafondan yayın yaptığı için ses parçalar halinde yankılanıyordu. Bu tek kişilik koronun sesi Hydra gibi korkunç ama aynı zamanda büyüleyiciydi. Sesten zehir damlıyordu.

"EĞER SONUNA KADAR SAVAŞMAZSAK, TAMAMEN YOK OLMA TEHLİKESİYLE KARŞI KARŞIYAYIZ!"

Ses Artyom'u, Çehovskaya-Vagnerovskaya ışıklarından daha önce karşıladı. Işık, hafif kavisli tünel duvarlarına yansıyamıyordu, ama ses yansıyordu.

"KIZIL HATTIN, TEATRALNAYA İSTASYONUNU İŞGAL ETMEK VE BARIŞ ANLAŞMAMIZI İHLAL ETMEK KONUSUNDAKİ HAİN PLANLARINI ÖĞRENDİM! BU YÜZDEN ONLARDAN ÖNCE DAVRANARAK ONLARI ENGELLEYECEK BİR DARBE İNDİRME KARARI ALDIM!"

"Führer mi bu? Onun uyuduğunu söylemiştin," dedi Artyom Ditmar'a.

"Şu an Rayh'ta kimse uyumuyor," diye yanıtladı Ditmar.

Çehovskaya-Vagnerovskaya istasyonuna vardıklarında Artyom'u, üzerinde "Polis'ten gelen sevgili misafirler, hoş geldiniz!" yazılı bir afiş karşıladı. Salonun ortasında farklı yaşlardan erkekler, üzerlerine aceleyle geçirdikleri belli olan kıyafetleriyle dizilmişlerdi. Çoğu kırmızı, uykulu gözleriyle etrafa bakınıyor, bazıları kendi aralarında fısıldaşıyorlardı.

Alman çoban köpeğine benzer çavuşlar, sıra boyunca zaman zaman bağırarak koşuşturuyorlardı. Çok sayıda tabelalı masa yerleştirilmiş, üzerlerine kamuflaj üniformaları yığılmıştı ve arabalarla silah taşınıyordu. Peronun diğer tarafında üzerinde kızıl haç resmi bulunan bir çadır kurulmuştu ve saflardan meraklı bakışlar devamlı ona yöneliyordu.

"ANCAK KIZIL HAT, TEATRALNAYA VATANDAŞLARINI MEŞRU HAKLARINDAN, SAKİN VE MUTLU BİR HAYAT YAŞAMA HAKLARINDAN MAHRUM ETMEYE ÇALIŞMAKTAN VEZGEÇMEYECEKTİR!"

İstasyonun tuhaf bir görünümü vardı; her iki tarafında duvarlardaki mazgallara benzeyen geçitlerin olduğu, tünel gibi yarım tonozlu bir istasyondu. Beyaz mermerleri parlıyordu ve eski, gerçek avizeler iyice temizlenmişti. İlginç bir görüntüydü: Diğer istasyonlarda olduğu gibi birbirinden ayrı, ikili veya salkım biçiminde değil, gondol şeklindeki direkler üzerine iki sıra halinde en az yirmi adet avize yerleştirilmişti.

"Mayını nereye yerleştirdin?"

Ditmar öyle hızlı yürüyordu ki Artyom ona yetişmekte zorlanıyordu. Saflardaki yüzlerin hiçbirini hatırlayamayacağı kadar hızlı yürüyorlardı. Arkalarında granite vuran çizmelerin sesi duyuluyordu.

"Hava sızdırmayan kapının oraya," diye bilgi verdi Artyom. "Yürüyen merdivenlerden aşağı indim."

"Etkisi nasıl oldu?"

"Oldukça yıkıcı."

"Dinle. Teatralnaya'da şu ana kadar her şey kontrolümüz altında, yani sana inanmak istiyorum. Ama elbette ki kontrol edeceğim. Eğer emredildiği gibi yaptıysan, seni ödül bekliyor... Bir nişan!" Ditmar sırıttı. "Bu iş için bir nişanı hak ediyorsun."

O sırada kalabalığın arasından biri aniden önlerine atılarak yollarını kesti. Birkaç koruma onu engelledi, kalaşnikofla-

rını kaldırdı. Ama aptal ve zararsız biriydi: Sakallıydı, gözlüğünün camları buğulanmıştı.

"Affedersiniz! Affedersiniz! Sayın subay... Bay Ditmar... Tanrı aşkına! Burada bir yanlışlık olmalı. Silah altına alınmamda bir yanlışlık olmalı. Benim eşim... Narine... Hani bize gelmiştiniz..."

Ditmar onu hatırlayarak durdu ve eliyle korumalara gitmelerini işaret etti.

"İlya Stepanoviç. Bakın, ben de bir arkadaşımızla buradayım. Nasıl bir yanlışlıktan bahsediyorsunuz?"

"İSTASYONU UCUBELERLE DOLDURMAK İSTİYORLAR! İSTEDİKLERİ İŞTE BU! ÖFKEDEN DELİYE DÖNMÜŞLER! BİZİM DİRENİŞİMİZDEN DOLAYI! VE BU ÇETE! ARTIK BİZİM SINIRIMIZDA!"

"Narine'm... Onun sancıları başladı... Teatralnaya'daki patlamalardan sonra... Onu doğumevine götürdüler... Her an suyunun gelebileceğini söylediler... Ama onun zamanı... Daha gelmedi, anlıyor musunuz? Belki de onu korumak mümkündür... Bizim doğumevimiz mükemmeldir! Ama eğer beni alırlarsa... Veya orada bir şey olursa... O ne yapar? Böyle bir durumda? Onunla kim ilgilenir? Ya doğum başlamışsa? Orada olmam gerekiyor... Ne olacağını... Bilmem gerekiyor... Erkek mi, yoksa..."

"TAM OLARAK BU NEDENLE! GENEL SEFERBERLİK! İLAN EDİYORUM!"

Astsubay öğretmene gülümsedi, elini onun omzuna koydu.

"Şu sözü bilirsin: Çariçe o gece doğurdu... Ne oğlandı, ne de kız...[22] Öyle değil mi, İlya Stepanoviç?"

"Neden... Neden böyle söylüyorsunuz?"

"Tanrım, sadece şaka yaptım. Tabii ki sohbetimizi hatırlıyorum. Hatırlıyorum. Gelin, yürüyelim biraz."

[22] Aleksandr Puşkin'in "Çar Sultan Masalı"ndan alıntı.

Ditmar, çavuşlara bir işaret verdi ve elini İlya Stepanoviç'in omzuna atarak onu beraberinde sürükledi. Artyom yanlarında yürüyordu, zarf cebindeydi. Sertti, belli ki içinde bir şey vardı... Neye benziyordu? Ne mektuba ne de kâğıda... Başı ağrıdan çatlıyordu. Artık düşünemiyordu.

"Sanırım siz bir tarih kitabı yazmak istiyordunuz, değil mi?" diye sordu Ditmar öğretmene.

"Sayın subay... Eğer... Ya doğumda bir şeyler..."

"Biliyor musunuz, bence siz oturun ve o kitabı yazın! Hem de hemen başlayın! Burada, tam da gözlerinizin önünde tarih yazılıyor!"

Ditmar durdu, İlya Stepanoviç'in gözlüğünü çıkardı, nefesiyle buğulandırdı, sildi ve tekrar yerine yerleştirdi.

"Karargâhımda size bir köşe ayıracağım. Sizi öldürecekllerinden değil, bu biraz..."

"TARAFSIZ İSTASYONUMUZU KIZIL ÇETELERDEN KORUMAK! BİZİM GÖREVİMİZDİR! BİZDEN YARDIM İSTENDİ! BİZ DE EDİYORUZ!"

"Teşekkürler. Minnettarım. Bay... Ditmar... Ama... İzin verin eşimin yanına gideyim... Hemen... Onun korunmaya ihtiyacı var... Rengi atmıştı... Maksat her şeyin yolunda olduğunu bilmesi... Sizin yardım ettiğinizi bilmesi... Ve eğer doğum..."

"Neden?" diye sordu Ditmar. "Orada ne siz, ne de ben bir şeyi değiştirebilirim. Sağlıklı bir erkek çocuk doğarsa ne iyi. Doğumevinde, genç anneyi Parti adına tebrik edecek birileri vardır."

"Ama... Ama ya... Eğer, Tanrı korusun..."

"Eğer ucubeyse... Sakin olun. Bizim mükemmel bir doğumevimiz var, kendiniz de söylediniz. Anestezi uygularlar ve gözlerini açtığında her şey bitmiş olur. Çocukcağız ise hiçbir şey hissetmeyecek, inanın bana. Orada herkes profesyonel. Aynı anestezi, sadece dozu farklı. Her şey insancıl biçimde ya-

pılmaktadır. Dozu enjekte edecekler ve tamam."

"Elbette... Evet, anlıyorum..." İlya Stepanoviç'in yüzü bembeyazdı. "Öyle çabuk oldu ki. Sancıları. Çok endişeliydi, benim Narine'm... Bense daha zamanımızın olduğunu sanıyordum..."

"Zamanınız var, İlya Stepanoviç!" Astsubay onu biraz daha sıkı kavradı. "Hem de çok daha iyi zamanlarınız olacak! Yani doğumevinde yapacak bir işiniz yok. Evet. Size kâğıt ve kalem verecekler. Sizi koruyacaklar!" Afallamış öğretmeni korumalardan birine doğru itti. "Vatandaşa benim odamda yer verin"

"BİZİ KİMSE DURDURAMAZ! BİZLER! KUTSAL! GÖREVİMİZİ! YAPARKEN!"

"Nereye gidiyoruz?" İstasyon tamamen arkada kalınca Artyom endişelenmişti; istasyon, önünde bir nöbetçinin durduğu geçiş merdivenleriyle sona eriyordu.

"Senin şu tuhaf mektubu teslim etmen gerekmiyor muydu?" dedi Ditmar ona bakarak. "Bu arada, içinde ne var? Ültimatom mu? Talep mektubu mu? Teatralnaya'yı, ilgili taraflar arasında bölme önerisi mi?"

"Bilmiyorum," dedi Artyom.

"Teşkilat, ha? Polis'te ne aradığını tahmin etmeliydim Ştalker."

"BARIŞÇIL SİVİLLERİN ZARAR GÖRMESİNE ASLA MÜSAADE ETMEYİZ! TEATRALNAYA'YI KORUMAMIZ ALTINA ALACAĞIZ! ONU UCUBE-SÜRÜSÜNDEN KORUYACAĞIZ!"

"Bessolov kim?"

"Ne yani, Führer'e ne teslim edeceğini gerçekten de bilmiyor musun?"

"Bu beni ilgilendirmez. Ben sadece aldığım emri yerine getiriyorum."

"Seni gittikçe daha çok beğeniyorum! Benim idolümsün,

diyebilirim." Ditmar gülümsedi. "Adama kim bilir kim tarafından geçişi patlat emri verildi, o da geçişi patlattı. İçinde ne olduğunu ve kimden geldiğini bilmediği bir zarfı teslim etmesi emredildi, bunu da yapacak. Hayalarını pres altına koy denilse, ona da itiraz etmeyecek! Keşke senin gibilerden daha çok olsaydı!"

"İNSAN OLMA HAKKIMIZI KORUMAK İÇİN HER TÜR BEDELİ ÖDEMEYE HAZIRIZ!"

"Homer yaşıyor mu?" diye sordu Artyom. "Benim ihtiyarın durumu nasıl? Nerede?"

"Yaşıyor ve seni bekliyor," diyerek onu teselli etti Ditmar.

"Öncelikle onu almak istiyorum."

"Tahmin etmiştim. Bu nedenle şimdi ona gidiyoruz. Bu da senin bir başka iyi tarafın Stalker: tahmin edilebilirliğin. Senin gibilerle çalışmak büyük zevk."

Nöbetçiler topuklarını granit zemine vurdu ve amirleri kolunu uzatarak selam verdi. Ditmar'ın gözlerine bakmaya bile cesareti yoktu.

Aşınmış merdivenlerden çıkmaya başladılar.

"Sen... Bu apoletleri neden taşıyorsun? Astsubay değilsin, öyle değil mi? Kimsin sen?"

"Ben mi? İnsan ruhunun mühendisiyim!" Ditmar ona göz kırptı. "Biraz da sihirbaz."

Geçişe kışlalar yerleştirilmişti; geçen sefer Artyom'la Homer'in buraya girmesine izin vermemişlerdi. Sırayla ranzalar dizilmişti. Nöbetçiler onları selamlıyordu. Führer kaşlarını çatmış halde posterlerden bakıyordu. Tavandan Demir Lejyon'un bayrakları sarkıyordu; gri bir yumruk, siyah üçlü svastika. Duvarlarda, mantar gibi biten hoparlörler birbirinin sesini bastırıyordu:

"GERİ DÖNÜŞ YOK! GERİ ADIM ATMAYA DA NİYETLİ DEĞİLİZ! SİZİN VE BİZİM GELECEĞİMİZ İÇİN! ÇO-

CUKLARIMIZIN GELECEĞİ İÇİN! İNSANLIĞIN GELECEĞİ İÇİN!"

"Bu zarfla neyi başarmaya çalışıyorsunuz?" Ditmar homurdandı. "Tren artık hareket etti, kendinizi rayların üzerine atsanız da onu durduramazsınız. Teatralnaya bizim olacak. Ploşad Revolyutsi de bizim olacak. Kızıllar bir şey yapamayacak. Kendi yoksullarının ayaklanmasını bastırmaları gerek önce. Mantarların yarısı bu hastalık yüzünden çürüdü. Hastalık yangın gibi yayılıyor."

"Bessolov kim?" diye tekrarladı Artyom, Melnik'in kimden emir alabileceğini düşünüyordu.

"Hiçbir fikrim yok."

"Öyleyse neden ondan gelen mektup, Melnik'ten gelenden daha önemli?"

"Benim için Bessolov'dan gelen mektup önemli değil Ştalker. Benim için önemli olan sensin."

Kışlaların ardından korunaklar, iskeleler, dikenli teller göründü. Tehditkâr, siyah makineli tüfeklerin namluları ileriye, Ditmar'ın Artyom'u götürdüğü yere doğru çevrilmişti. Bekçi köpekleri Führer'i taklit etmek istercesine havlıyordu. Ardından onların sesine, muhtemelen o esnada hayata veda etmekte olan bir erkeğin inlemeleri karıştı.

Puşkinskaya, diye düşündü Artyom o anda. Ditmar onu Puşkinskaya'ya götürüyordu.

"O orada mı? Puşkinskaya'da mı? Ona dokunmayacağına söz vermiştin!"

Tavana kadar demirden kapısı olan, tuğlalarla örülmüş bir duvarın önünde durdular. Ditmar işaret parmağıyla korumaları uzaklaştırdı. Cebinden önce bir tütün kesesi, sonra da gazete kâğıdı çıkardı, üzerine kurutulmuş otu döktü, yaladı ve sardı.

"Al, sen de iç."

Artyom tiksinmedi. Melnik'in yanındayken canı zehir

çekmişti; ama Melnik, sonsuza dek başından defetmeden önce ona son bir sigarayı çok görmüştü, Ditmar ise onunla sigarasını paylaşıyordu.

Astsubay sırtını duvara yasladı, başını geriye dayadı ve tavana baktı.

"Eğer o küçük Ermeni kızı bir ucube doğururursa, sence öğretmen yine de bizim için kitap yazar mı?"

"Eğer onu öldürürseniz diye mi soruyorsun? Çocuğu yani?"

"Eğer onu uyutursak. Yine de kitapta bizden övgüyle bahseder mi?"

"Etmez," diye yanıtladı Artyom. "O kadar aşağılık değildir."

"Hah, göreceğiz..." Ditmar, sigaranın dumanını üflerken gözlerini kıstı. "Bence eder. Şu Ermeni kızı elbette ki çok üzülecek, bizim İlya Stepanoviç'in başının etini yiyecektir, ama sonra adam karısını her şeyin iyi olacağın ikna edecek. Ve Rayh ile ilgili kitap yazmaya başlayacak, sonra da biz o kitabı on bin adet basacağız. Metroda yaşayan ve okuma yazma bilen herkesin okuması için. Bilmeyenler de bu kitap sayesinde öğrenecek. Ve herkes İlya Stepanoviç'i tanımış olacak. Böylece çocuğunu uyuttuğumuz için İlya Stepanoviç bizi affedecek."

"On bin kitap için mi? Bence seni şaşırtacak." Artyom çarpık bir şekilde Ditmar'a gülümsedi. "İstasyondan kaçar, hatta belki de suikast düzenler. Böyle bir şeyi kimse affetmez."

"Affedilmez, ama unutulabilir. Nihayetinde herkes kendini avutmaya çalışır. Biliyor musun Ştalker, insanlar beni nadiren şaşırtıyor. İnsan son derece basit yapıdadır. Kafasının içindeki çarklar hepsinde aynı. Orada daha iyi yaşama isteği, korku ve suçluluk duygusu yer alır. Ve insanda bundan daha fazla çark mevcut değildir. Açgözlüleri baştan çıkarmak, korkusuzları suçlayarak canından bezdirmek, vicdan yoksunlarının gözünü korkutmak. Seni ele alalım mesela. Ne diye geri

döndün? Kelleni riske attığını biliyordun. Ama hayır, vicdanın ağır bastı. İhtiyar için endişelendin. İstasyondaki geçişi havaya uçurdun, çünkü vicdanlısın. Savaşa yardım ettin, çünkü vicdanın öyle yapmanı söyledi. Şimdiyse kancanın ucundasın, bak burada da vicdanın kendini gösteriyor!"

Ditmar tütünden sararmış parmağıyla Artyom'un yanağına dokundu, Artyom geri çekildi.

"Benden nasıl kaçacaksın ki? Nereye gideceksin? Teşkilatına ihanet ettin. Düşmanla işbirliği yaptın. Arkadaşların orada seni bekliyorlar. Karının seni beklediğini düşünüyorsun. Ama hayır, sen benimsin."

Artyom sigarayı içmeyi bile unutmuştu. Sigara kendi kendine söndü.

"Tütünün boktan," dedi Ditmar'a.

"Rayh tüm metroda zafer kazandığında, herkeste en iyi tütün olacak!" diye vadetti Ditmar. "Pekâlâ. Homer'e gidelim."

Nöbetçiye göz kırptı. Bir pud[23] ağırlığında ve neredeyse bir metre uzunluğundaki sürgü açıldı ve Şillerovskaya istasyonuna girdiler.

Artyom bu istasyonu Puşkinskaya olarak hatırlıyordu: Rus olmayanlara karşı nefrete bulanmış olmasına rağmen, komşu Çehovskaya gibi beyaz ve mermer kaplıydı. Puşkinskaya'da onu kalabalığa gösterip, neden idam cezasına çarptırıldığını anlatmışlardı: Faşist bir subayı katletmişti. Artyom subayı öylece öldürmüştü. Tüfeğini ona doğrultmuş ve tetiğe basmıştı. Bu subay, down sendromlu bir gencin kafasına mermi sıkarken tetikteki parmağı kasılmıştı. Bu affedilebilirdi: Artyom o zamanlar genç ve duyarlı biriydi. Şimdi olsa, muhtemelen sabreder ve sırtını dönüp giderdi. Gider miydi? En azından denerdi. Düşündükçe hâlâ boğazı gıcıklanıyordu.

[23] 16,38 kilograma eşit ağırlık birimi.

Şimdiyse onlar ne Puşkinskaya'da ne de Şilerovskaya'daydılar.

Bilinmeyen bir yerdeydiler.

İstasyonun tamamı parçalara ayrılmış, yer yer yıkılmıştı. Bir tane bile mermer levha kalmamış, hepsi sökülmüş ve bir yerlere götürülmüştü. Yalnızca çıplak beton, dağ gibi yığılmış toprak, çöp yığını, çürük tahta payandalar görülüyordu. Hava yerine çimento tozu ile karışık buhar vardı: Sanki beton solunuyormuş gibiydi. Buharın arasından projektörlerin ışıkları parlıyor, tünelin başından sonuna dev bir cop gibi görünüyordu.

Bu coplar, acımasızca çıplak insanların bel ve yüzlerinde dolaşıyordu; kimi ayıp yerlerini bezle kapatıyor, kimileriyse artık umursamıyordu. Hepsi de mosmor olmuştu ve kanları akıyordu. Erkeklerin saçları gözlerinin üstüne kadar uzamıştı. Kadınlarınsa saçları birbirine karıştığı için gözleri görünmüyordu. Ama hepsi sıradan insanlardı, iki kolları ve iki bacakları vardı. Sadece çocuklar sorunluydu: Kimi kambur, kimi fazla parmaklı, kimiyse basık kafalıydı, tek gözlüler, çift kafalılar, hayvanlar gibi tüylü olanlar vardı. Hepsi birer hilkat garibesi, birer ucubeydi.

Kimsenin üzerinde günlük kıyafet yoktu: Bazıları çıplak, bazılarıysa üniformalıydı.

Silahlıların hepsi, sağlıklarını tehlikeye atmamak için solunum maskesiyle dolaşıyordu. Solunum maskeleri, uzaktan bakıldığında köpek ağızlıklarına benziyordu, sanki çıplaklara saldırıp onları ısırmasınlar diye takılmışlardı. Dolayısıyla başka şeyler yapıyorlardı: Onları zincirlerle, dikenli kamçılarla dövüyorlardı. Artyom'un, öğretmenin evindeki tuvalet duvarının arkasından duyduğu o inilti sesleri buradan geliyordu.

İstasyondaki en korkunç şeyse ucunun bucağının olmamasıydı. Bu çıplak vahşiler kazma, kürek, çekiç ve tırnaklarıyla istasyonun her tarafındaki toprağı, taşı kazıyordu.

Şillerovskaya, Artyom'un o güne kadar bulunduğu istasyonlardan en büyüğü haline gelmişti ve her dakika genişlemeye devam ediyordu.

"Onları köle mi yaptınız?!" diye sordu Artyom.

"Ne olmuş? Kurşuna dizmekten daha insancıl değil mi?" diye ucubelerin sesini bastırmaya çalışarak bağırdı Ditmar. "Bir faydaları olsun bari! Burada yaşam alanımızı genişletiyoruz! Metronun her tarafından gönüllüler akın ediyor, onları yerleştirecek yerimiz yok! Yeniden yapılanma bittiğinde, burası bir bahçe şehir olacak! En büyük metro istasyonu haline gelecek! Rayh'ın başkenti yapılacak! Sinema salonu, spor salonu, kütüphane ve hastanesi olacak!"

"Sizin Führer ucubeleri bunun için mi icat etti? Yeniden kölelik yaptırabilmek için mi? Buradaki ucubelerin sayısı, toplamın dörtte biri kadar bile değil!"

"Kimin ucube olup kimin olmadığına sen karar veremezsin, Ştalker! Führer bir dâhidir!" Ditmar güldü. "İnsanları, Ermeni veya Yahudi oldukları için zehirlemek aptallık olur! Eğer bir insan Yahudi olarak doğmuşsa, artık yapacak bir şey yoktur. Hatta bazılarının âdeta yüzünde yazar: Yahudi. Çeçen. Kazak. O artık senin hedefindedir, senin düşmanındır ve hiçbir zaman sana sadık kalmayacaktır. Peki ya Ruslar, onlar zorunlu olarak dokunulmaz mıdır? Seçilmiş halk mıdır? Her şeyi yapabilirler mi? Herhangi bir şeyden korkmalarına gerek yok mu? Bunların hepsi saçmalık! Ucubelik konusuna dikkat etmek gerek! Tek bir mutasyon bile ucube olmaya yeter! Sağlıklı doğarsın, sonra bir bakarsın ki tümör büyümeye başlamış. Veya guatr olursun! Veya anomaliler ortaya çıkar! Bunlar gözle görülmeyebilir! Sadece bir doktor kesin olarak teşhis edebilir. Bu yüzden de her bir domuzun, doktora giderken titremesi ve korkudan altına etmesi gerekir. Doktorun bile titremesi gerekir. Doktor bizimle istişare ederek kimin ucube olup kimin olmadığına karar verir. Kimse tam olarak emin olamaz.

İnsanın bütün yaşamı boyunca, anlıyor musun, bütün yaşamı boyunca kendisini haklı çıkarması gerekir. Ve bizi haklı çıkarması. İşte güzellik budur! Olağanüstü değil mi! Muhteşem bir kavram!"

Elini Artyom'un omzuna koydu. Burnunun üzerindeki ben, insanın içindeki kusurları, zayıflıkları daha iyi görebilmesi için bu iblise bahşedilmiş bir üçüncü göz gibi duruyordu.

"Nerede o? Homer nerede?!" diye bağırdı Artyom.

"Zarfı ver!"

"Ne?!"

"Zarfı bana ver!"

"Bir anlaşmamız vardı!"

Bir anda gözlerinde kıvılcımlar uçuştu, dişleri çıtırdadı, mağara yana devrildi: Ditmar tabancanın kabzasını tüm gücüyle Artyom'un elmacık kemiğine indirmişti. Ardından silahın namlusunu doğrudan Artyom'un alnına dayadı: Bu, Stetschkin marka bir ölüm silahıydı.

"Cesedinin cebinden mi çıkarayım istiyorsun?"

Artyom bir adım geriye gitti, mektubu nasıl imha edeceğini düşünüyordu ama arkasında korumalar bekliyordu. Kollarını büküp onu devirdiler ve elinden zarfı alarak çamurun içine attılar. Zarfı dikkatlice Ditmar'a uzattılar. Ditmar elinde evirip çevirdi, projektörlerden birinin ışığına tuttu. Sonra Artyom'un yanına yere koydu.

"Fotoğraf gibi görünüyorlar," dedi Artyom'un yanına oturarak. "Çok ilginç. Savaşı sona erdiren fotoğraflar. Kulağa hoş geliyor, öyle değil mi?"

Zarfı iç ceplerinden birine koydu.

"Çok güzel fotoğraflar olmalı. Daha da önemlisi, madem başka kimsenin görmemesi lazım, demek ki Führer'in çok hoşuna gidecekler. Kim böyle bir şeye, hiç değilse göz ucuyla bakmak istemez ki? Öğle değil mi? Mesela sen, merak etmiyor musun?"

"Homer nerede?!"

"Buralarda bir yerdedir. Ara ve bul. Benim zamanım yok. İnsani yardım ve ajanları ifşa etmek için Teatralnaya'ya gitmeliyim. Sen şimdilik burada kal. Alışmaya çalış. Biraz iş yap."

"Onlar beni burada bırakmazlar! Letyaga! Teşkilat! Beni bekliyorlar! Hepinizin sonu gelecek! Duydun mu beni pislik? Aşağılık domuz? Duydun mu?"

Artyom ileri atılmak istedi, ama besili ve tecrübeli korumalar onu sıkıca tutmuşlardı. Artyom, yüzü çamura saplanmış vaziyette, dizlerinin üstüne kalakaldı.

Ditmar, ayağa kalkmadan önce Artyom'un kafasını okşadı.

"Doğru, bekliyorlar. Haklısın. En iyisi gidip kimin tarafında olduğunu onlara anlatayım."

Ve hafifçe Artyom'un poposunu tokatladı.

13
YAŞAM ALANI

Sabah olacağını ve gece boyunca yaptığı işin biteceğini sanıyordu. Ama burada ne gündüz ne de gece vardı; burada yalnızca bir vardiya bulunuyordu, o da aralıksız devam ediyordu. Hortumla verdikleri suyun her damlasını sayıyorlardı, yedek su almaya izin yoktu. Tuvalet bulunmuyordu, biri dışında tünellerin hepsi örümcek ağı gibi dikenli tellerle örülmüştü, koşarak veya sürünerek kaçmanın imkânı yoktu. Yarı hayvan görünümlü insanlar, tuvalet ihtiyaçlarını, çalışmayı bırakmaksızın ayakta yapıyorlardı; kadınlar erkeklerin yanında, erkekler kadınlar yanında... Yeni gelenler daha ilk günden bunu öğreniyordu. Dikenli kırbaçlarla eğitiliyorlardı. Çalışmak istemeyenler, ölmek üzere olduğu için çalışamayacak halde olanlar ve öyle gibi görünmeye çalışanlar acımasızca öldürülüyorlardı. İşçilere kesinlikle merhamet gösterilmiyordu, günde iki defa yenileri geliyor, artan yemek ihtiyacı ise asla karşılanmıyordu.

Demir kapılar her açıldığında ve Şillerovskaya'nın uçsuz bucaksız mağarasına yeni işçiler geldiğinde, Ditmar'ın dönmüş olabileceği ihtimali Artyom'un midesine kramplar sokuyordu. Belki yalanı ortaya çıkmış, Kızıllar Okontniy Ryad'dan Teatralnaya'ya askerlerini göndermiş ve yıldırım savaşı, sonsuz bir siper savaşına dönüşmüştü de Ditmar, Artyom'u ihanetten idam etmek için geri dönmüştü.

Ne zaman gelecekti? Yakında mı?

Artyom'u öncelikle incelemişler ve bir el arabası taşımak için yeterince güçlü olduğuna karar vermişlerdi. Tüylü kemirgenlerin kazıdıkları ve çıkardıkları her şeyi topluyor, el arabasına atıyor ve Kuznetsk köprüsüne giden tünele taşıyordu.

Artyom iyi bir iş kaptığını çok geçmeden anladı: Ayağına zincir vurmamışlardı ve sabit bir yerde durmak zorunda değildi. Aksine, tüm işçileri gezerek kimde daha çok toprak biriktiğine bakması gerekiyordu. Maalesef kaçacak yer yoktu. Ama Homer'i de bu sayede bulabildi.

İhtiyar burada henüz yarım gün geçirmişti ve kıyafetleri hâlâ üzerindeydi. Ama artık neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini öğrenmişti. İşten kaçmak olmazdı. Tembellik edemezdi. Kiminle konuşursa konuşsun, gözlerinin içine bakamazdı. Bu yer altı fabrikasındakiler zaten hiçbir şey duymamaya çok yakındı.

Homer, yaşlı olmasına rağmen dayanıyordu. İnlemiyor, ağlamıyordu. Gücünü erken tüketmemek için toprağa ne çok hızlı ne de çok yavaş vuruyordu. Ter içinde kalmış, yüzüne toprak bulaşmış, omuzları yırtılmış, dudakları ısırıp kanatılmaktan kahverengi olmuştu.

"Seni buradan çıkarmak için gelmiştim, Nikolay İvanoviç," dedi Artyom, Homer'e. "Ama görünen o ki şimdi ikimiz de burada kalacağız."

"Teşekkürler. Boşuna uğraşmışsın," dedi Homer, her vu-

ruşta derin bir nefes alıyordu. "Bu. Domuz. Yalancı. Pislik. Kimseyi. Salıvermez."

"Bir şekilde çıkarız." Artyom ona söz verdi.

Konuşmaları sürekli bölünüyordu: Artyom aynı köşeye çok sık gidemezdi, çünkü gardiyanlar fark ediyor ve kırbaçla vuruyordu. Çelik telden yapılmış, esnek kırbaçların her tarafından dikenler çıkıyordu: Dikenlerin biri kırbaç vurulduğunda, diğeriyse çekildiğinde batıyordu.

"Sen. Teatralnaya'ya mı. Gittin."

"Evet."

"Umbah'ı. Gördün mü?"

"Kızıllar onu tutukladılar. Biri ispiyonlamış olmalı. Telsizinden dolayı. Alıp götürdüler ve vurdular. Gözlerimin önünde. Onunla konuşmayı başaramadım."

"Yazık olmuş. İyi. Adamdı."

Artyom, Homer'in kırdığı parçaları aldı. Sonra istasyonun diğer ucundaki kambur adamın yükünü taşıdı. Ardından gardiyanın tozun dumanının arasında fark etmediği, sarkık göğüslü kadının ayağa kalkmasına yardım etti. Ve tekrar Homer'in yanına gitti.

"Umbah yalnız değilmiş. Başkaları da iletişim kurmuş. İnsanlar başka şehirden, muhtemelen Polyarniye Zori'den Moskova'ya gelmişler."

"İnsanlar. Diyorsun. İnsanlar. Neredeler? Onlarla. Karşılaşmadım."

"Kızıllar hepsini buluyor ve temizliyor. Onları ya vuruyorlar ya da Lyubyanka'ya, Komite'ye götürüyorlar. Tüm yeni gelenleri, ayrıca onları görenleri ve haklarında bir şeyler duyanları."

"Belki. Hansa'ya. Yardım etmelerinden. Korkuyorlardır."

Tekrar Homer'den taşları alıp götürdü. Sonra kazdıklarını toplamak üzere ağır, sakat, parmakları eksik bir delikanlıya doğru gitti. Onun ardından, ölmek istemeyen, öfkeli, kırık

taşları dağ gibi yığmış, bitkin bir Kafkasyalının yanına seğirtti. Dumanın arasından sanki tanıdık bir şey görmüştü, ama yaklaşmak için bahanesi yoktu.

"Yani sen bana inanıyor musun? Melnik'e de anlattım ama bana inanmıyor. Tamamen saçmalık olduğunu söylüyor."

"Umbah'ı. Kendim duydum. Anlamıyorum. Ama inanıyorum."

"Sağ ol, ihtiyar. Çok teşekkür ederim."

"Veya. Casuslardır. Belki. Birilerinin. Ajanları. Ne dersin."

"Bilmiyorum."

Bütün toprağı el arabasına doldurdu ve ileriye doğru koştu. Birisi, kazdığı toprağı taşıması için ona el sallıyordu. Artyom o anda çok sevindi: Bu, Broker Lyoha'ydı. Bitkindi, kırbaçlanmıştı ama gülümsüyordu.

"Sen de bizimlesin!"

"Demek yaşıyorsun!" Artyom ona gülümsedi, içi biraz olsun rahatlamıştı.

"Çok değerli bir elemanım," diye homurdandı Broker. "İşime son vermiyorlar."

"Lejyon'da yapamadın mı?"

"Yapamadım." Lyoha gizlice etrafa bakındı ve taşları arabaya yüklemesinde Artyom'a yardım etti. "Galiba benim yapacağım bir iş değilmiş. Görevden kaçılmaz."

O esnada gardiyanın biri koşarak geldi ve konuştukları için Artyom'la Lyoha'yı birer kez kırbaçladı.

Artyom, korunmak için kafasını omuzlarının arasına çekti ve tünele koştu. El arabasını boşaltarak geri döndü, etrafına bakındı: Gardiyan onu, az önce işine devam edebilmesi için yerden kaldırdığı kadının yanına çağırıyordu. Kadın bir müddet daha ayakta durabildi, sonra yine düştü. Fenerle gözlerinin içine baktılar, ama kadın artık sadece karanlığı görüyordu. Korumalardan biri tüfekle Artyom'un önünü kesti, diğeriyse demir bir çubukla yumurta kırar gibi kadının kafa-

sını parçaladı. Artyom tüfeği unutup ileri atılınca önce demir çubuğu sırtına indirdiler, sonra dipçikle çenesine vurdular, yere düşünce de tekmelediler. İçlerinden biri ağzına ıslak namluyu soktu ve Artyom'un damağını çizdi.

"Bir daha yapacak mısın, orospu çocuğu?! Yapacak mısın?! Kalk!"

Artyom'u ayağa kaldırdılar, kadını onun el arabasına koydular: Hadi, taşı.

"Nereye?"

Gardiyanlardan biri ensesine vurdu ve onu gideceği tarafa yönlendirdi. Ölüleri de toprağı taşıdığı yere gönderiyorlardı. El arabasının içine yatırılan kadının bacakları yerde sürükleniyor, ezilmiş kafası yana sarkıyordu. Biraz daha dayanması gerekiyordu.

Ona, ölülere ne yapılacağını gösterdiler.

Ölüleri, Kuznetsk köprüsüne giden tüneli kapatan toprak yığınına götürmek gerekiyordu. Orada taşlarla birlikte tepeciğin üzerine öylece atılıyorlardı. Toprak yığını bazen aşağıya kayıyor, cesetlerin üzerini örtüyor, ağız ve kulaklarını kil ve kumla dolduruyordu.

Bu olaydan sonra Artyom, Homer'e de Lyoha'ya da yaklaşmaktan kaçındı. Çünkü gardiyanlar onu göz hapsine almışlardı. Homer'in yanında kimi hâlâ güçlü, kimi artık yorulmuş insanlar, Kırgızlar, Ruslar, Azerbaycanlılar, Tacikler bulunuyordu. Her biri Artyom'a taşlardan veriyor, karşılığında onun gücünü çekip alıyordu. Bir süre sonra, taşları yüklerken ayaklarının, arabayla koştuğunda ise ellerinin dinlenmesi için dakikalar yetersiz gelmeye başladı. Giriş kapısı her çarptığında Ditmar mı geldi, onu almaya mı geldi diye dönüp bakıyordu.

Yere yığılmamak için zor dayanıyordu. Derken yaşlı adamın yanına döndü. Homer de onu bekliyordu, artık oldukça bitkindi.

"Neden. Kızıllar. Neden. Onların dışında. Kimse. Bilmiyor."

"Neden mi gizliyorlar? Sence onların Polyarniye Zori ile kendi irtibatları mı var? Diğerlerinden gizli tutmak mı istiyorlar?"

"Yalan söylüyorlar. Görüşmeler. Yapıyorlar. Değil mi?"

"Neyle ilgili?"

"Kim bilir. Ne. Gerekiyor. Kızıllara."

"Onlarda kıtlık var. Mantarlar çürüyor. Belki onlara gıda sağlıyorlardır. Ne dersin? Eğer öyleyse, orada verimli topraklar var demektir!"

"Kesin öyledir. Sen kafayı yemişsin."

Yanlarından bir gardiyan ıslık çalarak geçti: Sen, sen, sen ve sen, sizin yemek sıranız. İçinde çorbaya benzer sulu artığın olduğu bir leğen getirdiler. İçmek için ellerini kullanmaları gerekiyordu. Artyom çorbanın kokusuna bile dayanamazken diğerleri ağızlarını şapırdatarak içiyorlardı.

Homer de sıradaydı. Yani kazma ve el arabası olmadan geçirebilecekleri on dakikaları vardı.

"Yukarıya gitmiştim. Tverskaya caddesinden Teatralnaya'ya kadar ilerledim. Ve orada... Birileri, Tverskaya'da yürüyen herkesi avlıyordu. Zırhlı bir araç ve bir motosiklet vardı. Dört tane Ştalker'i öldürmüşler. Başta beni de... Öldürmek istediler. Sonra nedense dokunmadılar. Ama beni çok çabuk buldular."

Homer omuz silkti, sonra avuçlarını birleştirerek kötü kokulu çorbadan aldı ve biraz düşündü.

"Sonra, dönüş yolunda... Kimse yoktu. Geri dönebildim. Kimyasal koruyucu elbisem yoktu. Ve ne oldu biliyor musun? Yağmura yakalandım."

"Yağmur mu?" Yaşlı adam kafasını kaldırdı.

"Yağmur." Artyom iç geçirdi.

Domuzlar gibi leğenin etrafında toplanmış, birbirlerini

itiyor ve çorbayı avuçluyorlardı. Artyom onları görmüyordu: Başlarında geniş kenarlı şapkalar olan uzun ve ince adamaları görüyor, bulutsuz gökten yağan yağmuru ve uçan su ayılarını[24] görüyordu.

"Ne aptalım," dedi Artyom kendi kendine. "Düşünebiliyor musun? Yağmurun altında yürüyorum ve hayal ediyorum... Uçaklar... Zeplin gibi ama şeffaf kanatlı. Sineklerdeki gibi, ama çok büyük kanatlar. Yusufçuklarınkine benzer. Hepsi de parlıyor. Ve yağmur yağıyor. Rüya gibiydi."

Utancından sesinin tonunu düşürmüştü. Yarı hayvan insanlar yemeklerini yemeye devam ediyordu, onları bu aptalca konuşmalarla alıkoymak olmazdı.

Artyom'un rüyaları, bu hayvan-insanların umurunda bile değildi. Leğendeki şey giderek azalıyordu, ama bir süre daha orada kalmaları gerekiyordu ve çorba olmadan bunu yapamazlardı.

Homer onu dinliyordu. Dinliyor ama yemiyordu.

"Ve küçük vagonlar... Çok küçük..." dedi birden ve öksürerek boğazını temizledi. "Araba yerine... Yollarda..."

"Evet," diye şaşkınlıkla doğruladı Artyom. "Dört kişilik."

"Bunu mu gördün? Yukarıda?"

"Sanki daha önce gördüğüm bir rüyayı hatırlıyor gibiydim biliyor musun? Ya sen... Sen nereden biliyorsun?"

"Bu benim kitabımdan. Benim yazdıklarımdan. Benim yazdıklarımda var bunlar!"

Homer Artyom'u inceliyor, gözlerini kırpıştırıyor, onu anlamaya çalışıyordu: Acaba şaka mı yapıyordu? Onunla alay mı ediyordu?

"Sen onu almış mıydın? Defteri mi? Okumuş muydun? Ne zaman okumuştun?"

"Almadım. Nerede ki defter?"

Tatlı sularda ve nemli alanlarda yaşayan mikroskobik canlılar.

"El koydular. Şu Ditmar. Belgelerim, defterim... Hepsine. Ama okumadıysan nereden biliyorsun?"

"Diyorum ya, rüyaydı!"

"Bu senin rüyan değil, Artyom. Bu rüya bile değil."

"Ne?"

"Sana bir kızdan bahsetmiştim. Saşa. Tulskaya'da... Boğulmuştu. İstasyon sular altında kaldığında."

"Evet... Hatırlıyorum. İkimiz Tsvetnoy'da içerken anlatmıştın, değil mi?"

"Evet. Saşa... Bu onun... O yukarıdaki hayatı böyle hayal ediyordu. Metroda doğmuştu. Hiçbir zaman yukarıda bulunmamıştı. Bu yüzden de... İşte böyle aptalca... Safça..."

"Saşa? Sarı saçlı, öyle mi demiştin?"

Artyom'un başı döndü, dünya, sıcak bir hava dalgasından etkilenmiş gibi sarsıldı. Şakaklarını sildi. Başı çatlıyordu.

"Yesene, niye yemiyorsun?" Şişkin göbekli, yorgun adam leğeni bırakıp Artyom'a döndü. "Bu kadar çene çaldığın yeter! Günde bir kez yemek veriyorlar!"

Adam ıkındı ve uzun uzun yellendi. Sonra sırtüstü yatarak tavana bakmaya başladı. Artyom'un kurtuluşu için elinden geleni yapmıştı. Ama Artyom o leğene bakamıyordu bile, hemen midesi bulanıyordu.

"Sarı saçlı. Zayıf. On sekiz yaşlarında. Nereden biliyorsun?"

Homer de belini tutarak ayağa kalktı.

"Anlamıyorum. Nereden bildiğimi de bilmiyorum. Ama bunların hepsini kendim gördüm. Gözlerimin önünde canlandı."

Artyom elini havaya kaldırdı, sanki uzanıp üzerinden geçen oyuncak uçağı alacaktı.

"Yazdıklarımı sen aldın. İtiraf et," dedi yaşlı adam birden. "Başka türlü olamaz. Neden bana yalan söylüyorsun?"

"Lanet olası defterini almadım!" Artyom öfkelenmişti. "Senin vakayinamen çok umurumda sanki!"

"Benimle alay mı ediyorsun? Pislik!"

Artyom ıslığı bile beklemeden arabasına sarıldı.

Sonra pişman oldu. Pişman olmak için fazlasıyla zamanı vardı.

Ve her şey tekrarlanmaya başladı: Doldur, koş, boşalt. Taş, toprak, ceset. Biri diğerinin üstünde, diğeri bir başkasının altında. Kolları ve bacakları yanmaya başlamış, sonra düzeliyor gibi olmuş, ardından bitkin düşmüş, derken derinlerde bir yerde yaşam belirtisi hissetmişti. Tüm bu kaldırma, taşıma, boşaltma, yürüme işinin arasında bitip tükenmeyen bir acı vardı.

Artyom ayakta uyumaya başladığında -tam yirmi dört saattir uyanıktı- onu çelik dikenlerle uyandırıyorlardı. Düşen birine yardım etmek istediğinde onu zincirlerle kovalıyorlardı. Kapı açıldığında dönüp bakmayı bırakmış, Ditmar'ı artık unutmuştu. Onun hakkında hiçbir şey bilmek istemiyordu, zavallı hayvan-insanların şikâyetlerini, hikâyelerini, buraya kimin nasıl geldiğini, kimin hangi tuhaflık yüzünden cezalandırıldığını dinlemek istemiyordu. Bazıları Artyom'a değil ama ortaya bir şeyler geveliyor, git gide büyüyen yığının altına gömüldükten sonra arkasından hatırlanacak hikâyeler anlatıyordu. Artık infaz edilen telsizci ve istihbaratçı Svinolup, konuşkan Zuyev ve Lyubyanka, Melnik ve Bessolov, Bessolov ve Führer, Führer ve Ditmar arasındaki bağlantıları düşünecek durumda değildi: Artık hiçbir şey birbirine uymuyor, hiçbiri anlam ifade etmiyordu.

Artyom, görünmez kalemle çizilmiş bağlantıları, tozlu taş-toprak yığınlarını ve içinde mutfak artıklarıyla dolu leğenleri görmüyordu artık. Havadaki su ayılarını hatırlıyor, gökyüzüne binalar inşa ediyordu. Uçaklar ona paydosa kadar dayanma gücü veriyor, onu suda boğulan kızın hayal ettiği

dünyaya götürüyordu. Hayır, kendisi görmüştü, bundan emindi. Kendi gözleriyle. Ama ne zaman? Nasıl?

Nihayet paydos verildi.

Onları bir köşeye itip uyumaları için birbirlerinin üstüne attılar. Artyom uyurken rüyasında Saşa'nın şehrini görmeyi umdu. Ama onun yerine kafesleri, küllerinden yeniden doğan Svinolup'u ve kendi kaçışını gördü. Ama rüyasında özgürlüğüne doğru bir koridordan değil, çıkışı olmayan bir labirentin içinden koşuyordu.

Sonra rüyası sona erdi ve yeni nöbet başladı.

Bir gün daha geçmişti, yoksa gece miydi, belki de ikisi birden. Artyom, mide bulantısına rağmen herkesle birlikte sulu artıktan yemeye alışmış, kendisine küsen ihtiyarın yanına gitmeye kendini zorlamaktan vazgeçmiş, toprak ve ceset dolu arabaları saymayı bırakmıştı.

Giysileri dikenli teller yüzünden parçalanmıştı, dikenlerin çizdiği yerlerden sürekli kırmızı sıvı akıyor ve bu sıvı giderek şeffaflaşıyordu. A Rh negatif kanı, seyreltik bir kokteyl gibi boşalıyordu. Ona kan verebilecek kimse de yoktu; Letyaga muhtemelen projektörlerin önünde beklemiş, sonunda dönüp gitmişti. Emir olmadan orada kalamazdı. Melnik'ten Artyom ile ilgili tek bir emir gelirdi: Onu silmek. Ditmar da gelmemişti. Onu idama götürmemişti. Herhalde cephede meşguldü.

Artyom ne kurtarılmış, ne de idam edilmişti, öylece kalmıştı.

Bir gün daha geçti.

Homer'in taşlarını sessizce alıyor, Homer de sessizce taşları veriyordu. Nikolay İvanoviç kötü görünüyordu: Cildi sararmıştı ve ayakta zor duruyordu. Artyom ona merhamet gösterebilirdi, ama ihtiyar buna izin vermiyordu. Vakayinamelerden ve Artyom'un ona umut vermesinden dolayı incinmişti.

Kalan son gücüyle Lyoha'ya, oraları nasıl kazdıklarını, işçileri kimin gönderdiğini, hangi bölümün sökületeceğini kimin belirlediğini sordu. Lyoha şaşı gözlü bir adamı işaret etti. Adı Faruk'tu. Moskova kentini inşa etmişti ve kendi adamları vardı: Abdürahim ve Ali. Tüm iş ona emanet edilmiş, başka uzman bulunamamıştı. Faruk ve yardımcıları, prangasız olarak kasıla kasıla geziyorlardı. Faruk önemli biriymiş gibi davranıyor, ama herkes gibi ortak leğenden yemek yiyordu. İnşaatı güvenilir bir şekilde yönetiyordu: Kimin kazması, kimin beton karıştırması, kimin payanda yerleştirmesi gerektiğini biliyordu.

"Kaçmalıyız," dedi Artyom Broker'e. "Yoksa burada gebereceğiz."

"Gebermek, şu anda kaçmak için en garanti yol." Broker belli belirsiz gülümsedi.

"O zaman önce sen." Artyom zorla gülebildi. "Keşif için."

Ditmar dördüncü gün yine gelmedi, Letyaga da yoktu. Artyom'un kaçmayı düşünecek gücü de kalmamıştı. Ama ne olursa olsun yaşamak istiyordu ve her geçen saat daha da umutsuzluğa kapılıyordu. İşlerini bitirmek, intikam almak, gerçeği öğrenmek, yakınlarını görmek için değil, sadece yaşamak için yaşamak istiyordu.

Hal böyle olunca Artyom, dikenli tellerden yeni yaralar almamayı öğrendi. Leğendeki atıktan hâlâ midesi bulanıyordu, ama az da olsa güç kazanmak için kendini leğenin başına dönmeye zorluyordu. Etrafında yusufçuk kanatlı uçakların dışında hiçbir şey görmeden çalışmayı öğrendi.

Ne var ki bu körlüğün bir bedeli vardı. Yerde yatan insanların kafasını gözlerinin önünde kırdıklarında sustukça, söyleyemedikleri içinde birikiyor, ekşiyor ve çürümeye başlıyordu. Dikenli tellerle dövdüklerinde duyduğu acı ve akan kanla birlikte, manevi bir irin de dışarı çıkıyordu. Yaralar ku-

ruyup kabuk bağladığında ise Artyom'un içi tekrar kıpırdanmaya başlıyordu.

Paydos verildikten sonra uyuyamıyordu: Bir sağa bir sola dönüyor, kaşınıyor, yarasının kabuğunu koparıyordu. Kabuk.

Kabuk.

Uykusuzluktan, sıcaktan ve cesetlerle dolu bir mezardaymış gibi diğer adamların vücutlarıyla fazla yakın olmaktan dolayı başı dönüyordu. Kim ona kabuktan bahsetmişti? Biri bu kabuğu temizlemek istemişti? Ama kim?

Başı, tanımadığı bir kadının dizlerindeydi. *Görüyor musun, adamın yarası nasıl kabuk bağlamış? Gel küçüğüm, ona nazik davran...* Her şey, sanki kirli bir plastiğin arkasından bakıyormuş gibi bulanıktı... Ama hayır, bu bir rüya değildi. Gerçekti. Başı, bir kızın dizlerinin üstündeydi. O, kızın gözlerine aşağıdan bakıyordu, kız ise eğilerek ona yukarıdan bakıyordu. Küçük göğüsleri alttan bakıldığında birer beyaz yarımay gibi görünüyordu. Çıplaktı. Artyom da çıplaktı. Artyom kafasını çeviriyor, kızın yumuşak karnından öpüyordu... Morluklar vardı... Nokta nokta morluklar... Bunlar sigara yanıklarıydı... Yeni değillerdi. İşkence izleri. Artyom onu yanık yerlerinden öpüyordu. Daha hassas, daha savunmasızdı oralar. Teşekkür ederim, Saşa... Kız, parmaklarıyla Artyom'un saçlarına dokunuyor, onları düzeltiyor, ama saçları inatla tekrar havaya kalkıyordu. Kız dalgın dalgın gülümsüyor. Her şey hareket ediyor. Gözlerini kapat. Yukarıdaki dünyayı hep nasıl hayal ettim biliyor musun?

Bir sonraki nöbet boyunca Artyom, yeterince taş biri-kip birikmediğini görmek için devamlı olarak Homer'in olduğu tarafa bakıyordu. Ona her şeyi anlatmaya, onunla her şeyi paylaşmaya, onu sevindirmeye ve kendisini haklı çıkarmaya can atıyordu.

Ama ihtiyar çok yavaş çalışıyor ve hiç acelesi yokmuş gibi görünüyordu. Çok zayıflamış, derisi sarkmıştı, bakışları odak-

lanamıyordu. Homer duvara dikkatlice vuruyordu, bu nedenle duvardan kopan parçalar küçüktü ve duvarda çizikler kalıyordu.

Birden durdu, yeterli taş parçası birikmemişti ve öylece yere oturdu.

Sırtını duvara yasladı, ayaklarını uzattı ve gözlerini kapattı.

Bunu gardiyanlardan önce Artyom fark etti ve Lyoha'ya bir taş fırlattı: Onları oyala. Kanı çekilmiş ihtiyarı arabasına yükledi ve gömmek için götürüyormuş gibi yaparak biraz uyuması için onu tünele taşıdı. Dönerken birkaç defa kırbaç yedi, ama Homer'i kaçırdığı için değil, el arabasını boş taşıdığı için.

Artyom, ihtiyarın ölmemesi için dua ediyordu. Son bir haftada ne çok yalvarmıştı, bunun karşılığını nasıl ödeyecekti? Ama duaları yine karşılık bulmuştu. Homer ölmedi, yeni vardiyayı haber veren ıslık sesine uyandı.

Artyom onunla leğenin başında görüşmeyi başardı. Artık anlatması gerekiyordu.

"Beni dinliyor musun? Hatırladım. Bu uçakların kafama nereden girdiğini hatırladım!"

"Ne?" İhtiyar hâlâ sersem gibiydi.

"Tsvetnoy'da. Bana içki içirdiğinde. Sanırım onu, Saşa'yı gördüm. Biliyor musun, her şey gözümün önünde... Ama... Bana kızma, tamam mı?"

"Onu mu gördün?"

"Evet. Orada, Tsvetnoy'da. Bütün bunları bana o anlattı. Senin defterinle hiç alakası yok. Gerçekten."

"O... Tsvetnoy Bulvarı'nda mı? Ne... Nasıldı?"

"Genç bir kız. Sarı saçlı. Zayıf. Saşa. Saşenka."

"Beni kandırmıyorsun, değil mi?" İhtiyarın sesi zayıflamıştı. Artyom'a inanmak istiyordu, inanmaya çalışıyordu.

"Yalan söylemiyorum. Seninle alay da etmiyorum," diye kesin bir şekilde yanıtladı Artyom.

"O yaşıyor mu? Sen... Sen orada o şeyden yemiştin... Hayal görmüş olabilirsin..."

"Onu gördüm. Ve onunla konuştum. Artık biliyorum. Gördüklerimi hatırladım."

"Bekle... Saşa? Benim Saşa'm? O yılan yuvasında mı? O batakhanede mi? Orada... Ne yapıyordu orada? Onu gördün, ama nasıl? Ne yapıyordu?"

"Hiçbir şey. O... O gayet iyiydi. Bir hafta öncesine kadar yaşıyordu."

"Ama nasıl yapabilmiş... Nasıl kurtulmuş? Nasıl?"

"Bu görüntüler bana ondan geldi. Uçaklar. Yağmur. Bana, gözlerini kapat, hayal et, demişti..."

"Ama... Neden batakhanedeydi?!"

"Sakin ol... Sakin ol, ihtiyar. Endişe etmemelisin... Batakhanedeydi evet, ama... Şu halimize bir bak. Belki de batakhane o kadar da kötü değildir."

"Onu çıkarmamız gerek. Onu oradan çıkarmalıyız."

"Çıkaracağız, ihtiyar. Mutlaka çıkaracağız. Ama önce birilerinin de bizi buradan çıkarması gerekiyor. Otur, otur, nereye fırlıyorsun?"

Saşa'dan haber almak Homer'e güç vermişti, umut âdeta vücudunu kandırmıştı. Ama bu numara fazla uzun sürmedi. İhtiyar kazmayı zorla vuruyordu, artık o alete değil, alet ona komuta ediyordu, ihtiyarı sarsıyordu.

Artyom daha önce onunla istasyondan kaçmanın bir yolunu bulamamıştı, şimdiyse bu tamamen imkânsızdı.

Korumalardan Homer için ricada bulunmak, onu anında ölüme göndermek demekti. İnfazı sadece bir şey geciktiriyordu: Yeni işçilerin gelmesinde aksamalar vardı, gardiyanlar da eskilere daha hoşgörülü davranmaya başlamıştı. Homer bu şekilde bir gün daha geçirdi.

Sonra onu almak için geldiler.

* * *

"Nikolayev!" Kapıdan megafonla bağırıyorlardı. "Nikolayev Nikolay!"

Homer kafasını omuzlarının içine çekti, infaz edilmemek için gerekli miktarda taşı kırmak istercesine hızla çalışmaya başladı.

Artyom, durumu gözlemlemek için el arabasıyla kapıya doğru ilerledi. Kapının girişinde, silahlıların gözetiminde, etrafa tiksinerek ve korkuyla bakan öğretmen İlya Stepanoviç duruyordu. Davul gibi şişmiş görünüyordu, ama ayaktaydı ve üniforma giyiyordu. Megafonu bir kez daha sakalına yaklaştırdı ve seslendi:

"Nikolayev! Homer!"

O esnada nöbetçiler kimi kast ettiğini anladılar ve gözleriyle ihtiyarı arayıp bularak onu İlya Stepanoviç'in yanına sürüklediler. Öğretmen bir-iki basamak aşağı indi ve kötü kokudan yüzünü buruşturarak ihtiyarın kirli kulağına bir şeyler söyledi. Homer ona değil, yere bakıyordu. Artyom, aylaklık ettiği ve olanları merak ettiği için kırbaçlanınca, oradan uzaklaşmak zorunda kaldı. İlya Stepanoviç, Homer'in yanında biraz durdu, sonra temiz eliyle küçümseyici bir hareket yapıp gitti.

"Ne istiyordu?" diye sordu Artyom, leğenin başında bir araya geldiklerinde.

"Beni götürmek istiyordu. Kitabını yazmaya oturmuş, ama bir türlü başlayamıyormuş. Ona her tür koşulu sağlamışlar. Ayrı bir oda vermişler. Özel yemekler de vermişler. Ama olmuyormuş. Defterimi okuduğunu söyledi. Ona yardım etmemi, ipucu vermemi istiyor. Bunun karşılığında beni buradan temelli götürecekmiş."

"Git! Kabul et!"

"Neyi kabul edeyim? Onun kitabını yazmayı mı?"

"Senin için ne fark eder ki? Burada gebereceksin!"

"Kendi elimle Rayh'ı yücelten kitap mı yazayım?!"

"Yazmazsan kitap da olmayacak, sen de olmayacaksın! Hiçbir şey kalmayacak!"

Homer çorbayı içti, yuttu. Tadı, tıpkı hayat gibi, oldukça normaldi.

"Ona, sensiz gitmeyeceğimi söyledim."

"Gideceksin, ihtiyar! Gidiyorsun!"

"Ama seni çıkaramazmış. Kitap yazma işi için sadece bir yardımcı alabilirmiş, ikincisine izin vermezlermiş."

"Peki... Ya Ditmar?"

"Ditmar'ı öldürmüşler. Teatralnaya'da yakalamışlar. Kızıllar bir şekilde yanına sokulmuş ve onu öldürmüş. Aynı gün başka birçok kişiyi de öldürmüşler. Öğretmen şimdi bizzat Führer'in yanındaymış. Belli ki Führer, kitap yazma fikrini beğenmiş."

Ditmar'ı öldürmüşler.

Artyom bomboş tünelde asılı kalmış gibiydi.

Şimdi hiç kimse onun hakkında bir şey bilmiyor, kimse onu hatırlamıyordu: Önceden bir rehin, bir savaş esiri, iki taraflı bir ajan iken artık isimsiz bir ucube, diğerleri gibi bir köle haline gelmişti. Artık beklemek anlamsızdı, korkacak veya tutunabilecek hiçbir şey yoktu. Onu burada, bu ucu bucağı olmayan yaşam alanında kaybetmişlerdi ve arayan hiç kimse de yoktu. Bedenindeki tüm gücü çıkarmış ve tünele doldurmuştu: Artyom gitgide tükenip kötüleşirken, tünel bir bağırsak gibi onun gücüyle tıka basa doluyordu. Ağzında pas tadı vardı, boğazından lokma geçmiyor ve başı zonkluyordu. İnsan tükenebilirdi. Belli ki Artyom için de tünelin sonu görünüyordu.

"Git, ihtiyar. Yine de git."

"Seni nasıl burada bırakabilirim? Buraya beni almak için geri döndün."

"En azından birimiz için umut var. Bana artık ihtiyaçları yok. Ama ikimizden birine var. Eğer sen ölürsen ben de ölürüm. Söyle de öğretmeni geri getirsinler. Ve onunla git."

"Bu şekilde gitmek istemiyorum."

"Eğer burada ölürsen, o kızı nasıl kurtaracaksın? Kusura bakma ama durumun pek... Ayakta zor duruyorsun. Ee?!"

"Yapamam."

Geceye doğru, Homer'in guatrı şişmiş komşusunu gömmek için el arabasıyla taşıdıkları sırada, ihtiyar da Artyom'un kendisine yaklaşması için yeterli miktarda beton kazmıştı.

"Eğer kabul edersem... Orada işlerimi bir şekilde düzene koyabilir ve seni de buradan çıkarmaya çalışabilirim."

"Elbette!" dedi Artyom. "Benim dediğim de bu!"

"Sence, öğretmeni çağırtayım mı?"

"Çağırt!"

"Sen dayanabilecek misin? Ne kadar dayanabilirsin?"

"Ne kadar dayanmam gerekirse, ihtiyar," dedi Artyom kendinden emin bir biçimde. "Sen bekle, korumaları ben çağırırım."

Gardiyanlar artık Homer'e zarar vermekten çekiniyordu, Artyom da onun dokunulmazlığından az da olsa yararlandı ve öğretmeni beklerken bir şeyler konuşabildiler.

"Buradan çıkman çok iyi oldu, ihtiyar. Ne güzel, yazacaksın. Herhalde sadece ona kitap yazmakla kalmaz, kendininkine de devam edersin, değil mi?"

"Bilmiyorum."

"Evet, edeceksin. İnsanların bu dünyaya bir şeyler bırakmalarını çok doğru buluyorum. Bunda çok haklısın."

"Yapma."

"Hayır, dinle. Fazla zamanımız yok... Ama en önemlisi, sana Karaderililerle ilgili bir şeyler anlatmak istiyorum. Kitabında onlardan bahsetmeyi düşünüyor muydun?"

"Kimlerden?"

"Karaderililerden ihtiyar... Onlar, bizim düşündüğümüz gibi değiller... Onlar şeytan değil, insanlık için bir tehlike oluşturmuyorlar. Aksine onlar bizim tek kurtuluşumuzdu. Ayrıca... Onlara metronun kapısını ben açmıştım. Daha çok küçüktüm. Çocukluğumdaki o günü hiç unutamıyorum. Bu yüzden de..."

Ve bu yüzden de, kendisiyle aynı yaştaki Vitalik ve Şenya'yı, beraber Ştalkercilik oynamaları ve çocukların tünele girmesi kesinlikle yasak olduğu halde terk edilmiş Botanik bahçesine gelmeleri için kışkırtmıştı. Bu yüzden yukarıya giden yolu açmak için hava sızdırmaz kapının kolunu çevirmiş ve yürüyen merdivenlerden yukarı çıkmıştı. Çünkü... Bu nasıl açıklanabilirdi ki? Çünkü annesini yeniden görmek istemişti, ördeklerin ve dondurmanın olduğu o günü ve annesini çok özlüyordu. Tek başına korktuğu için diğerlerini de peşinden sürüklemişti.

Karaderililer ise... Karaderililer onu dış görünüşüyle değil, doğrudan içine bakarak değerlendirmişlerdi: Onların dünyasında kaybolmuş, yalnız ve öksüz bir çocuk. Peki onu her şeye boyun eğen bir kuklaya mı çevirmişlerdi? Hayır, onu evlat edinmişlerdi. Artyom ise, kendisini etki altına aldıklarını düşünüyor, onu zincire vuracaklarından, emirlerine itaat etmeye zorlayacaklarından ve insanlara karşı kışkırtacaklarından korkuyordu. Onun efendisi olmak isteyeceklerinden endişe ediyordu. Ama istedikleri bu değildi. Ona acımış ve bu yüzden onu korumuşlardı. Aynı şekilde acıdıkları için yeryüzündeki diğer insanları kurtarmaya da hazırlardı. Ama bu insanlar, artık bunu anlamayacak derecede vahşileşmişti. Karaderililerin bir tercümana ihtiyaçları vardı. Bunun için seçmiş oldukları Artyom da, onların dilini anlayabilir ve söylediklerini Rusçaya çevirmeyi öğrenebilirdi. İşte görevi buydu: Yeni nesil ile eskisi arasında bir köprü kurmak.

Artyom ise korkmuştu. Güvenmekten, kafasının içindeki

sesten, rüyalardan, görüntülerden korkmuştu. Ne onlara ne de kendine inanıyordu. Karaderilileri yok etmek için bir yöntem bulma görevini de, onları kendisine yakınlaştırmaktan, onları dinlemekten ve onlara itaat etmekten korktuğu için üstlenmişti. Savaşta kullanılmamış olan füzeleri bulup Karaderililerin tamamını tek seferde yok etmek çok daha kolaydı. Yeni bir akıllı insan neslinin doğduğu yeri kor ateşle yakmak daha kolaydı. Yani botanik bahçesini. Artyom'un, dört yaşındayken annesinin elinden tutarak yürüdüğü yeri.

Füzeleri ateşleme izni vermeden ve Melnik'e koordinatları iletmeden önce Artyom'un bir saniyesi vardı. Bu bir saniye içinde, Karaderililerin kendine yaklaşmasına izin verdi. O sırada annesinin görüntüsünü ona gösterdiler ama amaçları kendilerini kurtarmak değildi, çünkü Artyom'un ateşleme emrini iptal etmeyeceğini bildikleri halde ona acıyorlardı. Annesinin güler yüzünü gösterdiler. Ve Artyom'a -annesinin sesiyle- onu sevdiklerini ve affettiklerini söylediler.

Artyom o anda her şeyi düzeltebilirdi. Melnik'i durdurabilir, telsizi kapatabilirdi... Ama yine korkmuştu.

Füzeler hedefine ulaştığında, artık Artyom'u sevebilecek kimse kalmamıştı. Af dileyebileceği kimse kalmamıştı. Annesinin yüzü sonsuza dek kaybolmuştu. Botanik bahçesi de eriyen asfalta ve siyah kömüre dönüşmüştü. Kilometrelerce sadece kömür ve kül vardı. Artık Artyom'un dönebileceği bir yer yoktu.

Ostankino Kulesi'nden indi, eve -VDNKh'ya- geldi ve onu bir kahraman, bir kurtarıcı gibi karşıladılar. Korkunç bir yılanı haklamış aziz gibi. Ama o korkmaya devam ediyordu: Aklını kaybetmekten çok adının deliye çıkmasından korkuyordu. Orada gerçekte neler olduğunu Anya'sından ve Melnik'ten başka kimseye anlatmadı. Yeryüzünü geri alabilmek için insanlığın belki de son şansını yok ettiğini söylemedi. Sadece iki insana kalbini açtı, ama ikisi de ona inanmadı.

Ancak bir yıl geçtikten sonra bir şeyler hatırlamaya başladı: Ulman'la Ostankino Kulesi'nde anten diktikleri zaman, Melnik iletişime geçmeden önce, sanki Ulman'ın telsizinden bir şey duymuştu. Bu bir radyo sinyaliydi... Ama Artyom'un kulaklığı yoktu, belki de ona öyle gelmişti.

Ama öyle geldiyse, demek ki...

Bitti. Son. Geri döndürülemez. Biçimsiz, mantardan kayganlaşmış parmaklarıyla hem kendisinin hem de herkesin tek umudunu boğarak öldürmüştü. Bizzat kendisi. Tek başına. Artyom hem kendi istasyonundaki hem de tüm metrodaki insanları müebbet hapse mahkûm etmişti. Onları, çocuklarını ve çocuklarının çocuklarını.

Ama yeryüzünde, insanların hayatta kaldığı hiç değilse bir yer varsa...

En azından bir yer...

"Hiç değilse bir."

"Nikolayev! Nikolayev Nikolay!"

"Git. Oraya kadar seninle geleyim... Bakarsın beni de bırakırlar."

"Bunların hepsi gerçek mi?"

Homer, Artyom'un kolunu sıkıca tuttu, sanki Artyom yürüyebilmesi için ihtiyara yardım ediyormuş gibi görünüyordu ama aslında o Artyom'un yürümesine yardım ediyordu.

"Gerçek. Sana özetini anlattım... Yapabildiğim kadarıyla. Yetişebilmek için."

"Seni buradan çıkardığımda, bana daha fazlasını anlatacaksın, değil mi? Hem de tüm ayrıntılarıyla?"

Homer onun gözlerinin içine baktı.

"Kitapta her şeyin tam olması, hiçbir şeyin karışmaması için."

"Elbette. Beni buradan çıkardığında. En önemli olan bu. Sadece... Sadece sana söylemek istedim. Bana inanıyor musun?"

"İnanıyorum."

"Hepsini yazacak mısın?"

"Yazacağım."

"Güzel," dedi Artyom. "Doğru olan da bu."

İlya Stepanoviç kapıda bekliyor ve sabırsızlanarak hayvan-insanlara bakıyordu. Belki de onları ders kitabından nasıl çıkaracağını düşünüyordu. Homer'i gördüğüne sevindi ve gülümseyerek onun omzuna bir battaniye örttü. İhtiyar vedalaşmak üzere elini Artyom'a uzattı.

"Görüşmek üzere."

Öğretmen yüzünü yere eğdi, görüşemeyeceklerini biliyordu ama Homer'le tartışmak istemedi.

Artyom da biliyordu, o da tartışmak istemedi.

"İlya Stepanoviç!" Artyom, ihtiyarı yaşaması için götüren öğretmene seslendi.

Öğretmen isteksizce omzunun üstünden ona baktı. Nöbetçiler tetikteydi, dikenli kırbacı Artyom'a doğru yönelttiler.

"Eşiniz nasıl, doğum yaptı mı?" diye sordu Artyom. "Cinsiyeti ne oldu?"

İlya Stepanoviç'in yüzü kül rengini aldı ve bir anda çok yaşlanmış gibi göründü.

"Ölü doğdu," dedi sessiz bir şekilde, ama Artyom bu sözlerin altında yatanı biliyordu.

Kapı gürültüyle kapandı ve kırbaç Artyom'un omuzlarını tatlı bir şekilde yaktı. Kanı akıyordu. Güzel. Bırak aksın. Bırak her şey dışarı çıksın.

Sulu artıklar verildiğinde, Artyom sadece yemiyordu.

Aynı zamanda Ditmar'ı anıyordu.

* * *

İyi ki ihtiyarı göndermişti.

İyi ki onu, kendisini buradan çıkarabileceğine inandırabilmişti.

Ama iyi ki kendisi de buna inanmaya başlamamıştı. En

azından artık kapı her açıldığında midesine kramplar girmiyordu. Hiçbir şey ümit etmiyordu. Günleri saymıyordu. Zamanı düşünmeden her şey daha kolaydı.

Bir de iyi ki Homer'e kendisi ve Karaderililer hakkında önemli şeyleri anlatabilmişti. Burada unutulup gitmek o kadar da korkunç değildi artık.

Diğer istasyonlarda bir şeyler oluyordu, belki de savaş başlamıştı. Ama Şillerovskaya'da bir şey hissedilmiyordu. Burada her şey alışıldığı şekilde devam ediyordu: Yeni yaşam alanı toprağı yutuyor, Kuznetsk köprüsüne giden tünel, toprak ve insanlarla besleniyor, istasyona daha da yaklaşıyordu. Artyom zayıflamıştı, ama var olmaya devam ediyordu. Broker Lyoha yürüyen bir iskelet gibi görünüyordu, ama hâlâ Artyom'la inatlaşıyordu.

Artık kendi aralarında konuşmuyorlardı. Ne konuşacaklardı ki zaten. Bir seferinde kaçmaya çalışan tutuklular olmuştu, kazmalarıyla dikenli tellere ve nöbetçilere saldırmışlardı. Ama hepsi kurşuna dizilmiş ve uyarı amaçlı olarak rastgele başkaları da öldürülmüştü. O günden beri kimse kaçmaya kalkışmıyor, kaçmaktan bahsetmekten, hatta onu düşünmekten bile korkuyorlardı.

Artyom'u hayatta tutan tek bir düşünce vardı: Paydos vakti yattıkları çukurda, yabancı birinin vücudunun üzerine uzanıp gözlerini kapatıyor, başının çıplak ve güzel Saşa'nın dizlerinde olduğunu hayal ediyordu. Ellerinin ağırlığını hissetmeden kendi saçlarını okşuyordu. Saşa'nın, yukarıdaki şehri ona nasıl anlattığını hayal ediyordu. Saşa olmasaydı, çoktan ölmüş olurdu.

Hakkı olan dört saati uyuduktan sonra kalkıyor, koşuyor, el arabasını yüklüyor, taşıyor ve boşaltıyordu. Yürüyor, sürünüyor, bazen de düşüyordu. Sonra tekrar kalkıyordu. Kaç gün? Kaç gece? Bilmiyordu. Araba yarıya kadar doluyordu, fazlasını taşıyamıyordu. Neyse ki ucubeler de gıdasızlıktan

dolayı çok zayıflamıştı. Yoksa onları kaldırması ve gömmesi mümkün olmayacaktı.

Öğlenleri bir de gizli eğlencesi vardı artık: Duvarlardan birini neden kimsenin kırmadığını yalnızca Artyom biliyordu. O duvarın arkasında, sosyal konutların bulunduğu koridor başlıyordu ve hesaplamalarına göre, orada İlya Stepanoviç ile Narine'nin konforlu dairesi bulunuyordu. Artyom günde bir kez gizlice etrafını kontrol ediyor, ardından duvarın yanına koşuyor ve vuruyordu: Tak-tak. Bunu ne nöbetçiler, ne İlya Stepanoviç, ne de Artyom'un kendisi duyuyordu. Yine de her seferinde vahşi, sessiz bir gülme tutuyordu Artyom'u.

Derken, bu sonsuzluğun ortasında, insanların beklemekten çoktan vazgeçtiği kurtuluş günü geldi. O korkunç kurtuluş.

Dışarıda süren savaş, onların küçük dünyasına da sızmıştı.

Kapı artık daha çok açılıp kapanıyor ve Şillerovskaya, Demir Lejyon üniformalı, etine dolgun erkeklerle doluyordu. Ucubeler ve hayvan-insanlar koşuşturmayı bırakıyor, öylece donakalıyor, misafirlere bakıyorlardı. İnatçı ve uyuşmuş beyinleri, yeni gelenlerin ağızlarından çıkan kelimeleri birleştirip bir mozaik oluşturmaya başlamıştı.

"Kızıllar Kuznetsk köprüsünü almışlar!"

"Lyubyanka'dan birlikler göndermişler! Buraya girmeye çalışacaklar!"

"Her an gelebilirler! İstasyonun ablukaya alınması emredildi!

"İmha komandoları nerede? Neden geç kalıyorlar?"

"Köprüye giden tünel mayınlansın! İstasyondan mümkün olduğunca uzakta patlatılsın!"

"Patlayıcılar nerede? Komandolar nerede?"

"Öncü birlikler geliyor! Keskin nişancılar çok yakın! Hızlı olun! Hadi?!"

"Kesin! Telleri kesin! Mayınları istasyondan uzağa yerleştirin!"

"Uzağa! Hemen!"

Ter içindeki öncü birlikler koşarak geldi, içinde patlayıcılar olan ağır sandıkları sürüklüyorlardı. Hayvan-insanlar hâlâ bir şey anlamıyordu. Artyom bu koşuşturmayı, sanki yine o bulanık plastiğin arkasından izliyordu. Sanki tüm bu olanlar onu hiç ilgilendirmiyordu.

"Başaramayacağız! Çok yakındalar! Zaman kazanmalıyız! Zaman!"

"Ne yapalım? Yakında burada olacaklar! Sayıca bizden üstünler! İstasyonu kaybederiz! Bu kabul edilemez!

O anda içlerinden birinin aklına bir fikir geldi.

"Ucubeleri tünele sokun!"

"Ne?!"

"Ucubeleri tünele gönderin! İlk darbeyi onlar karşılasın! Kazmalarla! Küreklerle! Kızılları oyalasınlar! Onlar ucubeleri parçalarken biz de mayınları yerleştirme işini bitiririz!"

"Bunlar dövüşemezler! Şunlara bir bak..."

"O zaman onları kırbaçlarız... Solovyov! Borman! Klik! Toplayın onları! Hadi! Her saniye önemli, karafatmalar! Çabuk!"

Nöbetçiler kırbaç ve zincirlerini savurmaya, duvarlara yapışmış kazmacıları oldukları yerden uzaklaştırarak sürü halinde tünelin ağzına doldurmaya başladılar. Az önce burada aşılmaz bir engel oluşturan üç kat halindeki dikenli teller, şimdi parçalanmış örümcek ağı gibi asılı duruyordu ve arkasındaki tünel açılmıştı. Kuznetsk köprüsüne giden bağlantılardan biriydi burası. Orada, derinlikte, çok kötü şeyler oluyordu.

Hayvan-insanlar, sersemlemiş şekilde çaresizce ayakla-

rını sürükleyerek tünele doğru yürüdüler. Devamlı arkalarına dönüp gardiyanlarına bakıyorlardı: Onlardan ne istiyorlardı? Her birinin elinde, çalışırken kullandıkları aletler vardı: Bazılarında kazma, bazılarında çekiç. Artyom da el arabasıyla yürüdü, ama araba diğerlerine engel oluyor, bacaklarına çarpıyordu, traverslerin üzerinden de geçemiyordu, bu nedenle Artyom'a arabayı bırakmasını emrettiler. Söyleneni yaptı ve boş ellerle yürümeye devam etti. Elleri rahat değildi, alet istiyorlardı. Parmakları, arabanın kollarını ve kürek sapını tutmaktan uyuşmuş ve sertleşmişti.

Yavaş yürüyenler, silahlı askerler tarafından ittiriliyordu. Silahlıların arkasından yürüyen öncü birlikler sandıkları taşıyor, telleri çözüyordu.

Çıplak insanlar, gözlerini ya karanlığa dikiyor ya da fenerlere ve korumaların namlularına bakarak, "Nereye? Nereye? Neden?" diye söyleniyorlardı.

* * *

Önlerinde açılan ve göz açıp kapayıncaya kadar içine sürüklendikleri kara delikte, rayların doğrultusunda üzerlerine doğru bir uğultu geliyordu. Derken başka sesler duyuldu. Uzaktan gelen bir yankı: "Hurraaaaaaa."

"Bu ne? Ne oluyor orada?"

"Nereye gidiyoruz? Bizi serbest mi bırakıyorlar?"

"Serbest bırakıldığımızı söylüyorlar! Arkadan birileri öyle söyledi!"

"Kapa çeneni! Herkes çenesini kapatsın! İleri! İleri, pislikler!"

"...Hurraaaaa...

"Bunu duydunuz mu? Duydunuz mu? Bu sürüngenlerle yüz metre bile ilerleyemeyiz... Düşe kalka yürüyorlar! Bu bir sabotaj!"

"Burası! Burası! Mayınlamaya başlayın!"

"Ucubeleri ileri gönder! Süngülerin önüne gönder!"

"Hurraaaaa..."

"Başaramayız! Burası! Onları ileri gönder!"

Öncü birlikler durup telaşla sandıkları açtılar ve içinden briketleri çıkardılar. Ardından tünel duvarlarına tutturmaya ve künklerdeki oyuklara yerleştirmeye başladılar.

Biri namlusuyla Artyom'u sırtından itti. Artyom adımlarını hızlandırdı ve hücum komandolarını geride bıraktı. Kırbaçlar havada uçuşuyor, milyonlarca vatlık fenerler karanlığın içindeki hareketli kalabalığın üzerinde gezinerek ortalığı aydınlatıyor, uzun ve kambur gölgeler oluşturuyordu. Bir megafon, onları acele ettiriyordu:

"Hey, sizler! Hepiniz! Çok önemli bir görevi gerçekleştirmek üzeresiniz! Rayh'ı kurtaracaksınız! Ucubeler ordusu bize doğru ilerliyor! Hiçbir şeyin durduramadığı kızıl yamyamlar! Bugün, burada ve şimdi bağışlanma hakkı elde edebilirsiniz! İnsan olarak adlandırılma hakkını kanınızla kazanabilirsiniz! Düşmanlarımız önce Rayh'ı, sonra da metronun tamamını yok etmeyi planlıyorlar! Onları sizin dışınızda kimse durduramaz! Bizi sırtımızdan vurmak istediler, ama arkamızı sizlerin kolladığını hesaba katmadılar! İyi silahlanmış durumdalar, ama sizlerde de silah var! Kaybedecek hiçbir şeyiniz olmadığına göre hiçbir şeyden korkmamalısınız!"

"Ben... Ben oraya gitmeyeceğim! Hayır, istemiyorum! Ben savaşamam!"

Birden kulakları sağır eden bir gürültü koptu. Silah sesinin yankısı, bağırtının yankısını yuttu. Hemen sonra, gruptakiler daha ne olduğunu anlayamadan, silahlar ağır ağır ilerleyenlerin ensesinde patladı. Biri son nefesini verdi. Yaralılardan biri inledi. Bir kadın çığlık attı. Artyom'un yanındaki arkasına döndü, bir ıslık sesi geldi ve ardından yere yığıldı.

"Yürüyün serseriler! Hızlanın! Sakın durayım demeyin!"

"Öldürüyorlar! Durmayın! Ateş ediyorlar! Koşun!"

Artyom, birinin kambur sırtını itti, ilerleyemeyenlerin

arasından sıyrıldı ve yere düşmüş bir çocuğa elini uzatarak onu ezilmekten kurtardı. Sonra onu orada bıraktı ve bir saniye içinde kalabalığın ortasına, güvenli yere sokuldu.

"İleri! İleri!"

Vurulanlar domino taşları gibi ileriye doğru rayların üzerine devriliyor ve önlerindekileri de arkalarından yere itiyorlardı. Bunlar ya tökezliyor ya da tünelden kasırga gibi gelen korkunç "HURRAAAAA" seslerine doğru daha hızlı ilerlemeye başlıyorlardı.

"Biz koyun değiliz!" Aniden ilerideki ucubelerden biri bağırdı. "Teslim olmayacağız!"

"Gidelim! Teslim olmayacağız!"

"Düşmanlara ölüm!"

"Haklayın onları!" diye bağırdı kalabalıktan bir başkası. "İleri! İleriiiii!"

Saçı sakalı uzamış ve dayak yemiş yaratıklardan oluşan bu uzun ve çıplak kalabalık, buharlı bir lokomotifin çarkı veya narkozun etkisinden yeni kurtulan bir hasta gibi yavaş yavaş hızlanmaya başladı. Kendileri ölmeden önce birilerini öldürmek, silahlarını onların kafasının üstüne indirmek için galeyana gelmişlerdi.

"Onlara ölüm! Teslim olmayacağız! İleri!"

"İLERİİİİİ!"

Bir dakika sonra hepsi kükreyerek, bağırarak ve ağlayarak tünelde koşmaya başlamıştı. Eli silahlı çobanlarının da huzursuz sürüye ayak uydurarak koşması gerekiyordu, ama onlar tembellik ediyor ve sürülerinden tiksiniyorlardı. Arkadan vuran fener ışığı giderek zayıfladı, keskin nişancılara yem olmak istemeyen çobanlar geride kaldılar. Tünelin ilerisine karanlık çöktü, koşuşturanların gölgeleri yaklaşan karanlıkta kaybolmaya başladı.

Artyom'un elinde hiçbir şey yoktu, ama artık duramazdı da. Bu insan selinin ortasında durmaya çalışan herkes yerde

sürüklenir ve ayaklar altında çiğnenirdi. Lyoha'nın yanına ulaşmıştı: Gözlerini fal taşı gibi açmış bakıyordu ama onu tanıyamadı. Sonra onu ardında bıraktı.

"HURRAAAAA!"

Kızıllar aniden saldırdı.

Sis perdesini yardılar ve çok geçmeden hayvan-insanlarla karşı karşıya, yüz yüze geldiler. Tünelin sonuna ulaşır ulaşmaz düşmanlarıyla çarpışmaya başladılar.

"AAAAAA!!!"

Şillerovskaya'daki sürüden farklı olarak Kızılların fenerleri yoktu, karanlıkta rastgele koşuyorlardı. Sürünün en önündekiler kazmalarını kaldırmayı başarmışlardı ki...

"BOMMMMM!"

Arkalarında bir patlama oldu!

Yer sallanıyordu.

Patlamanın şiddeti sıranın en arkasındakileri alıp götürmüştü. Tünel korkunç bir boru gibi ötmüş, bir anda bütün fenerler sönmüş ve tüm silahlar susmuş, her taraf siyaha bürünmüştü. Sanki dünya tamamen ortadan kaybolmuş, karanlık alev almış ve her şeyi sarıp tamamen karanlığa ve umutsuzluğa boğmuştu.

Arkasındaki ve önündeki herkes gibi Artyom da görmüyor ve duymuyordu. Yere düşenler ve yaralananlar hemen ayağa kalkmaya, karanlıkta kendi kazmalarını, çekiçlerini bulmaya çalışıyorlardı...

Çünkü Azrail'in orağını sürünün üzerinde nasıl salladığını kulaklarında değil, tenlerinde, saç diplerinde hissediyorlardı. Bu yüzden ayağa kalkmak, kendilerini ondan kazmalarıyla korumak, hatta mümkünse onun boş kafasını ezmek, kuru gözlerini oymak ve tekrar tekrar vurmak zorundaydılar.

Artık onları kimse kovalamıyordu, hepsi kendiliğinden koşuyordu çünkü ölüm onları çağırıyordu. Ve ölüm kendile-

rini buluncaya kadar saklanmak ve beklemektense, ilk darbeyi vuran taraf olmak daha iyiydi.

Bir tek silah sesi bile duyulmamıştı. Kızılların da tabanca ve tüfekleri yoktu, hepsi, zifiri karanlıkta ne olduğu anlaşılmayan bir şeylerle çarpışıyordu.

Artyom ellerini yana uzatarak başkasının kazmasını aldı. Korku ve tutkudan sarhoş olmuş bir halde, izdihamın ortasına dalmak, kasaplık hayvan yerine kör bir kasap olmak için çıplak insanların üzerinden ileriye atıldı.

Orada, tam yanı başında, kimi ve ne için öldürdüklerini bilmeden şiddetle birbirlerini kesiyor, ağır darbeler indiriyorlardı. Artık kimse "Ölüm!" veya "Hurra!" diye bağırmıyordu. Çünkü artık Rusçayı da diğer dilleri de unutmuş, sadece kükrüyor, inliyor, anlamsız çığlıklar atıyorlardı.

Havada ıslık, uğultu ve çarpışma sesleri vardı.

Kazmalar, vücutlara denk gelmediği zaman betona çakılıyordu. Hedeflerini tutturduklarındaysa şak diye saplanıyorlardı.

Artyom'un burnuna pas kokulu bir esinti geldi: Demir kazma yüzünün bir karış yakınından hızla geçmişti. Geri çekilerek karşılık veriyordu ama kendi halkına mı, yoksa başkalarına mı vurduğunu bilemiyordu. Burada kendi halkından kimse var mıydı ki? Akan kanda pas, insanlardaysa gübre kokusu vardı.

Her iki taraftan hayvan-insanlar ve insan-hayvanlar birbirine doğru koşuyor, birbirini öldürmek ve böylece her şeyi bitirip korkuya son vermek istercesine aceleyle ve tüm güçleriyle saldırıyorlardı.

Artyom bir, iki, üç derken birkaç kez birilerine vurabilmeyi başardı. Sessiz bir gülme sesi duydu, sıcak bir şey üzerine sıçradı, kazma birine saplandı ve onu aşağı çekti. Bu sayede kafasını parçalamak üzere başının üstünden geçen ağır şeyin kendisine isabet etmesinden kurtuldu.

O sırada dizinde bir şey patladı ve onu rayların üstüne fırlattı. Artık ayakta durması imkânsızdı, bu nedenle sürünerek demiryolu makasının arkasında saklanmak istedi. Ama orada bir şey onu tekmeleyerek itiyor, hiçbir şey söylemeden hırlıyor, üzerine yapışkan ve sıcak bir şey bulaştırıyordu.

Aradan uzunca bir zaman geçmiş, etraf hâlâ aydınlanmamıştı. İnsanlar birbirine saldırmaya devam ediyor, ağlayıp inliyor, rastgele vuruyor ve hedeflerini şaşırdıklarında rayların üzerinde fırtına estiriyorlardı. Artyom bir ses duydu, dikkatlice istavroz çıkardı ve sessizce bekledi. Ölmüş birinin üstüne yattı ve başının Saşa'nın dizlerinin üzerinde olduğunu hayal etti. Sonra başka bir cansız bedeni kendi üzerine çekti ve onun altına saklandı.

Ortalığın yatışması çok uzun sürdü.

Artık kimsenin ayakta durması mümkün olmadığında katliam da sona erdi.

O zaman yaralılar da kıpırdanmaya, tekrar konuşmaya başladılar. Artyom, yaralı dizini tutarak Saşa'nın kucağından ayrıldı, yere oturdu ve fısıldadı:

"Bitti... Tamam. Artık istemiyorum. Artık kimseyi öldürmeyeceğim. Sen kimsin?"

El yordamıyla etrafı aradı.

"Kim var burada? Sen Şillerovskaya'dan mısın?"

"Şillerovskaya'danım," diye ses geldi bir yerlerden.

"Biz Lyubyanka'danız," dedi çok yakından bir ses.

"Lyubyanka'dan mı?"

"Siz faşist misiniz? Demir Lejyon'dan mı? Yamyamlardan mı?"

"Biz Şillerovskaya'danız," dedi Artyom. "Ucube mahkûmlarız. Bizi öncü birliklerle birlikte ileri gönderdiler."

"Biz Lyubyanka'danız," diye tekrarladı bir ses. "Bizler mahkûmlarız. Siyasi mahkûmlar. Bizi önden gönderdiler. Puşkinskaya'ya. Birer et parçası gibi atıverdiler... Nizami birlikle-

rin önündeydik... Bizi mazgallara attılar... Tampon olarak kullandılar..."

"En önde biz vardık... Cepheye giden askerler gibi ölmeye gönderdiler..." diye tekrarladı Artyom. "İlk saldırıyı biz karşılayalım diye... Biz ucubeler..."

"Buradaki herkes Lyubyanka'dan. Oradaki koğuşlardan gelen mahkûmlar," dedi biri Artyom'a. "Bizi bir müfrezeyle... İstihbaratçılar bizi sırtımızdan vurdular... Ve biz de..."

"Bize... Bize ateş ettiler... Gardiyanlar..."

"Arkamızdan gelmediler... Müfreze arkada kaldı..."

"Arkamızda tüneli patlattılar. Gidebileceğimiz hiçbir yer yoktu... Arkamızdan gelmediler. Bizi terk ettiler..."

"Neden... Bizi neden öldürdünüz?"

"Peki siz bizi neden öldürdünüz... Söylesene!"

Biri kırılmış bacaklarıyla zorlanarak ve acı çekerek Artyom'un sesine doğru solucan gibi sürünüyordu. Artyom onun geldiğini duyuyordu, ama artık vuramıyordu. Diğeriyse yaklaşmakta zorlanıyordu, bu nedenle Artyom da ona doğru hareket etti. Elini uzattı, parmaklarıyla adamın parmaklarına tutundu, onu kendine doğru çekti.

"Bunu bize neden yaptınız? Ah Tanrım..."

"Affet... Affet... Tanrı aşkına affet."

Birbirlerine sokuldular. Artyom ona sarıldı -galiba yaşlı bir adamdı- ve alnını onunkine dayadı. Adam titreyerek ağlıyordu, Artyom'un da içi titriyor ve gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Kana kana ağladıktan sonra adam son kez iç çekti ve öldü. Artyom adamı yere bıraktı.

Bir süre yerde uzandı.

Sonra birden kafasında bir şimşek çaktı ve bir şeyler hatırladı.

"Lyubyanka'dan... Lyubyanka'dan başka kimler var?"

Sağda solda vücutlar canlanmaya başladı, yaralı kollarını

oynatmaya, ezilmiş alınlarıyla düşünmeye çalışıyor, sayıklıyorlardı.

"Nataşa... Çaydanlığı koyar mısın aşkım... Pasta getirdim."

"Türkiye'den döner dönmez seni arayacağım!"

"Ben Moskova City'yi inşa ettim! İnşa ettim!"

"Niye bu kadar karanlık? Karanlıktan korkarım ben! Işığı aç, Seryojka!"

"Aman Tanrım, büyükanne, senin burada ne işin var? Sen niye geldin?"

"Yaşam alanını genişleteceğiz! Herkes için yer olsun diye!"

"Su... Bana su ver..."

"Alyonka! Alyonka, yaramaz kız!"

"Ben Lyubyanka'danım. Ben..."

Artyom, bir dizinin ve iki dirseğinin üzerinde, sesin geldiği yöne süründü.

"Kim? Kimsin sen? Bir şeyler söyle, korkma! Neredesin?"

"Ya sen kimsin?" Bir kadın sesi duyuldu.

"Zuyev. Zuyev diye biri var mıydı sizinle birlikte?"

"Hangi Zuyev? Burada kimse yok..."

"Zuyev!" diye bağırdı Artyom. "Zuyev İgor! Zuyev, hayatta mısın?! Zuyev!"

Sağlıklı bacağının üzerinde ayağa kalktı, duvara dayandı ve borulara tutunarak hiçbir şey görmeden zıplamaya başladı.

"Zuyev! İgor Zuyev! Okotni Ryad'dan İgor Zuyev hanginiz? Prospekt Marks'tan, kim o?"

"Bağırmayı kes! Şimdi gelecekler! Onlar..."

"Bu akşam sinemaya gidelim mi? Ne dersin? Bu güzel havada evde oturulmaz."

İgor cevap vermiyordu.

Belki de burada, hemen yanı başında yatıyordu ama ka-

fasının yarısı olmadan cevap vermek onun için zordu. Belki de hile yapıyor, onu bulmalarını istemediği için nefesini tutarak susuyordu.

"İgor! Zuyev! Kim Zuyev'le aynı koğuştaydı? Başka şehirlerde... Polyarniye Zori'de hayatta kalanları anlatan... Moskova'ya gelenleri anlatan Zuyev... Kim onunla aynı koğuştaydı?! Zuyev!"

"Ne?"

"Hikâyeler anlatıyordu! Başka şehirde bir yerde insanların hayatta kaldığına ve Moskova'ya geldiklerine dair!"

"Şillerovskaya'da ne kadar çok pislik ziyan olacak, bir bilseniz!"

"O burada değil. Öhö öhö. Zuyev burada değil."

"Ne? Neredesin? Kim konuştu?!

"Zuyev yok artık. Onu Hansa'ya gönderdiler."

"Bekle. Dur. Tekrar et. Neredesin? Sen neredesin? Hadi söyle, saklanma!"

"Neden onu arıyorsun? Arkadaşın mı?"

"Bilmem gerekiyor! Onun ne dediğini bilmem gerekiyor! Hangi insanlar? Nereye geldiler? Nereden geldiler? Onu neden Hansa'ya gönderdiler?"

"İnsanlar, öhö... Polyarniye Zori'den gelmediler. Provokatörler yalan söylüyor. Hepsi söylenti... Ortaya böyle laflar atıyorlar... Onlar bizim insanlarımızdı... Rokossovskogo'dan geri dönmüşlerdi. Öhö öhö... Bizim, öncü işçilerimiz... Balaşiha'ya... Asrın inşaat projesinde çalışmaya gidenler... Oradan geri dönmüşlerdi. Balaşiha'dan..."

"Dur. Neredesin sen?!"

Artyom boşluğa atıldı, eli bir oyuğa denk geldi, sanki orada bir geçit vardı. Yere düştü, tekrar oturdu ve sese, öksürüğe doğru yaklaşmaya başladı.

"Kazan güzel şehirdir. Oradaki cami muhteşemdir."

"Eğer o işi alabilseydim zengin olabilirdim."

"Ben Kazan'danım! Ninem oranın köylüsüdür. Dede tarafından soyadımız Hayrullin'dir. Ninem hiç Rusça bilmez!"

"Neredesin? Az önce işçiler hakkında konuşan kimdi? Balaşiha kurtulmuş mu? Peki ya Polyarniye Zori? Oradaki herkes ölmüş mü?! Anlamıyorum!"

"Çayına süt ister misin?"

"Orada nelerin hayatta kaldığını bilemem. Polyaniye Zori bir provokatör masalıdır. Öhö öhö... Güzel hikâye. Sadece aptallar inanıyor. Öhö öhö öhö. Balaşiha'da... Bir ileri karakol var. Yukarıda. Orada... Bir telsiz istasyonu var... Ve diğer şehirlerle... Zuyev söyledi..."

"Ne?! Zuyev ne söyledi?!

"Bugün Tanyuşa'yı kreşten kim alacak, sen mi, ben mi?"

"Defol, şeytan, dokunma bana. Git buradan. Ben senin değilim. Beni göklerde bekliyorlar."

"İleri karakol mu? Yukarıda? Kim inşa ediyor, anlamıyorum! Ne telsiz istasyonu?"

"Öhö... Öhö..."

"Neredesin? Bir şey söyle! Neden telsiz istasyonu var?!"

"Bu faşistler çok aşağılıklar. İnsana öylesine, yoktan yere eziyet ediyorlar. Ve hiçbir şeyi de dikkate almıyorlar."

"Kızıllar... Orada Kızıl Hat inşa ediyor... Öhö... Yukarıda... Balaşiha'da... Özel bir tesis... Bir istasyon... Ve bir ileri karakol... Metronun yerine... İnsanları oraya doldurmak için..."

"Balaşiha'da istasyon mu? Ne istasyonu?"

"Oraya... Rokossovskogo'dan dönen insanları... Ve... Kendileri... Öhö... Hhhhh... Hhhhh."

"Orada araştırma yapıyorlar mı? İletişim kurmak mümkün mü? Söyle?! Söylesene?!"

"Ihhhh... ıhhhhh... ıh."

Ve adam, sanki hiç var olmamış gibi ortadan kayboldu. Karanlıktan nasıl çıktıysa yine karanlığın içine öylece geri

döndü. Artyom sağ kalanları tekrar tekrar sarstı, cesetleri konuşturmaya çalıştı, ama nafile.

"Balaşiha'da." Artyom tüm bu konuşmayı unutmamak ve hayal ürünü olduğuna inanmamak için kendi kendine defalarca tekrarladı. "Balaşiha'da. Balaşiha'da. Balaşiha'da. Balaşiha'da!"

Şimdi ne olursa olsun ölmemeliydi. Artyom'un insan yığınının altından sürünerek bu betonun bağrından çıkması, yeniden doğması, tüm yaralarını sararak lanet olası Balaşiha'ya, orada her kim ya da ne varsa sürünerek gitmesi şart olmuştu.

Tekrar ayağa kalktı, o gün annesinin elini tuttuğu gibi boruya tutundu. Şillerovskaya'yı kapatmışlardı. Kuznetsk köprüsünde Kızıllar vardı. Şimdilik buraya gelmiyorlardı, herhalde tünelin çöktüğünü duymuşlardı; ama onların yanına da gidemezdi.

Duvardaki o oyuğu hatırladı. Acaba hatlar arasında bir bağlantı mıydı orası? İleri doğru atıldı, eliyle duvarı yokladı... İçeriye giriverdi... Fareler kenara sıçrıyordu. Şimdi fare olmak vardı... Bir fare, oyulmuş gözleriyle bile yolunu bulurdu.

Rüzgâr esti. Uzamış saçlarını dağıttı.

Sanki Saşa'nın ince parmakları saçlarında geziniyordu.

Gözlerini yukarıya kaldırdı.

Yine havayı hissetti; tıpkı bir annenin bebeğinin yüzüne üflemesi gibi yumuşak ve şendi.

Parmaklarıyla boşluğa tutundu, beton tırnaklarını kırıyordu. Sonra bir demire dokundu.

Bir kanca. Bir kanca daha. Yukarıya giden bir merdiven. Bir havalandırma boşluğu. Rüzgâr oradan esiyor. Yukarıdan.

"Heeey!!!" diye bağırdı. "Hey! Siz! Oradakiler! Buraya gelin! Burada yukarıya doğru bir çıkış var! Burada boşluk var! Yukarı çıkabiliriz! Duyuyor musunuz? Hey, ucubeler! Yukarıya çıkış var!"

"Yukarıya mı? Sen aklını mı yitirdin?!" dedi görünmez hayvan-insanlar homurdanarak.

"Yukarıya!" diye onlara seslendi Artyom. "Arkamdan gelin! Arkamdan gelin, ucubeler!"

Ama onlar korkuyor, Artyom'a inanmıyorlardı. Orada rüzgârın ve yağmurun olduğunu, ayrıca dışarıya ilk çıkışta ölmeyeceklerini bilmiyorlardı. Artyom'un onlara örnek olması gerekiyordu.

Eğri parmaklarıyla paslı kancaya tutundu, parmaklarına tam uyuyordu. Yukarı sıçradı ve yaralı bacağını yukarı çekti. Diğer kancayı yakaladı ve kendisini yine yukarıya çekti. Bir daha. Bir daha. Bir kez daha.

Başı dönüyordu.

Kayıyor, düşecek gibi oluyor, ama kancayı tekrar yakalıyordu. Sakatlanmış bacağını, kırbaçlanmış sırtını, yırtılmış ellerini hissetmiyordu. Tırmanıyordu. Zıplıyordu. Kendisini yukarı çekiyordu.

Aşağıya baktı, birileri peşinden geliyordu.

Demek ki çabası boşuna değildi.

Bir saniyeliğine durdu, sonra devam etti. Eğer şimdi çıkmazsan, hiçbir zaman çıkamayacaksın.

Bir süre sonra küçücük bir odaya, parmaklıkları olan bir kulübeye düştü. Kapı içeriden kilitli, kilit ise paslıydı. Açmaya çalışırken elleri parçalandı, pasla karışık kana bulandı. Ama sonunda açmayı başardı, dizlerinin üstünde süründü ve sırtüstü döndü. Dünyada sabahın erken saatleriydi; güneş, bakır bir tepsi gibi yükseliyordu.

Yerde öylece yattı. Yerin altında değil, üstünde. Hayır, dönen onun başı değildi, dönen, Artyom'un bir topaç gibi çevirdiği lanet olası yerküreydi.

Biri daha yanına düştü ve yere yattı. Sadece bir kişi, başkaları tırmanmamıştı.

"Sen kimsin?" diye sordu Artyom. Tek takipçisinin yü-

züne bakmak yerine göz kapaklarının arasından pembe gökyüzüne mutlu bir şekilde gülümsedi. "Kimsin sen, lanet olası adam?"

"K-kim olacak, Lyoha. B-broker. D-de-ri mo-montlu."

"Şimdiye kadar Broker idin," dedi Artyom. Buraya kadar ölmeden gelebildikleri için mutluydu. "Bundan böyle baş havari olacaksın."

Sonra ikisi de gözlerini kapattı.

14

YABANCILAR

"Polyarniye Zori'nin buradan bin kilometre uzakta olduğunu düşünüyordum, meğerse bitişiğimizde, Balaşiha'daymış! Düşünebiliyor musun, Şenya? Burada, Balaşiha'da, hemen yanı başımızda! Yani Moskova'da! Burada bir ileri karakol inşa ediyorlar! Demek ki orada radyasyonsuz toprak var! İnşa ettiklerine göre! Şu Kızıllar ne aşağılıklar, değil mi? Herkesten gizli yapıyorlar! Kimse bilmesin diye. Yerin üstünde öylece bir üs inşa ediyorlar. Bizler metroda oturacağız, onlar ise yukarıda temiz hava teneffüs edecekler! Görüyor musun Şenya?"

"Evet Tyomiç, onlar aşağılıklar. Ama biraz sakin ol."

"En güzeli de ne biliyor musun? Telsiz! Bir telsiz istasyonu kurduklarını söyledi. Peki neden? Gayet açık! Çünkü kendileri, sadece kendileri birileriyle iletişim kurabilsinler diye. Belki Ural'dakilerle? Belki de Ural'daki bazı üslerle! Ne

dersin, Şenya? Eğer Polyarniye Zori ile değilse öyledir."

"Amma da ağırmışsın, lanet olası."

"Belki Polyarniye Zori'yle de iletişim kuruyorlardı? O nereden bilebilir ki? Ne diyorsun?"

"Bacaklarını kıpırdatma bari! Atacağım şimdi seni, sonra kendin sürünerek gideceksin!"

"Ben de gideceğim, Şenya. Oraya gideceğim. Yoksa hiçbir şey... Bir domuz da çıkıp itiraf etmek istemiyor. Balaşiha'ya kendim gitmeliyim. İleri karakolu aramalıyım. Bunu yapmadan, orada ne kaynattıklarını asla anlayamayız. Benimle gelir misin, Şenya?"

"Biliyor musun? Doğruyu söyleyeyim mi? Artık fazla oldun sen. Önce seni Tsvetnoy'a, Saşa'na taşımamı istiyorsun. Zaten Trubnaya'ya kadar zorla sürünerek gelmişken şimdi de Balaşiha'ya gitmek istiyorsun! Çıldırdın mı sen? Bok kovası değilsin ki seni burada dönüp dolaştırayım! En az altmış kilosun! Bu arada, ben de aynen senin gibi onların cehenneminde zaman harcadım! Sen o lanet olası arabanla dolaşırken, ben kazma sallıyordum! Sence bu adil mi? Tamam, in bakalım."

"Dur, Şenya... Beni nereye bırakıyorsun?"

"Nereye! Nereye! Saşa'na. Buraya yat. Kapıyı vuracağım. Eğer açmazlarsa... Oradan çıktığımıza gerçekten değmiş demektir!"

"Şenya. Anlamadığımı mı düşünüyorsun? Sen ölüsün. Biliyorum. Beni buraya nasıl getirdin?"

"Ölü olan sensin!"

* * *

"Sizi uyarıyorum. Gidici olan adamdan kurtulmaya çalışıp onu öbür dünyaya gönderdiniz, ama Tyomiç'in sapasağlam ayağa kalkması gerek, anlaşıldı mı?"

"Omuzlarına ne oldu? Ve bacağına?"

"İş kazası. Herhalde bir şeyler sürülmesi gerek."

"Ne süreyim ki? Etrafına bir baksana."

"Bizim istasyonda her yaraya bok sürüyorlar, ama umarım sizde daha etkili bir şey vardır. Onu yukarıdan buraya boşuna mı taşıdım?"

"Fazla konuşma. Yoksa geri götürmek zorunda kalırsın."

"Bu arada, ben de hastayım! Sırtıma bakın, teyzeciğim! Beni de bir kadın tırmalamadı!"

"Kadın tırmalasa daha iyi olurmuş. Bu ise sanki üzerinden tren geçmiş gibi görünüyor. Buraya ışık verin... Dinle, bu benim alanım değil. Ben zührevi hastalıklar uzmanıyım. Sırada bir sürü hasta bekliyor."

"Teyzeciğim, sizin kim olduğunuzu biliyorum. Sadece onu eski haline getirin. Sonra benim yumurtalarımı da bir yoklayın, çünkü endişe ediyorum. Bana burada çok kötü bir şey söylediler!"

"Bilinci niye kapalı? Dizinden dolayı değil ya! Yanakları da kızarmış. Güneş yanığı mı bu?"

"Evet, güneşlendim. Bilincim de yerinde. Uyumak istiyorum. Saşa nerede?"

"Saşa kim? Aa, bu da ne böyle..."

* * *

"Hey! Bu mu?"

"Ne?"

"Bu kız mı?"

"Dur... Kaybolma... Bekle..."

"Bu mu? Saşa'n bu mu?"

"Beni nasıl buldun?"

"O mu bulmuş?! Hah! Onu bulmak için bu lanet olası batakhaneyi ayağa kaldırdım! Ben! Nasıl bir nankör pisliksin sen!"

"Onu hatırlıyorum. Hatırlıyorum. Sen... Sen burada ne yapıyorsun?"

"Ben de seni hatırladım... Ve o zamandan beri seni aklımdan çıkaramıyorum."

"Sen Artyom'sun, değil mi? VDNKh istasyonundaki Ştalker. Doğru mu? Ne oldu ona?"

"Ne olacak... İşte bu oldu."

"Burada kalamaz."

"Neden kalamazmışım? Hiçbir yere gitmek istemiyorum. Bir sürü yol kat edip buraya geldim."

"Kendin geldin tabii. O gelmiş, evet."

"Kalamazsın, çünkü... Çünkü ben burada çalışıyorum. Burası iş yeri."

"Şimdi onunla çalış o zaman. Benim sırtım boş yere mi bu hale geldi?"

"Sen ne hatırlıyorsun, Artyom? O geceye dair ne hatırlıyorsun?"

"Seni. Dizlerinin üzerine yattığımı hatırlıyorum. Ve kendimi... çok... Yine dizlerine yatabilir miyim? Buna çok ihtiyacım var."

"O burada kalamaz. Onu geri götürmelisin."

"Lütfen. Sadece beş dakika kalayım. Yoksa buradan gitmek için nasıl güç bulabilirim?"

"Beş dakika. Peki."

"Lütfen, saçlarımı da okşa. İşte böyle. Evet. Yine. Tanrım, bu harika."

"Tamam, onun bir saatlik parasını ödeyeyim! Nasıl olsa ona borcum var. Beş dakika için mi bu kadar uğraştım!"

"Ne? Artyom... Görüyor musun? Baksana..."

"Evet. Ben de tam bunu diyecektim."

"Ne? Durma, lütfen, devam et."

"Senin saçların dökülüyor, Artyom. Saçların dökülüyor."

"Benim mi? Gerçekten mi? Bu çok komik... Gerçekten komik..."

"Sadece beş dakika demiştin..."

"Sus. Al, şunu yut. Üstüne su iç. Yut. Hadi yut, buna ihtiyacın var. Bu iyot."

"Ne olduğu umurumda değil. Henüz beş dakika geçmemiş olması iyi. İyot için artık çok geç, ama teşekkürler."

"Uykunda konuşuyordun... Homer'le ilgili. Anlaşılmıyordu. Homer'i tanıyor musun?"

"Evet. Evet. Homer. İyi adamdır. Seni arıyor. Selde boğulduğunu sanıyor. Boğulan sendin, değil mi? Tulskaya'da?"

"Bendim."

"Ama boğulmamışsın? Senin suda boğulmanı istemiyorum!"

"Boğulmadı! İşte burada oturuyor. Sadece yanakları seninkiler gibi kırmızı değil..."

"Biliyor musun? Senin hikâyeni hatırladım. Yukarıdaki şehirle ilgili. Aslında aptal bir hikâye. Ben her gün yukarıya çıkıyordum. Ve sen bana... Yusufçuk kanatlı uçaklarla ilgili... Vagonlara benzeyen küçük arabalarla ilgili şeyler anlatmıştın. Ve yağmur. Orada yağmura yakalandım. Kimyasal koruyucu kıyafetim olmadan."

"Radyasyonu nereden kaptığın şimdi belli oldu! Beni de tamamen korumasız olarak oraya sürükledin! Gidelim de gidelim! Ştalkermiş! Şu anda tünelde o eğlenceli insanlarla birlikte oturuyor olabilirdim... Şu hale bak."

"Dışarı çıkar mısın lütfen? Adın ne senin?"

"Aha! Bir saat için ödeme yaparsın, buyur ederler, ama bir şey olduğunda da git dolaş, öyle mi?"

"Lyoha... Çıkıp biraz dolaşır mısın?"

"Bu yaptığınıza kötülük derler! Gerçi sen daha iyisin. Neyse, sevişin bakalım. Eğer fişin yanmadıysa tabii."

"Ne hatırlıyorsun, Artyom? Başka ne hatırlıyorsun?"

"Bilmiyorum. Bir adamın beni koridorda bulduğunu hatırlıyorum. Beni buraya getirdi... Ya da başka bir yere mi götürdü?"

"Buraya değil."

"Ve seni çağırdı. Sonra da... Bilmiyorum. Dizlerinde yat-

tığımı hatırlıyorum. Şimdi olduğu gibi. Bir de... Şey... Gömleğini biraz kaldırabilir misin? Evet, işte burada. Karnın. Bakabilir miyim? Burası... Dur... Bu nasıl oldu? Sigaradan, değil mi?"

"Önemli değil."

"Bende de aynısı var... Kolumun şurasında... Bak... Birdenbire ortaya çıktılar... Nedir bu?"

"Bilmiyorum, Artyom. Artık indirebilir miyim? Üşüdüm. Homer'e ne oldu? Nerede o şimdi?"

"O... Rayh sınırlarında. Bir kitap yazıyor. Tarih kitabı. Onun bir kitabı daha var. Senin hakkında."

"Benim hakkımda mı? Onu... Bitirdi mi?"

"Evet. Galiba, şöyle bitiyor: "Homer Saşa'nın cesedini Tulskaya'da bulamadı."

"Ben bir havalandırma boşluğundan çıktım."

"Ben de. Tuhaf değil mi?"

"Orada Hunter ile ilgili ne yazıyor?"

"Kiminle ilgili? Dur... Kiminle ilgili?!"

"Yat... Yat lütfen... Sen hastasın! Kalkamazsın!"

"Hey! Dışarı çık! Neredesin? Beni Som gönderdi!"

"Tamam, misafirim var. Burada kal. Geleceğim."

* * *

"Ne yapıyorsun? Kasılma öyle. Gel buraya. Dizimin üstüne."

"Önce para."

"Para istiyor! Ya önce bir denemek istiyorsam! Emin olmak için! Kaliteli mi, değil mi diye! Hadi!"

"Ayyy!"

"Daha geniş! Hadi, geniş aç! İşte böyle. İşteee...

"Birazdan. Bir dakika. Bu hoşuma gitmiyor."

"Senin değil, benim hoşuma gitmesi gerekiyor tatlım. Senin hoşuna gidip gitmemesinin hiçbir önemi yok, anladın mı, küçük fahişe. Önemi yok, hiçbir önemi yok."

* * *

"Neden bana öyle bakıyorsun?"

"Hiç."

"Yetti ama. Benim ne iş yaptığımı bilmiyor muydun? Nereye geldiğini? Ayrıca bir saatin doldu."

"Ben... Bunun seninle bir ilgisi yok. Affedersin. Gideyim mi?"

"Bu halde... nereye gideceksin? Yat artık... Böyle susacak mısın?"

"Hunter ile ilgili. Homer kitabında Hunter'le ilgili de yazmış mıydı?"

"Ben de senin bana söyleyeceğini düşünmüştüm. Onu tanıyor musun?"

"Hunter'i mi? O... O yaşıyor mu ki? Sen onu gördün mü?!"

"Gördüm. Kitap benim değil, onun hakkında yazılmalıydı. Homer başta onunlaydı. Sonra hepimiz bir araya geldik."

"Ne zaman oldu bu?"

"Geçtiğimiz yıl. Onun yazdığı tüm hikâye Hunter'le ilgili, ben tesadüf eseri geldim. Bir kahraman arıyordu. Mitlerden. Homer tuhaf bir adam. O deftere bir şeyler yazarken ben de omzunun üstünden bakıyordum. Hunter'i öyle gizemli tasvir ediyordu ki... Sanki içinde bir canavar vardı. Ve bu canavar dışarıya çıkmaya çalışıyordu. Homer... O şair olmak istiyor."

"O Homer olmak istiyor. Ben ise..."

"Ne?"

"Ben VDNKh istasyonundanım... Sana her şeyi anlatmış mıydım? Neredeyse tüm hayatım boyunca orada yaşadım. Üvey babam beni hiçbir yere bırakmıyordu. Sonra Hunter çıkageldi. Kurşungeçirmez yelekle. Makineli tüfekle. Siyah, deri bir yağmurluğu vardı. Saçları tıraş edilmişti. Suhoy'la, üvey babamla tartışıyordu... Hunter, biz insanların baş edemeye-

ceği herhangi bir tehlikenin olmadığını anlatıyordu. Sonuna kadar mücadele etmemiz gerektiğini söylüyordu. Süt kavanozunun içine düşen ve süt, tereyağı haline gelinceye kadar bacakları ile tepinen bir kurbağa gibi. Dünmüş gibi hatırlıyorum. Üvey babam ise... İradesi zayıflamıştı. Teslim olmaya hazırdı."

"Kime?"

"Karaderililere. Kime olursa. Mesele o değil. Mesele, benim o zaman Hunter'i görmüş olmam... O an anlamıştım: İşte öyle biri olmam gerekiyordu. O Homer'in kahramanı değildi... Şey... O, benim kahramanımdı. Beni o gönderdi. Bana bu görevi verdi. 'Ben Karaderilileri yok etmek için yukarı gidiyorum. Eğer geri dönmezsem, Polis'e git. Bu mermileri de al... Melnik'i bul. Anlıyor musun?' dedi. Her şeye o sebep oldu. Benim böyle biri olmama. Hepsi onun sayesinde."

"Ben de ona âşıktım. Şimdi de seninle birbirimizi bulduk. İki aptal."

"Saşa! Neredesin, mikrop?"

"Affedersin. Şimdi uyumaya çalış, olur mu?"

* * *

"Uzun zamandır yoktun."

"Düşün ki o zamandan beri senden başka kimseyle olmadım! Seninle görüşmeyi bekledim!"

"Yorgun musun? Uzan, gerisini kendim hallederim."

"Peki, ya sen? Ama bu adil olmuyor. Senin de zevk almanı istiyorum."

"Gerek yok. Ben böyle de seviyorum. Gerçekten. Senin yanında her zaman iyiyim. Sen dikkatlisin, şefkatlisin."

"Ya sen... Seninle olduğumda nasılım, biliyor musun? Eşimle olduğu gibi değil."

"Bırak gevezeliği. Seninle para için birlikte olmuyorum. Hadi çıkar."

"Ah. Ohh, sen... Nasıl... Sen... benimsin..."

"Uyuyor musun?"

"Burada nasıl uyuyabilirim ki."

"Bekle, bir duş alayım. Yoksa kokarım... Üzerimde onun kokusu var. Biraz bekler misin?"

"Beklerim."

"Onun öldüğünü sanıyordum. Bunca zaman hep öyle düşündüm. Ama sen yaşadığını söylüyorsun."

"Yaşıyordu. Hâlâ yaşıyor mu, bilmiyorum. Onu aramadım. Tulskaya'dan çıktığım zaman... Neresi olursa olsun gitmek, bir daha dönmemek istedim. Onunla karşılaşabileceğim bir yer olmaması yeterliydi."

"Neden?"

"Tulskaya'da neler olduğu Homer'in kitabında yazmıyor mu? İstasyonu neden su bastığı?"

"Okumadım. Bana sadece istasyonun sular altında kaldığını söyledi."

"Elbette. Homer daima söylediklerini haklı çıkarmaya çalışırdı. 'Canavar uyanmıştı,' vs. Ama yazdıklarında, bu canavarı evcilleştirmeye çalışan bendim. Buna kim inanır ki?"

"Gerçek neydi peki?"

"Hunter alkolikti. Durmadan içiyordu. Yalpalıyor, düz yolda yürüyemiyordu. Yanında olmak korkunçtu. Çok korkuyordum. O bir katildi. Tabancasında her zaman susturucu takılıydı. En ufak bir şeyde hemen ona sarılırdı. Sağ elinde tabanca, sol elinde matara olurdu. Hep böyleydi. Sürekli içiyordu. Kelimeleri güçlükle telaffuz ediyordu. Alkolü bırakması için ona yalvarıyordum, ama bırakamıyordu. İşte böyle. Homer'e selam olsun."

"O... O sana dokundu mu?"

"Hayır. Bir kez bile dokunmadı. Ateşten uzak durur gibiydi. Belki beni harcamak istemiyordu. Belki de kadına ihti-

yacı yoktu... Benimse aksine... Onunla göz göze gelince bile dizlerimin bağı çözülüyordu. Bazen hayal ediyordum... Acaba nasıl olurdu diye... Yani, bana sarılsaydı falan. Ama sadece hayal edebiliyordum."

"Peki, Tulskaya'ya ne oldu?"

"Orayı Hunter sulara gömdü. Yer altı sularına yakın bir yere mayın yerleştirdi ve istasyon sular altında kaldı. Hasta, sağlıklı bütün insanlarla birlikte. Amacı, metroda bir salgını önlemekti. İnsanların kaçmalarını önlemek için lav silahları koymuştu. Ben o zaman Tulskaya'daydım. İnsanları tedavi etmenin bir yolunu bulduk, diye çığlık atıyordum. Beni duyuyordu. Hatta görüyordu da. Yine de her şeyi patlattı. İstasyondan yalnızca üç kişi kurtulduk. Geri kalanların hepsi boğuldu."

"Neden? Neden yaptı bunu?"

"Metroyu kurtarmak zorunda olduğunu söylüyordu. Tek amacı buydu. Bense onun sadece bir ayyaş olduğunu düşünüyorum. Anlıyor musun? Ve artık yalnızca içmek ona yetmiyordu."

"Homer'in yazdıkları böyle değildi."

"Ne yazıyordu?"

"Sanırım bir mucize beklemişsin. Ve sonra, istasyona su dolmaya başladığında... Yağmur yağmaya başladığını sanmışsın. Bunun gibi bir şeydi."

"Bir mucize!"

* * *

"Ben... Ben çok kötüyüm. Yardım et... Tuvalete kadar."

"Burada da yapabilirsin. Ben artık her şeye alıştım. Leğen vereyim mi?"

"Burada yapmak istemiyorum. Senin yanında olmaz."

* * *

"Evet! Daha çok! Daha çok istiyorum! Lütfen, devam et!"

"Ah sevgilim, hayatım. Ne kadar tatlısın. Tanrım, beni çıldırtıyorsun."

"Durma. Devam et. Bir daha. Bir kez daha istiyorum."

"Ben artık... Ben artık yapamam... Ben..."

"Hayır. Hayır, hayır."

"Tamam... Devam edemem... Tanrım. Seni seviyorum."

"Saçma sapan konuşma."

"Hayır, gerçekten. Biraz para biriktirip seni buradan götüreceğim. Burada kalmanı istemiyorum. Sen buraya göre değilsin. Seni götüreceğim."

"Pekâlâ, ikna oldum."

"Ah, sevgilim! Borcum ne kadar?"

"Geçen seferki gibi."

"İndirim yok mu? İndirim yap! Devamlı müşterin değil miyim?"

* * *

"Bunu neden yapıyorsun?"

"Neyi?"

"Bu işi neden yapıyorsun? Sana ahlak dersi vermiyorum, sadece..."

"Bir kere başlandı mı devamı gelmiyor mu işte?"

"Hayır, gerçekten. Homer... Senin böyle biri olmadığını söylüyordu."

"Nasıl biri? Anlamıyor musun? Homer'in söylediklerinin ne önemi var? O kendi büyülü dünyasında yaşıyor. Bense gerçek dünyada yaşıyorum. Ve benim gerçek dünyamda, insanların kafasına sıkmaktansa bu işi yapmak daha iyi. Başka ne yapabilirim ki? Bir gün hepimizin yukarıya döneceğini, her şeyin ne kadar güzel ve harika olacağını mı hayal edeyim? Bu yeterli değil. Neticede para gerekiyor."

"Sadece para için mi? Ya paran olsaydı?"

"Senin paran var mı?"

"Hayır."

"O zaman ne konuşuyorsun?"

"Buraya nasıl düştün?"

"İyi bir adam getirdi beni buraya. Beni buldu ve buraya yerleştirdi. Hiç kimsem yok. Yaşayacak yerim de yok. Senin evin var mı?"

"Var."

"Karın var mı?"

"Evet. Hayır. Evet."

"Ne güzel. O zaman burada ne yapıyorsun?"

"Oraya gitmek istemiyorum. Burada daha rahatım."

"Yakında gitmen gerekecek. Burada biraz daha dinlenebilirsin ama sonra gitmen gerek. Başka bir zaman yine gelirsin."

"Neden?"

"Patronum gelecek. Seni görmesin."

"Ne patronu? Pezevenk mi?"

"Uzan. Sakinleş. Al, et suyu. İç bunu."

"Bu pis şeyi içmeyeceğim... Midem bulanıyor. Ne patronu?!"

"Bunun önemi yok."

"Sen eşya mısın? Bu patron da neyin nesi?!"

"Aptal!"

"Bundan zevk mi alıyorsun? Tüm bu pis erkeklerden?"

"Zevk... Bu arada, senin de yıkanman iyi olurdu. Kalk, seni götüreyim."

"Lyoha'yı bulabilir misin? Beni buraya getiren Broker'i? Beni alıp götürmesini söyle. Bir yerde geceyi geçirmem lazım."

"Bugün kalabilirsin. Galiba patron gelmeyecek. Savaştan dolayı. Bu ara her gün gelemiyor. Kalmak ister misin?"

"Nerede? Burada mı? Yoksa yatakta mı?"

"Burada. Benimle yemek yer misin? Mantar."

"Sağ ol. Ama nasıl... Parasını daha sonra öderim."

"Getir dizine bakayım. Biri bana merhem vermişti. Kıpırdama."

"Soğuk ve yakıyor. Ah."

"Sırtını kırbaçladıklarında yanmıyor muydu?"

"Evet ama... Orada şikâyet edecek kimse yoktu. Burada ise sen varsın."

"Kesinlikle."

"Ne kesinlikle?"

"Bana nedenini sormuştun. Neden fahişe olduğumu. Nasıl böyle olduğumu."

"Artık sormuyorum."

"Sorabilirsin. Bundan utanmıyorum. Bir tek sen mi böylesin sanıyorsun? Burada senin gibi kaç kişi olduğunu biliyor musun? Yabanileşmiş. Yalnız. Şikâyet edebilecek kimseleri olmayan. Onları mıknatıs gibi çekiyorum. Anlıyor musun? Kendime çekiyorum. Onları kabul etmesem... Tüm bu... pisliklerini, korkularını... öfkelerini. İnceliklerini boşaltmalarına izin vermesem... O zaman iyice canavarlaşacaklar. Siz erkeklerin yapısı böyle. Bu adamlar bana geldiklerinde yaşam onları sarsmış oluyor. Ben onları sakinleştiriyorum. Onlara huzur veriyorum. Anlıyor musun? Huzur. Onları teselli ediyorum. Onlar vuruyor, vuruyor... Bağırıyor... Öfkeleniyor... Ağlıyorlar. Sonra sakinleşiyorlar. Pantolonlarının önünü kapatıyorlar. Ve gidip birbirleriyle savaşmadan biraz daha yaşayabiliyorlar."

"Sen nasıl konuşuyorsun... Bir kız böyle konuşamaz. Sen küçücük bir kızsın. Kırılgansın. Narinsin. Mesela ellerin... Bu küçük, zarif ellerin..."

"Genelevde bir yıl, on yıl gibidir."

"Yani seninle yaşıt mıyız?"

"Tamam, bu kadar yeter!"

"Bir şeyler içmeliyim. Radyasyona iyi geliyor. İçmek için bir şey var mı?"

"Benim de ihtiyacım var."

* * *

"Biraz yana kay."

"Sen orada yatmayacak mıydın? Kendi yatağında?"

"Hadi, çekil de uzanayım."

"Seninle burada öylece yatamayacağımı bilmen gerek. Aynada kendine hiç baktın mı? Çok güzelsin."

"Sus artık."

"Susamam."

"Acelen ne cesur savaşçı? Sen aynada kendine baktın mı? Aslında hiçbir şeye hevesin olmamalı. Yakında bir tane bile saçın kalmayacak. O zaman hep hayal ettiğin gibi Hunter'ına benzeyeceksin."

"O zaman bana âşık olur musun? Bana âşık olmanı isterdim."

"Neden?"

"Yaşamak da ölmek de benim için daha kolay olurdu."

"Sus artık. Dön. Bana dön."

"Sen... Hayır, dur. Bunu istemiyorum."

"Neyi?"

"Bana acıdığın için yapmanı istemiyorum. Diğerlerinde olduğu gibi. Saçlarım döküldüğü için benimle yatmamalısın. Anladın mı?"

"Madem öyle, yapmayacağım. Doğruyu söylemek gerekirse berbat görünüyorsun. Yarın seni tıraş ederiz. İyi geceler."

"Dur. Belki başka bir neden bulunur?

"Ne gibi?"

"Nasıl desem... İlk gördüğünde benden hoşlanmıştın. Çünkü yakışıklıyım, sonra... Cesurum."

"İlk gördüğümde nasıl olduğunu hatırlamıyorum."

"Bir yudum daha ver. Evet, bence benim gibisi yok. En azından ben öyle düşünmek istiyorum. Böyle düşünmeme izin veriyor musun? Hiç değilse bir saat?"

"İç."

* * *

"Tanrım... Dur... Ben... Devam edemem..."

"Sen... Beni delirtiyorsun... Biraz daha... Lütfen bir kez daha..."

"Vücudunda radyasyon var... Nasıl yeniden... Ha?"

"Bilmiyorum. Seni istiyorum. Belki de vücudum son kez olduğunu anlıyordur. Ne dersin?"

"Aptal. Bu arada sen tekrar..."

"Bu tıbben açıklanamaz. Bu bir mucize. Ama ben yine istiyorum."

"Peki. Madem bir mucize."

* * *

"Bu arada, çok güzelsin. Daha önce söylemiş miydim?"

"Söylemiştin."

"Özellikle kaşların. Kirpiklerin. Gözlerin. Dudakların. Ve şurası... şu kıvrım. Çok güzel. Boynun. Öyle ince ki. Bacakların da... Kibrit çöpü gibi."

"Teşekkür ederim."

"Saç kesimin... Yani... Saçların..."

"Aynanın karşısında kendim kestim."

"Biliyor musun, gündüz seni burada beklerken... Seni orada... Seni orada..."

"Kes şunu."

"Neler neler duydum."

"Dışarı çıksaydın."

"Hayır, bekle. Sana söylemek istediğim o kadar çok şey var ki... Sen mükemmelsin, senin yanında kendimi çok iyi hissediyorum. Karımla uzun zamandır bunu yaşamamıştım. Seni buradan alıp götürmek istiyorum ve mümkün olan en kısa zamanda da alıp götüreceğim... Ama tüm bunları bugün başkaları da söyledi sana."

"Dün de."

"Ve ondan önceki gün de."

"Yani? Artık bunların hiçbirini bana söylemeyecek misin?"

"Söyleyeyim mi?"

"En iyisi bana su ver. Orada duruyor."

* * *

"Küçük bir haç... Sen inançlı mısın?"

"Bilmiyorum. Ya sen?"

"Eskiden inanmıyordum. Bir seferinde Yehova'nın Şahitleri'nde bulunmuştum. Çok komikti. Ondan sonra uzun bir süre... Aklıma geldikçe... Evet. Evet şimdi... Bazen dua ediyorum. Hatta sık sık. Tabii oturup dua etmek değil de... Bir şeyler istiyorum. Yani Tanrı'yla şöyle anlaşıyorum: Sen bana şu istediğimi ver, ben de senin için şunu yapayım."

"Yani, Tanrı'yla pazarlık ediyorsun. Bütün erkekler gibi."

"Yine mi?"

"Of!"

"Kadınlar öyle değil mi?"

"Değil."

"Nasıl peki?"

"Şöyle; eğer Tanrı yoksa bu metroda tutunacağımız hiçbir şey yok demektir. O zaman tamamen bitmişsindir. O ise... Affedicidir. Tanrı şöyle der: Sabret. Sabırlı olman gerek, ama bunun bir anlamı var. Evet, insanlar eziyet görür ve ölürler. Ama bu öylesine olmaz. Bu bir imtihandır. Var olmak zorundasın. Ve bu yolla aslında kirlenmiyorsun, aksine arınıyorsun. Sadece beni unutma. Bana içini boşaltabilirsin. Konuşamasam da her şeyi çok iyi duyuyorum. Özür dilemek istersen benim karşımda özür dileyebilirsin. Öfkelenmek mi istiyorsun, hadi, kus öfkeni. İçinde tutma. Birini sevmek mi istiyorsun, beni sev. Ben senin hem baban hem de sevgilinim. Kollarıma gel. Ben her şeyi taşırım. Zaten pek çok şeye katlandım. Anlıyor

musun? Tanrı olmadan dünya yuvarlak değil, çakıl taşı gibidir. Sadece köşeler, sivri kenarlar vardır. Onu yuvarlak ve pürüzsüz yapan Tanrı'dır."

"Evet. O olmazsa tutunacak hiçbir şey olmaz. Bu doğru."

"İnsanlara yaptıkları için, savaşlar, mahvolan yeryüzü ve tüm ölenler için onu affetmemiz gerek."

"Bunu yapan o değil, bizleriz. O bize, çukurdan çıkmamız için yardım eli uzattı. Ama biz o eli ısırdık. Onun bizi bağışlaması gerekir. Ama bağışlar mı? Ben onun yerinde olsam bağışlamazdım. Tanrı Baba kimseyi affetmiyor. Eski Ahit'in tümü, savaşlar ve özel operasyonlardan ibaret. İsa ise aksine her şeyi bağışlıyordu."

"Okumadım. İncil inanmayanlar içindir. Onları ikna etmek için. Ama eğer sadece inanıyorsan, tamamdır, o zaman tüm bu masallara gerek kalmaz. Neyse. Geç oldu."

"Ya tamamen mahvolmamışsa? Yeryüzü yani?"

"İyi geceler."

* * *

"Uyuyor musun?"

"Böyle komşularla nasıl uyuyabilirim?"

"Eğer sana, yeryüzünün tamamen yok olmadığını söylesem? Her şeyin kirlenmediğini söylesem?"

"Rüyanda mı gördün?"

"Hayır, bu gerçek. Biliyorum. Bir adamdan duydum. Uzakta da değil, hemen burada, Moskova civarında. Yerin üstünü tekrar geliştiriyorlar ve bunu herkesten saklıyorlar. Balaşiha'da. Haritaya göre, buradan bir saatlik mesafede. Orada bir şey inşa ediyorlar. Yerin üstünde bir ileri karakol. Demek ki orada toprak radyasyonlu değil."

"Kimyasal koruyucu kıyafetin olmadan yukarıda ne kadar kaldın? Ve bak başına ne geldi? Bir düşün."

"En önemlisi de bu ileri karakolu bir telsiz istasyonunun hemen yanında inşa ediyor olmaları. Bu ne demek? Onlar bi-

rileriyle iletişim kuruyor demek. Belki de bir tahliye hazırlıyorlar? Düşünsene, yukarıya dönüş! Sadece Balaşiha'ya gitmemiz gerek."

"Bunu sana kim söyledi?"

"Adamın biri. Ne fark eder ki?"

"Burada farklı şeyler anlatan... Bir sürü insan var. İnsanoğlu neticede. Her şeye inanmamak gerekir."

"Benimle gelir misin? Balaşiha'ya?"

"Hayır."

"Orada hiçbir şeyin olmadığını mı düşünüyorsun? Sen de mi sadece bizim hayatta kaldığımıza inanıyorsun? Tüm o zamanı yukarıda boşuna geçirdiğimi, ümitsiz bir budala olduğumu, çocuklarımın ucube olacağını, bunların hepsinin boşa gideceğini mi düşünüyorsun?"

"Sadece ölmeni istemiyorum. Nedense, özellikle şimdi ölmeni istemiyorum."

"Benim de öyle bir niyetim yok. Ama yine de oraya gideceğim. Kendime gelir gelmez gideceğim."

"Sarıl bana."

* * *

"Daha derin! Daha derin! Bakireymişsin gibi davranma!"

"Ah! ... Acıtıyor!"

"Kapa çeneni, orospu. Elini, kolunu bağlamamı mı istiyorsun?"

"Hayır. Yapma lütfen."

"Hepiniz nazlanıyorsunuz. Siz orospular, devamlı nazlanıyorsunuz. Senin küçük ve tertemiz biri olduğuna inanacağımı mı sanıyorsun? Sen tam bir pisliksin. Ve böyle yapılınca hoşuna gidiyor... Böyle... Arkadan hoşuna gitmiyor mu?"

"Acıyor!"

"Ya böyle? Böyle de acıyor mu?! Ya da böyle! Bir daha!"

"Seni lanet domuz... Eğer sen..."

"Hey! Sen de kim oluyorsun? Delirdin mi?"

"Seni iğrenç pislik. Seni öldürürüm."

"İmdat! Nöbetçiler! Beni öldürecek! Katil! İmdaaat..."

* * *

"Bu gece burada kalamazsın. O bu akşam gelecek."

"Kim? Patronun mu?"

"Önemli değil."

"Karnının üstündeki o yara. Sigara yanığı. O mu yaptı?"

"Hayır. O yapmadı."

"Yalan söylüyorsun, değil mi? Bende de o yanıklardan var, işte burada. O gece oldu. Seninle birlikteyken... Beni sana getirdiklerinde. Beni koridorda bulan o adam. Ben sarhoştum, sürünüyordum. Beni senin yanına getirdi. Seni bana o verdi. O mu senin patronun?'

"Seni ilgilendirmez."

"O mu seni sigarayla yaktı? Niye buna katlanıyorsun? Bana neden öyle yaptı? Kolumda Teşkilat dövmesi var. Yani en azından vardı."

"Orada ne olduğunu biliyorum, Artyom. Okumuştum. O geceyi hatırlıyorum."

"Niye kolumdaki dövmeyi dağladı patronun? Niye sana işkence ediyordu?!"

"O yapmadı, Artyom. Beni o yakmadı. Onunla bir ilgisi yok."

"O zaman kim?"

"Ben. Kendim yaptım."

"Sen mi? Neden? Ne saçmalıyorsun? Öyleyse beni kim yaktı? Benim dövmemi? Kim? Sen mi?"

"Sen kendin yaptın, Artyom."

"Ne? Bunu neden yapayım ki?"

"Gerçekten artık gitmen gerekiyor. Hiçbir şey hatırlamaman daha iyi. Gerçekten."

"Sana inanmıyorum. Onu aklamaya çalışıyorsun. Kim bu adam?"

"Bu gece arkadaşım Kristina'da kalabilirsin. Onunla konuştum. Ve buraya bir daha gelme. Gelmeni istemiyorum. Yarın da gelme."

"Neden?!"

"Burada olduğunda kendimi daha kötü hissediyorum. Kendimi bir kez daha dağlamak istiyorum."

* * *

"Nasılsın? Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Bilmiyorum. Yaşıyorum işte."

"Bana Balaşiha ile ilgili söylediklerini düşündüm... Benim orada bir... Hayranım var. O da bir Ştalker. Bağımsız bir Ştalker."

"Oraya hiç gitmiş mi?"

"Hayır. Ama onun bir arabası var. Yukarıda bir yerlere saklamış. Ondan... Seni götürmesini rica edebilirim. Oraya bugün gidecek."

"Bu adam senin müşterilerinden biri mi?"

"Evet. Müşterilerimden."

"İstemiyorum. Yaya gitmeyi tercih ederim."

"Artyom. Nereye gidebilirsin ki? Bacağına bir baksana. Ve... Doktora sordum... Eğer radyasyondan dolayı yakalandığın hastalık tedavi edilmezse... Senin, belki de üç haftalık ömrün var. Ama seni burada nasıl tedavi edebilirler? Nerede?"

"Sadece benden kurtulmak istiyorsun, değil mi? Patronunla karşılaşmamam için."

"Bana inanmıyor musun?"

"Muhtemelen benden nasıl kurtulacağını bilmiyorsun. Dünyanın öteki ucuna bile gitsem önemli değil, yeter ki bu akşam burada olmayayım."

"O bugün gidiyor, Artyom. Onunla gidecek misin?"

"Gideceğim."

"Başına bir iş gelmesini istemiyorum."

"İnanmıyorum."

"Al bunu... Boynunda dursun."

"Neden?"

"Üzerinde taşı. Tutunacağın bir şey olsun. Döndüğünde geri alırım."

* * *

"Merhaba. Saşa, bugün çok yorgunun, sadece bir çay içip uyuyabilir miyim? Ofisime gidelim."

"Olur."

"Düşünebiliyor musun, bu pislikler Kuznetsk köprüsüne giden geçişi patlatmışlar, tüm Puşkinskaya yıkılmış, şimdi gidecek bir yerleri kalmamış. Kızıllar ise hiçbir şey duymak istemiyor. Tam bir kargaşa. Gücüm kalmadı. Her şeyi berbat ediyorlar, sonra ben yoluna koymak zorunda kalıyorum."

"Anlıyorum."

"Sen ne yapıyorsun burada? Bizi mi dinliyorsun?! Kimsin sen?!"

"Ben..."

"O benimle. Randevu istiyordu, tabiri caizse. Kabul saatini karıştırmış. Götürüyorum onu... Götürüyorum!"

"Karıştırmışım. Kusura bakmayın. Yanlış zamanda, yanlış yerdeyim."

"Sarhoş mu bu?"

"Elbette, sarhoş! Belli olmuyor mu? Tamam, hadi gidelim, kahraman."

"Kim o? Ne oluyor?"

"Hiçbir şey olmuyor, Aleksey Feliksoviç. Yanlış alarm."

"Ya-yanlış... Alaaaaarm."

Trubnaya'dan ayrıldılar. Görünüşe göre orada giriş de vardı çıkış da. Ayrıca belgeler olmadan da oraya girmek mümkündü: Önemli olan kiminle, ne konuşacağını bilmekti.

"İnsanlarla nasıl konuşulacağını bilmiyorsun, aptal!" dedi Lyoha Artyom'a.

Lyoha ise biliyordu. Gerçekten birinci sınıf bir havariydi.

"Ben de sizinle geleceğim," dedi tereddüt ederek. "Birincisi, senin yukarıdaki o harika dünyandan pek bir şey anlayamadım. İkincisi, Ştalkerlik fena bir meslek değil, hatta diğerlerinden biraz daha kazançlı. Üçüncüsü, yumurtalarım şişmeye devam ediyor, yani biraz daha fazla veya biraz daha az radyasyon almam bir şey değiştirmeyecek. Madem öyle, gidelim. Ama bulduklarınızın üçte biri benim."

"Bak acemi," diye karşı çıktı Artyom'u Balaşiha'ya götür-

meyi üstlenen Ştalker. "Size kılavuzluk ettiğim ve kimyasal koruyucu elbise verdiğim için bana zaten borçlusun. Bu yüzden de bulduğun her şeyin yarısı benim olacak, ama benim bulduğumdan hiçbir şey almayacaksın. Anlaştık mı?"

"Öyle olsun," dedi Lyoha kısa bir süre düşündükten sonra. "O zaman beni adamakıllı eğit!"

Ştalker'in adı Saveli idi. Saveli'nin yüzündeki kırışıklıklar diğer insanlarda olduğu gibi değildi, alnından ve ağzından aşağıya doğu dikey olarak iniyor, göz çevresinde çaprazlaşıyor, kaşlarının ortasındaysa derinleşiyordu. Burnundan dudaklarının kenarlarına inen kıvrımlar bıçakla kesilmiş gibi yarıktı, alnının altında, burnunu havada asılı duruyormuş gibi gösteren derin bir iz vardı. Kel değildi ama saçları oldukça seyrekti ve saç derisindeki kırışıklıklar görülebiliyordu. Dişlerinin bazıları dökülmüştü, yerinde olanlarsa çelik kaplıydı. Yaşı elliye yakındı, demek ki iyi bir Ştalker'di.

Artyom'un dizi yürürken acıyordu. Kesik kesik olan sırtıysa, her adımda, sanki derisi kavlayıp düşecekmiş ve altından kahverengi, kurumuş eti çıkacakmış gibi azap veriyordu.

Bulvarları geçtiler, sol tarafta yerdeki kütüklerin yanından ilerlediler; sirkin yanındaki yıkık alışveriş merkezini geçtiler. Sirk kapalıydı. Alışveriş merkezi ise tamamen küfle kaplanmıştı. Etrafından dolanarak otoparka indiler. Saveli'nin arabası orada duruyordu.

"Sanki alışveriş için buraya uğramışım gibi," dedi Ştalker. Sesi maskenin arkasından nezleli gibi geliyordu. "Güzel bir duygu."

Artyom onu sevmemişti. Yüzündeki tutarsız kırışıklarından, çelik dişlerinden ve kısılmış gözlerinden hoşlanmamıştı. Bu adamın istediği zaman Saşa'nın yanına gitmesi, onu istediği şekilde kullanması hoşuna gitmiyordu. Bunları düşünmek istemese de kendine engel olamıyordu.

Ve en önemlisi de Saveli'nin boyu Artyom'un omzuna ge-

liyordu. Saşa böyle biriyle nasıl sevişebiliyordu?!

"Saşa'yı sen de mi beceriyorsun?" diye rahat bir şekilde Artyom'a sordu. "Öyleyse yabancı sayılmayız. İyi bir kız. Gerçi benim kızım yaşında. Ama bir kızım olmadığı için vicdanım rahat."

"Canın cehenneme," dedi Artyom. Zaten bunu söylemeye bahane arıyordu.

"Anlıyorum!" dedi Ştalker hiç bozulmadan. "Genç olsaydım ben de ona âşık olurdum. Ama gençken benim başka Saşa'larım vardı."

Bu da Artyom'un hiç mi hiç hoşuna gitmemişti.

Saveli'nin arabası steyşındı. Bir brandanın altında duruyordu, gümüş rengi, bakımlı, yağlanmış, ayna gibi siyah camları ve bir buçuk metre uzunluğunda anteni olan bir arabaydı. İlginç olansa direksiyonunun sağda olmasıydı. Artyom siyah camda kendine baktı. Başında, Saveli'nin verdiği aptal bir kask vardı, ama susturuculu namlu güzel görünüyordu. Neticede namlu daha önemliydi.

Yer altı otoparkında bulunan diğer arabalar ya çürümüş ya da talan edilmiş vaziyetteydi. Artyom, buranın bu araba için sıkıcı olduğunu düşündü. Sanki bir tek o yaşıyordu ve akrabalarını ziyaret etmek için mezarlığa gelmişti.

Araç hemen çalıştı.

"Japon arabası," dedi Ştalker gururlanarak. "Buraya her çıkışımda muhakkak onu ziyaret ederim. Gerçi artık ortalıkta çok az hırsız var ama insan yine de endişeleniyor."

Mezarlıktan çıktılar ve Sadovoye'ye doğru yola koyuldular.

"Balaşiha'ya mı gidiyorsun?"

"Evet, Balaşiha'ya."

"Orada nereye? Çünkü Balaşiha küçük bir yer değil. Şehir gibi."

"Oraya varalım, buluruz."

"Çok komiksin," dedi Saveli.

Bu arada Sadovoye'ye çıktılar ve devam ettiler. Acele etmiyorlardı, çünkü paslı, eski püskü eşyaların arasında kalan yol dar ve kıvrımlıydı. Bazen yan yollara da sapıyorlardı ama buralar genellikle çıkmaz sokak oluyordu. Sonra geri dönmek zorunda kalıyorlardı. Kaldırımlar da çarpışmış arabalarla doluydu. İnsanlar Moskova'dan kaçmaya kalkıştıklarında, arabaları kaldırımların üzerinden de sürmüşlerdi. Başka insanların üzerine doğru... Kaçabilecekleri bir yer varmış gibi.

"Ee, orada ne var?"

Geziyi öğlene denk getirmek için yola sabahın erken saatinde çıkmışlardı. Gökyüzü bulutlarla kaplıydı ve Artyom'un geçen sefer gördüğü o kızıl güneş şimdi görünmüyordu. Gece siyah, şafak gri, sabah ise tamamen renksiz olmuştu.

Saşa'nın "efendisinin" kendisi olmadığını düşünmemek için bütün akşam içmişti. O kadar az uyumuştu ki uyandığında mahmur değil, hâlâ sarhoştu. Midesi bulanıyordu; belki alkoldendi, ama aslında hastalıktan kaynaklandığı açıktı.

Yollarda karga yoktu, köpekler ve fareler de yoktu. Civardaki evler kurumuştu. Hareket halindeki tek şey rüzgârdı, geri kalan her şey, çoktan donmuştu. Radyasyon ölçer, Artyom'un kalan günlerinin geri sayımı gibi tıklıyordu. Lyoha dilini yutmuş gibi susuyordu. Etraftaki her şey birer karkastan ibaretti.

"Orada bir ileri karakol var. Kızıl Hat yukarıda bir yerleşim yeri inşa ediyor."

"Kızıl Hat mı? Yerleşim yeri mi? Neden?"

"Yukarıya insanlar yerleştirmek için," dedi Artyom umutsuzca.

"Balaşiha'da mı? Ama Balaşiha o kadar da uzakta değil ki. MKAD'dan[25] hemen sonra. Sayaca baksana. Orada kim yaşayabilir ki?"

[25] Moskova çevre karayolu.

"İnsanlar."

"Bunu da nereden çıkardın, delikanlı?"

"Adamın birinden duydum... Güvenilir biri. Rokossovskogo Bulvarı'ndan insanları ileri karakol inşa etmek için oraya gönderdiklerini söyledi. İstasyondaki mahkûmları. Bulvar'da bir kampları varmış. Orası Balaşiha'nın hemen yanında, yürüyerek bile gidilebilir. Düşününce her şey birbirine uyuyor."

"Peki, neden Balaşiha'da? Orada ne var ki?" Saveli rahat bırakmıyordu. "Sığınaklar mı var? Yoksa askerî üs mü?"

"Bir telsiz istasyonu var. Yani olabilir. Öyle olduğu sanılıyor... Mantıksal olarak, orada gerçekten bir telsiz istasyonu varsa, onların birileriyle iletişim kuruyor olmaları gerekir."

Artyom kafasını çevirdi ve Saveli'ye baktı. Acaba nasıl bir tepki verecekti?

"Bu nedenle bir yerlerde hayatta kalanların olduğunu düşünüyorum."

Bir ileri karakol.

Saşa'nın küçük odasındaki kırık çekyatta yatarken, ileri karakolu hayal etmeye yeterince zamanı olmuştu. Burası bir kale gibi olmalıydı; muhtemelen birkaç metre yüksekliğinde duvarları ve düşmanlardan korunmak için otomatik silahlı nöbetçiler barındıran kuleleri vardı. İçerisiyse, oyuncak kar küreleriyle olduğu gibi küçük, konforlu bir cennet olmalıydı. Acaba nasıl bir yerdi? Tabii ki insanlar burada havayı, gaz maskesi olmadan soluyorlardı. Çocuklar oyun oynuyordu. Herkesin karnı toktu. Evcil hayvanlar vardı. Belki ördekler? Evet, turuncu renkli ördekler. Mantar da yetişiyordu, ama iri mantarlar. Avlu, rüzgârda hışırdayan ve yeşilin farklı tonlarında ışıldayan bitkilerle doluydu. Kısacası insanlar sadece varlıklarını sürdürmüyor, gerçekten yaşıyorlardı.

Saveli'nin yüzü şimdi deri yerine soluk yeşil renkte bir lastikle kaplı gibiydi: Bu lastik, Artyom'un söylediklerinden dolayı buruşmuyor veya gerilmiyordu. Saveli'nin gözlerinin

üzerindeyse yuvarlak camlar vardı ve gözleri kısılmıyor, sadece bir yerlere dalıp gidiyorlardı. Acaba bunları komik mi buluyordu? Veya böylesine aptal bir işi üstlendiği için pişman mıydı? Ne uğruna risk aldığını kendi kendine soruyor muydu? Balaşiha ile ilgili şeyleri Artyom'a kimin anlattığını ve o anda etraftakilerin neler söylediğini bir bilseydi...

Saveli bir süre sessiz kaldı, sonra elini uzatıp bir düğmeyi yokladı ve radyoyu açtı. FM'den AM'e, sonra da VHF'e[26] geçti. Her yerden, ağaçların çıplak dallarına çarpan rüzgârın sesi gibi zayıf uğultular duyuluyordu. Dünya zehire bulanmış halde boşlukta dönüyordu ve onun sadece bir yerinde, hayatta kalmış bit kadar bir adam vardı. Göğün altında, duygusuz ve uyuşük bir halde oturuyordu: Gidecek bir yer yoktu, ama ölüm de gelmiyordu.

"Bir yerlerde hayatta kalanların olması iyi olurdu," dedi Saveli, Artyom'a bakarak. "Belki, gerçekten de vardır?"

Artyom, onun bu sözleri içtenlikle söylediğine inanmadı.

"Ben Moskovalı değilim," diye devam etti Ştalker. "Yekaterinburg civarındanım. Askerden döndükten sonra eğitim için buraya geldim. Kameraman olmak, savaş filmleri çekmek istiyordum. Ne akıllıca. Askerdeyken aklıma tanklarla ilgili bir film yapma fikri gelmişti. Bu filmle başkenti fethedecektim. Herkes orada kalmıştı. Annemle babam. Kız kardeşim. Ninemle dedem de henüz hayattaydılar. Annem hep nasihatte bulunuyordu: Moskova'ya yerleşirsin, sonra Varka'yı da yanına alırsın. Biz de yaşlanınca Moskova civarına, size yakın bir yere taşınırız belki. Ya da yazın torunları bize, mantar ve ahududu toplamaya gönderirsiniz. Eğitimi tamamlamıştım. Ama iş durumum çok kötüydü. Onlara her yıl, evet, evet, çok az kaldı diyordum. Ama bu lanet olası Moskova'da kök salamıyordum. Geçici olarak tek odalı, yerin dibinde daireler kiralıyordum. Değil kardeşimi yanıma almak, kadınları fotoğraf

[26] Çok yüksek frekans.

çekimi için getirmeye bile utanıyordum. Hem kardeşimi getirsem, kadınları ne yapacaktım? Sonra âşık oldum, ama evlenmeye param yoktu. İşe otobüs ve metro ile gidiyordum. Araba almaya yetecek param da yoktu. Tam biriktiriyorum derken bütün para bir anda uçup gidiyordu. Kısacası, pek parlak bir hayat değildi. O günlerde böyle düşünüyordum. Şimdiyse başka türlü düşünüyorum."

"Hiç telsiz yayını dinledin mi?" diye sordu Artyom.

"Evet, dinlediğim olmuştu," diye yanıtladı Saveli. "Boş iş. Temelde hepsi saçmalık. Arabam her zaman donanımlı ve deposu dolu olmuştur, çünkü bazen düşünüyorum: Bunların hepsinden vazgeçip gitmek daha iyi olmaz mı? Güzel bir günün sabahında metrodan çıkıp, arabama binip, The Prodigy'nin CD'sini takıp bu lanet olası Moskova'dan olabildiğince uzağa, doğuya doğru gitsem... Nasıl ama? Kimyacılardan tuz aldım ve mantar turşusu kurdum. Hepsi bagajda duruyor. Füzelerin kavanozları patlatmaması için de aralarına lastik koydum. Çoktandır hazırım. Yaklaşık iki yıldır böyle."

"Neden gitmiyorsun öyleyse?"

"Çünkü... Çünkü insan doğası gereği korkak ve karamsardır. Karar vermek kolay ama cesaret etmek zordur."

"Anladım."

"Ama iki gecede bir rüyamda bizim yazlığı görüyorum. Bahçe, su kuyusu, ahududular. Babam evleğe gübre atıyor, beni yardıma çağırıyor, bense saklanıyorum. Annem de taze keçi sütü vermek için beni çağırıyor. Bunu da anlıyor musun?"

"Ben anladım." Arka koltukta oturan Lyoha uykulu bir sesle yanıtladı. "Hepsini olmasa da çoğunu anladım."

"Böyle işte," dedi Saveli. "Onların hayatta olmasını çok isterdim. En azından birkaçının. Karşımızdaki evde oturan ve tavuklarına sapanla taş attığım için kulaklarımı çeken dedemin."

Önce Leningradskaya garını, sonra Kazan garını ve ardından Kursk garını geçtiler. Her birinden, terk edilmiş bir yerlere doğru paslı raylar uzanmaktaydı. Artyom, Melnik'e hizmet ederken orada bulunmuştu: Tren yoluna çıkarak iki rayın uzaklarda tek bir çizgide nasıl birleştiğini seyrediyor ve dünyanın öbür ucunda neler olduğunu düşünüyordu. Demiryolu tuhaf bir şeydi: Aslında metro gibiydi, ama etrafı duvarlarla kapatılmamıştı.

"Bir yerlerde, Metro-2'den Urallara kadar giden bir tünel olduğunu duymuştum," dedi Artyom. "Hükümet sığınaklarına. Eski yöneticilerin orada yaşadığını, konserve yiyerek radyasyonun geçmesini beklediğini duymuştum."

"Birbirlerini yiyorlardır," diye itiraz etti Saveli. "Sen bu tipleri tanımıyorsun, hiç televizyon seyretmemişsin herhalde."

Evet, onları değil belki ama diğerlerini tanıyordu Artyom. Ditmar'ın mermilerden delik deşik olmuş göğsündeki ceplerden birinde, muhtemelen hâlâ açılmamış halde duran zarfı düşündü. Ne Melnik ne de telefondaki Feliksoviç savaşı durdurabilmişti.

"Feliksoviç," dedi Artyom ciddi bir şekilde. "Aleksey Feliksoviç'e. Bessolov?"

"Sen güzel bir uyku çek," diye tavsiyede bulundu Saveli. "Bak, arkadaşın kendinden geçmiş, sen de uyusan iyi olur. Balaşiha'ya daha çok var."

Ama Artyom uyuyamadı. Öylesine gerilmişti ki her şey etrafında dönüyordu.

"Biraz dursana," diye rica etti. "Midem bulanıyor."

Saveli durdu, Artyom midesini boşaltmak için arabadan indi. Gaz maskesi olmasa daha iyi hissedecekti, ama radyasyon ağzında acı bir tat bırakıyordu. Çok kötüydü. Ve her şey o kadar içler acısı haldeydi ki Artyom artık ne Saşa'nın ne de Melnik'in patronunun kim olduğu konusunda akıl yürütebiliyordu.

Bunun yerine kafasında şu sesler çınlıyordu: Sen nasıl bir aptalsın ki tünelde ölmek üzere olan bir adamın seni aldatmasına izin verdin ve onun son nefesini vermeden önce sayıkladıklarına inanabildin. Balaşiha'da da, Mitişi'de de, Odintsov'da da hiçbir şey yok. Hiçbir yerde ve hiçbir zaman olmadı.

"Aşırı radyasyondan mı böyle oldun?" diye sordu Saveli. "Yoksa akşamdan kalma mısın?"

Artyom kapıyı kapattı.

"Devam edelim."

Sadovoye'de ilerleyip, üzerinden ağır, sarı bir sisin yavaş yavaş kalktığı kıvrımlı nehrin kıyısına gittiler. Binlerce boş evin yanından, sonra da iki bodur evin arasına sıkışmış, haçları artık parlamayan küçük, kırmızı bir kilisenin yanından geçtiler. Artyom'un eli istemsizce boynuna gitti, kimyasal koruma kıyafetinin üstünden tılsımı aradı, okşadı. Bunu bilinçsizce yapmıştı.

Bu şekilde ilerleyerek bir süre sonra düz ve geniş bir yola çıktılar. Burası Kızıl Hat gibi çok geniş ve düz bir yoldu. Hiçbir dönemeç veya tümsek yoktu. Her iki yön de üç şeritliydi ve bir de tramvay yolu vardı. Hepsi de, zehirlenmiş şehirden gitmek için sadece doğu yönüne doğru giden ama yola çakılıp kalmış ve birbirine girmiş arabalarla dolmuştu.

Moskova'nın damarları tıkanmıştı.

"Şosse Entuziastov." Artyom mavi tabeladaki yazıyı okudu.

Arabalar birer teneke konserveye dönüşmüştü. Benzinleri uzun süre önce boşaltılmış, ancak bu konservelerin içindeki cesetler çıkarılmamıştı. Onları ne yapacaklardı ki? Hem zaten arabalar, kapıları açılamayacak derecede birbirine yakın duruyordu. Sanki sahipleri onların içinde hâlâ doğuya doğru gidiyordu. Kararmış, kurumuş ve çürümüşlerdi. Kimi başını direksiyona gömmüş, kimi arka koltuğa yatmış, kimi de ku-

cağında çocuğuyla kalakalmıştı. En azından açlıktan değil, radyasyondan ya da zehirli gazdan hayatlarını kaybetmişlerdi. Uzun süre beklemeleri gerekmemiş, ne olduğunu bile doğru dürüst anlayamamışlardı.

Sekiz sıra olması gereken yerde, on iki araba sıkışmıştı. Her dört metrede bir araba. Her arabada üç kişi olduğu varsayılırsa, ki bazılarında daha fazla insan vardı, toplamda kaç kişi ediyordu? Bu caddenin uzunluğu ne kadardı? Nerede başlıyor, nerede bitiyordu?

Radyasyon ölçer cızırdamaya başladı. Kısa boylu Saveli koltuğunda huzursuzca kıpırdandı, rahat oturmak veya koltuğunun yüksekliğini ayarlamak ister gibiydi. Boş yer çok az olduğu için yolun kenarından ilerlemek zorunda kaldılar.

"Yani bizler meraklılar[27] mı oluyoruz?" dedi Artyom'a. "Balaşiha, ha?"

"Korkak ve karamsarlar," diye yanıtladı Artyom.

Bir süre sonra ciplerinde ve limuzinlerinde donakalmış yolculara bakmayı bıraktı ve gözlerini kapattı. Ağzında hâlâ pas tadı vardı. Saveli'yle birlikte bilinmeyene doğru gidiyordu. Herkes haklıydı ama Artyom haksızdı. Aklını oynatmıştı.

Saşa ona ne kadar süre vermişti? Üç hafta mı?

Doktor da aynısını söylemişti. Hekim mührüyle hükmü onaylamıştı. Doktorda hiç ilaç yoktu, sadece bu mühür vardı.

Bu üç hafta süresince ne yapmalıydı? Ne?

Geri dönüp herkesten özür mü dilemeliydi?

Onunla normal bir hayat yaşamadığı ve bir çocuk veremediği için Anya'dan. Tek kızının aklını çeldiği için Melnik'ten. Altısında da ya da yirmi altısında da ona asla "baba" demediği için Suhoy'dan.

Eğer bacakları onu bir süre daha taşırsa belki Hunter'ı da arayıp bulabilirdi. Onunla son kez içebilirdi. Ve ona şöyle söy-

[27] Şosse Entuziastov Rusçada "Meraklılar Caddesi" anlamına geldiğinden, bulundukları caddenin ismine gönderme yapıyor.

lerdi: Sen başardın, ben başaramadım. Sadece saçlarım döküldü, başka hiçbir bakımdan sana benzemiyorum. Demek ki benden sonra da insanlar metroda kalmaya devam edecek, solucan yiyecek, karanlıklarda dolaşacak, birbirlerine masallar anlatacak, domuz pisliğinin ticaretini yapacak ve son nefeslerine kadar savaşacaklar. Onların koğuşlarının kapısını açmayacak, onları serbest bırakmayacak ve güneşte kör olmadan yaşamayı onlara öğretmeyeceğim.

Sonra da Suhoy'un cebine koyduğu mermileri alıp Tsvetnoy'a dönecek, hepsini Saşa'ya vererek ona nazikçe sarılacak, alnına ve burnuna dokunacak, başka hiçbir şey yapmadan sadece yanına yatarak gözlerinin içine yakından bakacaktı. Ve kendisi bu hayattan göçüp gittikten sonra Saşa'yı genelevden alıp götürmesi için Homer'den ricada bulunacaktı.

Bu o kadar da kötü bir plan değildi.

Japon arabası hızlanıyor muydu sanki?

"Bak."

Artyom gözlerini açtı.

Yol açılmıştı. Yolun üzerindeki arabalar kenarlara ittirilip sıkıştırılmıştı. Sanki dev bir buldozer çelik bıçakla onları temizleyerek kenara atmıştı. Asfalt yolun iki yanı, ufka kadar paslı yığınlarla doluydu.

"İşte," dedi Artyom. "İşte! Sence bunu kim yapmıştır?"

Kalbi hızla çarpıyor, göğüs kafesini zorluyordu. Kimyasal koruyucu kıyafeti içindeki vücudu terden sırılsıklam oldu. Heyecandan kusacak gibi oldu ama kendini tuttu. Artık durmak, bir saniye bile kaybetmek istemiyordu.

Birileri tüm teknik gereçleri bularak buraya getirmiş, bu sonsuz tıkanıklığı kürelemek ve doğuya, Balaşiha'ya giden yolu açmak için gizli çalışmalar yürütmüştü. Böyle bir şeyi, tam bir gizlilikle Kızıllardan başka kimse yapamazdı. Demek ki tüneldeki adam onu kandırmamıştı. Şimdi tek yapılması gereken ufka kadar devam etmek ve bitiş çizgisine ulaşmaktı.

İşte o zaman ileri karakola varmış olacaklardı. İnsanların mucizevi şekilde yerin üstünde yaşadıkları yere...

Yani, yaptığı hiçbir şey boşuna değildi.

O bir deli, bir budala, bir zavallı, bir hayalperest değildi.

"Gaza bas," diye Saveli'den rica etti.

Lyoha hâlâ uyuyordu. Radyodan kısık sesler geliyordu. Rüzgâr arabanın ön camına vuruyordu. Saveli saatte yüz kilometreyle gidiyordu, yol giderek daralsa da yavaşlamayı düşünmüyordu bile. Artyom, Ştalker'in de maskesinin altında çelik dişleriyle gülümsediğini hissediyordu.

Sıra sıra evlerin yanından geçtiler ve tuhaf bir orman başladı. Daralan yolun her iki tarafında yükselen ağaç gövdeleri, sanki sarılmaya veya kavga etmeye çalışıyorlarmış gibi birbirine doğru eğilmiş ve bir çatı oluşturmuşlardı. Yaprakları yoktu. Sanki güneş ve su için birbiriyle savaşmış ve kalan ömürlerini bunun için harcamışlardı. Yolları açanlar da tereddüt etmeden bu çalılıkların arasından geçmişlerdi.

Sonra çalılıklar geride kaldı ve çok katlı evlerle rastgele doldurulmuş geniş, açık bir alan karşılarına çıktı. Şosse Entuziastov, her iki yönde ikişer şerit genişledi; orman yolunun dışındaki her yer yine arabalarla dolu hale gelmişti. Nihayet ileride dev bir otoyol kavşağı belirdi.

"Şu anda MKAD'ı geçiyoruz," dedi Saveli. "Ondan sonrası Balaşiha."

Artyom yerinde doğruldu.

Mucize neredeydi? Çevre yolundan hemen sonra mı? Yani şimdi bu yolu geçer geçmez radyasyon düşecek miydi? Hayır, aksine sayaç daha da hızlanmıştı. Ayrıca yol daralıyordu, buralardaki cesetleri iyi temizlemedikleri için ilerlemek de zorlaşıyordu.

MKAD, tıpkı ölüler diyarına giden bir yol gibi geniş ve sonsuz uzunluktaydı. Ailelerin binek otomobilleriyle birlikte kamyonlar, Rus yapımı sade arabalar ve gösterişli limuzinler

de mahşer yerine varmak için sıraya dizilmişlerdi. Bazı kamyonların kabinleri öne devrilmişti, sanki birileri onların kafasını kesmeye çalışmış, ama bunu tam olarak başaramamıştı. Ama hepsinin karınlarını boşaltmışlardı. Demir sürüsü bir ufuktan diğerine uzanmaktaydı; MKAD'ın başı ve sonu, tıpkı dünyanın diğer ucu gibi bir bilinmezdi.

Dünyanın sonu burası değildi. Ama ne kadar uzakta olursa olsun buradan farksızdı.

Üzerinde "Balaşiha" yazan tabelayı geçtiler.

MKAD'ın içi de dışından farklı değildi.

Evler şimdi daha aralıklıydı. Tipik Kruşçev evlerinin[28] yerine yol kenarlarında fabrika yıkıntıları sürünüyordu. Burada başka ne vardı? Devrilmiş otobüs duraklarının yanındaki parçalanmış büfeler; gaz odalarını andıran, panoramik manzaralı otobüsler... Doğudan esen rüzgâr radyasyonu doğrudan insanın yüzüne üfürüyordu. Gün doğuyor, ama kimse görmüyordu. Artyom inanmaktan tamamen vazgeçebilirdi, ama onu tutan bir şey vardı: Orman yolu devam ediyordu. Acaba nereye kadar?

"Ee? Nerede?" diye sordu Saveli. "Nereye gidelim, Bay Susanin?[29]"

"Nereye?" diye sordu Artyom, tünelde öksüre öksüre can veren adama.

Ona neden inanmıştı? Oysa Saşa, 'Kimseye inanma,' demişti.

Nasıl inanmayayım ki? İnanmazsam neye tutunacağım, Saşa?

"Bakın! Oradaki ne?" Lyoha arkadan seslendi.

"Nerede?"

[28] Kruşyovka: Nikita Kruşçev döneminde yapılan, beş katlı binalar.

[29] Ivan Susanin: 17. yüzyılda yaşadığı varsayılan bir Rus halk kahramanı.

"İşte! Soldaki şey nedir öyle? Hareket ediyor! Hem de bir tane değil!"

Hareket ediyordu.

Dönüyordu.

Yolun kenarında, açık alanda kule gibi bir şey yükseliyordu. Yoksa rüzgâr değirmeni miydi? Dört katlı bir bina yüksekliğinde, alt kısmı geniş, üst kısmı gittikçe daralan bir yapıydı; tepesineyse üç kanatlı dev bir pervane bağlanmıştı. Doğudan aceleyle gelen rüzgâr bu tuzağa düşüyor, sonra kurtulmak için çırpınırken kanatları çeviriyordu.

"Bak, orada bir tane daha var! Bak! Bir tane daha!"

Yel değirmenleri yol kenarında uzun bir sıra halinde dizilmişti. Pervanenin kanatları aşağı yukarı üç metre kadardı ama hiçbiri eşit uzunlukta değildi. Gökyüzü gibi gri renkli tenekeyle kaplıydılar. Bunlar fabrikada üretilmemişti, el yapımıydı ve savaştan sonra, belki de kısa süre önce tamamlanmıştı.

Kısa süre önce, yani şimdi!

Birileri bu yel değirmenlerini -yerin üstüne- bir amaç için dikmişti!

Pervaneler gelişigüzel dönüyordu: Sanki bir uçak filosu, şeffaf kanatlı yusufçuklardan oluşan bir filo, havaalanının pistinde uçuşa geçmeye hazırlanıyormuş gibi görünüyordu. Belki de bu pervaneler, insanlar canlarını kurtarabilsin diye tüm dünyayı başka bir yere, yaşanabilir bir gezegene taşımaya çalışıyordu?

"Bunlar ne için?" diye arka koltuktan fısıldadı Lyoha.

Artyom biliyordu.

"Bunlar bizim istasyondaki bisikletler gibi," diye yanıtladı. "Jeneratörler. Rüzgârdan enerji üretiyorlar."

"Peki, neden?"

"Aptal mısın?! Demek ki burada insanlar yaşıyor! Burada! Bu kadar elektrik neden lazım olsun ki? Kaç tane var? Say:

Altı, yedi, sekiz, dokuz! On, on bir, on iki, on üç! Daha ileride de var! Bunlarla bir apartmana elektrik sağlamak mümkün! Veya iki! Veya üç! On dört! On beş! On altı! Düşünebiliyor musun?! Bunları birileri inşa etmiş! Yerin üstünde! Radyasyon seviyesi nasıl?"

"Aynı," dedi Saveli.

"Lanet olsun! Demek ki bir şekilde adapte olmuşlar. Veya tecrit için inşa etmişler! Ama her halükarda yukarıdalar! Herhangi bir amaçla bunları Kızıllar yapmış olmalı, değil mi? Bizim bilmediğimiz bir şeyi onlar biliyor! Burada elektrikleri var! Bu yel değirmenlerinin ürettiği kadar elektrik bizim metroda yok! Bu kadar elektrikten, bu bölgede yaşayan herkes, gece gündüz faydalanabilir! Arabayı durdursana!" diye Saveli'ye seslendi Artyom. "Durdur arabayı, daha yakından bakmak istiyorum!"

Saveli arabayı yolun kenarında durdurdu. Artyom araçtan fırladı, topallayarak yel değirmeninin yanına gitti, başını gökyüzüne, ağır ağır gıcırdayarak dönen pervanelere kaldırarak gözlerini kıstı. Hepsi çalışıyordu.

Saveli de elindeki özel kuvvetlere ait Vintorez[30] ile yaklaştı. Yel değirmenini inceledi. Etrafa bakındı, kulak kabarttı.

"Madem öyle, şu bahsettiğin insanlar nerede?" diye sordu. "Bu elektrikle yemek hazırlayan, tuvaletlerini aydınlatan canlı insanlar nerede?"

"Bilmiyorum dostum. Saklanıyor olmalılar. Burası trafiğe açık bir yol. Neden ortalıkta görünsünler ki?"

"Yani şu anda bizi gözetliyorlar mıdır?"

"Olabilir."

Saveli silahı omzundan indirdi. Gözünü nişangâha yaklaştırdı ve etrafı gözetlemeye başladı.

"Öyle görünmüyor. Burası Moskova'ya benziyor, Artyom. Her yer boş."

[30] Vintorez: Rus yapımı, kısa mesafeli keskin nişancı tüfeği.

"Yollar var, yel değirmenleri yapmışlar. Tüm bunları birilerinin yapmış olması lazım. İşçiler, mühendisler, elektrikçiler!"

"Ama kimse yok, görmüyor musun? İnşa edip metroya geri dönmüşler. Radyasyon çok yüksek! Deneme başarısız olmuş!"

Yavaş yavaş ilerliyorlardı, en küçük bir şeyi, herhangi bir insanı gözden kaçırmamak için camları indirmişlerdi. Ama etrafta hiç kimse yoktu. Çıplak ağaçlar, eğri büğrü dallarını gökyüzüne uzatmış bir şeyler istiyordu. Ağaçların ilerisinde, evlerin arkasında kaldıkları için uzaktan zar zor görülebilen, kabloları kopmuş yüksek gerilim hattı direkleri yükseliyordu. Rüzgâr pervanelere hapsolmuştu. Hantal kanatlar düzensiz bir şekilde gıcırdıyordu ve sesleri bir saniye bile durmuyordu. İleride yel değirmenlerinin bittiğini gördüler. Ama ileri karakol bir türlü görünmüyordu.

"Geri gel. Galiba geçtik!"

Saveli, Artyom'u dinledi. Tam dönmek üzereyken, Artyom dayanamayıp yine dışarı fırladı. Etrafı dinleyerek ve inceleyerek yürüdü.

Neredesiniz, ey insanlar?

Biliyorum, varsınız! Buradasınız! Hadi çıkın ortaya! Korkmayın, ben yabancı değilim!

Kızıllardan da olabilirsiniz. Fark etmez. Yer altındaki renklerin yukarıda bir anlamı var mı? Ne de olsa burada güneşin altında solacaklar, öyle değil mi?

Yolun kenarında bir köpek belirdi.

Havayı kokladı, tembel tembel havladı.

Artyom, topallayarak onun yanına gitti. Bu bir bekçi köpeği olamazdı: Tasması yoktu, cins değildi, benekli beyaz tüyleri kirliydi.

"Ne oldu?" Saveli ona yetişti.

"Görüyor musun?"

"Bir köpek."

"Bizden korkmuyor. İnsanlardan korkmuyor. Baksana nasıl şişman! Nasıl parlıyor! Hem de evcil! Anlıyor musun? Buralarda bir yerleşim yeri olmalı. Ağaçların arkasında bir yerde. Bu köpek evcilleştirilmiş ve bizim istasyondaki başıboş köpekler gibi buralardaki bir yerleşim yerinde yaşıyor. Nasıl da besili!"

Beyazımsı köpeğin yanına birkaç tane daha köpek koşarak geldi. Eğer Artyom Moskova'da bir köpek sürüsüyle karşılaşmış olsaydı, hemen liderlerine ateş ederdi, aksi takdirde onlardan kurtulamazdı. Ama buradakiler farklıydı: Hırlamıyor, avlarını sıkıştırmak için etrafını sarmıyorlardı; bunun yerine gözlerini sakince kısıyor ve kesik kesik havlıyorlardı. Radyasyon şekillerini biraz bozmuştu; birinin beş ayağı vardı, diğerinin kafasının yanında ikinci, küçük bir kafa çıkmıştı. Radyasyon onların şeklini bozmuş, ama hırçınlaştırmamıştı. İyi beslenmişlerdi.

"Nereden çıktı bunlar? Şuraya bir bak! Ağaçların arkasında patika var! Orada insanlar olmalı!" diye bağırdı Artyom Saveli'ye.

Saveli arabayı bir köşeye park etti ve anahtarı çıkardı. Lyoha da arabadan inerek kapıyı kapattı. Güneş yüzünden gaz maskesinin üstüne kalp şekilli, pembe çerçeveli bir güneş gözlüğü takmıştı. Bunu ona Saveli vermişti.

Köpekler insanları kokladı; Saveli onları tüfeğiyle kovalayınca tembel tembel birkaç adım öteye uzaklaştılar. Göbekleri hızlı koşmalarına engel oluyordu. Semirmişlerdi.

Artyom boş ellerini kaldırdı, herkesten önce patikada yürümeye başladı.

"İnsanlar! Hey! Ateş etmeyin! Biz sadece buradan geçiyorduk!"

Birilerinin onları duyup duymadığı belli değildi: Yel de-

ğirmenleri öyle coşkulu gıcırdıyordu ki Artyom'un sesini bastırıyor olabilirdi.

"Kimse var mı? Hey! Korkmayın, kötü bir şey yapmayacağız..."

Nefes almak zordu: Filtreden Artyom'a gerektiği kadar hava gelmiyordu. Maskesinin camları da terleyip buğulanmıştı. Artık daha fazla radyasyona maruz kalmak istemiyordu: Radyasyon seviyesi üzerinde birikiyor ve her nefes alışı hayatına mal oluyordu. Oysa daha çözmesi gereken çok şey vardı. Kendisini ve metrodakileri teselli etmek ve umutlandırmak istiyordu.

Saveli ile Lyoha da onun peşinden gittiler.

Köpekler kâh arkada, kâh önde giderek onlara yol gösteriyordu. Çıplak ağaçların arasından ne ev ne de herhangi bir çit görünüyordu, ama yolun elli metre kadar ilerisinde kırmızı bir şey yükseliyordu.

Açıklığa çıktılar.

Köpekler, kuyruklarını sallayarak ve misafirlerin gözlerinin içine suçlu suçlu bakarak alanın ortasına doğru koştular. Vardıkları yerde kayboldular. Artyom yaklaştı. Bu neydi, bir sığınak mı?

Bu bir çukurdu.

Kepçeyle kazılmış dev bir çukur. Aslında çukur değil, bir temeldi. Ağaçların arasından görünen o kırmızımsı şeyse buradan kazılarak çıkarılan ve dağ gibi yığılan topraktı. Etrafta sığınak görünmüyordu.

Çukur insanlarla doluydu.

Rastgele giyimliydiler.

Hepsi erkekti. Başka hiçbir şey anlaşılmıyordu. Köpekler hepsini yemişti.

Kaç kişiydiler? Çok. Sırf üstte belki yirmi kişi vardı. Ama onların altında ikinci, üçüncü ve derinlerde daha fazla katman olduğu belliydi.

Köpek de çoktu ama hepsine yetecek kadar ceset vardı. Bu nedenle bu kadar uysal, bu kadar iyi huylulardı. Aşağıya atladılar ve yavaş yavaş birilerini kemirmeye başladılar. Artyom'un bağırması onların dikkatini dağıttı.

"İşte senin işçiler," dedi Saveli onun arkasından. "İşçiler, mühendisler, elektrikçiler. Hepsi burada yatıyor. İyi yapılan işin ardından iyi dinlenmek gerekir ne de olsa."

Artyom dönüp ona baktı.

"Neden?" diye sordu. "Bunun anlamı ne?"

"Ne demek anlamı ne?" dedi kalpli gözlüklü Lyoha. "Rayh'ta olanlar ne anlama geliyordu? Sanki bu dünyadan değilmişsin gibi davranıyorsun. Burada farklı olacağını mı sanıyorsun?"

Artyom hortumu tutup gaz maskesini çıkardı. Aklını oynatmamak için nefes almak istiyordu, ama cesetlerin koktuğunu unutmuştu. Tatlı, mide bulandırıcı koku anında burnuna doldu. Boğulur gibi oldu ve safra kustu.

Sonra bu açık mezardan uzaklaşmak için topallayarak koştu. Kulaklarındaysa sürekli yel değirmenlerinin pervaneleri gıcırdıyordu. Onlara yaklaştı. İşte, sıra sıra dizilmişlerdi. Onları buraya dikmek çok zor bir işti. Ama birileri bunu başarmıştı. Herhalde bu çalışma oldukça uzun sürmüştü. Birileri yavaş yavaş ölmüş, diğerleri onların yerine gelmişti. Hayır, kendileri gelmemiş, buraya getirilmişlerdi. Siyasi ve diğer mahkûmları, ileri karakol inşa etmek için buraya getirmişlerdi. Ve hiçbiri geri dönememişti. Herhalde bir tek Zuyev'in bahsettiği kişiler kaçabilmişti, ama onları da metroda yakalayıp konuşmasınlar diye hemen öldürmüşlerdi. İşte böyle olmuştu.

Yel değirmenlerinin pervaneleri durmadan dönüyor, güneşin cılız ışığında parıldıyordu. Ama bunlar hayali uçaklar değildi, Moskova metrosundan gelen insanların ruhlarından enerji üretmek, bedenlerindense köpek maması yapmak üzere çalışan bir kıyma makinesinin bıçaklarıydı.

"Ne için?" diye sordu Artyom. "Bu kadar elektrik sizin neyinize?!"

Sarı, acı salyayı tükürdü ve gaz maskesini tekrar taktı.

O anda ağaçların arkasında bir şey kükredi! Bir araba!

Artyom kendini yere attı ve çukurun yanından geri dönen yol arkadaşlarına el salladı. Onlar da çıplak ağaçların arasından görünmemek için yere yattılar.

Altı tane dev tekerleği olan, gri renge boyanmış, camlarına parmaklıklar takılmış bir Ural kamyon göründü. Tampon yerinde sivri bir zırhlısı, kasa yerinde dar mazgallı demir bir kutusu ve küçük bir kapısı vardı. Yan yolların birinden Şosse Entuziastov'a, Artyom'ların daha önce kendi arabalarıyla yanından geçtikleri orman yoluna çıktı ve durdu. Ne bekliyordu?

Artyom nefesini tuttu. Seslerini duymuşlar mıydı? Onları mı arıyorlardı? Tam arkalarında duran Japon arabasını görmüşler miydi?

Hayır. Tekrar bir kükreme sesi duyuldu ve birincisinin aynısından olan bir kamyon daha aynı dönemeçten gelip yola çıktı. Yeni boyanmıştı. Peş peşe durdular, siyah bir duman çıkararak ve kükreyerek Moskova'ya doğru hareket ettiler. Orman yolundan ilerliyor, konserve görünümlü arabaların arasından dikkatlice geçiyorlardı. Kısa bir süre sonra gri asfaltta tamamen görünmez oldular.

"Orada," dedi Artyom. "Dönemecin ilerisinde. Ne var orada?"

Gösterdiği yerde, ağaçların arkasında daha önce gördükleri yüksek gerilim hattı direkleri vardı.

Yolun kenarından yürümeye başladı, parmakları kendiliğinden tüfeği sıkıca kavradı, Saveli ile Lyoha'nın kendisini izleyip izlemedikleri veya tereddüt edip etmedikleri umurunda değildi. Aradığı yeri bulması, orada neler olduğunu öğ-

renmesi, tüm bu insanların buraya ne sebeple getirildiklerini bilmesi gerekiyordu.

Şosse Entuziastov'a bağlanan yola saptı. Tabela bu yolun "Objesdnoje Caddesi" olduğunu gösteriyordu.

Oraya doğru ilerlerken akıl yürütmeye başladı. Oradakiler yüksek gerilim hattı değildi.

Bunlar telsiz kuleleriydi!

Bir, iki, üç, on, daha kaç tane vardı? Bahsi geçen telsiz istasyonu işte burasıydı!

Artyom topallayarak oraya doğru koştu, daha önce ağaçların arkasında saklanmış olan kuleler de ona doğru yaklaşıyordu. Demirden örülmüş, havadar kuleler gökyüzüne uzanıyordu. Teller de Artyom'un gökdelenin çatısında kullandıklarına benzemiyordu! Bunlar dünyanın öbür ucuna bile ulaşabilirlerdi! Eğer onlar da Polyarniye Zori'den gelen sinyalleri yakalayamıyorsa hiçbir şey yakalayamazdı.

"Dur!" Saveli onun kolundan tuttu. "Nereye gidiyorsun böyle aceleyle? Ana girişe mi? Nizamiyeye mi?!"

"Umurumda değil," dedi Artyom. "Bu bir telsiz istasyonu, anladın mı? Bunlar anten! Bu kadar jeneratörün ne işe yaradığı şimdi anlaşıldı! Neden bu kadar yakına inşa edildikleri de. Herhangi bir yerleşim yeri için değil! Bu antenlerin elektrik ihtiyacı için! O çukurdaki tüm işçiler de bunun içindi! Anladın mı?! Peki bu ne demek?! Birileriyle iletişim kurmuşlar demek! Hatta belki de Ural'la! Yamantau'daki sığınakla! Bu Kızıl pislikler birileriyle konuşuyor! Anladın mı? Yoksa neden bu kadar korusunlar ki? Sen ne istiyorsan onu yap adamım. Benim zaten üç hafta ömrüm var, ne olduğunu öğrenmeliyim."

Artyom kolunu çekti ve yürümeye devam etti.

"Dur, seni ahmak!" diye ona öfkeyle fısıldadı Saveli. "Nereye gidiyorsun öyle? Biz üç kişi onlara karşı ne yapabiliriz... Oturup biraz düşünelim."

"Sen otur, ben etrafı kolaçan edeyim."

Topallayarak ağaçların altından yürüdü. Şimdi arkasında kulelerin bulunduğu beton duvarı görebiliyordu. Duvarın üstünden bir şekilde geçmeliydi... Acaba kapıyı mı deneseydi? Hayır, kapıya yaklaşmak iyi fikir değildi.

Bir yerde ağaçlar duvara kadar sarkıyordu. Artyom dallardan tutarak tırmandı. Duvarın üstünde dikenli teller vardı, ama artık bundan korkmuyordu. Elektrik çarpıp çarpmayacağını anlamak için tüfekle dürttü. Hayır. Tuttu, eldiveni yırtıldı, pantolonun paçası söküldü, bacağı tekrar kanadı, ama bunu fark etmedi bile. Nihayet diğer tarafa geçebildi. Önce sağlam bacağını geçirmeye dikkat etti. Güç bela başarmıştı.

Eğer biri onu görseydi şimdiye kadar çoktan indirmiş olurdu.

Ama duvarın diğer tarafına iyi bir noktadan atlamıştı. İnsan burada hemen fark edilmezdi: Alan çalıların içindeydi, tuğla yapılar ve hurdalarla doldurulmuştu. Bir köşede devrilmiş bir kepçe bile duruyordu. Muhtemelen bu, dışarıdaki çukuru kazan kepçeydi.

Şaşkın bir Alman çoban köpeği havladı, köşeden fırlayarak Artyom'un üzerine doğru koştu. Artyom ona susturuculu silahıyla ateş etti. Köpek acıyla havlayarak devrildi.

Artyom binanın etrafını sürünerek dolaştı, kapının önünde bekçi kulübesi duruyordu. Camdan içeri baktı: İnsanlar! Hepsi kimyasal koruyucu elbise giymişti ve bu elbiseden dolayı kızıl mı yoksa başka renk mi oldukları anlaşılmıyordu.

Dolaştı ve kapıyı çaldı. Açtıklarında Artyom onlara ateş etti. Siz bize nasıl davrandıysanız, biz de size öyle davranırız. Yanılıp yanılmadığımı, bunu boşuna yapıp yapmadığımı üç hafta sonra gözden geçiririz.

Masanın üstünde, kapıyı ve duvarı gösteren küçük bir televizyon açıktı. Görüntü geri alınmıştı. Belki de onun duvar-

dan atladığını gözden kaçırmışlar veya emin olmak istemiş ve görüntüyü geri almışlardı... Demek ki Tanrı ona yardım etmişti... Baba... Böyle işlere değer veriyordu... Tüm Eski Ahit... Savaşlardan ve özel operasyonlardan ibaretti...

Üzerinde "Kapı" yazan düğmeyi buldu, ona bastı ve yeniden bahçeye çıktı.

İşte tam orada, en başta olmasını beklediği şey oldu ve vuruldu. Omzundan. Alçak bir duvarın yanına koştu ve duvara yaslandı. Sağlam koluyla ağır tüfeği kaldırdı ve rastgele ateş etmeye başladı. Hayır, yanlış duvarın yanındaydı! Başının hemen yanında başka bir mermi vızıldadı, tuğla parçası koparak gaz maskesine isabet etti ve maskenin camı çatladı. Karşı tarafa koştu, yalpalıyordu, yaralı dizinde keskin bir acı hissetti ve yere düştü. Yerdeyken mermilerden biri neredeyse karnına isabet edecekti ki bir anda kapıdan içeri biri daldı. Bir gözüyle baktı: Lyoha! Dikkati kendi üzerine çekerek onu ateşten korumuştu, teşekkürler!

Artyom, tozun içinde sürünerek ayağa kalktı. Binanın içinden üç kişi daha çıkıyordu. Hepsi de koruyucu elbiseliydi, muhtemelen giyinmeye vakit harcadıkları için geç çıkmışlardı. Lyoha, çapraz ateş altındaki bir köşeye saklandı. Üç kişi hâlâ dizlerinin üstünde durmakta olan Artyom'u fark etti. Artyom'un saklanabilmek için sadece birkaç adıma ihtiyacı vardı. Ama bu adımları atamıyordu ve eğer Japon arabası kapıdan dalmasaydı muhtemelen toprağı kanıyla boyayacaktı. Araba, afallamış askerlerin üzerine gitti ve onları kaportasıyla yere serdi. Şimdi yukarıdan arabaya ateş ediyorlardı. Ama Lyoha ortaya çıkarak çatıdaki keskin nişancının dikkatini yeniden kendi üzerine çekti. Artyom bu esnada arabanın kapısına kadar gidebildi ve Saveli arabadan atlayarak arkasına saklandı. Stalker, çatıdaki adamı susturuculu silahının nişangâhıyla buldu, iki el ateş etti ve yukarıdakinin makineli tüfeği sustu. Arabanın çarptığı kişilerden biri, sendeleyerek dipçikle

Lyoha'nın çenesine vurdu. Sonra sersemlemiş Broker'i öldürmek için sarhoş gibi tüfeğe sarıldı, ama o anda Artyom yaklaştı, adamın kafasına ateş etti ve kurtarıcısı Lyoha'nın hayatını kurtardı. Kapıyı iterek açtı ve koridorda koşmaya başladı ama biri tabancayla ona saldırdı. Kim ve ne olduğunu anlamaya fırsat bulamadan Artyom tetiğe bastı, adam geri geri gitti ve düştü. Öldü.

Her yer sessizdi. Bahçede de çatışma durmuştu. Pencereden, diğerlerinin de ölüp ölmediğini anlamak için Saveli'nin onları ayağıyla dürttüğünü gördü.

Bina o kadar da büyük değildi.

Bir koridor ve birkaç odadan oluşuyordu. Bütün kapılar açıktı, ikinci kata bir merdiven çıkıyordu ve orada da tablo aynıydı. Kumanda masası vardı, ama onu anlayan tek adamı Artyom az önce öldürmüştü.

Bir sürü düğme ve şalter vardı. Üzerlerinde, Rus harfleriyle yazılmış olmasına rağmen anlaşılamayan kısaltılmalar vardı ve onları anlayabilecek kimse kalmamıştı.

Artyom, tekerlekleri olan bir sandalyeye oturdu.

Tek gözlü gaz maskesini çıkardı.

Düğmelere dokundu. Eee? Hanginiz beni Polyarniye Zori'ye bağlayacak?

Bir süre sonra frekansları nasıl değiştireceğini buldu. İşte bir kulaklık. Kulaklıkta deniz uğultusu duyuluyordu: Fffffşşşşşfffff.

Devam.

Khhhh... Khhhh...

Tüberküloz hastaları için bir koğuş. Çıplak hayvan-insanlarla doldurulmuş karanlık bir tünel. Öksürüyorlar. Kazma ile açılmış deliklerden nefes alıyorlar. Hiçbir yere gitmek istemiyorlar. Onun peşinden yukarıya çıkmak istemiyorlar. Orada gidecek hiçbir yerleri yok. Her taraf bombalanmış, her

şey zehirlenmiş, her şey radyasyona maruz kalmış. Yukarıya kendin git, kafayı sıyırmış adam.

Khhh...

Bamm! Yumruğunu kumandaya indirdi.

"Çalış!"

Bamm!

"Çalış, aşağılık! Burada ne dinliyordunuz?! Kiminle konuşuyordunuz? Çukurdaki o insanlar! Onlar ne içindi? Bahçedeki o insanlar! Onlar ne içindi?! Çalış! Çalış!!!"

Yine yumruğunu indirdi!

Khhh...

Fffffşşşşşfffff.

Bu devasa antenler! Tüm bu kuleler! Bunlar tüm frekansları yakalayabilir ve yayın yapabilirdi! Neden bu kadar büyük ve bu kadar sessizsiniz, sizi gereksizler?

Buradan nasıl yayın yapılıyordu? Yıkılıp gitmiş bir dünyayla buradan nasıl konuşulabilirdi? Yedi milyar ölü insan cehenneme nasıl gönderilebilirdi?!

Saveli içeri girdi.

"Ne oldu? Annemle babam nasıllarmış?"

"Olmuyor! Olmuyor!"

"Hiç kimse cevap vermiyor mu? Yoksa her şeyi boşuna mı yaptık?"

"Peki ya onlar?! Onlar da mı boşuna yapıyorlardı?!"

Saveli sustu. Bir ümit, ölmüş telsizcinin kolunu botuyla dürttü. Ama adam kesin olarak ölmüştü.

"Pekâlâ. Madem öyle, gitmeliyiz. Arkadaşlarını uyarmış olabilirler. Geri dönerlerse mahvoluruz. Lyoha mesela, artık bizimle değil."

"Yaşıyor mu?"

"Nakavt olmuş. İyi oturtmuşlar. Onu arabaya götürdüm. Dolayısıyla, hadi, adamlardan tüfekleri toplayalım ve eve gidelim. En azından o zaman bu gezinin bir yararı olmuş olur."

Artyom kafasını salladı.

Artık burada yapacak bir şey yoktu. Genel olarak, hiçbir yerde yapacak bir şey kalmamıştı.

Onun yapabileceği bir şey yoktu.

Sandalyeden kalktı. Bacaklarını bükemiyordu. Gözleri kurumuştu. Puşkinskaya'dayken yukarı tırmandığı kancalara uygun olan parmakları, şimdi tüfek dipçiği sıkmış gibi duruyordu: İşaret parmağı az bir şey öndeydi.

Telsizcinin tabancasını aldı. Telsizci silahını vermekte hiç tereddüt etmemişti. Üniformasında bir işaret yoktu. Kimdin sen? Neden buradaydın?

Ayaklarını sürükleyerek dışarı çıktı ve sırayla diğerlerinin tüfeklerini de aldı. Çatıdaki makineli tüfeği hatırladı. Ama telsiz istasyonuna geri dönmek istemiyordu.

Arabanın kapıları ardına kadar açıktı. Lyoha, inleyerek kendine geliyordu. Arabanın radyosunda, kumanda masasında olduğu gibi yüksek sesli ve net uğultular vardı. Buraya gelmelerine hiç gerek yoktu. O kadar insanı öldürmesine hiç gerek yoktu. Üç hafta sonra hesabını vermesi gerecek bir günaha girmesine gerek yoktu.

Artyom yere oturdu. Boş boş etrafına bakındı.

Bekçi kulübesinin kapısı açıktı. Kapının arkasından parmaklarıyla asfalta tutunmuş bir insan kolu görünüyordu. Yanında, üzerinde sarı ikaz levhası olan trafo kutusu vardı. İçinde suskun telsizcinin bulunduğu iki katlı telsiz istasyonu. Burada korunacak ne vardı? Neden burada iki tane zırhlı araç duruyordu? Yel değirmenleri ne için yapılmıştı? Neden çukur kazılmıştı? İnsanlar metrodan buraya neden getirilmişti? Köpekleri beslemek için mi? Kaçakları aramak için mi?

Yel değirmenleri gıcırdayarak enerji üretiyor, lanet olası kuleleri şarj ediyordu.

Ruhları un, hayatları ise toz gibi ufalıyorlardı.

Can sıkıcı bir biçimde gıcırdıyor, gıcırdıyor, Artyom'un

bağırsaklarını pervanelerine dolaştırıyorlardı: İiii, iiii, iiii, iiii, iiii.

İşe yaramayan, sağır kuleler başının üstünde yükseliyordu.

İiii, iiii, iiii, iiii, iiii!

Yerinden fırladı, nefretin verdiği hızla trafo kulübesine doğru topalladı. Kilidi dipçikle kırdı, kırık çan gibi öten kapıyı tekmeledi ve içeri girdi. İşte kutu oradaydı: Ampuller, elektrik düğmeleri.

Tüfekle, budalaca, beceriksizce kutuya vurdu. Ampuller çatırdadı.

"Neden, orospu çocukları?! Bu kadar elektrik neyinize?!

Tüfeği eline bir sopa gibi aldı ve tüm gücüyle dipçiği panoya indirdi.

Her tarafa plastik parçaları ve cam kırıkları saçıldı, kırılan sigortalar yere döküldü, ampul söndü.

Bir tutam renkli, oyuncak gibi görünen teli tuttu ve çekerek kopardı.

Artyom'un içi yanıyordu, içinde her şey birbirine karışmış, sıkışmıştı ve bir türlü rahatlayamıyordu. Buradaki her şeyi yok etmek, her şeyi yıkmak, bu lanet olası anlamsız istasyonu paramparça etmek, elektriği toprağa, güneşe, uzaya vermek istiyordu.

Gözyaşları acısını hafifletebilirdi. Ama gözlerinde bir şeyler ölmüştü, o yüzden de gözyaşları akamıyordu.

"Hey! Artyom! Buraya gel!"

Artyom trafo kulübesinden gergin, tatminsiz ve iğrençlikten, aptallıktan, karanlıktan kurtulamamış olarak çıktı. Kulakları çınlıyordu. Ağzında yine paslı kan tadı vardı.

Saveli'nin, kapıları açık arabadan ona el salladığını gördü.

Nedense gaz maskesini çıkarmıştı.

"Ne var?!" diye bağırdı Artyom içindeki sesleri bastırmak için.

Ştalker fısıldayarak cevap verdiği için sesi duyulmuyordu, Artyom'u el hareketiyle yanına çağırdı. Artyom yavaşça arabaya doğru gitti.

"Ne var?"

"Buraya gel, aptal!!!"

Saveli'nin yüzündeki kırışıklıklar şimdi tuhaf bir desene dönüşmüştü. Gülüyor gibiydi, ama dayanılmaz derecede korkuyor da olabilirdi. Gülümsemesi çılgıncaydı ve çelik dişleri parlıyordu.

"Ne?!"

"Duymuyor musun?"

Nihayet Artyom topallayarak arabanın yanına vardı. Kaşlarını çattı. Ne olmuştu?

Arabanın içinden bir şey... Bir şey...

Afallamış bir biçimde Ştalker'e baktı, ön koltuğa atladı, titreyen elleriyle düğmeleri yoklamaya başladı: Sesi nereden açılıyor?

"Bu çalan senin CD mi? Benimle alay mı ediyorsun yoksa?!"

"Geri zekâlı!" Saveli, açık camdan içeriye bakarak gülüyordu. "The Prodigy'yi Lady Gaga'dan ayırt edemiyor musun?"

Hoparlörlerden müzik yayılıyordu.

Düşük sesli, net olmayan, hışırtıyla karışık ve Artyom'un metroda dinlemek zorunda olduğu müzikten tamamen farklı bir müzikti bu. Ne gitar, ne kırık piyano, ne de sıkıcı zafer bayramı marşıydı. Bu müzik değil, tuhaf bir şeydi, ama kıvrak, çekici ve canlıydı. İnsan bu müzik eşliğinde dans etmek istiyordu. Arada tanıdık bir ses de geçiyordu: Ffffffffşşşşşşhhhhh. Bu CD değil, radyoydu. Evet, radyo. Müzik! Bir çağrı değil, müzikti! Bir yerlerde insanlar müzik dinliyordu! Birileri müzik çalıyordu! Hiç kimse de, "Biz burada bir şekilde hayatta kal-

dık, sizde durumlar nasıl?" demiyordu. Bunun yerine insanların dans etmesi için müzik yayınlıyorlardı.

"Nedir bu?" diye sordu Artyom.

"Bu bir radyo yayını!" diye ona izah etti Saveli.

"Hangi şehirden geliyor?"

"Kim bilir hangi şehirden!"

Artyom, frekansı değiştirmek için düğmeye bastı. Belki başka bir yerden sinyal alabilirlerdi?

Ve çok geçmeden başka bir frekans ayarlandı. Hemen. Bir saniye sonra!

"Tamam, tamam! Burası Petersburg, burası Petersburg..."

Ştalker fısıldayarak, duyulamayacak kadar kısık sesle bir şeyler mırıldanarak Artyom'u sarstı. Sanki biri mantar dolu ağzıyla konuşmaya çalışıyormuş gibi anlaşılmayan bir dilde uğultular duyuluyordu.

"İngilizce!" Saveli onun yaralı omzuna vurdu. "İngilizce, anlıyor musun?! Bu aşağılıklar bile kurtulmuş!"

Khhhh.

"Berlin... Berlin..."

"Kazan... Duyuyor musunuz? Ben sizi iyi duyuyorum! Burası Ufa..."

"Vladivostok'tan Mirni adasına..."

Şşşşşfffff.

"Yekaterinburg ve Sverdlovsk sakinlerini selamlıyoruz... Kimler bizi duyuyor..."

Artyom sersemlemiş bir halde kendini bıraktı ve koltuğa serildi, hâlâ sarhoş gibiydi. Ştalker'e baktı ve dili dolaşarak sorabildi:

"Nereden geliyor bu yayın? Ne oldu böyle?! Anlamıyorum!"

"Sen ne yaptın?!"

"Ben... Panoyu kırdım... Elektriği kestim, sanırım. En azından elektriği kesmek istedim."

"Ve kestin!"

"Ben... Ben anlamıyorum."

"Sence ne olmuş olabilir?"

"Ne? Anlamıyorum?"

"Sence bunlar ne kulesi?"

Artyom arabadan indi, kafasını kaldırdı ve gökyüzüne doğru yükselen antenlere baktı. Yarım saat önce oldukları gibi görünüyorlardı, ama artık ölmüşlerdi.

"Yani?!"

"Evet, seni aptal, sen onları kapattın, radyo da o zaman çalıştı! Tüm dünya açıldı! Bu ne demek oluyor?"

"Bilmiyorum. Bilmiyorum!"

"Bunlar sinyal bozucular!"

"Ne?!"

"Sinyal bozucular! Parazit oluşturuyorlar! Bütün frekanslara, yayın bozan sesler karıştırıyorlar!

"Nasıl oluyor bu?"

"Bütün yayınları boğuyorlar! Hepsini! Tüm dünyadaki yayınları! Sovyetler döneminde olduğu gibi!"

"Tüm dünyadaki mi?"

"Aptal aptal bağırmasana..." dedi Lyoha arka koltuktan. Ağzını kapatamıyor gibiydi.

"Tüm dünyadaki, kardeşim! Bütün dünya hayatta, anladın mı? Bu kadar zaman onun hayatta olmadığını zannettik! Hâlâ da öyle düşünüyoruz! Ama o yaşıyor! Anlıyor musun?!"

"Fimdi ne yapasağız?" Lyoha, dilini zorla döndürmeye çalışarak sordu.

"Ne demek ne yapacağız?!"

Artyom dönüp Lyoha'ya baktı: Sanki onu ilk defa görüyordu. Lyoha, gaz maskesini alnına doğru çekmiş, yarı uzanmış halde oturuyordu. Dudaklarının arasından bir şey sızıyordu. Elinde, ağzı açık bir şişe tutuyordu. Saveli, kendisini dezenfekte etmesi için ona bir karışım vermişti.

"Bana da ver."

Artyom şişedeki karışımdan biraz içti ama devam edemedi. Dişlerinin arasında, Lyoha'nın ufalanmış dişleri gıcırdadı. Şişenin ağzına baktı, kıpkırmızıydı. Sonra bir yudum daha aldı.

"Gidelim!" Saveli kendini koltuğa attı.

"Nereye?" Artyom kafasını ona çevirdi.

"Nereye mi?! Sen çıldırdın mı?"

"Moskova'ya geri mi dönüyoruz?"

"Ne geri dönmesi? Aklını mı oynattın? İleri tabii ki! Yekaterinburg'a! Eve!"

"Şimdi mi?"

"Şimdi, dostum! Şimdi! Bu katiller geri dönmeden!"

Artyom düşündü. Kafasını camdan çıkararak dışarı tükürdü.

"Peki ya insanlar?"

"Hangi insanlar?!"

"Metrodakiler. Onlara ne olacak?"

"Ne olacakmış?"

"Gördüklerimizi onlara da anlatmamız gerekir. Yalnız olmadığımızı onların da bilmesi lazım. Sinyal bozucuları onlar da öğrenmeli. İstedikleri yere gidebileceklerini bilmeliler!"

"Ben de onu diyorum ya. Anlamıyor musun? Şimdi şansımız var. Bütün yollar açık. Depo mazotla dolu, bir de bidonlar var. Her şey hazır! Yeterince tüfek ve mermi topladık! Ya şimdi ya da hiçbir zaman!"

"Ama kamyonlarıyla buraya geri dönecekler ve her şeyi tamir edecekler. Bu sinyal bozucular da tekrar çalışacak. Her şey eski haline geri dönecek. O zaman ne olacak? O zaman dünyanın hâlâ hayatta olduğunu, metrodan çıkmanın mümkün olduğunu kimse bilmeyecek."

"Duyan duymuştur, anlaşıldı mı? Kendileri öğrensinler! Ee? Geliyor musun?!"

"Ama nasıl öğrenecekler ki? Artık kimse sinyalleri dinlemiyor..."

"Canları cehenneme! Bu, onların suçu!"

"Bunu nasıl söylersin?"

"Söylerim! 'Sverdlovsk vilayeti konuşuyor!' Bunu ne kadar beklediğimi biliyor musun? Metro beni ne ilgilendirir

artık? Bugün benim günüm! Yıllarca bunu bekledim, bunun için hazırlandım! Gitmem gerek!"

Artyom ayağıyla kapıyı itti, arabadan indi. Kafasını kaldırarak susmuş kulelere baktı. Lyoha ispirto yudumluyor, hiçbir şey söylemiyordu.

Saveli alıcının düğmesini çevirdi. Sesler geliyordu.

"Paris, lanet olası!" dedi Ştalker. "Ee? Paris'e gitmek istemiyor musun?"

"İstiyorum," dedi Artyom.

"İbnelerin yanına, öyle mi?" Saveli kahkaha attı. "Seni tutan ne?"

"Üvey babam metroda. Karım metroda. Bir de... Sahip olduğum her şey metroda. Onlara hiçbir şey söylemeden öylece gideyim mi? Onları öylece orada mı bırakayım?"

Ştalker anahtarı çevirdi, motor gürültüyle çalıştı.

"Nasıl istersen. Benim metroda ne üvey babam ne de üvey annem var. Birkaç fahişenin dışında metroda kimsem yok. Onlar da oradan çıkıp başka bir yerlere gitmeyeceklerdir. Onlar için karanlık daha elverişli."

"Nereden biliyorsun? Fahişe de olsalar..." Artyom'un kanı ısınmaya başlamıştı. "Kimse kendi iradesiyle metroda kalmaz! İnsanlar, gidecek başka bir yer olmadığını sanıyorlar! Metroya insanları lanet olası Kızıllar kapattı! Dünyayı onlardan sakladılar! Buna ne diyorsun?!"

"Tüküreyim."

"Tükürmek mi?!"

"Hem de Ostankino Kulesi'nden tüküreyim, anlıyor musun? Metroya tüküreyim. Bütün insanlara tüküreyim. Kimi, nerede, hangi nedenle tutuyorlarsa hepsine tüküreyim. Bu artık beni il-gi-len-dir-mi-yor! Beni ilgilendiren tek bir şey var artık: Eğer burada on dakika daha kalırsak, hepimizi köpeklere yem edecekler! Bu lanet olası kahramanlığa bir son

ver, diyorum! Şimdi kemerini tak ve gidelim!"

"Yapamam," dedi Artyom, kısa bir tereddüdün ardından. "Yakınlarım oradayken ben lanet olası Paris'e gidemem... Onları oradan çıkarmam gerek. Onlara... Herkese söylemem gerek. Onları aptal yerine koyuyorlar! Yaptıkları her şey... Boşuna! Tüneller... Didişmeler... Solucanlar... Her şey, anlıyor musun? Hepsi boşuna! Yaşam alanı... Savaş... Mantar hastalığı... Kıtlık. Kırk bin insan! Hepsi de canlı insanlar! Sadece üvey babam değil... Diğerleri de... Onları oradan çıkarmalıyız!"

"Nasıl istersen," dedi Saveli.

Artyom sustu. Elini Lyoha'ya uzattı, yine şişedeki, içine kırık dişlerin karıştığı sıvıyı yudumladı.

"Sen de nasıl istersen," dedi sonra.

"Ne yapmayı düşünüyorsun?"

Başı çatlıyordu. Artyom omuzlarını kaldırdı.

"Burada kalacağım. Kuleleri yıkmayı deneyeceğim."

"Yıkmak mı, nasıl?"

"Bilmiyorum. Belki buralarda el bombası vardır."

"El bombası istiyormuş. Tabii. İstersen gümüş tepside verelim sana el bombasını. Pekâlâ, mademki söylediklerimin faydası yok. Gebermek istiyorsan sana eşlik etmeyeceğim."

Artyom kafasını salladı.

"Alo, arka taraflar!" Saveli, Lyoha'ya seslendi. "Sen kiminle kalıyorsun?"

"Şimdilik buradayım," dedi baş havari kırmızı dudaklarıyla. "Ben o kadar hızlı değilim."

"Nasıl isterseniz. Bu pisliğin içine kendiniz girdiniz," dedi Saveli. "En azından omzuna bir bakayım."

"Ama senin acelen var."

"Bende gazlı bez ve ispirto, sende ise boş bir kafa var." Saveli içini çekti. "Yerinde olsaydım hiç düşünmezdim. Bir de

Analgin[31] içersin. Tarihi geçmiş, ama doktorların dediği gibi, önemli olan inanmaktır. Benden sana veda hediyesi olsun."

Kurşun Lyoha'nın omzunu delip geçmişti. Saveli yaraya ispirto döktü ve gazlı bezle sardı. Bu yeterli olacaktı. Kalan ispirtoyu ağzını çalkalaması için tekrar Lyoha'ya verdi. Analgine de inandılar.

"Seni ilgilendirmeyen bir işe burnunu sokuyorsun," dedi Ştalker, Artyom'a. "Dünyayı nasıl kurtardığını herkesin göreceğini sanıyorsun. Sen hem aptal hem de yalnız bir kovboysun."

Artyom bu konuda daha fazla konuşmak istemedi.

Saveli kapıları hızla kapattı, direksiyona sarıldı ve arabayı diğer yöne çevirdi. Kapıdan çıktıktan sonra son bir kez frene bastı ve kafasını camdan çıkardı.

"Sizi öldürecekler, aptallar!"

"Eh, ne yapalım," diye karşılık verdi Artyom, yüzüne çarpan gri dumana doğru.

Kapıyı kapattılar. Onlara saldırmaya başladıklarında burada ne kadar dayanabileceklerdi? Üç dakika mı? Beş mi?

"Sen niye kaldın?"

"Pff," dedi Lyoha. "Kim gidecek o kadar yolu. Gel, bu isi çabuzak bitivelim ve eve dönelim. Beğki kaçıp kuğtuluğuz."

"Gidip bir bakayım, onları neyle..."

"Duyuyor musun, Ağtyom... Ağtık kafam almıyoğ: Bu sinyal bozuculağ ne ise yağağ?"

"Kızıllara sor. Belki de dışarıdakilere, metroya kendilerinin hükmettiğini anlatmak içindir? Moskova'da iktidarın kendilerinde olduğunu göstermek için. Belki Hansa'ya darbe indirmeye hazırlanıyor ve dışarıdan yardım alıyorlardır. Ekipmanı gördün mü? Metroda kimde böylesi kalmıştır?"

[31] Ağrı kesici ilaç.

Teatralnaya'daki o arazi aracıyla, dedi kendi kendine, faşistlere ateş ediyorlardı. Kimyasal koruyucu üniforma giyiyorlardı. Bu bir savaş, öyle değil mi?

Evet, durumu Lyoha'ya izah etmişti ama kendisi anlamıyordu. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Kırk bin kişiyi, ya da her ne kadarsalar, öylece yerin altında nasıl tutabiliyorlardı? Hangi amaçla böyle bir şey yapmışlardı?

"Çatıya çık. Orada makineli tüfek vardı. Yolu gözle."

Yine topallayarak telsizcinin yanından geçti.

El bombalarınızı nereye sakladınız?

Silah dolabı boş duruyordu. Alarm verildiğinde hepsini almışlardı. Odaların birinde ranzalar, diğerinde ise yemekhane vardı. Burada hiçbir şey saklanamazdı. Kumanda masasının yanından geçerken göz attı. Tüm ışıklar sönmüştü. Her yer sessizdi, havada tozlar uçuşuyordu.

Bir şey üzücüydü.

Bacaksız ihtiyar, Svyatoslav Konstantinoviç, artık engellenmeyen radyo yayınlarını çok yakında dinlediğinde, özür dileyecek kimseyi bulamayacaksın. Radyonun karşısında seninle beraber oturmak için Moskova'ya sağ salim dönebilsem fena olmazdı. İşte, babacığım. Son konuşmamızda dediğin gibi, ben tabii ki şizofrenim, ben tabii ki takıntılı bir psikopatım ve senin kızını hiç hak etmiyorum. Ama al, Svyatoslav Konstantinoviç, dinle. Dinle, dinle. Yüzünü buruşturma. Efendim? Evet, bu Petersburg. Bu da Paris. Evet, bu İngilizce. Doğru, bu da Vladivostok. Nasıl mı oluyor? Oluyor, çünkü Kızıl Hat kim bilir ne zamandır sinyal bozucular kullanıyor. Evet, sinyal bozu-cu-lar, Svyatoslav Konstantinoviç. Evet, evet. Herhalde, benden farklı olarak, bunun ne anlama geldiğini biliyorsundur? Öyle değil mi? Elbette biliyordun, ama susuyordun. Biz o zamanlar Teşkilat'ı köşeye sıkıştırdıklarını, sığınağın onlar için çok önemli olduğunu ve sığınağın onların eline geçmemesi için çocukların yarısını kaybettiğimizi sanı-

yorduk. Ama belki de bizim sığınak onların umurunda bile değildi. Belki de daha büyük planları vardı. Onlar, asıl önemli şeyin farkına varmayalım diye, bizi bu sığınakla oyalamış, kuşatma ile yıpratmış olamazlar mı, Svyatoslav Konstantinoviç? Ne dersin?

Telsizcinin gaz maskesini çıkarıp kendi tek gözlü maskesinin yerine taktı ve sokağa çıktı. Binanın etrafını dolaştı, kulelerin yanına gitti. Kuleler zemine sağlam yerleştirilmişlerdi, kökleri betonun içindeydi ve her taraftan demir halatlarla toprağa sabitlenmişlerdi. Onları ne testereyle kesmek ne de sallayıp devirmek mümkündü. En yakındaki kulede demir bir merdiven gördü ve ne kadar zamanının kaldığını görmek için yukarıya tırmanmaya başladı.

Kaçırdın, Svyatoslav Konstantinoviç. Sinyal bozucuları, zırhlı araçları, savaş fırsatını kaçırdın. İhtiyarlıyorsun, babalık. Bana inanmak zorunda değilsin, çünkü biliyorsun ki ben takıntılıyım, ama en azından yayını dinle ve söyle bana: Teşkilat'ın şimdiki misyonu ne? Domuz pisliği üretmeye devam etmek mi? Yoksa insanları yeniden yukarıya çıkarmak mı? İnsanların ucube olarak kalması için bizim çocukları ölüme terk etmek mi? Ya da radyasyonun daha az olduğu bir yere ulaşmalarını sağlamak mı? Yaşayabilecekleri bir yere ulaşmalarını sağlamak? Tüm bunlar bana gerekiyor mu? Gerekmiyor! Artık Musa'yı oynamayacağım, Svyatoslav Konstantinoviç, gerçekten de artık umurumda değil. Bunları da sadece güzel bir final yapmak istediğim için söyledim. Artık Musa olamam. Üç hafta içinde bana yol görünüyor. Üç hafta sonra, mayıs ayında yolculuğum başlayacak; turuncu ördeklerin yanına dondurma yemeye gideceğim. Ama sen, sen başarabilirdin. Hâlâ da başarabilirsin. Musa rolünü bir sakatın oynamasına kimse itiraz etmeyecektir.

Ne?!

Peki. Canın cehenneme.

Parçalanmış dizi ne bükülüyor ne de açılıyordu. Gökyüzüne, metrodaki karanlık cehennemden çıktığı gibi tırmanmak zorunda kaldı: Topallayarak, zıplayarak, kendini yavaşça yukarıya çekerek.

Beton duvarın içinde kalan bölge bir sigara paketi gibi görünmeye başlayıncaya kadar tırmandı. Rüzgâr burada oldukça şiddetliydi, Artyom'u savurmak istiyordu ve direkler, çelik halatlara rağmen sallanıyordu. Kukla büyüklüğündeki Lyoha'yı gördü, oyuncak kepçeyi gördü, ağaçların arasından cesetlerle dolu kum havuzunu, oyuncak yel değirmenlerini gördü.

Batıya, şehre doğru giden yolu çok katlı binalar kapatmıştı. Ama doğuya giden yol ufkun sonuna kadar açıktı. Saveli'nin izi bile kalmamıştı. Eve gitmek için çok acele ediyordu. Ama orada başka bir şeyler vardı. Çok uzaklarda, bazı böcekler yolda zar zor görülecek bir şekilde hareket ediyordu. Ne yazık ki Ştalker, Vintorez'ini de alıp götürmüştü. İnsan mıydı onlar?

İnerken düşünüyordu: Daha önce neredeydiniz, insanlar? Neden hiçbir zaman bize ulaşmadınız?

Diyelim ki durum gerçekten şöyleydi: Kızıllar, metrodaki insanların diğer şehirlerle iletişim kurmaması için bu kuleleri dikmişlerdi. Böylece hiçbir frekanstan sinyal alınamamıştı, tamam. Ama hâlâ insanların yaşadığı yerler varsa neden kimse Moskova'ya ulaşmaya çalışmamıştı? Artyom'un bildiği kadarıyla metroda başka yerlerden gelen kimse yoktu. Bu nasıl açıklanabilirdi?

Bizim sizden haberimiz olmadı. Kulaklarımızı tıkadılar, gözlerimizi bağladılar, bizi yerin altına soktular. Ve bize dediler ki: *Doğduğunuz yere faydanız olsun*. Peki, siz neden bizi umursamadınız?

Sağlam bacağıyla tozlu zemine atladı, topallayarak kapı-

nın yanındaki nizamiyeye gitti. Bir yerlerde el bombası olması lazımdı.

"Ne oldu?" Lyoha ona seslendi.

"Yolda birileri var! Dışarıdaki bölgeden geliyorlar! Gözünü oradan ayırma!"

Bunlar başka şehirlerden gelen insanlar mıydı acaba... Yoksa keşif grubu ileri karakola geri mi dönüyordu? Yakında belli olacaktı. Çok yakında.

Neredeyse nizamiyeye yaklaşmıştı ki aniden kafasında şimşek çakarcasına bir şey hatırladı.

Kepçe!

Böyle bir makine bu direkleri devirmek için yeterince güçlüydü. Kepçeyle... Ya da çekiciyle. Tabii eğer çalışıyorlarsa...

Nöbet kulübesinin yanından köşeyi döndü. İş makinelerinin ezdiği otların üzerinden canavarın yanına zıpladı. Turuncu boyası dökülmüş, cam kabini çatlamıştı, kapısı da kapanmıyordu. Kepçe, sarhoş birinin yüzüstü yatakta uzanması gibi yorgun bir şekilde toprağa uzanmıştı.

Bu şey çalışıyor mu acaba?

Tekerleklerden birine tırmandı ve kabine geçti. Araç neye benziyordu?

Hiçbir şeye. Direksiyonu yoktu, onun yerine kollar vardı: Birinin tepesinde, camın içinde kalmış sinek görünümünde bir tokmak, diğerindeyse demir bir kurukafa vardı. Tabii bir de aşağıda pedallar, yanında da düğmeler vardı. Kontak anahtarının üstüne bir şey yapıştırılmıştı, ama kablolar dışarıya sarkmıştı. Birbirine bağlı değillerdi. Acaba denemeli miydi? Kırmızıyı kırmızıyla, maviyi maviyle bağlayabilirdi.

Bu eski püskü şey kullanılıyor muydu? Hadi bakalım...

Açık uçları birleştirdi: Bir şeyler hareketlendi, demir dev sarsıldı, titredi. Siyah bir duman çıktı. Artyom tereddütle ayağını pedallardan birine koydu. Yerinden oynatmak istedi ama

kepçeyi yeniden canlandırabilirmiş gibi görünen kasılma durdu ve araç sustu. Sakinleşti. Kepçe gebermişti.

Artyom bir şeyi yanlış mı yapmıştı? Gaz maskesinin altında sıcak basıyordu: Bu benim suçum değil!

Kırık, çatlak panellere baktı: Yakıt göstergesi susuzluktan sıfıra dayanmıştı.

Pekâlâ.

Yine yel değirmenlerinin sesini duydu. Kulaklarına, kulaklarına, sinirlerine dokunuyordu.

Gaz maskesinin camları tamamen buğulanmıştı: Zaman akıyordu ama hâlâ bir çözüm bulamamıştı, boşu boşuna geride kalmış ve havariye de kendisiyle kalması için yok yere izin vermişti. Kepçenin etrafını dolaştı, mazotun doldurulacağı yeri buldu. Oraya seslendi: Hey!

Aşağılık.

Bekçi kulübesine doğru yaralı bacağını sürükleyerek gitti: Belki orada bir şeyler vardır? Belki bir roketatar?

Tabii ki hiçbir şey yoktu. Yalnızca iki ölü adam vardı: Biri kapının önünden sokağa sürünüyor, diğeriyse odada, tavana bakarak uzanıyordu. Ne birinde, ne de diğerinde patlayıcı vardı, niye olsundu ki zaten. Saveli haklıydı.

Artyom bu kulelere hiçbir şey yapamazdı.

Kuleler şimdiye dek ayakta durmuşlardı, şu anda da duruyorlardı ve hep duracaklardı. Zırhlı araçlar geri dönecek, birtakım rütbesiz insanlar bu iki kaybolmuş budalayı öldürecek ve onları köpeklerin önüne atacaktı. Ardından sigortaları değiştirecek, kopuk kabloları ve dünyanın öbür ucuna ulaşmayı sağlayan antenleri onaracak, herhangi bir çığlığı koro halinde fısıldayarak bastıracaklardı.

Ve yer altındaki yaşama ve yeryüzünün boş olmasına alışmış insanların bu alışkanlıklarından vazgeçmeleri de gerekmeyecekti. Hatta hiçbir şey duymaya fırsat bulamayacaklardı. Göz açıp kapayıncaya kadar radyoda yine o çok sevilen tü-

berküloz programı yayınlanmaya başlayacaktı. Dünyanın geri kalanı bir an için ortaya çıkmış ve tekrar kaybolmuştu. Herkes yine normaldi, Artyom ise aklını oynatmış olandı.

"Nasıl oldu?" Lyoha çatıdan bağırdı.

"Olmadı. Hâlâ olmadı," diye yanıtladı Artyom.

Hâlâ.

Gitmek için hâlâ geç değildi. Bu lanet yerden ayrılıp, yanlarından geçen Ural kamyonlardan saklanmak için paslanmış arabalardan birinin içine girmek ve kuruyup gitmiş yolcu taklidi yapmak, kenardan kenardan Moskova'ya kadar sürünmek, orada ise bir şekilde... Daha üç hafta var. Veya iki.

Telsiz istasyonuna geri döndü. Yine kumandanın yanından geçti, yine odaları dolaştı, kapıları çarptı, dolapları ve sandalyeleri tekmeledi. Neresi?! Bir şeyler bulabileceği yer neresiydi?! Seni nasıl mahvedebilirim pislik?! Seni nasıl yok edebilirim?! Dilsiz telsizci ayak altında duruyordu, Artyom onu öfkeyle kenara sürükledi, telsizci inatla arkasında izler bıraktı.

Tekrar sokağa çıktı. Bakmadığı yer kalmış mıydı? Merkezin arka tarafını dolaştı, çalılıkları karıştırdı, otları taradı. Sonra geriye, elektriksiz kalan bekçi kulübesine döndü. Merhaba, merhaba. Baygın haldeki televizyon gri camı gösteriyor, camın içindeki her şey aynı görünüyordu, sadece daha çarpık ve aptalcaydı. Elektrik olsaydı, en azından çevreyi gözleyebilirdi. Elektrik olsaydı...

Topallayarak trafo kulübesine gitti.

Kapıyı ardına kadar açtı, rüzgârdan çarpmaması için önüne destek koydu. Biraz öfkeliydim, affedersin. Düzeltebilir miyiz sence? Elektrik olsaydı... Görünen o ki, şu an yapabileceğim tek şey bu olurdu...

Tüm frekanslarda...

Bütün frekanslarda fısıldıyorsunuz, öyle değil mi? Nasıl çalışıyorsunuz?

Hem kısa, hem orta, hatta uzun, tüm frekanslarda, kelime, müzik ve işaret sinyalleri yerine sizin cızırtılarınız duyuluyor. Eğer sizi yok edemeyeceksem belki de size konuşmayı öğretebilirim.

Kalın lastik içindeki parmakları beceriksiz bir şekilde hareket ediyor, gölgesi bir yabancıya aitmiş gibi ışığı engelliyor, gaz maskesinin terli camından su damlıyordu. Burada neyi kırmıştı? Kopmuş kabloları birleştirmeye, sigortaları yerine oturtmaya ve yeniden çalışmaları için onları ikna etmeye çalıştı.

Hiçbir şey olmadı. Elektrik yoktu. Yel değirmenleri uğuldamaya devam ediyordu ama elektrik yoktu.

"Lyoha! Lyoha!" Bahçeye fırladı. "Sen elektrikten anlıyor musun?"

"Niye ki?"

"Bir saniye aşağıya gel, bir bak!"

Lyoha, ancak iki dakika sonra gelebildi.

"Bunlağı sen mi yaptın? Bağbar."

"Anlıyor musun?"

"Eh, işte. Eğektğikçi olmak istiyoğdum. Para getiğen iştir. Ama buna kim müsaade edeğdi. Bu işin de kendi mafyası vağ."

Artyom dışarı çıktı ve yüzünü giriş kapısının iki kanadının arasından uzatarak dışarıya baktı. Yolda kimse yoktu: Böcekler henüz buraya varamamış mıydı? Dönemeci geçmişler miydi?

Havari hâlâ panoyla uğraşıyordu. Sigortaların yerini değiştiriyor, kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Tavandan sönmüş bir ampul sallanıyordu, içinde elektrik yoktu.

"Neyse, bırak, duyuyor musun? Unut gitsin. Bu senin işin değil. Eve gidelim."

O sırada devasa briketlerden yapılmış gri beton duvara göz gezdirdi ve oradan eve yol olmadığını fark etti. Bu bir

tuzak olduğu için üstünden tırmanmak o kadar kolay olmuştu. İçeriye girmek kolaydı, ama dışarı geri çıkmak mümkün değildi. Bu bir kapandı. İnsan kapandaki yeme kendisini o kadar kaptırıyordu ki sonunda ok yaydan çıkıyor ve belkemiğine saplanıyordu.

"Peki, benim işim ne?" diye sordu Lyoha. "Ömüğ boyu on meğmi kağşılığında bok satmak mı? Çekil, ışığı kapatıyorsun."

"Pis herif," dedi ona Artyom. "Ben seni havari yapıyorum, sense bana kızıyorsun."

"Çok komiksin. En iyisi ben seni kendi havağim yapayım? Annem, parlak biğ geleceğim olduğunu önceden söylemişti."

Lyoha tırnağıyla bir şeye takıldı, bir *tık* sesi duyuldu.

Işık geldi.

Artyom'un kalbi hızla atmaya başladı. Lyoha'yı tutup gücünün yettiği kadar kollarının arasında sıktı.

"Tamam! Kurtarıcı sensin! Ben değil, sen! Git de yolu gözle!"

Topallayarak telsiz istasyonuna döndü: Ara bölgede ışık vardı! Kumanda odasına daldı ve sandalyeye oturdu. Hadi bana dilinizden anlamayı öğretin! Düğmelerin üstündeki nedir? Derin bir nefes aldı, gözlerini kırpıştırdı, yukarıdan aşağıya, sağdan sola sistematik olarak yazılara baktı. Üzerinde "par.jen" yazan bir buton buldu. "Parazit jeneratörü," diye deşifre etti ve butonu aşağıya indirdi. Diğerleri: "KD", "UD", el yapımı kumandaya rastgele dağıtılmış çeşitli frekanslar. Kulaklığı taktı, frekansları denedi: Cızırtıdan temizlenmişler midir?

Tüm dalgaları gerçekten temizlemiş miydi? En azından öyle görünüyordu.

Şimdi ne olacaktı?

Pencerenin ötesindeki direkler demirden bir orman gibi

yükseliyordu: Her bir direk, frekans bantlarının etrafını sarıp sinyallerdeki yaşam belirtilerini emen kablolarla kaplıydı. Bu yüzden bu kadar çoklardı: En uzaktakiler dâhil tüm sesleri susturmak için.

Artyom kendi sesiyle onların yerine geçebilir miydi?

Parmakları ve gözleriyle klavyeyi tekrar taradı. Kısa dalga, orta dalga ve uzun dalgada yayını başlatmak...

Artyom, kulaklıktaki mikrofona dokundu. Ağzına yaklaştırdı: Şimdi beni iyi dinle. Kablonun girdiği yeri parmaklarıyla takip etti ve kumandada ışıklı butonu buldu. Üzerine bastı ve kendi kulağına öksürdü.

Tüm evrenin kulağına öksürdü.

Sustu. Gaz maskesini çıkardı: Şimdi hepsinin Artyom'u net olarak duyması gerekiyordu. Ağzından çıkan her kelimeyi. Çatlamış dudaklarını yaladı.

"Burası Moskova. Beni duyuyor musunuz? Petersburg? Vladivostok? Voronej? Novosibirsk? Beni duyuyor musunuz? Burası Moskova! Biz hayattayız! Daha önce bizi duyup duymadığınızı bilmiyorum... Biz sizi hiç duymadık. Bir tek bizim hayatta kaldığımızı sanıyorduk. Başka hiç kimsenin olmadığını düşünüyorduk. Hiç kimsenin ve hiçbir şeyin, anlıyor musunuz? Ama nasıl anlayacaksınız ki... Bu süre içinde siz hep birbirinizle konuşuyordunuz... Bizse burada... Tanrım, şükürler olsun, yaşıyorsunuz! Varsınız... Oradasınız... Şarkılar söylüyorsunuz. Nasılsınız? Biz... Tüm bu yıllar boyunca... Yerin altındaydık. Burnumuzu bile dışarıya çıkarmaya korkuyorduk. Gideceğimiz hiçbir yerin olmadığını düşünüyorduk, anlıyor musunuz? Bağlantı yoktu. Sinyal yoktu. Birileri buraya sinyal bozucular yerleştirmiş... Moskova'ya. Balaşiha'ya. Bu şekilde sizi bizden saklamışlar. Biz sağır ve kör gibiydik. Tam yirmi yıl boyunca... Ben zaten yirmi altı yaşındayım. Yirmi yıldan daha uzun bir süre boyunca yerin altında yaşadım! İsmim Artyom. Bodrumda, metroda oturuyordum. Bizi

hiç aradınız mı? Ben sizi durmadan aradım... Biz sizi aradık. Tüm dünyanın yandığını düşünüyorduk... Buradan çıkıp gideceğimiz bir yer olmadığını sanıyorduk... Ama yine de aramaya devam ettik, ümit ettik. Sizde durum nasıl? Sizler dans ediyorsunuz... Yanınıza gelmeyi öyle çok istiyorum ki. Orada herhalde gaz maskesi olmadan nefes alınabiliyordur? Orada hava nasıl? Sizinle ilgili hiçbir şey bilmiyoruz. Yirmi yıl boyunca yalnız kaldık. Neden olduğunu bile bilmiyorum. Niye, anlamıyorum. Neden buradayız... Karanlıkta? Betonun içinde? Ama bunu bize yapanları bulacağız. Bu lanet olası sinyal bozucuları kıracağız. Yine birlikte olacağız. Burası Moskova. Sizinle, tüm dünya ile birlikte olacağız. Biz hayattayız, anlıyor musunuz? Siz de hayattasınız, biz de hayattayız! Belki burada yakınlarınız da vardır. Biz kırk bin kişi olarak kurtulduk. Ya siz? Yine ülke olacağız. Eskisi gibi yerin üstünde yaşayacağız. İnsan gibi. Ben... Size söyleyecek çok sözüm var... Ne söyleyeceğimi yüz kez düşünmüştüm. Şimdiyse hepsini unuttum. Keşke beni duyabilseniz. Konuşabildiğim kadar konuşacağım. Sonra, herhalde, sesimi kesecekler. Sinyal bozucuları buraya yerleştirenler. Bizi sizden ayıranlar. Geri dönecekler. Burada mümkün olduğu kadar dayanmaya çalışacağız... Ama biz sadece iki kişiyiz... Onlar ise... Kızıllar... Önemli olan, size öyle geldiğini düşünmemeniz. Veya bunun bir şaka olduğunu düşünmeyin. Bu bir şaka değil. Ben gerçeğim. İsmim Artyom. Öldürüldüğümde, Moskova'daki diğer insanlar bunu duymuş olacak ve metrodakileri dışarıya çıkaracak. Orada mısın, Moskova? Hansa? Polis? Henüz unutmayan herkes... Başka kim dinliyor? Sadece ben değilim üstelik. Bizi kandırdılar. Hepimizi aldattılar. Barınaklarımızdan çok daha önce çıkmış olabilirdik. İstediğimiz yere gidebilirdik! Örneğin Paris'e... Paris'e bile gidebilirdik. Veya Yekaterinburg'a. Kızıllar her şeyi bizden sakladılar. Ne için? Umutlanmamamız için mi? Ne için olduğunu bilmiyorum. Anlayamıyorum.

Biz... Artık yaşayabiliriz. Hepimiz yukarıya çıkıp yaşayabiliriz. Eskisi gibi. İnsan gibi. İnsanların hak ettiği şekilde. Yaşamak diyorum, duyuyor musunuz? İşte: Ben aklımı kaybetmedim. Onlar varlar; tüm Rusya, Avrupa, Amerika! Hepsi hayatta! Kendiniz dinleyin! Onlar varlar ve artık biz de varız!"

Yayını kapattı, diğer şehirlerle konuşmaya bıraktı, susmuş kulaklığını çıkardı. Belki de onu kimse dinlememişti? Ya da belki sadece birilerinin kulağına fısıldamıştı? Bunu bilmiyordu.

Bu kadar bağırdığı yeterdi.

Artık başkalarını dinlesinler. Yeryüzünü dinlesinler.

* * *

"Artyom! Birileri geldi! Artyom!"

Artyom tüfeğini aldı, gaz maskesini taktı, ara bölgeden topallayarak çıktı, namlusunu rüzgârda dönerek uçuşan toza doğrulttu.

Kapının önündeki parmaklığın arkasında üç kişi duruyordu.

Ellerini kaldırmışlardı. Belli ki kavga etmek istemiyorlardı. El yapımı gibi görünen gaz maskeleri çıkarılmış, göğüslerinin üstünde sallanıyordu. Yine el yapımı olan kimyasal koruyucu elbiseleri de çuval gibi sarkmıyor, eski kaliteli ordu üniformaları gibi vücutlarına tam oturuyordu. İki genç erkek, kardeş gibi birbirine benziyordu. Üçüncüsüyse uzun gri saçlarını ensesinde toplamış, iri yarı, beyaz sakallı bir adamdı.

Gençler birbirine bakıyor ve gülümsüyordu.

"Hâlâ insanlar var baba! Duydum diyordum sana!" diyordu gençlerden biri ve memnun bir biçimde yaşça büyük adama bakıyordu.

"İyi günler," dedi yaşlı olan sakin ve emin bir şekilde.

Artyom tüfeği indirmiyordu.

Adamlara bakıyordu. Gençler pembe yanaklıydı, saçları

kısa kesilmişti, kendi yaptıkları kısa namlulu tüfeklerini asfaltın üzerine bırakmışlardı, elleri boştu. Artyom onların hepsini, parmaklığın arkasından bir atışla öldürebilirdi.

Ama sanki gelenler böyle bir şey yapmasını ummuyordu.

Gençler hem birbirlerine hem de Artyom'a gülümsüyordu. Aptal gibi. Sanki bu dünyadan değillerdi. Babaları sakin ve korkusuzca Artyom'un yüzüne bakıyordu. Yaşına rağmen ışıldayan mavi gözleri vardı. Sol kulağında gümüş bir halka küpe sallanıyordu.

"Kimsiniz?" diye homurdandı Artyom maskesinin hortumundan.

"Burası Moskova'mı?" diye sordu beyaz sakallı. "Biz Moskova'ya gidiyoruz."

"Burası Balaşiha. Bizden ne istiyorsunuz?"

"Hiçbir şey." Adam ciddi bir şekilde yanıtladı. "Oğullarım, Moskova'da birilerinin hayatta kaldığını kafalarına koymuş. Güya orada birileri yardım çağırıyormuş. Bu yüzden toplandık ve geldik."

"Nereden? Siz neredensiniz?"

"Murom'dan."

"Murom mu?"

"Böyle bir şehir var. Vladimir ile Nijniy Novgorod arasında."

"Buradan kaç kilometre uzakta?"

"Üç yüz kilometre. Aşağı yukarı."

"Üç yüz kilometre yol mu geldiniz? Hem de yaya olarak? Kimsiniz siz?"

"Benim adım Arseni," dedi beyaz sakallı. "Bu İgor, bu da Mihail. Oğullarım. İgor, şuradaki, beni Moskova'dan radyo sinyali aldığına inandırmaya çalışıyor. Bizde herkes Moskova'nın tamamen yandığına inanıyor. Sonuçta kardeşini ikna etti. Ve ikisi birlikte beni ikna etti."

"Neden?"

"Nasıl desem... Radyo ile yardım istemişler. Biri, hayatta kalan başka insanların olduğu bir yerleri arıyordu. Başı dertte olan insanlara yardım etmemek... Hıristiyanlığa yakışmaz. Ama görüyorum ki siz bizsiz de her şeyle baş edebiliyorsunuz. Çayınız var mı? Uzun yoldan geliyoruz."

"Olduğunuz yerde kalın!"

"Affedersiniz." Arseni gülümsedi. "Burası kapalı bir tesis mi?"

"Burası..." Artyom hızla Lyoha'ya baktı; Lyoha, her şey kontrol altında anlamında elini kaldırdı. "Burası bir tesis. Yolda hiç araba gördünüz mü?"

"Karşımıza bir steyşın çıktı. Otostop çektik, ama yanımızdan son sürat geçip gitti."

"Otostop mu çektiniz?"

"Yani işte elimizi kaldırdık. Durması için. Yolu sormak istemiştik."

"Durması için mi?" Artyom kısa bir kahkaha attı.

"Burada öyle adet yok mu? Birini bir yere bırakmak gibi?"

Artyom sustu ve yel değirmenlerinin gıcırtısını dinledi: Bu bir tuzak olabilir miydi?

"Siz üç yüz kilometre yolu buraya hiç tanımadığınız birilerini kurtarmak için mi geldiniz? Buna inanmamı mı bekliyorsunuz?"

"Peki. Çay olmasa da olur. Biz yolumuza devam edelim." Arseni kararını vermiş gibi görünüyordu.

"Hayır, hayır, baba! Ne yapıyorsun? Nereye?"

"İgor." Arseni oğlunu tersledi. "Sorun çıkarma."

"Hiç değilse, Moskova'da ne olduğunu sor? Orada gerçekten hayatta kalan var mı? Veya... Biliyor musunuz, ben telsizle uğraşıyorum... Gerçekten birkaç kez bir şeyler duydum. Şöyle şeyler: Burası Moskova. Petersburg ya da Rostov, cevap verin. Bu neydi?"

"Bu neydi," diye tekrarladı Artyom.

Onlara bir göz attı. Tuhaf kıyafetlerine, boş ellerine, sallanan gaz maskelerine baktı, cam gözlük yerine sadece cam vardı. O camda kendi yansımasını gördü. Parmaklığın arkasından. Lastik bir surat, yuvarlak buğulu gözler. Sarhoş, yaralı ve Analgin almış biriyle birlikte.

Nedense Karaderilileri, Ostankino Kulesi'ndeki o günü hatırladı. Neden bunları hatırlamıştı ki şimdi?

İnanmalı mıydı, yoksa inanmamalı mıydı?

"Durun."

Bekçi kulübesine girdi, düşünceli ve yavaş bir şekilde, kapıları açan düğmeye bastı. Kapının nasıl gıcırdadığını duydu.

Üç kişiydiler.

Aynı yerde duruyor, ellerini de indirmiyorlardı. Silahları yerdeydi.

"İçeri gelin."

Tekrar kendi aralarında bakıştılar.

"Gelin. Silahlarınızı yanınıza alabilirsiniz. Ben size... Moskova'yı anlatacağım. Ama orada... Cesetler var. Korkmayın."

"İnanmanızı beklemiyorum. Sizin yerinizde olsaydım ben de inanmazdım. Şimdi kendi anlattıklarımı duyarken bile inanmıyorum. Anlayamıyorum. Biliyorum, ama anlayamıyorum."

"Güzelmiş!" İgor'la Mihail ellerini birbirine vurdular. "İşte hayat, işte hareket! Peki, metroyu bize gösterecek misin?! Bizim Murom o kadar berbat halde ki, sizinki daha iyidir!"

Artyom cevap vermedi.

"Ne olacak şimdi?" Arseni küpesini çekti. "Birileri gelip sizi öldürünceye kadar burada mı bekleyeceksiniz?"

"Buna mecburum. Kalabileceğim kadar kalmaya çalışacağım. Neyse... İşte size Moskova'yı anlattım. Belki de bura-

daki nöbetçiler, onlara saldırdığımız sırada sinyal iletmeye fırsat bulamamışlardır. Ama son gönderdiğim mesajı şimdi oradaki herkes duymuştur. Yakında burada olurlar. Evinize dönün. Bu sizin işiniz değil. Sonra... Bir şekilde geri gelirsiniz. Eğer isterseniz. Burada her şey bittikten sonra. Cadde üzerinden gitmeyin."

Arseni hareket etmiyordu. İgor'la kardeşi de sert sandalyelerde rahatsız şekilde oturuyorlardı. Babalarının Artyom'la sigara içmesini kıskançlıkla izliyor, ama kendileri için tütün istemeye cesaret edemiyorlardı.

"Ben eve dönmek istemiyorum, baba!" diye itiraz etti Mihail ya da İgor tok bir sesle. "Burada kalalım. Kalırsak ona yardım edebilirim."

"Bir anlamı yok," dedi Artyom. "Buraya kaç kişi gelir? Belki yirmi kişi, belki de daha fazla. Ve hazırlıklı gelirler. Beş kişiyle onlara direnemeyiz. Bir de... Kızıl Hat. Orada binlerce insan yaşıyor. Bir orduları da var. Gerçek bir ordu."

"Kalacak mıyız, baba?"

"Hayır, gidin. Eve dönün ve oradakilere de anlatın... Murom'dakilere. Gerçekten gaz maskesi olmadan nefes alabiliyor musunuz orada?"

"Evet."

"Ya sebze... Yetişiyor mu? Normal mi?"

"Yağmurdan korumak için üstlerini kapatıyoruz. Yağmur tehlikeli. Suyu arıtıyoruz. Bu şekilde yetişiyorlar. Domatesler. Salatalıklar."

"Domates mi, bu harika."

"Komünistler ve faşistler hakkında bir şeyler duymak çok tuhaf. Geçmiş asırdan bahseder gibi."

Artyom omuzlarını silkti. Şimdi düşünüyordu: Daha kapıdalarken, parmaklığın arkasından bu üç insanın ileri karakol istihbaratçısı olmadığını nasıl tahmin edememişti? Onlar met-

rodaki insanlara hiçbir şekilde benzemiyorlardı. Sanki Mars'tan gelmişlerdi.

"Peki, siz orada... Neye inanıyorsunuz?"

"Biz şehrin içinde değil, bir manastırda yaşıyoruz. Eski, güzel bir manastır, nehir kenarında. Kutsal Üçlü Manastırı. Orası gerçek bir kale. Açık mavi kubbeleri olan, beyaz taşlardan yapılmış bir kale. Harika bir yer. Orada Tanrı'ya inanmamak mümkün değil."

"Ama genel olarak kendimize inanıyoruz." İgor -ya da Mihail- neşeyle bağırdı.

"Şanslısınız." Artyom yüzünü eğerek gülümsedi. "Bizde ne manastır var ne de kendimiz varız. Hiçbir şey kalmadı."

Arseni, sigarasını eski bir balık kavanozunun içinde söndürdü ve oturduğu yerden kalktı.

"Konuşmaya devam etmen lazım. Tüm bunları insanlara senin anlatman gerekiyor, sense bizimle zaman kaybediyorsun. Git hadi."

"Sizi geçireyim."

"Gerek yok. Sen... Gidip konuşmaya devam et. Biz de senin daha çok konuşabilmen için önlem alacağız."

* * *

"Geliyorlar! Onları yukarıdan görebiliyorum! Geliyorlar işte! Onlardan mı bahsediyordun?"

Rüzgâr yorulmuş ve gıcırdama durmuştu. Dışarısı sessizdi, aynı Sadovoye'de olduğu gibi. Sessizliğin içinde, henüz çok uzakta olan ve o yükseklikten hiç de korkunç gelmeyen motor sesleri duyuldu.

"Kaç kişiler?" Artyom yanıt beklemeden yukarı tırmandı.

Araçlar -bir, iki, üç araç- iki tane yüksek binanın arasından bir görünüp bir kayboluyorlardı. Üç Ural kamyonunu kesin olarak görebilmişti, belki daha fazlalardı. Hayır, iki tane daha vardı! Beş. Beş tane birbirinin aynısı olan kamyon. Buraya Moskova'dan geliyorlardı. Kirli evler onları gizliyor, ses-

lerini kesiyordu. Herhalde on dakikalık yolları vardı.

Bu kamyonlarda kaç kişi vardı? Elli kişi rahatlıkla sığardı. Kamyonların üstüne makineli tüfekler yerleştirilmişti. Muhtemelen keskin nişancıları da vardı. Hepsi aynı anda istasyona saldırdığında Artyom'un birliği göz açıp kapayıncaya kadar yok olacaktı. Hepsini öldürecekler ve köpeklere atacaklardı.

On dakika. Aşağı inmesi gerekiyordu. Son kez yayın yapması lazımdı. Her şeyi söylemeyi başarabilmeliydi. Arseni ile oğulları ve Lyoha ona biraz zaman kazandıracaklardı, onlar iyi insanlardı. Ama şimdi gevezeliğin sırası değildi.

Onu kimse dinliyor muydu acaba? Moskova bir kez bile cevap vermemişti. Gerçi dinlemek için aynı zamanda geri sinyal gönderebilen bir telsize gerek yoktu. Bir alıcı olması yeterliydi. Bırak sussunlar, yeter ki dinlesinler.

O sırada sanki uzaktan bir ses daha geldi.

Artyom kulak kabarttı. Gözlerini kıstı.

Doğudan, hiçliğin içinden, Rusya'dan ileri karakola doğru, arkasında toz bulutu bırakarak bir nokta ilerliyordu. Telsiz istasyonuna kamyonlardan daha uzaktaydı, ama daha çabuk yaklaşıyordu. Kimdi bu?!

Aşağıya sürünerek inmenin değil, atlamanın zamanı gelmişti, ama Artyom gördüğü noktaya takılıp kalmıştı ve büyümesini bekliyordu. Bu şey... Gri renkli miydi? Gümüş! Nokta değil, makineli tüfek mermisi gibi bir şekli vardı. Bu bir steyşın araçtı!

Saveli?

Bacakları merdivenin ince demir basamakları üzerinde aceleyle kayıyordu, ama Analgin ile ispirtonun etkisi geçmişti ve hareket etmesi zorlaşmıştı. Bu ona zaman kaybettiriyordu. İgor'la Mihail'e bir şeyler izah etmek istedi, ama sonra kendisi yaparsa daha çabuk olacağını fark etti. Gençler bahçede bekliyor; gergin ve korkmuş halde oldukları yerde kıpırdanıyorlardı.

"Siz ikiniz yukarı kata! Camdan ateş edeceksiniz!" diye kardeşlere emretti. "Lyoha! Yolu gözetle!"

Kapıları açtı ve telsiz odasına dönmek yerine yola koştu. Beş kişiydiler ve Artyom yayınla meşgul olacaktı. Eğer Saveli zamanında yetişirse, tek başına iki kişinin yerini tutardı. Ama acaba onların yanına mı dönüyordu? Bir şey mi unutmuştu?

Kulakları çınladı.

Kamyonlar, iskambil kâğıdı destesi gibi bir yere toplanmıştı. Işıklarını yakmışlardı ve artık saklanmıyorlardı.

Karşıda, sanki hızla onlara çarpacakmış gibi önlerinde duran bir steyşın konuşlanmıştı.

Artyom Saveli'ye el salladı: Hadi, bekliyoruz! Ardından barınağa geri döndü.

Frenlerin sesi yolu inlettiğinde kamyonların kükremesi daha duyulur olmuştu: Steyşın onlardan önce dönemeci aşıp geldi ve kapanmakta olan kapılara yetişti.

Gelen gerçekten de Saveli'ydi.

Saveli!

"Ben... Tatili ertelemeye karar verdim," dedi makineli tüfeği bagajdan çıkarırken. "Önce işlerimizi tamamlayalım, ondan sonra giderim."

Artyom ona sarılmak, kırışmış yüzünden öpmek istedi.

Ama bunun yerine, "Aptalca bir kahramanlık yapıyorsun," dedi.

"Kamyonlardan kendimize mazot da alırız!" Ştalker göz kırptı.

"Mazot." Artyom tekrarladı. "Senin araban dizeldi değil mi?"

"Evet."

"Bana bidonu ver!"

"Ne?"

"Bidonu ver! Mazot lazım bana, hadi!"

İçinde bir sıvı bulunan plastik bidonu Saveli'nin elinden

koparırcasına aldı ve topallayarak hareketsizce bekleyen kepçeye doğru giderken bir an geriye dönüp duvara baktı. Nereden tırmanmayı deneyeceklerdi? Artyom'un tırmandığı yerden mi?

Al! Artyom kepçenin kurumuş boğazına bidondaki sıvıyı boşalttı. İç! Susamıştın, değil mi? Burayı temizlememiz gerekiyor. Önce bandajın altındaki yarayı temizleyeceğiz, sonra savaşa gideceğiz. Kepçenin üzerine çıktı.

"Ee, bunu çalıştırınca ne olacak?!"

Saveli aşağıda, kepçenin hemen yanında duruyordu.

"Bu kuleleri devireceğim!" Artyom kabloları dikkatlice birbirine bağlıyor, sanki bir mayınla konuşur gibi sessizce dua ediyordu.

Kamyonlar artık çok yakında, dönemeçte kükrüyordu. Sonra sustular. Çıkarma mı yapıyorlardı?

Pedala bastı.

Hadi! Çalış!

Kepçe çırpındı.

Homurdandı. Silkindi. Kükredi. Kendine geldi. Canlandı. Canlandı!!!

Manivelalar buradaydı. Önde iki, koltuğun yanlarında da iki tane daha vardı. Birine dokundu ve kepçe yukarı kalktı. Diğerine dokununca döndü ve dişlerini duvara geçirdi.

"Diğer iki manivela!" diye bağırdı Saveli. "Önde! Tankta olduğu gibi! İn! İn, aptal! Ver ben yapayım!"

İki sıçrayışta kabine çıktı, çıkması için Artyom'u dışarı çekti ve manivelalara yapıştı.

"Çekil! Ezerim!"

Kolları yana çekti ve elli tonluk kepçe aniden, sanki dans ediyormuş gibi yerinde dönmeye başladı.

"Harika! İş makinelerini özlemiştim!" Saveli kahkahayı bastı. "Nereden başlıyoruz?"

"En uzaktakinden! En arkadaki direkten! Yürü hadi!"

Beton duvarın arkasında, kamyonlardan inen rütbesizler muhtemelen her tarafa dağılmış, belki de tırmanma kancasını hazırlıyorlardı ve keskin nişancılar dallarda pusu kurmuşlardı. Şimdi yetişemezsen sonsuza dek geç kalırsın.

Dizini unutarak telsiz istasyonuna koştu.

Başardı!

Dalların arasından insan gölgeleri gördü. Kapının yanından hızla birileri geçmişti.

"Alıcıda! Orada bir ses var! Biri bağlantı kurmaya çalışıyor!" Mihail-İgor üst kattan seslendi.

"Etrafımızı kuşatıyorlar! Ateş edeyim mi?!" Lyoha çatıdan bağırdı.

Kumanda odasının penceresinin yanından, küllerinden doğmuş ekskavatör ince bir toz bulutunun içinde yavaşça ilerledi ve cesetlerin kanıyla kaplı ellerini darbe indirmek için havaya kaldırdı.

"Duyuyor musunuz? Bu bir çağrıdır! Acil durum!" Kulaklıktan sivrisinek vızıltısı gibi bir ses geldi.

Kimdi bu saatte böyle acele eden?

Neden daha önce hepiniz dilinizi yutmuş gibi susuyordunuz?

Ortam havasız kalmıştı. Artyom pencereyi açtı ve tatlı dumanı solumaya başladı. Şimdi de genizden gelen bir sesin megafondan konuşmasını duyuyordu:

"Emrediyoruz! Derhal! Binayı! Terk edin! Ve! Silahları! Bırakın! Söz veriyoruz! Hiçbirinizi öldürmeyeceğiz! Aksi! Takdirde!"

"Onu! En uzakta olanı!"

Artyom pencereye elini salladı.

Kepçenin paslı kemikleri kükredi ve emredilen yere ilerledi. Gücü yetecek miydi? Yakıt yetecek miydi?

"Artyom!" Masadaki kulaklık gücünü toplayarak ciyakladı. "Beni duyuyor musun, Artyom?"

Kulaklığı yavaşça masadan aldı; ama onu kafasına takmaktan alıkoyan bir şey vardı.

Çatıda bir makineli tüfek ateşledi. Ama çok kısa sürdü. Acaba korkutma amaçlı mıydı? Yoksa saldırıya mı geçmişlerdi?

"Kimsin?!"

"Artyom! Benim! Letyaga! Letyaga, Artyom!"

"Ne?"

"Letyaga, Artyom! Benim! A negatif! Hadi?! Benim!"

"Ne diyorsun? Beni duydun mu?! Duydun mu?! Kızıllar tüm radyo sinyallerini bozmuşlar! Ben aklımı oynatmadım! Bütün dünya hayatta! Ve sadece biz yerin altındayız, biz aptallar! Şimdi bu sinyal bozucuları yıkacağım! Melnik'e söyle... Ona de ki... Ben..."

"Dur Artyom! Beni duyuyor musun? Bekle!"

"Yapamam! Bekleyemem! Kızıllar burada... Etrafımızı sardılar. Her an saldırabilirler. Bizi öldürecekler! Ama önce biz tüm sinyal bozucuları..."

"Hayır! Size bir şey yapmayacaklar! Bak... Anlaşabiliriz! Hiçbir şeye dokunma!"

Makineli tüfek yine harekete geçti, hatta binanın içine de ateş etti: İkinci kattan da ateş ediyorlardı.

"Kiminle? Kızıllarla mı? Ne anlaşması yapacaksınız?"

"Onlar Kızıllar değil! Kızıllar değil, Artyom!"

Dışarıdan şiddetli bir ses geldi. Bir kez daha. Ardından tüm ufku kaplayan demir bir perde iniyormuş gibi büyük bir gürültü koptu. Yorgun çelik, derin bir sesle inledi. Direk, tırpanla biçilmiş gibi yavaş yavaş, heybetli bir biçimde neredeyse tüm alan boyunca devrildi ve yeri titretti.

"Çok geç! Başlıyor! Hepsi yıkılacak!"

"Hayır! Yıkma! Haberimiz vardı! Sinyal bozuculardan haberimiz vardı! Bu senin zannettiğin şey değil... Sana açıkla-

yabilirim! Onları durduracağım! Saldırı olmayacak! Sadece beni bekle, Artyom! Bekle! Her şeyi anlatacağım!"

Yine hışırtı, sonra da bir uğultu duyuldu.

"Kim onlar? Konuş! Neden?!" Artyom kulaklığı çıkardı, kafasını camdan dışarıya uzattı.

Duvardan, çarmıha gerilmiş gibi dikenli tellerde asılı kalmış gri üniformalı bir adam sarkıyordu. Kurtulmak istiyordu, ama gücü tükenmişti. Kepçe kükredi ve diğer kuleyi de yıktı.

"Ateşi kesin! Durdurun! Saldırı! Teşkilat! Melnik!" Letyaga birilerine bağırıyordu. "Artyom! Artyom! Onlar bekleyecek! Sen de bekle! Geliyorum! Duyuyor musun?! Artyom!"

Makineli tüfek sustu. Griler geri mi çekilmişti, yoksa keskin nişancı Lyoha'yı mı bulmuştu?

Bumm! Bir baobab[32] beton köklerini kuru topraktan çıkardı, tepesi de bulutlara veda ederek yavaşça ve isteksizce yana yatmaya başladı.

İkimiz kan kardeşiz, öyle değil mi Letyaga? Eğer biz değilsek kim?

"Dur! Duuur!!!"

Saveli'nin fark etmesi için Artyom beline kadar dışarıya sarktı.

Kepçe duraksadı. Artık yerden koparılmış olan direkse pencerenin yanından ağır ağır yere düştü. Artyom soluduğu siyah dumanı dışarı verdi ve kulaklıktan gelen sese inandı. İnanmak zorundaydı.

"Peki Letyaga, bekliyorum!"

* * *

"Kaç yaşındasınız?" diye sordu Mihail, Artyom'a.

İgor daha kısa ve daha zarifti. Mihail ise kaba ve özensizdi, ayrıca aşırı kilolu olduğu için daha yavaştı. Nihayet, Artyom onları ayırt etmeye başlamıştı.

Afrika ve Asya'nın tropikal bölgelerinde yetişen dev bir ağaç türü.

"Yirmi altı," dedi Artyom. "Mart ayında yirmi altı oldum."

"Yani koç burcu musun?" İgor nedense bunu merak etmişti.

"O işlerden anlamam. Martın otuz biri. Bir gün daha geç olsaydı bir nisanda doğmuş olacaktım. Galiba oturup beklemeliydim."

"Yani koç burcu. İnatçı."

"Yirmi altı mı?" Mihail siyah kaşlarını kaldırdı. "Hiç tahmin etmezdim."

"Kaç yaşında gösteriyorum?"

"Bilmiyorum. Kırk civarı."

"Sağ ol."

"Bu aptalları dinleme." Arseni sakalından bir kıl kopardı. "Onlar için yirmi yaşından büyük olan herkes kırk yaşındadır."

"Peki, sizler kaç yaşındasınız?"

"Ben on yedi."

"Ben on dokuz."

"İlginç," dedi Artyom, biraz düşünerek. "Daha yirmi yaşında değilsiniz, ama ikiniz de yukarıda doğmuşsunuz."

* * *

Kapının önündekileri gördüğünde Artyom şaşırdı mı?

Kesinlikle şaşırdı.

Tverskaya'da onu kurşun yağmuruna tutan ve kovalayan zırhlı arazi aracının ta kendisiydi. Kesinlikle oydu. Ağır kapı açıldı ve Letyaga tozun içine atladı: Maskesiz.

"Yalnızım! Beni içeri al!"

Aracın kapısı kapandı ve araç geri dönüp yel değirmenlerinin olduğu Şosse Entuziastov'a doğru ilerledi.

Artyom kameralara şöyle bir baktı, ardından kapıyı açtı. Letyaga kafasını salladı, yanaklarını şişirdi ve Artyom'a ters ters baktı. Sonra ona sarıldı.

"Berbat görünüyorsun, kardeşim."

"Açık hava insanı bu hale getiriyor."

"Hımm. İyi iş. Başımıza bir sürü dert açtın."

"Ben mi?!"

"İhtiyar seni hendeğe atacak. Telsiz istasyonuna gidelim."

Artyom misafiri içeri aldı. Arseni ve oğulları koridorda bekliyorlardı. Lyoha çatıdan ağaçları gözlüyordu, Saveli ise, keskin nişancıların kendisini bulamaması için kepçenin içinde kıvrılmıştı. Gri üniformalılar ateşkes vadetmiş, ama şartlarını bildirmemişlerdi. Bu endişe vericiydi.

"Bunlar kim?" Letyaga, kuşkulu bir biçimde yeni gelenleri işaret etti.

"İnsanlar. Bunlar insan, kardeşim. Başka şehirden gelen canlı insanlar. Murom'dan. Seninle beni kurtarmaya gelmişler."

"Murom'dan mı?" diye Arseni'ye sordu Letyaga. "Orası kuzeyde bir yer mi?"

"Moskova'dan doğuda," diye yanıtladı Arseni.

"Peki, bizi kimden kurtaracaksın, ihtiyar? Boynuzlu şeytandan mı?"

"Senin gibisini, özellikle kendisinden kurtarmak gerek," dedi Arseni gülümseyerek.

Artyom ölü telsizcinin yanından geçerek telsiz odasına yürüdü.

"Nerede senin şu Melnik?" diye sordu. "Beni kışkırtıyor..."

Artyom sadece bir an için Letyaga'ya arkasını döndü.

O anda çığlıklar koptu.

Sadece bir anlığına arkasına dönmüş ve yeni gelenlerin üçü de yere serilmişti. Letyaga, aralarından geçerek hepsinin kafasına sıkmıştı.

Artyom'la göz göze gelince Steçkin marka silahını yere attı ve ellerini havaya kaldırdı.

Saniyeler içinde üç kişiyi öldürmüştü.

"Sen... Ne yaptın... Neden..."

Otomatik silah kimyasal koruyucu kıyafetine takılınca elleri titredi, ancak Letyaga sabırla Artyom'un namluyu kendisine doğrultmasını bekledi.

"Onlar Murom'dan... gelen insanlardı... Bize gelmişlerdi! Seni domuz!"

"Sakin... Sakin ol, Artyom. Yapma."

"Aşağılık! Sen satılmışsın! Aklın yok mu senin?!"

"Dinle. Sakinleş. Tamam. Her şey yoluna girecek."

"Ne tamam?! Ne?! Onları neden öldürdün?!"

Arseni ve İgor'un yüzündeki gülümseme hâlâ duruyordu. Alınlarında birer delik vardı, ama dudakları gülümsüyordu. Mihail ise ciddiydi. Yer boydan boya kan olmuştu, basmamak mümkün değildi.

"Bunlar casus. Emir aldık, Artyom."

"Ne emri? Kimden? Ve 'biz' kimiz?"

"Emir işte. İfşa etmekle ilgili. Yani ifşa edilmesine engel olmak için. Melnik... O sana daha iyi izah edebilir."

"Dizlerinin üzerine çök! Ellerini kafanın arkasına koy! Onları göreyim! Dizlerinin üstünde ilerle! Kumanda odasına! Buraya! Çabuk! Nerede senin Melnik'in?! Nerede?!"

"Sakin ol... Bak, bir şey yapmıyorum. Bekle... Sadece frekansı ayarlıyorum. Tamam. Heyecanlanma. Seni anlıyorum. Yoldaş albay?"

"Kulaklığı masaya bırak. Kenara çekil. Köşeye çekil."

"Artyom?" Hoparlörler hışırdadı. "Artyom, sen misin?"

"Bu ne?! Bütün bunlar ne demek oluyor?! Söyle, nedir bu?! Üçe kadar sayıyorum, anlaşıldı mı?! Söyle ihtiyar... Neler oluyor burada?! Moskova'nın üzerindeki bu devasa kapak ne için?! Neden dünyayı bizden saklıyorlar?! Neden bana yalan söyledin?! Neden?! Seni ihtiyar, bacaksız... Aşağılık. Neden bunca zaman bana yalan söyledin?!"

"Bu kapak değil, Artyom."

Melnik, Artyom'un tüm laflarını karşı çıkmaksızın yuttu.

"Bu kapak değil! Bu bir kalkan!"

"Kalkan mı?!"

"Kalkan, Artyom. Bu sinyal bozucular dünyayı Moskova'dan saklamıyor, Moskova'yı dünyadan saklıyor!"

"Neden? Ne..."

"Savaş daha bitmedi, Artyom. Hayatta kalanlar sadece bizler değiliz. Düşmanlarımız da hayatta. Amerika. Avrupa. Batı. Hâlâ cephaneleri var. Ve bizi öldürmemelerinin tek yolu, sadece ama sadece, hepimizin geberdiğine ve burada hiçbir şeyin olmadığına inanmaları! Eğer bir şekilde, telsiz bağlantısı veya başka bir yolla ifşa olursak... Eğer bir şekilde öğrenirlerse, ki bunu çok istiyorlar, bizi anında öldürürler. Hepimizi. Duyuyor musun? O sinyal bozuculara dokunma! Sakın onlara dokunma!"

"Savaş biteli neredeyse yüz yıl oldu!"

"Savaş hiçbir zaman bitmedi, Artyom. Hiçbir zaman."

17

HEPSİ DOĞRU

Dikiz aynasından görülenler: Terk edilmiş telsiz istasyonu, ayakta kalan on kule, kepçesini yukarı kaldırmış bir iş makinesi, Şosse Entuziastov ile Obsejdnoje Caddesi'nin kesiştiği kritik dönemeç, dişli zırhları ve tepelerinde makineli tüfekler olan altı tane Ural kamyonu, görevleri belli olmayan bir insan zinciri ve rüzgârın yeniden başlamasıyla tekrar dönmeye başlayan pervaneler dizisi... Her şey geride kalmış ve hepsi aynanın bu tozlu karesine sığabilmişti. Artyom'a çok büyükmüş gibi görünen o kare, küçücük hâle gelmişti. Kareye sadece Arseni ve iki oğlu sığmamıştı.

"Onlar ne olacak?" diye sordu Artyom. "Hiç değilse gömseydik."

"Merak etme, hepsi halledilecek," dedi Letyaga. "İkimizin de arkası toplanacak. Geçti artık. Rahatla."

Köpek çukuru da aynadaki görüntüye sığmıyordu.

Saveli ile Lyoha, arkadaki geniş koltukta yan yana oturuyordu. Artyom, onların da beraberinde gelmesi için anlaşmıştı. Saveli'nin Japon kızı, savaş esiri gibi arazi aracına bağlanmıştı ve tozu dumana katarak arkadan geliyordu. Ştalker onu burada bırakmak istememişti.

"Şüphe uyandıran kişilerdi," diyerek sohbete katıldı Saveli. "Onları daha anayolda görür görmez anlamıştım."

"Murom'dan buraya yürüyerek gelmişlerdi," dedi Artyom. "Orada bir manastırda yaşıyorlardı. Mavili-beyazlı güzel bir manastırda."

"Murom'dan olduklarını ve yürüyerek geldiklerini söylediler," diye onu düzeltti Letyaga. "Belki bir helikopter onları buradan on kilometre ötede indirdi. Onlar da uydurdukları bir hikâyeyi anlattılar. Birileri devamlı buraya girmeye çalışıyor. Bu domuzlardan bazıları da içeri sokulmayı başarıyor."

"Ama sen aradığın sırada telsize beni onlar çağırdılar," diye yüksek sesle düşündü Artyom. "Buna neden inansınlar ki?"

"Bilmiyorum," diye itiraf etti Letyaga. "Ama bana verilen emir kesindi."

"Benim kafama hemen dank etti." Saveli araya girdi. "Alıcıda İngilizce konuşulduğunu duyunca düşündüm ki: Obaa! Bu pindoslar[33] ölmemişler! Biz burada onları tamamen yok ettiğimizi düşünüyoruz, onlarsa hâlâ neşeyle şarkı söylüyorlar. O zaman kendime şunu sordum: Şimdi ne olacak? Hayatımızı cehenneme çevirecekler! Onların tek bir hayali vardı; bizi tamamen yıkmak! Bizi kolonileştirmek! Bu Rothschildler, tüm bu lanet olası enternasyonal dünya. Yemin ederim anında şunu düşündüm: Belki de metroda kafamızı bokun içine sokup çıkaran da onlardır! Sahiden de bunu düşündüm!"

[33] Pindos: Rusya'da Amerikalılar için kullanılan aşağılayıcı bir tabir.

Lyoha dişsiz ağzını şapırdattı; ne demek istiyordu? Evini mi özlemişti?

"Keşke." Direksiyondaki Nigmatullin homurdandı. "Ellerini kirletmezler. Hâlâ yaşadığımızı öğrendikleri anda üzerimize birkaç füze gönderirler, o kadar. Peki biz onları neyle yakalayacağız? Hiçbir şeyimiz kalmadı."

"Yoo, bakın şimdi netleşti. Siz anlatınca kafamda her şey yerine oturdu," dedi Saveli. "Bu sinyal bozucular. Giderken düşünüyordum, kahretsin, nasıl oluyor? Tüm bunlar ne için? Artyom'un orada anlattığı şuydu; Kızıl Hat insanları aldatıyor, yerin altına kapatıyor. Bunların hepsi saçmalık. Bunun anlamı ne olabilirdi? Yolda giderken kendi kendime düşündüm: Artyom, sen iyi bir delikanlısın, ama boş masallar anlatıyorsun. Bunun tam bir saçmalık olduğu içime doğmuştu. Birileri kalkıp da bunu boşu boşuna yapmaz... Ama siz izah ettikten sonra kalbimden geçenlere inandım. Çok geçmeden her şeyi açık ve net kavradım. Bunca yıldır bize dokunmadıklarını, hepimizin mutlu mesut yaşadığını düşünüyordum. Ama ne olduğu şimdi anlaşıldı. Ne dersin, Artyom?"

"Evet."

Yeniden çevre yoluna çıktılar. Yolu sağlı sollu tıkayan hurdaların arasında ilerleyerek ömürlerinin geri kalanını geçirmek üzere Moskova'ya geri dönüyorlardı.

Arazi aracı mükemmeldi: Koltukları deridendi, parmak kalınlığında bir zırhı ve pek çok cihaz donanımı vardı. Motor rahat çalışıyordu. Nigmatullin kendinden emin bir şekilde, film kareleri gibi hızla geçip giden mumyaların arasından ilerliyordu.

"Güzel araba," dedi Artyom. "Bizde böyle arabalar olduğunu bilmiyordum."

"Artık var."

Artyom, Letyaga'ya daha fazla soru sormak yerine ken-

dini tuttu. Başkalarının yanında konuşmak istemiyordu. Ama sonunda dayanamadı.

"Ben bu arabayı daha önce gördüm. Okotni Ryad'da."

"Biliyorum."

"Orada ölüp gideceğimi zannetmiştim."

"Ama ölmedin."

"Neden?"

"Seni tanıdık. Sen bizdensin. Kendi adamımızı nasıl vurabiliriz?"

"Ya tanımasaydınız? Ya gaz maskesi takmış olsaydım?"

"O zaman... Ne diye böyle bir telsizle dolaşıyorsun ki? Frekans bozucular sinyallerin hepsini önleyemiyor. Gelen sinyallerin tümünü engelliyor, ama gidenleri her zaman değil. Elle çalışmak zorunda kalıyoruz."

"Nasıl arıyorsunuz?"

"Bununla arıyoruz." Letyaga cihazlara vurdu. "İçinde sonar var. Dediğiniz gibi güzel bir araç."

Saveli koltuğunda kıpırdanıp duruyordu. Onu rahatsız eden bir şey vardı.

"Bu neden insanlara açıklanmıyor ki? Söylenseydi böyle yanlış anlaşılmalar da olmazdı... Az önce işi berbat etmemiz gibi."

"Panik olmasınlar diye," dedi Letyaga. "Bir de... Kiminin orada, kiminin diğer tarafta akrabası var... Burası Moskova. Her tarafa yayılmaya başlayacaklar. O zaman kesin ifşa oluruz. Hatta Teşkilat'ta bile herkes bilmiyor."

"Herkes bilmiyor." Artyom kafasını salladı.

"Belki benim de akrabalarım vardır," dedi Saveli. "Ama eğer konu buysa! Bu aşağılıklara bir de yağcılık mı yapacağız?"

Direksiyondaki Nigmatullin belli belirsiz onu destekledi.

"İhtiyara sinirlenme." Letyaga ön koltuktan Artyom'a

döndü. "Anlatmamış işte. Ben de bir yıl önce öğrendim. Herhalde sana da bir ara anlatacaktı."

"Herhalde."

"Sen her şeyi doğru yaptın kardeşim," dedi Letyaga. "Bizimle gelmekle doğru yaptın. Her şey güzel olacak."

"Yani tüm Moskova'yı bu şekilde kontrol mü ediyorsunuz?" diye sordu Artyom. "Herkesin yerini mi belirliyorsunuz?"

"Siz, değil Artyom, biz demelisin. Biz, Teşkilat'ız. Biz kontrol ediyoruz, biz belirliyoruz."

"Ama ben her gün yukarıdayım... Kırk altıncı katta... Her gün sinyal gönderdim. Peki ne oldu?"

"Ne mi oldu?"

"Beni duymadınız mı?"

"Duyuyorduk, görüyorduk da."

"Ama ben sizi if-şa et-tim! Bizi! Herkesi!"

Letyaga, Nigmatullin'e baktı. Sonra Artyom'a döndü. Gözleri şaşı bakıyordu.

"Melnik, sana dokunmamamızı söyledi."

"Neden?"

"Sen... Ailedensin sonuçta. Doğru olmazdı."

"Durdur arabayı," dedi Artyom. "Midem bulanıyor."

Nigmatullin arabayı durdurdu ve Artyom'un rahatlamasına imkân verdi. Ufalanmış dişlerle dolu sahte votka, hayatta kalan ve birbiriyle iletişim kuran bütün bir dünya ve göğe uzanmış kubbeleri olan kar beyaz bir kale yolun kenarındaydı artık. Görünen o ki bunlar eve, metroya götürülemezdi.

Şimdi biraz uyuyabilirdi.

"Aşırı radyasyona mı maruz kaldın?" diye kuşkulu bir biçimde sordu Letyaga, uykulu Artyom'a.

"Araba tuttu," dedi Artyom bitkin halde.

* * *

Gözlerini açtığında Moskova'daydılar ve sahil boyunca ilerliyorlardı. Akşam olmak üzereydi.

Sadece bir gün geçmişti. Evet, bazen böyle günler oluyordu.

Artyom, şehri tanıyamadı. Camdan görünen haliyle Moskova, sabahkinin aynısıydı. Ama geçen zaman içerisinde Artyom'un bakış açısı değişmişti.

Artyom tuhaf hissediyordu. Tuhaf ve aptal biri gibi.

Şimdi etraftaki her şey gerçek dışıydı: Terk edilmiş evler sadece birer dekordu, boş saraylar birer süs, arabalardaki ölü insanlarsa birer vitrin mankeniydi. Eskiden kaleydoskopa bakar, orada güzel ve hüzünlü bir serap görürdü. Ama sonra, sanki şeytan onu, bu dürbünü parçalara ayırması için dürtmüştü. Sonunda elinde bir parça boyalı kartondan ve renkli cam parçalarından başka bir şey kalmamıştı. Şimdi elinde kalanlarla hayal etmeye nasıl devam edebilirdi ki?

Moskova'yı yeniden sevmeye ve özlemeye çalıştı, ama yapamadı. Bu şehir bir oyun, içi boş bir maketti, öldürülen insanlar da sadece insan maketiydi, üzüntüleri kartonpiyerden yapılmıştı. Her şey seyirciler için düzenlenmişti. Yerin altındakiler içinmiş gibi görünse de aslında okyanus ötesindekiler içindi her şey.

İşte, bir keşif yapmıştı. Hem de oldukça büyük bir keşif; tüm dünyayı, tüm kıtaları bir anda keşfetmişti. Ama aynı zamanda işe yaramaz bir keşifti bu. Kalan üç haftasında bu bilgiyle ne yapacaktı ki? Acaba gerçekten üç haftası mı kalmıştı? Zaten fazla radyasyona maruz kalmıştı, bir de telsiz istasyonunda kim bilir ne kadar etkilenmişti? Belki üç bile değil, iki haftası vardı.

Nehir boyunca ilerleyip Kremlin'in yanından geçtiler.

Kremlin oldukça sağlam görünüyordu, ama o da ölüydü.

Şillerovskaya'daki gardiyanların, ölmemiş olma ihtimallerine karşı yerde yatan insanların kafasına demirle nasıl vur-

duklarını hatırladı. Ne derler, güvenmek iyidir, ama emin olmak daha iyidir.

Melnik haklı mıydı? Buna değer miydi?

İnsanlara yalan söylüyorlardı, evet, ama onların kurtuluşu için. Öyle miydi gerçekten?

Bununla yaşamak mümkün müydü? İki haftalığına olsa bile?

Melnik'e soracaktı.

Borovitskaya'da hepsinin üzeri radyasyondan arındırıldı. Lyoha ile Saveli'yi bir yerlere götürdüler, ama saçlarının bir teline bile zarar gelmeyeceğine dair söz verdiler. Letyaga, Artyom'u karanlık geçitlerden Arbatskaya'ya, Melnik'in yanına götürdü. Artyom konuşmuyordu. Sanki biri dişlerini reçineyle yapıştırmıştı. Letyaga'nın ıslık çalması sinirlerine dokunuyordu.

"Rayh'ta ne oldu? Oradan nasıl çıktın?" diye sordu şarkıyı üç kez tekrarladıktan sonra.

"Orası iç karartıcıydı," dedi Artyom. "Gebereceğimi sanmıştım. Mektubu o aldı. Ditmar."

"Biliyoruz."

"Görüyor musun? Her şeyi biliyorsunuz," diye takıldı Artyom, Letyaga'nın yüzüne bakmadan. "Sadece benim bir boktan haberim yok."

"Affedersin, kardeşim." Letyaga özür diledi. "Seni oradan çıkarmayı gerçekten istedim. Ama sonra burada öyle bir şey başladı ki. Kızıllar ve Rayh ile."

"Ben de öyle düşünmüştüm zaten." Artyom kafasını salladı.

"İhtiyara rapor ettim. Hallederiz, dedi. Ona öfkelenme."

"Öfkelenmiyorum."

"Çok kritik bir aşamadayız. Çok az insanımız var. Seni bıraktıktan sonra başka bir iş için hemen gitmem gerek. Kızıl-

larda kıtlık başlamış. Mantarların hepsi çürümüş. Halk güvenlik kordonlarını yıkıyor. Onlar için bu savaş, aç insanları sakinleştirmek için son çıkış yolu. Savaş Hansa'ya da sıçrayabilir. Hatta hepimize. Bu yüzden onları durdurmalıyız. Hep dediğimiz gibi: Biz yapmazsak kim yapacak? Her şeyi bu savaş belirleyecek gibi görünüyor."

"Görüyor musun, mantarlar... Nasıl da önemli," dedi Artyom.

"Evet, öyle," dedi Letyaga ve ıslık çalmaya devam etti.

"Melnik ne diyor?"

"Seni sağ salim eve ulaştırmam ve tüm kaprislerini yerine getirmem emredildi."

"Anlaşıldı."

"Ben küçük adamım, kardeşim, istenmediği sürece kimsenin işine burnumu sokmam. Bence herkes kendi işine bakmalı. Ben kimim ki bu konularda karar vereyim? Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Artyom, nihayet onun yüzüne baktı. Ne demek istediğini anlamak için dikkatlice baktı.

"O kadar da küçük değilsin," dedi sonra.

* * *

"Artyom!" Albay tekerlekli sandalyesiyle masanın arkasından çıkarak Artyom'u karşıladı.

Artyom sessizce duruyordu: Hazırladığı tüm konuşmalar ağzında ekşiyip, domuz sütü gibi bozulmuştu. Melnik'in odasına girmeden önce hepsini tükürmüştü, ama dilinde yine de acı bir tat kalmıştı.

"Dinle," dedi ona Melnik.

Artyom hem dinliyor hem de gözlerini odada gezdiriyordu. Masanın üstü kâğıtlarla doluydu. Duvarda haritalar vardı. Acaba üzerlerinde sinyal bozucuların yerleri de işaretlenmiş miydi? Ya Moskova'nın savunma hattı? Kızıllar sığınağa saldırdığında ölen gençlerin adlarının yazılı oldu bir liste

de asılıydı. Onların, Desyati, Ulman ve diğerlerinin ruhları şimdi neredeydi? Belki de bu kâğıda yerleşmiş, yarıya kadar içilmiş kadehteki votkayı kokluyorlardı. Herhalde elli gram votkayla hepsi de zil zurna sarhoş olmuştu, ruhlara daha fazlası gerekmezdi.

"Olayın üzerini örteceğiz," dedi Melnik. "Birkaç kişiyle konuşacağım. Bu benim suçum. Seni uyarmadım."

"Kızıllar değildi, değil mi?" diye sordu Artyom. "Kamyondakiler? Telsiz istasyonundakiler?"

"Hayır."

"Ama bizimkiler de değildi? Bizimkileri öldürmedim, değil mi?"

"Hayır, Artyom."

"O zaman kimdi onlar? Kimin adamlarıydı?"

Melnik tereddüt ediyordu. Delikanlının gerçeği kaldırıp kaldıramayacağını hesaplamaya çalışır gibiydi. Bilip de ne yapacaktı?

"Radyasyona mı maruz kaldın?" Artyom'a yaklaştı ve ışığı engellemeyecek şekilde karşısında durdu.

"Onlar kimin askerleriydi?"

"Hansa. O insanlar Hansa'dandı."

"Hansa mı? Ya yel değirmenleri... Yel değirmenlerini kim yaptı? Kızıl Hat'ın sürgün ettiği siyasi mahkûmlar hakkında bir şeyler duymuştum... Rokossovskogo Bulvarı'ndan... Lyubyanka'dan... İnşaat için gelenler."

"Artyom." Albay tek eliyle çakmağı çakarak sigarasını yaktı.

"Alır mısın?"

"Evet."

İkram edilen sigarayı alıp yaktı. Dumanı içine çekti. Şimdi biraz daha net görüyordu. Albayın sözünü kesmiyor, içinde bulunduğu durumda ona yardımcı olmuyordu.

"Artyom. Tüm bunlara inanmanın senin için kolay olma-

yacağını biliyorum. Bütün bu olanlardan sonra. Ama bir düşün: Kızıl Hat, Hansa için bir şey inşa eder mi? Baş düşmanı için?"

"Hayır."

"Doğru. Etmez. Her şeyi kendileri yapmışlar. Onlarda her şeyden yeteri kadar var... İşçi de, ekipman da."

"Ya çukurdaki cesetler... Orada biri devasa bir çukur kazmış. Ağzına kadar insanla dolu. Madem öyle bunu kim yaptı?"

Melnik kafasını salladı. Çukurdan haberi vardı. Acaba köpekleri de biliyor muydu?

"Ajanlar. Sabotajcılar. Potansiyel ajanlar ve potansiyel sabotajcılar."

"Bunca yıl bizden sır saklayan... Hansa mıymış? Tüm dünyayı saklayan... Silen?"

"Moskova'yı kurtarmak için."

"Ama onlar... Batı, Amerikalılar. Neden diğer şehirleri bombalamıyorlar? Kendi kulaklarımla duydum! Petersburg! Vladivostok! Yekaterinburg! Hepsi duruyor! Birbirleriyle iletişim kuruyorlar... Bütün ülke hayatta! Bir tek bizim mi saklanmamız gerekiyor? Neler oluyor? Savaş devam mı ediyor?"

"Orada... Sen orada neler olduğunu nereden bileceksin ki? Topu topu yarım saat yayın dinlemişsin. Bunların hepsi bir radyo oyunu, Artyom. Bizim askerlerimizi paralı askerlerden nasıl ayırt edebilirsin? Veya diğerlerinin gönderdiği ajanları. Metronun dışında bizim olan ne var ki? Hiçbir şey! Bize yalnızca metro kaldı! Nerede dışarıdaki o gerçek yaşam? Her yerde onların özel timleri duruyor, tıpkı ağında bekleyen örümcekler gibi. 'Burası Vladivostok, bize gelin. Burası Petersburg, buraya gelin!' Köylerin birinden onlara gidenleriyse anında alınlarının ortasından vuruyorlar. Rusya diye bir şey yok artık! Korktuğumuz ne varsa hepsi başımıza geldi. Ülkemiz bombalandı, parçalandı, ele geçirildi. Eğer burada yaşa-

maya katlanamazsak, eğer hayatta olduğumuzu öğrenmelerine izin verirsek, o zaman sıra bize gelecek. Tek bir kurtuluşumuz var, Artyom. Ölmüş gibi yapmak ve güç toplamak. Bir gün geri dönmek için."

"Peki ya bize dışarıdan gelenler? Yani artık bizden olan insanlar? Köylerden gelenler mesela? Sabotajcılar değil, bizimkiler? İnsanlar? Gerçek Ruslar?"

"Bir savaşın içindeyiz, Artyom. Herkesi tek tek araştırmamız mümkün değil. Dolayısıyla onlar da düşman, nokta."

"Ya doğudan değil de batıdan gelirlerse?"

"Ana istikametlerin tümü kapatıldı."

"Ama sinyal bozucular..."

"Tek telsiz istasyonu orası değil."

"Yani ben hiçbir şey... Hiçbir şey elde edemeyecek miydim?"

"Fırsat bile bulamayacaktın, Artyom. İyi ki Letyaga seni oradan çıkardı. Eğer bir kule daha devirmiş olsaydın, onları hiçbir şekilde durduramazdım. Tutuklamak değil öldürmek için emir alıyorlar."

Artyom dumanı içine çekti, kelimeleri aklında toparladı ve onları sırasıya dizdi.

"Beni takip ediyordunuz, değil mi? Gökdelene her tırmandığımda da mı?"

Albay yüzünü ekşitti. Belli ki Letyaga çenesini kapalı tutmamıştı.

"Evet, haberimiz vardı."

"Neden bana engel olmadınız?"

"Çünkü sen bizdensin. Her ne kadar ben... Sana orada söylediğim şeylere rağmen..."

"Peki siz, siz kendiniz ne zaman öğrendiniz? Nasıl öğrendiniz?"

"Bizi haberdar ettiler. Bir süre önce."

Artyom sigaranın dumanını içine çekti. Sandalye olma-

dığı için yere oturdu ve sırtını duvara dayadı. Tekerlekli sandalyesindeki Melnik şimdi ondan daha yukarıdaydı. Zaten boyu Artyom'dan daha uzundu. En azından tekerlek yerine bacakları olduğu zaman öyleydi.

"Biliyor musunuz Svyatoslav Konstantinoviç... Son konuşmamızda bana, inandırıcı bir şekilde şizofren olduğumu söylemiştiniz."

"Bunu seni korumak için yapmıştım. Yaptığın şeyleri yapmaman için..."

"Bana gerçeği anlatmak neden bu kadar zordu? Yoksa ben gerçekten de şizofren miyim? Ha?"

"Artyom."

"Söyleyin, çekinmeyin. Öyle miyim, değil miyim? Sadece söyleyin."

"Dinle. Karaderililerle ilgili hikâyen. Dünyayı kurtarabileceğinden emin olman. Onlar tarafından seçilmiş olman. İnsanlığın senin yüzünden yok olacağı. Tüm bunlar söz konusuyken... Sana nasıl söyleyebilirdim?"

Karaderililerle ilgili hikâyesi. Tüm o hikâye.

"Bunların hiçbir anlamı yoktu, değil mi? Onları füzelerle vurmamız... Bu hiçbir şeyi değiştirmedi, öyle değil mi? Biz burada, Moskova'da, hiçbir zaman yeryüzündeki son insanlar değildik. Karaderililer de hiçbir zaman bizim tek umudumuz olmadı. Onları kurtarmadım, çünkü... Çünkü... Korkulacak bir şey zaten yoktu. Dünya nasıl yaşayagelmişse, öyle yaşamaya devam ediyor. Onları kurtarmış olsaydım, evet, hayvanat bahçesinde gösterebileceğimiz bir şeyler olurdu. Melek olup olmadıkları önem taşımazdı. Mucize değil, meraklılar için birer nesne olurlardı. Ne kadar budala olduğumu görüyor musun, Svyatoslav Konstantinoviç?"

"Hayır."

"Ah hem de ne budala." Artyom itiraz etti.

Sesli harfleri telaffuz etmekte zorlanmıştı. Sanki guatr ona engel oluyordu.

"Sana anlatmaya çalıştım. Onlara fazla takıntılı olduğunu söyledim. Durumun göz önüne alındığında, sana kalkanı ifşa etmeye hakkım yoktu."

"Benim durumum," diye tekrarladı Artyom. "Yani gerçekten şizofrenim. İlk başta dünyayı kurtardığımı düşünüyordum, sonra da onu mahvettiğimi sandım. Megalomani."

"Mesele sadece yeterli bilgin olmamasıydı. Dolayısıyla çıkarım yapmak zorunda kaldın. Şimdi seninle konuşurken, tamamen ayık bir kafayla akıl yürüttüğünden emin oluyorum. Senin suçun değildi."

Öyleyse kimin suçuydu? Artyom, sigaranın küllenen ucuna, namluya bakar gibi baktı. Elle sarılan ve cepte taşınan zehir gibiydi. Her zaman da el altındaydı.

"Çok fazla şeye kafa yormak zorunda kaldım," diye doğruladı Artyom.

"Tüm bunların benim için kolay olduğunu düşünüyorsan..."

"Düşünmüyorum. Aptallık ettim. Tüm bunları neden yaptım... Eskiden Anya'yı... sizi... arkadaşlarımı... ve üvey babamı yukarıya götürmeyi düşünüyordum. Şehirde birlikte yaşayalım diye. Gerçek evlerde. Öyle hayal ediyordum. Veya belki de o manastırda... Hep birlikte... Veya trenle bir yerlere gitmek. Ülkeyi, dünyayı görmek... Hayalim buydu. Eğer dışarıda bir dünya varsa diye düşünüyordum, belki yapabilirim... Ama herkes biliyordu. Sizce insanlara yalan söylemek doğru mu? Neden gerçekleri söylemiyoruz? Bırakın kendileri seçim yapsın... Gitmek istiyorlarsa gitsinler!"

Melnik suratını astı.

"Yine saçmalamaya başladın. Moskova'dan ayrılılarsa ne olur? Onları teker teker öldürürler. Hem de hepsini. Şimdilik birlikteyiz. Metro da bizim kalemiz. Düşmanların kuşattığı bir

kale. Hepimiz, sadece Teşkilat değil, buradaki insanların tümü bir garnizon. Sonsuza dek burada kalmayacağız. Darbe indirmek için güç biriktiriyoruz. Karşı saldırıya geçmek için. Anlıyor musun? Buradan elbette çıkacağız. Ama teslim olmak için değil! Beyaz bayrakla değil! Kaçmayacağız! Bizim olanı onlardan almak için buradan çıkacağız! Toprağımızı geri almak için savaşmalıyız! Anlaşıldı mı? Ama şu anda seni orada kimse beklemiyor!"

"Beni burada da kimse beklemiyor."

"Doğru değil. Seni buraya ağlayasın diye çağırmadım. O karmaşadan çıkarmamın sebebi de bu değil."

"Ne öyleyse?"

Melnik sandalyesini masasına doğru sürdü, çekmeceyi açıp içini kurcaladı ve kaşlarını çatarak bir şey çıkardı.

"Bu."

Yeniden Artyom'un yanına geldi, yumruk yaptığı elini uzattı. Yavaş yavaş açtı. Öyle açmasının sebebi teatral bir hava yaratmak değil, aslında kendiyle savaşıyor olmasıydı. Avucunda bir künye tutuyordu. Bir tarafında kabartma yazı vardı: "Eğer biz değilsek kim?" Artyom künyeyi aldı. Kurumuş dudaklarını yaladı ve arkasını çevirdi. "Çorni, Artyom" yazıyordu. Adını annesi vermişti, soyadını kendisi uydurmuştu. Onun künyesiydi bu. Bir yıl önce Melnik'in elinden aldığı o künyeydi.

"Al."

"Bu... Nedir?"

"Geri dönmeni istiyorum, Artyom. Çok düşündüm ve Teşkilat'a dönmeni istiyorum."

Artyom, anlamsız, artık hiçbir önemi olmayan soyadına bakıyordu. Eskiden ona kendi özünü hatırlatan bir tövbe, yanan bir haç gibiydi soyadı. Peki ya şimdi? Onun suçu değildi, hayat akıp gitmişti. Parmağını kabartma harflerin üzerinde gezdirdi. Kulakları çınlıyordu.

"Ne için? Moskova'yı ifşa ettiğim için mi?"

"Seni onlara teslim etmeyeceğim," diye yanıtladı Melnik. "Sen bizdensin. Boğazlarına dursun."

Artyom sigarasını bitirdi. *Onlar.*

"Peki size ne için gerekliyim?"

"Şimdi herkese ihtiyacımız var. Ne pahasına olursa olsun Kızılları durdurmamız gerek. Faşistleri de durdurmalıyız. Savaşı sona erdirmek için bu son şans, Artyom. Aksi halde atmosferdeki sessizlikten sinyal bozucular değil biz sorumlu olacağız. O zaman Batılıların yapmak istediğini onların yerine kendimiz yapmış olacağız ve onlar buna şaşırmayacak bile. Anlıyor musun?"

"Anlıyorum."

"Hadi. Bizimle misin, değil misin? Ben, seni biraz iyileştirip hemen aramıza alma taraftarıyım!"

"Arkadaşlarım ne olacak? Saveli, Lyoha. Onları ne yapacaksınız?"

"Onları da alıp eğitimden geçireceğiz. Madem onların da devlet sırrına erişimini sağlamışsın."

"Teşkilat'a mı alacaksınız?"

"Evet. Anladığım kadarıyla, telsiz istasyonunu üçünüz birlikte ele geçirmişsiniz. O nedenle bu fena bir öneri değil."

Bu kadar mıydı? Elini kafasında gezdirdi. Saşa tıraş etmişti.

"Yüksek dozda radyasyona maruz kalmışsın," dedi Melnik. "Seni önce hastaneye yatıralım. Biraz yat, durumunun nasıl olduğuna bir bakalım. Sonra da..."

"Svyatoslav Konstantinoviç. İzninizle, bir sorum olacak. Zarfın içinde ne vardı?"

"Zarfın içinde mi?"

"Rayh'a iletmemiz gereken zarfın içinde."

"Ha." Melnik hatırlamaya çalışır gibi kaşlarını çattı. "Bir

ültimatom. Teşkilat'ın ültimatomu. Operasyonu derhal durdurup bütün güçleri geri çekme talebi."

"O kadar mı?"

Albay yerinde döndü. Dişlerinin arasındaki sigaranın dumanı daireler çiziyor ve bir sis perdesi oluşturuyordu. Zoraki bir cevap verdi.

"Teşkilat ve Hansa'nın ültimatomu. Yani onlarla ortak ültimatomumuz. Bu kadar. Seni bekliyorlar, Artyom."

Artyom zinciri boynuna geçirdi ve künyeyi gömleğinin altına sakladı.

"Bana güvendiğiniz için teşekkür ederim."

Ama içinden şu düşünceler geçiyordu: Sığınakta neden ölmemişti? Bu Letyaga'nın suçu muydu? Eğer orada Artyom'u tarasalardı, bu onun için avantaj mı, yoksa dezavantaj mı olurdu? Her şeyi öğrenmesi onun için iyi mi olmuştu? Şimdi neyin uğruna radyasyondan geberiyordu? Oysa arkadaşlarıyla birlikte burada, Melnik'in odasında olabilirdi. Listede yer alan, her zaman sarhoş ve neşeli isimlerden biri de olabilirdi.

"Bir kez daha beraber savaşacağız!" Albay söz verdi. "Sadece seni..."

"Ben hastaneye falan yatmak istemiyorum. Ne durumda olduğumu zaten biliyorum. Arkadaşların bugün için bir planı mı var?"

"Ne planı?"

"Letyaga söyledi. Operasyon. Kızıllara karşı. İnsan sayısı az, dedi."

Melnik kafasını salladı.

"Ayakta duramıyorsun, Artyom! Operasyon senin neyine? Git, dinlen, orada birileriyle muhabbet et."

"Ben onlarla gideceğim. Saat kaçta?"

"Neden? Nereye gideceksin?" Melnik izmariti yere fırlattı. "Neden kıçının üstünde oturmazsın ki?!"

"Bir şeyler yapmam lazım," dedi Artyom. "Her şey sona ermeden önce," demekten kaçınıyordu. "Başarısız olmak değil, nihayet anlamlı bir şey yapmak istiyorum."

* * *

"Hapishanelerdeki görüş odalarına benziyor."

"İstersen, dolaşalım."

"İyi olur."

Kapıyı iterek açtı ve dışarı çıktı. Artyom da onu takip etti.

Arbatskaya bir kraliyet sarayı, hatta düşlerdeki Rusya gibiydi: Şaşaalı, beyaz ve altın sarısı renklerde, ayrıca uçsuz bucaksızdı. Burası her şeyin bir araya geldiği, insanın içinde kaybolabileceği bir yerdi.

"Sana ne oldu?"

"Hiçbir şey. Aşırı radyasyona maruz kaldım. Eğer saçlarımı soruyorsan."

"Genel olarak sordum."

"Genel mi? Genel olarak... Neler olduğunu biliyor muydun? Telsiz bağlantısını?"

"Hayır."

"Sana anlatmamış mıydı?"

"Hayır, Artyom. Şimdiye kadar bana bu konuda hiçbir şey anlatmamıştı."

"Anladım. Pekâlâ, demek ki... Ekleyecek bir şey yok."

"Senin söyleyecek hiçbir şeyin yok mu?"

"Daha fazla ne söyleyebilirim ki? Aradığımı buldum. O kadar."

İnsanlar dönüp onlara bakıyordu. Daha doğrusu ona. Arbatskaya'nın tüm bu fosilleşmiş generalleri ve kâğıttan savaşçıları kaskatı kesilmiş, kat kat olmuş boyunlarını sonuna kadar döndürerek ona bakıyorlardı. Anya çok güzeldi. Uzun boylu, zarif, mağrur. Saçları erkek gibi kesilmişti. Kaşları belirgin ve kalkıktı. Elbise giymişti.

"Yani geri mi dönüyorsun?" dedi dümdüz bir sesle. Sanki

dışı nasılsa, içi de öyleydi. Sanki yüzü porselenden yapılmıştı, sırtında da, çevrilince onu hareket ettiren bir anahtar vardı.

Artyom'un sırtından ter akıyordu.

İnsanın korkmamayı öğrendiği bazı şeyler vardır. Ama Artyom bu tür konuşmalara karşı henüz bağışıklık kazanmamıştı. Öylece yürümeye devam etti ve sessizce adımlarını saydı. Beceriksizlik, korkaklık ve mutsuzluk sayacıydı sanki adımları.

"Bu babanın fikriydi. Bana künyemi geri verdi."

"Ben bizi kastetmiştim."

"Yani... Eğer onun teklifini kabul edersem... Ki, kabul ettim. O zaman... Hiçbir yere gidemem. Hele de VDNKh istasyonuna hiç gidemem. Burada olacağım. Kışlada. Bugün bir operasyon varmış, beni de gönderiyorlar. Ve..."

"Kes şunu. Bunun konuyla ne alakası var?"

"Dinle. Ben... Tekrar birlikte olabileceğimizi sanmıyorum."

"Ben geri dönmeni istiyorum."

Anya bu sözleri sakin, kararlı ve kısık bir sesle söylemişti. Yüzü sakindi. Arbatskaya istasyonunda iki kişinin duyulmadan rahatça konuşabileceği bir yer yoktu. Gerçi VDNKh'de duvarın öbür tarafında hep tanıdıklar olurdu, buradaysa yabancıların arasında olmak daha iyiydi. İnsanların fazlalığı sesleri bastırıyor ve kalabalık içinde daha rahat konuşulabiliyordu.

"Yapamadık, Anya. Seninle başaramadık."

"Yapamadık. Ee?"

"O kadar."

"O kadar mı? Vaz mı geçtin?"

"Hayır. Mesele o değil."

"Demek dönmeye hiç niyetin yoktu? Sadece kaçmıştın öyle mi? Aptalca bir bahaneyi fırsat bildin ve kaçtın."

"Ben..."

"Bir şey söyleyeceğim: Sana ihtiyacım var. Sana ihtiyacım var Artyom. Bunun bana neye mal olduğunu anlıyor musun? Böyle bir şeyi söylemenin bana neye mal olduğunu?"

"Biz düzelemeyiz."

"Ne?"

"Bizim hikâyemiz. Bir şeyler yanlıştı. Şu ya da bu şey değil, her şey... Çok fazla hata var."

"Ve sen sıvışıyorsun. Çok fazla hata var, en iyisi ben gideyim. Öyle mi?"

"Öyle değil."

"Öyle. Benim herhalde şöyle düşünmem gerekiyordu: Madem gitmesi gerekiyor, gitsin. Demek ki artık bir araya gelmemiz mümkün değil. Doğru mu?"

"Hayır! Ama... Bunu başkalarının yanında konuşmak istemiyorum."

"Öyle mi? Beni dolaşmaya çıkaran sensin. Strateji uzmanı olacaksın bir de."

"Yeter."

"Yoksa şöyle mi düşünmeliydim: Ben gururlu bir insanım, biliyorsun. Bunu sana sık sık söyledim. Sen de herhalde, eğer vedalaşmadan kaçarsan beni küçük düşürmemiş olacağına inandın. Onu neden terk ettiğimi öğrenmek için bana gelmektense, kendisini asmayı tercih eder diye düşündün."

"Ben seni terk etmedim!"

"Kaçtın."

"Anya. Gerçekten, bu ne demek oluyor? Kadın kaprisleri bunlar."

"Tabii. Sen kadın değilsin, Anya de. Sen erkeksin! Sen benim silah arkadaşımsın! Sen memeleri olan Letyaga'sın de!"

"Lütfen..."

"Söyle. Her şey bitti, Anya, de. Yüzüme söyle, sızlanmayı bırak. Ve nedenini açıkla."

"Çünkü biz yapamayız. Çünkü her şey yanlış gitti."

"İşte şimdi sen kadın gibisin. Somut bir şey söyleyebiliyor musun? Yanlış giden neydi? Babamın senin komutanın olması mı? Bizim evlenmemize karşı çıkması mı? Senin takıntılarının olması mı? Onu benden daha çok sevmen mi? Onun senin deli olduğunu düşünmesi mi? Kendini onunla kıyaslaman mı? Onun vatanın gerçek kahramanı ve kurtarıcısı olması mı? Senin her şeyden önce o olmak istemen ve benimle birlikte olmak istememen mi?"

"Sessiz ol."

"Neden? Sen bunları yüksek sesle söyleyemiyorsun ya. Ben senin yerine söyleyeyim. Birinin bunu yapması gerekiyor."

"Çünkü seni sevmiyorum. Çünkü seni sevmekten vazgeçtim. Çünkü, evet, bunu sana nasıl söyleyeceğimi bilmiyordum."

"Çünkü benden korkuyorsun."

"Hayır!"

"Çünkü babamdan korkuyorsun!"

"Canın cehenneme! Yeter!"

"İnsanlar sana bakıyor. Bu utanç verici."

"Hayatımda başka biri var."

"Ha, demek başkasını buldun. Aradın ve buldun. Böyle desene. Anya, diyebilirdin, ben sadece yanlış yerde aramışım. Yerin üstünde kimse yoktu, ama altında bir hafta içinde biri bulundu."

"Evet, devam et. Tepki göster. Bir yıl boyunca konuşup durdun zaten. Hiçbir zaman bana inanmadın. Tıpkı baban gibi. Ona göre de ben aklımı yitirmiştim. Bugüne kadar bana öyle dedi. Sen de ona çekmişsin!"

"Ben anneme benziyorum."

"Hayır, babana benziyorsun."

Anya durdu. İnsanlar onlara çarpıyor, küfrediyor, Anya'nın vücuduna bakıyor, sonra kızgınlıkları geçiyor ve yol-

larına devam ediyorlardı. Yer altı işleriyle çok meşgullerdi, sanki dünyada metro dışında hiçbir şey mevcut değildi.

"Gel, bir şeyler içelim."

"Ben... Uyusam iyi olur. Operasyon öncesi."

"Bunu bana borçlusun. Yani kapa çeneni ve benimle gel."

O da biliyordu: Gerçekten borçluydu. Özellikle bu operasyondan önce, nihayet anlamlı bir şey yapmadan önce. Ona, herkesten daha çok borçluydu.

Geçitlerden birinde, kültürlü kişilerin takıldığı bir batakhaneye rastladılar, içi doldurulmuş çuvalların üzerine oturdular ve perdeyi kapattılar. Sanki sonunda yalnız kalmışlardı.

"Buraya nasıl geldin?"

"Babam birilerini gönderdi. Senin benden ayrılacağını söylediler. Beni terk ettiğini babam ve iki silahlı aptal aracılığıyla iletmen gerçekten harika bir yöntem."

"Böyle olmasını istemedim..."

"Çok cesur birisin, Artyom. Saygı duyuyorum."

"Ben bir pisliğim, kabul. Ama bu ne şimdi?! İdeal babacığına geri mi döndün! Ha? Tamam! Çok iyi! Peki neden hâlâ benimle ilgileniyorsun?!"

"Sen gerçekten bir aptalsın."

"Kabul. Pislik ve aptal biriyim."

"Neden senin peşinden VDNKh'ya geldiğimi hiç kendine sordun mu? Sende ne bulmuş olabileceğimi düşündün mü? Tüm Teşkilat, tüm bu at sürüsü peşimde dolaşıyordu, hepsi kuyruğumun altını koklamaya çalışıyordu, salyalarını akıtıyordu. Senin şu Hunter da dâhil olmak üzere. Peki ben neden seni seçtim?"

"Bunu kendime ben de sordum."

"Belki de kahraman falan aramıyordum! Bana psikopat, gözlerini bile kırpmadan insanların kafasını kesen bir koca gerekmiyordu! Bana öylesi lazım değil! Bana babam gibi bir koca lazım değil! Anladın mı? Ben iyi kalpli, merhametli ve normal

birini istiyordum! Bir insan istiyordum! Senin gibi birini. Eski Artyom gibi birini. İnsanları öldürmemek için olabildiğince çabalayan bir insan. Ondan, kendisi gibi merhametli çocuklar doğurmak istiyordum. Merhametli."

"Böyleleri yerin altında hayatta kalamaz ama."

"Yerin altında kimse hayatta kalamaz. Ne olacak? Bu yüzden dünyaya çocuk getirmekten vaz mı geçeceğiz?"

"Öyle görünüyor."

"Ne zaman nihayet yaşamaya başlayacaksın? Benimle ne zaman yaşayacaksın?"

Kadeh tokuşturmadan içiyorlardı. Artyom büyük bir yudum aldı. Boş midesi içkiyi hemen emdi. Kanını ısıttı, dünyayı döndürdü.

"Ben öyle yaşayamam, Anya. Artık yapamam."

"Kim yapacak öyleyse?"

"Baban sana birini bulur. Sana layık, aklını kaybetmemiş birini."

"Gerçekten bu kadar aptal mısın? Beni dinlemiyor musun? Yoksa sadece kendini mi dinliyorsun? Babam bana kimi bulacak? On üç yaşıma gelene kadar beni banyoda o yıkadı! On üç yaşıma kadar! Anlıyor musun? Ben ondan kaçtım, ondan! Sana! Nihayet normal yaşamak için! Hatta yaşamak için! Sense onun gibi olmak istiyorsun! Onun gibi, Hunter gibi, diğerleri gibi!"

"Ben... Lanet olsun. Bunu dinlemek zorunda mıyım?"

"Ne oldu? Duygularının değişeceğinden mi korkuyorsun? Beni alıp götürmek zorunda kalmaktan mı korkuyorsun?"

"Hayır. Evet..."

"O zaman dinle: Benim anneme ne oldu?"

"Öldü. Hastaydı. Sen daha küçüktün."

"Annem sahte votkadan zehirlenmiş. İçiyordu, çünkü babam annemi günaşırı dövüyordu. Buna ne dersin? Ha?

Böyle bir kahraman baba nasıl?"

"Anya."

"Git gönül rahatlığıyla onun yanında hizmete başla. Babam seni affetti mi?"

"O seni çok seviyor... Yani o..."

"Hayır. Beni annemden ayırmış olmak ona yetti. Babam beni koruyor. Evet, seviyor da. İstediğim her şeyi yapıyor. Yeter ki uslu uslu onun dizlerinde oturayım."

"Bekle. O... Neden... Ben telsiz istasyonundayken... Beni öldürebilirlerdi... Oraya saldırmak istediklerinde... Sen... O sırada sen neredeydin?"

Anya kadehi kafasına dikti. Tıpkı Artyom gibi bir türlü ağlamayı bilmeyen gözleri kıpkırmızı olmuştu. Artyom aniden, Anya'nın kirpiklerinde rimel olduğunu fark etti. Anya. Kirpikler.

"Ona dedim ki: Eğer kocama bir şey olursa... Bunu ona zaman zaman hatırlatmak gerekiyor."

Artyom gülümsedi. Alaycı bir ifade takınmak istemişti, ama yüzünde bunu yapacak güç yoktu.

"Hey! Bir tane daha!"

"Bana da."

"Yani bu yüzden. Anlıyorum."

"Anneme." Anya bardağını kaldırdı. "Bir kahramanla evlendiği için sürekli içen anneme. İşte bu yüzden yanlış düşünüyorsun Artyom. Ben babama değil, anneme benziyorum."

Uyuşmuş elindeki bardağı uzattı ve isteksizce kadeh tokuşturdu.

"Annem Vladivostok'tandı. Beni yatırdığında oradaki plajları anlatırdı. Okyanusu anlatırdı. Uyuduğumu sandığında hemen matarasını çıkarıyordu. Biliyor musun, gözlerimi kapatıp uyuyormuş gibi yaparak kirpiklerimin arasından gizlice bakmayı beceriyordum. Her neyse... Bu arada, Vladivostok ne durumda, sinyallere cevap veriyor mu?"

"Evet."

"Nasılsın kardeşim, iyi misin? Ateşin var mı? Yanakların yanıyor."

"İyiyim."

"Tekrar yukarıya çıkmak istediğinden emin misin?"

"Eminim."

"Revire gittin mi?"

"Gittim. Sırtıma antiseptik krem sürdüler."

"Peki. Operasyondan dönelim, seni revire kendi ellerimle götüreceğim."

Kütüphanenin önünde o arazi aracı duruyordu. Arkasındaysa gri Ural kamyon vardı. Teşkilatın siyah kimyasal koruyucu kıyafetini giymiş olan Saveli ile Lyoha birbirlerine baktılar.

"Bu..." dedi Artyom.

"Bunlar bize ait. Öfkelenme. Onlar sadece arabaları getirmişler. Biz böylesini nereden bulacaktık?"

"Doğru."

Araçları gürültüyle çalıştırıp konvoy halinde Novi Arbat'a gittiler. Letyaga Artyom'u arazi aracına almıştı. Ön koltuktan devamlı dönüp ona bakıyordu. Bir şey söylemek istiyor ama söyleyemiyor gibiydi.

"Bu ne tür bir görev?" diye sordu Artyom.

"Komsomolskaya'da," diye izah etti Letyaga. "Göreceksin."

Terk edilmiş Arbat'tan geçtiler. Artyom buraya dair bir şeyler hatırlamaya fırsat bulamadı. Sadece bir an, tüm canlıların Moskova'dan nereye gitmiş olabileceklerini düşündü. Neden kaçmışlardı? Moskova, üç bin yıl önce kumlar altına gömülen Babil gibi bomboş duruyordu.

Sadovoye'ye kadar geldiler, asfaltın üzerindeki komik çizgileri dikkate almadan gidecekleri yöne doğru dönüş yaptılar,

misafirleri olmayan dev otellerin, çalışanları olmayan iş merkezlerinin ve Dışişleri Bakanlığı'nın yanında geçtiler.

"Dışişleri şimdi ne durumda, çok merak ediyorum."

"Umurumda bile değil," dedi Letyaga ileri bakarak. "Herkesin kendi işi var."

"Ama birileri telsiz sinyallerini dinliyordur, öyle değil mi? Orada insanların ne durumda olduğunu, düşmanlarımızın neler planladığını öğrenmek için. Sinsice."

"Nasıl bilebilirler ki?" Letyaga itiraz etti. "Sinyal bozucular çalışıyor."

"Doğru."

Artyom yüzündeki lastiği çekti.

Dışişleri Bakanlığı'nın arkasından dar sokaklara daldılar ve yüksek duvarın arkasındaki terk edilmiş bir villanın önünde durdular. Burası bir büyükelçilikti. Binada hâlâ bir bayrak asılıydı ama renkleri solduğu için hangi ülkeye ait olduğu anlaşılmıyordu.

Daha önce belirledikleri ve sadece kendilerinin bildiği sinyali verince kapı sessizce açıldı ve konvoy içeri alındı. İçeride Teşkilat nişanlı adamlar, misafirlerin başka birini getirip getirmediklerini incelemek için arabaları kontrol ettiler. Artyom arabadan indi, yuvarlak camların arkasında tanıdık bir çift göz görmüş gibi oldu.

"Bu nedir?"

Kimse açıklama yapmadı. Kapılar açıldı, adamlar villadan çıkardıkları yeşil renkli demir kutuları kamyona birer ikişer taşımaya başladılar.

Bunlar mühimmat kutularıydı.

Hızlı çalışıyorlardı, bir dakika içinde bütün taşıma işini bitirmişlerdi. Selam verdiler, gereksiz bir formalite olarak belge hazırladılar, onları kapıya kadar uğurladılar ve birkaç dakika içinde villa tekrar sessizliğe gömüldü.

"Bu kadar mermi nereye gidiyor?" diye sordu Artyom, Letyaga'ya.

"Komsomolskaya'ya."

"Orada ne var? Kızıl Hat orada Hansa ile kesişiyor." Artyom kendi sorusunu kendisi cevaplamıştı. "Şimdi cephe hattı oradan mı geçiyor? Hansa savaşa mı katıldı?"

"Evet."

"Peki biz ne yapıyoruz? Bizimkiler artık orada mı? Hansa için mi çalışıyoruz? Teşkilat olarak yani?"

"Aynen öyle."

Letyaga'nın Artyom'la açıkça konuşmasının yasaklandığı anlaşılıyordu. Laflar ağzından kerpetenle alınıyordu, ama Artyom her şeyi tahmin ettiği için onu doğrulamaktan başka bir şey yapamıyordu.

"Yani bizim çocuklar orada mı? Bu mermiler onlar için mi? Onlar Kızılları mı kontrol altında tutuyor?"

"Evet."

"Ama... Bu daha önce sığınakta yaşananın aynısı, değil mi? Öyle mi, kardeşim? Yine biz ve yine Kızıllar... Ve yine, eğer biz onları durduramazsak, kimse durduramayacak."

"Olabilir," diye isteksizce itiraf etti Letyaga.

"İyi ki oraya gidiyoruz," dedi Artyom yüksek sesle. "Doğru görev."

Gece olmuştu. Ve aynı sahne tekrarlanıyordu: Sadovoye Koltso, farların aydınlattığı paslı araba yığınları, evlerin arasındaki dar geçitler, havada uçuşan plastik torbalar, bulutların arasından az da olsa görünen ay, hafifçe mırıldayan motorlar. Tsvetnoy Bulvarı'nın gizli ara sokaklarını, dar yollarını ve bozuk tramvay yolunu geçerek gar meydanındaki Komsomolskaya metro istasyonuna doğru gittiler.

Burada üç gar vardı: Birinden kalkan trenler doğu yönünde Anya'nın Vladivostok'una, diğerinden kuzey yönünde

Petersburg'a, üçüncüsündense Kazan'a ve oradan da Rusya'nın iç kesimlerine doğru gidiyordu. İstediğin yere gidebilirsin, işte raylar orada, binaların hemen arkasında başlıyor. Rayların üzerine drezini koy, kolları indir ve gücün yettiği kadar uzağa git, dünyanın tüm harikaları seni bekliyor. Ama hayır, hiçbir yere gitmiyorsun. Kapak yok da ne demek oluyor Svyatoslav Konstantinoviç? İşte, kapakçık.

Kaldırıma çıktılar, arabaları doğrudan giriş kapısına sürdüler.

"Çabuk olun," diye emretti Letyaga. "Burası bizim mülkümüz değil."

Kapılar aynı anda açıldı ve etrafa dağıldılar. Gece görüş dürbünlerini alınlarına taktılar, yabancı bir arazide gece vakti her şey olabilirdi. Kutuları sırayla indirip elden ele aktarıyorlardı, Artyom da zincirin en sonunda, çatlak ahşap kapının önünde duruyor ve kutuları alıp piramit şeklinde diziyordu. İçi tuhaf bir şekilde rahattı. Kendisini toprak siperin arkasında görüyordu, elinde otomatik tüfek vardı, alnına kurşunlar geliyordu. Sığınakta olmak iyiydi, her şey net ve anlaşılırdı. Tekrar sığınakta olmayı çok istiyordu. Tüm bu mermileri sonuna kadar bitirmek istiyordu. Veya mümkün olduğu kadarını.

Böyle olursa ne Saşa ile vedalaşması, ne Suhoy'la barışması, ne de Hunter'i görmesi gerekiyordu. Hiçbirine söyleyecek sözü yoktu. Madem onlar için bir varış noktası yoktu, öyleyse her şey bir virgülle son bulacaktı.

"Şimdi beni takip edin!"

Her biri ikişer koli alarak kollarında çocuk taşır gibi zifiri karanlıkta yarı yıkık binanın içine girdiler. Letyaga fenerleri yakmayı yasaklamıştı. Yürüyen merdivenlerle aşağı iniyor, gece görüşü dürbünü sayesinde soğuk demirlere tutunuyorlardı. Sadece alt kısımlardan gelen ısı ekranda kırmızı görüntüler oluşturuyordu. Toprağı içeriden ısıtmaya çalışan insan vücudunun ısısı.

Aşağıdan, arı kovanından gelen vızıltı gibi belli belirsiz bir uğultu duyuluyordu. Bazen aşağıdan, bazense her yerden geliyordu bu ses. Artyom etrafa bakamıyordu, kaygan basamaklardan sıra halinde koşarak iniyorlardı ve geride kalmaktan korkuyordu. Ama havalandırma boşluklarından veya ince duvarların arkasındaki borulardan acı bir uluma, boğuk bir inilti duyuluyordu. Sanki birbirine sıkıca kenetlenmiş boruların içinden bir rüzgâr esiyor ve dışarı çıkamıyordu. İnilen her basamakta hem ses hem de sıcaklık daha da artıyordu.

"Bu nedir?" diye homurdandı Lyoha koşarak.

"Orası Kızıl Hat. Orada bir şeyler oluyor. Ama oraya gidemeyiz."

Durdular.

"Şimdi sola."

Görünmemeye çalışarak duvar boyunca koştular. Karanlığın içinde kırmızı bir ışık görünüyordu. Duvar aralarından sızan ısı, buralarda bir yerde canlı bir şeylerin olduğunu, sıcaklık yaydığını, nefesinin havaya karıştığını gösteriyordu. Ama karşılarına kimse çıkmıyordu. Belki de gizli bir geçit vardı? Düşmana arkadan mı sokuluyorlardı? Pusu mu kurulmuştu? Neden çatışma sesi duyulmuyordu? Henüz başlamamış mıydı? Yoksa zamanında yetişememişler miydi? Mermileri çoktu. Bu kadarıyla bir ay dayanabilirlerdi. Teşkilat'ın diğer üyeleri onları nerede bekliyordu? Kendi adamlarını ele vermemek için mi fenerleri yakamıyorlardı?

"Yürüyün."

Önlerindeki karanlıkta kırmızı figürler dikiliyordu: İnsan figürleri. Sesler duyuluyor ve havalandırma boşluğundan gürültüler geliyordu. Tavandaki boruların içinden -baca mı?- ve ayaklarının altındaki mazgallardan sıcaklık yükseliyordu. Sanki hemen yanı başlarında, içinde sobalar yakılmış, ışıklar yanan ve insanların bir şeyler fısıldaştığı büyük odalar vardı ama Artyom ve diğerleri karanlıkta tutuluyorlardı.

"Dur."

Duvardaki ızgaranın yanında durdular. İleride birkaç kırmızı figür görünüyordu. Biri insandan çok boğaya benziyordu ve öfkeliydi, sanki alevler içinde yanıyordu; diğer ikisiyse bulanık ve belirsizdi, sanki kanları donmuş, vücut ısıları yok olmuştu.

Izgaranın parmaklıkları arasından konuşmalar duyuluyordu. Kelimeler birbirine yapışıyor, borudan geçen farklı ses tonları tek bir teneke sesine dönüşüyordu, bu yüzden kimin ne konuştuğu anlaşılmıyordu. Sanki demirden ağızlık takmış biri kendi kendine konuşuyor gibiydi.

"Evet, hepsi yerinde. Ne kadar? Anlaştığımız gibi. Yirmi tane. Tam yirmi dört bin dört yüz. Umarım bununla sorunumuzu çözeriz. Ortak sorunumuzu. Çözmesi lazım. Her zaman çözdü. Esneklik için teşekkür ederim. Ve tabii ki gelecekte bu tür aşırılıklardan kaçınmak isteriz. Durumun kontrolden çıktığını çok iyi biliyorsunuz. Bu bizim suçumuz değil. Girişim aşağıdan geldi. Bu bir yönetim sorunu. Anlaşmalarımız hâlâ geçerli. Dengeyi yeniden sağlamak için bir şey yapacak mısınız? Zaten yapıldı. Ayrıca söylentilerle ilgili de konuşmak isterdim. Biliyorsunuz, kardeş kardeşe karşı. Kötü şeyler konuşuluyor, sızıntı olabilir. Ne diyorsunuz. Bu bizim çıkarımıza değil. Biz anlaşmalarımıza bağlıyız. Öyleyse, götürebilir miyiz? Evet, birazdan emri vereceğiz. Teşekkür ederim, Maksim Petroviç. Ben teşekkür ederim, Aleksey Feliksoviç."

"Buraya!"

"Bir adım ileri." Letyaga komut verdi. "O üç kişiye doğru."

Aleksey Feliksoviç, Feliksoviç, Feliksoviç. Teşekkür ederim, Aleksey Feliksoviç. Tamam, Aleksey Feliksoviç. Anlaşıldı. Artyom'un kolu kaşındı. Orada dövme yerine artık yara kabuğu vardı.

"Siz, sıçanlar, ortaya çıkın bakalım!" diye kükrediler onlara karanlıktan. "Malları teslim edin, hemen!"

Derinden gelen, hırıltılı bir sesti.

Küçük bir el feneri yandı. Fenerin ışığı, üzerinde yazılar bulunan yeşil kutularda gezinmeye ve onları saymaya başladı.

"Bir. İki. Gidebilirsin, ne duruyorsun? Dönüyoruz. Üç, dört. Tamam, teslim ettin, gidebilirsin. Yürü. Beş, altı."

Artyom'un sırası yaklaştıkça kalbi çarpıyor, başı ağrıdan çatlıyordu, bir yandan da sıra kendine gelene kadar düşündüğü şeyden emin olmaya çalışıyordu.

"Yedi, sekiz. Buraya bırak, buraya. Sıradaki. Dokuz, on. Bırak ve ilerle."

Bu mermileri birilerine teslim ediyorlardı. Yirmi demir kutuyu, Teşkilat üyelerinin savunma yapmaları için getirmemişlerdi. Onlardan istenen, yirmi bin küsur mermiyi buraya ulaştırmak ve birilerine teslim etmekti. Görev bundan ibaretti.

"On bir, on iki."

Artyom on bir, on iki dendiğini duydu. Onun sırası gelmişti. On bir. Tıpkı tavşanlar gibi. Nereye kaçacaklardı? On iki. *Ama aşağıda gebereceksin.* On üç, uslu tavşanlar, on dört.

Elindeki iki kutuyu yere bıraktı. Elini cebine soktu, sonra geri çıkardı. Fenerin düğmesine basamadı.

"Sıradaki! Nerede kaldın?"

Küçük fenerin ışığı kutuların üstündeki yazıların yerine Artyom'un gözünde parlıyordu, tıpkı tabancanın namlusunun kulağına girdiği zamanki gibi.

Artyom da güçlü, uzun ve parlak ışık saçan fenerini ona doğru kaldırdı ve düğmeye bastı.

Milyonlarca ışının arasından, karşısındaki adamın kuruduğu ve solduğu görülebiliyordu. Öbür dünyadan buraya tekrar dönünceye kadar kanı çekilmişti, ama işte buradaydı, şişman bacaklarını genişçe açmış, kendinden emin bir şekilde duruyor, bir eliyle ona sunulan yeşil kutuları kavrıyor, diğe-

riyle de kendisini ışıktan koruyordu. Artyom tarafından çaresizce vurulmuş ama mermiler onu öldürmemişti. Boğa gibi cüssesine uygun olarak hazırlanmış Kızıl Ordu üniforması giyiyordu.

Bu, Gleb İvanoviç Svinolup'tu.

18

HİZMET

"Sen ne yapıyorsun orada?!"

Letyaga fenere çarptı, takla atarak yere düşen fenerin ışığı diğer yüzlere vurdu, duvarları, zemini, tavanı ortaya çıkardı. Meğer burada her şey varmış. Bir koridor, bir kapı, birtakım insanlar. İnsanlar gözlerini kırpıyor ve küfrediyorlar. Işığın vurmasıyla birlikte yanında iki kişi belirdi. Artyom onları tanıdığını düşündü. Biri kalın dudaklı, seyrek saçlıydı, ağarmış şakakları makineyle tıraş edilmişti ve bir subay ceketi giyiyordu. Diğeri sivri burunluydu, gözlerinin altında torbalar vardı, koyu renk saçları taranmıştı. Artyom onu bir yerlerden tanıyordu, sanki rüyasında karşılaşmıştı.

Fener köşeye yuvarlanırken, Artyom tüfeğine sarılmayı başardı, ama onu Svinolup'a doğrultmaya fırsat bulamadı. Kollarına ve tüfeğine yapışıp onu farklı yönlere çektiler, ışık da söndü. Karanlıkta, tanıdık gelen kırmızı siluetlerin üzerine

tanıdık olmayan iki kişi çökerek onları kurşundan korudu.

"Bunlar Kızıllar!" dedi Artyom kısık bir sesle. "Bırakın beni! Biz Kızıllara mermi getirmişiz! Bunlar Kızıllar!"

"Sakin ol, sakin..."

"Bu da kim? Biri bana bu durumu açıklayabilir mi?"

Letyaga'nın deri eldivenli eli onun ağzını kapattı, ağzına tüfek yağı, mazot, barut ve kurumuş kan tadı geldi. Artyom Letyaga'nın eline dişlerini geçirdi, kapalı ağzıyla anlaşılmayan bir şeyler bağırdı. Boşuna kemiriyordu, Letyaga'da sinir denilen bir şey yoktu. Alnındaki dürbünü çıkardılar, gece görüşü kapandı.

"Ona dokunmayın!" dedi Lyoha otomatik tüfeğinin emniyetini açarak. "Saveli, adamımızı vuruyorlar!"

"Bırakın! Onu hemen bırakın!" dedi Saveli. "Hepinizi öldürürüm!"

"Damir... Omega..."

Karanlığın içinde homurdanmalar, bağırtılar duyuldu, sanki birinin gırtlağına yapışılmış, ateş açılmış, birileri kurtulmak için çığlık çığlığa tepinmeye başlamıştı.

"Tamam mı?" diye sordu biri soluk soluğa.

"Ne dersiniz, özel birimciler? Sizde de durum pek iyi değil, öyle mi?" diyerek güldü görünmeyen Svinolup."

"Hayır. Şimdi değil. Onları buraya getirin, peşimden gelin," diyen Letyaga'nın kalın sesi duyuldu.

"Albay dedi ki, eğer bir aptallık yaparlarsa..."

"Albayın ne dediğinden haberim var. Onları peşimden getirin!"

"Bu neydi böyle?" Bunu soran ses tanıdıktı, ama Svinolup'a ait değildi. Bu, yorgun ve tembel bir sesti; duyunca insanın gözünün önüne batakhane ve içeriden ışıklandırılan perdeler geliyordu...

"Tamam, yanlışlıktan dolayı özür dileriz. Götürüp gidiyoruz!" dedi Letyaga.

Çelik eller Artyom'u yerde sürükledi, arkadaşları onu bacaklarından tutuyorlardı. Teşkilat askerleri iyi eğitimliydi, onlardan kaçmak mümkün değildi.

"Onları buraya getir. Şuraya koy. Tamam, ben hallederim. Kalkın."

"Albay, sorun çıkarırlarsa üçünü de öldürün, dedi."

"Ne öldürmesi?! Deli misiniz?!" Saveli uyandı.

"Damir, biliyorum. Ben hallederim. Üzerlerini aradınız mı? Temizler mi?"

"Evet."

"Tamam. Hadi. Ben şimdi hallederim."

"Peki çocuklar," dedi biri kuşkuyla. "Gidelim. Letyaga halletsin. Onun arkadaşları ne de olsa."

Ayak sesleri adamların gittiğini gösteriyor gibiydi ama sanki yanıltıcıydı. Yukarı gittikleri de sanılabilirdi, yana çekildikleri de. Ağzını kapatan yağlı deri eldiven çekildi.

"Bu Svinolup! Kızıl KGB! Biz Kızıllara mermi getirdik! Biz-Kızıllara-mermi! Ne yaptığının farkında mısın?!"

"Emir aldım, kardeşim," diye yumuşak bir üslupla yanıtladı Letyaga. "Ulaştırma emri. Kime, ne ulaştıracağım beni ilgilendirmez."

"Kızıllara! Kızıllara! Mermi! Biz seninle! Sığınakta bütün arkadaşlarımızı kaybettik! Desyati'yi! Ulman'ı! Şlyapa'yı! Kızıllar yaptı! Bunu hatırlıyor musun?! Az kalsın seni... Beni de! Bunu nasıl yaparız? Onlara nasıl mermi verebiliriz?!"

"Emir, mermileri depodan alıp buraya getirmemizi ve teslim etmemizi söylüyordu."

"Yalan söylüyorsun!" diye bağırdı Artyom ve ayağa fırladı. "Ne saçmalıyorsun, seni aşağılık! Hain! Pis domuz! Sen bana, onlara... Ölenlerin hepsine! Bizim arkadaşlarımıza! Siz... Sen ve o ihtiyar aşağılık! Hepimize ihanet ettiniz! Onlar ne için öldü? Biz Kızıllara silah verelim diye mi? Mermi verelim diye mi?"

"Sakin ol. Sakin ol! Bunlar mermi değil, yardım. Onlarda kıtlık var. Bu mermilerle Hansa'dan mantar alacaklar. Anlıyor musun? Onların mantarları tamamen çürümüş."

"Sana inanmıyorum! Hiçbirinize inanmıyorum!"

"Tam bir saçmalık!" diye söylendi Lyoha.

"Ya sen?! Buna kendin inanıyor musun?! Söyle?!"

"Benim görevim..."

"Tabii, nedir senin görevin? Aldığın diğer emirleri duymadığımı mı sanıyorsun... Eğer bu gördüklerimi yutmazsam beni öldürmek için emir aldın, öyle değil mi? Sorun çıkarırlarsa ne demek? Bunu yutmam mı gerekiyordu? Bizim -bizim!- Kızıllara mermi verdiğimizi?"

"Beni affet."

"Hayır! Seni affetmiyorum! Kan kardeşimsin sen, lanet olası! Peki şimdi ne yapıyorsun? Buna nasıl inanabilirsin Letyaga?! Şimdi neye inanıyorsun? Tüm bunlar ne için? Yemek için mi?"

"Sen... Sende hiç..."

"Hadi ama! Biliyorsun ki umurumda değil. Ben nasıl olsa gebereceğim. Ateş et, pislik. Sana emredileni yap. A negatif, lanet olası! Ama arkadaşlarımı bırak! Onların bir suçu yok. İhtiyarın onlara hiçbir borcu yok! Onlarla hesaplaşacak hiçbir şey yok!"

Letyaga susuyor, zorlukla nefes alıyordu. Bir anda başına metalik bir şey doğrultuldu. Ama etraf kapkaranlıktı ve Artyom artık çok yakınında olan ölümü hissetmiyordu.

"Hadi?!"

Kokmuş deri yine tüm lafları Artyom'un ağzına tıktı.

"Siz ikiniz, ayağa kalkın," diye fısıltıyla emretti Letyaga. "Affet beni, Artyom."

Silah kulağının dibinde ateşledi.

Bir, iki, üç kez.

Ama hiçbir şey değişmedi.

Zifiri karanlıkta yaşamı ölümden nasıl ayırt edecekti?

Ağzındaki kan, mazot, barut ve yağın tadına bakılırsa hâlâ yaşıyordu.

"El ele tutuşun!" diye fısıldadı Letyaga. "Ayrılanı hemen öldüreceğim."

Bilinçsizce hareket etmek yerine Letyaga'ya son kez güvendiler. Letyaga, eliyle Artyom'un ağzını kapatmaya devam ederek onu aceleyle bir yerlere götürüyordu. Diğerleri de hemen peşlerinden gidiyorlardı.

"Hey! Ne oldu? Hazır mısın?" diye seslendi biri yürüyen merdivenlerin oradan.

"Şimdi koşun," dedi Letyaga. "Yakalanırsak sizinle birlikte beni de öldürürler."

Etrafa bakmadan ve hiçbir şey görmeden, birbirlerinin soğuk, terden ıslak parmaklarından tutarak koştular.

"Bu da ne demek oluyor?!" diye bağırdılar yukarıdan. "Dur!"

Letyaga da nereye gittiğini bilmeden sadece koşuyordu. Yarım dakika sonra bir ıslık, arkasından ayak sesleri duyuldu. Bir yerde eğildiler, tökezlediler, çarpıştılar ve birbirlerini yavaşlattılar.

"Bu Feliksoviç kim?" diye sordu Letyaga'ya Artyom koşarken. "Bessolov! Kim bu Bessolov? İhtiyar bizi kime sattı?"

Gökten bir ışık huzmesi indi. Dördü birlikte bu ışıktan hamamböcekleri gibi kaçtılar.

Çıkmaz bir yola girip geri döndüler. Arkadan gelen ayak sesleri başta biraz uzaklaşmış, sonra tekrar yaklaşmıştı. Ve yine, Komsomolskaya'ya ilk indiklerinde olduğu gibi, karanlığın içindeki yarıklardan belirsiz bir uğultu yayıldı.

Yanlarından yine kör kurşunlar geçiyor, duvarlardan rastgele sekip hedeften şaşıyordu.

"Bessolov kim?!" Artyom rahat bırakmıyordu. "Kim o?! Sen biliyorsun, Letyaga! Söyle bana!"

Letyaga duraksadı, ne yapacağını şaşırmış gibiydi: Belki burası tamamen karanlıktı, gece görüş dürbünleriyle gördükleri sıcak kırmızı figürlerden çok uzaktı ve herhangi bir yönü bulmak da imkânsızdı.

Feneri yaktı.

"Bak, oradalar! İşte! Arkada!"

Duvara kaynakla tutturulmuş parmaklığın önünde durdular. Letyaga ölçüp biçti, asılı kilidi ateş ederek açtı, üçü birlikte demir çubukları kopardılar ve içeri doluştular. Dizlerinin üzerinde emekleye emekleye aptalca ölümden kaçtılar, kim bilir, belki de ölüm onları takip etmeyecek kadar tembeldi?

"Aaaaa..."

Hiç susmayan bir koro gibi giderek daha da artan inilti, içinde süründükleri borudan yüzlerine bir rüzgâr gibi üfürüyordu. Kulak zarları, kalpleri ve dalakları bu sesle uyum içinde titreşiyordu. Arkadakilerse takibe devam ediyor, emri yerine getirmeye çalışıyor, fener ışığıyla onların ensesini gıdıklıyor, hedefi arıyorlardı.

Letyaga demir kapağın önünde durdu. Arkasındaki ses, sanki kapak ocağın üstündeki düdüklü tencereye aitmiş ve patlayıp her an fırlayacakmış gibiydi.

Kapağı tüm gücüyle itti ama nafile. Pas iyice köklerini salmış, kapağı bütünüyle tuz sarmıştı. Bu sırada onlara yetişen bir mermi en arkadakini, Saveli'yi vurdu.

"Duvara yaslanın!"

Letyaga elini uzatarak feneri kendilerini takip edenlere doğru çevirdi ve cevap olarak üç kez ateş etti. Fenerin ışığından gözleri kamaşmış, içlerinden biri de yaralanmıştı. Tıkılıp kaldıkları bu bağırsağın içinde kurşunları isabet ettirmek zor değildi.

Ama arkadan yüzlerce ateşle karşılık verdiler.

"Yardım edin, ne duruyorsunuz?!"

Adamlar ikişerli üçerli yaklaşıyor, önlerindeki demir sar-

sılıyordu. Saveli bir kurşun daha yedi, onu açılmış oyuğun içine taşıdıklarında vücudu artık gevşemişti. Bir tünelin tavanının hemen altına, binlerce çığlık atan insanın arasına düştüler. Bir yerlerini incitmeden, bu insanların kafalarının üstüne düşmüşlerdi.

Buradakilerin ne için inledikleri o zaman anlaşıldı.

"YEMEEEEEK!!!"

Artyom daha önce hiçbir yerde ve hiçbir zaman bu kadar çok insanı bir arada görmemişti. Tünel alışılmadık biçimde büyüktü, yan yana iki ray genişliğinde ve kemerliydi, göz alabildiğine insanla doluydu.

Burada bir insan denizi vardı. Ve bu deniz kabarıyordu.

Dördü birden istasyona yaklaşık elli metre uzaklıkta bir yere düşmüştü ve canlı cesetlerin arasından ışığa doğru ilerlemeye çalışıyorlardı. Saveli'yi, kurşunun neresine isabet ettiğine bakmayarak yanlarında taşıdılar. Saveli, Artyom'un yakasına yapışarak kulağına bir şeyler fısıldadı, bu Artyom'un tepki göstermesine neden olmuştu. "Neden böyle konuşuyorsun?! Daha çok yaşayacaksın!" Burada durabilmeleri mümkün değildi.. Kalabalık durmadan bir o yana, bir bu yana hareket ediyordu, onları duvara sıkıştırabilir ya da ezebilirlerdi. Hem bu kalabalığın içinde kaybolmak için ilerlemeleri gerekiyordu: Onları takip edenler her an peşlerinden gelebilirlerdi.

Burada bedenler sıska ve açlıktan tükenmişti, derileri sarkıyordu. Yanlarından geçerken bu hissediliyordu: Etsiz kemikleri bir rendenin bıçakları gibi takılıyor ve sanki yanlarından geçen her yolcudan kendilerine bir şeyler rendeliyorlardı. Onları Kızıl Hat'ın dört bir yanından buraya açlık toplamıştı, Artyom bunu anlamıştı. Ama neden buraya?

"MANTAAAAAR!"

Hâlâ ayakta durabiliyor olmaları çok ilginçti. Bu kuruyup

gitmiş sopalarda güç olamayacağı açıktı. Nitekim herkes dayanamıyordu. Zaman zaman yerdeki bir şeylere takılıyorlar, botları yumuşak bir şeylere, -belki karınlarına?- basıyor ve kayıyordu. Ama bu canlıların derdi mantar dışında bir şey değildi.

Yönü tahmin etmek kolaydı: Tüneldeki tüm yüzler aynı tarafa çevrilmişti. Ağlaşmalar arasında belli belirsiz "Komsomolskaya" kelimesi duyuluyordu.

Onlar da aralarından geçerek herkesle birlikte Komsomolskaya'ya doğru ilerliyordu. Karşılarında sadece enseleri görüyorlardı. Tıraş edilmiş kafaları açıkta, gri ve beyazdı. Sanki burada insanların yüzlere ihtiyaçları yoktu.

Artyom arkaya dönüp baktı ve Teşkilat'a ait başlık takmakta olan siyah bir figürün, onun ardından da bir başkasının kalabalığın arasına daldığını gördü. Letyaga emri yerine getirmemişti, ama diğerleri itaatsizlik edemezlerdi. Dalgaların yuttuğu dalgıçlar yüzerek Artyom'u arıyorlardı. Amaçları onu boğmaktı.

Artyom daha fazla çabaladı, siyah üniformasının diğer insanların kahverengi sırtlarının arkasında saklanması için çömelerek ilerlemeye devam etti ve diğerlerini de peşinden sürükledi.

Kendi aralarında konuşmaları mümkün değildi: İnsan denizinin ağlaşma ve inlemesi bütün sesleri yutuyordu, geriye sadece ağız hareketleri kalıyordu. Söylemek istedikleri her ne olursa olsun, sonunda anlaşılan kelime yalnızca mantar oluyordu.

Kızılların istasyonu olan Komsomolskaya'ya kadar ilerlediler.

Aşağıdan, rayların üstünden bu büyük, görkemli ve korkunç istasyona baktılar. İstasyon Biblioteka imeni Lenina'ya benziyordu: Burası da iki katlı bir bina yüksekliğindeydi, kıvrımları olmayan dikdörtgen kemerleri ve buğday başaklarıyla

süslenmiş kaideleri olan yüksek, antik sütunlarıyla bu dünyaya ait değilmiş gibi görünüyordu.

İstasyondaki her şey tahıl etrafında dönüyordu: Burası, inançsızların hasat tapınağıydı. Sütunlar kırmızı damarlı kahverengi mermerle, rayların kenarındaki duvarlar işkence odalarında olduğu gibi fayansla kaplanmıştı, tavanın altındaki başaklarsa kılıç gibi bronzdandı.

Kalabalık hem peronda hem de raylarda duruyordu. Rayda duranlar perona tırmanmak istiyor, perondakilerse rayların üzerine düşmemeye çalışıyordu. Ve hepsi, iniltiyle karışık açlık şarkısını tekdüze bir şekilde söyleyerek ileride bir yerlere gitmeye devam ediyordu. İstasyon yarı karanlıktı. Yukarıdan tutulan fener ışıkları beyaz ve çıplak kafaların üzerinde dolaşıyor ve sanki denizde gemi kazasından kurtulanları arıyorlardı.

Artyom kafasını yukarıya kaldırdı.

Komsomolskaya'nın ikinci katı vardı: Peronun üzerinde, raylara paralel olarak uzanan ve tüm istasyonu çevreleyen yaklaşık dört metre yüksekliğinde iki balkon bulunuyordu. Balkonlar henüz sular altında kalmamıştı. Orada sadece, rahatlık olsun diye tüfeklerini tırabzanlara dayamış Kızıl Ordu askerleri bekliyordu. Ama oradan silahlarını kime doğrultabilirlerdi ki? Hepsini aynı anda hedef alamazlardı herhalde.

Askerlerin arasında megafonla bir şeyler söyleyen subaylar duruyordu ama kalabalığın gürültüsü onların da sesini bastırıyordu.

Artyom ve diğerleri omuzlara, kafalara basarak perona tırmandılar. Artyom tekrar geriye dönüp baktı ve kalabalığın arasında siyah maskelileri gördü. Onlar da Artyom'un siyah üniformasını fark ettiler.

Ter içinde yere oturdu. Yine tüm yaraları aynı anda konuşmaya başlamıştı: Delinmiş omzu, parçalanmış dizi, kamçılanmış sırtı. Şöyle diyorlardı: Tamam, yeter. Dur, burada kal.

İleride, tüm bu insanların ümitsizce ulaşmaya çalıştığı yer göründü.

Balkondan salonun ortasına, insan kalabalığının üzerinden genişçe bir mermer merdiven iniyordu. Peronun iki ucunda bu merdivenden iki tane daha vardı, ama bunlar yıkılmış ve kapatılmıştı. Yani çevre hattına, Hansa'ya geçmek için sadece ortadaki merdiven kalmıştı. Kalabalık da oraya gitmeye çalışıyordu.

Basamaklarda üç sınır muhafızı duruyordu. Taşınabilir parmaklıklara dikenli teller döşenmişti ve peronun ortasından her iki tarafta doğru oluşturulan ateş hatlarından makineli tüfekler görünüyordu. Yukarıya çıkmak için herhangi bir yol bırakmamışlardı.

"MANTAAAAAR!!!" diye kükrüyordu istasyon; sanki bütün hat kükrüyor gibiydi.

Kollarında kundaklı bebekleri olan anneler vardı. Kiminin bebeği suskun, kimininkiyse hâlâ ağlıyordu. Babalar, yerdeki ölülerin çelme takmaması, onları dibe çekmemesi için omuzlarında taşıdıkları çocuklarını olabildiğince yukarıya kaldırıyorlardı. Herkes merdivene, basamaklara ulaşmak istiyordu. Burada kendilerine mantar verilmeyeceğini biliyorlardı. Koltsevaya hattına gitmeleri gerekiyordu, yaşama giden başka bir yol kalmamıştı.

Kalabalık nasıl oluyordu da ince ve hava kadar hafif parmaklıkları devirip üzerine düşmüyordu? Parmaklığın önünde yığın olmuşlar, dikenli tellere yaklaşmışlardı ve Kızıl Ordu askerlerine bakıp yutkunuyorlardı. Askerlerse bu aç insanlara dipçikleri sallıyordu, ama kırmızı çizgiyi ne bu taraf ne de diğer taraf geçmişti.

Böyle bir kalabalık Komsomolskaya'da nasıl toplanmıştı? Acaba hattın diğer istasyonlarına gitmeleri mi önlenmişti ve eğer öyleyse engel olmak isteyenlerin akıbeti ne olmuştu? Aynı şekilde, hâlâ tünelden geçerek birbirlerinin omuzların-

dan tırmanıp üçerli, beşerli, yedişerli gruplar halinde peronlara çıkmaya devam ediyorlardı.

Askerlerle insanları birbirinden ayıran sabun köpüğü patlamak üzereydi. Atomun patlamasından hemen önce düşen son kum taneleri, son saniyelerdi.

İstasyonda korkunç bir havasızlık vardı ve içerisi bir dökümhane gibi sıcaktı. Yeni gelenler nereden oksijen bulacaklardı ki? İnsanlar kesik kesik nefes alıyor, ağızlarından çıkan buhardan dolayı tüm istasyonda sis oluşuyordu.

Artyom tekrar geriye baktı: Kalabalığın içindeki siyah maskeliler neredeydi? Giderek yaklaşıyorlardı. Sanki onu nerede arayacaklarını biliyorlardı ve kimse onları durduramazdı.

Tavanın altında bir şeyler oluyordu.

Tüm bu insanlar -binlerce olmalıydılar!- birbirinden etkilenerek kafalarını yukarıya kaldırmaya başladılar.

Svinolup'un önderliğindeki ekip kararlı ve hızlı adımlarla balkonda ilerliyordu.

Artyom kendisini, Karaderililer döneminde VDNKh istasyonuna bir yerlerden davet edilmiş papazın yaptığı ayindeymiş gibi hissetti. Ekipteki askerler ellerinde bir şey taşıyordu: Svinolup her tırabzanda bir durarak askerlere taşıdıkları bu nesneyi dağıtıyordu.

Artyom'un kalbi bir an durdu sanki, yukarıda askerlere verilenin ne olduğunu anladığında derin bir karanlığa gömüldü: Bunlar bir saat önce Letyaga ile birlikte getirdikleri mermilerdi. Açlığa karşı çare işte buydu.

"Bak, senin yardım dediğin şey bu işte!"

Artyom, Letyaga'nın omzuna yapışarak parmağıyla yukarıyı gösterdi.

"İşte, bak!"

Tüm nişancıları dolaşarak mermi dağıtan Svinolup, adamlarıyla birlikte makineli tüfekli askerlerin olduğu basamaklara indi. Onları da mermilerle besleyip cesaretlendirmeye

başladılar. Binbaşı, manga komutanlarının kulağına bir şeyler fısıldayarak hafifçe omuzlarına vurdu.

Aşağıdaki halk endişeliydi, ama yukarıda neler olduğunu anlaşılınca sessizlik çöktü, koro sustu, ümitsizliğe kapıldı.

Svinolup yüksek sesle konuşmaya başladı.

"Yoldaşlar!" dedi. "Kızıl Hat yönetimi adına sizlerden, toplanma özgürlüğü yasası da dâhil olmak üzere devletimizin yasalarına saygı göstermenizi rica ediyorum. Lütfen dağılın."

"Mantar!" diye bağırdı biri.

"Mantaaaaar!" diye ona destek verdi kalabalık.

"Geçmemize izin verin!" Kalabalığın kükremesini bir kadının çığlığı böldü. "Bırak bizi, despot! Bizi serbest bırak!"

Svinolup kafasını salladı. Sanki kabul etmiş gibi görünüyordu.

"Size! Başka devletin! Arazisine! Girme izni veremeyiz! Dağılmanızı! Emrediyorum!"

"Burada açlıktan ölüyoruz!" diye bir ses yükseldi kalabalıktan. "Kızım öldü! Kurtar bizi! Bırak geçelim! Ayakta zor duruyoruz! Karnımız ağrıyor! Sen yiyip karnını doyurmuşsun! Geçmemize izin ver!"

"Hansa'ya geçelim! Yemek için!"

Sıcaktan bunalan ve zihni yavaşlayan Artyom, bu insanları Hansa'ya bırakmayacaklar, diye düşündü. Hansa'ya girmelerine asla izin vermeyecekler. Hiç kimseye, birine bile. Hansa her şeyi biliyor. Sinyal bozucuları. Mermileri. Rayh'ı. Yaşam alanını. Kızılları. Kıtlığı. Bu insanlara, oraya gitmelerine izin vermeyecekler.

"Bu bir provokasyondur! Çağrı yapanlar da provokatörlerdir!" Svinolup, bakışlarını yavaş yavaş kalabalığın üzerinde gezdirdi. Sanki daha sonra hesaplaşmak için buradaki her bir yüzü aklında tutmaya çalışıyordu. "Ve provokatörlerle! Lafı fazla uzatmayacağız!"

"Ölüyoruz! Sona yaklaştık! Gücümüz kalmadı! Merhamet! Tanrım, bize merhamet et! Yardım et! Bizi aç bırakma! Bir parça ekmek! Biraz çorba! Kendime değil, çocuğa! Pislik herif! Bırak geçelim!" Sonra kalabalık bir anda insan gibi konuşmayı bırakarak hep bir ağızdan inlemeye başladı. "MANTA-AAAAR!"

Arkadakiler merdivene, Svinolup'a yaklaşmaya çalışarak öndekileri sıkıştırıyordu. Nefeslerini yer bulabilmek için harcıyorlar ve onlar için ekmek mabedi olan istasyonu titretiyorlardı. İnsanlar, sanki kendileri için ekmek ve şarap hazırlanmış gibi merdivene, mihraba çıkmak istiyorlardı. Oysa orada hiçbir şey yoktu. Sadece kurban edilecekleri bir sunak ve bıçak vardı.

Birazdan olay patlak verecekti. Çok geçmeden her yer sıcak ve kaygan bir hal alacaktı.

Svinolup onları ikna edemezdi. Zaten bunun için de uğraşmıyordu.

Onları... Onları terk edemem. Onları buradan götürmeliyim.

Neden ölsünler ki? Daha yaşayabilirler.

Onları götürmeliyim.

Artyom da diğerleriyle birlikte bir dikenlerin üstüne, bir geriye sallanıyordu. Sallanmaktan midesi bulanıyordu. Zavallı Artyom'un sadece bir damla nefesi kalmıştı. Ve o kadarcık nefesiyle, ilk önce fısıltı, daha sonra yüksek sesle konuşmaya başladı:

"Orada sizin için hiçbir şey yok... Hansa'ya gidemezsiniz! Hansa'ya gitmeyin! Orada kimsenin size ihtiyacı yok! Duyuyor musunuz?! Hey, insanlar! Gitmeyin! Lütfen! Yapmayın!"

Artyom'u duyan çok az insan vardı, ama Svinolup duyuyordu, çok yakınında duruyordu.

"Aynen öyle! Orada sizi kimse beklemiyor! Sizin yeriniz

burası!" diyerek tembelce Artyom'u destekledi.

"Peki, nereye gidelim o zaman?! Nereye?!" diye sordu önde duran insanlar telaşla ve onların bu telaşı Artyom'un etrafında su dalgası gibi yayılmaya başladı.

Onların hiçbir şey bilmediklerini hatırladı Artyom.

Metrodan, Moskova'dan başka hiçbir şeyin olmadığına inanıyorlar. Onlara, tüm dünyanın yandığı, burada yalnız oldukları yalanı söylendi. Onlar yer altındaki bu tünellerde tutuluyorlar, düşmanlarının kimler olduğuyla ilgili olarak onlara açıklama yapılmıyor, sadece onları buraya, karanlığa kapatmışlar.

"Yukarıya! Yukarı gitmelisiniz! İnsanlar! Bütün dünya hayatta! Hayatta kalanlar sadece bizler değiliz! Duyuyor musunuz? Yalnız değiliz! Sadece Moskova yok! Başka şehirler de var! Kendi kulaklarımla duydum! Radyoda! Başkaları da var! Buradan dünyanın herhangi bir yerine gidebiliriz! Nereye istersek! İstediğimiz yerde yaşayabiliriz! Her taraf açık! Tüm dünya bize açık!"

İnsanlar etraflarına bakınarak onu aramaya başladılar. Ve Artyom o zaman anladı: İşte şimdi her şeyi anlatmalıydı. Anlatmalıydı ki bilsinler ve kendileri karar versinler. Biri kolunu, bir başkası omzunu tutarak ona destek verdi ve Artyom sesini daha iyi duyurabilmek için birilerinin omzuna tırmandı.

"Sizi kandırdılar! Bütün insanlar... Yerin üstünde! Petersburg! Yekaterinburg! Vladivostok! Novosibirsk! Hepsi hâlâ yukarıda yaşıyor! Sadece biz... Bizler burada yaşıyoruz! Domuz pisliğinin içinde! Onu yutuyor, onunla nefes alıyoruz! Yukarıda güneş var! Bizse D vitamini hapları yutuyoruz! Biz burada... Karanlıkta! Havasız bir yerde! Tutuluyoruz! Kurşuna diziliyoruz! Asılıyoruz! Bir de birbirimizi boğuyoruz, kesiyoruz! Peki, ne için?! Başkalarının fikirleri için mi?! Bu istasyonlar için mi?! Tüneller için mi?! Mantar için mi?!"

"MANTAAAAR!" diye cevap verdi kalabalık.

"Bu saçmalık da ne?!" diye kısık sesle aşağıdan ona seslendi Letyaga. "Bizi ifşa ediyorsun! Şimdi askerler buraya gelecekler!"

Artyom, kuru ve ateşli gözleriyle insanları kucakladı. Olup bitenleri nasıl anlatacaktı? Onu anlayabilecekler miydi?

Siyah şapkalar, denizin üstündeki şamandıralar gibi bir anda yakınlarında beliriverdi. Bunlar Melnik'in habercileriydi. Şimdi Artyom'u üzerinde olduğu omuzlardan indireceklerdi... Ve şu anda saklanamazdı. Telsiz istasyonundayken söyleyemediği her şeyi onlara söylemeyi başarmalıydı.

Svinolup sessizce bekliyordu. Bu yarı ölü adamın diğerlerini merdivenlerden uzaklaşmaya ikna edip edemeyeceğini merak ediyordu. Nişancılar da ondan emir bekliyordu.

"Burada geberiyoruz! Ülser oluyoruz! Guatr büyütüyoruz! Her şeyimiz elimizden alındı! Yemeği... Kendi çocuklarımızdan çalıyoruz... Kıyafetleri... Ölülerden çalıyoruz... Tünellerde... Birbirimizi eziyoruz! Kızıllar... Kahverenkliler... Bunların hepsi boşuna! Hepsi! Kardeşlerim! Hepsi anlamsız! Kendi kendimizi yiyoruz! Karanlıkta! Hiçbir şey bilmiyoruz! Herkes bize yalan söylüyor! Herkes! Ama ne için?"

"Peki, nereye gidelim?" diye seslendiler.

"Yukarıya! Gidebiliriz! Kurtulabiliriz! Orada bir çıkış var! Arkada! Tünelde! Bir oyuk var! Geriye gidin! Özgürlük orada! Orada! Yukarıya çıkın! Oradan da istediğiniz yere gidin! Kendi başınıza! İstediğiniz gibi yaşayın!"

"Bizi Hansa'dan uzaklaştırmak istiyor!" diye bağırdı biri öfkeyle.

Namluların siyah gözbebeklerini gördü. Önce biri, sonra bir başkası. Ona doğrultulmuştu. Artyom ise daha her şeyi söyleyememişti. Acele etmeliydi.

"Burada boşuna öleceksiniz! Kimsenin haberi bile olmayacak! Orada koca bir dünya var! Biz ise burada... Kapak altında tutulacağız! Hepimiz burada gebereceğiz ve kimse bunu

bilmeyecek! Bunların hepsi boşuna! Gidin! Yapmayın! Geriye gidin!"

"Mantarı nereden bulabiliriz?!"

"Provokatör! O bir provokatör! Onu dinlemeyin!"

"Durun!"

Artyom elini insanlara doğru salladı, ama o sırada kalabalığın içinden biri ona ateş etti.

Kolunun yukarıda olması kurşunun kalbine isabet etmesini önlemişti. Kurşun yine omzuna geldi ve Artyom'u sırt üstü kalabalığın içine devirdi. Artyom susar susmaz kalabalık yine her şeyi unuttu.

"Mantaaaaar!" diye ince bir ses geldi.

"MANTAAAAR!" İnsanlar hep birlikte inledi.

Kalabalığın yürümeye başlamasından hemen önce Letyaga Artyom'u kendisine çekmeyi ve ona siper olmayı başardı.

"Son kez uyarıyorum!" diye bağırdı Svinolup, ama arka sıradakiler onu ne duyuyor ne de görüyordu.

Artyom göz ucuyla Svinolup'un askerin omzuna vuruşunu ve merdivenlerden balkona çıkışını gördü. Binbaşı şimdi çalışmaya devam etmeli, önemli işler yapmalıydı, o ölemezdi. O gitti, hemen arkasından olaylar başladı.

"Bırakıın!" Kalabalık makineli tüfekleri olan askerlere bağırıyordu.

Letyaga Artyom'u kalabalığın ilerlediği yönün aksine, parmaklıklardan ve namlulardan uzağa taşıdı. Tüm gücüyle kalabalığı yardı, ama insan seli, onları dikenli tellere, atılan mermilere doğru geri çekiyordu.

"Ateş!"

Makineli tüfek gürültüyle ateşlendi, mermiler döne döne ilerledi ve ön sıradakileri biçti. Artyom'un mermileri.

"Merhamet!" diye çığlık attı biri. "Merhamet et, Tanrım!"

"Bize merhamet et, Tanrım!" Bir kadın daha inledi.

"Burada ölüyoruz! Merhamet!"

"Orada gidin! Yukarıya! Kaçın! Burada ölmek zorunda değilsiniz! Özgürlüğe gidin!" Artyom onlara bağırıyordu, ama şimşek çakması gibi bir anda kopan "Merhamet" yakarışlarının arasında sesi boğuluyordu.

Ve binlerce insan, bu şekilde ağlaşarak parmaklıklarla makineli tüfeklerin üzerine yürüyordu.

"Merhamet et, Tanrım!"

Ne söyleyecekleri onlara öğretilmemişti, bu yüzden bu kelimeleri herkes kendi melodisiyle söylüyordu. Sesler doğaüstü, ürpertici bir koroya dönüşmüştü. İstavroz çıkarmak için ellerini kaldırmaya çalışıyorlardı, ama sıkışmışlardı. Böylece kolları yok gibi görünen kalabalık öldürülenlerin üzerine basarak ve onlardan hiçbir ders almayarak, ileriye doğru yürümeye devam etti.

"Merhameeeeet!" diye bağırdı Lyoha, boynundaki İsa'ya yapışarak.

İlk sıradakiler yere düşerken, bir sonrakiler de üçüncü sıradakiler için yumuşak kalkan oldu. Letyaga Artyom'la, Lyoha'da Saveli'yle makineli tüfeklerden uzaklaşarak geri gitmek istediler, ama kalabalık hâlâ ileri gitmek istiyordu, çünkü geri dönmek için hiçbir sebep göremiyorlardı.

Artyom da o sırada kollarını hareket ettiremiyordu ve kalabalığı artık hiçbir şekilde durduramıyordu.

Yukarıdaki silahlar insanların kafalarına ateş etmeye ve insanlar vurulmaya başladı, ama izdiham içinde artık yere de düşemiyorlardı. Ölürken bile ayakta dikilmeye devam ettiler. Burada hiç kimse ölümden korkmuyordu. Belki de en azından bu sıkıcı hayata bir anlam kazandırmak ve nihayet rahatlamak için kendilerini kurban etmek istiyorlardı. Sadece "Merhamet et!" diyor ve kendilerini mermilerin beklediği yere çıkmak için merdivene doğru ilerliyorlardı.

Tüfeklerin şarjörünün değiştirildiği yalnızca birkaç sani-

yelik sürede yüzlerce el parmaklığı yakalayarak parçalara ayırdı. Bunu takip eden anlarda makineli tüfekli askerlerin gözlerini çıkardılar, manga komutanını parçaladılar, geri kalanları boğdular ve bir volkandan çıkan lav gibi hep birlikte sürünerek yukarıya tırmandılar. Ölenlerin silahlarını bile almamışlardı, bunu düşünecek durumda değillerdi.

Silahlılar sessizce, birer birer merdivenlerden ve tırabzanlardan aşağıya uçtular. Artyom tünele geri dönmek istiyordu, ama diğerleriyle birlikte balkona doğru merdivenlerden çıkıyor, Hansa'ya giden geçide sürükleniyordu.

İnsanların henüz ulaşamadığı Kızıl Ordu askerleri geri çekilmeye başladı. Kalabalıktan af diliyorlardı, ama sesleri duyulmadığı için yine de öldürülüyorlardı. Aradan kaçmayı başaran Saveli bir anda ortadan kayboldu ve bir daha da etrafta görünmedi. Aynı şekilde binlerce kişiden yüzlercesi, belki de binlercesi kayboluyordu.

Birileri Artyom'un kolunu çekiştirdi.

Arkasını döndü, bu bir kadındı. Zayıf ve mosmordu.

"Delikanlı! Artık yapamıyorum! Oğlum, onu ezerler!" diye Artyom'a bağırdı. "Onu kollarına al! Kaldır! Yoksa ezilecek! Kendim yapamıyorum!"

Aşağı baktığında altı yaşlarında, sarışın, burnu kanamış bir oğlan çocuğu gördü ve onu kendisine doğru çekerek yukarı kaldırdı.

"Peki! Onu nereye götüreyim? Adı ne?"

"Kolya."

"Ben de Artyom."

Kolya, düşmemek için Artyom'un boynuna sarıldı, ama kalabalık arkadan itmeye devam ediyordu. Bu nedenle Artyom'un omuzlarına oturdu. Annesi de Artyom'un elini tutuyordu. Ancak bir süre sonra bıraktı. Artyom dönüp baktı, neredeydi? Kadın, kalabalığın arasında sıkışmış halde duruyor, yere düşemiyordu; başından vurulmuştu

"Oraya! Oraya!" Annesini öldürdüklerinin henüz farkına varmayan küçük Kolya, Artyom'un omuzlarının üstünde bağırıyordu.

Letyaga gayet sağlam ve kararlı bir şekilde önlerinde ilerliyordu. Arkasındaysa Artyom'la Kolya yürüyordu. Lyoha kendi hayali çarmıhına çivilenmişti ve kırık bir gemi direğinin üzerindeymiş gibi suyun üzerinde kalmaya çalışıyordu. Bir yandan da bildiği tek duayı tekrarlayıp duruyordu. Her nasılsa bir araya gelebilmişlerdi ve bu şekilde Hansa sınırına gidiyorlardı.

"Anne! An-ne! Neredesin?" diye aniden seslendi çocuk; ama annesini bıraktığı yerde artık hiçbir şey yoktu.

Kızılların tamamı ezilmiş ve çiğnenmişti. Geçitlerin bulunduğu karanlıktan, beyaz zemin üzerinde kahverengi daireler olan bayraklar ortaya çıktı.

"Yukarıya!" Artyom insanlara yalvarıyordu. "Oraya değil, yukarıya!"

"Anne! Anneeeee!"

Kolya, Artyom'un omuzlarından inmeye, annesini çıkarmak için herkesi yutan kalabalığın içine atlamaya çalıştı. Ama Artyom biliyordu ki inerse onu anında çiğnerlerdi.

Aklına bir fikir geldi: Artık bu çocuğu yalnız bırakamazdı. Onu yanına almalıydı. Ömrünün yettiği kadar onun yanında kalacaktı. Ama onu nasıl büyütecekti? Birden Anya'ya geri döndüğünü ve şu anda elini tuttuğu bu çocuğun onların olduğunu hayal etti. Ve üçünün birlikte yaşayabileceklerini. Polis'te mi? VDNKh istasyonunda mı? Bir anlığa da olsa nasıl olacağını görmek için böyle bir hayat yaşamak istedi.

Yukarıdaki tahkimattan kalabalığın üzerine projektörler yakıldı, insanları kör etmeye çalışıyorlardı. Ama onlar kör de olsalar gidecekleri yeri biliyorlardı.

"Mantaaaaar!"

"Burası devlet sınırı!" diye bağırdılar onlara. "Çevre Hat

İstasyonları Federasyonu! Ateş edeceğiz! Ölürsünüz!"

"Merhameeeeet!"

Sona gelmişlerdi. Herkes orada, o merdivenlerde boşu boşuna sağ kalmıştı.

Artyom çocuğu omuzlarından indirdi, orada mermiler için kolay bir hedef olurdu. Onu kollarına aldı. Çocuk kurtulmaya çalıştıkça Artyom, lanet olsun, onu her yere taşımak ne kadar büyük bir sorumluluk olacak, diye düşündü.

Suhoy nasıl... Suhoy, aynı bu şekilde, tesadüfen bulduğu Artyom'u bir ömür boyu nasıl taşımıştı? O bunu yapabilmişti. Peki, Artyom da yapabilir miydi?

Tak-tak-tak-tak-tak! Tüfekler ateşlendi.

İlk olarak öndeki en cesurlar, sonra ikinci sıradakiler devrildi, ama arkadan insanların devamı geliyordu: Üçüncüler, dördüncüler, yüzüncüler, iki yüzüncüler ilerlemeye devam ediyordu. Artyom, Kolya'yı korumak için sırtını döndü.

"Anne," dedi Kolya.

"Sessiz ol," diye rica etti Artyom.

Yolunu kaybetmiş, siyah maskeli bir cesedin yanından geçtiler. Yaşamın boyunca bir başkasından, hele de altı yaşındaki birinden sorumlu olmak korkunçtu. Bu nasıl olacaktı?

Kolya sakinleşti, çırpınmaktan vazgeçti.

Artyom ona baktı, çocuk ölmüştü. Kolları aşağı sarkıyor, bacakları sallanıyordu, sarı saçlı kafası arkaya düşmüştü, göğsünde delikler vardı. Muhtemelen omzundan inerken kurşunlara hedef olmuştu. O olmasaydı vurulan Artyom olacaktı.

"Korkak köpek," dedi Artyom kendi kendine. "Korkak aşağılık. Pislik."

Burnunu koluna sildi, çocuğu bırakacak yer aradı, ama hiç yer yoktu. Derken üçü birlikte Hansa'nın makineli tüfeklerine doğru savruldu. Bunlar Kızılların kullandığı makineli tüfeklerin aynısıydı. Muhtemelen kurşunlar da aynıydı. Aynı şekilde öldürüyorlardı.

Artık kan tüküren namlu onlara doğru çevrilmişti. Ama Letyaga kendi Vintorez silahını hatırladı, ateş ederek üzerlerine yaklaşmakta olan askeri vurdu, bir saniye sonra makineli tüfeği yere düştü ve askerse taşların üstüne yığıldı.

Artyom, elinden geldiği kadar Kolya'yı kollarında taşımıştı, ama sonunda onu kaybetti.

Her taraf insan doluydu.

Cesetler şaşkınlıkla bakıyor ve susuyordu. Diğerleriyse hiç susmadan bağırıyordu. İlerleyenler inliyor, kurşuna denk gelenler merhamet diliyor, ölmek üzere olanlar Tanrı ile son konuşmalarını yapıyordu. Hiç kimse birbirini dinlemiyordu.

Sonra birden, ayrı düşmemek için el ele tutuştular ve zincir halinde yürümeye başladılar. Artyom'un her iki elini tanımadığı insanlar tuttu. Sıcak eller. Ama çok fazla dayanamadılar. Birkaç adım ilerledikten sonra önce sol tarafındaki, sonraysa sağındaki adam yere düştü.

Artık Hansa'nın asık suratlı sınır muhafızlarının yanından geçiyorlardı. Önde giden açlar dikenli telleri aşmış ve neredeyse Komsomolskaya'ya yaklaşmışlardı ki aniden alev makinesi taşıyan askerler fırladı.

Artyom, Letyaga ve diğer birkaç kişi hızla büyük ve görkemli bir salona girdiler: Tavanı neşeli motifleri olan mozaikler süslüyor, avizeler ortama yakışmayan, yumuşak, kutsal bir ışık veriyor, temiz insanlar saldırı nedeniyle dehşete kapılıyordu. Kaçıp engeli yaranlarsa yakalanmadan, fareler gibi, hamam böcekleri gibi bu saraydan ve gözlerden uzaklaşmak için tünellere, deliklere doğru koşuyordu.

Arkalarındaki geçitlerde alev makineleri kükredi. İlk yananların acı çığlıkları yükseliyordu, etrafa kızarmış et ve yanmış saç kokusu yayıldı. Letyaga ile Lyoha'nın kucakladığı Artyom ise, arkada nelerin olduğuna bakmadan karanlık tünele kaçtı.

Arkalarından biri bağırarak durmalarını emrediyordu.

Hansa güvenlik görevlileri, kaçan birini yakalamış, tekrar Kızıl Hat'a taşıyordu. Burada kaçaklara ihtiyaç yoktu.

Kendi aralarında konuşmuyorlardı.

Yeterince hava yoktu.

* * *

Kurskaya'ya çıkmadan önce bir ara bağlantı yoluyla karşılaştılar. Buradaki nöbetçileri geçtikten sonra, karanlık Arbatskaya-Pokrovskaya hattına geçtiler. Leytaga oradaki havalandırma boşluğunu biliyordu. Havalandırmadan yukarı tırmandılar ve dizlerinin üstünde sürünerek bir avluya çıktılar. Etrafında, çatılarındaki ve pencere pervazlarındaki altın işlemeleri dökülmüş, tuğladan yapılmış villalar bulunuyordu.

Dinlenmek için oturdular. Bağrışmalardan kulakları tıkanmıştı.

Letyaga susuyor, Lyoha önüne bakıyor, Artyom ise kusuyordu. Sigara içtiler.

"Şimdi ne düşünüyorsun?" diye Letyaga'ya sordu Artyom. "Anladın mı nihayet?"

Letyaga omuzlarını silkti.

"Çocuğu öldürdüler. Benim kollarımda."

"Gördüm."

"Onları bizim getirdiğimiz mermilerle..." dedi Artyom. "Svinolup. O aşağılık binbaşı. Senin mermilerinle. Belli ki kendisininkiler bitmiş. Bizi bekliyorlardı. Sonra öylece çekip gitti. O hayatta. Geride bir sürü ölmüş insan kaldı. O ise yaşıyor. Yaşamaya da devam edecek."

"Ben aldığım emri yerine getirdim."

"Svinolup da emirleri yerine getiriyordu. Bütün bunları o planlamadı. Oradaki herkes aldığı emri yerine getiriyordu."

"Neden beni onlarla kıyaslıyorsun?!"

"Ben de biğini öldüğmek isteğdim," dedi Lyoha. "Bunu akıl edeni. O aşağılığı. Bu tür emiğleği biğ daha veğmemesi için."

"Svinolup'un geberdiğinden emindim. Ona iki kurşun sıkmıştım. Keşke alnından vursaydım."

Artyom'un sol kolu ağrıyordu, omzu sırılsıklamdı, ama şimdi omzunu düşünmemeliydi.

"Binbaşıyı indiğmenin ne anlamı vağ?" diye itiraz etti Lyoha. "İstemediğin kadağ binbaşı vağ. Binbaşı indirmekle sadece bir diğer yüzbaşıyı sevindirirsin. Doğrudan mareşalleri indirmek gerekiyoğ."

"Onu öldürmüş olsaydım bile ne değişecekti ki? İnsanlar yine makineli tüfeklerin üstüne gideceklerdi. Onları uyardım. Hiçbir şey anlamıyorlar. Onlara yukarıya gitmenin mümkün olduğunu söyledim. Ama hiçbiri dinlemiyor! Gebermek üzere olanlar bile dinlemiyor. Makineli tüfeklerin üstüne gitmek, yukarıya gitmekten daha kolay geliyor onlara! Ne yapmalı?"

Letyaga avucunun içine kan sümkürdü ve elini dalgın bir şekilde pantolonuna sildi. Sonra alnını sildi.

"Canları cehenneme. Onları geri döndüremezsin. Sürü gibiler. Asıl ben nereye gideyim?" dedi. "Bu yaptığım firar etmek. Artık gidecek hiçbir yerim yok."

Artyom ona baktı. Letyaga dayanıklı biriydi. Hiçbir şey onu yıkmıyordu, çünkü yıkabilecek hiçbir şey yoktu. Keşke Artyom da böyle olsaydı.

Yavaş yavaş kulakları açılmaya başladı. Gerilmiş kulak zarları yeniden büzülüyordu.

Ve aşağıdan, deliklerden, ana borulardan, kanalizasyon mazgallarından, havalandırmadan, yerin altındaki her yerden sesler gelmeye başladı. Ağlamalar ve feryatlar yükseliyordu. Moskova'nın killi toprağına boğulmuş, kırılmış boruların birçok köşesinden yansıyan zayıf bir yankı.

Bu, doğum gibi bir şeydi. Moskova, kendisi ölmüş ama taşlaşmış rahminde hâlâ canlı çocukların olduğu bir kadın gibiydi. Ve onlar doğmak istiyor, içeride ağlıyorlardı. Ama Moskova artık kimseyi dışarıya çıkarmıyordu. Betonlaşmış

rahmini sıkarak kendi çocuklarını eziyordu, onlar da doğamıyor, sonunda can verene kadar acı çekmeye devam ediyorlardı.

Sigaraları bitmişti.

Gece olmuştu.

Moskova, üzerine bulaşmış kanın temizlenmesi için kirli su dolu bir kovaya batırılmış gibi geceye bulanmıştı. Kasvetli gece sona erip yine kasvetli bir gün başlayacak ve hiç kimse bir gün önce neler olduğunu bilmeyecekti. Bu geceye dair her şey temizlenecekti. Birilerinin diğer insanları kazmayla parçaladığı o karanlık tüneli kim öğrenecekti? Hiç kimse. Kimin sinyal bozuculardan haberi olacaktı? Hiç kimsenin. Dinsizlerin istavroz çıkararak makineli tüfeklerin üzerine nasıl yürüdüğünü kim bilecekti? Ve ne için öldüklerini? Hangi sebeple öldüklerini?

"Letyaga. Letyaga. Söylesene, bu düşmanlar gerçekten var mı? Batı, Amerika? Onlar var mı? Doğru söyle."

Letyaga şaşı gözleriyle ona baktı, ama karanlıkta, gözleri düzgün bakıyormuş gibi görünüyordu.

"Olmalılar."

"Bu lanet düşmanlağ bizim neyimize?" dedi Lyoha. "Biz onlar olmadan da idare ediyoğuz!"

"Eğer isteselerdi bize rahatlıkla saldırabilirlerdi. Kontrol için. Veya bizden gerçekten korkmuş olsalardı. Bunu hiç düşündün mü?"

"Hayır."

"Diğer şehirleri, mesela Petersburg'u, Vladivostok'u neden bombalamıyorlar, düşündün mü? Yoksa onların hepsini çoktan fethettiler de, fethedilmeyen sadece biz mi kaldık?"

"Hayır, düşünmedim! Hem düşünüp düşünmediğim seni neden ilgilendiriyor?!"

"Çünkü düşman falan yok. Biz onların umurunda değiliz, Letyaga. Düşmanlarımızın umurunda değiliz. Kimsenin bize

ihtiyacı yok. Sen de benim gibi kandırıldın. Tüm bu süre boyunca birilerinin bizimle ilgilendiğini sandık. Dünyanın göbeğinde olduğumuzu, hayatta kalan son insanlar olduğumuzu veya en önemli olduğumuzu sandık. Dünyanın kaderinin burada belirlendiğini sandık. Tam bir saçmalık. Burada hiçbir şeyin belirlendiği yok. Burada kendi kendimize imparatorluklar kuruyoruz, makineli tüfeklerin üzerine gidiyoruz, inşaatlarda geberiyoruz, köpekleri kendi bedenlerimizle besliyoruz, insanlığı kurtarıyoruz ve tüm bunları yapmak için de bütün bu zaman boyunca bir kapağın altında yaşadık. Tüm bu mücadele, tüm kurbanlar, kahramanlıklar... Bunların kimseye bir faydası yok. Burası bir karınca yuvası ve bizler de karınca kahramanlarız. Burada geberdiğimizi hiç kimse fark etmiyor. Bu kapağı kaldırdığında ise..."

"Kalkan! Kapak değil, kalkan!"

"Bu kalkanı kaldırdığında hiçbir şey değişmeyecek. Bundan eminim. Düşmanların bize ihtiyacı yok, Letyaga, bizim düşmanlara ihtiyacımız var."

"Ama ben ihtiyarın doğruyu söylediğine eminim," dedi Letyaga ağır ve öfkeli bir sesle.

"Öyleyse aptal olan o," diye aynı öfkeyle cevap verdi Artyom. "O bir aptal ve sen de onun tarafından aptallaştırılmışsın. Orada, Balaşiha'da kandırıldığım için ben de bir aptalım. Şimdiyse çok geç. Artık hiçbir şey yapılamaz. O zaman tüm sinyal bozucuları yıkma fırsatını değerlendirmeliydim. Böylece ne olacağını öğrenmiş olurduk. Değil mi, Saveli?"

"Evet," diye ayaklar altında çiğnenmiş Saveli'nin yerine Lyoha cevap verdi.

"Bu şekilde hiçbir şey elde edemezdin." Letyaga yere tükürdü. "Bu sinyal bozuculardan Moskova çevresinde daha bir sürü var. İnsanlar sana yine de inanmayacaktı."

"Çünkü yirmi yıl boyunca onların beyinlerini yıkadınız! Nasıl inansınlar?! Bu onların suçu mu?"

"Ben kimsenin beynini yıkamadım!"

"Elbette yaptın. Hikâyenize uyum sağlamayan herkesi öldürdün."

"Ben düşmanlarla savaşıyorum. Vatanı düşmanlardan koruyorum! Eğer senin gibi bir gevezeyi Balaşiha'dan çıkarmasaydım, Hansa askerleri seni oraya gömecekti ve gıkını bile çıkaramayacaktın!"

"Beni sen çıkarmadın! İhtiyar çıkardı! O da bana üzüldüğü için değil! Lanet olası teçhizatını korumak için! Ayrıca o sana beni öldürmeni söyledi! Beni! Bir düşünsene! Ben onun nesi oluyorum? Damadı! Kızının kocası! Ama yine de beni ölüme mahkûm etti!"

"Ama ben öldürmedim."

"Harika, teşekkür ederim!"

"Rica ederim!"

"Ne için ölmem gerekiyordu? Sinyal bozucuları bildiğim için mi? İnsanların beynini nasıl yıkadıklarını bildiğim için mi? Neden acaba? Kızıllara mermi verdiğinde itiraz edeceğim için mi? Yirmi bin mermi! Yirmi bin! Bugün o mermilerle sen vuruldun! Bu kadar aptal olmaktan vazgeç!"

"Ne olmuş?! Savaş çok yakında bitecek! Bu Moskvin'in şartı idi!"

"Yani ihtiyar, ne pahasına olursa olsun, derken bunu kastetmişti! Ödemek zorundaydı! Hem de yirmilik!"

"Bizim çocukları mı harcasaydık?! Bir sığınak olayı daha mı yaşamak gerekiyordu?"

Artyom sırtını döndü.

"Oradaki Moskvin miydi yani? Onu tanımıştım. Moskvin, diğeri de Bessolov. Bessolov'un Hansa'daki görevi ne?"

"Büyükbaşlardandır. Neye hizmet ediyor kim bilir."

"Yalan söylüyorsun," dedi Artyom emin bir şekilde. "Biliyorsun. Kim o?!"

"Git başımdan."

"Bizim ihtiyar aracılığıyla Führer'e zarf gönderen oydu. Genel sekretere de mermi. O. İhtiyar her şeyi ona mı rapor ediyor? Aleksey Feliksoviç'e mi! Ne için? Karşılığında ne alıyor? Lanet olası arazi araçları mı?"

"Ne olmuş?! Hansa bizi sürünmekten kurtardı! Sen ne zaman kaçtın? Sığınaktan sonra. Anya'yı da yanına alıp bizden kaçtın. Biz ne yaptık? Sığınaktan sonra kaç kişi kaldık? Ekibin yarısı mı? Ki sağ kalanların da çoğu perişandı. Eğer Hansa olmasaydı ayakta kalamazdık ve bu hepimizin sonu olurdu. İhtiyar elinden geleni yaptı. Yardım etmek isteyen başka kimse yoktu. Bacakları ve tek eli olmayan bir adam başka ne yapabilir ki? Kendisini mi asmalıydı? Biz ne yapacaktık, paralı asker mi olacaktık?!"

"Paralı olmak daha şereflidir! Teşkilat'ta olmaktansa!"

"Canın cehenneme! Anladın mı?!"

"Bu arazi araçlarını, vintorezleri ve şapkaları neyle ödediğini biliyor musun? Bizim arkadaşlarımızla! Hansa o dönemde bizi savunmasız bıraktı, Letyaga! Biz onları çağırmıştık! Sığınakta! Onları çağırmıştık! Peki geldiler mi? Aksine, arkadaşlarımızın yerine kendi piçlerini getirdiler! Çünkü onlar öldüler! İhtiyar onları sattı! Hansa'ya sattı!"

"Bu... Olamaz. Bunun bir sebebi olmalı."

"Peki beni öldürmek için ne sebebi vardı?!"

"Ya sen ajansan?! Sabotajcıysan?! Neticede kalkanı yok etmeye çalıştın! Belki bize karşı oynuyorsun? Bizim güvenimizi de kazandın! O dedi ki, eğer barış anlaşmasını suya düşürmeye çalışırsan... İşi tehlikeye atarsan... Demek ki..."

"Kimin ajanı?! Kimin sabotajcısı?!"

"Amerikalıların. Kendi gökdeleninden onlarla irtibata geçmiş olabilirsin ve..."

"Ve ne? Onların bize tekrar füze atmalarına yardım mı ediyorum? Kendi insanlarıma? Eşime, üvey babama? Sana,

aptal herif? Seni sattılar, beni sattılar, bizimkilerin hepsini, kendi ruhlarını sattılar! İşte olan bu. Anladın mı?!"

"Onlar kendilerini kurban ettiler, o kadar. Kızıllar ise... Böyle gerekiyordu. Zorlu, ama gerekli. Şimdi bir olma zamanı, Artyom. Kızıllarla olsa bile. Başka bir düşman var. Gerçek düşman. Arkadaşlarımızı unutmak kolay değil. Biliyorum. İhtiyar da onları unutamıyor. Kendin de gördün işte, onlarla birlikte her gün içiyor."

"Onlarla birlikte içmiyor. O sadece sarhoş oluyor! Sarhoş oluyor, çünkü eskiden bir kahramanken şimdi işe yaramaz bir et yığını! Ne elleri, ne de ayakları var! Eğer gerçekten de Batı ile savaşın bitmediğini düşünüyorsa..."

"Savaş bitmedi!" diye bağırdı Letyaga. "Bunu nasıl göremiyorsun?!"

"Herhangi bir kanıt var mı?! Bessolov mu söylüyor size bunu?! Savaşın bitmediğini size nasıl kanıtladı?! Senin beynin yıkanmış ve o adam hepinizi avucuna almayı başarmış!"

"Senin beynini yıkamışlar! Onlar her zaman oradaydı! Bizi yeryüzünden silmek istiyorlar!"

"Aşağılık!" Artyom sağlıklı ayağının üstüne fırladı. "Hiçbir şey kanıtlayamazsın! Hiç kimseye bir şey kanıtlayamazsın!"

"Peki, sen neyi kanıtladın?! Eğer düşman yoksa o zaman ne anlamı var?! Ne?!"

"Ne anlamı mı var?!"

"Evet!"

"Bilmiyorum!"

"O zaman git başımdan!"

Artyom düşündü. Kafasını salladı ve topallayarak oradan uzaklaştı.

"Nereye?" diye arkasından seslendi Letyaga.

"Sen haklısın," dedi Artyom, arkasına bakmadan. "Sen haklısın. Bir anlamı olmalı. Sadece biz ne olduğunu anlaya-

madık. Senin ihtiyar da anlamıyor. Svinolup da herhalde anlamıyor. Neyse, ben kime soracağımı biliyorum."

"Dur! Artyom! Artyom!"

Letyaga ona yetiştiğinde Lyubyanka meydanına varmışlardı. Kendi gaz maskesini ona verdi.

"Bunu al. Ben böyle de giderim."

Artyom itiraz etmedi. Camlarına tükürdü, sonra maskeyi başına taktı. Letyaga'ya homurdandı:

"Teşekkür ederim. Vaktinden önce ölmemek için dikkatli olmalıyım zaten."

Topallayarak Lyubyanka'dan aşağıya gitti. Kendisini taşıyan at arabası uçuruma yuvarlanan Bolşoy Tiyatrosu'nun, susuz fıskiyelerin, otellerin, köpeklere ait sokakların, sessiz parlamentonun, ölü taklidi yapan, sönük yıldızlı ve hiçbir işe yaramayan duvarları olan Kremlin'in yanından geçti. Burada bir yerlerde olmalıydı.

Durdu. Etraf karanlıktı.

Bunu nasıl yapmıştı? Nerede duruyordu?

İki kez kurşun yemiş sol omzundan sanki Artyom'un kanı sınırsızmış gibi hâlâ kan akıyordu. Ama kanamasının yavaş olması Artyom'un devam edebilmesini sağlıyordu. Güçsüz hissediyordu. Ama aramaya devam ediyor, hatırlamaya çalışıyordu. Önce bir tarafa, sonra diğer tarafa yürüdü.

Zayıf ay ışığının pek faydası yoktu. Karanlıktan dolayı etrafı tanıyamıyordu. Dizlerinin üzerine çöküp dört bir yana emekledi, ellerini kaba asfaltın üzerinde gezdirdi. Önce bir bot, sonra kimin hangi sebeple yolun ortasına attığı belli olmayan bir kapı kolu buldu.

Lyoha ile Letyaga da geldiler.

"Ne arıyorsun?"

"Yanıtı," diye şaka yaptı Artyom ve kısık bir sesle güldü.

Derken buldu.

Aradığı şey, Artyom'a bulutların arasından parlayan ay ışığında göz kırptı.

Siyah-gri asfaltın üzerinde siyah-gri bir revolver duruyordu. Svinolup'a ateş eden tabanca. Onu eline aldı. Ağır, sıkı, öfkeli bir silahtı. Artyom'a şu anda gerekli olan şey tam olarak buydu. Buraya onun için gelmişti. Görünen o ki bu silah olmadan konuyu açıklığa kavuşturmak mümkün değildi.

Namlusunu, nefesi kesilinceye kadar Bessolov'un gırtlağına sokmalıydı şimdi. Böylece insanların neden metroda oturmaya zorlandığını Artyom'a izah edebilirdi.

"Tamam mı?" diye sordu Lyoha.

"Ne tamam mı?" Artyom ona baktı. "Öncelikle geneleve gitmem gerek!"

19

NE YAZMALI

Letyaga, Artyom'u sırtında taşıyordu. Metroya inmekten korktukları için onunla beraber Trubnaya'ya kadar gelmişlerdi.

Artyom durmaksızın öksürüyor, ağzına pas tadı geliyordu. Bacakları Letyaga'nın sırtından aşağı sarkıyor, kendisini indirmesi için sürekli ısrar etse de kendi başına yürümeye her çalıştığında dizlerinin üzerine düşüveriyordu. Tükenmişti. Sırtındaki anahtar artık dönmüyordu.

Nihayet Tsvetnoy'a geldiklerindeyse, göğsünde bir zemberek kıpırdandı ve yeniden çalışmaya başladı. Artyom gözünün önündeki kırmızı sisi eliyle dağıtıp doğruldu. Artık fazla bir şey yapamayacağını kendisi de hissediyordu. Ama şu anda yapması gereken şey gerçekten çok önemliydi. Tabancanın kabzasına dokundu: Öyle değil mi? Tabanca da onu onayladı.

"Beni Saşa'ya götür, duyuyor musun, Lyoha? Nerede olduğunu hatırlıyor musun?"

"Bak sen, güzel bir ölüm istiyoğ bir de! Kadının üstünde ölmek mi istiyoğsun? Olmaz, önce delikleğini yamamak lazım!"

"Pekâlâ. Ama sadece delikler."

Tsvetnoy Bulvarı'nda tuhaf şeyler oluyordu.

İstasyon, kaçak faşistlerle doluydu. Dayak yemiş köpekler gibi şaşkın ve zavallı görünen faşistlerle. Islak üniformaları üzerlerinde kuruyup çekmişti ve artık onlara küçük geliyordu. Sanki bir çocuk tiyatrosu için dikilmiş, ama nedense ciddiyet içindeki yetişkinler tarafından giyilmişlerdi. Faşistlerin yüzleri çizik ve kirliydi, botları da kuruyup çatlamıştı.

"Burada neler oluyor?" diye fahişelere sordu Lyoha.

"Rayh tamamen sular altında kalmış. Puşkinskaya çökmüş. Tacikler, istasyondaki genişletmeyi hatalı yapmışlar. Önce Puşkinskaya yıkılmış, sonra da komşu istasyonlar. Hepsi sulara gömülmüş."

"Tacikler hatalı yapmışlar..." Artyom gülümsedi. "Her zaman Taciklerin suçudur."

"İnsanlar dört bir yana kaçışmışlar. Tverskaya'dan Mayakovskaya'ya, Çehovskaya'dan buraya."

"Savaş ne durumda?"

"Bilmiyoruz. Kimse bir şey bilmiyor."

Cezayı hak ettiniz, diye düşündü Artyom. Belki de Tanrı gerçekten bazı şikâyetleri dinliyordu. Birileri, belki de el arabasındaki o kadın, kafası demirle parçalanmadan önce Tanrı'ya şikâyette bulunmuştu. Tanrı da Rayh'ta ne kadar günahkâr, ne kadar iyi insan olduğunu abaküsle hesaplamış ve orayı kapatıp mühürlemeye karar vermişti. Gerçi daha en başta, neden açmıştı ki orayı?

Peki ya Homer'e ne olmuştu?

Artyom demiryolu çalışanlarına sorup durmuştu: "Çehovskaya'dan bir ihtiyarın kurtulup kurtulmadığını sormak istiyorum, onu tanıyor musunuz? Adı Homer?"

Adamlar ondan korkarak uzaklaşmışlardı.

Artyom'u doktora götürdüler: Doktor dikenli tellerin açtığı yarıkların arasında, radyasyonun sebep olduğu irinli yaraları gördü. Çok az vaktinin kaldığını, acilen kan nakli gerektiğini, ama kendisi cinsel yolla bulaşan hastalıklara baktığı için gerekli malzemelerin orada bulunmadığını söyledi. Kurşunu çıkarırken Artyom'a kızdı. Sonra bir çeşit mayalanmış alkolle mermi deliklerini temizledi, ardından kamçılanmış sırtındaki yaralarının üzerine, irinli kanı emmesi için bez parçası bastırdı. Son olarak da Artyom'un kendisini daha iyi hissetmesini sağlayan, süresi geçmiş bir Analgin verdi. Demek ki Saveli de ağrı kesicileri buradan temin ediyordu.

"Şimdi ne yapayım?" diye sordu Letyaga. "Sana doğru düzgün bir doktor bulmamız gerek. Bunun gibi beceriksiz birini değil. Kaybettiğin kanı da tekrar vücuduna pompalarız. Hem de faiziyle."

"Hayır. Fahişelere gitmeliyim," dedi Artyom, ilaç yaralarının acısını hafifletir hafifletmez. "Daha sonra hesaplaşırız."

"Ben de seninle geliyoğum," diyerek göz kırptı Lyoha. "Benim de kan nakline ihtiyacım vağ."

"Yerinde olsam, Artyom, dua etmeye başlardım," dedi Letyaga kafasını sallayarak.

"Gözyaşına ihtiyacım yok," diye yanıtladı Artyom.

"Birkaç mermi al yanına."

Artyom denileni yaptı. Sonra Letyaga'nın şaşı gözlerine baktı.

"Teslim olmaya gidecek misin?"

"Hayır. İhtiyar firarileri affetmiyor."

"Ya beni teslim edersen?"

"O zaman da senin Anya beni mahveder," dedi Letyaga. "Hangisi daha kötü bilmiyorum. Neyse. Benim de burada bir sevgilim var. Orada. Bir sıkıntın olursa gel."

"Seni götüreyim mi?" diye sordu Lyoha.

"Gerek yok. Yolu hatırlıyorum."

Gerçekten de hatırlıyordu.

Ayrıldılar.

Artyom yanlarından topallayarak uzaklaştı, kalabalığın arasına karıştıktan sonra dönüp arkasına baktı: Gerçekten gitmişler miydi? Böylesine önemli bir iş için kimseden yardım dilemek istemiyordu. Tsvetnoy ayaktakımı doluydu. Burada kim Kızılların, kim Teşkilat'ın, kim Hansa'nın ajanıydı, belli değildi. Kesinlikle onu dinliyor, onu arıyorlardı.

Sağ eli cebindeydi. Revolveri parmaklarının arasında tutuyordu.

Saşa'nın odası boştu.

İçeride kimse yok gibiydi, kapı da kilitliydi.

Telaşlandı. Ya Bessolov onu buradan alıp götürmüşse? Ya başına daha kötü bir şey gelmişse?

Karşı köşede geniş koltukları olan kasvetli bir meyhane vardı. Tavandan zemine kadar uzanan bir perdeyle diğer yerlerden ayrılmıştı. Burada oturarak yoldan geçenler tarafından fark edilmeden Saşa'nın odasını gözetleyebilirdi.

Artyom kapalı kapıya gözlerini dikmişti. Saşa'yı düşünmek istiyordu, ama elinde olmadan aklı Anya'ya takılıyordu. Vay canına, demek Vladivostok. Neden daha önce Vladivostok hakkında bir şey anlatmamıştı? Artyom Vladivostok'u bilmiş olsaydı, belki de Anya ile daha iyi geçinirdi.

Yan tarafında sırılsıklam olmuş iki faşist kafa kafaya vermiş fısıldaşıyordu. Artyom'a kuşkuyla bakıyorlardı. Artyom, onlara öfkelenmek için kendini zorluyordu, ama bir türlü yapamıyordu: Belli ki tüm ateşi Komsomolskaya'da sönmüştü. Biraz yatışmak için içki sipariş etti. Yemeklere bakamıyordu, düşüncesi bile içini karartıyordu.

"Ditmar..." Artyom'un duyması için kasıtlı olarak söylenen o kelime çalındı kulağına. "Ditmar..."

Önce tereddüt etti, ama sonra cesaretlenerek yanındaki iki adama sordu:

"Ditmar'ı tanıyor musunuz?"

"Sen de kimsin?"

"Yanında biri çalışıyordu. İlya Stepanoviç. Ditmar için bir kitap yazacaktı. Onunla birlikte bir kişi daha vardı. Kendisine Homer diyor. Benim arkadaşımdır."

"Kim olduğunu öğrenebilir miyim."

"Beni bir iş için görevlendirmişti," diye fısıldayarak itiraf etti Artyom. "Teatralnaya'da."

"Ajan mısın?" Faşist iyice yakınına oturdu.

"Sabotajcıyım."

"Ditmar bir kahraman olarak..."

"Biliyorum."

"Onun bütün ajanları şimdi benim emrimde," diye açıkladı adam. "Sen de artık benimle çalışacaksın. Ben Ditriç."

Artyom bunu gülünç buldu. Ditriç'e artık bulutların arasından bakıyordu. Oradan bakınca pek çok şey komik görünebilirdi. Ama her şey değil.

"Bak dostum," Artyom elinin tersiyle dudaklarını sildi ve Ditriç'e kanı gösterdi. "Bırak da rahatça öleyim."

"Radyasyona mı maruz kaldın?" Ditriç hemen anladı ve kenara çekildi. "Sen o Stalker misin? Bize katılan?"

Artyom, horozunun cebine takılmaması için revolveri masanın altında dikkatlice kendisine çekti.

"Homer'i tanıyor muydun?"

"Seni Teatralnaya'da öldürmediler mi yani?"

"Gördüğün gibi."

Belli ki Ditmar onu başka birinin onayı olmadan tayin etmişti.

"Peki... Madem sen bizim gazimizsin..."

"Bağırma. Yerin kulağı var."

"Onlar buradalar. Her ikisi de sağ çıktı. Yan tarafta içi-

yorlar. Şimdi benim himayemdeler. Seni oraya götüreyim mi?"

"Evet."

Homer çok şükür yaşıyor. Onu bulmam lazım, bekler misin Saşa?

Artyom'un aşağı yukarı bir haftalık ömrü kalmıştı. Homer ise bir yere gitmiyordu. Artyom'un, hiç değilse Homer'in kitabı için itirafta bulunması gerekiyordu. Her şeyi yazmalıydı: Kuleleri, çukurları, tünelleri, mantarları ve mermileri... Lanet olası Teşkilat'la ilgili her şeyi yazmalıydı. Ve en önemlisi, dünyanın var olduğunu.

Tarih istiyordun, işte sana tarih.

Anlaşılan ihtiyar sadece yirmi metre ötesinde oturuyordu. İlya Stepanoviç ile birlikte, kadehlerini tokuşturmadan, suratlarını asarak içki içiyorlardı.

Artyom'u gördüğünde Homer'in gözleri parladı.

Homer perişan görünüyordu. Kel kafasının etrafını saran beyaz saçları, lambanın sarı ışığı altında taç gibi görünüyordu. Kendisine çekidüzen verdi. Kolunda Oleg'in tavuğunu tutuyordu. Kimse onun kafasını koparmamış veya çorbaya katmamıştı; hatta faşist yemleriyle o kadar iyi beslenmişti ki tüyleri parlıyordu.

Artyom ihtiyara yaklaştı ve ona sarıldı. Görüşmeyeli ne kadar olmuştu? Bir yıl mı?

"Yaşıyorsun."

"Sen de yaşıyorsun."

"Nasılsın ihtiyar?"

"Nasıl olayım? İşte... İlya ile... Çalışmaya başladık." Homer, Artyom'a refakat edene baktı. "Merhaba."

"Nasıl gidiyor peki?" diye İlya Stepanoviç'e sordu Artyom.

"İyi." İlya Stepanoviç, Ditriç'e bakarak cevap verdi. "Yazıyoruz. İşe yarıyor."

"Güzel," dedi Artyom. "Gel eski dostum, biraz dolaşalım mı? Teşekkürler, yoldaş." Artyom, Ditriç'e başını salladı. "Bunu hiçbir zaman unutmayacağım."

Ditriç'in onları dinlemesi gerekiyordu. Ama perdenin arkasındaki mantar soğuyor, votka ise ısınıyordu. Görünüşe göre artık Rayh da yoktu.

"İstasyondan dışarıya adımınızı atmayacaksınız!" diye talimat verdi Ditriç. "İkinci bir emre kadar."

Küçük odalardan geçtiler. Kadınlar koridorda boncuk gibi dizilmişlerdi. Burada kuytu bir köşe nasıl bulabilirlerdi?

"Yazabiliyor musun?" diye sordu Artyom, Homer'e.

"O iş pek iyi gitmiyor."

"Ne oldu?"

"İlya'nın eşi Narine kendini astı. Adam sürekli içiyor."

"Ne zaman? Ne zaman oldu bu?"

"Birkaç gün çalışmıştık... Führer talimat veriyordu... Her gün bizzat geliyor, yazdıklarımızı okuyor, sorular soruyordu. İkimizin yerine çalışmak zorunda kaldım. Buna karşılık İlya beni de kitabın yazarı yapacağına söz verdi. Kitabın kapağında adımın olması gurur verici olur, öyle değil mi?"

"Vay canına." Artyom, Homer'e baktı. "O nasıl, Führer?"

"Yani... İdare eder... Günlük yaşamda... sıradan biri."

"Sıradan biri," dedi Artyom. "Bak sen. Son derece sıradan bir adam. Herhalde Vasili Petroviç gibi sıradan bir adı vardır."

"Yevgeni Petroviç," diye düzeltti Homer.

"Neyse işte." Artyom acı acı gülümsedi. "Ucubelerin olduğu kısma geldiniz mi? Ders kitabınızda?"

"Daha gelmedik," diye yanıtladı Homer ona bakmadan. "Artık kitabı yetiştirip yetiştiremeyeceğimiz de belli değil. Herkes bir tarafa kaçtı. Rayh bitti. Führer de ortadan kayboldu."

Tavuk uçacakmış gibi kanatlarını açınca Homer onu ken-

disinden uzaklaştırdı, artık tavuğun alışkanlıklarını öğrenmişti. Tavuk ıkındı ve yere pisledi.

"Yumurtluyor mu bari?" dedi Artyom merakla.

"Hayır. Beni boykot ediyor," diye yanıtladı ihtiyar buruk bir gülümsemeyle. "O kadar da yumurta kabuğu verdim. Nereye gidiyor kim bilir."

Mahvolmuş faşistlerin ve coşmuş fahişelerin arasından geçiyor, yabancıların inlemeleri, kırbaç sesleri ve çarpık ilişkilerin ritmi eşliğinde konuşmaya devam ediyorlardı.

"Ne diyelim. En azından vicdanını susturmak zorunda kalmayacaksın." Artyom, yorgunluğuna rağmen içinde her şeyi anlatma isteğinin uyandığını hissetti. "Artık kendi kitabını yazabilirsin. Hep bunu istemiştin."

"Kimsenin yayınlamayacağı kitabımı."

"Ne yazacağına bağlı."

"Peki, ne yazacağım?"

Peşlerinden birilerinin geldiğini hissediyordu. Birkaç kez dönüp arkasına baktı. Sanki kısa boylu bir adam sisin içinde kaybolmuştu. Belki de Artyom'un değil, gönül işlerinin peşindeydi. Belki de insanları rahatsız etmemek için geride kalmıştı. Artyom'un eli revolverindeydi.

"Saşa'nı buldun mu?" diye sordu Artyom Homer'e.

"Saşa'm mı? Hayır. Sen..."

"O burada, ihtiyar. Dün buradaydı. Onunla konuştum. Hem de seninle ilgili."

"Sen onun... Onun nerede olduğunu biliyor musun?"

"Biliyorum."

"O iyi mi? Nereye gidiyoruz? En iyisi ona gidelim... Burada ne yapıyor?"

"Burada kadınlar ne yapıyor, dedecik? Çalışıyor."

"Hayır! Saşa... Buna inanmıyorum."

"Hadi."

"Bu doğru değil!"

"Söylesene... Hunter ile ilgili duyduklarım doğru mu? O alkolik mi oldu? Ben sizin tanıştığınızı bilmiyordum."

"Hunter mı? Onu sen de mi tanıyorsun? Nereden tanıyorsun?"

"Beni keşfe o göndermişti. O zaman, Karaderililere karşı kullandığımız füzeleri bulmak için. Sana bunu anlatmamış mıydım? O da mı anlatmadı? Bu yüzden mi içiyordu? Karaderililer yüzünden mi? Veya neden içiyordu?"

"O mu? Bilmiyorum. O... Biz genelde onunla çok az konuşurduk. Yeterli değildi yani."

"Kitabın onun hakkındaydı. Defterine yazdıkların. Öyle değil mi?"

"Bilmiyorum. Biliyor musun, o... Gerçek bir kahraman değil. Ben ondan bir kahraman yaratmak istedim. İnsanların okuyup ilham alması için."

"Bu yüzden mi onu alkol almayan biri yaptın?"

"Sen nereden..."

"Diyorum sana, bunların hepsini bana Saşa anlattı. İnanmıyor musun?"

"Saşa'ya gitmeliyim. Onu görmem lazım. Yoksa emin olamam."

"Daha sonra. Biraz sabret. Daha önemli bir konu var. Galiba burada kimse yok... İçeri gir. Bekle, önce bir kontrol edeyim."

"Hunter meselesi... Doğru! Bir alkoliğin hikâyesini kim okumak ister ki? Ya da onu örnek almayı kim ister? Anlıyor musun? Mit dediğin güzel olmalıdır. İnsanlar umutsuzluk içinde, karanlıkta oturuyor. Onların ışığa ihtiyacı var. Işık olmadan daha da dibe batarlar."

"Anlıyorum. Şimdi beni dinle."

Artyom ona doğru eğildi ve yaşlı adamın kıllı kulağına hararetli biçimde fısıldamaya başladı:

"İnsanlar, ihtiyar, ışık onlardan saklandığı için karanlıkta

oturuyor. Batı dünyası yok edilmemiş. Rusya'nın tamamı da. Hayatta kalan başka insanlar var. Neredeyse tüm dünya hayatta kalmış. Oralarda nasıl yaşadıklarını bilmiyorum, ama... Vladivostok, senin Polyarniye Zori, Paris, Amerika."

"Ne?"

"Birileri bu gerçekleri bizden saklıyor. Moskova'nın etrafına sinyal bozucular kurulmuş. Diğer şehirlerden gelen sinyalleri engelleyen radyo kuleleri."

"Ne?"

"Tüm bunları Hansa yapıyor. Benim Teşkilat'ım da her şeyi biliyor. Çünkü kendini Hansa'ya satmış. Ve dışarıdan buraya gelen herkesi temizliyor. Onları bir bir buluyor ve yok ediyor. Burada olup dış dünyayla iletişim kurmak isteyenleri de bertaraf ediyor. Bu yüzden hiç kimse olup biteni bilmiyor. Kızıl Hat ise, benim fikrime göre, Hansa için yel değirmenleri inşa etmiş. Balaşiha'da, sinyal bozucuların çalışması için elektrik üreten yel değirmenleri var. Orada içi cesetlerle dolu büyük bir çukur kazılı ve mutasyona uğramış beş ayaklı köpekler o cesetleri yiyor. İnşaat işçileri ve diğer şehirlerden gelenler bir arada çukurun içinde yatıyor. Hansa bunun karşılığında Kızıllara mermi sağlıyor. Belki de öylesine, sadece destek için mermi veriyor. Tam yirmi bin mermi, bir düşünsene! Kızıllar da bu mermilerle, mantar için ayaklanan insanları öldürüyor. Doğrudan kalabalığın üzerine ateş ediyorlar. İnsanlar mantar dilenerek makineli tüfeklerin üzerine yürüyor, Kızıllar ise onları durmadan biçiyor... Bu insanlar gerçekleri bilmek istemiyorlar. Onlara söyledim: Hepiniz buradan, metrodan gidebilirsiniz! Yukarıda hayat var! Gidin! dedim. Ama onlar Hansa'ya yürüyorlar, hem de kurşunların altında... İşte bu nedenle, anlattıklarımın hepsini not etmen çok önemli. Bir şey daha var. Burada saklanmamız gerektiği, her tarafın düşmanlarla dolu olduğu, savaşın devam ettiği konusunda bize yalan söylüyorlar. Hepsi yalan, bundan eminim.

Eğer başarabilirsem, bunun nedenini öğreneceğim. Ama şimdilik böyle yaz. Tamam mı? Yaz ki insanlar bilsin. Bu çok önemli."

Homer kulağını çekti ve bir mayını etkisiz hale getirmek istermiş gibi Artyom'a dikkatle baktı. Ona merhamet duydu ama gizlemeye çalıştı, çünkü biliyordu ki tuzak olarak gerilen ip görünmezdi ve insan merhamet ederse ona takılıp düşebilirdi.

"Sen nasılsın?" diye sordu Homer. "Berbat görünüyorsun doğrusu."

"Nasıl olayım," dedi Artyom. "Belki bir haftalık ömrüm kaldı. Bu yüzden, yaz dede. Bunları yaz."

"Neyi yazayım?"

"Hepsini. Şimdi sana anlattığım her şeyi."

Homer kafasını salladı.

"Peki."

"Hepsini anladın mı? Bir daha anlatayım mı?" Artyom sağlam ayağının üzerinde kalkıp koridora baktı.

"Hepsini anlamadım."

"Neyi anlamadın?"

Homer tereddüt etti.

"Yani, tüm... bunlar. Kulağa biraz... tuhaf geliyor aslında."

Artyom bir adım geri çekildi. İhtiyarı biraz mesafeden gözden geçirdi.

"Sen... Bana inanmıyor musun? Sen de mi aklımı oynattığımı düşünüyorsun?"

"Öyle bir şey söylemedim..."

"Dinle. Bütün bunların kulağa çok tuhaf geldiğini biliyorum. Ama hepsi gerçek, anlıyor musun? Senin metro hakkında bildiklerin, yani yukarıda yaşamın olmadığı, bizim gidecek yerimizin bulunmadığı, Kızılların Hansa'ya karşı olduğu, Hansa'da iyi insanların yaşadığı, genel olarak hepsi... Evet,

genel olarak hepsi birer yalan! Ve biz bu yalanın içinde çok uzun zaman yaşadık..."

"Belki bir veya iki şehir hayatta olabilir..." Homer kaşlarını çattı, Artyom'a inanmak için kendini zorluyordu. "Ama bütün dünya? Ve sinyal bozucular. Ve Hansa."

"Önemli değil. Sen şimdilik söylediklerimi aklında tut. Daha sonra yazarsın. Yazacak mısın? Çok yakında ben artık hayatta olmayacağım, ihtiyar. Bu bilgilerin kaybolmasını istemiyorum. Bu senin görevin, duyuyor musun? Ben bunların hepsini öğrendim. Ve eğer sen -evet, sen!- bunların hepsini defterine yazmazsan... Hiç kimse, hiçbir zaman bunları öğrenmeyecek! Bugün, tüm bunların nedenini öğrenmeye çalışacağım... Önemli değil. Belki de başarısız olacağım. Ama sen, anlıyor musun, sen bir şeyleri değiştirebilirsin! Bunu yapacak mısın? Yazacak mısın?!"

İhtiyar kem küm etti. Tavuğu okşadı. Tavuk uyukluyordu.

"Bütün bunlar doğru olsa bile. Kim böyle bir kitabı yayınlar ki?"

"Ne fark eder?"

"Nasıl ne fark eder? Kitap basılmazsa insanlar nasıl öğrenecek?"

"İhtiyar! Yayınlanması şart mı? Homeros, yani gerçek Homer de bir tek satır yazmamıştı. Onun gözleri görmüyordu! O sadece konuşuyordu veya şarkı söylüyordu... İnsanlar da onu dinliyorlardı."

"Evet, Homeros. Gerçek olan." İhtiyar hüzünlü bir şekilde gülümseyerek kabullendi. "Peki. Yazarım elbette. Ama senin şimdi doktora gitmen gerekiyor. Bir haftam kalmış ne demek! Hadi gidelim... Beni Saşa'ya götürecek misin?"

"Teşekkürler, ihtiyar. Ben sonra sana... Daha ayrıntılı anlatırım. Öğrendiğimde. Doğrudan aktarırım sana. Eğer yapabilirsem."

Homer onu sessizce takip ediyordu. Dilinin ucunda bir şeyler vardı ve ağzından kaçırmamak için devamlı dişlerini sıkıyordu. Sonunda dayanamadı:

"Bilmen gereken bir şey daha var... Onların gazetesi için birkaç makale yazmak zorunda kaldım. Beni zorladılar. Biliyorsun... Şillerovskaya'daki hücum ile ilgili."

"Başka seçeneğin yoktu," dedi Artyom.

"Evet, yoktu."

* * *

Geri döndüler.

Ortam bıraktıkları gibi değildi. Ditriç ve arkadaşları yemeklerini bitirip ortadan kaybolmuştu. Saşa'nın odasındansa inleme sesleri geliyordu. Demek ki her şey yolundaydı.

"İşte burada," dedi Artyom.

Birbirlerine baktılar.

Perdenin arkasında beklemeye koyuldular, ikisi de başını öne eğmiş, kendi bardağına bakıyordu. Homer yerinde duramıyor, öksürüyordu. Artyom ise kendini dinliyordu: Ne vardı orada? İçinde bir rüzgâr uğulduyordu. Yel değirmeninin demir kanatlarını gıcırdatarak çeviriyor, Artyom'un biraz daha hayatta kalması için enerjiye dönüşüyordu. Beyaz gövdeli uçaklar, neredesiniz? Bu rüzgârla nereye uçuyorsunuz? Votkayı yudumladığında bardağın içinde pembe bir bulut asılı kaldı, Artyom'un içindeki bulutlarsa samagon gibi bulanıktı. Uyku bastırıyordu. Ne kadar olmuştu uyumayalı? Bir gün mü?

İnlemeler sona erdi, pantolonunun fermuarını çeken sevimsiz bir adam dışarı çıktı. Zafer kazanmış edasıyla gülümsedi. Zaten insan bu durumda başka ne yapabilirdi ki?

Homer yerinden fırladı ve oraya yürüdü. Tavuğu yanına almadı.

"Saşa?!"

"Homer... Sen..."

Artyom öylece kalakaldı. Bu onun meselesi değildi. Ama kulak kabartmaktan kendini alamadı.

"Tanrım... Sen buradasın... Neden? Saşacığım..."

"Ben iyiyim."

"Ben... Ben senin öldüğünü sanmıştım... Seni orada, Tulskaya'da çok aradım..."

"Beni affet."

"Neden bana söylemedin? Beni bulamadın mı?"

"Sen beni nasıl buldun?"

"Ben... Artyom. Onu tanıyor musun? Beni buraya o getirdi."

"O burada mı?"

"Sen... Neden bu işi yapıyorsun? Saşa? Neden bu pis işi yapıyorsun?"

"Neden pis bir iş olsun?"

"Bunu yapmamalısın. Bu senin için hiç iyi değil. Hadi... Eşyalarını topla, gidiyoruz."

Artyom revolverin silindirini okşadı. Şimdi kullanması gerekmeyecekti. Belki yarın sabah, Bessolov Saşa'nın yanına geldiğinde. Bessolov öncelikle Artyom'un sorularına cevap vermeliydi. Ondan sonra memnuniyetle ölebilirdi. Anlaşıldı mı? Tavuk, kafasını yana eğmiş ona bakıyordu.

"Nereye? Ben hiçbir yere gitmiyorum."

"Neden? Seni burada zorla mı tutuyorlar? Köle mi yaptılar? Biz... Ben birilerinden rica ederim..."

"Hayır."

"Anlamıyorum! Başka işlerden de para kazanabilirsin... Yoksa seni azat etmeleri için para mı ödemek gerekiyor?"

"Ben köle değilim."

"O zaman ne?! Anlamıyorum..."

"Burası benim ait olduğum yer. En iyisi sen bana kendinden bahset, nasılsın? Hunter... O nasıl?"

"Bilmiyorum. Tanrım... Ait olduğum yer ne demek?!"

"İnsanlara gerekli olduğum yerdeyim."

"Bu saçmalık! Sen daha on sekiz yaşını bile doldurmadın! Neler söylüyorsun böyle?! Burası bir batakhane! Bir genelev! Bütün bu pis erkekler... Bu böyle devam edemez! Benimle gel!"

"Hayır."

"Gidelim!"

"Bırak beni!"

Tavuk onları dinliyor, sanki Homer için endişe ediyordu. Artyom ise müdahale etmiyordu. Buna hakkı yoktu. Hem kimden yana olup müdahale edecekti ki?

"Bunu yapamazsın! Buna hakkın yok! Sen fahişe değilsin!"

"Sanki fahişelik insanın başına gelebilecek en kötü şeymiş gibi."

"Sen... Zavallı kızcağız. Seni kaybettim... Bu benim suçum."

"Bu senin suçun değil ve sen benim babam değilsin."

"Ben hiç... Ama neden burada olman gerekiyor? Bu hiç de gerekli değil!"

"Tüm mesele bu mu? Sen zaten öldüğümü sanıyordun. Ama ben buradayım, yaşıyorum, fahişe olup olmamam ne fark eder?"

"Sen! Fahişe! Değilsin!"

"Neyim öyleyse?"

Bir adam açık kapının önünde durdu. Tıraşlı ensesi kat kat olmuştu. Omuzlarında deri ceket vardı. Acaba bir koruma mıydı? Sahibinin içeri girmesi için durumun müsait olup olmadığını mı kontrol ediyordu? Artyom gözlerini ovuşturdu, öne eğildi, sağına ve soluna bakındı. Kalabalığın içinde yana ayrılmış siyah saçları ve gözaltı torbaları olan bir adam var mıydı?

"Sen mermi için bedenini satan bir kız değilsin... Kendi-

sine... Böyle davranılmasına... Müsaade eden... Ben seni böyle hatırlamıyorum!"

"Anlaşıldı. Ama şimdi böyleyim, ne olacak?"

"Hayır! Bu çok iğrenç!"

"O zaman kitabında benden başka biri olarak bahset. Beni hikâyene daha uygun biri yap. Ne iş yaptığım fark eder mi? Veya Hunter'a neler olduğu fark eder mi?"

"Onun konuyla ne ilgisi var?!"

"Kitabını yazmayı bitirdin mi? Sonunda ne oluyor? Tulskaya'da neler yaşanıyor?"

"Anlamıyorum. Orada sel oldu!"

"Mucize. Kitabında mucize mi yazıyor?"

"Kitap henüz gözden geçirilmedi."

"Katliamı mucize olarak değiştirmişsin ya. Beni de öyle değiştirirsin. Bir peri yap mesela. Üzgünüm ama şimdi misafirim bekliyor. Ben randevuyla müşteri kabul ediyorum. Doktorlar gibi. Kitapta beni doktor yap."

"Gitmeyeceğim!"

Kat kat ensesi olan adam bütün konuşulanları dinledi, yere tükürdü ve gitti. Artyom gevşedi. Uyuklayan tavuğu parmaklarıyla okşadı. Ama revolver uyumuyordu.

* * *

Analgin ile karışan alkol bu batakhaneyi, dünyayı ve Artyom'un başını döndürüyordu. Homer nihayet dışarı çıktı. Kafasına soğuk su dökülmüş ve elektrik çarpmış gibi şaşkındı.

"Neden böyle yapıyor?"

"Sen git dede, git. Onunla ben konuşurum. Sonra... seninle buluşuruz. Aynı meyhanede. İlya ile oturduğunuz yerde. Ona taziyelerimi ilet."

"Sen de mi... Onu?"

"Bana dikkatlice bir baksana. Benim neyime Saşa? Ama onunla konuşmam lazım."

"Onu alıp buradan götür, Artyom. Sen iyi, dürüst bir adamsın. Götür onu buradan."

"Dürüst. Peki"

Kapıyı çaldı. Saşa, Artyom'un sesini duymuştu, onu gördüğüne şaşırmadı. Artyom içeri girdi.

"Merhaba."

"Dönmüşsün! Balaşiha'na gittin mi?"

"Gittim."

"Rengin solmuş. Otur. Bir şey ister misin? Su? Buraya otur."

Saşa şaşılacak derecede temizdi. Ona hiçbir pislik bulaşmamıştı. Daha az önce onu ezmiş, paramparça etmişlerdi, o ise sadece saçlarını düzeltecek ve yenilenecekti. Bunu nasıl yapabiliyordu? Kadınlar bunu nasıl başarıyordu? Onların içindeki bütün pislikleri erkekler mi içiyordu?

"Orada... Orada sinyal bozucular var. Balaşiha'da."

"Ne sinyal bozucuları?"

"Saşa. Senin patronum dediğin o adam... Bessolov..."

"Bekle. Nedir bunlar? Aman Tanrım, ne korkunç yaralar. Ve sen... Sen çok sıcaksın. Ateşin var."

"Boş ver şimdi bunları. Beni dinliyor musun? Şu Bessolov. Kim o?"

"Tabanca taşıyorsun demek."

"O ne zaman gelecek?"

"Zavallı. Çok mu kötüsün?"

"O muydu? O gece seni kullanan sapık o muydu? Beni kullanan? Bizi izleyen?"

"Bizi tanıştıran mı?"

"Dinle. Beni dinle. Ne zaman gelecek? Onunla konuşmak istiyorum. Bu benim için çok önemli."

"Neden?"

"Neden. Piramidin tepesinde o duruyor. Herkesi o yönetiyor. Kızılları, faşistleri... Hatta Melnik'i. Bunların ne anlama

geldiğini bilmek istiyorum. Neden metroda olmamız gerektiğini. Plan nedir, bana da anlatsın."

"Bak, kabuklar kurumuş. Kolundaki yanıkların kabukları. Bakabilir miyim?"

"Bu... Bunu kendi kendime yaptığımı mı söylemiştin?"

"Evet."

"Peki neden yaptım? Ne için?"

"Onunla konuştun. Aleksey'le konuştun ve kendini dağladın."

"Ben mi? Yani... Teşkilat yüzünden mi? Ben... Ben Teşkilat'ın sloganını dağladım. O bana Teşkilat'la, onların şu anda ne yaptıklarıyla ilgili bir şey mi anlattı?"

"Hatırladın mı şimdi?"

"Demek ki sen de her şeyi biliyordun?"

"Artyom. Biraz uzanmak ister misin? Ayakta zor duruyorsun."

Artyom duvarın yanına çömeldi.

"Bana neden anlatmadın? Neden beni Balaşiha'ya gönderdin?"

"Hiçbir şeyi değiştiremezsin, Artyom. Sadece kendini sigarayla dağlayabilirsin. O kadar."

"Sinyal bozucuları da mı biliyordun?! Dünya ile ilgili her şeyi mi?!"

"Evet."

"O ne zaman gelecek? Ne zaman?"

"Bilmiyorum."

"Biliyorsun! Onu hissettiğini söylemiştin! Söyle ne zaman gelecek!"

"Ondan ne istiyorsun?"

"Sakla beni. Sakla. Rica ediyorum. Beni burada sakla."

"Saklarım." Saşa Artyom'un yanında çömeldi, üzerinde saç kalmamış şakaklarını ve başını yavaşça okşadı. "Perdenin arkasında otur."

Perdeyi çekti.

Hâlâ başarabilirdi. Hâlâ her şey mümkündü.

Perdenin çiçek desenli kumaşına baktı. Her bir çiçeğin ortasında birilerinin ensesini, sonra enselerden oluşan büyük bir çiçek tarlası gördü. Burada, Kızıl Hat'tan olan ve bir gün enselerine kurşun sıkılması için yaşayan insanlar tasvir edilmişti. Bu öyle bir desendi.

"Neden?" Artyom, uyumamak için inat ederken kendi kendine fısıldadı. "İster Tanrı ol, ister şeytanın ta kendisi. Bana her şeyi anlatacaksın. Bize, insanlara bunu neden yaptığını... Neden burada yaşamak zorunda olduğumuzu... Eğer söylemezsen kafana sıkacağım. Hem de sizin revolverlerinizden biriyle. Alnının tam ortasına. Domuz."

Yavaş yavaş uykuya dalarken bu ninniyi kendi kendine tekrarladı.

20

MUCİZE

Ve Artyom öldü.

Yaşamın ötesinde bir şey var mıydı, yoksa sadece ışık mı kapanıyordu, bunu hep merak etmişti. Bir de orada insanı geçmişe, çocukluk yıllarına döndürmesi için birileriyle konuşmanın mümkün olup olmadığını. Annesinin de dünyanın da hâlâ hayatta olduğu savaş öncesi günlere... Bu muhteşem bir cennet olurdu.

Ama öbür dünya farklıydı. Yaşam nasılsa, ahiret de öyleydi: Hava geçirmezdi. Belki biraz daha temizdi ve duvarları yeni boyanmıştı. Yağlı boya ile. Eğer yaşamın tamamı yağlı boya ile boyanmışsa, o zaman cennetin de cehennemin de öyle olması doğaldı.

Duvarların haricinde bir de yatak vardı. Yanında başka yataklar sıralanmıştı. Hepsi de derli toplu ve boştu. Burada ölenin sadece o olmaması çok ilginçti.

İçinde sıvı bulunan, şeffaf bir poşetin asılı olduğu metal bir çubuk vardı yanı başında. Poşetten Artyom'un koluna lastik bir boru gidiyor ve kanını mide bulandırıcı bir şeyle değiştiriyordu.

Ah. Demek ki yaşıyordu.

Elini kaldırdı, yumruğunu sıktı ve açtı. Bağlı değildi. Bacaklarını oynatmayı denedi, onlar da bağlanmamıştı. Üzerindeki çarşafı kaldırdı ve vücuduna baktı: Çırılçıplaktı. Kurşunun açtığı deliklere beyaz yara bandı yapıştırılmıştı. Bunu ona kim, neden yapmıştı?

Sırtını oynattı ve hiçbir şey hissetmedi. Kırbaç izleri de iyileşmiş olmalıydı. Sonra sigara yanıklarına baktı. Kabuklar gitmiş, pembe lekeler kalmıştı.

Ne olmuştu?

Hatırlamaya çalıştı: Enseye benzeyen çiçekler. Saşa ile konuşması. Elindeki revolver. Bunların yerine ona bir yatak verilmesi ve kanının bir sıvıyla değiştirilmesi nasıl olmuştu?

Bacaklarını yere indirdi ve yanı başında duran direği baston gibi eline aldı. Ayakta durmakta zorlanıyordu. Başı dönüyor, kulakları çınlıyordu.

Oda kare şeklindeydi ve tek kapısı vardı.

Bastonla ve yapay kanla birlikte topallayarak kapıya doğru ilerledi. Kolu çekti, kilitliydi. Kapıya vurdu. Cevap yoktu.

Ama orada, kapını arkasında yaşam vardı. Suntanın arkasından birtakım sesler geliyor, müzik ve kahkahalar duyuluyordu... Kahkaha. Belki de burası gerçekten cennetti ve Artyom bu cennetin soyunma odasındaydı? Belki de tek yapması gereken, kirli kanını şeffaf melek kanıyla değiştirmekti, sonrasında Artyom'u buradan çıkaracaklardı?

Kapının kilidine bir anahtar sokuldu ve kilit dönmeye başladı. Onu duymuşlardı.

Artyom, elinde kendini savunacak bir silahı olmadığını

düşündü. Ama artık düşünmek için çok geçti.

Kapıda bir kadın duruyordu. Temiz ve ütülü, beyaz bir önlük vardı üzerinde. Artyom'a gülümsedi.

"Sonunda. Artık endişelenmeye başlamıştık."

"Endişelenmek mi?" diye sordu Artyom kibarca. "Siz mi?"

"Elbette. Uzun zamandır baygın yatıyorsunuz."

"Ne kadar oldu?"

"Bir haftayı geçti."

"Çok fazla uyumuşum," dedi Artyom. Doktorun omzunun üstünden bakıp koridorda kendisini neyin beklediğini görmeye çalışıyordu. "Bu dünyada neyle oyalanmam gerektiğini bile bilmiyorum."

"Aceleniz mi var?" Kadın kafasını sağa sola salladı.

Doktor güzel bir kadındı. Belli belirsiz çilleri, kızıl-kahverengi gözleri vardı ve saçları düzgünce toplanmıştı. Gülümsüyordu. Yüzünde çizgilere bakılırsa sık sık gülümseyen biriydi.

"Doktor bir-iki hafta içinde gidici olduğumu söylemişti."

"Ben de doktorum. Ama o kadar kesin konuşmazdım."

"Peki, siz ne derdiniz?"

O anda Artyom'un göğsünde bir şey kıpırdandı: Umut.

"Pekâlâ... Benim görüşüme göre, beş veya altı gray[34] düzeyinde radyasyon almışsınız. Ne zaman acaba? Hastaneye kaldırılmadan iki hafta önce belki? En azından kanınızdan öyle anlaşılıyor."

"Hastaneye kaldırılmadan önce mi?"

"Eğer her şey zamanında yapılsaydı... ve tedaviye hemen başlansaydı... belki yüzde elli şansınız olabilirdi. Şimdiyse... Size yalan söylemek istemiyorum... Şu ana kadar tedavi ve kan nakilleri iyi sonuç verdi. Neyse ki elimizde doğru antibiyotikler vardı."

[34] Gray (Gy): Radyasyon ölçüm birimi.

"Antibiyotik mi? Tedavi mi?" Artyom gözlerini kıstı.

"Diğerlerine gelince... Sanırım kendiniz de hissediyorsunuzdur. Yaralarınız iyileşiyor. Öyle veya böyle, bir hafta gibi bir süreden bahsetmiyoruz. İyileşme olasılığınız yüksek. Vücudunuz olumlu tepki veriyor."

"Antibiyotikleri nereden buldunuz?"

"Efendim? Eğer son kullanma tarihleri sizi rahatsız ediyorsa, emin olun ki..."

"Ben neredeyim? Burası neresi? Hansa mı?"

"Hansa mı? Dışarıda olan mı? Çevre hattını mı kastediyorsunuz?"

"Dışarıda mı? Neyin dışarısı?"

Artyom doktoru kenara itti ve odadan çıktı.

"Nereye gidiyorsunuz? Bekleyin! Üzerinizde kıyafet yok!"

Koridora benzeyen uzun, tuhaf bir tünel vardı. Duvarlardan biri kemerliydi ve boru tesisatı açıkça görülebiliyordu. Ama metrodaki gibi paslı değil temizlerdi ve cennet boyasıyla boyanmışlardı. Her taraf temiz ve kuruydu. Tavandaki lambalar devamlı yanıyordu. Burası neresiydi? Bir istasyon olmadığı kesindi. Böyle istasyon yoktu.

Bir yerlerde orkestra neşeli bir müzik çalmaya başladı.

"Neredeyiz?"

"Etrafı çıplak poponuzla incelemek biraz garip olur, Artyom. Odanıza dönmenizi öneriyorum..."

"Adımı nereden biliyorsunuz?"

"Kartınızda öyle yazıyor."

"Kartımda mı?"

Sonra birden hatırladı. İki yıl önce, faşistlerin hücresinde idam edileceği sabahı nasıl beklediğini anımsadı. O gece bir türlü uyuyamamıştı. Birkaç dakikalığına uykuya daldığında ise acımasız ve sefil beyni onu kurtulduğuna inandırmıştı. Hunter gelmiş, tüm düşmanları öldürmüş ve Artyom'u kur-

tarmıştı. Bu fena bir rüya değildi, ama uyanmak zorunda kalması kötü olmuştu.

Artyom ellerini kaldırdı ve onlara bir kez daha baktı.

İyileşme ihtimaline inanmayı delicesine istiyordu. Ölümü çoktan kabullendiğini düşünüyordu, ama hayır. Ona biraz daha yaşama sözü verdikleri, onu iyileşmekle cezbettikleri anda buna hemen inanmıştı.

Ama bu bir rüya ise pantolonsuz da dolaşabilirdi.

O da seslerin geldiği yöne yürümeye devam etti.

* * *

Duvar aniden sona erdi ve karşısına yüksek tavanlı bir oda çıktı. Buradan tüm yapı görülebiliyordu: En az üç kat yükseklikte, devasa bir tünele benziyordu. Yukarıya doğru, üzerine kırmızı halı serilmiş geniş bir merdiven uzanıyordu. Yukarısında, üstüne kare şeklinde minik aynalar yapıştırılmış harikulade bir küre asılıydı. Küreye bir aydınlatmanın ışınları vuruyor ve yüzlerce lazer cihazından çıkan noktalar gibi yansıyarak etrafa dağılıyordu. Küre bir gezegen gibi ağır ağır dönüyor ve yansımalar da duvarlarda yüzüyordu.

Yukarıdan hareketli bir müzik ve gülme sesleri geliyordu. Merdivenlerin başındaki duvara kıpkırmızı, dev bir bayrak açılmıştı. Ortasında altın işlemeli bir arma vardı: Buğday başaklarından bir çerçeve içinde dünya, onun üstündeyse çapraz şekilde orak ve çekiç yer alıyordu. Kızıl Hat'a bir şekilde yolu düşmüş olan herkes bu sembolü bilirdi. Aynalı kürenin ışıkları, bayrağa da yansıyordu.

Artyom Kızılların orada mıydı?

Kızıllar onu neden iyileştirsin ki?

Rüya.

"Güvenlik çağırmak zorunda kalacağım!" diye arkadan onu uyardı doktor.

Artyom baston gibi kullandığı direği ilk basamağın üzerine koydu ve müziği daha yakından duymak için basamağa

çıktı. Bacakları çok güçsüzdü. Biraz bekledikten sonra ikinci basamağa geçti.

Burası nasıl bir yerdi?

Yüzünü ekşiterek, ağır ağır çıkmaya devam etti. Karşısına yuvarlak bir kemer çıktı; burada gün ışığı gibi parlak, beyaz bir tavan göründü.

Ve basamakların arkasında, bir salon belirdi.

Büyük bir salon. Sanki kendiliğinden aydınlanıyormuş gibi görünen kar beyazı, yuvarlak bir tonoz vardı ve tavandan ışıltılı avizeler sarkıyordu. Zemin, yakından bakıldığında baş döndürücü renkte desenleri olan, yumuşak bir halıyla döşenmişti. Ve her tarafta masalar, masalar ve masalar vardı. Bir zamanlar beyaz ama şimdi lekeli örtüler serilmiş yuvarlak masalar. Üzerinde yemek artıkları olan tabaklar, yakut rengi bir şeyle yarıya kadar doldurulmuş sürahiler. Yere düşmüş çatallar.

Orada burada insanlar.

Bazıları yemeğini çoktan yiyip gitmişken diğerleri gruplar halinde masalarda oturuyordu. Kimileri, alınlarını birbirine dayamış sarılıyordu. Tıpkı Artyom'un tünelde ölmek üzere olan mahkûmla yaptığı gibiydi, ama bunu umutsuzluktan değil, içkinin etkisiyle yapıyorlardı. Başka bir yerde önemli konuşmalar yapılıyordu. Tuhaf giyinmişlerdi: Ceketlerin altında çıplak vücutları değil, buruşuk da olsa gömlekler vardı. Hatta bazıları savaş öncesi fotoğraflardaki gibi kravat bile takıyordu.

Artyom, sanki görünmezmiş gibi yumuşak halının üzerinde onlara doğru yürüyor, çıplak ayaklarını yün çimlerde yıkıyordu. Biri donuk ve şaşkın bakışlarını ona yöneltti, ama bu bakış uzun sürmedi ve biraz sonra karışık salatasıyla yarım kalan kadehine geri döndü.

Özensiz bir orkestra, salonun sonundaki küçük sahnede bir şeyler çalıyor, müzisyenlerin arasındaki göbekli bir adam

da önlerdeki masaların güçlü alkışları eşliğinde sert ve beceriksiz hareketlerle dans ediyordu.

"Artyom?"

Artyom durdu, fark edilmişti.

"Otur. Utanma. Gerçi gördüğüm kadarıyla utanır gibi bir halin de yok."

Bir adam gülümseyerek ona bakıyordu. Siyah saçları alnına dağılmıştı, gözlerinin altında kalın torbalar vardı, çakırkeyif ve kaygısız bakıyordu, gömleğinin önü de açıktı. Yanında kel, kırmızı yanaklı, şişman ve sürekli hıçkıran biri oturuyordu.

"Aleksey... Feliksoviç?"

"Ooo! Hatırlıyorsun?"

"Sizi çok aradım."

"Buldun işte! Artyom, bu Gennadi Nikitiç; Gennadi Nikitiç, bu Artyom."

"Memnun oldum!" diye mırıldandı şişman olan.

Açık yerlerini kapatmak Artyom'un ancak o sırada aklına geldi. Aynı anda kuşkulanmaya başladı: Ya bu bir rüya değilse? Etraftaki her şey dayanılmaz ölçüde saçmaydı, ama rüya görürken, rüyada olduğunu ve kısa süre sonra uyanacağını düşünmek mümkün değildi, çünkü bunu anladığında insan hemen uyanmaz mıydı?

Çıplak poposuyla kadife sandalyeye oturdu ve üzerini peçeteyle kapattı. Bu vaziyette Bessolov'u nasıl sorguya çekecekti? Revolveri neredeydi? Doğruyu söylemesi için onu neyle tehdit edecekti? Yemek bıçağıyla mı?

"Buraya nasıl geldim?" diye sordu.

Rüyada olmadığını kabul etmek istemiyor gibiydi.

"Kız arkadaşın beni ikna etti. Seninle ortak arkadaşımız."

"Kim? Saşa mı?"

"Evet, Saşa. Gözyaşları içinde yalvardı. Zaten duygusal biriyim. Ayrıca senin ne kadar eğlenceli biri olduğunu hatır-

ladım. Evet, seninle ne çok gülmüştük... Biz seninle, tabiri caizse, sütkardeşiz. Dolayısıyla kalbim yumuşadı. Seni ayağa kaldırmıştım. Hatırlıyor musun? Galiba, çok fazla solucan yemiştin. Kendinde değildin. Ama yine de, o gece bütün görevlerin üstesinden gelebildin."

"Seni hovarda!" dedi şişman adam.

Artyom iyice masa örtüsünün altına girdi. Bir anda çıplaklığından utandı, kendini sersem gibi hissetti. Saşa bu kan emiciden Artyom'u kurtarmasını mı istemişti? Saşa yalvardığı için mi onu iyileştirmişlerdi?

"İstemiyorum. Sizin nezaketinize ihtiyacım yok!"

"Şaşırmadım. O zaman da aynı bu şekilde direnmiştin! Solucanın etkisindeyken. Dünyada adalet sağlamayı planlıyordun. Özellikle de Melnik hakkında konuştuğumuzda. Dövmeni silmek için tam iki sigaramı bitirdin. Hâlâ hiçbir şey hatırlamıyor musun?"

"Neredeyiz? Ben neredeyim? Şu anda neredeyim?"

"Biz mi? Sığınaktayız. Yok, sizin kahramanlık yaptığınız sığınakta değil, gözlerini öyle açma. Moskova civarında bu tür sığınaklardan kaç tane var, biliyor musun... Kendimize en uygun olanını seçtik. Avrupa tarzında düzenlenmiş. Diğerleri... Eh işte. Bazılarını su basmış, bazılarının da kapısı öyle paslanmış ki açılmadığı için içeri girilemiyor."

"Aynen öyle!"

Doktor, güvenlik görevlileriyle birlikte yanlarına geldi. Görevliler, sanki az önce yapılan bir geçit töreninden geliyorlarmış gibi zarif üniformalar giymişlerdi. Artyom'u götürmek istiyorlardı.

"Onu benden hemen alacak mısınız?" diye sordu Bessolov, hayal kırıklığıyla. "İnsan burada rahat rahat sohbet de edemiyor. Belki de bana soracağı bir sürü soru vardır."

Doktor onlara müsaade etti ve yanlarından uzaklaştı.

"Beni buraya Saşa mı getirdi?"

Çıplak ve güçsüz haldeyken Saşa onu kurtarmış mıydı?

"Elbette. Bu delikanlı çok radyasyon almış, dedi. Sizin korkunç sırlarınızı tek başına keşfettiği sırada radyasyona maruz kalmış. Yukarıya çıkmayı çok istediği ve sonunda başardığı için. Hatta Balaşiha'daki telsiz istasyonunu ele geçirmiş. Sinyal bozucuları kapatmış! Gerçekleri halka anlatmış! O bir kahraman!"

"Bunları sana... Saşa mı anlattı?"

Saşa ona ihanet mi etmişti? Onu ele mi vermişti?

"Hem o hem de kendi kaynaklarım. İtiraf edeyim, seni hafife almıştım. Gerçi o gün çok sarhoştun. Biliyor musun, basit insanlarla konuşmayı seviyorum. Ona biraz gerçeklerden bahset ve beyninden çıkmaya başlayan dumanları kokla. Buradaki çoğu insan yıllarca metrodan çıkmaz, ama ben meraklı bir adamım. Bir de tabii yaptığım iş insanlarla iletişim kurmayı gerektiriyor."

"Harika bir insan!" dedi şişman.

"Biz... Moskova'da mıyız?"

"Elbette Moskova'dayız."

"Demek bir sığınak? Ama burası neden... böyle tuhaf görünüyor? Neden her yerde Sovyet bayrakları var? Bu... Anlamıyorum. Kızıl Hat Hansa'yı mı yönetiyor? Veya Hansa Kızıl Hat'ı mı?"

"Ne fark eder?"

"Ne?"

Artyom kaşlarını çattı. Sanki beyaz salon yana ve yukarıya doğru kayıyordu.

"Kızıl Hat'ın Hansa'dan ne farkı var?" Bessolov rahatça gülümsedi. "Veya bana Kızıllarla faşistler arasındaki on farkı say."

"Anlamıyorum."

"Sorun değil. Çünkü her şeyi izah etmeye hazırım. Gel,

biraz dolaşalım. Pantolonsuz olman pek hoş değil gerçi. Hey! Oradaki!"

Beyaz saçlı, bıyıklı, papyonlu bir garson koşarak yanlarına geldi. Bessolov ona, misafiri giydirmek için pantolon ve gömleğini çıkarmasını emretti. Artyom'a, giysilerinin yakıldığını söylemişlerdi. Bu nedenle papyon dışında siyah-beyaz giysiye razı oldu. Garson, beyaz kıllı göbeğini titreterek hazır ol pozisyonunda duruyordu.

Aleksey Feliksoviç ayağa kalktı, peçeteyle dudaklarını sildi, sonra masadan ayrıldılar.

"Çok memun oldum!" Şişman adam Artyom'la vedalaştı.

Ziyafette karnını doyurmuş uyuklamakta olanların arasından geçerek onlarla selamlaştılar: Kondrat Vladimiroviç, İvan İvaniç, Andrey Oganesoviç ve diğerleri.

"Kim onlar? Bu adamlar kim?"

"Çok iyi insanlar!" diye ona güvence verdi Bessolov. "En iyiler!"

Merdivenleri çıktılar.

"Evet." Aleksey Feliksoviç eliyle alanı işaret etti. "Burada neden Sovyet sembolleri var diye sormuştun. Cevap veriyorum: Olaylar patlak vermeden önce burada Moskova Soğuk Savaş Müzesi yer alıyordu. Özel bir müzeydi. Ama Soğuk Savaş döneminde hükümetin asıl sığınağında bulunuyordu. Eski adıyla DT, yani devlet tesisinde. Çalkantılı geçen doksanlı yıllarda, nasıl olduysa müze özelleştirildi. O zamanlar burası sular altındaydı, her şey kirlenmiş ve terk edilmişti. Çünkü hepimiz bu sığınağın artık lazım olmayacağını düşünüyorduk. Daha sonra, yeni sahipleri burayı kendi nostaljik zevklerine göre dizayn etti: İşte bu bayraklar, kırmızı yıldızlar, orak ve çekiç, vesaire. SSCB'yi çağrıştırması amaçlanmış, ama aslında NEP[35] tarzında. Mükemmel bir onarım yapmışlar, bunun için

Yeni Ekonomi Politikası: Rus ekonomisini çöküşten kurtarmak amacıyla Vladimir Lenin tarafından uygulamaya konulan politikalardır.

onlara minnettarız. İlgi çekici tarihî eserlerden oluşan bir sergi düzenlemiş ve buraya yabancı turistleri getirmişler. Ama Üçüncü Dünya Savaşı başladığında, 'DT'nin ne olduğu, gerçek sahibinin kim olduğu ve kimin geçici iktidar olduğu onlara hatırlatıldı. Çünkü burada bir kez bulunmuş olanlar, doğal olarak gerçek devlet tesislerine geri dönmek istemiyordu. Orada çok şey eksik, burası kadar şık değil. Özel mülkiyet, özel mülkiyettir. Ayrıca buradaki büyüleyici tarz da nefes kesiyor. Şu bayrağa baktığında, bir zamanlar büyük devletimizin bütün dünyayı nasıl tehdit ettiğini hatırlıyorsun. Bu yüzden burada hiçbir şeyi değiştirmedik. Hem şık, hem vatansever, hem de konforlu."

Cam küreden yansıyan ışık, kırmızı bayrağı gıdıklıyor, arma ile oynuyordu.

"Ama Kızıl Hat... bu bayrak altında... insanları silahların üzerine gönderiyor! Daha dün, Komsomolskaya'da oldu bu! Veya bir hafta önce! Kollarımda... bir çocuk vardı... Benim çocuğum değil, ama..."

"Ee, ne olmuş yani? Bunun bizimle hiçbir ilgisi yok."

"Ama onlara mermi vermesi için Melnik'i siz zorladınız! Hansa zorladı! Orada, Komsomolskaya'da, mermileri Moskvin'e vermek için!" Artyom nihayet kendine gelmişi.

"Birincisi, biz Hansa değiliz. İkincisi, kimseyi bir şeye zorlamadık. Bu mermiler zaten bize ait. Teşkilat, bir tür tahsilat hizmetinden ibaret. Rayh'ın eylemlerinden dolayı Moskvin'in tazminat ödemesi gerekiyordu. Mermilerle ne yaptıkları kendi sorunları. Biz savaşı sona erdirdik. Savaşın patlak vermesinden sistemin tamamı değil, orta kademedekilerin aptalca girişimleri sorumluydu. Tıpkı sizin kahramanlık yaptığınız sığınakta olduğu gibi. Yoksa iç savaş çıkmasını mı tercih ederdin?"

"Komsomolskaya'da bu mermilerle sayısız insanı katlettiler! Hem de canlı canlı! Beni savaşla mı korkutacaksın?! Ora-

daki aç insanlar silahların üzerine gönüllü gittiler! Bunun ne anlama geldiğini, nasıl bir şey olduğunu anlıyor musun?!"

Bessolov cevap vermedi ve merdivenlerden ininceye kadar suskunluğunu korudu.

"Peki ama ne yapalım? Mantar çürüklerine bir çare bulmaya çalışıyoruz. Pestisitleri[36] deniyoruz. Ama bazı doğal süreçler var. Yani metronun ekolojisi. Ben bunun, yerli nüfusun kendiliğinden düzenlenmesi olduğunu düşünüyorum."

"Ama kendi midenizi dolduruyorsunuz!"

"Böyle bir izlenim oluşabilir," diye itiraf etti Bessolov. "Ama üst düzey polislerin, Moskvin'in veya Melnik'in kendi midesini doldurmadığını düşünmek aptallık olurdu. Sezar'ın hakkı Sezar'a. Devletin sağladığı konserveler herkese yetmez. Dünyanın düzeni böyle. Buradan çıkıp tabağımda artan yemekle zavallı, aç bir kızı doyursam bile bu hiçbir şeyi değiştirmez. Benden artanlar 'İsa'nın balığı' değil. Yine de dışarıya çıkıyor ve aç kız çocuğunu besliyorum. Ama hiçbir şey değişmiyor."

"Çünkü sizin Hansa'nız da Rayh'tan daha iyi değil!"

"Sana söylüyorum ya, Hansa, aslında Rayh'ın ta kendisi!"

"Ne?"

"Gel."

Artyom, topallayarak onun peşinden gitti.

Bayrağın altındaki merdivenden sağa döndüler. Parlak, kırmızı bir yıldız başlarının üzerinde ışık saçıyor, mor renkli "Sığınak-42" yazısı parlıyordu. Belli ki bütün bunlara yetecek kadar elektrik vardı. Hepsi çok önemliydi. Koridorun sonundaki boş bir bara girdiler. Tezgâhı, neon ışıklarla yapılmış bir Kalaşnikof aydınlatıyordu. Barmen yoktu, ağzı açılmış şişeler kendilerini sunuyordu. Bessolov yabancı etiketi olan bir şişeyi aldı, gevşek mantarı dişiyle çıkardı ve şişeyi ağzına dayaya-

[36] Zararlı organizmaları engellemek için kullanılan bir madde.

rak içti. Artyom'a da teklif etti, ama Artyom tiksindiği için geri çevirdi.

"İşte, Soğuk Savaş Müzesi!" dedi Bessolov ve dar bir koridora yöneldi.

Burada kare şeklindeki perçinlerle tutturulmuş çelik levhalar vardı.

Bir odaya girdiler. Duvarda, ışıkla aydınlatılan eski bir resim asılıydı: Dünyanın yarısını kaplayacak kadar büyük, üzerinde "SSCB" yazan, koyu kırmızı renkte bir gölge ile üzerleri füze ve uçak siluetleriyle kaplı küçük, gri Avrupa ülkeleri. Bir köşede, üzerine eski, anlamsız bir yaz üniforması giydirilmiş soluk bir manken duruyordu. Yağlı boyayla griye boyanmış büyük bir bombayı korumaktaydı.

"Burada çok ilginç bir şey sergileniyor. Sovyetler Birliği'nde tasarlanan ve yapılan ilk atom bombasının maketi...

Bombanın tepesine, sanki cehennemin içine bakılması mümkün olsun diye cam bir başlık yerleştirilmişti. Ama tabii ki orada hiçbir şey yoktu, yalnızca üzerinde oklar olan bir cihaz vardı.

Artyom ona değil, Avrupa'nın dev haritasına bakıyordu.

"Siz yaptınız, değil mi? Sinyal bozucular sizindi. Seni bu yüzden arıyordum. Tüm bunlar ne için? Neden burada, aşağıda yaşıyoruz?! Metroda? Eğer bütün dünya hayatta kaldıysa..."

"Ne, hayatta mı kalmış?" Bessolov hayretler içinde kaşlarını kaldırdı. "Peki, peki. Hayatta kalmış. Tekrar susabilirsin."

"Haritadaki tüm bu füzeler, uçaklar! Bunların hepsi eski değil mi? Ülke Rusya değil, SSCB olarak gösterilmiş haritada! Bu harita kaç yıllık, yüz yıllık var mı? Sonuçta bu düşmanların hiçbiri artık yok, öyle değil mi? Melnik'in korktuğu düşmanlar. Belli ki sinyal bozucular onlar için yapılmış. Savaş bitti! Daha o zaman bitmişti! Öyle değil mi?"

"Bunların hepsi göreceli konular, Artyom. Birileri için, belki de hâlâ devam ediyordur."

"Diğerleri, Batı ülkeleri bize bir şey yapmak niyetinde değil! Öyle değil mi? Bu masalları Melnik'e anlatabilirsin!"

"Herkes, istediği şeye inanır."

"Peki sinyal bozucuları neden inşa ettiniz?! Başka şehirlerden gelenleri vurmak için mi? Bütün dünyayı bombalanmış gibi göstermek için mi? Neden? Eğer sadece biz varsak, neden hâlâ metroda pinekliyoruz?!"

"Çünkü..." Aleksey Feliksoviç, deri değiştiren bir engerek yılanı gibi, tüm oyunculuğunu üzerinden attı. "Metronun dışında yaşarsak bir ulus olmaktan çıkarız. Artık büyük bir millet olamayız."

"Pardon?!"

"Bunu da izah etmeye çalışacağım. Ama bağırmayı bırak ve beni dinlemeye çalış. Bu arada, sinyal bozucuları biz yerleştirmedik. Onlar çok daha eski, Sovyetler döneminden. Kalite işte! Doksanlı yıllarda müzik yayınlamaları için iş adamlarına kiralanmışlardı. Geçici olarak."

İhtiyar garsonun takım elbisesi Artyom'un üzerinde çuval gibi duruyordu. Arkasında bir yerlerde duran güvenlik, orada olduğunu belirtmek için boğazını temizledi. Aleksey Feliksoviç göğüs cebinden, köşesinde harfler işlenmiş olan mendilini çıkardı ve bombanın üzerindeki tozu silmeye başladı.

"Bu güzelden başlayalım."

"Buna burada neden ihtiyacınız var?"

Bu durum Artyom'a çok iğrenç gelmişti: Sanki Bessolov ölü bir kurukafanın dudaklarını öpüyordu.

"Öyle demeyin lütfen. İnsan köklerini bilmeli." Bessolov ona dönüp gülümsedi. "Bu nedenle, buradaki hiçbir şeye dokunmuyoruz. Bu bomba bizim egemenliğimizin büyükannesidir!"

Aleksey Feliksoviç bombanın koca göbeğini sıvazladı.

"Aslında sırf onun sayesinde Batı'dan gelen saldırılara karşı kendimizi, eşsiz düzenimizi ve medeniyetimizi koruyabildik. Eğer bilim insanlarımız bu bombayı geliştirmeseydi, İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra ülkeyi dizlerinin üstüne çöktürürlerdi! Sonra da..."

"Üçüncü Dünya Savaşı'nda bizi..."

"Üçüncü mü?" Aleksey Feliksoviç Artyom'un sözünü kesti. "Üçüncüde biz biraz oyuna daldık. Kendi televizyonlarımızda verilen gerçeklere kapıldık. İnsan, aslı olmayan şeyleri gerçeğin yerine koyabiliyor. Ve tamamen kurgusal bir dünyada yaşayabiliyor. Aslında bu yararlı bir özelliktir. Mesela metrodaki herkes bu hayali koordinat sisteminde gayet güzel yaşıyor."

"Metrodaki herkes güzel mi yaşıyor?!" Artyom ona iyice yaklaştı.

"Her şey çalışıyor demek istiyorum. Herkes kendini kaptırmış. Kızıl Hat'takiler Hansa ve faşistlerle savaştıklarına, Rayh'taki insanlarsa Kızıllar ve ucubelerle savaştıklarına inanıyorlar. Hansa'da yaşayanlar çocuklarını Moskvin'le korkutuyor ve komşularını Kızılların ajanı olarak ihbar ediyor. Sanki bunların hepsi gerçekmiş gibi!"

"Gerçekmiş gibi mi? Ama ben! Bu..." Artyom bu müzede nefes alamadığını hissetti. "Ben Puşkinskaya ile Kuznetsk köprüsü arasındaki tünteldeydim. Orada Kızıllar faşistlere karşı kışkırtılıyordu. Onlarca insan... birbirini kazmalarla, bıçaklarla, demir çubuklarla döve döve öldürdü. Bu gerçekten oldu. Anladın mı, pislik?! Bu! Gerçekten! Oldu!"

"Üzgünüm. Ama bu neyi kanıtlar? Orada kimler öldü? Kızıllar mı? Faşistler mi? Hayır. Bir tarafta genetik bozukluğu olan birkaç insan, diğer taraftaysa birkaç asalak ve geveze. Bu, yönetilebilir bir çatışma. Hem uzaktan bakıldığında buna bir tür temizlik de denilebilir. Sanki sistemimiz canlı bir organizmaymış gibi... Yaşama engel olan hücreler ölüyor ve birer

kabuk gibi dökülüyor. Fakat, tekrarlıyorum, bu savaşı biz başlatmadık. Rayh'taki askerî savunmanın orta kademesi, belli ki yönetime yaranmak için Kızıl Hat'a saldırdı. Kızıl Hat'ın da Rayh'ın da aslında var olmadığından habersizlerdi."

"Var olmadığı da ne demek?"

"Tamam, elbette ki varlar! Ama sadece isimleri. Kendilerine isim vermek insanlar için çok önemlidir. Kendilerine önem atfetmek, birileriyle mücadele etmek... Biz de onlara hoşgörülü davranıyoruz. Neticede totaliter bir devlet değiliz! Ayrıca onlara seçme şansı sunuyoruz: Ucubeleri yok etmek istiyorsan Demir Lejyon'a katıl. Eğer gıdaya para vermemeyi ve ortak davaya dâhil olmayı hayal ediyorsan Kızıl Hat'a koş. Hiçbir şeye inanmıyor ve sadece para kazanmak istiyorsan Hansa'ya göç et. Aydın mısın? Zümrüt Şehir'i hayal et, Polis'te eğitim al. Çok rahat bir sistem. Tsvetnoy'dayken de sana bunu anlatmaya çalışıyordum. Neden yukarıya gitmek istiyorsun? Sana burada da özgürlük sağlayabiliriz. Yukarıya neden gidesin ki?"

Aleksey Feliksoviç çıkışta durakladı, bombanın bulunduğu mahzene göz gezdirdi ve ışığı kapattı. Artyom ise hâlâ ne cevap vereceğini düşünüyordu.

"Yani siz Hansa'dan değil misiniz? Bütün bunlar Hansa'ya ait değil mi?"

"Ne Hansa'sı?" Bessolov kafasını salladı. "Hansa diye bir yer yok diyorum sana. Çevre hattı ve bir de Hansa'da yaşadığını zanneden insanlar var."

"O zaman sizler neredensiniz?"

"Buradanız." Aleksey Feliksoviç, gözlerini tünelin tonozlu tavanına kaldırdı. "İşte buradan. Daha doğrusu oradan. Beni takip et."

Zemini parke döşeli, üzerinde yeşil çalışma lambası yanan bir masanın bulunduğu küçük bir odaya girdiler. Subay üniformalı nöbetçi ayağa kalkarak selam verdi. Bu bir bekleme

odası mıydı? Asma kata yürüyen merdiven çıkıyordu, ama çalışmıyor, sadece göstermelik olarak orada duruyordu. Oda başka bir döneme ait gibiydi; ama sanki yaşanmış geçmişten değil, hiçbir zaman yaşanmamış olan bir dönemdendi.

Basamakları çıktılar ve bir kapıyı açtılar.

Bir çalışma odası. Cam kapaklı kitaplıkların içi kitap doluydu, odanın ortasında bir sahne, köşedeyse Svinolup veya Melnik'in odasındaki gibi sıradan bir çalışma masası vardı. Masanın arkasında bir adam oturuyordu.

Hareketsizdi.

Arkasına yaslanmış, tavana bakıyordu. Plastik ışıltılı gözleri vardı.

Ordu üniforması giymişti ve apoletlerinde altın yıldızlar vardı. Bıyıkları siyah, saçları ise taranmıştı.

"Bu..."

"Yosif Visaryonoviç. Harika, öyle değil mi?"

"Stalin?"

"Stalin'in gerçek boyutlardaki balmumu heykeli. Yakından bakabilirsin."

İçinde bulunduğu bu rüyada aklı karışan Artyom, usluca sahneye çıktı.

Stalin, kemiksiz ellerini masaya koymuştu. Balmumundan yapılmış ellerinden birinde kalem vardı, sanki heykel lider bir emri imzalamaya hazırlanıyordu. Diğer eliyse açıktı ve parmakları öne uzanmıştı. Bıyıklarının altındaki yorulmak bilmeyen gülümseme, bıçak yarığı gibi görünüyordu. Yanındaysa kumaştan yapılmış, solmayan güller vardı.

Artyom dayanamayıp Stalin'in burnuna dokundu. Ama onun umurunda bile değildi. Ölse de, dirilse de, artık bir heykel de olsa, bütün dünya kül olurken o kurtulmuş da olsa, önüne güller de konulsa veya burnu da çimdiklense umurunda değildi. Stalin halinden memnundu. Stalin için her şey yolundaydı.

"Canlı gibi, değil mi?" dedi Bessolov.

"O da mı... müzeden? Serginin bir parçası mı?"

Artyom kitaplıklardan birine yaklaştı, parmaklarıyla camın üzerindeki tozu sildi ve raflara baktı. Hiçbir anlamı olmadığı halde yeni baskıları yapılmış aynı kitapla doldurulmuştu raflar. Her birinin kapağında şu yazıyordu: "İ.V. Stalin. Bütün Eserleri. 1. Cilt."

"Bu da ne?" Artyom, Bessolov'a baktı. "Bu ne saçmalık?"

"Burası gerçek sığınakken, içinde bulunduğumuz oda Stalin'in çalışma odasıydı. Gerçi rehberler Yosif Visaryonoviç'e burada çalışmanın nasip olmadığını söylüyorlar. Zira tesis kullanıma açılmadan önce vefat etmiş. Ama Batılı turistler için oda ziyarete uygun hale getirilmiş ve bu heykel yapılmış. Sığınağı ele geçirdiğimizde Stalin zaten buradaydı. Biz de her şeyi olduğu gibi koruduk. İnsan kendi halkının tarihine saygı göstermeli!"

Aleksey Felikşoviç de sahneye çıktı, Stalin'e yaklaştı ve masaya oturarak bacaklarını aşağı sarkıttı.

"Mirasımız! İşte burada, biz de buradayız. O, bu sığınağı bizim için yaptırmıştı. Bizim geleceğimizi düşünmüştü. Büyük lider."

Kızıl Hat'taki bıyıklı resimlerinin dışında Artyom Stalin'i daha önce hiç görmemişti; büyük liderin burnuna dokunduğunda ne hissetmişti?

Balmumu.

"Ne mirası? Ben mirası Kızıl Hat'ın sahiplendiğini sanıyordum."

"Yapma, Artyom!" Bessolov kafasını salladı. "Neyse, gel sana iyice açıklayayım. Kızıl Hat, Hansa, Rayh, bunların hepsi kukla. Elbette ki bağımsızlarmış, sanki bir rekabet, bir mücadele varmış gibi hareket ediyorlar. Sebebini bile bilmeden savaşıyorlar."

"Öyleyse siz kimsiniz?!"

Aleksey Feliksoviç sırıttı.

"Çok partili sistem elegan bir şeydir. Tıpkı Hidra[37] gibi. Keyfine göre bir kafa seç ve onu kullanarak diğer kafalarla savaş. Düşmanın başının bir ejderha olduğunu farz et. Onu yen. Ama ya kalbi?"

Bessolov elini masanın üzerinde gezdirdi ve çenesiyle odayı gösterdi.

"İşte kalp. Onu göremiyorsun ve hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Eğer sana kalbi göstermeseydim, sen başla mücadeleye devam edecektin. Kızıl Hat'la olmasa Hansa'yla savaşacaktın."

Artyom kitaplığın yanından ayrıldı, Bessolov'a iyice yaklaştı.

"Gösterdiğin için pişman olmadın mı?"

Bessolov geri çekilmedi. Artyom'dan korkmuyordu, sanki o Artyom'un değil, Artyom onun rüyasına girmişti.

"İstersen gidip birilerine burada gördüklerini anlat. Hatta Melnik'ine bile söyle. Bunun sonucu ne olur, biliyor musun? Aklını kaçırdığını söyler."

Artyom yutkundu. Acaba sarhoşken bunu da mı itiraf etmişti?

"O burayı hiç görmedi mi?"

"Elbette görmedi. Neden herkesi buraya sokalım ki? Burası bir mabettir. En kutsal mabet."

"Ya ben?"

"Sen... Sen saf birisin, Artyom. Hıristiyanlıkta saflar mabede girebilir. Onlara mucize de gösterilir."

Birden Artyom'un kafasına dank etti.

"Görünmez Gözlemciler."

"Yüksek sesle söyle!"

"Görünmez Gözlemciler."

"İşte. Bak, ümitsiz vaka değilsin!"

[37] Yunan mitolojisinde adı geçen, çok başlı yaratık.

"Ama bu sadece bir masal. Bir efsane. Tıpkı Zümrüt Şehir gibi."

"Doğru," diye onayladı Bessolov. "Bir hikâye. Bir masal."

"Her şey uzun zaman önce yıkıldı! Devlet bir ay bile dayanamadı. Sonra kaos başladı. Ve o zamandan beri... Bunu herkes biliyor. Çocuklar da biliyor. Bizi kimse yönetmiyor. Biz burada tek başımıza kaldık. Yalnızız. Görünmez Gözlemciler bir efsane!"

"Bunun bir efsane olduğunu nereden biliyorsunuz? Çünkü biz size öyle anlattık. Anlıyor musun? Sana, bizi içine yerleştirebileceğin hazır bir imge verildi. Sen safsın ve kafanla değil, kalbinle düşünüyorsun. İmgelerle. Ama merak etme, sana başka hazır imgeler de vereceğim, ikramım olsun! Görünmez Gözlemciler... Bir yandan tabii ki bana inanmıyorsun, diğer yandansa benimle ilgili her şeyi biliyor gibi görünüyorsun. Söylentiler! Daima televizyonda söylenenlerden daha iyidir."

"Ama sizler... Daha doğrusu, bundan önceki liderler... Hükümet, cumhurbaşkanı... Hepsi Urallar'a tahliye edilmişti? Yönetim sistemi çökmüştü... Devlet..."

"Bir düşün bakalım. Neden Urallar'a kaçalım? Neden dünyanın öbür ucundaki bir sığınağa gidelim? Kendi deliğimizden neden çıkalım? Orada ne yapacaktık, birbirimizi mi yiyecektik? Sizi bırakıp nereye gidecektik? Bizim yerimiz halkın yanıdır!" Bessolov karnı doymuş bir kedi gibi gerindi.

"Madem öyle, biz pislik yerken neredeydiniz? Birbirimizi boğduğumuzda neredeydiniz? Yukarıda sizin yüzünüzden geberdiğimiz zaman sizler neredeydiniz, nerede?!"

"Yanınızda. Her zaman yanınızdaydık. Duvarın arkasında."

"Bu doğru olamaz!"

"Diyorum ya, işe yarıyor. Öğrendiğinden vazgeçemezsin."

Bessolov masadan indi, ağzını yakut renkli şişeye dayayıp bir yudum daha aldı.

"Burada fazla kaldık. Gidelim, sana yaşam tarzımızı göstereyim. Oldukça sadedir. Şu anda sandığın gibi değil yani."

Aşağıya kayan Stalin'i özenle yerine yerleştirdi ve sahneden indi. Artyom, yeni öğrendiği şeylerin ağırlığıyla yavaş hareket ediyordu.

"Sizler birer domuzsunuz."

"Neden, ne yaptık?" diye sordu Aleksey Feliksoviç. "Aksine, neredeyse hiçbir şeye müdahale etmedik! Biz sadece gözlemciyiz! Ayrıca, görünmeziz. Sadece sistem yan yattığında düzeltmek zorunda kalıyoruz."

"Sistem mi?! İnsanlar açlıktan kendi çocuklarını yiyor!"

"Ee?!" Bessolov, Artyom'a düşmanca baktı. "Çocuklarınızı yemek isteyen biz değiliz, sizsiniz. Kendi çocuklarınızı yemeniz bizim de hoşumuza gitmiyor. Biz sadece yönetmek istiyoruz. Ama sizi yönetmeye devam etmek için de kendi çocuklarınızı yemenize izin vermek zorundayız!"

"Yalan! Bizi buraya siz tıktınız ve şimdi de burada tutuyorsunuz! İnsanlara domuz muamelesi yapıyorsunuz! Her tarafta ajanlar var. Bir yerde SD,[38] bir yerde KGB, diğer yerlerde başkaları... Her tarafta Svinoluplar var. Sahiden, Rayh ile diğerleri arasındaki fark ne..."

"Bizim insanımızla başka türlü baş edemezsin," diye ciddi biçimde yanıtladı Bessolov. "Doğaları böyle. Vidaları biraz gevşetirsen hemen ayaklanırlar! Onları devamlı izlemek gerek. Mesela Komsomolskaya'da ne oldu? Haklarını talep ettiler ve ayaklandılar. Olaylar nasıl bitti? Kanla! Peki bu Kızıl Hat'ı sarstı mı? Asla! Güvenlik birimleri, insanlara gönderilen bir lütuftur! Onların asi karakterini dizginler! Makineli tüfekler konusuna gelince... Makineli tüfeklere koşup en önde durdular. Ancak sabırlı olanlar hayatta kaldı. Halkımız başka

[38] İstihbarat ve güvenlik birimi.

nasıl yönetilebilir? Onları sürekli bir şeylerle oyalamak gerekiyor. Gem vurmak gerekiyor. Tabiri caizse, yönlendirmek, beyinlerine bazı fikirleri yerleştirmek gerekiyor. Din veya ideoloji gibi. Bunun için de düşman icat etmek gerekiyor. Düşmansız yapamazlar! Düşmansız kendilerini kaybediyorlar! Daha kendilerini tanımlayamıyorlar. Kendileriyle ilgili hiçbir şey bilmiyorlar. İki yıl önce yedekte çok iyi düşmanlarımız vardı. Karaderililer. Dış tehdit olarak onlardan daha iyisi düşünülemezdi! Yukarıda uğraşıp duruyorlardı. Kömür karası renginde, göz akı bile olmayan, gerçek şeytanlardı. Halkımızda korku ve tiksinti uyandırıyorlardı. Mükemmel düşman. Ve her şey çok açıktı: Onlar kara, demek ki biz beyazız. Onları, her ihtimale karşı koruyorduk. 'İnsanlığa karşı tehdit' senaryosu için. Ama ne oldu, embesilin biri, Teşkilat'taki aptal ihtiyarın aklını çeldi ve bu ikisi, bizim uysal şeytanlarımızı, kendi yaşam alanlarında füzelerle öldürdüler. Düşünebiliyor musun?"

"Evet, düşünebiliyorum."

"Polis Konseyi aracılığıyla onları engellemeye çalıştık, Karaderililerin şimdilik herhangi bir tehdit oluşturmadığını ima ettik, ama nafile... Kısacası, senaryo suya düştü. Ve senin Melnik'i de kontrol altına almak zorunda kaldık. Bana kalsa böyle bir girişimden dolayı onun ellerini keserdim. Ama bu diktatörlük olurdu... Geliyor musun?"

Afallayan ve adeta şok olan Artyom, Bessolov'un peşinden gitti. Yeniden nöbetçinin yanından geçtiler, nöbetçi yine ayağa fırlayarak onlara selam verdi. Sonra dar bir tünele çıktılar, adımları çelik zeminde yankılanıyordu. Restoranın bulunduğu kanadı geçerlerken, aynalı küreden yansıyan ışık Artyom'un gözlerine vurdu. Küre de tıpkı Artyom'un başı gibi dönüyordu. Eskiden üzerindeki yansımalarda tüm dünyaya yer veren pürüzsüz, düz bir aynaydı bu. Şimdiye yüzlerce parçalara ayrılıp bir kürenin üstüne yapıştırılmış,

eğlenceli ve güzel görünsün diye de üzerine ışık doğrultulmuştu.

Yol ayrımını geçerek yürümeye devam ettiler.

"Moskvin'i... Führer'i... neyle satın aldınız?" diye sordu Artyom.

"Bu konuda genelleme yapılamaz. Her birine ayrı bir yaklaşım söz konusu. Moskvin parayı seviyor ve kuzenini zehirledi. Yevgeni Petroviç'inse, örneğin, parmakları olmayan bir kızı var. Doğuştan öyle. Petroviç çok duygusal bir adam. Ucubeliğe karşı mücadeleyle ilgili bir sürü yasa çıkardı, ama kendisi hiçbirine uyamıyor. Biz de önüne fotoğraf koyduk. Yevgeni Petroviç, bu sizsiniz, bu da sizin kucağınızdaki kızınız, hiçbir şüphe olmaması için eşiniz de yanınızda. Yani kurallara bağlı kalın Yevgeniy Petroviç, oyunu kurallarına göre oynayın ki vatandaşlarınız size inansın. En alt düzeydeki bireylerin bile sizin Rayh'ınızın hakiki ve gerçek olduğundan kuşku duymaması gerekir. Her biri, Rayh için canını bile vermeye hazır olmalı."

"Artık Rayh yok. Kendi kendini yedi, midesinde öğüttü ve sonra dışarı çıkardı. Führer de kaçtı."

"Biz de onu getirip tekrar yerine oturturuz. Onun için eskisinden daha iyi, yeni bir Rayh inşa ederiz. Eşi ve kızı zaten elimizde, Führer de dönecektir."

"Neden dönsün?! O bir yamyam!"

"Çünkü öyle gerekiyor. Çünkü Yevgeni Petroviç'le çalışmaya alışığız. Nasıl çalıştığımız da açık. Henüz suçlayıcı belgelerimizi kullanmadık. Hazırda böyle mükemmel biri varken yeni birini bulma, onun zaaflarını araştırma, oltayı önüne atıp sonra çekme zahmetine neden girelim? Hata mı yaptı, cezalandırırız. Ama Rayh olmadan ne yaparız?"

"Oradakilerin hepsi aşağılık! Hepsi hayvan! Bazıları hayvan, diğerleriyse korkak!"

"Hayvanlar sadece orada değil, metronun her yerinde.

Ama artık onlar için harika, çok güzel kafeslerimiz var. Üstelik hayvanlar dört bir yandan buraya gönüllü olarak geliyor. Demir Lejyon ve diğerleri, ucubelerle savaşmak için, bu hayvanların öfkelerini boşaltmak için var. Rayh olmasa nereye gidebilirlerdi? İnsanları düşün. Rayh, Kızıl Hat veya Teşkilat için savaşmak onlar için en iyisi. Zevklerine neresi uyuyorsa orayı seçsinler. Özgürlük! İşte özgürlük budur!"

"İnsanların ihtiyacı olan şey bu değil!"

"Bu. Sıkılmamaları, kendilerini bir şeyle oyalamaları ve seçim haklarının olması gerekiyor. Burada, yerin altında büyük bir dünya var! Kendine yeten, gerçek bir dünya. Ve bize yukarıdaki, başka bir dünya lazım değil."

"Bana lazım!"

"Sana lazım olabilir, başka kimsenin öyle bir şeye ihtiyacı yok."

"Belki bazılarının yukarıda yakınları vardır! En azından bunun için lazım!"

"Onların yakınları artık burada. Seni de gerçekten anlamıyorum. Sağlığını mahvettin. Seni güçlükle kendine getirebildiler, aptal. Ne işin vardı yukarıda?"

"Biz yerin üstünde doğduk. Oraya aitiz. Taze havaya ihtiyacımız var. Orada nefes alışım bile değişiyor! Daha farklı düşünüyorum! Burası bana dar geliyor! Burada sadece ileri ve geri var. Burası bana fazla dar, anladın mı? Bunu sen de hissetmiyor musun?"

"Hayır. Benim için durum tam tersi: Dışarıda başım dönüyor. Hemen sığınağa geri dönmek istiyorum. Rahatlığa. Bence böyle. Burası bizim konut sitemiz. Küçük daireler var."

Döndüler.

Arazinin ortasından başlayan ve ilerisinde bir yerlerde biten, belki on metre çapında kocaman bir tünel vardı. Bu tünellerden burada daha kaç tane bulunuyordu? Bağlantı koridoru ileri doğru devam ediyordu.

Herhalde saat geç olmuştu. Sığınak sakinleri kar beyazı restorandan çıkmaya, perişan bir hâlde ve ayaklarını sürüyerek evlerine dönmeye başlamışlardı. Artyom, tünelin zeminine inşa edilmiş dairelerden birinin içine, açık kapısının aralığından baktı. Sonra başka bir daireye daha göz attı. Gerçekten rahat görünüyorlardı.

İnsana yakışır dairelerdi.

"Bütün bunları bana neden gösteriyor ve anlatıyorsun?"

"Biliyor musun, tartışmayı seviyorum. Sen bir devrimcisin, öyle değil mi? Yoksa Saşa'nın orada neden oturasın ki? Beni bekliyordun. Çok romantiksin. Beni revolverinle vurmak mı istiyordun? Öldürdükten sonra da hayatınızın düzeleceğini mi düşünüyordun? Oysa ben sadece iç politikayı yürütüyorum. Beni vurursun, yerime yeni bir kafa çıkar. Sana Tsvetnoy'dayken açıklamaya çalışmıştım. Ama ne yazık ki hafızanı kaybetmişsin."

"Tsvetnoy'da mı?"

"Diyorum ya, hafızan gitmiş. Ama niye şaşırıyorum ki? Aslında bu sembolik bir şey. Elbette ki sizin bu unutkanlığınız bizim için bir nimet. Hiç kimse hiçbir şey hatırlamıyor. Halk günübirlik yaşıyor. Sanki dün hiç var olmamış gibi. Yarını da kimse düşünmek istemiyor. Var olan sadece bugün."

"Hangi yarın?! Bugün yemek bulamayan, yarını nasıl planlayabilir? Ve tabii eğer bunlar şanslı insanlarsa tek dertleri budur!"

"Tam da bu noktada bizim sanatımız devreye giriyor. Yemek daima, sadece bugün yetecek kadar ve kısıtlı olmalı. İnsan boş mideyle daha net hayaller kurar. Dengeyi tutturmak gerek. Fazla yemek verirsen hazımsızlık yaşar ve kim bilir neler düşünürler. Besinin miktarını doğru hesaplamazsan iktidarı alaşağı ederler. Ya da iktidar diye bildikleri şeyi. Benimle, sanatımızın şerefine içer misin?"

"Hayır!"

"Yazık. Daha fazla içmelisin. Halkın kurtuluşu votkada. Ayrıca votka radyasyona da iyi geliyor."

Bu, Artyom'a naklettikleri kanı hatırlattı.

Artyom'un damarlarında bir başkasının temiz kanı jel gibi dolaşıyor, onu yakıyor ve rahatsız ediyordu. Artyom, kendi akışkan, kirli, zehirlenmiş kanını geri istiyordu. Yeter ki bu aşağılıklara hiçbir şekilde borçlu kalmasın. Sadece bir haftalık ömrü kalmış bile olsa, ödünç aldığı bir hayatı yaşamak yerine kendi hayatını tamamlamış olurdu.

"Halk hakkında böyle konuşuyorsun... Peki sen gerçekte nesin... Neredesin?"

"Evet... Sıradan halkı sevmiyormuşum gibi görünebilir. Veya nefret ediyormuşum gibi. Ama aksine, ben halkı tüm kalbimle seviyorum! Gerçekten seviyorum, bana inanıyor musun? İnsanların içine çıkıyorum, onlarla tanışıyor, sohbet ediyorum. Tıpkı seninle tanıştığım gibi. Halkı seviyorsan onunla ilgili her şeyi anlaman ve dürüst olman gerekir. Yanlış ümitlere kapılmamak, açık olmak gerekir. Evet, buradaki insanlar böyle. Ne tür insanları yönettiğini anlamalısın. Halkına yardım etmelisin. İnsanları eğitmelisin. Şeytanları yakalamalısın."

"Yönetmek mi? Kim kimi yönetiyor belli mi? Eloiler Morlockları mı yönetiyor?[39] Mesela sen, asilzade misin?"

"Ben mi?" Bessolov gülümsedi. Ne asilzadesi! Asilzadelerin hepsi uzun zaman önce öldürüldü! Ben Moskovalı bile değilim. Televizyon muhabiri olarak çalışmaya başlamıştım. Maaşım pek iyi değildi, ben de siyasal bilimler okudum. Sonra da o alanda devam ettim. Yani ben de diğerleri gibiyim."

[39] H. G. Wells'in 1895 yılında yayımlanan *Zaman Makinesi* adlı kitabında geçen, insansı ırklar. Eloiler yeryüzünde sıradan bir hayat yaşarken, Morlocklar yer altında yaşamakta ve Eloiler için teknoloji, gıda, giyim gibi alanlarda üretim yapmaktadır.

Artyom o sırada bir şeyi fark etti. Vücuduna naklettikleri jel damarlarında bir süre daha akmaya devam etmeliydi. Kazandığı bu süreyi bir şeyler yapmak için kullanacaktı.

Etrafına baktı: Fazla güvenlik yoktu. Elbette, sığınağın sonuna kadar gitmesi gerekecekti. Ya tünellerin birinde askeri üs varsa? Burada güvenliği kim sağlıyordu?

"Arkada ne var?"

"İstersen bakalım. Üçüncü tünelde depomuz var, dördüncüsü ise bomboş duruyor. Özel sahipleri savaştan önce tamirini bitirememiş, bizim de tamamlamak için zamanımız olmadı. Ne o, burayı nasıl ele geçirebileceğini mi düşünüyorsun?" Bessolov göz kırptı. "Seni çırak olarak yanıma alabilirim, yeter ki iste."

"Sanırım neden burada olmam gerektiğini söylemedin. Beni anlamıyor musun? İyi de olsa kötü de olsa neticede burası yerin altında, metroda. Bütün bu saçmalıklar kimin ihtiyacı var ki? Yukarıda o kadar şehir varken? Ormanlar! Tarlalar! Okyanus varken! Lanet olsun!"

En sondaki paslı su dolu, büyük ve boş tünele geldiler. Buradan ötesi yoktu. Tüneldeki su, açılan bir delikten pompayla dışarı boşaltılıyordu.

"Peki, orada ne olduğunu nereden biliyorsun? Ha? Belki oradakiler de bizle aynıdır, sadece üstlerinde tavan yoktur. Diyelim ki radyo çalışıyor. Bundan dolayı orası cennet mi oluyor? Özgürlük mü var? Kardeş sevgisi mi var? Güldürme beni. İnsanlar dünyanın dört bir yanına dağılacaklar ve hükümetsiz, devletsiz bir halde yabanileşecek, okumayı, yazmayı unutacaklar. Sana birlikten bahsetmiştim. Bizi bir arada tutan şey bu metrodur! Kırk bin kişi aynı yerde. Sadece bu ortamda medeniyetimizi, kültürümüzü koruyabiliriz. Sadece böyle bir yerde. Burada, metroda. Yukarıda, açık havada daha çabuk vahşileşir, insan olmanın ne demek olduğunu daha çabuk

unuturlar. Yukarıda Neandertaller, çokeşliler, zoofililer haline gelirler! Birer ruha ve akla sahip insanlar yalnızca burada var!"

"Ruha ve akla sahip mi?! Peki kendi çocuklarını yiyenler kimler?!"

"Haklısın. Ama Robinson da Cuma'yı insan eti yemekten bir anda vazgeçirememişti. Biz sadece fevri davranmaktan uzak duruyoruz. Ama er ya da geç..."

"Neden yukarıda mı, yoksa aşağıda mı yaşamak istediğimiz konusunda kendi seçimimizi yapmamıza izin vermiyorsunuz? Neden bize hiç sormadınız?!"

"Sorduk," diye yanıtladı Bessolov gülümseyerek. "Soruyoruz da."

"Onları besleyecek yeterli besin yok! Mantar hastalığı yayılıyor! Bari serbest bırak da burada açlıktan ölmesinler!"

"Bizim yüce halkımız bundan daha ağır sınavlardan geçti. Bunu da bir şekilde atlatır. Halkımızın ne kadar dayanıklı olduğunu biliyor musun? Her şeyin üstesinden gelir."

"Bırak yukarıya gitsinler! En azından onlara bir şans ver!"

"Yukarıya mı? Yukarıda süt ve bal ırmaklarının aktığını mı sanıyorsun? Orada sen de bulundun! Örneğin, Balaşiha'da. Yiyecek ne vardı?"

"Kendilerini besleyecek bir şey bulurlar!"

"Sen lanet olası bir romantiksin ve hep öyle kalacaksın. Ne diye zamanımı seninle harcıyorum ki?"

"O zaman bırak beni! Ben kimseden beni kurtarmasını istemedim! Senin gibiler..."

"Seni serbest bırakırsam, metrodaki herkesin peşinden yukarıya gideceğini mi düşünüyorsun? İnsanlara gerçeği anlatıp onları beraberinde mi götüreceksin? Ve her şey, buradan farklı mı olacak?"

"Evet, olacak!"

"Git öyleyse," dedi Aleksey Feliksoviç kayıtsızca. "Hadi. Hatta devrimci revolverini de sana geri vereceğim. Senin bana

inanmadığın gibi, orada da kimse sana inanmayacak. Onlara Görünmez Gözlemciler hakkında masallar anlatacağının farkında mısın? Kendine gel, Artyom!"

Artyom kafasını salladı ve gülümsedi.

"Göreceğiz."

21

ARKADAŞLAR

Kafasından çuvalı çıkardılar.

Etrafına baktı.

Gelirken dışarıyı görmese de nereye getirildiğini duyduğu seslerden tahmin etmişti: Tsvetnoy. Onu nereden almışlarsa yine oraya bırakmışlardı. Yolu hatırlamaması için de sığınaktan buraya kadar kafasına bir çuval geçirmişlerdi.

Kelepçeleri açtılar, omuzlarındaki şekilsiz paltoyu çıkardılar ve poposuna bir tekme attılar. Siyah revolveri yere düşerek yanı başında tıngırdadı.

Artyom, ilk iş olarak ona sarıldı. İçi boştu. Geri dönüp baktı ama refakatçileri çoktan kalabalığın içinde kaybolmuştu. Bir anda ortaya çıkan, sonra gri kum tanelerinin arasında kaybolan iki gri insancık.

Onu hiç vakit kaybetmeden sığınaktan dışarı çıkarmışlardı. Üzerinde hâlâ garsonun giysileri vardı. Doktor kadın,

ütülü pantolonun cebine birkaç hap tıkıştırmayı başarmıştı. Çok iyi kalpli biriydi. Sonra da kafasına çuval geçirmişlerdi.

Oturdu ve düşünmeye başladı. Etrafta sürekli cinsel ilişkiye giren insanlar vardı, çünkü yaşamı bir şekilde devam ettirmek gerekiyordu. Artyom da kırılgan, sunta kafasının içindekilerle yaşamaya çalışmak zorundaydı. Biraz önce tecrübe ettiği şeyler beyninin içinde baskı yapıyordu. Artyom böyle devam edemezdi.

Metroda olup biten her şeyin, bu sonsuz ve anlamsız cehennemin aslında birileri tarafından kurulduğuna, insanların da bundan memnun olduğuna bir türlü inanamıyordu. Korkunç olan, insanların tünellere doldurulan toprağa karıştırılması değildi, asıl korkunç olan, dünyanın ayakta kalmak ve boşluğa düşmemek için bunlara ihtiyaç duymasıydı. Böyle bir dünya düzenini anlamak mümkün değildi.

Ve bu affedilemezdi.

Yerde oturuyor, yanından geçen birinin yürürken sallanan çıplak, beyaz poposuna bakıyor ve sanki Bessolov'un yüzüymüş gibi onunla tartışıyordu. Bessolov'a söylemek istediği her şeyi ona söylüyordu.

"Elbette ki bunca yıl insanlara yalan söylerseniz... doğruyu yalandan ayırt edemezler... Eğer içi artıklarla dolu bir kovanın önünde eğilmeye mecbur kalırlarsa... Ama bu yine de dışarı tekrar çıkamayacakları... yukarıya veya en azından ileriye bakamayacakları anlamına gelmez... Tabii her şeyi çok güzel organize etmişsiniz... Ama bu, yapamayacakları anlamını taşımıyor... Ya da yapmak istemedikleri... Demek onlara seçimlerini soruyorsunuz? Ama aynı zamanda onları doğru cevaplara yönlendiriyorsunuz... Ne harika bir iş..."

Popo ile tartışmak kolaydı. Çünkü hiç itiraz etmiyordu.

"İnsanlar ne anlıyor... Sizi yıkmak gerek... Sığınağınızın canı cehenneme... Hepsi ortaya çıkarılmalı... Eğer ortaya çıkarılmazsa... Bu irin akıtılmazsa... O zaman hiçbir şey yapı-

lamaz... Siz besili fareleri... Boynundan tutup... İnsanlara göstermek gerek... Eğer onların karşısında da böyle konuşursanız... İşte o zaman... O zaman görürüz. Sığınakta yaşıyorlar... Aşağılıklar... Hepinizi ortaya çıkaracağım... Bana inanmayacaklar ama size inanacaklar... Sizi, her şeyi anlatmaya mecbur edeceğim... Eğer anlatmazsanız... Hemen bu silahla sizi... Ense sadece bizde mi var... Domuzlar..."

Boş revolverin kabzasını elinde sıktı.

Bunu tek başına yapamazdı. Tek başına hiçbir şey başaramazdı.

Küçük de olsa bir ekibi vardı. Letyaga, Homer ve Lyoha. Onları bulmalı ve bir araya getirmeliydi. Gerçeğin sadece yarısını bilen bu kişilere diğer yarısını da anlatmalıydı. Onlardan fikir almalıydı. Birlikte, bu fare deliğini nasıl bulup ortaya çıkaracaklarını düşünmeliydiler.

Ne kadar zaman geçmişti, bir hafta mı? Daha fazla mı? Herhalde her biri metronun farklı yerlerine dağılmış, bir deliğe saklanmıştı. Biri Melnik'ten, diğeri Hansa'dan saklanıyordu. Ancak Homer... Artık Rayh diye bir şey yoktu. Belki Homer diğerlerinin nerede olduğunu biliyordu. Homer'in nerede olduğu da belliydi.

Ayağa kalktı.

Ellerinde numaralarla sırada bekleyenleri kenara iterek kurumuş faşistlerin, çeşitli hayat kadınlarının, şöyle bir göz atmak isteyen yanık Ştalkerlerin, hayatın tecavüz ettiği ve şimdi hayata tecavüz etmek isteyen kabadayıların, kısacası mağarada olgunlaşmaya yeni yeni başlayan veya çoktan olgunlaşmış olan herkesin yanından yürüyerek geçti.

Saşa'nın bölmesi neredeydi?

Buldu.

Kapıya vurmadan, sıra beklemeden içeri girdi. Revolverin kabzasıyla donsuz bir askerin kafasına vurdu, onu Saşa'nın üzerinden indirdi ve bir köşeye oturttu. Ancak ondan sonra

Saşa'nın giyinmesi için yüzünü yana çevirerek selam verdi.

"Homer nerede?"

"Burada olmamalısın, Artyom." Saşa Artyom'a alttan bakıyordu. "Neden geri döndün?"

"İhtiyar nerede? Seni kendi haline bırakmamıştır herhalde? Yoksa bıraktı mı? Nereye gitti?"

"Onu götürdüler. Lütfen git şimdi."

"Götürdüler mi? Kimler?!"

"Sana... Aleksey... yardım etti mi? Farklı ve daha iyi görünüyorsun."

"Evet, yardım etti. Sen de yardım ettin. Teşekkür ederim. Hepinize. Tüm boktan hayırseverlere."

"Öğrenmek istiyordun. İşte öğrendin, değil mi? Yoksa başka bir şey mi istiyordun? Tek isteğin ölmek mi?"

"Evet. Affedersin... Ben ondan... onlardan bir şey istemiyorum. Sadaka istemiyorum. Buna ihtiyacım yok. Eskiden belki vardı... Ama şimdi... Neyse, yine de teşekkür ederim."

"Oradan neden ayrıldın? Orada... bambaşka bir hayat var, öyle değil mi?"

"Sen oraya hiç gitmedin mi? Seni oraya götürmedi mi?"

"Aslında söz vermişti. Ama benim yerime seni götürmesini rica ettim."

"Hiçbir şey kaçırmamışsın. Oradaki hayat da buradakinin aynısı. Sadece yemekleri daha iyi. Bir de... Tıp. Peki, sen onlarla ne yapacaktın?"

"Sana ne anlattı?"

"Her şeyi anlattı. Görünmez Gözlemcileri, iktidarı, Kızılları, faşistleri, her şeyi."

"Sonra da seni serbest mi bıraktı?"

"Evet."

"Buradan gitmelisin. Seninkilerin hepsini aldılar. Broker'i, herkesi. Seni aldıkları gün. Belki onlar da artık yaşamıyordur. Bilmiyorum."

"Kim aldı onları? Gözlemciler mi?"

"Hayır. Bessolov'un adamları değil, senin Teşkilat aldı."

"Teşkilat... Dinle... Sen... Anlamak istiyorum. O sana her şeyi anlattı, değil mi? Her şeyi biliyordun. Yukarıyla ilgili, dünyayla ilgili. Ama oraya geri dönmek senin hayalindi! Tıpkı benim gibi. Hep beraber... Yeniden orada olmak! Bana kendin anlattın! Burada ne yapıyorsun? Neden bu pis çukurdasın? Neden kaçmıyorsun? Niçin hâlâ buradasın?"

Saşa onun önünde duruyordu, kalemle çizilmiş gibi incecikti, kollarını önünde kavuşturmuştu. Başı yere eğik, bakışları donuktu.

"Lütfen git. Gerçekten."

Artyom onun dal gibi bileklerinden tuttu.

"Söyle bana... İnsanları ayağa kaldırmak istiyorum. Neden orada kalmadığımı soruyorsun. Çünkü diğerleri... Biz. Buradaki herkes. Onların da bilmesi gerekiyor. Hepsinin bilmesi gerekiyor. Bana ihanet etmeyeceksin ya? Bir kez daha beni ona teslim edecek misin?"

"Hayır, etmeyeceğim."

Dudakları mühürlenmiş gibiydi. Artyom bekliyordu.

"Ama seninle gelmeyeceğim."

"Neden?"

"Artyom. Ben onu seviyorum."

"Kimi..."

"Aleksey'i."

"Onu mu? O moruğu mu? O sapığı mı?! Ama o, o kalpsiz biri... İnsanlarla ilgili... neler anlattığını duyman gerekirdi! Onu seviyorsun, öyle mi?!"

"Evet."

Artyom, elleri yanmışçasına onun kollarını bıraktı ve geri çekildi.

"Nasıl yapabiliyorsun?!"

"Seviyorum." Saşa omuzlarını kaldırdı. "O benim için

mıknatıs gibi. O bir mıknatıs, bense demir tozuyum. O kadar. O benim sahibim. Bana daima iyi davrandı. En başından beri."

"Seni başkalarına sunuyor! Seni kullanıyor! Her tür adamın... Pis adamların seni nasıl... Seyretmek onun hoşuna gidiyor!"

"Evet." Saşa başını salladı. "O böyle seviyor. Benim de hoşuma gidiyor."

"Hoşuna mı gidiyor?!"

"Evet, ne olmuş? Homer gibi sen de mi bundan rahatsız oldun? Kusura bakma."

"Ve bir de... bir de seni oraya götürmesini mi bekliyorsun? Yanında?"

"Orada bir yer boşaldığında benim için izin almıştı. Ama ben..."

"Pekâlâ. Anladım. Kendi yerine beni... Tamam. Anladım. Peki."

"Buradan gitmen gerekiyor."

"Gerçekten oraya, onların yanına gitmek istiyor musun? O yirmi dört saat çalışan meyhaneye? Sığınağa? Yukarıya çıkmak yerine daha da derine inmek mi istiyorsun?!"

"Benim için neresi olduğu fark etmez. Ben onunla olmak istiyorum. Ben ona aitim. O kadar."

"Peki. Anladım."

Artyom biraz daha bekledi. Sonra boynundaki haçı çıkardı ve Saşa'ya attı.

"Hoşça kal. Teşekkür ederim."

"Hoşça kal."

* * *

Dışarı çıktı. Dünyası tepetaklak olmuştu.

Günübirlik zevklerle sarhoş olmuş kalabalığın arasından, bir rüyadaymış gibi geçti. Saşa'ya anladığını söylemişti, ama hiçbir şey anlamamıştı. Bessolov'la nasıl birlikte olabilirdi? Böyle birini nasıl sevebilirdi? İnsan, hayal bile olsa dışarıdaki

yusufçuk kanatlı uçakları sığınağa nasıl değişebilirdi? Bu kısa, dayatmacı ziyaretler uğruna, bir genelev uğruna nasıl değişebilirdi? Bessolov ona, sığınaktaki yemek artıklarını getirdiği gibi sevgi artıklarını da getiriyordu. Ama bu Saşa'nın umurunda bile değildi, ona bu artıklar yetiyordu. Şımarık değildi.

Saşa konusunda Artyom'un anlamadığı şey neydi?

Ve ondan nasıl nefret edebilirdi?

"Hey, dostum!" Biri garson kıyafetine dokundu. "Bir litre votka!"

"Siktir git!"

İskeleye gitti. Su kenarlara kadar yükselmişti.

Yıkmalıydı. Her şeyi yıkmalı, küçük parçalara ayırmalıydı.

Demek ki Melnik, arkadaşlarını elinden almıştı. Homer'i, Lyoha'yı, Letyaga'yı. Eğer yaşıyorlarsa onları kurtarmalıydı. Tek başına hiçbir şey yapamazdı.

Melnik.

Eğer Teşkilat'ı kendi tarafına çekebilseydi... Böyle bir güçle Gözlemcilerden korkmasına gerek kalmazdı. Teşkilat bir sığınağı başarıyla savunmuştu, bir başkasını da savaşarak ele geçirebilirdi.

Ancak onları nasıl ayaklandıracaktı? Satılan arkadaşlarını mı anlatmalıydı? Melnik onları gerçekten satmış mıydı ve eğer öyleyse kime satmıştı? Aptal ihtiyar bizzat ihanet etmiş ve satılmıştı, çocuklar da boşuna ölmüştü. Yönetimin orta kademesindekilerin girişimi yüzünden. Bacaklarını neye kurban ettiğini acaba ihtiyar biliyor muydu?

Artyom ona anlatsa mıydı?

Svyatoslav Nikolayeviç metroyla ilgili ne biliyordu? Herhalde Bessolov ne anlattıysa o kadarını biliyordu. O da muhtemelen gerçeğin çok küçük bir kısmını anlatmıştı. Melnik, metroyu kurtarmak için değil de birileri ona gerçeğin geri

kalan kısmını anlatmadığı için tekerlekli sandalyeye mahkûm olduğunu öğrenirse yaşayamazdı.

Peronun diğer ucundaki iskelede, plastik şişelerden yapılmış bir sal yüzüyordu. Yanındaysa sarhoş bir demiryolu işçisi uyuyordu. Artyom etrafına baktı ve düşündü. Eğer tavana kadar sulara gömülmemişse, Rayh'tan yüzerek geçip Polis'e varabilirdi. Melnik'le bir konuşma talep ederdi. Melnik'in bilmediklerini, yani gerçeğin tamamını onunla paylaşırdı. Eğer Artyom'un tarafında yer almasa da, belki en azından arkadaşlarını serbest bırakırdı.

Sala doğru yürüdüğü sırada, karışıklıktan faydalanıp bölmelerin birinden domuz yağıyla aydınlatan bir lamba alıverdi. Bir fener kadar olmasa da tüneli aydınlatabilirdi. Sala yavaşça yaklaştı, garsondan alınıp giydirilen botun burnuyla yerdeki adamı dürttü, adam derin uykudaydı.

Salı çözdü, üzerine atladı ve bulanık suyun üzerinde ilerlemeye başladı. Kürek niyetine, ucuna kepçe bağlanmış bir sopa vardı; kâh bir taraftan, kâh diğer taraftan kürek çekmek gerekiyordu. Sal sanki istemeye istemeye dönüyordu, tekrar tünele girmeye hevesli değildi ama yine de karanlığa doğru sürükleniyordu. Lamba ancak bir adımlık mesafeyi aydınlatıyordu. Tünel aşağıya doğru eğimliydi, su ise yükseliyordu. Tavan giderek alçalıyor, Artyom'un tepesine iyice yaklaşıyordu. Acaba hava yetecek miydi?

Ayakta durarak kürek çekmek artık mümkün değildi, tavan onu oturmaya zorluyordu.

Karşıdan bir fare yüzerek yaklaşıyordu. Karayı görünce sevindi.

Artyom'un yanına, sala tırmandı ve bir kenara uysalca oturdu. Artyom onu kovmadı. Bir zamanlar farelerden korkardı, ama artık alışmıştı. Fare faredir. Karanlık karanlıktır. Hayat herkes için aynıdır. Kendisi de hayatta ilginç bir şey bulamamıştı. Ama başka bir hayatın olmadığını da biliyordu.

Havada asılı duran lamba sadece ileriyi değil, şeffaf suyun dibini de aydınlatmaya çalışıyordu.

Aşağısı çalkalanıyordu.

Artyom ise Saşa'yı düşünüyor ve onunla vedalaşıyordu. Saşa neden insanların yerin altında yaşamaya mecbur olmadığını onlara anlatmıyordu? Neden hâlâ buradaydı? Neden Bessolov'u seçmişti?

Etraf domuz yağı kokuyordu. Fare ise bundan memnun görünüyordu.

Boğulmuş bir adamın cesedi suyun yüzeyinde ters döndü ve açık gözlerini, salın yapıldığı şişelerin arasından lambaya dikti. Sanki uzun zamandır ışık görmediği için bunun nasıl bir şey olduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Şişmiş parmaklarıyla salın arkasını tutarak ilerlemesine engel oldu, ama sonra bıraktı.

Tavan biraz daha alçalınca çömelmek zorunda kaldı. Şimdi pürüzlü tavana ve tünel bölmelerinin birleşim yelerine elle dokunmak mümkündü.

Fare bir süre düşündü ve suya atladı. Belli ki yüzerek Tsvetnoy'a, evine dönmeye karar vermişti.

Artyom durup arkasına baktı: Orası da karanlıktı. Hatta daha karanlıktı. Bir an eli göğsüne gitti ama haçı Saşa'ya teslim etmişti. Olsun, bir şekilde idare ederdi. Böyle olmasını istemişti.

Kürek çekmeye devam etti.

Derken su çekilmeye başladı.

Belki de en derin noktayı geçmişti. Tavan artık alçalmıyordu, hatta tekrar yükselerek Artyom'a rahat bir nefes aldırmıştı. İleride loş bir ışık vardı: Tünel boyunca sıralanan ampuller, bulundukları yerden kaçmak istercesine parlamaya çalışıyordu. Anlaşılan, jeneratörler de selden kurtulmayı başarmıştı.

İstasyona vardığında su tamamen sığ hale geldi. Peron-

daki yüksekliği sadece dize ulaşıyordu. Ama istasyon sakinleri evlerine dönmek için şimdilik acele etmiyordu. Kaçmaya fırsat bulamayanlar, suyun içinde umutsuz ve huzursuz bir hâlde şişmişti. Hissedilir derecede keskin bir koku vardı.

Yer altı suları Darvinskaya'nın dört bir yanını yıkamış, aşındırmış ve onu tekrar Çehovskaya yapmıştı. Yamyam devletin tüm süslemeleri -afişler, resimler, portreler- sıvı çamurun içinde yüzüyordu.

Sorun değildi. Cesaretlerini toplar toplamaz buraya yine çeki düzen verirlerdi. Hayvanat bahçesini yeniden inşa ederlerdi. Ditmar'ın yerini Ditriç alacaktı, o kadar. Yevgeni Petroviç geri dönecekti, gaddar da olsa sistemin adamıydı. Çünkü her şey oldukça güzel ve amacına uygun düzenlenmişti: Bir taraftan insan olarak giriliyor, diğer taraftan kıyma olarak çıkılıyordu. Tıpkı Balaşiha'da olduğu gibi. Hatta metronun tamamında.

Ayrıca birileri Yevgeni Petroviç'in tarih kitabını da tamamlardı. Ve muhtemelen bu İlya Stepanoviç olurdu. Melnik Homer'i aldığına göre, öğretmenin bu işi tek başına halletmesi gerekecekti. Olsun, İlya Stepanoviç her şeyi olması gerektiği gibi yazacaktır: Şillerovskaya'nın Kızıllara karşı kahramanca korunduğundan, ucubelerinse bırakın istasyonu savunmayı, aksine saldırdığından bahsedecektir. Ve kitap şöyle bitecektir: Düşmanların entrikaları yüzünden istasyon sular altında kaldı, ama kimse onlara boyun eğdiremedi. İstasyon, Anka kuşu gibi küllerinden doğarak eskisinden daha iyi hale gelecektir.

Saşa böyle biriyle nasıl yatabiliyor?

Kürek olarak kullandığı kepçe, suda yüzen bir kâğıt tomarına çarptı. Dikkatli bakınca bunların yazıları silinmiş gazeteler olduğunu gördü. Birinde, "Demir", diğerlerinde "Yumruk" yazılarını okumak mümkündü. Burada gerçekten de matbaa vardı. Yani Ditmar yalan söylemiyordu: Metronun

gerçek tarihini anlatan kitaptan on bin adet basmayı ciddi ciddi planlıyordu.

İstasyon bitti, diğer tünel başladı.

* * *

Kontrol noktasını nasıl geçeceği ve ne gibi bir yalan söyleyeceği konusunda düşünüyordu. Ama herhangi bir yalan söylemeye fırsat bulamadı: Polis'in tembel ve mankafa muhafızları değil, Teşkilat'ın dilsiz putları nöbet tutuyordu.

Ateş etmemeleri için onlara seslenerek Artyom olduğunu ve Melnik'e gitmesi gerektiğini söyledi. Yine de ona güvenmediler ve üzerindeki komik kıyafetin ceplerini yokladılar. Sonradan tanır gibi olsalar da kendi maskelerini çıkarmadılar. Revolverini aldılar ve istasyonun aklıselim vatandaşlarını heyecanlandırmamak için onu teknik koridorlardan geçirdiler.

Ama Artyom'u Melnik'e götürmediler.

Küçük bir hücreye götürdüler. Parmaklıklar. Güvenlik.

Bir yabancı gibi öfkeyle sırtından iterek içeri soktular.

Orada Artyom'u mutluluk karşıladı!

Hepsi yaşıyordu: Lyoha, Letyaga, Homer. Hatta nedense İlya Stepanoviç de.

Artyom'a, ölmediği, tazelendiği ve bakımlı olduğu için övgüler yağdırdılar. Gülüştüler. Sarıldılar.

Tahmin ettiği gibi hepsini daha Tsvetnoy'dayken yakalamışlardı. Tsvetnoy'un Polis'le arasında yalnızca iki istasyon vardı. Kızlarla görüşmeye giden askerlerden biri Letyaga'yı ve Lyoha'yı tanımıştı. Homer ve gereksiz İlya'yı da onlarla birlikte almışlardı: O sırada, ayrılmadan önce hep beraber akşam yemeği yiyorlardı.

"Ya sen, sen neredeydin?"

Artyom sustu. Zihnini toparlamaya çalışıyordu. Kısa süre önce kimin yalakalığını yaptığı belli olan İlya Stepanoviç'e kuşkuyla baktı. Ama böyle bir şeyi kimseden gizli tutmaması

gerektiğini biliyordu. Sırlar, başkalarının elinde silah haline gelebiliyordu. Artyom'un silahıysa doğruyu söylemekti.

Onlara her şeyi anlattı.

Sığınak, meyhane, salatalar, içki şişeleri, takım elbiseli besili sarhoşlar, antibiyotikler, balmumu Stalin, hiç kapanmayan elektrik, ithal içki şişeleri ve tabii ki... İpi gerilmiş kuklalar, aptalların savaşı, gizli görevin cazibesi, gerekli kıtlık, gerekli yamyamlık, tünellerdeki gerekli çatışmalar, gerekli ve ebedi Görünmeyen Gözlemciler.

Bunları hem onlara, hem de kendine anlatmıştı. Her şeyin nasıl sıralandığına ve yerli yerinde göründüğüne Artyom da şaşırıyordu. Bessolov'un inşa ettiği bu yapıda yararsız ve açıklanamaz hiçbir şey yoktu. Bütün soruların yanıtı vardı. Biri hariç: Neden?

"Yani... Biz buğada pislik yeğken... Onlar oğada... Onlar oğada salata mı yiyoğ?" diye boğuk bir sesle homurdandı nefrete kapılan Lyoha. "Yabancı votka mı içiyoğlağ? Herhalde, etleği de bizimkileğden daha tazediğ. Öyle mi?"

"Evet, üstelik bitirmiyorlar da. Tabaklarda artıklar bırakıyorlar. Herhalde geçmişte de böyle yiyorlardı... Biz herkesle birlikte... Komsomolskaya'da... Kurşunların altındayken de..."

"Aşağılıklağ," dedi Lyoha. "Aşağılıklağ. Sağlık hizmetinin de iyi olduğunu söylüyoğsun, öyle mi?"

"Bana baksana... Beni bile ayağa kaldırdılar. Ne kadar süreceğini bilmiyorum, ama yine de kaldırdılar."

"Göğüyoğum. O zaman bizde fağklı sağlık hizmeti vağ, öyle mi? Bizde adamın testisleğine yapışıp, kusuğa bakma sana yağdım edemeyiz, mezağlığa kendin süğün diyoğlağ. Aşağılık değilleğ mi?"

Homer susuyordu. O da Lyoha gibi duyduklarına inanamıyordu.

"Eğeğ biz pislik içinde oturuyoğsak o zaman heğkes pis-

lik içinde olsun," dedi Lyoha. "Bu sığınak neğede? Onu batığalım!"

"Beni oradan buraya kafama çuval geçirerek getirdiler... Oraya da baygın hâlde götürmüşlerdi zaten. Nerede olduğunu bilmiyorum."

"Ben orada bulunmuştum. O müzede," dedi Homer. "Henüz savaş başlamamıştı. Bir dönem orada rehberlik yapmıştım. Taganka Caddesi'nde yer aldığı için o zamanlar adı 'Taganka Korumalı Komuta Noktası'ydı. Caddeden tek girişi vardı. Oralar Moskova Nehri'nin hemen yanı başındaki eski Moskova sokakları ve evleriyle dolu. Bu evlerden biri, o zamanlar bize anlatıldığına göre, arkasındaki asansör boşluğunu bombalardan koruyan büyük bir beton kapağı kamufle etmek için yapılmış, sadece ön cephesi olan bir yapıydı. Kapağın yirmi kat aşağısında ise bu sığınak yer alıyordu. Ve her şey anlattığın gibiydi. Neon ışıklar, restoran, yenileme."

"İyi ama metroya nasıl geliyorlar?"

"Orada bir çıkış var. Hatta birden fazla. Hem doğrudan Taganskaya İstasyonu'na, hem de Çevre hattı tüneline giden çıkışlar."

"Taganskaya... Komsomolskaya'dan sadece iki istasyon uzakta," dedi Artyom. "Yani çığlıkları duymuyorlar mı? Biz yukarıdan bile duymuşken?"

"Görünmez Gözlemciler," Homer kafasını salladı. "Zümrüt Şehir hikâyesinin gerçek olmasını tercih ederdim."

"Onları o sığınaktan çıkarabiliriz!" dedi Artyom heyecanlı bir şekilde. "O aşağılıkları oradan çıkarıp metroya kovabilir, herkese gösterebiliriz. Bunca yıl bize yalan söylediklerini kendileri itiraf etsinler, hatta Bessolov itiraf etsin. Yukarıda bir dünyanın olduğunu, yerin altında boşuna geberdiğimizi anlatsınlar. Sinyal bozucuları kapatmak için adamlarına talimat versinler. Bunlar yapılabilir! Orada güvenlik sayısı az. Sadece içeriye nasıl girildiğini öğrenmek yeterli..."

"Peki, onlağa o kadağ yiyecek neğeden geliyoğ?" diye sordu Lyoha.

"Güya Devlet Hazinesi'ne ait depoları var. Ama ben metrodan da aldıklarını tahmin ediyorum. Hansa ceplerinde ne de olsa! Her şeyi kontrol ediyorlar. Kızıllar inşaat işleri için mahkûm gönderiyor, Hansa onları besliyor, Teşkilat ise... Gereken yerlerde temizlik yapıyor. Sen bunu biliyor muydun, Letyaga?"

Letyaga, Artyom'un yüzüne değil, duvara bakıyordu.

"Hayır."

"Ya Melnik?"

"İhtimal vermiyorum."

"Ona söylememiz lazım!"

"Yakında söylemek için fırsatın olacak."

"Seninle konuştu mu? Onu hiç gördün mü?"

"Gördüm. Bir askerî mahkeme düzenlenecek. Yani kararı bizzat Melnik verecek. Anzor da imzalayacak. Askerden kaçma... bana uygun bir suçlama gibi görünüyor... Lyoha'ya da. Artık o da bizden biriydi. Dolayısıyla o da savunma makamında olacak. Şimdi sen de olacaksın. Ne ceza verileceğini biliyorsun. İdam."

"Annem böyle söylememişti. Benim pağlak biğ geleceğim olduğunu söylemişti," dedi Lyoha.

"Sana ne oldu?" diye Homer'e sordu Artyom. "Seni niye aldılar?"

"Tanık olarak," diye yanıtladı Homer omuzlarını silkerek. "Ben kimim ki? Muhtemelen Melnik beni hatırlamıyor bile. Belki beni serbest bırakırlar."

"Tanık olarak," diye tekrarladı Artyom. "Sence ona tanık gerekiyor mu? Ben de sadece firari değilim. Eğer onu ikna edemezsek... İnat ederse... Bu hepimizin sonu olur."

"Ya İlya?"

Artyom, İlya Stepanoviç'e döndü. İlya soğuk zemine otur-

muş, Artyom'a bakıyordu. Göz göze gelmeleriyle birlikte bir anda kendine geldi.

"Bunların hepsi doğru mu?! Rayh'la ilgili anlattıkların?! Yevgeni Petroviç ve kızı hakkında söylediklerin?!"

"İçinde fotoğraflar olan bir zarf vardı. Benim elimdeydi. Bessolov da söyledi. Doğru olduğunu düşünüyorum."

"O kaçtı. Führer. Kaçtı."

"Biliyorum. Onu arıyorlar çünkü geri getirmek istiyorlar. Sizin için yeni bir Rayh inşa etmek istiyorlar."

"Benim de... Bir kızım var," dedi İlya Stepanoviç yutkunarak. "Onu alıp götürdüler. Führer ise, demek ki... kendi kızını vermemiş. Onu yanında tutmuş."

Artyom kafasını salladı. İlya Stepanoviç başını dizlerinin arasına aldı.

"Yani hiçbir yere gitmemişler, öyle mi?" dedi Homer. "Bugüne kadar iktidardakiler aslında buradaymış? Ve bütün metro da onların yönetimi altındaymış?"

"Evet, bütün metro. Ama bu da onları korunmasız hâle getiriyor. Eğer onları oradan çıkarabilirsek... ve tutuklarsak... O zaman nihayet herkes serbest bırakılabilir! Yukarıya! Hepimiz yukarıya çıkabiliriz! Ne dersiniz?"

"Evet."

"Tek yapmamız gereken Melnik'i ikna etmek. Onu nasıl parmaklarında oynattıklarını kendisine izah etmeliyiz."

Düşünüyorlardı. Herhalde herkes kendi aklından geçenleri ölçüp tartıyordu.

Koridorda ayak sesleri duyuldu. Sonra kapının küçük penceresi bir şakırdama ile açıldı. Parmaklığın arkasında bir siluet durdu. Boyu yetmiyormuş gibi görünüyordu.

"Artyom!"

Artyom irkildi. Kapıya yaklaştı ve fısıldadı.

"Anya?"

"Neden geri geldin? Neden? Seni öldürecek."

"Arkadaşlarımı buradan çıkarmalıyım. Ve babanla konuşmalıyım... Son kez... O gerçekleri bilmiyor. Öğrenemeyecek de. Vazgeçecek. Sadece onunla konuşmalıyım. Benim için ondan rica edebilir misin?"

"Hiçbir şey yapamam. Artık beni dinlemiyor."

"Ama ona her şeyi anlatmam lazım! Görünmez Gözlemcilerle ilgili bildiklerim olduğunu söyle ona!"

"Dinle. Duruşma tarihi belirlendi. Bugün olacak. Askerî mahkeme yerine yoldaş mahkemesi yapılacak."

"Yoldaş mahkemesi mi?" Letyaga ürperdi. "Bu saçmalık da neyin nesi?"

"Neden?" diye sordu Artyom.

"Bilmiyorum." Anya incecik bir sesle konuşuyordu. "Benim yüzümden. Senin -veya hepinizin- halk tarafından mahkûm edilmenizi istiyor. Kararı tek başına vermek istemiyor."

"Olsun Anya, yoldaş mahkemesi olması daha iyi. Böylece herkes şahit olacak. Onlara her şeyi anlatacağım. O zaman kimin kimi mahkûm edeceğini göreceğiz... Sen telaşlanma. Haber verdiğin için teşekkürler."

"Bu hiçbir işe yaramaz. Yoldaş mahkemesindekilerin yarısından fazlası Hansa'dan. Ne yönde oy kullanacakları belli. Bizimkilerin hepsi sizin lehinize kullansa bile... Oylar yeterli gelmez."

"Yine de deneyeceğiz. Mutlaka. Geldiğin için sağ ol. Arkadaşlarla nasıl konuşabilirim diye düşünüyordum. Ama şimdi... Bunun için fırsatı bana kendisi veriyor."

"Hey! Anya!" diye bağırdı biri koridordan. "Yeter!"

"Artyom..." Pencere kapandı, Anya kayboldu.

"Ben..."

Onu götürdüler.

"Dinleyin. Bunu başarabiliriz. Letyaga, beni desteklersen başarılı oluruz."

"Nasıl?

"Bessolov yakında Saşa'yı almak için Tsvetnoy'a gelecektir. Keşke orada birkaç askerimiz olsaydı... Bessolov'un toplamda bir-iki koruması var. Onu alıp sığınağa götürürüz. Kitay-Gorod üzerinden Taganka'ya. Sığınakta ise... neredeyse hiç savunma yok. Bessolov kapıyı açtırsın yeter... İçeri girebilirsek..."

"Birkaç kişiyle bu iş çözülmez."

"Bunu ben de düşündüm. Yanınıza Rayh'tan geçerek geldim. Su artık çekilmişti. Çehovskaya neredeyse tamamen kurumuş. Ve her yerde gazeteler yüzüyor. Anlıyor musun Homer? Onların bir matbaası var, öyle değil mi? Çehovskaya'da?"

"Evet," dedi Homer. "Hizmet odalarında."

"Orada bir yerlerde hâlâ elektrik olduğunu da fark ettim. Belki de makine sular altında kalmamıştır. Onların gazeteleri yerine birkaç bildiri bassak nasıl olur? İnsanlara, onları nasıl aptal yerine koyduklarını anlatırız. Gözlemcileri anlatırız. Ne dersin, bunu yapabilir miyiz?"

"Oradayken... Bana nasıl çalıştığını göstermişlerdi."

"Eğer işe yararsa... onların sistemini kullanarak... en azından birkaç bin bildiri basabilir miyiz? Ne dersin? Bildirileri Taganskaya'daki insanlara dağıtırız. Ve diğerlerine... Okuyup başkalarına verirler. Kitay-Gorod'da da dağıtırız... Bildiride doğrudan sığınağı anlatırız! Kalabalığı sığınağın girişine yığarız! Bessolov denilen o domuz bize kapıyı açmak zorunda kalacak... Sonra tüm doğruları halkın yüzüne söylemeye mecburlar! O zaman yalnız da olmayacağız, Letyaga! Eğer sığınağa hücum planı işe yaramazsa bile... En azından bildiriler bütün metroya yayılmış olacak!"

"Taganskaya'dan halkı sığınağa mı götüğeceğiz. Hepsini mi?" diye sordu Lhoya.

"Ne kadar çok insan olursa o kadar iyi. Bu aşağılıkların

nasıl rahat yaşadıklarını görsünler. Kendi gözleriyle görürlerse diğer doğrulara da inanırlar. Ne dersin, Lyoha? İhtiyar, yapabilir miyiz?"

"Teorik olarak evet..." dedi Homer. "Eğer kâğıtlar ıslanmamışsa... Gerçi kâğıdı plastik kapların içinde saklıyorlardı... Nemlenmemesi için... Yani sağlam kalmış olabilir."

"Ya sen, Letyaga? Bizimkiler orada ne anlatıyor? Kızılların öldürdüğü insanları unutmuşlar mı yoksa?"

"Nasıl unutabilirler ki..." Letyaga içini çekti.

"Güzel, o zaman planımız bu. Riskli olduğunu biliyorum. Ama işe yarayabilir. Ne dersiniz?"

"Belki..." diye kabul etti Lyoha.

"Bildirileri dağıtmamıza öylece izin vereceklerini mi sanıyorsun?" Homer'in sesindeki kuşku hemen fark edilebiliyordu. "Eğer dediğin gibi, buradalarsa... Eğer devlet hiçbir yere gitmemişse... Bunun ne anlama geleceğini de idrak edebiliyor musun?"

"Hayır. Umurumda da değil, ihtiyar! Denemek zorundayız! İnsanlara her şeyi anlatmak zorundayız! Onları özgürleştirmek zorundayız!"

Homer kafasını salladı.

"Ee, sonra... Yukarıya çıktığımızda ne yapacaksın? En azından nereye gideceğine karar verdin mi?"

"Yaşayacağım! Eskiden olduğu gibi! İnsan gibi! Nereye gideceğimize zamanı gelince bakarız! Ne oldu, sorun mu var?"

"Bilemiyorum," diyerek içini çekti Homer. "Mesela ben, ne yapacağımı bilemezdim..."

"Ne fark eder ki! İster mantar yetiştirmek olsun, ister buğday, ben hazırım! Yeter ki yukarıda olsun. Ama önce... Yeryüzü kocaman bir yer. İnsan her yere gidebilir ve gönlüne göre yer bulabilir. Bir şehir... Veya okyanus kıyısı. Bir avuç vampirin, bunları hiçbir zaman yapamayacağımıza dair bizim yeri-

mize karar vermesi, sizin de zorunuza gitmiyor mu?"

"Bir de yirmi döğt saat yemek yemekle meşğulleğ," diye ekledi Lyoha.

"Bir nedeni olmalı," diyerek yine inatlaştı Letyaga.

"Nedeni var! Açık hava başlarını döndürüyormuş! Bu nedenle senin de bir sığır gibi burada, aşağıda kalmanı istiyorlar!"

"Onlağı sığınaklağından cehenneme göndeğelim," dedi Lyoha kararlı bir şekilde. "Planın iyi. Eğeğ ipimizi çekmezleğse."

"Anlıyor musun, kardeşim?" Artyom Letyaga'nın geniş omuzlarını tuttu. "Yukarıdayken insanlar için daha çok şey yaparsın! Sen ne için yemin ettin? Kırmızı göbekli farelere, kendi arkadaşlarına kurşun sıksınlar diye yardım etmek için mi? Hayır, sen insanları korumak için yemin ettin! Herkesi! Metroyu! Eğer onları yukarı çıkarabilirsek, orada bize gerçekten ihtiyaçları olacak! Çünkü Teşkilat'tayken deneyim kazandık. Dışarıyı tanıyoruz. Riskleri biliyoruz. Vahşileri tanıyoruz... Nerede radyasyon olduğunu biliyoruz. Bizim yerimiz orası! Başka yerlerden gelenlerin boğazını kesmek zorunda kaldığımız bu mağara değil! Bizim yerimiz, kendi insanlarımıza yaşayabilecekleri bir yer bulmaları için yardım edeceğimiz yer olan dışarısı! Öyle değil mi?"

"Tamam," diye homurdandı Letyaga.

"İhtiyar?"

"Bilmiyorum."

"Anlıyorum, sen yukarı çıkmaktan korkuyorsun. Onca yıl yerin altında yaşadıktan sonra. Burada her şeyi biliyorsun. Karanlık da olsa, dar da olsa, burası senin memleketin oldu, öyle değil mi? Yukarıya gitmekse... Ama yalnız değilsin. Komsomolskaya'daki insanları yukarıya gelmeleri için çağırdım. Bir kişi bile bana inanmadı, kimse benimle gelmedi. Suç sende değil. Suç onlarda da değil. Suç sığınakta yaşayan o aşağılık-

larda. Sana da, hepimize olduğu gibi yalan söylediler. Bizi köstebek olmaya alıştırdılar. Bizi, solucan olduğumuza ikna ettiler. Ama bunların hepsi yalan, her şey yalan üzerine kurulu. Eğer onlara gerçeği söylemezsek, eğer sen -ya da İlya Stepanoviç, sen bunu yapabilirsin, sen yeteneklisin!- onlara cesetlerle dolu arabalar, haberleşmeyi önleyen çelik direkler, tünel, köpek çukuru ve Komsomolskaya'daki makineli tüfeklerle ilgili gerçekleri anlatmazsan kim anlatacak? Hiç kimse! Biliyorum, inanmak istemeyecekler! En azından hemen inanmayacaklar! Bana kimse inanmamıştı! Siz de bana tamamen inanmıyorsunuz! Tüm bunlara inanmak gerçekten de zor... Ama gerekli. Varsın bizi parmaklarıyla göstersinler. Bize aptal desinler. Bizi düşman olarak görsünler. Ama birilerinin onlara anlatması gerekiyor. En azından şüphe etmeleri için... Hem kim bilir, belki birileri inanır! Ve peşimizden gelir! İnsanlar için bunu yapmalıyız. Şu an için bize karşı çıksalar bile... Sonra anlayacaklar. Başka ne yapacaksın ki? Yine faşist bildirileri mi basacaksın?"

İlya Stepanoviç ölmüş gibi kafasını dizlerinin arasından kaldırmıyordu. Sanki dünya paramparça olurken bir parçası da kalbine isabet etmişti.

"Hayır." Homer kafasını salladı. "O iş bitti."

"O zaman anlaştık mı? Eğer fırsatını yakalarsak bunu yapar mıyız? Benimle misiniz?"

"Seninleyiz!" diye bağırdı Lyoha. "Buğjuvalağın ipini çekeceğiz!"

* * *

Mahkemeye doğru zaman spiral yay gibi kıvrılmaya başladı, giderek daralıyor ve dolayısıyla yavaşlıyordu. Artyom gardiyanlardan Melnik'le konuşmayı talep ediyor, ne var ki siyah maskeli gardiyanlar Artyom'u tanımıyorlardı. Sanki Melnik de Artyom'u hatırlamak istemiyor gibiydi.

Svyatoslav Konstantinoviç görüşmeyi neden geciktiri-

yordu, neyle meşguldü? Teşkilat'ın nasıl oy kullanacağını bildiği, savaşçıların her birinin oyunu önceden tertiplediği için darağacı mı kuruyordu?

Artyom yine de hazırlanıyordu.

Hücrede bir ileri bir geri volta atıyor, diğerlerinin ayağına basıyor, söylemesi gereken her şeyi içinden tekrarlıyordu. Hem kendini kurtarmak, hem de Letyaga ve Lyoha'ya yardım etmek için bir tek şansı olacaktı. Fare yuvasını ateşe vermek ve insanları farelerden kurtarmak için de.

Yoldaş mahkemesi olması daha iyi, diye kendi kendine tekrarlayıp duruyordu Artyom. Bu doğru. Ne de olsa onlar put değiller. Çamurdan, granitten değiller. Gerçi bir yıl birlikte hizmet ettik, ama bu bir yıl, yedi yıla bedeldi. Bizler birbirimize kırmızı bağlarla bağlandık. Timur, Kinyas, Sem. Varsın Melnik darağaçlarını kursun. Kendi kardeşini ölüme mahkûm etmek o kadar da kolay değil.

Aniden geldiler.

Onları teker teker dışarı çağırıyorlardı.

"Letyaga!"

İriyarı Letyaga omuzlarını hafifçe kamburlaştırdı, ellerine kelepçe takmalarına müsaade etti.

Ona ne olmuştu?

Artyom olup biteni anlatırken, Letyaga da onun öfkesinden etkilenir gibi görünmüş ve başını sallayarak onu onaylamıştı. Ama Artyom sustuğu anda, Letyaga'nın ateşi de sönüp yok olmuştu. Letyaga, nasıl düşüneceği ve hangi fikri savunacağı konusunda hayatında bir kez karar veren insanlardandı. Ve çoktan güvenilir bir karar almıştı. Yeni hakikatler onun kalın teni için kurşun değil, tuz gibiydi.

"Zvonarev!"

Lyoha'nın adı buymuş demek ki. Melnik onun hakkında, Artyom'dan daha fazla bilgi edinmeyi başarmıştı. Yoksa on-

ları sorgulamışlar mıydı? Neler sormuşlardı? Lyoha'nın da ellerini bağladılar. Onu götürürlerken dönüp Artyom'a baktı.

"Tyomiç! Koğkmaya geğek yok!"

"Çyorni!"

Kalbi hızla çarpmaya başladı. Umurunda olmayacağını sanmıştı, ama adını seslendiklerinde yine de gerildiğini fark etti. Bu aptalca bir şey. Daha bir hafta önce, önünde yaşanacak son bir haftan olduğunu düşünüyordun. Ama atlattın, öyle değil mi?

Hayır. Öyle değil. Öyle olmayacak.

Şimdi ölemezdi. Ölmek için çok erkendi.

"Geçenlerde ne demiştin, ihtiyar? Herkesin bir son durağı vardır, öyle mi?"

Homer başını kaldırdı. Yorgun ve şaşkın bir biçimde gülümsedi.

"Aklında mı tuttun?"

"Nasıl unutabilirdim?"

"Ellerini uzat," diye bağırdılar.

Bileklerini uzattı, kelepçelediler.

"Birden fazla son durak olabilir," diye düzeltti Homer. "Ama herkesin bir tek hedef noktası vardır. İşte onu bulmak gerekir. Hedefi."

"Sence son durağa gidiyor olabilir miyim?" diye kelepçelere bakarak sordu Artyom.

"Bence henüz değil," dedi Homer.

Birileri çelik parmaklarıyla Artyom'un boynuna bastırdı ve onu yere doğru eğdi. İyice eğilmesi için de arkasındaki ellerini yukarı doğru kaldırdılar.

"Görüşürüz," dedi Artyom ihtiyara.

Gardiyanlarla birlikte koridorlarda hızla ilerledi, gözleri tertemiz granite dönüktü. Gardiyanlar Artyom'a bakıyor, Artyom ise onların yerine düşünüyordu. Vaaz vermek için uygun bir andı.

"Arkadaşlar... Bizden mi, yoksa Hansa'dan mısınız, bilmiyorum... Ama sizi kandırıyorlar. Hepinizi. Hatta hepimizi. Yukarıda sinyal bozucular olduğunu biliyor muydunuz? Bizim metroda kalmaya devam etmemiz için kurulmuşlar."

Durdular.

Elmacık kemiğinden aşağı siyah bir bant rulosu dönüyordu. Ağzını bantladılar. Yukarıdan aşağı bir tane daha yapıştırdılar.

Ve onu sürüklemeye devam ettiler.

Pekâlâ.

Artyom'u ter bastı. Ya bandı çıkarmazlarsa? Ya bir şey söylemeye fırsat bulamazsa?

Onu salona getirdiler. Arbatskaya'ya.

İstasyonun tamamı, sadece siyah giyimli erkeklerle doldurulmuştu. Teşkilat kendi adamlarını linç ederken, yabancıların dışarı çıkması istendi. Buraya toplananların hiçbirinde maske yoktu. Artyom, isimleri söylenerek oylama yapılacağını tahmin etti. Daha sonra herkes, af yönünde karar verdikleri takdirde bunun herkesçe görüleceğini göz önünde bulundurarak ayağa kalkıp kendi oyunu kullanacaktı.

Onu ortadaki boş bir yere ittiler. Lyoha ile Letyaga da oradaydı. İkisinin de ellerini arkadan bağlamışlar, yüzleriniyse allı morlu renklere bürümüşlerdi. Anlaşılan buraya gelirken kontrolden çıkmışlar, gardiyanlar da onları yeniden yola getirmişti.

Letyaga, Artyom'un ağzının üzerine siyah haç şeklinde yapıştırılan bandı görünce şaşı gözlerini kırpıştırdı. Artyom da irkildi: Bandı çıkarın! Ondan adalet talep etmek için gözleriyle Melnik'i aradı.

Anzor, Melnik'in tekerlekli sandalyesini getirdi. Melnik nedense Artyom'a değil, devamlı başka yerlere bakıyordu. Artyom, bantlanmış ağzıyla tavadaki bir solucan gibi çırpınıyor, küçük bir delikten bile olsa konuşabilmek için paslı du-

daklarını ısırıyordu. Ama bant geniş, yapışkanı da güçlüydü.

Mahkeme henüz başlamamıştı.

Nihayet Homer'le İlya Stepanoviç de kalabalığın arasından salona getirildi. Tanık oldukları için onların elleri bağlanmamıştı. Peki, neye tanıklık edeceklerdi? Artyom gözlerini öğretmenden ayırmıyordu. Hücredeyken o da her şeyi duymuştu. Acaba duyduklarından ne kadarını anlatacaktı? Yoksa o da satılmış mıydı? Ditmar'ın, insanların nasıl parmakta oynatılabileceği konusundaki basit ama etkili formülünü hatırladı. Bu fikir doğrultusunda -ve İlya Stepanoviç yüzündennasıl artık yemek zorunda bırakıldığını hatırladı.

Tekrar tekrar dudaklarını ısırdı, ama bant çok sağlam yapıştırılmıştı. Ağzı adeta mühürlenmişti.

"Hazırız," dedi Anzor.

"Üç eski arkadaşımızın firar ve ihanetine ilişkin davanın görülmesine başlıyoruz." Svyatoslav Konstantinoviç oturduğu tahtından boğuk bir sesle konuşmaya başladı. "Letyaga, Artyom ve Teşkilat'a yeni katılan Zvonarev. Önceki anlaşma çerçevesinde çok önemli iki görevi sabote etmişlerdir. Görevleri, Kızıllarla Rayh arasındaki savaşı durdurmaktı. Bu, Teşkilat'ın ve metrodaki herkesin çıkarına olacaktı. Führer'e gönderilen acil ültimatom mektubunun ona ulaşmasını engellemişler ve Moskvin'i barışa zorlama operasyonunu da sekteye uğratmışlardır. Komplonun merkezinde Artyom Çyorni bulunuyor. Bize göre, Letyaga'nın tek suçu onun etkisi altında kalmaktır. Artyom'un, hiçbir mazerete bakılmaksızın, idam cezasına mahkûm edilmesini talep ediyoruz. Letyaga'nın durumunu müzakere etmeye hazırız. Diğer adam Artyom'un asalağıdır. O da suçludur."

"Siz aklınızı mı kaçığdınız?! Ben ne yaptım ki?! Ağtyom da biğ şey yapmadı!"

"Buna ne olmuş, özürlü mü bu? Tutun."

Biri arkadan Lyoha'yı itti ve ağzını kapattı.

"Artyom'un ağzı niye kapatılmış?" diye mırıldandı biri kalabalıktan. "Kendisini nasıl savunacak?"

"Artyom'un aklını kaçırdığına inanmak için nedenlerimiz var," dedi Melnik isteksizce. "Sırası geldiğinde onu da dinleriz. O zaman kendiniz görüp karar verirsiniz. Bana göre her şey ortada. Ama açıkça ve dürüstçe karar vereceğiz. Letyaga'dan başlayalım. Sonra da tanıklarımız konuşacak. Letyaga için oy kullandıktan sonra, şuradaki özürlüyü ve sonra da Artyom'u dinleyeceğiz. Ayrıca şunu söylemek istiyorum: Sakın bunun bir oyun olduğunu düşünmeyin. Konuya ciddiyetle yaklaşmanızı istiyorum. Bir zamanlar kimin kiminle akraba olduğunun önemi yok. Bu adam bize ihanet etti. Yasa herkes için aynı şekilde geçerlidir. Aklınıza başka şeyler gelmemesi için, onu özellikle yoldaş mahkemesine çıkardım. Anlaşıldı mı?"

Kalabalıktan bir uğultu yükseldi, sanki özellikle ayarlanmış gibi uğultuları bile koro halindeydi.

"Letyaga, hadi, anlat. Artyom Çyorni ilk kez ne zaman seni kendi tarafına çekmeye çalıştı ve bunun için sana ne söyledi? Gizli mektubu kendisine vermen için seni nasıl zorladı? Moskvin'le olan görüşmeleri nasıl başarısızlığa uğrattığına dair ayrıntıları da anlat lütfen. İnsanlar her şeyi bilmeli. Bizim gizli saklı bir şeyimiz yok. Ayrıca Çyorni kimin çıkarları doğrultusunda hareket ediyordu?"

Melnik'in yüzü, felçliymiş gibi mimiksizdi. Ama sağlam eliyle sandalyenin tekerleğindeki janta öyle sıkı sarılmıştı ki bilekleri bembeyaz olmuştu. Letyaga'ya tunç gibi gözlerle bakıyordu ve gözbebekleri bu tunca oyulmuş iki siyah delik gibi görünüyordu.

Letyaga, zincirlenmiş bir ayı gibi bir adım öne çıktı. Kafasını çevirdi, suçlu gibi Artyom'a baktı. Sesli bir şekilde nefes verdi. Bir süre granit zemine baktı. Kalabalık susuyordu. Art-

yom ağzını açamıyordu, Lyoha'nın ise ağzının içi kan doluydu.

"Uzun zamandır Artyom'u izliyorduk," diye söze başladı Letyaga. "Son bir yıldır. Haftada birkaç kez yukarıya çıktığını biliyorduk. VDNKh istasyonundan çıkarak üç renkli gökdelene gidiyordu. Tam karşısında bizim mevziimiz vardı. Onu takip ediyorduk. Haftada birkaç kez radyo ile irtibat kurmaya çalışıyordu."

Letyaga onu ele veriyordu. Artyom ise dinliyordu. Diliyle bandın acı yapışkanına vuruyor, burun deliklerinden böğürüyordu. Sanki bacaklarına, ellerine, göğsüne soğuk ve sivri çakıl taşlarıyla nemli toprak yükleniyordu. Kendisini güçsüz hissediyordu.

Artyom'un arkadaşları buradaydı: Sem, Styopa, Timur, Kinyas. Erkeklerin omuzlarının arkasında bir an Anya'yı görür gibi oldu. Ama iyice baktığında onu gözden kaybetti.

"Biliyorsunuz..." dedi Letyaga. "Batıyla girdiğimiz savaşın henüz bitmediğini, bizim ortaya çıkmamızı beklediklerini biliyorsunuz. Elbette ki Artyom'un orada birileriyle iletişim kurmaya çalıştığından şüphelenmiştik. Bizi ifşa etmek için. Belki de bizlere saldırmalarına yardım etmek için... Neticede yeni biriydi. Ve albay onu takip etmemizi istemişti. Neyse. Sonra da telsiz istasyonundaki olay meydana geldi... Herhalde duymuşsunuzdur."

İnsanlar fısıldaşıyordu.

Anya!

Evet, Anya oradaydı. Birilerinin pençelerinden kurtularak ön sıraya geçti. Gözleriyle Artyom'u buldu ve bakışlarını ondan ayırmadı.

"Konuyu saptırıyorsun," dedi Melnik ciddi bir şekilde. "Önce acil olarak gönderilen mektubu anlat."

"Evet. Şöyle oldu. Artyom'la ilgili neredeyse her şey açıktı. Büyük bir ihtimalle düşmanlara çalışıyordu. Durumu

değiştirmeyi hedefliyordu. Moskova'yı ifşa etmeyi. Ölümcül silahları bize yönlendirmeyi. Acil mektupla..."

Artyom çırpınıyordu, ama onu sıkıca tutuyorlardı. Letyaga'ya kan kardeşliklerini hatırlatmak için ağzındaki bantta küçücük bir delik bile yoktu. Gerçi Letyaga borcunu çoktan ödemişti, Artyom damarlarında gezen kanı Bessolov'dan almıştı. Ne için? İpe kendi ayaklarıyla gitmek için mi?

Letyaga artık onu göremiyordu.

Şimdi, sanki bir teyp kaydıymış gibi daha net konuşuyordu.

Kalabalığın içinde bulunan az çok tanıdığı insanlar bile şimdi Artyom'a bir yabancıymış gibi, ezilmesi gereken zehirli bir yaratıkmış gibi bakıyordu.

"Moskvin'le ilgili ne diyeceksin?" diye sordu Melnik.

"Moskvin'le ilgili," diye tekrarladı Letyaga. "Moskvin'le ilgili konu şöyle gelişti. Biz Korbut ve onun özel birliklerine karşı sığınağı savunduğumuz zaman, beni oradan Artyom çıkardı. Desyati, Android, Ulman, Riji ile Antonçik'i kaybetmiştik..."

"Bunları hatırlıyorum," diyerek onun sözünü kesti Melnik. "Devam et."

"Evet, hatırladığınızı biliyorum. Sizde listesi var. Onların hepsini gördük. Neredeyse ben de ölüyordum. Ve Artyom bana şunu söyledi: Bu yirmi bin mermiyi Kızıllara getirdiğimizin farkında mısın? Moskvin'e? Bunları, Teşkilat'taki arkadaşlarımızı öldüren o aşağılık adamlara getirdiğimizin farkında değil misin? Hem de Melnik'in emri üzerine. İşte o zaman anladım. Arkadaşlarımızın anısına ihanet etmiştik. Onların neden öldüğünü de o anda anladım. Bir hiç için. Olay sadece siyaset."

"Letyaga!"

"Siyasetin daha önemli olduğunu anladım. Dün savaş vardı, bugünse barış. Çocukların bir hiç uğruna ölmüş olma-

ları çok yazık. Dün savaş varken öldüler, ama bugün barış oldu. Yarın tekrar savaş ilan edildiğinde, geri kalanlarımızı da öldürsünler diye onlara yirmi bin mermi verdik."

"Yeter!"

"Ama sonra Artyom, Kızıllar ve faşistler diye bir ayrımın olmadığını söyledi. Aslında Teşkilat da yoktu. Sadece bir kurum var. O da Görünmez Gözlemciler. Bu oluşumun kimlerden meydana geldiği umurumda bile değil. Artyom'a göre Görünmez Gözlemciler hem Teşkilat hem de Kızıllardan oluşuyor. Ve bu aslında gerçek bir savaş değil, sığınağın savunulması da bir saçmalıktı. Bunların hepsi bir tiyatroydu. Düşünüyorum da, ölen arkadaşlarımızla birlikte votka içme töreni de tiyatro mu acaba?!"

"Letyaga!"

"Bırak konuşsun!" Kalabalıktan bağırdılar. "Konuşmasına fırsat ver! Letyaga bizim adamımız!"

"Çöz onu! Sorun ne?!"

"Letyaga konuşmasını bitirdi... Bu arada, ben her iki bacağımı da..."

"Sonra Artyom dedi ki, biz sığınaktayken Hansa neredeydi?! Neden biz yardım istediğimizde değil de çok zaman sonra insan yardımında bulundular? Albay bacaklarını buna karşılık vermiş olmasın?!"

"Letyaga komutan olsun!" diye kükredi biri.

O anda bir silah hızla ve gürültüyle ateşlendi ve Letyaga, arkasındaki beyaz duvara kıpkırmızı kanını püskürttü. Ardından yığıldı ve yüz üstü yere düştü. Ensesi parçalanmış, yerinde etten bir delik oluşmuştu.

Artyom'un kalbinde de aynı şey oldu.

"Letyaga!!!"

"Letyagaaa! Bu Hansa'ydı!

"Hansa'ya vurun!"

Biri Melnik'in tekerlekli sandalyesini devirdi ve yaşlı

adam, Letyaga'nın granit zemin üzerindeki kan birikintisinin hemen yanına düştü. Doğrulabilmek için, ters dönmüş bir hamamböceği gibi tek eliyle çırpınmaya başladı. Başının üstünde, birbirinden ayırt edilemeyen, kimin yabancı kimin Teşkilat'tan olduğu belli olmayan insanlar birbirine darbe indirirken sandalyenin tekerlekleri de hızla dönüyordu.

Birileri Artyom'u yakaladı, kenara sürükledi, ağzındaki bandı çıkardı ve kendi bedeniyle ona siper oldu. Sonra Lyoha'yı çıkardılar, Artyom ise Homer'i kurtardı. Artık kendi arkadaşlarının arasındaydılar; çıplak elleriyle, vahşice dövüşüyorlardı. Gardiyan ve cellatlar dışında hiç kimse mahkeme salonuna silahla giremezdi.

"Aradığımız fırsat bu!" diye Lyoha'nın kulağına bağırdı Artyom. O sırada biri, gardiyanlardan çekip aldığı anahtarla onun kelepçesini açıyordu. "Birkaç kişi toplayıp Tsvetnoy'a gidelim! Homer'i de alalım! Onu Rayh'a, matbaaya götürelim! Konuştuğumuz her şeyi yapacağız! Her şey planladığımız gibi olacak!"

"Tamam! Tamam!" Lyoha bağırıyordu.

Çatışan taraflar dağılmaya ve birbirinden uzaklaşmaya başladı. Biri ölen Letyaga'yı, bir başkası da tek eliyle hareket etmeye çalışan Melnik'i ve tekerlekleri eğilmiş sandalyeyi alıp götürdü.

Ancak Artyom diğerleriyle birlikte henüz kaçmamıştı. Kalabalığın arasında zıplayarak etrafına bakıyordu. Neredeydi o?

"Hey! Heeey!" diye diğer taraftan ona bağırdılar.

Saçlarından yakalanmış, gömleği yırtılmış Anya'yı gördü.

"O provokatör nerede?! Çyorni'yi bize verin! Karısı elimizde!

"Anya!"

"Buraya gel, aşağılık! Yoksa onun ağzını... Onu buradaki

herkese... Anladın mı?! Dizlerinin üzerine çök ve yanımıza gel, seni aşağılık!"

"Sakın bunu yapma!"

Anya yerde sürünüyor, onları lanetliyordu. Yumruk atılan bir gözü morarmıştı. Göğüslerinden biri de kahverengi ucuyla birlikte hem zavallı hem de tahrik edici bir biçimde dışarı çıkmıştı.

Artyom, Homer'in koluna yapıştı.

"Bildiriler! Sinyal bozucular, hayatta kalanlar, Görünmez Gözlemciler hakkında! Bizi nasıl aptal yerine koydukları hakkında! Doğrular hakkında! Doğrular, ihtiyar!"

Homer kafasını sallıyordu.

"Lyoha! Sen Bessolov'u tanıyorsun! Yüzünü gördün! Saşa'nın sevgilisini. Sadece sen yapabilirsin bunu! Birkaç kişi al yanına ve Tsvetnoy'a git. De ki bu domuz size..."

"Peki, Çyorni!"

"Ya izin verir... Ya da onu hemen orada öldür! Ona dokunmayın, orospu çocukları!"

Lyoha göz kırptı.

"Durun!" Artyom karşı taraftakilere bağırdı. "Bekleyin! Geliyorum! Bırakın onu! Hadi?!"

Anya ile yarım saniye için karşı karşıya geldiler. İki siyah kutup arasında bir araya geldiler ve tekrar ayrıldılar.

Arbatskaya'nın az önce koridorlara dağılmış olan sakinleri bir bir geri döndüklerinden istasyon dolup taşıyordu. O ana kadar onları mahkemeden uzak tutan birlikler, kavgaya müdahale ediyorlardı. Teşkilat'taki muhalifler geri çekilmişti, ama yabancıların arasında sıkışıp kalan Artyom bunu fark etmemişti. Siyah omuzların arkasından insanlara sesleniyordu:

"Yukarıda bir dünya var! Yalnız değiliz! Dünya kurtulmuş! Metrodan dışarı çıkabilirsiniz! Sizi kandırıyorlar! Onlara inanmayın!"

Sonra yine ağzını kapattılar.

Melnik'e sadık kalanlar, onun Arbatskaya'daki sefaretine geri çekildiler. Yerde ezilen albayı yamulmuş sandalyesine oturtmuş ve yasal makamına, kadeh ve listelerin bulunduğu çalışma odasına yerleştirmişlerdi.

Artyom'u ve isyancılardan sayılan İlya Stepanoviç'i, Melnik'in bekleme odasının bir köşesinde tutuyorlardı. Başlarında tanımadıkları askerler bekliyordu. Bunlar ara ara albayın odasına giriyor ve aralık bırakılan kapının arkasında esirleri öldürme zamanının gelip gelmediğini soruyorlardı, ama Svyatoslav Konstantinoviç kararı geciktiriyordu.

Koridorda esen serin bir rüzgâr, kapı altındaki boşluklardan girerek istasyonda veya albayın odasında konuşulanları taşıyordu. Arbatskaya'da telaşlı bir kalabalık toplanmıştı. İnsanlar birbirine Teşkilat'ta olanları anlatıyor, giderek kaybolan bir yankı gibi Artyom'un söylediklerini tekrarlıyordu.

Artyom, iyi ki Anya'yla yer değiştirdim, diye düşündü.

Anya kaçmış olsaydı bari!

İlya Stepanoviç, gözlerini siyah üniformalı adamlara dikmişti. Şiddetli bir titreme nöbeti geçiriyordu. Ortalıkta idrar kokusu vardı. Belki de kurşunun alnını nasıl deleceğini gözünün önüne getiriyordu. Ama sızlanmıyordu. Sadece, neredeyse duyulmayan bir sesle mırıldanıyordu.

"Elbette, her şeyi yapabilir. Ama kendi kızı da sakat. Onu teslim etti mi? Hayır, onu korudu. Kızının nasıl büyüdüğünü seyrediyor. Onunla oynuyor. Eşi de hayattadır mutlaka. Evet, eşi yaşıyordur. Kendisini asmamıştır. Bir külotlu çorapla. Tavanda sallanmıyordur. Dili dışarıya çıkmış vaziyette."

Bekleyen askerlerden birinin sağ kolunda saat vardı. Artyom, tersten gördüğü saatin akrebinin yardımıyla sonsuzluğu ölçüyor, Rayh'a varması için Homer'e ne kadar süre gerektiğini hesaplıyordu. Bir yandan da onunla birlikte baskı makinesini çözmeye çalıştığını, kuru kalmış kâğıt aradığını, ihtiyara basılacak metni dikte ettiğini hayal ediyordu. Bildirileri, bütün metroya dağıtması da gerekmiyordu. Eğer en azından Polis'e veya Tsvetnoy'a ulaştırırsa, bildiriler sonradan her yere dağılabilirdi.

Homer ve Lyoha dışında kimse, planla ilgili bir şey bil-

miyordu. Teşkilat'taki bütün Hansalılar burada, Melnik'le birlikteydi. Yaklaşan meraklı sürüyü engelliyorlardı.

Bürodan sesler geliyordu:

"Bessolov'u bağla çabuk! Bir daha ara! Onunla konuşmalıyım! Şahsen!"

Savaş arabasından indirilmiş şaşkın biri olarak efendisini arıyor ama ulaşamıyordu. Demek ki Melnik onu bulmadan önce, Lyoha'nın Bessolov'a ulaşma şansı hâlâ vardı.

Artyom, hayâlinde Lyoha ile birlikte Homer'i Çehovskaya'da indirdikten sonra geneleve kadar kürek çekiyordu. Teşkilat gazilerinin koruması altında şamata ve ahlaksızlığın arasından yürüyor, görünmeden Saşa'nın barakasının etrafını dolanıyor, geçmişteki başarısız suikastını Lyoha ve kendisi için tamamlıyordu. Ya da hayır, onu rehin alarak savaş ekibiyle birlikte sığınağa gidiyordu.

"Bir daha ara! Bir daha!"

Ters dönmüş saatin akrebi geriye doğru ilerliyordu. Yarım saat geçti, sonra kırk beş dakika, ardından bir saat. İstasyondaki uğultu giderek artıyordu. Polis yöneticilerinin gönderdiği yerel amirler, kalabalığı dağıtmaya çalışıyordu. Ama meraklılar dağılmak istemiyordu. Barikattaki askerlere, neler döndüğünü ve dünyadaki diğer şehirlerde başka insanların da hayatta kaldığını bağıran o deliye ne olduğunu soruyorlardı.

"Hem benimkinin nesi vardı? Yalnızca küçük bir kuyruğu. Kesilip atılabilirdi. Orada duruyordu. Küçücük, sevimli bir şeydi. Narine, kız olursa senin annenin ismini verelim, demişti. Marina olacaktı. Marina İlyiniçna. Marina İlyiniçna Şkurkina."

Şimdi anlamıştı: İlya Stepanoviç aslında kendi kendine konuşmuyor, gözlerinin içine bakmasa da Artyom'a anlatıyordu. Artyom, anladığını belirtir şekilde başını sallıyor, ama kendi kafasındakileri düşünmeye devam ediyordu.

"Yeter artık!" diye İlya'ya hırladı nöbetçi. "Senin homurdanmaların yüzünden başım çatlıyor! Kapa çeneni, yoksa seni hemen burada öldürürüm! Zaten ikiniz de gebereceksiniz!"

"Marina İlyiniçna." İlya, güvenliğin duyamayacağı, ama Artyom'un anlayabileceği bir şekilde fısıldadı. "Küçük Marina İlyiniçna. Büyükannesi çok sevinecekti."

Lyoha, Bessolov'u yakalayabilecek miydi?

Bessolov'u esir alarak metronun içinden geçirebilecek miydi? Bunun için özel bir eğitim almamıştı. O asker veya katil değil, bir Broker'di. Telsiz istasyonundayken zorlukların üstesinden bir şekilde gelebilmişti, ama orada hedef alınan zaten Artyom'du ve plan yapmaları değil, sadece hayatta kalmaları gerekmişti.

Başarabilirdi.

Gaziler ona yardım ederdi. Onlara her şeyi izah edebilirdi, öyle değil mi?

Edebilirdi elbette. Bu yüzden Lyoha bir havariydi. Artyom'la birlikte neleri atlatmamıştı ki. Onu ikna etmek, ona bir şeyi kanıtlamak gerekmiyordu. O her şeyi biliyor, her şeyi hissediyordu.

"Cevap vermiyorsa banane! Aramaya devam et!"

Ya Bessolov çoktan yakalanmışsa? Ya o aşağılığı kafasında bir çuvalla, Taganka'daki sığınağın gizli girişine taşıyorlarsa? Yeter ki Homer bildirileri yetiştirsin... O da her şeyi biliyor... Matbaayı kullanamazsa bile, insanlara her şeyi sözlü olarak anlatabilir. Tıpkı Homeros gibi...

Birileri dışarıdan kapıyı açtı.

İçeri endişeli, asık suratlı üç kişi girdi: Cübbeli bir Brahman, üzerinde çift başlı kartal arması olan şapka takmış bir subay ve bir de sivil. Melnik'in kapısını çalıp içeri girdiler, ardından kapalı kapının ardından gergin ve uzun mırıldanmalar duyuldu. Onlar da bazı soruların cevaplarını istiyorlardı.

İstasyonda bir şeyler oluyordu. Sanki bir şey çalkalanı-

yor, şekilleniyor ve yükseliyordu. Melnik'in yanına gönderilen bu kişiler, çalkantıyı bedeli ne olursa olsun derhal yatıştırmak istiyorlardı.

Melnik onlara öfkeyle cevap veriyordu.

Çalışma odasının kapısı hafifçe açıldı.

"Polis Konseyi'ni toplantıya çağıracağız. Bizim sessiz kalmaya hakkımız yok! Herkes konuşmalı. Sonra da toplantının sonuçlarına ilişkin olarak halkı bilgilendiririz. Siz de kendi bölünmenizi... kendiniz halledin!"

"Ya bütün Rayh'ın sahte olduğu doğruysa," diye onların sözünü kesti İlya. "Eğer Yevgeni Petroviç'in kendisi de sahte ve hainse, o zaman ne yaparım? Ben ne için varım, kuyruklu Marina'yı neden öldürdüler, Narine neden kendisini çorapla astı, ben neyim, neden varım? Bana yaz diyorlar, ama ne yazayım, bunu nereye, hangi kelimelerle anlatayım..."

Artyom'un ağzına kirli bir bez tıkmışlardı. Ne İlya Stepanoviç'e cevap verebiliyor, ne de ondan susmasını rica edebiliyordu.

Tıraşsız Brahman, cübbesiyle yerdeki tozu süpürerek çıkışa yürüdü. Onu, ter ve kirli iç çamaşırı kokan subay ile kim olduğu anlaşılamayan sivil izledi. Görüşme sona ermişti.

"Tekrar ara!"

Üçlü, birbirine sokulup koridorun sonundaki dar kapı eşiğinden birlikte geçti ve halkın karşısına çıktı.

"Hakikat!" diye bağırıyorlardı açılan kapıya doğru.

İlya Stepanoviç ayağa kalkıp duvarın ardında neler olduğunu duymaya çalıştı ama yüzü maskeli adam onu iterek karın boşluğuna bir yumruk attı.

Sonra kapı yeniden kapandı.

İşte: İnsanlar nihayet gerçeği duymak istiyordu, ama Artyom'un ağzında yine kokmuş bir bez vardı. Yine de onun yerine konuşabilecek ve harekete geçebilecek başkaları vardı.

Cennetin dört bir yanına ulaklarını göndermişti, artık ölse de gam yemezdi.

Dışarıda artık bilinçlenmiş kalabalığa sırayla hitap eden adamların sesleri duyuluyordu. Kalabalık bağıra çağıra sorular sormaya devam ediyor, ninni duymak istemiyordu.

Teşekkür ederim, Letyaga, diye düşündü Artyom.

Ne yazık ki sen öldün.

Ne tuhaf ki sen öldün.

Artık bana şaşı gözlerinle bakmayacak mısın? Şaka yapamayacak mısın? Şimdi bana kim kanını ödünç verecek? Son ana kadar senden şüphe ettiğim için beni affet, Letyaga. Ama sen de son anda benden şüphe etmiştin.

Şüphe etmiştin, ama yine de her şeyi gerektiği gibi anlattın, hem de beni ipten kurtarmak için.

Ne yazık ki istasyondaki insanların hakikatleri istemesine şahit olamıyorsun.

Seninle birlikte, kapalı kapakları açacağız. İnsanları yukarıya, dışarıya göndereceğiz.

Başka yerlerde de diğer işbirlikçilerimiz görevlerini yerine getiriyorlar. Homer bildirilerin baskısını yapıyor, havari ise Bessolov'un şakağına silah dayayarak onu sığınağın kapısını açmaya götürüyor. Bırak Melnik burada kudurup dursun, sahipsiz köpek.

Polis Konseyi'nde ne konuşacaklardı? Kapağı iyice kapatıp vidalamayı mı? Dünyanın yeniden canlandığına ilişkin söylentilerin metroda yayılmasını önlemek amacıyla ayaklanmaların nasıl gizlice bastırılacağını mı?

"Ara! İstediğin yeri ara! Tsvetnoy'u ara istersen!"

Bütün ayaklananları bastıramazlardı.

"Konuş!" Dışarısı kasılıp kavruluyordu.

"Sen doğruyu mu söylüyorsun?" diye Artyom'a sordu İlya Stepanoviç. "Homer'e anlattığın her şey doğru mu?"

Artyom başını salladı. Öğretmenin zihninde neler olup bitiyordu?

Saatin, yüzündeki maskeden dolayı sadece bir o tarafa bir diğer tarafa gidip gelen gözleri ayırt edilebilen sahibi, saatine daha çok bakmaya başlamıştı. Bir saunanın soyunma odasına sızan buhar gibi, albayın odasının kapı aralığından da bekleme odasına, az önce metroda yaşananların geri döndürülemeyeceğine dair yoğun bir his geçiyordu.

Yine Anya'yı düşündü.

Ve sevgisinin ne kadar inatçı olduğunu.

Artyom daha farklı hissediyordu: Anya'daki soğukluğu hisseder hissetmez o da soğumuştu. Sanki kendi sevgisini yayamıyor, ruhundan Anya'nın sevgisini yansıtıyordu. Anya'nın saçtığı ilgi ışınlarını kendi ruhunda topluyor, sonra sıcak bir ışık huzmesine dönüştürerek Anya'ya geri gönderiyordu. Bu ışık Anya'yı yakıyor ve Artyom karşılığında ondan daha fazla sıcaklık alıyordu. Anya sönmeye başlayınca Artyom'un da ona verecek bir şeyi kalmıyordu. Böylece Artyom, birlikte bir geleceklerinin olabileceği düşüncesi çoktan ortadan kalkıp toza dumana karışmasına rağmen, sonunda tamamen kuruyana kadar yoksullaştıkça yoksullaşıyordu.

Anya'nın kalbiyse sanki tam tersi şekilde çalışıyordu, tıpkı içi dışına çıkarılmış bir kazak gibi. Artyom'un ölçüsüz vurdumduymazlığı, insana zarar veren inadı, aptalca hayallerinden ödün vermeme isteği ve Anya'nın hayallerini göz ardı etmesi yüzünden Anya artık onu istemiyor gibiydi. Belki de ilk başta Artyom'u terk etmeyi düşünmüştü. Lambayı yanar vaziyette tutmaya yetecek kadar yağ yoktu. Ama Artyom gider gitmez lamba şiddetle ve umutsuzca tekrar alevlenmişti. Öyle ki, sıcaktan Artyom'un gözleri yanıyor ve kendisini elleriyle korumak zorunda kalıyordu. Bu nedenle kendi içine kapanıyordu, ama yine de ısınıyordu. Anya yine çarpık ve

grotesk bir biçimde ona yansıyordu, fakat bu kez daha doğrudan ve daha parlak bir halde.

Aşk garip bir yakıttı.

"Hâlâ cevap vermiyor mu?"

Belki de artık telefon edebileceğin kimse yoktur, babalık. Epey zaman geçmişti. Eğer havarinin şansı yaver gitmişse ve her şeyi gerektiği gibi yerine getirebilmişse, belki de sığınak çoktan ele geçirilmiş ve içi boşaltılmıştır. Ve şişman fareler, aptal kıyafetleriyle şimdi Taganskaya'da sıraya dizilmiştir ve öğrenciler gibi sözlü sınava tabi tutuluyordur.

"Anzor!"

Koşarak gelen Anzor, Artyom'la İlya'yı öfke dolu bakışlarla inceledi ve büroya girdi. Svyatoslav Konstantinoviç'in havlamalarını dinledi ve onu tekerlekli sandalyesiyle koridora taşıdı.

"Bunları ne yapacağız?" diye sordu saatli adam.

"Henüz karar vermedim. Konseyden sonra bakarız," diye arkasına bakmadan yanıtladı Melnik.

Bir türlü ulaşamamıştı.

"Onları burada mı tutalım?"

"Evet. Hayır, bekle. Benimle gelsinler. Lazım olabilirler. Susmalarını sağlayın, yeter."

Ağzı kapatılmış Artyom'u ve altını ıslatmış İlya'yı koltukaltlarından tutup yerden kaldırdılar ve aydınlık Arbatskaya'ya doğru ilerlediler. Kalabalığı yararak istasyon boyunca yürüdüler. İnsanların bağırtıları sağır ediciydi, tek kelimesi bile anlaşılmıyordu.

Polis Konseyi hemen orada bulunuyordu, Melnik çalışma odasının Arbatskaya'da olmasını bu nedenle istemişti. Kapılardan birinin önünde durdular.

Herkes dışarıda kaldı, Artyom'la İlya'yı da içeri davet etmemişlerdi. Teşkilat, dikenlerini havaya kaldıran bir kirpiye dönüşmüş, girişi meraklılara kapatmıştı. Melnik'le Anzor içeri

girdiler, geç kalan birkaç Brahman da onların arkasından geldi ve kapılar kapandı.

"Bazı sinyaller aldıklarını söylüyorlar..." Etrafta fısıldaşıyorlardı.

"Belli ki tek kurtulan biz değilmişiz..."

"Başka neresi varmış? Bunu kim söylüyor?"

"İçeriden çıktıklarında anlarız. Toplantı yapıyorlar."

"Bu nasıl olabilir... Bunca yıl susmuşlar... Şimdiyse bir anda..."

"Teşkilat öğrenmiş. Söyleyip söylememek konusunda uzlaşamamışlar."

"Bunlar kim? Bankta oturanlar? Şu eli kolu bağlı olan kim?"

"Teröristleri yakalamışlar. Biraz sonra açıklama yaparlar."

Artyom fısıldayanların kim olduğunu göremiyordu. Görebildiği tek şey aynı biçimli siyah üniformalı sırtlar, çelik yeleklerin omuz kayışları, enseler ve genişlemiş botlardı. Ama hissedebiliyordu: Fısıldaşanların merakları havada çınlıyor, oksijen yanıyor, duvarlar daha da yakınlaşıyordu. Burada yüzlerce insan vardı. Melnik'in onlara cevap vermemesi mümkün değildi.

Aniden bir ses geldi.

Birileri cesurca ve kararlılıkla kalabalığın arasından ilerliyordu.

"Konseye gidiyoruz! Yol verin!"

Teşkilat görevlilerinin oluşturduğu güvenlik zinciri dağıldı. İlk başta birbirlerine sıkıca tutunmuşlar, sonra şüpheyle silkinmişlerdi.

Timur'un sesi miydi o? Letyaga ile Artyom'un arkadaşı Timur da ayrılıkçılardandı. Yani Lyoha, Homer ve Anya'nın tarafındaydı. Burada ne arıyordu? Neden geri dönmüştü? Şu anda sığınağa hücum ediyor olması gerekiyordu. Yoksa sığı-

nağı çoktan ele geçirmişler miydi? Konsey toplantısına Bessolov'un kesilmiş kafasını mı getirmişti?

"Yol verin! Konseyin daveti üzerine!"

Kordon yarıldı, Timur ve beraberinde gelen Knyaz ile Luka kalabalığın arasından geçti, ikisi de eski ekiptendi. Timur bankta oturan Artyom'u görünce başıyla selam verdi, ama onu serbest bırakmak için bir şey yapmadı. Bunun yerine içeriye girdi. Luka ile Knyaz kapının önünde beklediler.

Ne konuşuyorlardı? Neyin pazarlığını yapıyorlardı? Zaman mı kazanıyorlardı? Karşılıklı ültimatom mu veriyorlardı? Af mı dileniyorlardı? Bessolov'un kafasını mı inceliyorlardı?

İçeride sessizlik hâkimdi.

Hepsi öldürülmüş olmasın?

"Yol verin! Yol verin! Konseye gidiyoruz!"

Bu sefer kimdi?

Kalabalık artık az önceki gibi hevesle ve saygıyla geri çekilmiyor, "Bunu neden yapalım ki?" şeklinde mırıldanmalar duyuluyordu.

Artyom kafasını uzattı.

Siyah çember de bu insanlar için dağılmakta isteksizdi.

Çemberin içine ilk kimin girdiğini hemen göremedi.

Bessolov!

Yaşıyordu. Solgun, dikkatli ve suskundu. Hemen arkasında havari Lyoha göründü. Aleksey Feliksoviç Artyom'a korkunç bir bakış attı ve onunla selamlaşmadı. Lyoha ise başıyla selam verdi. İkisi birlikte içeri girdiler. Havari bir rehine mi getirmişti? Onlarla birlikte gelen Teşkilat'ın iki adamı dışarıda kaldı.

Artyom yerinden fırladı ve ağzındaki bezle bağırmaya başladı. Ama o sırada biri dizinin arkasına vurarak onu geriye düşürdü. Luka ile Knyaz bunu yapana diklenerek silahlarının kabzasına sarıldılar ama bir süre sonra sakinleştiler.

Şimdi her şey, kapalı kapının ardında halloluyordu.

Ortam giderek havasız kalmaya başlamıştı, tıpkı Komsomolskaya'daki insanlar makineli tüfeklerle karşı karşıya geldiklerinde olduğu gibi. İnsanlar sürekli öne doğru birbirini itiyor, kordondaki görevliler de konumlarından ayrılmamaları gerekmesine rağmen yavaş yavaş birbirlerine yaklaşıyorlardı. Aynı anda o kadar çok insan nefes alıp veriyordu ki, sanki her biri yarım ton ağırlığında olan ve iki metre çapındaki çemberlerden oluşan bronz avizeler bile zincirlerin üzerinde sallanıyordu.

Derken aniden istasyonda yabancı bir ses, bir öksürük duyuldu.

Kordondaki askerler başlarını kaldırdı, kalabalık sessizliğe büründü, herkes etrafına bakındı. Öksürük bütün hoparlörlerden duyuluyordu. Anlaşılan bu istasyonun da kendi duyuru sistemi vardı.

"Kontrol. Kontrol. Bir, iki."

Derin, hoş bir ses bütün istasyona yayıldı.

"Sevgili vatandaşlar. Dikkatinizi rica ediyoruz. Birazdan önemli bir duyuru yapılacaktır. Lütfen dağılmayın."

"Doğruyu söyleyin! Bize hakikati söyleyin!" diye görünmez spikere bağırmaya başladılar.

Ama o, boğazını temizledi ve sustu.

"Önemli bir şey..."

"Gerçekten..."

"Hayret..."

O anda adeta zaman durdu ve kapı açıldı. Dışarı, kahverengi takım elbiseli, ciddi, şişman bir adam çıktı. Gözlüklüydü, geniş alnı, bir yay gibi başının arkasına doğru uzanıyordu. Yardımcısı, kalabalığın görebilmesi için Artyom'un üzerinde oturduğu mermer banka tırmanması için ona yardım etti.

"Konsey... Başkanı... Bizzat..."

Sonra kapıda Melnik'le Anzor, hemen arkalarından Timur göründü. Onlar da banka çıktılar.

Şişman adam sümkürdü, aynı mendille alnındaki teri sildi, gözlüğünün camlarını temizledi ve gözlüğünü taktı.

"Yurttaşlar! Bugün burada, hiç de hoş olmayan bir nedenle toplanmış bulunuyoruz. Bizleri korumakla yükümlü saygıdeğer Teşkilat içinde, tabiri caizse, bir fikir uyuşmazlığı yaşanmaktadır. Bu konuya daha sonra döneceğiz."

"Dalkavukluğu bırak! Biz hakikati öğrenmek istiyoruz!"

"Evet. Tabii ki. Sorunun özüne dönelim. Mesele şu ki, şöyle bir şey tespit ettik... Bu, elbette ki inanılmaz... Ama elimizde, reddi mümkün olmayan kanıtlar var... Onları zamanı gelince sizlere sunacağımızdan emin olabilirsiniz. Evet, son savaşta kurtulanın sadece Moskova olmadığı, tarafımızca kesin olarak tespit edilmiştir. Bunu, yakalamayı başardığımız radyo yayınları sayesinde öğrenebildik."

Kalabalık sessizliğe gömülmüştü. Kahverengi elbiseli adamın tekdüze sesinin dışındaki bütün sesler ölmüştü.

Artyom başını kaldırmış, bir kâhine bakar gibi ona bakıyordu. Ateş edilmeden önce Letyaga'ya baktığı gibi. Bir azize bakar gibi...

"Ses kaydını size dinletmeye hazırız. Ama önce bir çift sözüm var. Bu durum, sizlerde olduğu gibi, bende de gerçek bir şok etkisi yarattı. Mesele şu ki, yayın Atlas Okyanusu'nun diğer kıyısından yapılmaktadır. Sevgili vatandaşlar, arkadaşlar, kardeşler. Bunun ne anlama geldiğini biliyorsunuz. Bu, ülkemizi mahveden, yüz kırk milyon soydaşımızı, anneleri, babaları, çocukları, kadınları, erkekleri mezara gömen düşmanın yaşadığı anlamına geliyor. Bu, savaşın bitmediği anlamına geliyor. Artık hiçbirimiz kendimizi güvende hissedemeyiz. Eğer yaşadığımızı onlara belli edersek, bize her an yeni ve son bir darbe indirebilirler."

Artyom acı acı bağırdı, inledi ve banktan kayarak soğuk zemine düştü.

"Bunca yıl metroda yaşadığımız için hayatta kalmayı başardık. Yukarının, yaşamak için uygun olmadığına inandığımız için... Evet, biz bu sayede hayatta kaldık. Şimdiyse... Burada yaşamak, hayatta kalmaya devam edebilmek için tek şansımız. Kulağa korkunç geldiğini biliyorum. İnanmak çok zor. Ama bize inanmanızı rica ediyorum. Polis Konseyi sizden rica ediyor. Kendiniz dinleyin. Bu kaydı bugün yakaladık. New York'tan yayın yapılıyor."

Hoparlörler tekrar uyandı.

"Khhh.... İiiiiuu.... Şşşşş...."

Bir anda müzik çalmaya başladı. Yerli olmayan, tuhaf bir şarkıydı. Adamın biri, davullar ve trompetler eşliğinde, yabancı bir dilde söylüyordu. Kırık ritimli şarkının milli marş mı, yoksa sıradan bir marş mı olduğu anlaşılmıyordu. Bir kadın korosu da ona vokal yapıyordu. Şarkı, dizginlenemeyen bir güç yayıyordu. Bir meydan okuma, zalimce bir neşe, çılgınca bir yaşam enerjisi vardı.

İnsanın kendini frenleyip dans etmemesi mümkün değildi, ki frenlememeliydi de.

Ne var ki beyaz taştan yapılmış bu dev salonda, her biri yarım tonluk avizelerin altında hiç kimse kıpırdamıyordu.

Avizeler, deprem oluyormuş gibi sallanıyordu. İnsanlar davul seslerini içine çekiyor, dehşeti dışarı veriyordu.

"Gördüğünüz... duyduğunuz gibi... bu, hayvani bir mağara müziği... Biz burada yoksullukla mücadele ederken, onlar kutlama yapmaya devam ediyor. Bunun yanı sıra, hâlâ nükleer silah rezervleri olduğuna ilişkin veriler elde ettik. Bu, yüz kat daha tehlikeli bir düşman. Bunu idrak etmemiz gerek. Artık hayatımızın eskisi gibi olması mümkün değil. Bu, yeni bir çağın başlangıcıdır. Bununla ilgili olarak da... bir bildirimiz var. Yaklaşın."

Saçları hafifçe beyazlamış, zayıf ve kolları damarlı Timur, kahverengi giysili başkana yaklaştı. Artyom'a doğru eğildi ve oturmasına yardım etti. Sonra da bankın üzerine çıktı.

"Teşkilat'ın gazileri, eski komutanımız Albay Melnikov'un keyfi hareket etmesinden dolayı öfkelidir. Bir arkadaşımız, adil bir şekilde yargılanamadan, onun uşakları tarafından öldürülmüştür. Yaşanan huzursuzluk için Polis vatandaşlarından özür dileriz. Bu oluşumdan ayrıldığımızı ilan ediyoruz. Albay Melnikov'un emirlerine itaat etmeyi reddediyoruz."

Timur, kesik kesik, boğuk ve buğulu bir sesle konuşuyordu. Teşkilat'ın en iyi istihbaratçısı, Letyaga'nın en yakın arkadaşı ve hocasıydı. Acaba neyin hazırlığını yapıyordu?

"Teşkilat'ın Smolenskaya'daki üssü bizim kontrolümüzde kalacaktır. Yeni komutanlık için adil bir seçim yapacağız. Fakat, yeni koşullar altında, çatışmaların devam etmesinin kabul edilemez olduğuna inanıyoruz. Dolayısıyla, yeni bir oluşum olarak doğrudan Polis Konseyi'ne bağlılığımızı bildiriyoruz. Polis'e sadık kalacağımıza, onu her tür açık ve gizli düşmanlardan koruyacağımıza yemin ediyoruz."

Timur, kahverengiliye döndü ve onu selamladı.

İlk başta bir el çırpması, ardından bir tane daha duyuldu, sonra alkışlar kuvvetli bir sağanak gibi şırıldayıp dalgalandı.

"Bravo! Yaşasın!"

"Budala!" Artyom, kapalı ağzıyla Timur'a bağırıyordu. "Aptal! Polis diye bir yer yok! Konsey diye bir şey yok! Sen sadece başka birine yemin ediyorsun! İnanma onlara!"

Timur ona baktı ve kafasını salladı.

"Seni onların elinden alacağız, Artyom. Amerikalılara karşı seninle yan yana savaşacağız."

"Konunun bu şekilde gündeme gelmesini kabul etmiyorum," dedi Melnik ağır bir biçimde. "Ama göz yummaya hazırım. Bunu bir ayaklanma olarak görmeyeceğim. Geçici bir

anlaşmazlık diyelim. Vatan tehlikedeyken, bizim kavga etmeye hakkımız yok. Sorunu müzakere yoluyla çözeceğiz. Teşkilatımız zaten büyük bir bedel ödedi. Ben de Teşkilat adına Polis Konseyi'ne yemin ederim. İç savaş döneminin artık geride kaldığını düşünüyorum. Birbirimizi mahvetmeye hakkımız yok. Kızıllar, faşistler, Hansa... Her şeyden önce biz Rus halkıyız. Bunu unutmamamız lazım. Ezeli düşmanımız bizi tehdit ediyor. Neye inandığımız onların umurunda değil. Hayatta olduğumuzu öğrenir öğrenmez hepimizi yok edecekler, hem de ayrım gözetmeksizin!"

İnsanlar Melnik'in söylediklerini dinliyor, özümsüyordu. Kimse tartışmıyor, hatta fısıldaşmaya bile cesaret edemiyordu. Artyom öne eğilip dizlerinin üstüne çöktü, sendeledi ve ayağa kalkmayı başardı. Melnik'in konuşmasının etkisindeki korumalar bir şey fark etmeden önce, hızla Melnik'in şakağına kafa attı ve onu tekerlekli sandalyesiyle birlikte yere indirdi.

"Tutun onu! Çabuk!"

Onu dövmeye başladılar, Artyom ise bacaklarıyla ihtiyar budalanın boynuna yapışmaya, onu ezmeye, boğmağa çalışıyordu. Biri dişini kırınca ağzındaki bez yere düştü.

"Yalan söylüyorsun! Hepiniz yalan söylüyorsunuz! Domuzlar!"

İyice sıkışmış kalabalığın arasından geçmek mümkün değildi. Siyah giyimliler Artyom'u kapıdan içeri itmeye başladı.

"Küçük pislik. Seni un ufak ederim. Aşağılık. Seni ve o nankör sürtüğü. İkiniz de asılacaksınız. Seni pislik. Yalancı. Hepsi yalan."

Timur konuşmaya başladı.

"Bu kişi, tutuklanmış bir sabotajcıdır. Ajanlık yaptığını düşünmek için nedenlerimiz var. Bizi ifşa etmeye çalıştı. Bunu ispat etmek üzereyiz."

Artyom'un arkasından kapıları kapattılar. Onu bir sürü

başka kapının bulunduğu uzun bir koridora sürüklediler ve bir köşeye fırlattılar.

Artyom, bulunduğu yerden onları dinlemeye devam ediyordu.

"Evet, Sayın Svyatoslav Konstantinoviç," diye cevap verdi kahverengili başkan. "Bunlar, insan hayatının değerini bilen birinin ağzından çıkan altın sözlerdir. Sizinle her konuda hemfikirim. Hemen bugün diplomatlarımızı Kızıl Hat, Hansa ve Rayh temsilcilerine göndermeyi öneriyorum. Herkesi müzakere masasına çağıralım. Bunca yıldır aramızda devam eden anlaşmazlıklara son verelim. Sonuçta, birbirimizden hiç de farklı değiliz. Şimdi birlik olma zamanı. Sizler ve bizler, güçlerimizi birleştirmeli ve hep beraber metroyu korumalıyız. Tek ve ortak evimizi. Eğer hayatta kalmak istiyorsak gelecek on yıllar, gelecek yüzyıllar için kutsal yuvamızı korumalıyız."

"Hiç de farklı değiliz," diye korkuyla onun sözlerini tekrarlıyordu İlya Stepanoviç. "Hiç de farklı değiliz. Biz ve onlar. Biz, her şeyden önce Rus halkıyız. Birleşmek. Neden. Ne için. Rayh temsilcilerine. Benim küçük Narine'm."

İlya'nın mırıldanmaları kalabalığın uğultusu içinde kayboluyordu. Bu itirafla ilk başta ezilen kalabalık, şimdi doğrulmaya, itirafın içine ne doldurulduğunu anlamaya ve değerlendirmeye başlamıştı.

"Amerikalılar... Tüm bu zaman boyunca... Müzik... Asalak kurtlar gibi... Vahşi... Dans partileri... Pis hip-hop müzikleriyle... Biz burada bok yiyoruz... Onlarsa şimdi bizi bu boktan bile mahrum etmek istiyorlar... Elimizde kalan ne varsa... Ben biliyordum, biliyordum... Bize rahat vermeyecekler... Olsun, biz bunu da atlatırız... Belki de hiçbir şey değişmez..."

"Biliyorsunuz, oldukça zor bir dönemdeyiz," diye devam etti kahverengili adam. "Mantar hastalığı bütün stokları tüketti. Kemerleri iyice sıkmamız gerekecek. Ama birleşerek her

şeyin üstesinden gelebiliriz... Bizim büyük devletimiz! Halkımız defalarca bunu başarmıştır!"

Artık kalabalığın uğultusunu bastırabilmek için bağırması gerekiyordu. İnsanlar, duymak istedikleri hakikati sonunda çiğneyip yutmuştu.

Artyom, iyice hırpalanmış vaziyette duvarın önüne oturmuş, yoğun, ılık ve iğrenç kanı yutuyordu. Kaybettiği dişlerinin yerine diliyle dokunuyordu.

Birden koridorda Bessolov göründü. Toplantı odasından mı çıkmıştı? Arkasından da havari Lyoha geliyordu.

"Öldür onu!" diye Lyoha'ya fısıldadı Artyom. "O! Her şeyi o yaptı!"

"Bu kim?" diye sordu Aleksey Feliksoviç, belli ki Artyom'u hatırlamamıştı. "Burada başka bir çıkış var mı? Kalabalığın arasından bir kez daha geçmek istemiyorum."

"Pağdesüyü unuttunuz," dedi Lyoha Aleksey Feliksoviç'e. "Duğun size yardım edeyim."

"Lyoha! Lyoha! Sen... Ne... Senin onu..."

"Gel hadi!" Aleksey Felikseviç aceleyle ters yönde ilerledi.

"Dinle... Biliyoğ musun, düşündüm ki... Biz bu yolla biğ şey elde edemeyiz. Sadece öldüğmekle olmaz. Sistemi, içeriden değiştiğmek gerekiyoğ! Aşamalı olağak. Devğim bizim yöntemimiz değil. Anlıyoğ musun?" Lyoha, özür dilercesine Artyom'a izah ederken başka bir yöne bakıyordu. "Beni yağdımcısı olarak yanına aldı. Böylece yavaş yavaş... İçeğiden... Sığınaktan..."

"Seni pislik!" dedi Artyom hırıltılı bir sesle. "Bunu sığınakta olmak için mi yapıyorsun?! Daha çok yemek yiyebilmek için mi? Bunun için mi beni, herkesi sattın?"

"Herkes kim?!" dedi Lyoha öfkeyle. "Biz diye biğ şey yok! Senin dışında kimseye lazım değil bu! Sen şimdi gebeğmek üzeğeyken ben yaşamaya devam edeceğim!"

"Aleksey!" Bessolov ona seslendi. "Daha ne kadar bekleyeceğim? Hizmete böyle mi başlıyorsun?"

Lyoha vedalaşırken Artyom'a tükürmedi, onu tekmelemedi. Öylece sırtını döndü ve Bessolov'a yetişmek için koştu.

Kapı açıldı, Timur içeriye girdi.

"Yürüyebilecek misin?"

"İstemiyorum."

"Kalk! Onlar hâlâ orada konuşurken. Hadi!"

Artyom'u, beyaz garson gömleğinden yakalayıp ayağa kaldırdı ve yaslanması için omzunu verdi.

"Ben de sizinle geliyorum!" diye yalvarırcasına fısıldadı İlya Stepanoviç. "Beni de götürün! Onlarla kalmak istemiyorum!"

"Burada bir çıkış daha var. Şimdilik oraya gidelim. İhtiyar fark ederse sonun olur. Sonra seni bir daha çıkartamayız."

"Nereye?"

"Borovitskaya'ya. Anya orada bekliyor. Sonra da Polyanka'ya. Oradan devam ederiz. Saklanacak bir yerin var mı?"

"Evim var. Anya... O iyi mi?"

"Bekliyor! Sizi nereye götüreyim?"

"VDNKh'ya. Polyanka üzerinden götürme. Çehovskaya'ya, Rayh'a gitmeliyim."

"Neden? Çehovskaya'da ne yapacaksın?"

"Homer orada. Onun yanına gitmeliyim."

"Hey." Saçı başı dağınık bir Brahman, toplantı odasından dışarı baktı. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Timur, anlıyorsun değil mi? Görünmez Gözlemciler. Onlar bizi burada tutuyorlar. Hepinizi kandırıyorlar. Yalan söylüyorlar. Onlar bizi..."

"Baksana Artyom... Beni rahat bırak. Siyasete karışmak istemiyorum. Ben bir askerim, bir subayım, o kadar. Seni burada böylece bırakamam. Ama bu saçmalıklarınla beynimi yıkamaya çalışma. Bırak da arkadaşlığımız bozulmasın."

Onunla... ve diğerleriyle nasıl baş edebilirdi ki...

Gerçekleri insanlara kanıtlamak için başka bir imkânı daha vardı. Onlar burada radyo yalanlarını anlatırken, Artyom da Çehovskaya'ya ulaşmalıydı. Bildirileri basmaya, onları dağıtmaya yardım etmeliydi.

Üçü birlikte koridorlarda yürüyordu. Boyanmış kapılar kapanıyor, karşılarına bazı insanlar çıkıyor ve Artyom'un takım elbisesiyle yamulmuş yüzüne şaşırıyorlardı. İlya Stepanoviç arkalarından yürüyor, ışıklar yanıp sönüyor, ayaklarının altında fareler sıçrıyordu. Nihayet katran yağının kokusunu aldı Artyom. Ve huzurun. İşte, Borovitskaya.

"Önce senin hanımefendiyi bulayım... Sonra Polyanka'ya."

"Polyanka'ya değil. Çehovskaya'ya. Rayh'a."

"Bunu onunla konuşursun. Burada bekle. Bizimkilerin gözüne görünme, anlaşıldı mı?"

"Tamam. Sakin olacağım. Teşekkür ederim, Timur."

Uzun bir tahta masanın arkasına oturdu ve parçalanmış ellerini önüne koydu.

Etrafa bakındı: İşte en sevdiği metro istasyonu.

Koyu kırmızı tuğlalar, havadaki tatlı katran yağı kokusu, küçük, hücre tipi evler, bez abajurlar, bir yerlerde çalan hafif müzik, komik cübbeler giymiş, eski kitapların sayfalarını özenle çeviren insanlar... Okuduklarıyla ilgili fısıldaşıyor, ne yukarıdaki ne de aşağıdaki dünyaya ihtiyaç duyuyorlardı.

Artyom'un geceyi Danila ile birlikte geçirdiği o hücre neredeydi? Muhtemelen şimdi içinde bir başkası vardı.

"Homer?"

Ayağa kalktı.

Tanıdık bir siluet.

"Homer!"

Neden buradaydı? Nasıl? Neden?! Rayh'ta değil miydi?

Homer ayağa kalktı, topallayarak yürüdü ve gözlerini

ovuşturdu. İhtiyar, boş hücreyi incelemekle meşguldü. Genç ve muhtemelen hiç tıraş edilmemiş uzun bıyıkları olan bir Brahman ona odayı gösteriyor, talimatlar veriyor, hücrenin anahtarını teslim ediyordu.

Yanılıyor muydu?

"Burada masa konulacak yer yok, ama diğerleriyle birlikte çalışabilirsiniz. Bir kitaplık var. Yalnız buraya hayvan sokulması yasak. Tavukla vedalaşmanız gerekecek."

"Bu şart mı?"

"Maalesef şart."

"Ne diyelim..."

"Homer!"

Yaşlı adam arkasına baktı.

"İhtiyar... Burada ne yapıyorsun... Buraya nasıl geldin... Seni bizimkiler mi sakladı? Matbaa işi ne oldu? Makineler çalışıyor mu? Islanmamış kâğıt bulabildin mi?"

Homer, Artyom'a bir cesede bakar gibi kederli ve yabancılaşmış gözlerle bakıyordu.

"Neden susuyorsun? Bildirileri bastın mı? Göstersene!"

"Artyom."

"Ne istiyorsunuz?" diyerek öfkeyle müdahale etti bıyıklı.

"Bildiriler nerede, dede? Sen Çehovskaya'da değil miydin?"

"Güvenlik çağırayım mı?"

"Gerek yok." Homer kafasını salladı.

"Dur. Neden oraya gitmedin? Burada, Arbatskaya'da miting düzenlediler ve... İnsanlara aynı hikâyeyi anlattılar, her zaman yaptıkları gibi... Şimdi herkes onlara inanıyor..."

"Bu, bana göre değil, Artyom."

"Ne?"

"Bunu yapamam."

"Ne? Neyi yapamazsın?"

"Propaganda. Bildiri basmak. Tüm bu devrimci faaliyetler... Ben bunun için çok yaşlıyım."

"Sen oraya hiç gitmedin mi? Çehovskaya'ya?"

"Hayır, gitmedim."

"Neden?"

"Çünkü inanmıyorum, Artyom."

"Neye inanmıyorsun? Sinyal bozuculara mı? Görünmezlere mi? Neye?! Yukarıdaki dünyaya mı?! Burada, aşağıda her şeyin boşuna olduğuna mı?"

"Bu hakikatin insanlara gerekli olduğuna inanmıyorum. İnsanların bunu bilmek istediklerine."

"Ama bu hakikat! Hakikat!!! İnsanların hakikati bilmeye ihtiyacı var!"

"Bağırıp durma. Onlara hangi hakikati anlatmalıyım?"

"Hepsini! Gördüğün her şeyi! Benim gördüğüm her şeyi! Kafasına demirle vurulan kadını! Onun evindeki tuvaleti!" Artyom "o" derken, peşinde oraya kadar gelen ama artık ayakta duramayan İlya Stepanoviç'i işaret etti. "Kendi adamlarını sırtlarından nasıl vurduklarını! Yeni doğmuş bebeği kuyruğu var diye uyuttuklarını! Konuştukları için insanları alınlarından nasıl vurduklarını! Yel değirmenleri inşa etmek için insanları koruyucu kıyafetleri olmadan oraya nasıl gönderdiklerini! Sinyal bozuculara elektrik üreten yel değirmenleri için! Köpeklerin cesetleri nasıl yediklerini!"

"Doğru bu mu?" diye sordu Homer.

"Başka ne olacak?!"

"Bu kıyamet senaryosu, Artyom. Sence bütün bunları zaten bilmiyorlar mıdır? Olup bitenin tam ortasında yaşıyorlar. Sürekli bunları düşünmek, bir de okumak zorunda kalmak istemiyorlar. Toplu katliamlar hakkında da bir şeyler yazayım mı? Veya parti yöneticilerinin yetim çocuklara nasıl tecavüz ettiğini? Her şeyin, Hansa'da nasılsa Kızıl Hat'ta da aynı olduğunu."

"Ne alakası var?!"

"Bunlar da birer hakikat. Ama insanlar böyle bir şeyi okumak ister mi? Buna ihtiyaçları var mı? Hayır, onların beyinlerini pislikle dolduramayız. İnsanların kahramanlara ihtiyacı var. Bir efsaneye ihtiyacı var. İnsanlıklarını yitirmemeleri için başkalarındaki güzellikleri görmeleri gerek. Onlara ne anlatabilirim? Onları yıllardır bir avuç bürokratın yönettiğini mi? Metroda boşu boşuna yaşadıklarını mı? Hiçbir şeyi değiştiremeyeceklerini mi? Bunların hepsi paranoya, hepsi karanlık saçıyor. Onlarınsa ışığa ihtiyacı var! Bir mum parçası, küçük bir pırıltı bile olsa bu ışığı arıyorlar. Peki, sen onlara ne anlatmak istiyorsun? Hepsinin köle olduğunu mu? Değersiz yaratıklar olduklarını mı? İradesiz koyunlar olduklarını mı? Kimse seni dinlemeyecek! İpini çekecekler! Seni çarmıha gerecekler!"

"Ya sen onlara ne anlatacaksın?! Gerçeklerin yerine?!"

"Ben mi? Ben onlara... Bir efsane anlatacağım. Artyom'un efsanesini. Onlar gibi sıradan biri olan delikanlının efsanesini. VDNKh adlı bir kenar istasyonda yaşadığını. Metrodaki diğer herkes gibi onun evinin de bir gün korkunç bir tehdide maruz kaldığını. Yerin üstünde yaşayan ve köşeye sıkışmış insanlığı son sığınağından mahrum etmeye çalışan korkunç yaratıkların tehdidi... Bu delikanlının tüm metroyu nasıl dolaştığını, savaşlarda nasıl çelik gibi çarpıştığını ve beceriksiz biriyken insanlığı kurtaran bir kahramana nasıl dönüştüğünü anlatacağım. İşte böyle bir hikâye insanların hoşuna gidecektir. Çünkü bu hikâye, aslında onlarla ilgili. Basit ve güzel bir hikâye."

"Gerçekten bunu mu yazacaksın? Bunu mu? Peki, ya şimdi yaşananlar..."

"Siyaset böyledir, Artyom. Bu propagandadır, iktidar savaşıdır. Bunların hepsi geçecek. Her şey değişecek. Ben hiciv yazmak istemiyorum, çünkü bu tarz şeyler yazıldıktan hemen sonra sönüyor."

"Peki ne istiyorsun?! Ebediyet mi?!"

"Yani... Ebediyet sözü biraz abartılı olur..."

"Benim hakkımda yazmanı yasaklıyorum. Yasaklıyorum! Anladın mı?"

"Nasıl yasaklayacaksın ki? Bu hikâye artık sana değil, insanlığa ait."

"Ben senin sevimli yapıtında bir şeker gibi anılmak istemiyorum!"

"Kitabımı insanlar okuyacak ve seni tanıyacak."

"İnsanların beni tanıyıp tanımaması umurumda değil! Bunun konumuzla ne ilgisi var?!"

"Sen daha gençsin, Artyom."

"Ne alakası var diyorum?!"

"Benimle... böyle konuşmaktan vazgeç. Sen bir kahramansın. Seni tanıyacaklar. Sözlerin hafızalarda kalacak. Belki ileride çocukların olur. Peki ya ben? Benden geriye ne kalacak? İsimsiz bir bildiri mi? Bir tutam kâğıt mı?"

"Dur bir dakika... Onlar sana... Burada bir oda veriyorlar... Onlar sana bir oda mı veriyorlar?!"

"Bana bir çalışma ortamı hazırlıyorlar."

"Çalışma ortamı mı. Yani bu bahsettiklerini, onlar için mi yazacaksın? Bessolov için mi?! Hem de benim hakkımda? Seni nasıl satın aldılar?!"

"Onlar mı beni satın aldı, yoksa ben mi onları? Senin hakkında bir kitap basılacak. Gerçek ve çok satan bir kitap olacak. Bu seni neden bu kadar rahatsız ediyor? Bir türlü anlayamıyorum."

"Artyom!"

Anya'nın sesiydi bu.

"İlya'ya sor. O sana anlatır. Böyle bir şeyi kim reddeder ki? Üstünde adımın yazacağı gerçek bir kitap! Katliamcıları anlatan bir ders kitabı değil! Bir mit, bir efsane. Yüzyıllar boyu okunacak."

"Bizi kendi pisliğimizde boğuyorlar. Bize hayvan muamelesi yapıyorlar. Bizi insan yerine koymuyorlar... Sense... Onlara yardım ediyorsun. Sen..."

Tam o sırada meydana gelen bir patlamanın şiddetiyle sarsıldı. Uğultudan kulakları sağır olmuştu. Artyom'un sesi neredeyse hiç duyulmuyordu, ama o boğazından ıslıklar çıkararak konuşmaya devam ediyordu.

"Lanet olası. O haklı. O aşağılık her şeyde haklı. Gerçekten de ne 'biz' ne de 'onlar' diye bir şey var. İşte, çok başlı ejderha. Biz o ejderhanın ta kendisiyiz. O tamamen bizden ibaret. Bütün soylular yüz yıl önce kurşuna dizildi. Kimi suçlayacaksın? Hiç kimseyi. Biz kendi kendimize ettik. Sığınakta toplananlar nereden geldi? Onlar da bizden. Ve şimdi... Sen de, Lyoha da... Bu ejderha nasıl ortadan kaldırılacak? Kimse onunla ciddi ciddi savaşmayı düşünmüyor. Herkes kendi başını ona sunmak, ejderhanın başlarından biri olmak, beni ye, beni al, seninle olmak istiyorum, demek istiyor. Bir tane bile Herakles bulunmazken bir sürü baş sırada bekliyor. Ne iktidar ama... Ama bunun iktidarla ne ilgisi var ki... Aman Tanrım, ne aptalım... Biliyor musun? Söylediklerini yaz, dede. Kitabını bastır. Sana uzun yıllar diliyorum. Aman Tanrım..."

Artyom birden gülme krizine tutuldu.

Ağlamaktan korkuyordu, ama ağzından dışarı, kuduz olmuş birinin ağzından çıkan köpükler gibi kahkahalar çıkıyordu.

"Artyom!"

Anya'yı gördü ve karşısında diz çöktü.

"Affet beni."

"Artyom, neyin var?"

"Çehovskaya'ya mı gitmek istiyorsun?" diye sordu Timur. "Faşistler her an oraya geri dönebilir. Belki de Polyanka'ya gitmeniz daha iyi olur?"

"Hayır. Dış kapıyı aç. Yukarıya, yerin üstüne gideceğim."

"Ne?!"
"Artyom!"
"Kapıyı aç! Hadi!"
"Artyom, ne oluyor?"
"Yukarıya gidiyoruz, Anyacığım! Yukarıya! Yukarıya."

"İşte oradalar! İleride!"

Izgara kapağın altında, demir parmaklıkların arasından siyah kramponlu birini gördüğünü sandı. Hayır, bunlar gerçekten de krampondu.

"Koş!"

"Kapağı aç! Aç, çabuk!"

"Sen aklını mı oynattın? Kimyasal koruyucu kıyafetin yok..."

"Bir şey olmaz! Açsana?! Senin yüzünden burada gebereceğiz, aptal! Hadi!!!"

"Nerede o?! Nerede onlar?!"

"Bana elini ver! Sıkı tutun!"

"Ben de geliyorum. Ben de sizinle geliyorum. Burada kalmak istemiyorum."

"Canın cehenneme... Orada nereye gideceksin?! Yukarıda ne işin var?!"

Masaları ters çevirip bankların üzerinden atladılar ve bağırıp çağıran Brahmanları iterek istasyonun sonuna doğru koştular. Teşkilat askerleri geçitten dışarıya fırladı ve peronun üzerine kurşun yağdırmaya başladı.

Adeta uçarak hava sızdırmayan kapağa ulaştılar, silahın dipçiğini güvenlik görevlisinin suratına indirdiler, kapakları çevirdiler, tonlarca ağırlıktaki çeliği bütün güçleriyle açılana kadar çektiler, aralıktan geçtiler ve merdivenlerden yukarıya doğru koştular.

Artyom'daki bu güç nereden geliyordu? Bu canlılık nasıl mümkün oluyordu?

Askerler de peşlerinden koşuyor, granit zemini gümbürdetiyorlardı. Hemen arkalarındaydılar. Koşarken ateş ediyorlar, ama ıskalıyorlardı. Yıkılan tavuk kümesinden feryatlar duyuldu. Kapı sonuna kadar açılamadığı için aralık hâlâ dardı. Siyah giyimli askerler teker teker boşluktan geçerken Brahmanlar ise radyasyona maruz kalmamak için kapıdan mümkün olduğunca uzak durdular.

Giriş holüne vardılar: Artyom, Anya, Timur ve İlya bir aradaydı. Bir saniye içinde dış kapıyı kırmış, soğuk bir Moskova gecesinde, koruyucu kıyafetleri olmadan dışarı çıkmayı başarmışlardı.

"Şimdi ne yapacağız?!"

"Burada... Buraya bırakmıştık... Dur... İşte orada! Elini ver bana! Oraya!"

Artyom'un bir zamanlar korkusunu bıraktığı sessiz Kütüphane'nin kör pencerelerinin ve sütunlarının yanından ilerliyor, mermer döşemelerinde koşuyorlardı. Peşlerindeki siyah üniformalılar, Borovitskaya'nın mahzeni andıran giriş holünden çıkıverdiler. Ama artık tereddüt ediyorlardı, çünkü onlar da koruyucu kıyafetleri olmadan dışarı çıkmışlardı.

"Burada ne kadar çok radyasyon kapacağımızın farkında mısın?! Burada yüksek radyasyon..."

"İşte, burada. O mu? Evet!"

Saveli'nin Japon malı arabası oradaydı. Letyaga onları telsiz istasyonundan geri getirirken arabayı buraya bırakmışlardı. Ne kadar olmuştu sahi? Yüz yıl mı? Saveli artık yoktu. Komsomolskaya'daki insanlar onu yere düşürüp ezmişlerdi: Teşkilat'ta hizmete başladığı ilk gün ölmüş ve kayıplara karışmıştı. Arabasıysa burada duruyor ve sahibini bekliyordu.

Artyom tüm kapılara asıldı ama açılmıyordu, sonra kilitlemeyi unuttukları bagajdan arabanın içine girdi. Ön koltuk paspasının altında yedek anahtar vardı. Saveli, Komsomolskaya'dayken söylemişti. Sanki vasiyet etmişti. Artyom anahtarı kontağa soktu, çevirdi ve araba canlandı.

Bu sırada Borovitskaya'dan da siyah üniformalı birileri çıkmıştı.

"Binin!"

"Nereye gidiyorsunuz?!"

"VDNKh istasyonuna! Eve. Her şeyi kendi halkımıza anlatmalıyım!"

"Ben kalıyorum," dedi Timur. "Orada ne yapacağım ki? Buradakilerle anlaşırım!"

"Arabaya bin, aptal!"

"Onlar bizimkiler! Ben onlarla konuşurum. Dur... Unutuyordum. Bu senin mi? Bana vermişlerdi."

Siyah-gri renkte bir Revolver çıkardı.

"Evet, benim."

Silahı açık camdan Artyom'a uzattı.

"Teşekkürler seni pislik!"

"Tamam! Hadi git artık!"

Timur ellerini havaya kaldırdı, arkasını döndü ve kendisine doğru koşan siyah üniformalı şeytanlara doğru yürüdü. Artyom onun için dua etti.

Rüzgâr, Okotni Ryad'dan, Tverskaya'dan gürültüyle çalışan motorun sesini getiriyordu.

Arabayı çalıştırdı. Diğer yöne öyle sert bir dönüş yaptı ki arabanın lastikleri dumanlar çıkararak inledi. Anya şoför koltuğunun yanında oturuyor, İlya Stepanoviç ise arkada bir kuyruk gibi sallanıyordu. Camları iyice kapattılar.

Dikiz aynasından, Timur'un sessizce ve ellerini öne uzatarak yere düştüğünü gördü. Bir saniye sonra zırhlı arazi aracı onun olduğu yere doğru harekete geçti.

Cesedin yanında durdu. Farları kapattı. Görüş alanında giderek küçüldü ve gözden kayboldu.

Vozdvijenka sokağı boyunca, Artyom'un daha önce yüzlerce kez, şimdiyse son kez geçtiği yerlerden ilerlediler. Kurukafalar, eskimiş binalar ve kuruyup gitmiş ağaçlar, rüzgâr gibi uçan Japon arabasının arkasından bakıyordu.

Bir yarısı kemirilmiş ay, boş gökyüzünü belli belirsiz aydınlatıyordu. Yıldızlarsa ışıl ışıldı; tıpkı Artyom'un, Şenya ile Vitalik'i kandırıp Botanik Bahçesi'ndeki hava geçirmez kapıyı açtırdığı ve Şenya ile birlikte yukarıya çıktığı geceki gibi.

"Hatırlıyor musun, Şenya?"

"Yeter, Artyom. Lütfen."

"Affedersin. Bir daha yapmam. Gerçekten."

Savunma Bakanlığı'nın bembeyaz binası bir an görünüp kayboldu, sonra Arbatskaya istasyonunun yer altı mahzeni yanlarından geçiverdi. Sağ tarafta, bir zafer geçidinde unutulmuş askerleri andıran, yirmi katlı, uzun ve dar binalar sıralanmıştı. Sol taraftaysa, üzerlerinde Avrupa'nın en büyük, ama şimdi tamamen yanmış haldeki reklam ekranları olan, Kalininskaya'nın aptal ve görkemli binaları dizilmişti. Bekçiler Artyom'u selamlıyordu. Ekranlar ona, geçmişini ve geleceğini gösteriyorlardı.

"Nefes alma durumun nasıl?" diye sordu Artyom Anya'ya.

"Farklı."

İki yıl önce, burada ilk kez bulunduğu zamanı hatırladı.

Her şey çok farklıydı. O günlerde burada sıkıcı ve yabancı da olsa bir hayat vardı, hareketlilik bir şekilde devam ediyordu. Şimdiyse...

Artyom yeniden dikiz aynasına baktı. Gerilerindeki koyu renkli bir leke onları takip ediyormuş gibi görünüyordu. Acaba ona mı öyle geliyordu?

Sadovoye'ye sert ve tiz sesli bir dönüş yaparak yanmış Amerika Birleşik Devletleri büyükelçiliğinin, bir zamanlar hayatta olanlar için inşa edilmiş Krasnopresnenskaya'daki gökdelenin, Stalin heykelinin şerefine "Stalinka" olarak adlandırılan granit evlerin, bomba kraterlerini andıran çukurların, siperleri andıran ara sokakların yanından geçti.

Etrafına bakıyor ve düşünüyordu: Ölüler, ölülerin yanına.

"Eve mi?" diye sordu Anya.

"Eve," diye yanıtladı Artyom.

Direksiyonu sağ tarafta yer alan araba Prospekt Mira'ya girdi ve trafik işaretlerini dikkate almadan doğuya doğru ilerlemeye devam etti. Üçüncü çevre yoluyla kesişen bir köprülü kavşağın altına girdiler ve oralarda bir yerde olması gereken demiryoluna çıktılar. Biraz daha ilerledikten sonra karşılarına, ağaçların tepesinde yükselen gökyüzünde donakalmış bir füze çıktı, aptal astronot müzesi, VDNKh'ya yaklaştıklarının işaretiydi.

Dikiz aynasından yine arkalarında bir şey hareket ediyor gibi göründü. Bir an dönüp geriye bakınca, ters dönmüş bir kamyona çarpmaktan son anda kurtuldu.

Paslı konservelerin arasından hızla geçerek, tanıdık patikadan kendi istasyonlarının girişine ulaştılar. Artyom, arabayı bir döviz bürosunun arkasına park etti. İyi gizlemişti.

"Çabuk vardık. Belki fazla radyasyona maruz kalmamışızdır," dedi Artyom Anya'ya.

"Önemli değil," diye cevap verdi Anya.

Arabadan indiler ve etrafı dinlemeye başladılar... Uzaktan bir yerden sesler geliyordu.

"Koşun."

Lobiye vardıklarında, Artyom son bir kez tozlu camdan dışarı baktı. Takip ediliyorlar mıydı? Onlara yetişmişler miydi?

Belli ki yetişememişlerdi. Takip etseler bile, geride kalmışlardı.

Üstteki korumalı kapı açıktı. Şimdi merdivenlerden elli metre aşağı inmeleri gerekiyordu. Gözlerinin önünü bile göremiyorlardı, ama Artyom son bir yıl içinde buradaki her bir basamağı iyice ezberlemişti. İlya tökezleyip merdivenlerden yüzüstü düşecek oldu, ama boynunu kırmadan önce onu son anda yakaladılar.

Nihayet basamaklar sona erdi. Merdivenlerin bittiği yerdeki küçük alanın ötesinde çelik bir duvar gibi hava sızdırmayan kapı yükseliyordu. Artyom, önünü görmeden sola döndü ve el yordamıyla duvardaki iki ankesörlü telefondan birini buldu.

"Aç! Benim, Artyom!"

Ahize çalışmıyordu, sanki kablo kopmuştu. Sanki insanların yaşadığı kendi istasyonunu değil, dışarıdaki evlerden birini arıyordu.

"Duyuyor musunuz?! Ben Artyom! Çyorni!"

Sesi kömür tozunda, ince metal şeritlerde yankılandı. Ahizede başka ses yoktu.

Artyom, Anya'nın elini buldu ve sıkıca tuttu.

"Her şey yolunda. Sadece uyuyorlar."

"Evet."

"Sen buradan ayrılırken her şey..."

"Her şey yolundaydı, Artyom."

İlya Stepanoviç ağır ve sesli bir şekilde nefes alıp veriyordu.

"Bu kadar derin nefes alma," dedi Artyom. "Radyasyon var."

Ahizeyi bıraktı, sonra tekrar kaldırdı ve yüzünü soğuk plastiğe bastırdı.

"Alo! Ben Artyom! Açın!"

Ama hiç kimse onlara kapıyı açmaya niyetli değildi. Sanki açacak kimse yoktu.

Duvara yaklaşıp yumruğuyla çeliğe vurdu. Duyulabilecek yükseklikte bir ses çıkaramamıştı. O sırada aklına revolveri geldi. Kabzasıyla çeliğe vurmak için namlusuna yapıştı. Ama silahın dolu olma ihtimaline karşı durakladı, şarjörü çıkardı ve eliyle yokladı. Nedense içinde iki kurşun vardı. Onları çıkardı ve cebine attı.

Çana vurur gibi, revolverle demir perdeye vurmaya başladı. Dann! Dann! Dann!

Kalkın, insanlar! Uyanın! Hadi!

Kulağını duvara dayadı. Yaklaşan kimse var mıydı?

Tekrar: Dann! Dann! Dann!

"Artyom..."

"Birileri olmalı!"

Tekrar ahizeyi eline aldı.

"Alo! Alo! Ben Artyom! Suhoy! Açın!"

Telefonun diğer ucunda bir şey isteksizce hareketlendi.

"Beni duyuyor musunuz?!"

Bir öksürük sesi duyuldu.

"Kapıyı aç!"

Sonunda ses geldi.

"Bu da nedir? Gecenin bir yarısı!"

"Nikita? Aç, Nikita! Ben Artyom! Aç!"

"Nikita, kapıyı aç ve radyasyon kap, öyle mi? Dışarıda yine ne unuttun?"

"Aç! Koruyucu kıyafetimiz yok!"

"Ben de bu yüzden açmıyorum zaten!"

"Üvey babama söylerim... Seni pislik..."

İçeride biri sümkürdü.

"Peki."

Demir duvar tembel, kayıtsız bir şekilde yukarıya doğru açılmaya başladı. Aydınlık oldu. İçeri girdiler: Duvarda bir musluk, yerdeyse hortum vardı. Bir de ahize.

"Kapağı aç!"

"Önce temizlenin! Bütün pisliği içeriye taşımana gerek yok..."

"Ne? Üzerimizde bir şey yok ki!"

"Yıkanın dedim!"

İtirazları işe yaramadı: Üçlü, klorlu soğuk suyla yıkanmak zorunda kaldı. İstasyona, ıslak ve donmuş bir vaziyette çıktılar. Tezek ve domuz kokusu anında burunlarına geldi.

"Herkes uyuyor. Suhoy da uyuyor. Giysilerin de pek tuhafmış."

"Nereye gidebiliriz?"

"Çadırınız boş." Nikita, önünde köpek yavrusu gibi titrediklerini görünce yumuşadı. "Sizi bekledik. Dur, kurulanmanız için size bez vereyim. Sonra da gidin yatın. Sabah konuşuruz."

Artyom karşı koyacak oldu, ama Anya onu elinden tutup çekti.

Haklı, diye düşündü Artyom. Gece yarısı sokaktan kimyasal koruyucu kıyafeti olmaksızın geldiği yetmiyormuş gibi, bir de bütün istasyonu ayağa kaldıramazdı. Herkes aklını kaçırdığını düşünecekti. Önemli değildi, acelesi yoktu. Polis'ten birileri oraya gelmediği sürece...

"Gözcülere söyle, yabancıların istasyona girmesine izin vermesinler yeter." Sonra arkalarından gelenleri hatırladı. "Yukarıdan da kimseyi içeri almasınlar. Tamam mı?"

"Merak etme," diyerek sırıttı Nikita. "Böyle bir şey için tekrar yataktan kalkmayacağımdan emin olabilirsin!"

"Tamam o zaman. Bu arkadaşa da bir yer ayarlamalıyız." Artyom, İlya Stepanoviç'i işaret etti. "Sabah üvey babama her şeyi açıklarım."

İlya Stepanoviç, Nikita ile kaldı. Sokağa bırakılmış bir köpeğe benziyordu. Ama bu, şu anda Artyom'un sorunu değildi. Adamı evcilleştirip sonra terk eden kendisi değildi.

Çadırları gerçekten de boştu. Kimse ona göz koymamış mıydı? Herhalde Suhoy çadırı saldırılara karşı savunmuştu. Üvey de olsa, yöneticinin oğlu olmakta fayda vardı.

Küçük bir fener yaktılar ve komşuları uyandırmamak için lamba niyetine masaya koydular. Sonra bulabildikleri kuru kıyafetleri giydiler. Utandıkları için birbirlerine çıplakken bakmaktan kaçınıyorlardı. Bağdaş kurup yatağın üzerine oturdular.

"İçecek bir şey kaldı mı?" diye fısıldayarak sordu Artyom. "Sende bir şeyler vardı."

"Evet, tekrar almıştım," diye fısıltıyla yanıtladı Anya.

"Verir misin?"

Şişeden sırayla içtiler. Sahte votkanın tadı berbat, kokusu şüphe uyandırıcıydı ve şişenin dibinde bir tortu vardı. Ama bozulmamıştı. Votka, Artyom'un omuzlarının arasına vidalanmış kafasını gevşetiyor, sırtındaki, kollarındaki ve ruhundaki artık neredeyse alıştığı ağrıları hafifletiyordu.

"Sensiz yapamadığımı anladım."

"Yanıma gel."

"Gerçekten. Denedim."

Artyom büyük bir yudum aldı ama boğazına sığmayan votka gırtlağını yaktı ve öksürmesine yol açtı.

"Polis'teki konuşmamızdan sonra... Baban beni Komsomolskaya'ya gönderdi. Kızıllara verilecek mermilerle birlikte. Açlık yüzünden çıkan... ayaklanmayı bastırmak için... Yani şans eseri oradaydım. Kızılların yanında. Tam sayısını bilmiyorum ama binlerce insan vardı. Ve onlara makineli tüfeklerle

ateş ettiler. Orada... Bir kadın... Çocuğunu tutmamı rica etti. Beş veya altı yaşlarındaydı. Onu kucağıma aldım. Kadın öldü. O anda seninle bu çocuğu evlat edinmemiz gerektiğini düşündüm. Ama bir dakika sonra onu da vurdular."

Anya şişeyi Artyom'un elinden aldı. Gözleri parlıyordu.

"Ellerin soğuk."

"Senin de dudakların soğuk."

Sırayla, susarak içiyorlardı.

"Şimdi burada mı yaşayacağız?"

"Olanları herkese anlatmalıyım. Suhoy'a. Burada yaşayan bütün insanlara. Yarın. Sakin bir şekilde. Yine asılsız söylentiler yayılmadan önce, ilk olarak ben anlatmalıyım."

"Sana inanacaklarını mı düşünüyorsun? Onlar hiçbir yere gitmezler, Artyom."

"Göreceğiz."

"Üzgünüm."

"Hayır. Bu bana bağlı... Bana."

"Dilin bile soğuk."

"Ama kalbim sıcak. Senin de tüylerin diken diken olmuş."

"Kalbini bana ver. Isınmak istiyorum."

* * *

Aynı anda ve epey geç bir vakitte uyandılar.

Nihayet ıslak garson kıyafetinin yerine kazak ve yıpranmış bir kot pantolon giyebilmişti. Ayaklarına lastik ayakkabılarını geçirdi. Sonra Anya'nın giyinmesini bekledi.

Çadırdan gülerek çıktılar. Komşu teyzeler, hem ayıplayan hem de imrenen gözlerle onlara bakıyordu. Erkekler sigara ikram ediyordu. Artyom teşekkür ederek bir sigara aldı.

"Suhoy nerede?" diye sordu tesadüfen ortaya çıkan Kürklü Daşa'ya.

"Sana bir sürpriz hazırlıyor. Ne o, kel mi kaldın? Gördün mü bak, sana söylemiştik!"

"Nerede?"

"Domuz ahırında."

Birlikte üvey babasının yanına gittiler.

Ahır, sonu çıkmaz olan bir tünelde yer alıyordu. İstasyonun diğer ucuna doğru ilerlerken karşılarına çıkan herkesle selamlaştılar. İnsanlar ona hayalet görmüş gibi bakıyorlardı. Anya'ya ise bir kahraman gibi.

"Bak orada! Bir domuz yavrusunu kesiyor!" diye eliyle ahırın en sonunu işaret etti Aygül.

Kokudan solukları kesildi.

Parmaklıklar arasından burunlarını çıkarmış, ıslak, pembe domuz yavrularının yanından geçtiler. Yavrular kapının önünde birbirini itiyordu. Erkek domuzlar kükrüyordu. Renksiz kirpikleri olan kocaman dişi domuzlarsa horluyordu, her birinin yanına birer düzine ciyaklayan minik yavru sokulmuştu.

Suhoy, lastik çizmelerle bir yaşındaki domuzların arasında dolaşıyordu. Yanında domuz ahırının ustabaşı Pyotr İlyiç bulunuyor ve yorum yapıyordu.

"Bunu alma, Sanseiç. Hastaydı, eti biraz acılaşmıştır. Ama bak bunu, afacan olanı tavsiye ederim. Proşka. Buraya gel, Proşka. Keşke önceden söyleseydin. Onları bir gün boyunca beslemesek daha iyi olurdu."

"Yani... Benim için de beklenmedik oldu," dedi Artyom'u fark etmeyen Suhoy. "Oğlum geri döndü. Oysa ben her şeyin bittiğini sanıyordum. Ondan haber alamıyordum. Ama yaşıyormuş. Hem de karısıyla birlikte gelmiş. Galiba barışmışlar. O kadar mutluyum ki. Peki, ver bakalım senin Proşka'nı."

"Proşa... Proşka. Buraya gel. Bakalım dışarıya nasıl çıkaracağız? Biraz aç kalsaydı kendiliğinden gelirdi. Şimdiyse... Hayır, çekme. Domuzlar şiddeti sevmez. Bekle, başka bir yöntem biliyorum."

Artyom uzaktan Suhoy'a bakıyordu. Gözlerinin içi yanıyordu. Acaba pis kokudan mı kaynaklanıyordu?

Suhoy geri çekilerek uzmanın domuzu yakalamasına izin verdi. Ustabaşı kancadan boş bir kova çıkardı ve Proşka'nın kafasına geçirdi. Domuz ilk başta afalladı, ne olduğunu anlamak istercesine bağırdı, sonra da geri geri gitmeye başladı. Pyotr İlyiç onu kuyruğundan yakalayarak dikkatlice gerisin geri ahırın çıkışına doğru yönlendirdi.

"Sen diğerlerini tut."

"Zaten dışarı çıkan yok."

Kafasında hâlâ kova olan Proşka usluydu. Pyotr İlyiç onu kuyruğundan tutarak ahırdan çıkardı. Kovayı da kafasından aldı. Domuzun kulaklarının arkasını kaşıdı, sonra da zevkten kulaklarına kadar yayılmış ağzının içine hızla bir kanca soktu, arka dişlerine kadar çekti ve bir ip bağladı. İpin diğer ucunu da sıkıca ahırın diğer tarafındaki direğe düğümledi. Artyom adamı izlemiyordu, bu işlemleri zaten yüz kere görmüş, hatta kendisi de yapmıştı. O, Suhoy'a bakıyordu.

Nihayet Suhoy kafasını çevirdi.

"Oo! Uyanmışlar!"

Yaklaşıp sarıldılar.

"Anya. Hoş geldiniz."

"Nasılsın, Saşa amca?"

"İdare ediyoruz," dedi Suhoy gülümseyerek. "Sizi özledim."

"Merhaba, gezgin!" Pyotr İlyiç, Artyom'a sol elini uzattı. Sağ elinde, domuzu doğramak için tuttuğu, demirden yapılmış, keskin bir çubuğu andıran uzun, ensiz bir bıçak vardı. "Pekâlâ, Sanseiç. Şunu bir dakika tut bakalım."

"Sana özel bir şeyler hazırlamak istemiştim." Suhoy hâlâ gülümsüyordu. "Sürprizimi bozdun."

Proşka, kısa ipi bütün gücüyle çekti, arka bacaklarını direkten mümkün olduğunca uzaklaştırmaya çalıştı ama bağlı ağzı oradan uzaklaşmasına izin vermiyordu. Proşka öleceğini

düşünmüyor ve bağırmıyordu. Suhoy da okşamaya başlayınca domuz yavrusu sakinleşti.

Pyotr İlyiç hayvanın yanına çömeldi, onu okşadı ve parmaklarıyla nabzını yokladı. Derisinin ve kaburgalarının arasından kalbini buldu. Sol eliyle, derisini zedelemeden, bıçağı gerekli yere tuttu. Diğer domuzlar da yavrularıyla birlikte, neler olup bittiğini anlamak için merak içinde yaklaştı.

"Hadi bakalım, elveda."

Bıçağın sapına sağ eliyle çivi çakar gibi vurarak bıçağı hayvanın karnına sapladı. Proşka kıpırdandı, ama hemen durdu. Henüz bir şey anlamamıştı. Pyotr İlyiç bıçağı yaranın içinden çıkardı. Ve deliği bir bezle özenle kapattı.

"Tamam, şimdi git."

Proşka bir süre daha durduktan sonra sendelemeye başladı. Arka bacakları tutmuyordu, poposunun üzerine oturdu ama tekrar ayağa kalktı. Sonra yine düştü. Nihayet uğradığı ihaneti anladığında ciyaklamaya başladı. Tekrar ayağa kalkmaya çalıştı, ama artık yapamıyordu.

Domuzlardan bazıları gözlerini ona dikmişti, bazılarıysa sakince yemeğini yemeye devam ediyordu. Proşka'nın yaşadığı sıkıntı nedense onları rahatsız etmemişti. Proşka yan tarafının üzerine düştü ve ayaklarını durmaksızın hareket ettirmeye başladı. Bir süre daha ciyakladı ve sakinleşti. Bu diğerlerini hiç ilgilendirmemiş gibi görünüyordu. Ölümün ne kadar yakınlarında olduğunu fark etmemişlerdi bile.

"Bu kadar!" dedi Pyort İlyiç. "Onu parçalayıp mutfağa gönderirim. Nasıl istersiniz? Fırında mı kızartsınlar, yoksa haşlasınlar mı?"

"Fırın mı, haşlama mı, Artyom?" diye sordu Suhoy. "Ne de olsa artık sürprizi kalmadı."

"En iyisi fırına versinler."

Suhoy kafasını salladı.

"Sen nasılsın?"

"Nasıl mıyım? Nereden başlayacağımı bile bilmiyorum."

"Gidelim. Ne diye burada duruyoruz. Neredeydin?"

Artyom dönüp Anya'ya baktı.

"Polis'teydim. Buraya Polis'ten gelen oldu mu? Melnik'in adamları? Veya yabancılar? Beni soran oldu mu?"

"Hayır. Kimse gelmedi. Biri seni mi arıyor?"

"Bizimkiler bu gece merkezden döndü mü? Hansa'dan? Herhangi bir haber getirdiler mi?"

Suhoy, merakla onun yüzüne bakıyordu.

"Neler oluyor? Bir şey oldu, değil mi?"

Ahırdan çıkıp istasyona döndüler. Alarmdan üzerlerine yansıyan kırmızı ışık sanki domuzu Suhoy veya Artyom kesmiş gibi bir görüntü oluşturuyordu.

"Bir sigara içelim."

Üvey babası Artyom'un sigara içmesini onaylamıyordu ancak şu anda hoşnutsuzluğunu belli edecek bir şey de yapmıyordu. Bunun yerine, sigara tabakasından önceden sarılmış bir sigara çıkardı ve Artyom'a uzattı. Anya da bir tane aldı. Konutlardan uzaklaştılar ve tadını çıkararak sigaralarını içmeye başladılar.

"Hayatta kalan birilerini buldum," dedi Artyom. "Hayatta kalan diğerlerini."

"Sen mi? Nerede?" Suhoy, Anya'ya baktı.

Artyom devam etmek istiyordu, ama sonra bir kez daha düşündü. VDNKh bağımsız bir istasyon olarak biliniyordu. Suhoy da oranın şefiydi. Acaba bağımsız istasyon diye bir şey gerçekten var mıydı?

"O doğru söylüyor," diye onayladı Anya.

"Senin haberin yok mu?"

"Benim mi? Hayır," diye dikkatlice yanıtladı Suhoy. Zaten çok zayıflamış, saçlarının yarısı dökülmüş olan üvey oğlunu üzmek istemiyor gibiydi.

"Orta yönetim," dedi Artyom. "Tabii."

"Ne?"

"Saşa amca. Hepsini anlatmak şimdi çok uzun sürer. Sana özet geçeyim. Kurtulan sadece biz değiliz. Bütün dünya hayatta kalmış. Rusya'daki çeşitli kentler ve Batı."

"Bu da doğru," dedi Anya.

"Batı mı?" Suhoy'un yüzüne bir karanlık çöktü. "Peki ya savaş? O da devam ediyor mu? Ve neden hiç sinyal yok? Neden kimse hayatta kalanları görmedi?"

"Yayınları engelliyorlar. Sovyet döneminde olduğu gibi," diye izah etmeye çalıştı Artyom. "Çünkü savaş güya devam ediyormuş."

Suhoy başını salladı.

"Tanıdık bir durum."

Artyom şüpheyle alnını kırıştırdı.

"Tanıdık mı?"

"Böyle bir şeyi daha önce de yaşamıştık. Peki, kim? Kızıllar mı?"

"Bessolov'u tanıyor musun?" diye sordu Artyom.

"Bessolov mu? Hansa'daki mi?"

"Hansa diye bir şey yok, Saşa amca. Kızıl Hat da yok. Yakında hiçbiri kalmayacak. Yakında, ortak düşmana karşı hepsi birleşecek. Metrodan hiçbir zaman çıkmamamızı sağlayacaklar. Güncel senaryo şimdilik böyle."

Suhoy inanır gibi oldu, ama her ihtimale karşı Anya'ya da sordu.

"Bunu bilen başka kimse var mı? Diğer kentlerde hayatta kalanların olduğunu?"

"Dün Polis'te herkese duyurdular," dedi Anya. "Bu doğru, Aleksandr Alekseyeviç."

"Bütün dünya hayatta mıymış? Nasıl yaşıyorlar peki? Bizden daha iyi durumdalar mı?"

"Hiçbir fikrim yok. Bu konuda kimse bir şey söylemedi,"

diye açıkladı Artyom. "Ama bizden daha kötü durumda olsalardı, kesin söylerlerdi."

Suhoy, sigarası biter bitmez yeni bir tane daha yaktı.

"Lanet olsun!"

Kısa bir süre kırmızı ışığa baktı.

"Şu Bessolov'a herhangi bir borcun var mı?" diye sordu Artyom.

"Hayır. Ne olabilir ki? Onu sadece bir kez, Hansa'da gördüm."

"Bu iyi Saşa amca... İstasyonu kapatmak zorundayız. Oradan buraya kimsenin gelmemesi gerek. İnsanları da hazırlamalıyız. Onlara her şeyi anlatmalısın. Sana inanırlar."

"Neye hazırlamalıyız?"

"Onları buradan çıkarmamız gerekiyor. Hâlâ mümkünken onları metrodan çıkarmalıyız. En azından bizimkileri."

"Nereye çıkaracağız?"

"Yukarıya."

"Tam olarak nereye? Burada iki yüz kişi yaşıyor. Kadınlar, çocuklar. Onları nereye götürmek istiyorsun?"

"Önce keşif ekibi göndeririz. Radyasyonun düşük olduğu bir yer buluruz. Murom'dan insanlar gelmişti. Onlar yukarıda yaşıyor."

Suhoy, üçüncü sigarasını yaktı.

"Ne için?"

"Nasıl ne için?"

"Neden Murom'a gitmeliyiz? Bu insanların neden metrodan çıkıp başka bir yere gitmeleri gerekiyor? Onlar burada yaşıyor, Artyom. Burası, onların evi. Senin peşinden gelmeyeceklerdir."

"Çünkü onlar yerin üstünde doğdu! Açık havada! Gökyüzünün altında! Özgürlük içinde!"

Aleksandr Alekseyeviç kafasını sallıyordu, tıpkı bir çocuk doktoru gibi alay etmeden, ama üzülerek.

"Artık bunu hatırlamıyorlar bile. Buraya alıştılar."

"Burada yaratıklar gibi yaşıyorlar! Köstebekler gibi!"

"Ama alıştıkları hayat bu. Buradaki her şey, onlar için anlaşılır durumda. Hiçbir şeyi değiştirmek istemeyeceklerdir."

"Boş versene, ateşin etrafına oturdukları anda yaptıkları tek şey eskileri, neyin kime ait olduğunu, kimin nasıl yaşadığını yâd etmek!"

"Onları, özledikleri hayata geri döndüremezsin. Onlar da zaten geri dönmek değil, sadece hatırlamak istiyor. Henüz gençsin, ama zamanı geldiğinde anlayacaksın."

"Anlamıyorum!"

"Hadi."

"Senden tek bir ricam var: İstasyonu kapat. Eğer sen onlara bir şey söylemek istemiyorsan ben söylerim. Aksi takdirde, bu illet buraya da sızdırılacak... Sonra her yerde olduğu gibi burada yaşayanların da kafalarını karıştıracaklar. Böyle olduğunu yaşayıp gördüm."

"İstasyonu öylece kapatamam, Artyom. Hansa ile ticari ilişkilerimiz var. Onlardan domuzlar için yem alıyoruz. Ayrıca, Rijskaya'ya da tezek tedarik etmemiz gerekiyor."

"Ne yemi? Mantarımız var ya!"

"Mantar işi bitti. Mahsulün neredeyse tamamı mahvolmuş durumda."

"Görüyor musun?" Artyom Anya'ya acı acı gülümsedi. "Sen de mantarlar için çabalıyordun. Meğer onlarsız da oluyormuş. Ama belli ki lanet olası domuz yemi olmadan olmuyormuş."

"Yanlış anlama Artyom. Ben istasyon şefiyim." Suhoy kafasını salladı. "İki yüz insan benim ağzıma bakıyor. Onların hepsini doyurmam gerek."

"Hiç değilse benim onlara anlatmama izin ver! Er ya da geç öğrenecekler zaten!"

Suhoy içini çekti.

"Bunu senden duymalarının işe yarayacağına mı inanıyorsun?"

"Kesinlikle!"

* * *

Yemekten sonra, domuz çiftliğindeki nöbet değişimi yapılır yapılmaz herkesi bir araya toplamak konusunda anlaştılar. Artyom o zamana kadar sessiz kalacaktı. O da öyle yaptı ve bu zamanı VDNKh istasyonundaki eski hayatına tekrar alışmaya çalışarak geçirdi. Bisikletler. Tüneldeki gözcülük. Çadır. Hayır, bu hayat ona dar gelmeye başlamıştı ve Artyom artık içine sığmıyordu.

Şaşkın İlya Stepanoviç, tüm bu süre boyunca peşlerinde kuyruk gibi dolanmıştı. Suhoy onun istasyonda kalmasına izin vermişti. Artyom da düzenin nasıl işlediğini ona gösteriyordu.

Öğretmen oldukça sefil bir görüntü oluşturmasına rağmen Kürklü Daaş'nın hoşuna gitmişti. Mantarlar tükendiği için ona sulu bir çay ikram ettiler. Hayatı hakkında sorular sordular. İlya bir şey anlatmadı, Artyom da onun sırrını kimseyle paylaşmadı.

Ama iyi bir dinleyiciydi. Artyom istasyonu anlatırken zaman zaman kendisinden de bahsediyordu. Bu kendiliğinden oluyor gibiydi. Çadırların arasında dolaşırlarken anıları canlanıyordu. Burada eskiden Şenya yaşıyordu. Çocukluk arkadaşı. Birlikte Botanik Bahçesi'ndeki kapıları açmışlardı. Sonra o ölmüştü: Karaderililer VDNKh'ya saldırdığında devriyelerden biri cinnet geçirmiş ve onu öldürmüştü. Burası da Hunter ile ilk kez karşılaştığı yerdi ve ona hemen oracıkta hayran kalmıştı. Gecenin bir saatinde boş salonda dolaşmışlar, orada Artyom'un kaderini dev pençelerinin arasına almış ve bir dakika içinde bir parça paslanmaz çelik gibi düğümlemişti. Falan filan. Karaderililer meselesi... Şimdi onlar hakkında susmak komik geliyordu. Tüm yaşamı boyunca yaşadığı trajedi

şimdi bir hiç haline gelmişti. İlya Stepanoviç, sanki tüm bunlar umurundaymış gibi kafasını sallıyordu. Ama kim bilir aklından neler geçiyordu.

Bu şekilde akşama kadar sabretti.

Bu krallara yakışır akşam yemeği, elbette sadece onlar için düzenlenmemişti. Gelmek isteyen herkes davetliydi. Bir ucu kapalı olan koridorun rayların üzerindeki başlangıcına ve yeni çıkışın bulunduğu yere yakın olan sözde "kulüp"teki masalar donatılmıştı.

İlk nöbetin bittiğini haber veren sinyal duyuldu. İnsanlar duş almış, temizlenmiş ve en güzel kıyafetlerini giyinerek gelmişlerdi.

Mezeler zayıftı ama Proşka ziyafetin hakkını veriyordu. Domuz özenle hazırlanmış, fırında kızartılmıştı. Kafasıysa ayrı servis edilmişti. Gözleri kapanmıştı, kulakları yağdan parşömen gibi ışıldıyordu. Et, ağızda eriyordu ve üzerinde çok az yağ vardı: Hayvanı tam zamanında kesmişlerdi. Yanında, eski stoklardan yapılmış mantar içkisi ikram edildi. Herkes içtenlikle kadeh kaldırıyordu.

"Dönüşünüze!"

"Sağlığına, Artyom!"

"Anya! Senin şerefine!"

"Artık bir çocuk yapın!"

"Bunu yalakalık olarak algılamayın, ama babalarının şerefine içiyorum! Yani, senin şerefine Aleksandr Alekseyeviç!"

Pyotr İlyiç, kel kafasının etrafında taç gibi görünen kızıl saçlarıyla kalabalığın içinde hemen seçiliyordu.

"Öyleyse, çalkalanıp duran metro okyanusunda bir barış ve istikrar adası olan VDNKh istasyonumuzun şerefine içelim!"

Artyom, boğazından tek lokma bile geçmeyeceğini sanmıştı, ancak gün içinde öyle acıkmıştı ki iki porsiyon yemek yedi. Yavru domuz gerçekten çok lezzetliydi. Daha bu sabah

gözlerinin önünde acıyla bağırdığını hatırlamasaydı elbette daha iyi olurdu. Gerçi domuzların hepsi öyle veya böyle bağırıyordu, bu onları yememek için bir sebep miydi?

Artyom içki içmiyordu. Suhoy ise fırsatı kaçırmıyordu. İnsanların önünde yapacakları konuşmaya herkes kendince hazırlanıyordu.

"Seninle her şeyi konuşmak istiyordum, geleceğin günü bekliyordum. Elbette insanlarla konuşmakta özgürsün. Sana verdiğim sözü tutacağım. Sadece, mantar veya domuzlarla uğraşmaya mecbur olmadığını bilmeni istiyorum. Başka bir iş de yapabilirsin. Örneğin, istihbarat."

"Teşekkür ederim, Saşa amca."

Durmaksızın öksüren küçük Kirill, gizlice yanlarına yaklaştı ve "Böh!" diye bağırarak Artyom'un dizine oturdu. Aslında uyku saati geçtiği için annesinden kaçmıştı. Kısa bir süre sonra annesi Natalya da geldi. Oğlunu önce azarladı, ama sonra orada kalmasına izin verdi. Domuz etinden biraz daha kalmıştı.

"Anya! Bir parça versene!"

"Yanımıza gel. Sana kocaman bir parça vereyim, daha iyi büyümen ve daha güçlü olman için."

Kirill'e bir tabak hazırlayıp verdiler ve çocuk Artyom'la Anya'nın arasında oturarak tüm gücüyle eti çiğnemeye başladı.

İçkiler üçüncü kez tazelenmeden önce, nöbetçilerden biri olan Gürcü Ubilava, Suhoy'a yaklaşıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Suhoy yağlı dudaklarını sildi ve Artyom'a bakmadan masadan kalktı. Artyom omzunun üstünden baktığında, üvey babasını güneydeki tünele çağırdıklarını anladı. Alekseyevskaya'ya giden tünele. Ne oluyordu orada?

Hiçbir şey görünmüyordu. Suhoy sütunların arkasındaki raylarda kaybolmuştu.

On dakika geçmiş, ama hâlâ dönmemişti.

"Peki, sen Polyarniye Zori'yi buldun mu?" diye sordu Kirill.

"Ne?" dedi Artyom dalgın bir biçimde.

"Polyarniye Zori! Oradan bir sinyal yakaladığını söylemiştin! Orayı buldun mu? Aramaya gitmiştin ya?"

"Evet. Buldum."

"Anne, duyuyor musun? Artyom Polyarniye Zori'yi bulmuş!"

Natalya dudaklarını ısırdı.

"Bu doğru değil, Kirill."

"Doğru! Öyle değil mi Artyom?"

"Yeter," dedi Natalya, Artyom'a.

"Orası nasıl bir yer, Artyom? Polyarniye Zori'de hangi mikroplar var?"

"Bir dakika," dedi Artyom. "Biraz bekle, ufaklık."

Suhoy peronun güney ucunda birkaç adamla dikiliyor ve masaya doğru bakıyordu. Yüzü, kırmızı alarm ışığının altında trafik lambası gibi parlıyordu. Artyom onun yanına gitmek istiyordu, Kirill'i başka sandalyeye oturttu, ancak üvey babası bunu fark edince otur, geliyorum, anlamında el salladı.

"Orada neler oluyor?" diye sordu Anya.

"Anneme Polyarniye Zori'nin gerçek olduğunu söylesene!"

"Pekâlâ! Derhal uyumaya gidiyorsun!"

Suhoy, ziyafet sofrasına geri döndü, Artyom'un yanına oturdu ve sanki dudakları çatlamış da onları açmak acı veriyormuş gibi gülümsedi.

Annesine öfkelenen Kirill, çatalıyla Proşka'nın kısılmış gözlerini oydu. Daşa da İlya Stepanoviç'in tabağına yağlı bir et parçası koyuyordu. Artyom Suhoy'un dirseğine dokundu.

"Saşa amca, orada neler oluyor?

"Birileri seni öldürmeye gelmiş. Ama tabii ki onları kapıdan geri çevirdik."

"Teşkilat'ın adamları mıydı? Melnik mi göndermiş?"

Anya, elindeki bıçağı birine saplamaya hazırmış gibi tutuyordu. Artyom parmaklarını cebinin üstüne koydu. Revolver orada, yerindeydi.

"Hayır. Hansa'dan."

"Kalabalıklar mıydı? Özel birimi mi göndermişler?"

"İki kişi. Sivil."

"Toplam iki kişi mi? Peki ne diyorlar?"

"Düşünmek için yarın sabaha kadar süre verdiklerini bildirdiler. Tabii ki senin benim oğlum olduğunu anlıyorlarmış, falan filan." Suhoy önündeki tabağa bakıyordu. "Olay çıkarmak istemediklerini söylüyorlar."

Artyom, "oğul" konusunda tartışmak istemedi.

"Peki, sabah ne olacakmış?"

"Sabah istasyonu ablukaya alacaklarmış. Bizden hiçbir şey almayacak ve bize hiçbir şey satmayacaklarmış. Ne yem ne de başka bir şey. Bir de seyahat yasağı getireceklermiş. Alekseyevskaya ile anlaştıklarını söylüyorlar."

Keşif ekibinin başı Andrey ayağa kalktı ve kadehini kaldırdı.

"Sessizlik lütfen! Bu konuyu babanla konuştuk, Artyom. Arkadaşlar, benim özel bir durumum var. Âşık oldum. Ve sevdiğim kişi Krasnopresnenskaya istasyonunda yaşıyor. Anladım ki artık zamanı geldi. Otuz sekiz yaşındayım. Yani, sevgili VDNKh istasyonumdan ayrılıyor ve Hansa'ya, nişanlımın yanına taşınıyorum. Bunu neden söylüyorum? Bunu, her birimizin, hayatta ait olduğu yeri bulması gerektiği için söylüyorum Artyom. Ve ben yerimi sana bırakıyorum!"

Artyom başını salladı, ayağa kalktı, onunla kadeh tokuşturdu ve tekrar oturdu. Suhoy'la fısıldaşmaya devam etti.

"Peki, ne kadar dayanabiliriz?"

"Bilmiyorum. Mantarların durumunu biliyorsun...

Domuz eti desen... Onları da besleyecek bir şey olmayacak. Bütün yemler Hansa'dan geliyor..."

"Hansa ne zamandan beri yem ticareti yapıyor? Yemi nereden alıyorlar ki? Hastalık onlara bulaşmamış mı?"

"Bir tür karışımdan bahsediyorum. Mantardan yapılmamış, başka bir şeylerin karışımı. Domuzlar bu yemi sorun çıkarmadan yiyor ve kiloları da artıyor."

"Peki, domuz yetiştiricileri, hayvanlarını neyle besledikleriyle hiç ilgilenmemişler mi? O yem nereden geliyor? Belki biz kendimiz de yapabiliriz..."

"Bilmiyorum. Biz sormuyoruz. Söylentilere bakılırsa Hansa da Kızıllardan alıyormuş. Alıp denedik, baktık ki domuzlar yiyor, nereden geldiğine takılmadık, biz..."

"Kızıllarda yem ne gezer? Kızıllarda..."

"Pyotr İlyiç! Yemi nereden getirdiklerini hatırlıyor musun?"

"Bence Komsomolskaya'dan. Hatırlıyorum, biri yemlerin çok uzaktan gelmediğini, taze olduğunu söylemişti. Gerçi son gelenler biraz bayatlamıştı."

"Komsomolskaya'dan mı?"

Ağzının içi tuzlu ve acı tükürükle doldu. Boğazı aniden kasıldı, ne yutkunabiliyor ne de nefes alabiliyordu.

"Komsomolskaya'dan mı?! Kızıllardan mı?!"

"Hansa'dan..."

"Ne fark eder?"

"Ne olmuş onlardansa?"

"Gereksiz sorular sormuyorsun öyle mi? Demek abluka?"

"İnsanları beslemek zorundayım, Artyom. İki yüz kişi. Ancak bu şekilde oluyor. İleride istasyon şefi olduğunda anlayacaksın."

Artyom ayağa kalktı.

"Bir şey söylememe izin verir misiniz?"

"Oo! Gecenin kahramanı! Hadi, bir konuşma yap da kadeh kaldıralım Artyom!"

Artyom, gerçekten de kadeh kaldırılası bir şeyler söyleyecekmiş gibi doğruldu. Parmaklarıysa kadeh yerine havayı sıkıyordu.

"Beni alıp götürmek için birileri buraya gelmiş. Belli ki Hansa'dan. Sizlere, bazı şeyleri anlatmama fırsat vermemek için beni götürmek istiyorlar. Eğer beni teslim etmezseniz, istasyonu ablukaya alacaklarını söylüyorlar."

Masadakiler bir anda sustu, söylemek üzere oldukları "Moskova Geceleri" şarkısı başlayamadı. Birileri hâlâ yemek yemeye devam ediyordu, ama hiç ses çıkmıyordu.

"Moskova, insanların hayatta kaldığı tek şehir değil. Dün, Polis'teki herkese, başka şehirlerin de hayatta kaldığını ilan ettiler. Yakında size de bildirecekler. Ama önce ben söylüyorum. Yani, bütün dünya hayatta! Petersburg, Yekaterinburg, Vladivostok, Amerika. Şimdiye kadar onlardan haber alamıyorduk, çünkü sinyal bozucularla radyo sinyallerini engelliyorlardı."

Salona ölüm sessizliği çöktü. İnsanlar şaşkın bir halde Artyom'u dinliyordu.

"Artık burada yaşamak zorunda değiliz. Eşyalarımızı toplayıp gidebiliriz. İstediğimiz zaman. Hatta hemen şimdi. Nereye istersek. Moskova'dan üç yüz kilometre uzaklıktaki Murom'da radyasyon artık normal düzeyde. Oradaki insanlar yerin üstünde yaşıyor. Hayatın durduğu ve radyasyonun yoğun olduğu yer sadece Moskova, çünkü nükleer başlıklı füzeler şehrin üzerinde vurulmuştu. Burada kalmak zorunda değiliz. Kalmamalıyız. Size önerim, sizden ricam: Hep birlikte buradan gidelim."

"Neden?" diye sordular.

"Üç yüz kilometre gideceğiz de ne olacak?"

"Niye onu dinliyorsunuz ki, o zaten kafayı bunlarla bozmuş."

"Neden diye mi soruyorsunuz? Çünkü yerin altı insanlar için uygun değil. Çünkü bu tünellerde, sizi burada tuttukları için yaşıyorsunuz! Sanki solucanmışsınız gibi! Bu size mantıklı geliyor mu? Birbirimizle tutuştuğumuz tüm bu anlamsız savaşlar... Bizim için burada bir gelecek yok. Metro bir mezarlık. Burada hiçbir zaman bir şey başaramayacağız. Burada insan gibi yaşayamayacağız. Yeni olan hiçbir şey ortaya koyamayacağız. Gelişemeyeceğiz. Burada hastalanıyoruz. Yozlaşıyoruz. Burada hava yok. Yer yok. Burası dar geliyor artık."

"Bize yetiyor," dedi içlerinden biri.

"Duşanbe'de kurtulan olmuş mu?" diye çekinerek sordu bir başkası.

"Bilmiyorum."

"Sen, az önce bizi solucanla bir mi tuttun?"

"Peki, Amerika ayaktaysa, savaş hâlâ devam mı ediyor?" diye düşünmeye başladı masadakilerden biri.

"Murom'da bir manastır var. Beyaz taşlı, mavi kubbeli bir manastır. Gökyüzü renginde kubbeler. Bir nehrin kenarında yer alıyor. Etrafı da ormanla çevrili. Oraya gidelim mi? Diğerleri toplanana kadar oraya önce keşifçileri göndeririz. Bir araç bulup tamir ederiz. Kadınlar ve çocuklar arabalarla giderler."

"İyi de orada ne yiyeceğiz?"

"Burada ne yiyorsunuz sanki?! Burada hepiniz... Off, canınız cehenneme. Belli ki hiçbir şey değişmemiş. Sorun da burada zaten! Bu yerde! Burası bir sığınak değil! Burası bir yer altı mezarlığı! Buradan kaçmalısınız!"

"Madem öyle kendin kaç," diye homurdandı kalabalık. "Neden yalnız başına kaçmıyorsun? Neden hep yanında başkalarını da sürüklemeye çalışıyorsun? Kahrolası Musa."

"Hansa onu neden istiyor? Birini mi öldürdü?" diye merak etti bir kadın.

Artyom dönüp Suhoy'a baktı. Suhoy gözlerini masada

gezdiriyordu, sanki Artyom'a yardım etmenin yolunu orada bulacaktı. Olaya müdahil olmuyordu.

Artyom alnını sildi.

"Tamam. Pekâlâ. Ben ekibi topluyorum. Şimdilik yalnızca keşif için. Nerenin yaşamaya elverişli olduğunu bulmak için, doğuya doğru giderek bir araştırma yapacağız. Bulduğumuzda da burada kalanları almak için geri geleceğiz. Kim benimle geliyor?"

Kimse cevap vermiyordu. Yemek yiyor, içiyor ve Artyom'a bakıyorlardı.

Anya bıçağı bir kenara bıraktı ve ayağa kalktı.

"Ben. Ben seninle geliyorum."

İkisi bir süre bekledi. Sonra bir kıpırdanma oldu.

Veremli Kirill, herkesin onu görebilmesi için sandalyenin üzerine çıkarak kararlı bir şekilde bağırdı.

"Ben de! Ben de sizinle gideceğim! Metrodan çıkacağım! Polyarniye Zori'ye gideceğim!"

Anya ile Artyom'un arasında oturduğu sandalyeden ayağa kalkmıştı. İkisi bakıştılar.

Çocuğun annesi Natalya masadan fırladı. Bardaklar devrilip yere düştü ve kırıldı.

"Çabuk buraya gel! Yatmaya gidiyoruz!"

"Ama anne! Hadi Polyarniye Zori'ye gidelim!"

"Hiçbir yere gitmiyoruz! Bizim evimiz burası!"

"Gitmeme izin ver!"

"Hayır!"

"Orası yukarıda, Natalya..." dedi Artyom. "Orada hava var. Farklı. Temiz. Verem..."

"Verem yoksa da başka hastalıklar vardır! Veba vardır! Amerikalılar vardır! Amerikalılara teslim mi olalım?!"

"Sen istemiyorsan bile en azından ona izin ver. O burada... Kendin söylemiştin. Ne kadar zamanı kaldı..."

Bir an için nefes alamıyor gibi oldu.

"Sen... Sen oğlumu benden almak mı istiyorsun?! Seni aşağılık... Vermem! İzin vermem! Kirill'imi alacakmış! Duydunuz mu? Oğlumu almak istiyor! Onu Amerikalılara verecek! Bir oyuncak gibi! Hem onu hem de bizleri!"

"Aptal," dedi Artyom.

"Kendin git yukarıya! Bizi solucanlarla kıyaslamak ha! Buna izin vermem! Kesinlikle olmaz!"

"Oğlunu sakın ona verme! O aklını kaçırmış, bunu herkes biliyor! Çocuğu alıp nereye götürecek?"

"Hayır, alamaz! Bu kadarı gerçekten fazla!"

"Ben sizinle gitmek istiyorum ama!" Kirill ağlamaya başladı. "Yukarıyı görmek istiyorum!"

"Artyom'u Hansa'ya teslim edelim gitsin," dedi biri. "Onlar gereğini yapsın."

"Hadi, defol git! Madem bizimle olmak sana bu kadar zor geliyor! Hadi, kaç git, hain!"

İnsanlar masadan uzaklaşmaya başladı.

"Madem öyle, burada oturun ve birbirinizi yemeye devam edin! Sizi aptal bir koyun sürüsü gibi parmaklarında oynatmaya devam etsinler! Madem gebermek istiyorsunuz, geberin! Kendi pisliğinizde yuvarlanın! Sefil geçmişinizi hatırlayıp durun! Ama çocukların suçu ne? Kendi çocuklarınızı neden diri diri gömmek istiyorsunuz?"

"Sensin aptal koyun! Sen satılmışsın! Seninle hiç kimse, hiçbir yere gitmeyecek! Bizi tuzağa düşürmek istiyorsun, değil mi?! Sana ne kadar para ödediler?! Onu teslim edelim! Bu pislik yüzünden Hansa ile ilişkilerimiz bozulmaz en azından!"

"Pekâlâ, bu kadar yeter!" Suhoy ayağa kalkarak bağırdı.

"Ya sen, senin oğluna göz kulak olman gerekirdi! Bak işte, birilerine satılmış! Bizi zehirlemek ona yetmemiş! Eğer sen hava sızdırmayan kapıları sürekli açmış olmasaydın, belki biz de bu kadar hasta olmazdık! Bizim işimize burnunu sokma,

bu seni ilgilendirmez! Biz kendi kendimize yetiyoruz, anladın mı? Burası bizim evimiz!"

"Tyooom, sizinle gelmek istiyorum, lütfen-lütfen, ben de sizinle geleyim!"

"Defol buradan! Seni Hansa'ya teslim etmeden defol! Bir de senin için üzülüyorduk!"

Kirill'in eli Artyom'un işaret parmağını bulup sıkıca sarıldı, ama Natalya onu çekti ve alıp götürdü.

Artyom'un gözünden yaşlar akıyordu.

"Baba." Dönüp Suhoy'a baktı. "Baba. Peki, ya sen?"

"Yapamam, Artyom," diye mırıldandı Suhoy kısık bir sesle. "Seninle gelemem. Bu insanları nasıl bırakırım?"

Artyom gözlerini kırpıştırdı.

Başı dönüyordu. Yedikleri boğazında bir taş gibi duruyordu.

"Hepinizin canı cehenneme! Oysa ben, sizin için canımı vermeye hazırdım, ama görünen o ki burada uğruna ölünecek kimse yokmuş!"

İçinde domuz eti olan tabakları gürültüyle masadan indirdi ve sandalyeleri yere devirdi.

Anya ve nedense İlya Stepanoviç de onun arkasından yürüyordu.

"Sen de mi yukarıya geliyorsun?" diye sordu Artyom.

"Hayır. Ben yokum. Burada kalıyorum. Ben sizin hakkınızda... Artyom. Bütün bunları... yazmama izin verir misiniz? Bunları bir kitapta toplamama? Her şeyi olduğu gibi yazacağım... Şeref sözü veriyorum."

"Yaz. Ne de olsa hiçbir yere varamayacaksın. Kitabı yayımlamayı başarsan da kimse okumayacak. Homer, o ihtiyar pislik haklıydı. İnsanların masallara ihtiyacı var."

* * *

Göğün batı yakası kızıla boyanmıştı, doğudaysa gökyüzü yeni yıkanmış bir şişe gibi kristalimsi, temiz ve açıktı. Sanki

görünmez bir el, gökyüzündeki tüm bulutları silmiş ve sonsuz maviliğe, gümüş çivileri teker teker çakmaya başlamıştı.

Arabanın bagajına yemek, mermi, silah ve filtreleri attılar. İçi mazot dolu olan üç bidon daha bulmuşlardı. Bu, dünyanın yarısını dolaşmaya yeterdi.

Geniş Yaroslavsk Caddesi, VDNKh istasyonundan başlayıp direkt kıtanın diğer ucuna gidiyordu. Cadde, yarı yolda kalmış araçlarla doluydu ama geçmişte takılıp kalanların arasından ufka doğru ilerleyen ince bir yol görünüyordu. Bu yoldan bir yerlere gidilebilirdi. İçinde artık kimsenin yaşamadığı evlerin camları altın gibi ışıldıyordu. Veda ederken Moskova Artyom'a sıcak ve gerçek bir şehir gibi göründü.

Artyom, lastik giysilerden de onları yanında taşımaktan da bıkmıştı. Artık onlardan kurtulmak istiyordu. Bir an önce camları indirip sıcak ve temiz havayı hissetmek, içine çekmek istiyordu. Üç veya dört saat sonra, gaz maskelerini belki de sonsuza dek çıkaracak ve camdan dışarıya, gidebildiği kadar uzağa fırlatacaklardı.

Birbirlerine sarıldılar.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Suhoy.

"Nereye olursa. Nereye gidiyoruz, Anya?"

"Vladivostok'a. Okyanusu görmek istiyorum."

"Demek, Vladivostok'a."

Artyom, Saveli'nin beyaz kürkünü Anya'nın koltuğuna serdi: Onu korumalıydı, daha çocuk doğuracaktı. Revolveri torpido gözüne koydu. Motoru çalıştırdı ve kapıları kapattı.

Suhoy ona doğru eğildi ve camı indirmesini istedi. Ve gaz maskesinin hortumundan mırıldandı:

"Artyom, insanları yargılama. Bu onların suçu değil."

Artyom ona bir öpücük gönderdi.

"Hoşça kal, Saşa amca. Çav."

Suhoy başını salladı ve geri çekildi. İlya Stepanoviç titreyerek el salladı. Onları uğurlayan başka kimse yoktu.

Artyom elini Anya'nın dizine koydu. Anya da ellerini onun eldivenli elinin üzerine koydu.

Japon arabası mavi bir duman çıkararak yürüyüş marşını söylemeye başladı ve harekete geçti. Bu büyük ve harika ülkenin diğer ucunda yaşayan gerçek ve canlı insanların; sıcak ve çılgın okyanusun kenarında yer alan büyülü Vladivostok şehrinin bulunduğu yöne doğru ilerledi.

Rüzgârı ve güneşi arkalarına almışlardı.

SON

Alman malı, kaliteli, iyi bir dürbündü. Bir kilometre uzağı görmeye yetiyordu. Arazi aracı, Japon arabasına ihtiyatlı bir mesafede MKAD'a kadar eşlik etti ve orada durdu.

"Ayrıldı, Aleksey Feliksoviç!" dedi Lyoha telsize. "Devam edeyim mi?"

"Ne yapmaya çalışıyor? Bırak gitsin. Yolu açık olsun," diye yanıtladı telsiz. "Tamam, eve dönebilirsin."

ROMAN
DMITRY
GLUKHOVSKY
METRO
2033
PANAMA

ROMAN
DMITRY
GLUKHOVSKY
METRO
2034
PANAMA

METRO 2035

EFSANE DEVAM EDİYOR...

Yıl 2035... Üçüncü Dünya Savaşı yirmi yılı aşkın bir süre önce dünyayı yok etmiş, yaşama dair izler yeryüzünden tamamen silinmiştir. Nükleer saldırının yakıp yıktığı koskoca şehirler artık toz ve külden ibarettir. Her şey paslanıp çürümekte, uydular yörüngede başıboş bir halde dönmektedir.

Sadece Moskova metrosuna sığınanlar hayatta kalır ve radyasyondan korunmak için, yerin onlarca metre altında bambaşka bir dünya kurarlar.
Metro istasyonları da dinî ve ideolojik ayrımların hâkim olduğu birer şehir-devlet haline gelir.
İktidardakilerin yazıp oynadığı bir tiyatro oyununu andıran bu hayatta, vatandaşlar gelecek kaygısından uzak, sadece günü kurtarma derdindedir.

Ama içlerinden biri, büyük bir hayalin peşinden koşmaktadır: Radyasyon seviyesi düştüğünde yeryüzüne geri dönmek ve insan gibi yaşamak.
Bir zamanlar adına Dünya denilen koca boşlukta, hayatta kalmış olabilecek başka insanları arayan bu inatçı gencin adı Artyom'dur.
Ve herkesin bu hayali takip etmesi için, metronun karanlık tünellerinde heyecan verici bir yolculuğa çıkacak, pek çok kirli sırrı açığa çıkaracaktır.

En büyük sürpriz ise Artyom'u günışığında beklemektedir...

1979 Moskova doğumlu Dmitry Glukhovsky, gazeteci kimliğiyle tüm dünyayı dolaştı. Çernobil'deki bozulan nükleer reaktörü filme almak için bölgeye gitti. Kuzey Kutbu'ndan dünyada ilk kez canlı yayını gerçekleştirdi. Metro 2033 kitabı ile EuroCon bilimkurgu yarışmasında Teşvik Ödülü'ne değer görüldü. Metro serisi, Rusya'da bir kült haline geldi.

Bu kitaptan uyarlanan aynı adlı bir video oyunu da bulunmaktadır.

₺30.00

ISBN 978-605-9371-77-3

/ panamayayinevi
/ panamayayincilik
/ panamayayincilik
www.panamayayincilik.com